Žiuljeta Benconi

FLORENTIETĖ

ROMANAS

Žiuljeta Benconi

FLORENTIETĖ

2

ROMANAS

VILNIUS * 1995

UDK 840-3
Ba 173

ISBN 9986-444-20-9 (2 tomas)
9986-444-19-5 (3 tomai)

Pirma dalis

Samdiniai

Pirmas skyrius

Kondotjeras

Lietus nesiliovė. Bjaurus oras rugpjūčio pabaigą pavertė ankstyvu rudeniu, perkūnijos griaudėjimą keitė liūtys ir žvarbaus vėjo gūsiai. Būdavo ir geresnių dienų, kai dulkė smulkus lietus, tarsi šydu pridengdamas visas apylinkes. Dėl to sausiau netapdavo, būdavo šlapia kaip per didelę audrą, bet vis palengvėdavo. Fjora, tvirtai apsisiautusi juoda pelerina su gobtuvu, ir Estebanas, apsivilkęs kelioninį apsiaustą, susitraukę sėdėjo balnuose, o Viesulas jautėsi kaip žuvis vandenyje ir jojo tiesus, su karingai ant beretės styrančia plunksna, aplenkdamas lietaus išplautus kelio duburius ir duobes. Jis jojo taip išdidžiai, lyg būtų lydėjęs karaliaus eskortą. Jo platūs pečiai saugojo nuo vėjo Fjorą, bet kliudė stebėti atsiveriantį peizažą, kuriame, tiesą pasakius, nebuvo nieko paguodžiamo. Šampanė, kurią jie perjojo, taip nukentėjo nuo ką tik pasibaigusio karo, kad nepaisant visų karaliaus Liudviko pastangų, grąžinusių kraštui šiokią tokią ramybę, jai niekaip nesisekė atsigauti. Net Reimse, šventame karaliaus mieste, buvo matyti karo pėdsakai. Kažkas

bandė atstatyti visiškai sudegintus kaimus, bet be perstojo lyjantis lietus kliudė pamatyti, kaip iš tiesų viskas atrodo.

Už Reimso buvo dar blogiau. Nuniokotuose laukuose be jokio medelio retą žalumą keitė kreidos sluoksniai. Nebuvo nė vieno užvažiuojamo kiemo. Keliautojai apsistodavo skurdžiose lūšnelėse, kur jiems pasiūlydavo vaisių, medaus ir sūrio, o nakvynei - daržinę. Mortimeras karališkai užmokėdavo už tokį svetingumą, nors kiekvieną kartą, kai tekdavo skirtis su aukso moneta, jis raukė antakius, o po ūsais viepė lūpas.

- Kertam lažybų, kad jis šykštus, - vieną kartą ryte sušnibždėjo Estebanas, kai jie paliko vieną iš prieglobsčių. - Matyt, karalius tai žino ir davė tam tikrą nurodymą, antraip šitas fanfaronas marintų mus badu irverstų miegoti po atviru dangumi.

Santykiai tarp Fjoros ir jos palydovo nė kiek nepagerėjo. Eilinį kartą jie susikirto dar Sanlise, kai jaunoji moteris griežtai atsisakė sėsti į škoto pasiūlytą vežimėlį. Ji praskleidė peleriną ir parodė jam vyrišką kostiumą, kuriuo buvo apsirengusi.

- Tačiau aš lydžiu ponią, o ne kokį nors berniūkštį, - paprieštaravo jis.

- Jūs lydite Fjorą Beltrami, - ramiai pareiškė jaunoji moteris, - ir būtų labai keista, jeigu karalius būtų nurodęs jums, kaip turiu apsirengti, ir kuo važiuoti. Aš nuo ankstyvos vaikystės jodinėju ir nenoriu, kad mane kaip kriaušę kratytų šitoje dėžutėje. Be to, josime daug greičiau!

Šis argumentas išsprendė ginčą, bet nuo to laiko Duglas Mortimeras kreipėsi į savo bendrakeleivę tik spiriamas reikalo. Rytą ir vakare jis pasisveikindavo netardamas nė žodžio.

Santykiai su Estebanu buvo nė kiek ne geresni. Škotas ir kastilietis vienas kito atžvilgiu laikėsi labai išdidžiai. Estebanas, sužinojęs, kad Mortimeras negali pakęsti dainavimo, sumanė išblaškyti kelionės nuobodulį

pamalonindamas bendrakeleivių ausis vaikystėje girdėtomis baladėmis, romansais ir dainomis. Beje, jo balsas buvo neblogas, bet Mortimeras nė už ką nenorėjo su tuo sutikti. Jis aiškiai ir garsiai pasakė, kad, be jokios abejonės, nustos lyti, jeigu Estebanas nutils.

Tačiau Fjora ir Estebanas turėjo pripažinti, kad Viesulo jiems būtinai reikėjo. Jis išmintingai parinkdavo kelią, niekada neklydo, o vieną kartą, kai jie jojo per nedidelę giraitę ir juos užpuolė keletas plėšikų, juodu galėjo įsitikinti, kad seržantas Viesulas prilygsta visam ginkluotam būriui. Pamačius priešą, jį apėmė kažkoks fanatiškas įniršis, ir jis taip suriko, kad nuo jo riksmo būtų subyrėję sienos, po to išsitraukė špagą ir puolė plėšikus. Akimirksniu tris iš jų užmušė ir, palikęs amžiams gulėti laukymėje, puolė tris kitus, kurie pametę galvas ėmė bėgti, tikėdamiesi išvengti savo draugų likimo. Jiems pavymui Mortimeras pasiuntė siaubingus grasinimus ir prakeiksmus, kupinus tokios jėgos, kuri tikrai nedarė gėdos Mortimerų giminei. Rėkdamas jis prakeikė likusių gyvų plėšikų palikuonis, taip pat įžeidė jų tėvų ir motinų garbę. Estebanas, nustebęs nė kiek ne menkiau už plėšikus, nespėjo net špagos išsitraukti. Jis galėjo tik pritarti, ne visai nuoširdžiai, padėkos žodžiams, kuriuos bandė pasakyti visiškai priblokšta Fjora: "Jeigu karalius surinktų bent tuziną tokių kaip jūs, jis viename mūšyje sutriuškintų visą burgundų armiją..."

- Mes visi tokie! Aš nieko ypatingo nepadariau, - atsakė Mortimeras, akimirksniu nutaisęs šaltą veidą. Paskui nuostabiai paprastai pridūrė: - Mes, škotai, patys geriausi kareiviai pasaulyje.

Ir, pasitaisęs kepurę, kurią ką tik pasibaigusiose kautynėse buvo kliudęs klastingai mestas kirvis, jis vėl leidosi į kelionę, o iš paskos abu bendrakeleiviai, kupini gilios pagarbos.

Kai jie pasiekė Miozą, kuris toje vietoje skyrė Prancūziją nuo Burgundijos hercogo valdų, Fjora

pagalvojo, kad atėjo laikas skirtis su Mortimeru: jis vargu ar galėjo tikėtis draugiško sutikimo Karolio Drąsiojo žemėse. Ji sustabdė žirgą, kai pasirodė tiltas per upę į nedidelį Diuno miestelį:

- Štai ir Burgundija, mesire Duglai, ar ne laikas būtų mums atsisveikinti?

Jis taip pat sustojo ir šaltai pažvelgė į jaunąją moterį:

- Kampobasas su įgula įsikūręs Tionvilyje. Aš lydėsiu jus iki ten. Karalius nori žinoti, kaip jus sutiks: ponais italais negalima per daug pasitikėti.

- Kodėl juos laiko ne tokiais sąžiningais? - išdidžiai paklausė Fjora, nes buvo įžeista jos, kaip florentietės, savimeilė.

- Todėl, kad jie samdomi. Jie gina tuos, kurie daugiau moka, o kautynėse labai gaili savo kraujo, o dar labiau - gyvybės. Kampobasas niekada nebuvo laikomas geradario etalonu. Jeigu būtų priešingai, mes su jumis čia nestovėtume.

- Jeigu taip nesunku priversti jį atsisakyti savo pareigų vykdymo, kodėl mane siuntė, - atsakė jaunoji moteris. - Juk pakaktų tik piniginės, prikimštos aukso.

- Aš noriu pats tuo įsitikinti, - sumurmėjo škotas vėl sėsdamas į balną.

Po neilgų derybų su kapitonu, kuris vadovavo būriui, saugančiam Diulkono vietovę, kur prasideda tiltas, pastatytas dar romėnų legionierių, ir gavę leidimą vykti toliau, Fjora ir kiti keliauninkai perjojo tiltą ir pasiekė miestą. Šis miestas kažkada priklausė Liuksemburgo hercogystei, o vėliau, 1441 metais, kai Herlico hercogienė Elžbieta atidavė jį Karolio tėvui, atiteko Burgundijai. Miestui tai nieko gero nedavė. Aplinkui viešpatavo turbūt dar didenis skurdas negu Šampanėje, nes šias žemes niokojo ir arti esantys prancūzai, ir užkariautojai burgundai.

Paskutinio stabtelėjimo metu Fjora vyrišką kostiumą pakeitė suknele ir susišukavo plaukus, kaip šukuojasi

kilmingos moterys. Jos grožis ir elegantiška išvaizda, taip pat jos palydovų narsi laikysena tiltą saugojusio būrio karininkui padarė didžiulį įspūdį. Jis atrodė šiek tiek nustebęs, kad tokia kilminga moteris atvyko kažkur iš už Alpių, bet nulenkė galvą, kai Fjora ramiai pratarė:

- Grafas Kampobasas, kurį jūs tikriausiai pažįstate, yra mano pusbrolis, ir aš norėčiau greičiau jį pamatyti...

- Be abejonės, jis bus laimingas, sulaukęs tokios gražios viešnios, bet dabar jis Tionvilyje, o kelionė iki jo damai pavojinga. Bus labai malonu jus lydėti. Juk jeigu jums kas nors atsitiktų, jis man niekada neatleistų.

- Kapitone, pakaks ir jūsų duoto leidimo. Mano štalmeisteris ir sekretorius iškilus pavojui puikiausiai mane apgins.

- Jų narsumas man nekelia jokių abejonių, bet jeigu jūs sutiksite kareivius, kurie bastosi visur ieškodami maisto, tai leidimo tikrai neužteks. Didžioji jų dalis nemoka skaityti. Patikėkite, du tvirti jaunuoliai, vilkintys apsiaustus su Burgundijos herbu, kur kas labiau pravers negu leidimas.

Naktį praleidusi po svetingu kapitono stogu ir daugeliui savaičių pavergusi jo širdį, kitą rytą Fjora paliko Diuną ir jojo toliau, kad pražudytų Burgundijos hercogą, kurio kareivių globojama keliavo. Jeigu viskas klostysis taip, kaip sumanyta, po dviejų dienų ji sutiks tą, kurį turi padaryti išdaviku...

Po aprašytų įvykių praėjus dienai, vakarėjant vienoje iš Tionvilio pilių salių du vyriškiai žaidė šachmatais. Nors dar nebuvo sutemę, šalia žaidėjų stovėjo aukštas ketaus kandeliabras su dvylika degančių žvakių, kurios apšvietė juodmedžio ir dramblio kaulo lentą, ant kurios buvo išdėliotos figūros. Didžiuliame židinyje liepsnojo ugnis. Pilies, pastatytos Liuksemburgo hercogams praėjusiame amžiuje, sienos buvo tokios storos, kad galėjo apsaugoti nuo bet kokios apgulties. Pats Tionvilis su aplinkinėmis žemėmis buvo įsiterpęs į Lotaringijos

hercogo, kuris laikas nuo laiko susipykdavo su Liuksemburgo hercogu, valdas. Todėl miestelio gyventojai ir jo gynėjai visada turėjo būti pasiruošę, ir tai atsispindėjo šiek tiek spartietiškame jų gyvenamųjų patalpų, primenančių kareivines, interjere.

Salė, kurioje žaidė vyriškiai, nebuvo išimtis. Baldai čia buvo kuklūs, be to nedidelio staliuko, ant kurio stovėjo šachmatai, ir dviejų krėslų su zomša aptrauktais ranktūriais, salėje dar buvo didžiulė, nuo senumo pajuodusi skrynia ir du senoviniai karo trofėjai. Vargu ar galėjo patalpą, skirtą dideliems susirinkimams, papuošti sienų apmušalai, kurių galėjo būti keturis kartus daugiau, ir keletas išblukusių vėliavų, pritvirtintų labai aukštai prie pat skliauto. Giliose aukštų ir siaurų langų angose buvo po du akmeninius iškyšulius, ir kad pro šituos langus patektų nors šiek tiek šviesos, saulė turėjo būti nepaprastai ryški.

Du žmonės, sėdintys salėje, buvo visiškai skirtingi ir kiekvienas kažkuo ypatingas. Pirmasis buvo aukšto ūgio, tvirtai suręstas ir turėjo stambaus žvėries grakštumo. Po trumpu juodos zomšos apsiaustu ryškėjo tvirti, gerai išvystyti raumenys ir lanksti žmogaus, įpratusio prie fizinio krūvio, figūra. Tankūs juodi plaukai ties smilkiniais buvo pražilę ir šiek tiek švelnino atšiaurų įdegusį, randais, ardančiais klasikinę bruožų harmoniją, nusėtą veidą su juodomis veriančiomis akimis. Tai buvo Kampobasas. Antrasis šiek tiek mažesnis, bet toks pat stiprus, tamsiai ruda oda ir nevienodai išblukusiais plaukais, kaip žmogaus, kuris didžiąją gyvenimo dalį praleidžia saulės atokaitoje. Jo akys taip pat buvo gyvos, žalios spalvos, pereinančios į geltoną prie vyzdžių. Jis dėvėjo gerai išblizgintus šarvuotus marškinius, kartais pasirodančius iš po apsiausto su herbu. Tai buvo Galeotas, Kampobaso draugas ir bendražygis.

Grafas Kampobasas priklausė senai neapoliečių giminei, kuri savo likimą susiejo su Anžu hercogais. Apie jį ir

jo aplinką sklido keisti gandai. Buvo kalbama, kad jo tėvas mirė susirgęs raupsais, prieš tai nužudęs neištikimą savo žmoną, su kuria turėjo du sūnus. 1442 metais, kai Alfonsas Aragonietis išvijo "gerąjį karalių Renė", valdžiusį Neapolį ir Lotaringiją, Kampobasas, kuriam tuo metu buvo aštuoniolika, paliko prie Viduržemio jūros esančią karalystę, ir su vyriausiojo Renė sūnaus Žano Kalabrijiečio svita patraukė ramių horizontų link, į Provansą ir Anžu. Nuo Taraskono iki Anžero pilies Kampobasas keliavo paskui Nikola Kalabrijietį, po savo tėvo Žano mirties tapusį Lotaringijos hercogu. Už tai jis gavo Pjerforo pilį, galingą tvirtovę vaizdingame Emso slėnyje. Čia jis, kaip tikras sinjoras, laikė visą įgulą. Iš prigimties kondotjeras, pripažįstantis tik karą ir pinigus, Kampobasas savo žemes Kampanijoje paliko ne vienas, o lydimas keleto vasalų, branduoliu jo armijos, kuri greitai tapo stipri ir grėsminga.

Galbūt Kampobasas ir toliau būtų buvęs ištikimas Anžu giminei, jeigu 1473 metais liepos pabaigoje nebūtų miręs jaunasis hercogas Nikola. Jis mirė taip staiga, kad ėjo kalbos apie nunuodijimą, tačiau šiaip ar taip, reikėjo įpėdinio. Lotaringijos diduomenė hercogo karūną pasiūlė Jolandai, karaliaus Renė vyriausiajai dukteriai, grafo Feri de Vodemono našlei, tačiau ši nepanoro valdyti: ji norėjo gyventi savo pilyje Žuanvilyje, paskendusi prisiminimuose. Paveldėjimo teises Jolanda perdavė savo dvidešimt dvejų metų sūnui, kuris ir tapo grafu Renė II.

Kampobasui naujasis šeimininkas nepatiko. Jam atrodė, kad tas per daug grakščių manierų, per daug mėgsta aukštąją visuomenę ir pataikauja moterims. Todėl, dar tuomet, kai rugsėjo mėnesį su hercogo Renė svita jis buvo Liuksemburge ir ten susitiko Burgundijos hercogą, išsyk suprato, kad jam reikia būtent tokio šeimininko. Beje, Karolį Drąsųjį jis buvo sutikęs prieš aštuonerius metus, kai šis vadovavo šlovingajai Visuotinės Gerovės lygai, sukilusiai prieš Prancūzijos karalių. Praėjo dveji

metai nuo to laiko, kai Karolis užėmė savo tėvo sostą, tačiau jo narsa ir prabangus gyvenimas viliojo Kampobasą.

Tais pačiais metais gruodžio mėnesį Karolis Drąsusis įžengė į Pjerforo pilies žemes, ir kondotjeras jį priėmė. Karoliui labai nesunkiai pavyko įkalbėti Kampobasą netarnauti "vaikui", ir tas, apipiltas paties hercogo dovanomis, sutiko vadovauti kariuomenei, kurią reikėjo surinkti Milane.

Vargu ar galima buvo tai vadinti išdavyste. Karolis Drąsusis apsimetinėjo geriausiu jaunojo Renė, kurį globojo nuo "Prancūzijos karaliaus išpuolių", draugu. Šita globa jaunajam karaliui kainavo keturis geriausius jo miestus, kuriuose įsikūrė ir šeimininkavo "gynėjų" kariuomenės įgulos.

Tačiau "vaiko" apgauti nepasisekė, ir po trijų mėnesių, kai nebuvo šeimininko, jis padegė Pjerforo pilį, - visiškai sugriauti stokojo laiko, - ir taip neapolietis neteko geriausio savo prieglobsčio.

Kad nuramintų Kampobasą, Karolis Drąsusis pažadėjo, jog jis galės išsirinkti bet kurį miestą, kai bus užkariauta Lotaringija.

Pažadas taip ir liko pažadu, nes 1475 metų pabaigoje Karolis Drąsusis vis dar kariavo, o Kampobasas toliau jam tarnavo, rodydamas visą savo talentą ir nepaprastą ištikimybę.

Džakopas Galeotas buvo kuklesnis žmogus. Tarnavo kondotjeru pas Milano hercogą, ir per Neiso apgultį Kampobaso įsakymu iškart įsijungė į burgundų armiją. Juodu siejo sena draugystė, ir abu jie tarsi papildė vienas kitą, nes ir vienas, ir kitas buvo užsigrūdinę kariai, tačiau Galeotas turėjo dar vieną, labai naudingą sugebėjimą: buvo patyręs inžinierius ir su savimi vesdavosi visą būrį vikrių dailidžių, kurie greitai pastatydavo apgulties bokštą, taraną ar kitą karinį įrenginį, - ir kaip tik šios mašinos labai pravertė Neiso apgulties metu, nors pralaužti įnirtingo miesto gynėjų pasipriešinimo taip

ir nepavyko. Galeotas dėl to labai nusivylė, o Kampobasas ėmė abejoti ir svarstyti. Juk jis puikiausiai matė, kaip šaunioji burgundų armija ne vieną mėnesį prastovėjo, negalėdama įveikti saujelės užsispyrusių mažos tvirtovės gynėjų. Paimdami Neisą, jie būtų parklupdę imperatorių ir Vokietiją. Tačiau jiems teko išsinešdinti gavus italų vyskupo palaiminimą, o tai menkai guodė tuos, kurie tikėjosi stambaus grobio.

Kampobasas nesiliovė apie tai galvojęs. Jau dvi valandas jie žaidė šachmatais, bet jo mintys buvo kažkur toli. Netikėtai jis atsistojo. Judesys buvo toks staigus, kad lenta apsivertė, juodos ir baltos figūros nuriedėjo plikomis grindų plytomis.

- Na ir gudrus tu! - sumurmėjo Galeotas. - Po vieno ėjimo tau šachas ir matas, o tu nieko nematai ir visą laiką gini karalienę - štai kur tavo klaida.

- Atleisk. Aš iš tiesų prastai žaidžiu, bet dabar visai nesekiau žaidimo.

- Kas atsitiko?

Nieko neatsakęs, kondotjeras priėjo prie lango į Miozą ir kurį laiką stebėjo upės tėkmę; joje atsispindėjo vis tas pats pilkas dangus. Už tilto, kurį saugojo jo samdiniai, jis įžiūrėjo silpną gelsvą žibintų šviesą, degančią dabar jau beveik ištuštėjusiame žydų kvartale. Liuksemburgo hercogai buvo gana pakantūs Izraelio vaikams, o šito negalima pasakyti apie Burgundijos hercogus. Jauniausi iš kvartalo gyventojų išvyko gyventi į Frankfurto ir Kelno žydų kolonijas. Pasiliko tik keletas senukų, kurie tarnavo vietinėje sinagogoje, ir jie vieninteliai buvo dėkingi Kampobasui, valdančiam miestą geležine ranka. Nuo vaikystės matęs getus Italijos miestuose, jis net negalvojo, kad reikia naikinti likusius senukus, kuriems užteko proto užmokėti jam už savo ramybę.

Galeotas priėjo prie savo draugo ir kurį laiką taip pat žiūrėjo pro langą.

- Ar tau įdomu žiūrėti, kaip lietus krinta į vandenį?

- Aš visiškai nežiūriu į lietų, o į savo žmones. Visi jie gimė anoje Alpių pusėje ir dabar tokie pat nelaimingi kaip ir aš.

- Nelaimingi? Keista tai girdėti iš tavo lūpų. Sakyk, kas tave graužia?

- Viskas. O labiausiai šitas tamsus miestas. Tamsus kaip ir ši žemė, kurioje niekas neauga...

- O iš kur atsiranda geležis, iš kurios gaminami ginklai? Ne tokia jau ji bloga.

- Tu taip manai? Aš atiduočiau visą pasaulio geležį, kad dar kartą galėčiau išvysti Neapolio įlanką ir nutviekstas saulės savo kalvas...

- Mes - kondotjerai, - filosofiškai tarė Galeotas ir gūžtelėjo pečiais. - Vieną dieną čia, kitą - kitur, kad tik gerai atlygintų...

- O tu manai, kad gerai užmoka? Nuo pat Neiso mes nieko negavome, nors tikėjomės neblogo grobio. Paskui atėjome čia pailsėti ir surinkti naujų žmonių, tačiau ši šalis nepanaši į Rojų. Gerai, štai kad ir Prancūzija, kurią ketinome užkariauti ir pasidalinti su Anglija, bet tu tikriausiai girdėjai, ką pasakojo šiandien suimtas vienuolis: karalius Eduardas, prisikimšęs pinigų ir prisipylęs prancūziško vyno, per jūrą grįžo namo, o mes kaip kvailiai tupime čia kartu su šikšnosparniais, šitame lizde virš Lotaringijos... į kurią negalime kojos įkelti!

- Bet juk Lotaringijoje yra ir burgundų. Mes užėmėme keturis miestus...

- Mes? Tu tikriausiai pamiršai, kad mes samdiniai? Pačias geriausias vietas hercogas Karolis paskyrė savo žmonėms, tiems sinjorams, kurie gimė jo krašte, o ne tokiems nuotykių ieškotojams kaip mes...

- Tačiau jis mumis pasitiki. Ir vieta ne tokia jau bloga... o galbūt tu ketini man pasakyti, kad nori tarnauti karaliui Liudvikui? Na, šito aš tau neleisiu! Liudvikas XI neturėtų ką veikti su mumis. Jis turi geriausią

pasaulyje nuolatinę armiją, ir žmonės ten ruošiami kiaurus metus, bet jis ja nesinaudoja. Tas karalius kariauja smegenimis!

- Bet ir jis turi samdinių. Jo garsioji škotų gvardija...

- Daugelis iš tos gvardijos gimė Prancūzijoje. Jie tikresni prancūzai už pačius prancūzus...

- Jie turi daug privilegijų, pasižymėjimo ženklų ir aukso...

- Tai tiesa, bet jie visiškai atsidavę karaliui, o mes - nei aš, nei tu - nemokame saugoti ištikimybės. Na, jeigu jau taip nori, pavirsk škotu!

- Tu ne taip kalbi. Ir aš, ir tu vadovaujame žmonėms, kurie tikisi ir šlovės, ir pinigų. O jeigu mes...

Jo mintį nutraukė permirkusio pažo, nuo kurio ilgų juodų plaukų lašėjo vanduo, o kepurės plunksna buvo nuplėšta per pusę, pasirodymas. Berniukui buvo dvylika metų, jis buvo gražus kaip angeliukas, bet įžūlių akių žvilgsnis bylojo apie neatitinkantį jo amžiaus ir padėties charakterį. Jo klastingas žvilgsnis nuslydo pro Galeotą ir stabtelėjo ties Kampobasu, kuris nusišypsojo jam:

- Virdžinijau, ko tau reikia?

- Turiu naujienų, monsinjore...

- Iš hercogo? - skubiai paklausė kondotjeras ir dėl to šiek tiek nuraudo.

Pažas gūžtelėjo pečiais:

- Nieko ypatingai svarbaus, monsinjore. Į prancūzų užkardą atvyko trys keliauninkai: du vyriškiai ir viena moteris. Moteris sako esanti jūsų pusseserė.

- Mano pusseserė? Velniai mane griebtų, jeigu aš turiu dar kokią nors pusseserę! Kaip ji atrodo? Jauna?

- Panašu...

- Graži?

Pažas vėl gūžtelėjo pečiais, o jo veide atsiradęs atsargumas pralinksmino Galeotą.

- Tavim dėtas aš pats pažiūrėčiau. Brangus Virdžinijas nieko neišmano apie moteris. Pusseserė, kuri atvyksta pas tave į pasaulio kraštą, verta dėmesio.

- Jeigu monsinjoras sako, kad jos nepažįsta, vadinasi, ji šnipė. Eisiu ir pasakysiu sargybai, kad ją kartu su bendrakeleiviais pasodintų į kalėjimą...

Kampobasui nespėjus atsakyti, Galeotas griebė pažą už išsiuvinėto apsiausto apykaklės ir pakėlė į viršų:

- Ei! Ramiau, paukšteli! Neskubėk! Nuo kada tu čia duodi nurodymus? Jeigu tau ta moteris nepatiko, vadinasi, ji gražuolė...

- Paleisk jį! - tarė Kampobasas. - O tu, Virdžinijau, keliauk ir atvesk čia tuos žmones. Ne, atvesk tik moterį, o vyrus palik sargybai. O kur Salvestras?

Nirtulingai žvilgčiodamas į Galeotą, pažas prikimusiu balsu atsakė:

- Jūsų ginklanešį iškvietė burmistras. Jis užmušė šerną ir pamiršo pusę jo atsiųsti į pilį.

- Tokiais atvejais reikia imti visą šerną. Aš su Salvestru apie tai pašnekėsiu. O dabar eik!

- Tu perdaug jį lepini, - ištarė Galeotas, kai pažas išėjo. - Čia vis dėlto yra moterų, neskaitant kareivių mergelių...

- Nė viena iš tų patelių neprilygsta jam grožiu, - atsakė Kampobasas dviprasmiškai šypsodamasis. - Jo kūnas kaip jauno graikų dievo... ir jis mėgsta mylėtis.

- Ateis diena, kai jis liausis klausęs tavęs. Reikia išsiųsti jį pas tavo sūnų į Pjerforą, juk jeigu sužinotų hercogas...

- Nejaugi aš jam dar ką nors reiškiu, kad jis domėtųsi mano guoliu? - karčiai tarė Kampobasas. - Kartais aš savęs klausiu, ar jis nedaro to paties? Dar nė viena moteris neperžengė jo miegamojo ar palapinės slenksčio...

- Jam to nereikia. Jo tėvas turėjo tiek meilužių, kad sūnui bus šlykštu visą gyvenimą. Be to, kalba, kad jis iki šiol negali pamiršti pirmosios savo žmonos Izabelės

Burbon. O antroji žmona, nors ir ganėtinai miela, sugebėjo išsikovoti tik mandagų dėmesį. Tiesa, šneka, kad ji nebuvo skaisti jau iki vedybų. O, šventas dangau!

Atsivėrė durys ir įėjo Fjora. Galeoto akys išsiplėtė. Fjora stovėjo tarpduryje, apsirengusi juodą savo peleriną, nusimetusi gobtuvą, nepridengta galva, apvainikuota žvilgančių nuo lietaus garbanų, ir prie jų pritvirtinto žalio vualio. Jausdama savo vertę ji žiūrėjo į abu vyriškius, o jie susižavėję į ją.

- Štai jūsų pusseserė, monsinjore, - tarė Virdžinijas. Piktas jo balsas sudrumstė visą žavesį.

- Džiaugiamės matydami ją! - sušnibždėjo Kampobasas lyg sapnuodamas, - Virdžinijau, eik lauk! Ir tu, Galeotai!

- Bet aš... - buvo bepradedąs Galeotas, negalėdamas atsipeikėti.

- Aš noriu šiek tiek pabūti vienas... su gražiąja savo pussesere, - atrėžė Kampobasas, neatplėšdamas akių nuo Fjoros. - Nesijaudink, tu dar ją pamatysi per vakarienę... tačiau pirmosios akimirkos priklauso man vienam.

Jiems išeinant iš kambario jis stovėjo tylėdamas priešais jaunąją moterį, ir buvo girdėti tik kaip židinyje spragsi degančios malkos. Fjora dar neištarė nė žodžio, o jis tiesiog žvelgė į ją. Laikas tarsi sustojo, tačiau Fjora nutraukė tylą:

- Ar nepasiūlysite man prisėsti prie ugnies? Aš permirkau...

- O, atleiskite...

Jis puolė prie židinio vesdamasis viešnią, pamaišė malkas, sukeldamas gausybę žiežirbų, drebančiomis rankomis pridėjo daugiau pliauskų ir arčiau prie ugnies pritraukė krėslą, paskui padėjo Fjorai nusimesti peleriną ir suplojo delnais. Virdžinijas, buvęs netoliese, išsyk įėjo į kambarį.

- Ir vėl tu? Argi pilyje nėra kitų tarnų? Nunešk apsiaustą į mano kambarį ir pakabink priešais ugnį, kad

išdžiūtų. O paskui nueik į virtuvę ir atnešk mums vyno ir dar pasakyk, kad greičiau dengtų vakarienei stalą!

Pažas ne paėmė, o pagriebė peleriną ir išbėgo iš kambario su įniršio ašaromis akyse. Kampobasas grįžo pas Fjorą ir prisėdo ant židinio laiptelių.

- Vadinasi, mes artimi giminaičiai? Neįtikėtina! - jo šypsena buvo kupina susižavėjimo. - Jūs neapolietė?

- Ne, florentietė. Vadinuosi Fjora Beltrami. Mano tėvas buvo vienas įtakingiausių Florencijos žmonių...

- Buvo?

- Aš netekau jo prieš keletą mėnesių. O mūsų giminystė labai tolima - kažkuris mano prosenelis buvo iš Neapolio. Florentiečiai retai veda už Toskanos ribų, ir todėl mūsų atvejis įsidėmėtinas dėl retumo.

- Dėkoju šlovingajam proseneliui! Aš pats mažai žinau apie mūsų giminės moteris, nebent tik tiek, kad kai kurios iš jų buvo labai neramios. Bet ką jūs veikiate tokioje tolybėje nuo savo miesto? Juk taip toli keliavote ne tam, kad mane pamatytumėte?

- Ne. Aš jums sakiau: mano tėvas mirė... ir Medičiai išvijo mane, norėdami užvaldyti turtą. Ieškojau prieglobsčio Prancūzijoje, kur turėjau... įtakingų draugų...

- Įtakingų?

- Kai pirmąkart išgirdau jūsų vardą, man kilo noras su jumis susipažinti, nes daugiau artimųjų neturiu... Mano manymu, vasara labai tiko kelionei. Tačiau dangus viską kitaip sutvarkė!

Ji pakilo ir priėjo arčiau prie ugnies, ir vyriškio, kuris nesiliovė žiūrėjęs į ją, akys užsiliepsnojo tamsia ugnimi. Ji dėvėjo plono, švelnaus kaip pirštinaitė audeklo suknelę, kuri pabrėžė grakščią apvalaus kaklo ir standžios krūtinės liniją, o lanksti figūra galėjo būti modeliu. Suknelė buvo greičiau Paryžiaus siuvėjos fantazijos vaisius, negu šiaip madingas daiktas, bet Anjela įkalbėjo Fjorą pirkti būtent šitą suknelę, pasiūtą kaip tik jai.

- Tačiau jūs vis tiek atvažiavote. Galima paklausti: ar nesigailite, kad tiek vargote?

Ji pro primerktas blakstienas pažvelgė į jį ir švelniai lyg balandėlė nusijuokė:

- Jūs norite žinoti, ar aš nenusivyliau? Tai štai - nenusivyliau... Jūs... labai gražus, mesire, mano pusbroli, ir aš manau, kad jūs tai žinote ir kad ne viena moteris jums tai jau sakė. Galų gale, tokios kalbos sklinda apie jus.

- Aš ir nežinojau, kad kalbos pasiekė pačią Prancūziją!

- Ir vis dėlto taip yra, kitaip ko gi aš čia važiavau? Aš norėjau patikrinti... Na nesistebėkite taip, mūsų Florencijoje moterys įpratę sakyti viską, ką galvoja ir ką nori.

Galbūt ji juokauja? Kampobasas bandė susikaupti, bet minties aiškumas jau seniai apleido jį, ir jis žinojo tik viena: nesvarbu, kas atsiuntė šią moterį - Dievas ar šėtonas - ji turi priklausyti jam. Niekada jis nebuvo matęs tokios gražios ir gundančios moters. Ji uždegė jo gyslomis tekantį kraują, ir jis nenorėjo laukti... Staiga pašokęs, jis apkabino Fjoros klubus ir prisitraukė ją prie savęs.

- O tu žinai, - tarė jis itališkai, - man patikti - labai pavojinga... per daug...

- Kodėl pavojinga? Aš nieko nebijau, - taip pat itališkai atsakė moteris. - Ir dar mažiau nuo tos akimirkos, kai tave pamačiau. Tuomet aš pagalvojau, kad tau patinku...

- Patinki?

Jis pabandė pabučiuoti ją, apsvaigintas keisto visokių gėlių, žolių ir šlapio vilnonio audeklo kvapo, kurį skleidė šitas lankstus kūnas, pulsuojantis ir kvėpuojantis jo rankose, bet ji, apsisukusi lyg šokyje, išslydo iš jo glėbio.

- Pusbroli, jūs žiūrite į mane kaip alkanas vilkas į ožiukį! - nusijuokė ji. - Pagalvokite apie tai, kad aš

atvykau iš toli ir esu siaubingai išalkusi! Pusbroli, pamaitinkite mane! O pakalbėsime mes... vėliau, gerai?

Kampobasas papurtė galvą lyg būtų išlipęs iš vandens, dar kartą bandydamas atsikratyti kerų... O Fjora aukštai iškėlusi rankas - tai labai išryškino krūtinę - traukė iš plaukų smeigtukus, kurie prilaikė šukuoseną ir vualį.

- Mano plaukai visiškai šlapi, ir vanduo laša ant kaklo, - nusijuokė ji.

Tą pat akimirką juoda žvilganti masė nukrito ant jos pečių. Vyriškis, ryjantis ją akimis, pagalvojo, kad su savo šlapiais plaukais ir žalia suknele ji panaši į pasakišką sireną, ir dar labiau jos užsigeidė. Tačiau nugalėjo norą pulti ją, perplėšti suknelę ir paimti ją tiesiog ant plikų grindų plokščių. Kaip tikras neapolietis, jis mokėjo vertinti aistringo laukimo minutes, žinoma, jeigu jos tęsiasi ne per ilgai. Subrendusio vyriškio išdidumas jam sakė, kad šita burtininkė debesų spalvos akimis atsirado čia tik dėl to, kad jam pasiūlytų save... O be to, argi ji neatvyko iš pačios Prancūzijos? Iš Prancūzijos, kur, jos žodžiais tariant, turėjo įtakingų globėjų?

Jis pakėlė rankas, kad pašauktų ką nors, tačiau tuo metu atsivėrė durys ir įėjo tarnas, nešinas staliuku, mediniu padėklu ir staltiesėmis. Iš paskos ėjo Virdžinijas, ir jo akys su neapykanta pažvelgė į Fjorą, prie židinio džiovinusią plaukus, o paskui, nebyliai klausdamos, į šeimininką, kuris tik šyptelėjo. Kampobasas jautė kažkokį žvērišką džiaugsmą, matydamas pažo pavydą.

- Kur ji miegos? - paklausė Virdžinijas, su panieka linktelėjęs į Fjoros pusę.

- Dona Fjora, - atsakė kondotjeras, pabrėždamas kreipinį, - guls, žinoma, mano kambaryje. Tik tas ir sinjoro Galeoto kambarys jai tinka. O tu pasirūpink, kad pakeistų paklodes...

- O jūs? Kur jūs gulsite?

- Nežinau, galbūt savo kambaryje.

- O aš? - toliau klausinėjo berniukas.

- Tu?.. Kur patinka. Kad ir... su Salvestru, kai jis grįš iš burmistro...

Berniukas baisiai išbalo, o juodos jo akys sužaibavo.

- Aš ją užmušiu, girdi? - prakošė jis. - Užmušiu ją, jeigu prie jos prisiliesi...

Kampobasas nerūpestingai palietė jo skruostą, padengtą vaikišku pūkeliu, dar plačiau nusišypsojo, išsiepdamas tvirtus baltus dantis, tikrus gruobuonies dantis!

- Tuomet, mažyli Virdžinijau, teks man tave pakarti, - tarė kone švelniai. - Taip bus, jeigu jai kas nors atsitiks... Tai būtų labai liūdna, juk mes su tavimi dar galime praleisti daug puikių minučių. Pagalvok!

- Bet kas ji tokia, kad užima geriausią vietą pilyje?

- Kaip? Tu dar nežinai? Na... ji mano pusseserė, o aš visada mylėjau savo gimines. Kaip ir visi, kurie nedažnai susitinka su namiškiais.

Salėje suskambėjo šiltas ir melodingas Fjoros balsas:

- Beje, pusbroli, ką jūs ketinate daryti su mano žmonėmis? Manau, nelaikysite visą naktį sargybinėje? Kelionė nebuvo jiems malonesnė negu man.

- Atleiskite! Aš ir užmiršau juos. Virdžinijau, atvesk juos čia!.. Reikia pažiūrėti, kas jie tokie, - sumurmėjo tyliai.

Netrukus kastilietis ir škotas pasirodė salėje, kur stovėjo vakarienei padengtas stalas. Degė naujos žvakės ir fakelai, dėl to salė atrodė jaukesnė.

- Čia Estebanas, - supažindino Fjora. - Jis mano ginklanešys, sekretorius ir asmens sargybinis. O čia Deni Mersjė, kuris lydi mane nuo pat Paryžiaus.

Kondotjeras labai susidomėjęs apžiūrinėjo atvykėlius. Estebanas puikiausiai atitiko reikalavimus, kuriuos Kampobasas kėlė samdytiems kareiviams. Kitas, pirato pečiais ir išdidžiu žvilgsniu, buvo dar labiau panašus į kareivį...

- Tu tikriausiai vietinis, jeigu taip gerai žinai kelią? - paklausė jis Mortimero, kuris, nesistengdamas atrodyti perdėm mandagus, nerūpestingai atsakė:

- Ne, aš iš Beri, bet daug keliavau.

- Ak, šit kaip? Geras palydovas gali būti labai naudingas. Galėčiau pasinaudoti tavo paslaugomis, jeigu... tu nenori grįžti namo. Kam tu tarnauji?

- Niekam netarnauju. Bet turiu savo namą ir savo pomėgius, todėl, pabaigęs reikalus...

"Velniai mane griebtų, - pagalvojo Kampobasas, - jeigu šitas milžinas nėra garsiosios karaliaus Liudviko škotų gvardijos kareivis! Tuomet gražioji pusseserė gali būti... pasiuntinė?" Kaip tik tuo metu tarnai ėmė nešti patiekalus, ąsočius ir servetėles, o jiems iš paskos pasirodė pasipuošęs Galeotas.

- O dabar, gražioji mano pussesere, nusiplausime rankas ir prie stalo!

- Galėtum mane pristatyti! - sumurmėjo Galeotas; ant jo veido buvo likę šviežio skutimosi pėdsakai.

- Ak taip, dona Fjora, tai sinjoras Džakopas Galeotas iš Milano, mes kartu vadovaujame monsinjoro Burgundijos hercogo lombardų korpusui. Dona Fjora Beltrami atvyko iš Florencijos.

- Ak, Florencija! - giliai atsiduso kapitonas. - Buvau ten, kai hercogas Galeacas-Marija Sforca ir hercogienė Bona lankėsi pas sinjorus Medičius! Kokia tada buvo šventė! Kokie ten vyrai! Kokie vynai! O moterys!.. Tai buvo...

- 1471 metais, prieš ketverius metus, - pasufleravo Fjora ir pamatė, kad Kampobaso veidas nušvito, - jis įsitikino, kad ji tikrai iš Florencijos. - Jūsų hercogienė Bona tiesiog puiki. Mano tėvui teko garbė su ja šokti...

Visi sėdo už stalo ir dideliam Fjoros malonumui ėmė kalbėti apie jos karštai mylimą Florenciją, prabangų Lorenso Puikiojo gyvenimą...

Po poros valandų, stovėdama siauro lango angoje, Fjora laukė Kampobaso. Ji žinojo, kad jis būtinai ateis, sprendžiant iš žvilgsnio, kuriuo neseniai ją sekiojo, ir iš to, kaip veidmainiškai pasakęs "labos nakties" pabučiavo

jos ranką. Ji buvo tam pasiruošusi; jeigu ji duos neigiamą atsakymą po to, kai visiškai jį apžavėjo, jis paims ją jėga. Geriau tegul jis mano, kad ir ji pasidavė jo kerams, tuomet jos padėtis bus geresnė...

Tačiau ji nenorėjo gultis ir laukė jo stovėdama Lovoje su raudonomis užuolaidomis, padarytoje praėjusiame šimtmetyje, užtektų vietos keturiems; ji buvo visiškai paruošta ir laukė, kada į ją atsiguls. Fjoros išdidumas neleido, kad pasikartotų toji baisi scena pas Pipą, Šventos Dvasios kvartalo viešnamyje, kai ją pusnuogę patiekė vyriškiui tarsi keptą antį

Fjora prieš savo norą virpėjo tarsi ją būtų krėtęs šaltis. Ji nejuto jokios baimės. Kampobasas bus trečias vyras, su kuriuo ji miegos po Filipo ir to pabaisos Pjetro. Pirmasis dovanojo akinančią pilnavertės meilės laimę, antrasis sukėlė sadistiškos prievartos, palikusios baugius prisiminimus, siaubą. Vargu ar Kampobasas paliks kokį nors pėdsaką. Ji laukė visiškai abejinga, kaip kurtizanė, nes to reikalavo jos vaidmuo. Jos kūnas buvo kaip tinklas, užmestas, kad pagautų princą ir jį pražudytų. Ji turėjo kaip galima labiau suartėti su kondotjeru ir atplėšti jį nuo Karolio Drąsiojo. Ji buvo įsitikinusi, kad jai pavyks sugundyti Kampobasą.

Florencijoje... vos ne prieš šimtą metų, Demetrijas jai buvo žadėjęs duoti ginklą būsimiems mūšiams, ir jis laikėsi žodžio. Vieną vakarą laive, plaukiančiame į Provansą, jis nupiešė Fjorai vyro kūną ir pažymėjo erogenines zonas. Jis tai padarė šaltai ir abejingai, kaip anatomijos profesorius, ir ji suprato tą mokslą taip, kaip norėjo jos mokytojas...

- Kai kuriose Afrikos ir Rytų šalyse mergaitės nuo pat vaikystės mokosi suteikti vyriškiui malonumą, - kalbėjo jis tada, - ir nieko čia blogo, nes taip sustipréja moters valdžia vyrui. Netgi toks puikus sutvėrimas kaip tu privalai tai žinoti, nes tada tapsi dar pavojingesnė.

Be to, graikas sukūrė jai kvepalus ir patarė restsykiais, susiklosčius ypatingoms aplinkybėms, juos naudoti.

- Haremų moterys kvėpinasi, kad sujaudintų savo šeimininką ir viešpatį, o aš juos dar labiau ištobulinau, - pridūrė jis su išradėjo pasitenkinimu.

Tą vakarą Fjora pirmą kartą pasikvėpino, piršto galu perbraukė paausius ir krūtinę. Fjora pajuto, kad vienas lašelis skleidžia nuostabų kvapą, kaip degantis smilkytuvas. Tai suteikė jai pasitikėjimo savimi, o kartu kėlė keistą vidinio susidvejinimo įspūdį. Kūnas, kurio kiekvieną judesį galėjo valdyti, tarsi nutolo nuo sielos...

Pamažu tilo nepažįstamo miesto triukšmas. Ant kambario lubų raudonavo apsaugos, išdėstytos išilgai upės krantų, ugnių atšvaistai. Sargybiniai kažką šūkčiojo vienas kitam. Tamsus ir nebylus Liuksemburgo provincijos miestas nugrimzdo į naktį. Grobikų armija nudažė jį savo spalva...

Tyliai girgžtelėjo durys. Nors pasitikėjimas savimi nebuvo apleidęs, Fjora pajuto, kaip jos nugara perbėgo lengvas drebulys. Štai ir atėjo sunki akimirka, pareikalausianti daugiau savitvardos negu bet kada.

Kambario sutemose pasirodė šešėlis, kurio kontūrų neišryškino silpna naktinės lempelės šviesa.

- Dar neatsigulėte? - paklausė Kampobasas. - Nejaugi nesupratote, kad... ateisiu?

- Supratau... bet laukdama svečių niekada neinu gulti. Tai žemina...

- Būna visokių vizitų. Nemanau, kad mano apsilankymas šiame kambaryje... Aš tikėjausi...

Ji staiga atsigręžė, akys blykstelėjo.

- Ko? Kad nusirengsiu, atsigulsiu į lovą ir išskėtusi kojas lauksiu, kol teiksitės ateiti?

- Šventas Dieve! Koks netikėtas pyktis! Geriau tęskime mūsų pokalbį. Aš norėjau jus apkabinti...

Ji tikėjosi šiurkštumo, bet nieko panašaus nebuvo. Vyriškis stovėjo visai arti, ir Fjora girdėjo dažną, trūkčiojantį jo alsavimą. Ji norėjo pergalingai nusišypsoti:

nejaugi taip greit pavyko jį užkariauti, nieko mainais neduodant, tik leidžiant pabučiuoti ranką? Nejaugi žvėris pasidavė jos malonei? Kilo pagunda tuo įsitikinti ir išdidžiai išvyti jį iš kambario, bet staiga ji prisiminė savo mylimo Platono frazę: "Duok ir gausi".

- Tai, ko laukiate? Ar... jūs norite mane nurengti?

Ji jautė, kaip dreba jo rankos, apkabinusios ją. Paskui palengva jos kilo aukščiau, švelniai perbraukė per krūtinę, surado suknelės susegimą ir patraukė žemyn... Suknelė išsyk atsisegė apnuogindama taliją, ir Kampobasas prispaudė Fjorą prie savęs, godžiai bučiuodamas kaklą panardino veidą išsidraikiusiuose jos plaukuose, paskui ėmė bučiuoti lūpas, pakėlė Fjorą ir nusinešė į lovą, kur plėšte nuplėšęs likusius drabužius puolė prie nuogo kūno, kaip baisų troškulį pajutęs žvėris puola prie vandens.

Praūžus audringų glamonių ir bučinių viesului, Fjora suprato, kad šitas laukinis yra aistringas meilužis ir nuostabiai jaučia moters kūną. Ji tikėjosi šiurkštaus kareivos, o sulaukė mylimojo. Manė, kad pavyks išsaugoti aiškų protą, tačiau jausmai apgavo, ir ji pajuto, kad ją neša svaiginančio malonumo bangos. Naktis baigėsi, ir Fjorą apėmė miegas, nugramzdinęs į užmarštį mintis apie pergalę, kuri įtartinai panėšėjo į Pyro pergalę.

Virdžinijas, priglaudęs ausį prie kambario durų, sukandęs pirštų galiukus ir apimtas bejėgiško įniršio, klausėsi atodūsių, aimanų ir šūksnių, lydinčių nematomos poros meilės žaidimą...

Kai ryto būgnai pranešė, kad laikas keltis, Kampobasas, pernelyg Veneros kovose patyręs, kad viena naktis priverstų užmiršti pareigas, atsargiai pakilo, nenorėdamas pažadinti Fjoros, apsirengė ir nuėjo į didžiąją salę, kur laukė Salvestras.

- Eik ir atvesk čia tuodu, kurie vakar atvyko su dona Fjora! - įsakė jis godžiai žiaumodamas ant stalo

rastą duonos riekelę. - O paskui pastatyk laiptinėje apie dvidešimtį kareivių!

Netrukus buvo atvesti Estebanas ir Mortimeras. Kankinamas nerimo kastilietis visą naktį nemiegojo; škotas apskritai buvo įpratęs naktimis nemiegoti.

- Galite grįžti atgal. Donai Fjorai jūsų paslaugos nebereikalingos.

- Atleiskite, monsinjore, tačiau aš jau daugelį metų tarnauju donai Fjorai, ir jeigu manęs nebereikia, tegu ji pati apie tai pasako! Savo valia aš niekada jos nepaliksiu... o juolab prašomas svetimo žmogaus! - išrėkė Estebanas.

- Aš taip pat gavau įsakymą ją saugoti, - ramiai tarė Mortimeras, - esu įpratęs iki galo atlikti savo pareigą.

- Stipriai pasakyta, turint galvoje, kad tu tik palydovas. Tu privalėjau atlydėti ją čia? Puiku, tu juk taip ir padarei, ar ne? O dabar gali keliauti.

- Jūs ne taip mane supratote: aš privalau ją lydėti visur. Manęs jai dar prireiks.

- Nėra ko gudrauti, aš žinau, kas tu toks: esi vienas iš Prancūzijos karaliaus škotų gvardijos žmonių. Štai kas: grįši pas šeimininką ir padėkosi už puikią dovaną, kurią jis atsiuntė. Dar pasakyk, kad aš kada nors jam atsidėkosiu... kai dona Fjora taps grafiene Kampobaso. O dabar eik! O tu, - tarė jis Estebanui, - girdėjai, ką sakiau: aš ketinu vesti tavo šeimininkę ir pats ja rūpinsiuos ir ginsiu. Patariu jums keliauti drauge.

- O jeigu aš atsisakysiu? - paklausė kastilietis, pradėjęs niršti.

- Tada viskas labai paprasta: po valandos būsi pakartas.

- Aš irgi neketinu išvykti, - sumurmėjo Mortimeras. - Arba pakvieskite doną Fjorą. Jeigu ji lieps, aš iškeliausiu...

Jis pažvelgė į Estebaną, ir šis nesunkiai suprato, kad Viesulas sprogsta iš įtūžio. Jiems nieko nereiškė sutvarkyti beginklį Kampobasą. Kondotjeras atsiduso:

- Viešpatie, kaip judu man nusibodote!

Jis suplojo delnais, ir tą pačią akimirką į salę įlėkė dvi dešimtys ginkluotų žmonių.

- Nebus taip, kaip jūs norite. Keliaukite ramiai ir išsiskirkime geruoju. Mano žmonės duos jums maisto kelionei... o šitą pasidalinkite.

Jis nukabino nuo juostos piniginę ir sviedė jiems, bet nebuvo ištiesta nė viena ranka, kad ją sučiuptų, ir viskas pabiro ant akmeninių grindų plokščių. Škotas vėl žvilgtelėjo į savo draugą, gūžtelėjo pečiais ir pareiškė:

- Mes keliausime! Aš perduosiu jūsų žodžius savo viršenybei... visus jūsų žodžius!

- Nuostabu! Iki miesto vartų jus palydės.

Nesidairydami Mortimeras ir Estebanas su kareivių palyda iškeliavo. Būrio gale jojo Salvestras. Kai visi išsinešdino, Kampobasas puolė rinkti išbyrėjusių monetų, sudėjo jas į piniginę, pasvėrė ją rankoje ir patenkintas nuėjo į kambarį.

Fjora vis dar miegojo, netvarkingai išsidraikę vešlūs plaukai išryškino jos kūno grožį. Grafas pažvelgė į ją, paskui nusirengė ir tyliai, kad nepažadintų, atsigulė šalia. Pasirėmęs ant alkūnės pamažu ėmė glamonėti. Ji sudejavo ir, nepramerkdama akių, užvaldyta geismo, apimančio kiekvieną kūno ląstelę, išsitiesė, kad būtų patogiau ją glamonėti...

Antras skyrius

Suėmimas

Fjora ir Kampobasas, atskirti nuo viso pasaulio dvigubų pilies sienų, kartu praleido tris dienas ir tris naktis. Tik Salvestras porą kartų per dieną peržengdavo kambario slenkstį, atnešdavo jiems valgio, bet jis niekada nematė to, kas vyko už lovos užuolaidų. Galeotas perėmė vadovavimą armijai ir palaikė tvarką Tionvilyje.

Savo naujas pareigas jis ėjo susierzinęs ir kiekvieną kartą, kai žvilgsnis nuklysdavo prie vieno iš uždarų langų, kur, jis tikrai žinojo, žaidžiami toli gražu ne vaikiški žaidimai, jis sugniauždavo kumščius.

Fjora visas tas valandas, kupinas aistros, praleido savo meilužio glėbyje. Jis laikė ją apkabinęs, kai ji miegojo, valgė ir gėrė, o kai ji užsinorėjo nusimaudyti, jis ant rankų nunešė ją į nedidelį baseiną, kurį senas štalmeisteris pripildė gaivaus vandens, pats išmaudė ir nušluostė rankšluosčiu be perstojo glostydamas ir bučiuodamas. Kai jiedu nesimylėdavo, jis susižavėjęs žvelgdavo į ją, lietė jos akis, lūpas, kaklą, krūtis, rankas ir kojas ir šnibždėjo meilės žodžius, kuriuos ji nevisada suprasdavo.

Jaunoji moteris net neįsivaizdavo, kad gali sukelti tokią aistrą. Šis žmogus buvo nepasotinamas ir niekaip negalėjo numalšinti geismo. Jis beveik nemiegojo, o ir per miegus neleisdavo jai pasitraukti: netrukus dar labiau jos geisdavo.

- Tu amžinai mano, - kartą vakare sušnibždėjo jis, stipriai apkabindamas, - būsi mano žmona...

Netikėtai užklupta tokio prisipažinimo, ji nutarė viską paversti juokais:

- Tu nori vesti mane?.. Betgi aš nežinau net tavo vardo...

- Čia mane vadina Nikola, kaip ir jaunąjį hercogą, kuriam aš mielai tarnavau ir kurio netekau. Bet iš tavęs noriu girdėti tik meilės žodžius.

- Aš juk nesakiau, kad myliu tave! Tiesiog tu man patinki...

- Visai nesvarbu, kad nesakei! Apie tai kalba tavo kūnas. Jis šaukiasi manęs, mano rankose jis ima dainuoti, virpėti, šaukti. Prieš visa tai nublanksta poetų plepalai. Ir dar: tu mane myli, tik kol kas šito nesuvoki...

- Galbūt, bet kol šito nesuvokiu, už tavęs netekėsiu...

Apvyniojęs kumsčius jos plaukais, jis šiurkščiai atlošė jos galvą:

- Tu myli kitą? Sakyk! Tu myli kitą vyrą? Atsakyk!

Apimtas didžiulio įniršio jis suleido dantis į Fjoros kaklą. Iš jos akių ištryško ašaros:

- Manęs čia nebūtų... Jeigu būtų taip, kaip tu sakai...

Jis paleido ją, paskui pastebėjo ašaras ir raudoną žymę ant kaklo.

- Atleisk, mano meile, atleisk... Aš kraustausi iš proto... Mano kraujas verda, tu suteiki man tokį džiaugsmą, kaip jokia kita moteris. Sakyk... ar koks kitas vyriškis suteikdavo tau tiek malonumo? Sakyk! Aš noriu žinoti!...

- Ne, - sušnibždėjo Fjora, pagalvojusi, kad beveik neveidmainiauja, nes pirmoji vestuvių naktis buvo labai trumpa palygtinti su šituo aistrų šėlsmu, tikra meilės orgija, išsekinusia ją, bet, kad ir kaip keista, grąžinusia šaltakraujiškumą.

Ji aiškiai suvokė, kad jos kūnas nepaklūsta protui. Šaltas protas teigė, kad ji niekada daugiau neturi kvėpintis Demetrijo kvepalais. Kai jis bučiavo žaizdą ant jos kaklo, meilės nuvarginta Fjora pagalvojo, kad reikėtų ištrūkti iš to savo noru pasirinkto kalėjimo.

Ketvirtos dienos rytą durys sudrebėjo nuo geležine pirštine apmautos rankos smūgių, ir pasigirdo šiurkštus Galeoto balsas:

- Nikola, išeik! Reikia kuo greičiau su tavimi pasikalbėti!

Kampobasas neapsirengęs skubiai perėjo per kambarį ir atidarė duris. Jis pamatė įniršusį draugo veidą.

- Kas atsitiko?

- Pažas dingo!

- Tik tokios naujienos? Tegu eina jis po velnių, ir kad...

- Ne. Ne tik tai: Solevro pilyje, dvidešimt ljė nuo čia, yra hercogas Karolis. Kaip tu manai, kas bus, jeigu tas prakeiktas Virdžinijas papasakos jam, kad tu, viską metęs, negali nustoti mylėjęsis su prancūzų karaliaus šnipe?

Kampobasas sugniaužė draugo kaklą ir su įniršiu ėmė šaukti:

- Aš draudžiu tau taip kalbėti! Ji bus mano žmona!

- Tuomet, jeigu tu nori, kad ji gyventų kuo ilgiau, liepk jai važiuoti ten, iš kur atkeliavo! - sušuko Galeotas, nusimesdamas jo ranką.

- Aš niekur jos neleisiu!

- Tuomet paslėpk ją, bet daryk ką nors! Berniukas dingo, atrodo, vakar...

Grafas šiek tiek pagalvojęs sumurmėjo:

- Galbūt tu teisus. Atsiųsk čia Salvestrą ir liepk surasti kokią nors karietą ir dešimt žmonių palydai.

- Ką tu sumanei?

- Išsiųsiu ją į Pjerforą.

- Per visą Lotaringiją, pilną priešų? Tu išsikraustei iš proto!

- Karolis Drąsusis jos ten neieškos, jeigu tas mažasis niekšas išdavė mane. Pjerforas vis dar priklauso man, kaip ir kiti miestai, kuriuos tas jaunas kvailys Renė II leido mums užimti.

Kita valanda Fjorai buvo itin sunki. Ne todėl, kad jai nepatiko meilužio planas - ji buvo pasirengusi bet kam, kad galėtų ramiai išsimiegoti, - ji labai sunerimo,

kai jis prisipažino, kad išiuntė jos bendrakeleivius. Ir jam teko atlaikyti baisų tikro itališko įniršio priepuolį.

- Kokią tu turėjai teisę išsiųsti mano tarnus? - šaukė ji. - Tavo manymu, jeigu tu miegi su manimi, tai gali laužyti visą mano gyvenimą? Estebanas jau daugelį metų ištikimai man tarnauja, o tu jį išvijai kaip įkyrų tarną! Niekada tau šito neatleisiu ir nejaučiu jokio noro ilgiau čia pasilikti!

- Maldauju, nusiramink. Aš ką tik pasakiau, tu išvažiuosi...

- Išvažiuosiu! Bet ne taip, kaip tu sugalvojai! Jeigu tu manai, kad leisiu palaidoti save pilyje, tai labai klysti. Liepk balnoti arklius ir sudie!

- Tu išsikraustei iš proto! Kur keliausi?

- Be palydovo? Nenustebk: josiu pas hercogą Karolį!

- Jis tave pakars!

- Tu taip manai? O tu ar pakorei mane, kai pasirodžiau niekam nežinoma ir visų įtarinėjama? Ne. Tu pasiguldei mane į savo lovą, ir aš su tuo sutikau, nes tau atrodo, kad tu tikras vyras! O dabar drebi, nes tau atrodo, kad pažas išdavė tave! Manau, kad tu nė iš tolo negali lygintis su Karoliu Drąsiuoju ir... man bus įdomu pabandyti jį sugundyti!

Apimtas staigaus įsiūčio, jis sugniaužė jos kaklą:

- Bjaurybe! Tai aš tau nebereikalingas? Hercogo lovoje įdomiau negu manojoje? Bet tau nieko neišeis. Pasakiau, kad liksi su manimi, taip ir bus!

- Tuomet... tu gausi mano lavoną, - sugargaliavo ji dusdama.

Pamatęs, kad gali ją pasmaugti, Kampobasas paleido jos gerklę ir čia pat kumščio smūgiu partrenkė ją ant grindų.

- Darysi taip, kaip įsakiau! Stokis ir renkis... jeigu nenori, kad liepčiau savo žmonėms tave aprengti...

Ji pakilo ir su panieka sviedė:

- Puiku! Kviesk savo žmones! Smagu bus matyti lankininką kambarinės vaidmenyje!

Tokios situacijos absurdiškumas jį nuramino, bet pažadino aistrą.

Jis šiurkščiai griebė ją, prispaudė prie kolonos ir su tokia aistra ją paėmė, kad ši suriko iš skausmo.

- Fjora, nevesk manęs iš kantrybės! Aš niekada nesutiksiu prarasti tave, girdi? Noriu turėti tave, kai tik panorėsiu, dėl to reikia tave paslėpti, nuvežti kuo toliau nuo pavojų. Jeigu hercogas įsakys nužudyti tave, tai aš jį užmušiu... Supranti, aš myliu tave! Myliu tave, myliu tave, myliu tave!

- Ką tu ketini daryti? - paklausė ji, kai jis glamonėdamas padėjo apsirengti.

- Kai tik tu paliksi Tionvilį, aš vyksiu į Solevrą ir susitiksiu su hercogu. Paaiškinsiu jam, kokia tu man brangi, pasakysiu, kad vesiu tave. Tada jis nedrįs tavęs persekioti. Mano žmonės jam labai reikalingi. Paskui pasikviesiu tave, ir mes susituoksime...

- Kodėl gi tu negali palikti jo, kad nereikėtų daugiau kęsti jo įniršio? Keliaukime drauge!

Buvo matyti, kad jis niekaip negali nuspręsti, ir nors širdis plyšo vien tik pagalvojus apie tai, kad dievinama moteris, kad ir neilgam, jį paliks, tačiau protas nugalėjo...

- Negaliu, - prisipažino jis. - Aš turiu sumokėti savo žmonėms, o hercogas žadėjo duoti pinigų...

- Kai kas galbūt daugiau duotų?

- Žinau... ir vieną kartą gal taip ir bus. Tačiau dabar aš turiu gauti savo dalį. Karolis Drąsusis išsiuntė į Lombardiją geriausią savo karvedį, įbrolį Antuaną rinkti samdinių. Aš noriu, kad mano žmonėms užmokėtų, kol tie dar nepasirodė...

Fjora nusileido. Ji nutarė elgtis taip, kaip jis nusprendė. Žinoma, iš ten ji galės pabėgti ir, jeigu jau ji taip reikalinga Kampobasui, kaip jis kalba, tai viską metęs jis seks paskui ją...

Po valandos Fjora, įsitaisiusi daug mačiusioje, bet tvirtoje karietoje tarp pagalvių, už sandarių, oda užtrauktų langų, paliko Tionvilį, nespėjusi jo pamatyti, ir dabar važiavo per stovyklą, kurioje buvo įsikūrę kareiviai, neradę sau vietos mieste. Kaip visuomet šaltakraujis Salvestras keliavo greta jos, o kiti dešimt žmonių, pasidaliję į du būrius, jojo vieni karietos priekyje, kiti iš paskos. Atsargumo sumetimais vietoj žalių apsiaustų su baltu Andrejaus kryžiumi žmonės dėvėjo šarvus su Lotaringijos herbu... Jie sparčiai jojo pietų kryptimi. Per dieną turėjo nujoti apie 20 ljė, skiriančių Tionvilį nuo Kampobaso pilies Lotaringijoje. Kondotjeras norėjo Fjoros atvykimą išlaikyti paslaptyje ir džiaugėsi, kad tai įvyks naktį.

Ši pilis, pastatyta Pjero de Baro praėjusiame amžiuje ir pavadinta jo vardu, stovėjo ant uolos virš siauro slėnio tarp Barua ir Miozo. Penkiakampis statinys užėmė apie dvidešimt kvadratinių mylių plotą, jį saugojo keturi bokštai, kurių kiekvienas buvo savotiškas tos epochos karinės architektūros pavyzdys: vienas iš bokštų buvo apvalus, kitas kvadrato formos, trečias - su išsikišimais, o ketvirtasis - pats svarbiausias - aštuoniakampis. Būtent šio bokšto vos nesugriovė įpykęs Renė II, tačiau šiaip jau pilis nedaug tenukentėjo nuo gaisro.

Taigi pilis buvo ne tik meno kūrinys, bet ir pakankamai galinga tvirtovė, kurioje Kampobasas buvo įkurdinęs dvidešimties žmonių įgulą, vadovaujamą vieno iš sūnų...

Fjora nieko to nematė, nes ji, nepaisydama kratymo važiuojant nelygiu keliu, visą laiką miegojo kaip švilpikas, ir atmerkė akis tik tuomet, kai pasigirdo siaubingas pakeliamo tilto ir vartų grotų triukšmas. Pravažiavę apgriautą arką keliauninkai atsidūrė didžiuliame vidiniame kieme, silpnai apšviestame keleto degančių žibintų, ir sustojo prie gyvenamojo namo, kurio langai buvo gausiai išpuošti skulptūromis su sinjorų de Barų herbu.

Ant slenksčio stovėjo jaunuolis, panašus į Kampobasą, apsirengęs odinę striukę ir nušveistus šarvinius marškinius.

- Sveikas, Salvestrai, senas bandite! - džiaugsmingai suriko. - Galėjai gauti iš arbaleto porą strėlių, nukreiptų į Lotaringijos herbą! Kas per sumanymas - persirengti?

- Burgundijos kvapas nekoks. Taigi daug išmintingiau...

- Kokie vėjai tave atpūtė?

- Tie patys, kurie, mesire Andželai, išneš tave iš čia. Tavo tėvas atsiuntė tavęs parvežti, o mane paliks čia, Pjerfore.

- Iš tiesų? Ir aš pagaliau galėsiu palikti šitą pelėdų lizdą ir vėl kariauti? Ačiū Dievui! Aš taip seniai laukiu!

Jie apsikabino, draugiškai pasikumsčiavo, paskui Andželas paklausė:

- O kas ten, karietoje?

- Didžiausia tavo tėvo brangenybė. Ta, kuri netrukus pradės čia šeimininkauti: būsimoji tavo pamotė, štai kas!

Atidaręs karietos dureles Salvestras padavė Fjorai ranką, kad padėtų jai išlipti. Dar nepabudusi ji markstėsi nuo dviejų fakelų, kurias laikė greta stovintys tarnai, šviesos.

- Mes jau atvažiavome? - paklausė ji.

- Taip, sinjora. Tai sinjoras Andželas, vyriausiasis monsinjoro Kampobaso sūnus.

Jaunuolis jau žemai lenkėsi pabučiuoti jaunosios moters ranką.

- Gražioji sinjora, prieš minutę aš buvau laimingas, kad išvykstu iš čia. Tačiau dabar šis noras praeina, nes jūs liekate, o aš turiu išvažiuoti!

- Ačiū, mesire, už šiltą sutikimą. Nesitikėjau, kad šitoje tvirtovėje esama malonių žmonių...

- Aš taip pat, - nusišaipė Salvestras. - Tu, berniuk, šio to pasiekei bendraudamas su moterimis. O kariauti per daug nesitikėk. Man atrodo, kad dabar Solevre esantis hercogas Karolis pasiuntė savo kanclerį, mesirą

Jugonį, į Verveną pas Prancūzijos karaliaus pasiuntinį pakalbėti apie taiką.

Linksmumas iš jaunuolio veido kaipmat dingo.

- Apie taiką? Karolis Dąsusis nori susitaikyti su mirtinu savo priešu? Sunku patikėti! Pasibaigus gegužės paliauboms, prancūzai atėmė iš jo Pikardiją, o jų kariuomenė šiaurėje vėl atakuoja Franš Kontė.

- Jis turi kitų rūpesčių, todėl geriau dabar būti toliau nuo karaliaus Liudviko, netgi pasirašius prastą taikos sutartį. Kalba, kad Lotaringijos hercogo Renė įsakymu šveicarai ir elzasiečiai plėšia Franš Kontė. Štai ir tu galėsi pakariauti, - su pašaipa baigė Salvestras.

- Ponai, visa tai labai įdomu, - pratarė Fjora su šypsena, švelninančia jos įsiterpimą, - bet aš norėčiau eiti į vidų ir, jeigu galima, pavakarieniauti...

- Atleiskite, jūs šimtą kartų teisi, - atsiprašė Andželas. - Atvykote labai laiku, aš visą dieną medžiojau ir kaip tik dabar ketinau sėstis už stalo.

- Ir jūs galite medžioti, kai ši burgundiškoji tvirtovė Lotaringijos žemėje yra nuolatiniame pavojuje?

- O mes visai ne Lotaringijoje, mes esame ant hercogystės sienos su Prancūzija. Suprantate, siena tiksliai nepažymėta, todėl aš galiu būti daugiau ar mažiau ramus, o jūs būsite visai saugi, jeigu pasirašysime taikos sutarį su karaliumi Liudviku XI. Hercogystėje taip pat ramu, Renė II prisijungė prie karaliaus. Eime!

Kai jie ėjo per kambarius, Fjora suprato, kad galima būti kariškiu ir turėti gerą skonį. Salė, kurios sienas dengė kilimai ir apmušalai, buvo pristatyta puikių baldų, židinių ir šiaip gražių smulkmenų. Fjora neslėpė nuo jaunojo šeimininko savo įspūdžių ir pridūrė, kad senojoje hercogų pilyje Tionvilyje ji nieko panašaus nematė.

- Tėvas ten apsilanko tik trumpam. Jam nedaug ko tereikia. O čia jo namai, bet juos reikėtų truputį aptvarkyti. Juk jūs imsitės šito, tapusi jo žmona? Aš nuoširdžiai tuo džiaugiuosi...

Fjora pagyrė vyną ir žuvį ir pridūrė, kad visiškai patenkinta savo kambariu. Iš tikrųjų kambarys buvo labai puikus, tik gaila, kad visų gyvenamųjų patalpų langai išėjo į to paties kiemo pusę.

Jaunoji moteris užsirakino kambaryje, kad jaunuoliui, žiūrėjusiam į ją išpūstomis akimis, nekiltų pagunda įsitikinti, ar tikrai egzistuoja žavesys, kurio auka tapo jo tėvas. Tačiau į duris niekas nepabeldė, ir ji nusiramino.

Pirmą kartą po keleto dienų ir naktų Fjora pasiliko viena ir nutarė didžiąją nakties dalį skirti apmąstymams. Visą praėjusią dieną ji miegojo ir dabar jos mintys buvo aiškios. Tionvilyje ji tikėjosi pamažu sužavėti Kampobasą, suartėti su juo, o paskui, kaip norėjo Liudvikas XI, įvilioti jį į spąstus, būtent: priversti jį palikti Karolį Drąsųjį ir grįžti į Prancūziją, žinoma, kartu su jam ištikimais kareiviais. Visą reikalą galutinai turėjo sutvarkyti geras jaukas - maišelis aukso...

Viskas taip ir būtų buvę, jeigu ne du netikėtumai: pirmiausia, Galeotas, jo žmonės ir dalis burgundų armijos, esančios Liuksemburgo provincijos mieste, būtų padarę viską, kad sukliudytų Kampobasui išvykti. Antra, aistra, kurią ji sukėlė kondotjero širdyje ir sieloje. Nenugalima, gili, netgi pavojinga aistra, visai ne tai, ko tikėjosi Fjora: užuot sekęs paskui ją kur ji panorės, Kampobasas galvojo tik apie tai, kaip išsaugoti ir paslėpti ją, kol galės atvirai susituokti, ir kartu likti burgundų pusėje. Tarp kita ko, jeigu bus pasirašyta taikos sutartis su Prancūzija, tai jo išdavystė nebus labai reikšminga, jis tik neteks kai kurių privilegijų, kurias galėtų suteikti hercogas, jeigu nutartų kariauti su Prancūzija... Dabar Fjora atsidūrė nežinomoje šalyje, užrakinta neprieinamoje tvirtovėje, nesitikėdama iš čia pabėgti. Be Estebano gudrumo, didžiulės Mortimero fizinės jėgos, o taip pat jųdviejų narsumo ji jautėsi beginklė, nes vargiai tikėjosi sugundyti Salvestrą.

O kur tuo metu buvo kastilietis ir škotas? Kampobasas įsakė palydėti juos vieną lįė už Tionvilio. Tik tada jiems grąžino ginklus ir žiūrėjo, kaip jie tolsta į Prancūzijos pusę. Ar jie jau grįžo, ar tikrai viskas buvo taip, kaip jai sakė? Ar iš tiesų jiems "grąžino" ginklus, ar tiesiog papjovė? Fjora gerai pažinojo savo meilužį ir suprato, koks jis žiaurus ir išradingas...

Jei nieko neatsitiko - o Fjora to iš visos širdies vylėsi, - Duglas Mortimeras dabar turėtų neskubėdamas grįžti pas karalių ir duoti jam atsakymą. O Estebanas? Ar jis galėjo važiuoti kartu su juo, kad suteiktų kokią nors pagalbą? Nedidelė viltis ruseno. Kastilietis buvo jai atsidavęs. Be to, nė už ką pasaulyje jis nesulaužytų Demetrijo įsakymo, o įsakymas buvo griežtas: nuolat ir bet kokiomis aplinkybėmis saugoti Fjorą. O gal jis dabar kur nors netoli?.. Šiaip ar taip, viena buvo aišku: iš čia reikėjo žūtbūt išvažiuoti. Galimas dalykas, tada Kampobasas, sužinojęs, kad ji nuo jo paspruko, pultų jos ieškoti, ir Karolis Drąsusis liktų be geriausio karo vado? Vis tiek ji daugiau nenori būti žaisliuku šio žmogaus rankose ir vėl išgyventi tokias naktis, kurių ji negalėjo nesigėdydama prisiminti: ji elgėsi kaip kurtizanė ir buvo tam pasirengusi, bet baisiausia, kad ji juto malonumą dėl viso to, kas įvyko. Fjora dabar suprato, kad galėjo patirti malonumą iš meilės žaidimų, nepatirdama meilės jausmo - visai kaip vaikas, ir kad nežinomos dvasios gali priversti ją jaudintis, užmiršti viską ir būti tik malonumų trokštančiu kūnu...

Iškamuota minčių apie būsimąjį pabėgimą, ji taip kietai įmigo, kad negirdėjo, kaip anksti rytą jaunasis Andželas paliko pilį, lydimas kareivių būrio.

Kai Andželas išvyko, Salvestras įsakė pakelti tiltą ir nuleisti grotas. Paskui jis greitai pažvelgė į langą, už kurio miegojo moteris, taip užkerėjusi jo šeimininką, nusišypsojo, gūžtelėjo pečiais ir nuėjo patikrinti, ar tvarkingos kareivinės ir ginklai žmonių, kuriems pavesta

apsauga. Fjora dar nežinojo, kad ji buvo seno kareivio belaisvė; jis nemylėjo jos, o tik norėjo, kad ji suprastų jai skirtą vaidmenį: būti malonumų objektu, kuris turi puošti kario poilsį - ir nieko daugiau.

Greitai ir ji suprato savo paskirtį. Rytą, pamačiusi, kad lietus nustojo lyti ir dangus beveik išsigiedrijo, ji paprašė, kad jai pabalnotų arklį pasijodinėti po apylinkes. Jai atsakė, kad tai neįmanoma, kad jodinėjimai ar pasivaikščiojimai pasienio tvirtovėje yra neleistini. Ir parodė jai laiptus, kuriuos sudarė tik vienas laiptatakis, bet jie ėjo nuo paradinių durų iki pat aikštelės, kuria vaikštinėjo sargybiniai. Vos tik ji pradėjo kilti tais stačiais laiptais, kaip už nugaros pasigirdo dviejų jos palydovų kaustytų batų trinksėjimas. Štai taip, akylai jų stebima, ji lėtai perėjo įprastu sargybinių maršrutu, visai nesidairydama į šalis, paskendusi niūriose mintyse, nors peizažas buvo vertas dėmesio.

Jai pasidarė dar blogiau, kai baigusi pasivaikščiojimą ji pastebėjo du mūrininkus, kurie, atidžiai prižiūrimi Salvestro, baigė tvirtinti prie jos lango naujas grotas. Staiga ją apėmė pyktis ir ji pribėgo prie jo:

- Kas leido jums tai daryti? Gal jūs užmiršote, kad jūsų šeimininkas nori mane vesti?

- Nebijokite: pilyje jūsų niekas nenuskriaus, bet, žinote, aš visiškai įsitikinęs, jog jūs netrokštate tapti jo žmona, o kadangi esate jam reikalinga, tai aš noriu būti tikras, kad galėsite jį priimti, kai jis to panorės.

- Kokia kvailystė! Argi aš atvažiavau pas jį ne gera valia?

- Žinoma... bet kokiu tikslu? Negi jūs taip ilgai apie jį svajojote? Netikiu: jūs jauna, o jis greitai bus senas.

- Bet juk aš jo pusseserė!

- Galbūt... o gal ir ne. Mano uždavinys - jus saugoti, ir aš jį įvykdysiu net prieš jūsų valią. Jūs pagalvojote, kiek tai man kainuoja? Jei nebūtų jūsų, aš būčiau greta jo ir kartu ruoščiausi karui.

- Kokiam karui? Vyksta taikos derybos...

- O aš jums sakau, kad hercogas vėl pradės karą!

- Per tokią darganą? Kaip tai į jį panašu!

- Tikriems kareiviams tai neturi reikšmės. Gal eisite į vidų?

- Aš skųsiuosi ir pasakysiu, kaip čia su manimi elgiamasi!

- Užtat šeimininkas nesiskųs; jam reikia tik vieno: kad jūs būtumėte jo lovoje, o aš ir žiūriu, kad jūs iš jos nepabėgtumėte!

Smarkiai sutrikusi Fjora grįžo į kambarį, leidusi sau mažytį malonumą - trenkti durimis.

Slinko pilkos ir liūdnos dienos ir naktys, panašios viena į kitą, kai iš nuobodulio galėjai uždusti. Dargana varė į neviltį, o vasara baigėsi smarkiais lietumis ir gūsingais vėjais. Pilkų debesų apsuptas Pjerforas tuo metu buvo panašus į laivą, kurį ištiko audra, ir Fjorai patiko lipti į patį viršų, kur ją iš visų pusių daužė lietaus šuorai; tai jai teikė kažkokį skausmingą pasitenkinimą. Ji svajojo, kad smarkus vėjo gūsis sučiups ją, ir ji kaip paukštė nuskris virš putotų bangų keterų ir nusileis į permirkusią pievą, kaip nusileistų į jūros vandenį.... Bet kiekvieną kartą reikėdavo grįžti, o kambaryje ji vėl dusdavo.

Ilgas valandas ji praleisdavo salėje, prie didžiulio židinio, kuriame visą dieną degė malkos; ji sėdėdavo nieko neveikdama ir tik žiūrėdavo į fantastišką liepsnos žaismą. Ji neturėjo jokios galimybės kuo nors užsiimti, nes visoje pilyje nebuvo nė vienos knygos ir jokio darbo jos nieko neveikiančioms rankoms. Nakčiai Salvestras užrakindavo jos kambarį ir guldavo miegoti už durų koridoriuje, tad Fjora naktimis girdėdavo baisų jo knarkimą. Ištisas dienas jie nesikalbėdavo, nes neturėjo ką pasakyti. Vienintelis įvykis du kartus per savaitę buvo tas, kad Salvestras siųsdavo ką nors sužinoti naujienų į

Tulą arba į Domevrio abatiją, kur pirkdavo ir maisto produktų.

Kaip ir pranašavo senasis štalmeisteris, Karolis Drąsusis vėl iškėlė juodai violetinę vėliavą ir pradėjo karą. Rugsėjo penkioliktą dieną jis nusiuntė hercogui Renė raštą, kuris, tiesą sakant, buvo atviras karo paskelbimas, ėmė vadovauti savo armijai ir pradėjo Lotaringijos nukariavimą. Priešais jį ėjo avangardas, kurį vedė Liuksemburgo maršalas ir Kampobasas, kurių būstinė buvo Konflane. Renė II nuvyko į Prancūziją pas Liudviką XI prašyti pagalbos, kuria netikėjo, nes Liudvikas pasirašė Solevre taikos paliaubas su Burgundija. Karo garsai jaudino senąjį Salvestrą, ir jis krūpčiojo, tarsi karo žirgas, išgirdęs skambant ragą, ir dėl to darėsi dar nepakenčiamesnis negu anksčiau.

Kartą naktį Fjorą pažadino vartų ir grotų girgždėjimas. Paskui pasigirdo arklio kanopų kaukšėjimas ir šauksmai. Ji pašoko iš lovos, spėjo užsivilkti naktinius marškinius ir norėjo eiti pažiūrėti, kas atsitiko, bet nespėjo nieko paklausti. Įsiveržė Kampobasas degančiomis akimis, laikydamas po pažastimi šalmą. Iš pradžių jie tylėdami žiūrėjo vienas į kitą, paskui jis numetė ant grindų šalmą ir pirštines ir priėjo prie jos.

- Aš negalėjau neatjoti. Konflanas šiandien apsieis be manęs...

- Tu nori pasakyti, kad... palikai postą?

- Taip... aš rizikuoju viską prarasti, bet ilgiau negaliu... Tu man reikalinga labiau nei oras, kuriuo kvėpuoju! Padėk man nusiimti šarvuotę! Aš turiu maždaug dvi valandas.

Užuot paklususi įsakymui, ji susisiautė į plačią antklodę ir prisiglaudė prie lango.

- Ne! Tu nukritai kaip griaustinis iš giedro dangaus ir sakai, kad aš tau reikalinga! Bet, matai, tu man visiškai nereikalingas, ir jei nori manęs, tai paimk jėga!

Jos elgesys išmušė jį iš vėžių, ir jis pasimetęs ištarė:

- Bet... Fjora... juk mes mylime vienas kitą! Negi tu jau užmiršai Tionvilį, mūsų kambarį ir kaip mes mylėjomės?

- Aš nieko neužmiršau. Bet tu, atrodo, užmiršai, ko reikalauja mano padėties moteris? Kas aš čia tokia? Malonumų mergaitė? Pažvelk į grotas ant mano langų! Ar tu žinai, kad aš galiu kvėpuoti tik dviejų kareivių draugijoje? Ar žinai, kad prie mano durų miega tavo tarnas?

- Maldauju, nusiramink! Aš pats liepiau Salvestrui tai daryti. Taip reikėjo... saugumo dėlei!

- Kuo čia dėtas mano saugumas?

- Suprask! Nors ši vieta ir gerai ginama, aš negalėjau palikti tavęs vienos tarp kareivių. Aš labai gerai žinau, kad nė vienas vyras negali atsispirti tavo grožiui. Juk čia tokie žmonės: truputį išgėrė ir tuoj lenda pro langą... Salvestrai!

Tuoj pat pasirodė senasis kareivis. Kaip paprastai, jis nesitraukė nuo durų...

- Padėk man nusimesti šitą! - liepė jam Kampobasas.

- Be reikalo, nes tu išjosi kaip ir atjojai. Aš niekada nesutiksiu, kad mane laikytų pasileidėle.

- Aš laikau tave savo žmona, ir baigta.

- Tiesa? Kalbama, kad tu ją nužudei? Vėl pamėginsi?

- Jūs per daug kilniaširdis su šia bjaurybe, monsinjore,- pasakė savo nuomonę Salvestras, nuimdamas šarvuotę. - Leiskite, aš ją palaikysiu, o jūs naudokitės į sveikatą...

Bet Kampobasas nustūmė jį prie sienos:

- Eik ir atnešk man vyno! Paskui užrakink duris ir ateik manęs po poros valandų! Ir paruošk naują arklį!

Tuo metu Fjora karštligiškai svarstė. Dvi valandos - ne tiek daug. Bet galbūt ir... Kas atsitiks, jeigu ji įkalbės jį pasilikti? Jis neteks garbės, tačiau tai jos nė trupučio nejaudino... O rizikuoti verta...

Kai Salvestras atnešė vyno ir pilyje pasigirdo pasukamo durų rakto džerkštelėjimas, ji nusijuokė. Jis stovėjo už kelių žingsnių ir galvojo apie kaltinimus, jos mestus jam:

- Liaukis juoktis! Tu sakai...

- Kad tu nužudei savo žmoną? Bet, mano brangusis, juk tai tavo legenda! Be to, manęs tai nė kiek nejaudina!

- Tai kas tave jaudina?

- Galbūt tu pats... Man nepatinka, kai mane laiko belaisve verge, aš norėčiau iš tikrųjų būti tavo valdove... visa to žodžio prasme.

- Tuomet išbandyk mane! Įsakyk! Aš viską padarysiu, bet tik neatstumk manęs!

- Gerai. Aš tave išbandysiu. Aš įsakau tau stoti čia ir nejudėti iš vietos, kol vėl tau įsakysiu!

- Ko tu nori?

- Pažiūrėti, ar esi klusnus. Jei sumanysi pajudėti...

Lėtai, labai lėtai, visą laiką žiūrėdama į jį, ji padėjo ant grindų apsiaustą, atsirišo naktinių marškinių juostą ir nusimetė drabužius, viliojamai pasirąžė, pakėlusi ranka blizgančių juodų plaukų kupetą. Kampobasas pasidarė violetinis.

- Fjora, - ėmė maldauti jis.

- Nejudėk!

Neskubėdama nuoga ji gracingai priėjo prie dėžės, ant kurios Salvestras pastatė vyno, prisipylė sau į taurę ir išgėrė tebesišypsodama ir tebekankindama. Jis puolė ant kelių ir pašaukė ją:

- Fjora! Laikas bėga! Liaukis taip žiauriai juokavusi!

- O juk iš tiesų tu nori gerti! Palauk... Aš tau įpilsiu...

Šį sykį ji atsistojo į jį nugara, norėdama pripilti alavinę taurę, bet kartu ištraukė iš savo krepšelio kvepalų ir stiklinaitę - irgi Demetrijo dovaną, - kurioje buvo migdomųjų, ir įlašino kelis lašus į vyną. Jos palaidi plaukai visai paslėpė nuo Kampobaso akių tai, ką ji

darė. Paskui ji paėmė taurę abiem rankom ir atnešė ją kondotjerui.

- Išgerk! - švelniai sušnibždėjo ji. - O aš per tą laiką tave nurengsiu. Paskui... mes atsigulsime...

Jis išgėrė vienu ypu, nusviedė taurę, pakėlė jaunąją moterį ant rankų ir paguldė ją ant sugirgždėjusios lovos. Bet migdomųjų poveikis nebuvo staigus, ir Fjorai nepavyko išvengti jo aistringų glamonių.

Kai jis užmigo, ji atsikėlė ir greitai šliūkštelėjo į taurę likusio vyno ir pateliuškavusi išpylė pro langą, paskui vėl pripylė pusę taurės ir pastatė lovos galvūgalyje, o tuščią butelį išmetė už durų. Lietus pylė kaip iš kibiro ir nuplovė visus pėdsakus. Baigusi visa tai, ji sugrįžo ir atsigulė šalia Kampobaso, išgėrė truputį vyno, o likusį išliejo ant lovos, po to apsimetė irgi mieganti.

Suprantama, kai atėjo Salvestras ir pamėgino pažadinti šeimininką, jam tai nepavyko.

- Jis labai daug gėrė, - atsiduso Fjora, - ir dabar mirtinai girtas.

- Jis daugiau girtas iš nuovargio. Čia yra ir jūsų kaltės... Tačiau tai neturi reikšmės. Jam reikia joti, antraip jis žuvęs. Padėkite man jį aprengti!

Nusisukęs, kad nematytų, kaip Fjora rengiasi, jis ėmė tempti rūbus ant nejudraus Kampobaso kūno; Kampobasas retkarčiais nepatenkintas kažką murmėjo ir knarkčiojo. Jiems abiem vis dėlto pavyko jį aprengti, paskui Salvestras nuėjo pašaukti seržanto, kuris vadovavo įgulai, kad tas padėtų jam uždėti šarvuotę. Fjora nepatenkinta stebėjo. Ji suprato, kad jokia moteriška gudrybė, net pati rafinuočiausia, bejėgė prieš senojo tarno atsidavimą.

Aprengtas ir apginkluotas kondotjeras buvo užsodintas ant arklio ir pririštas, o Salvestras, per vieną akimirksnį apsirengęs, paėmė arklį už pavadžio.

- Aš josiu su juo, kol jis atsibus. Jei reikės joti iki paties Konflano, aš josiu ten, - paaiškino jis seržantui.

Tai pasakęs, jis pasilenkė nuo balno ir kažką pašnibždėjo seržantui į ausį.

Fjora nusivylusi gūžtelėjo pečiais ir grįžusi į kambarį atsigulė į vynu aplaistytą savo lovą.

Salvestras grįžo dieną. Kampobasas išsiblaivė tik auštant ir susimąstęs jojo į savo stovyklą, nieko nesuprasdamas, kas jam atsitiko.

Šis įvykis turėjo jo kaip kareivio išdidumui didelių ir nemalonių padarinių. Šią naktį Gracianui d'Agerui, narsiam Konflano gynėjui, atėjo į pagalbą Žeraras d'Aviljė, pasienio miesto Brijė komendantas, atvykęs su dalimi savo armijos. Nors Kampobasui ir pasisekė pasiekti savo stovyklą, tačiau įkandin jo pasirodė hercogas Renė II; jis grįžo iš Prancūzijos su keturiais šimtais iečių (maždaug du su puse tūkstančio žmonių). Ietininkams vadovavo Žoržas de la Tremuilis, kuris atakavo Kampobasą padedamas Lotaringijos riterių ir arbaletais ginkluotų karių. Gerai suprasdamas, kad pralaimi, kondotjeras nedelsdamas nutraukė apgultį... Tai sukėlė baisų Burgundijos hercogo įniršį, ir jis išvadino Kampobasą bailiu ir nevykėliu. Užgniaužęs pyktį, kondotjeras tik nuolankiai klausėsi, bet davė sau žodį, kad dar parodys, ko yra vertas.

Kai ši naujiena pasiekė Pjerforą, Salvestras svaidė perkūnus ir žaibus; dėl to ir Fjorai kliuvo.

- Gal jis mane ir nužudys po to, bet jeigu jis vėl dėl jūsų padarys ką nors panašaus, aš jus pasmaugsiu savo rankomis! - rėkė jis, grūmodamas jai galingomis plaukuotomis letenomis, kuriomis galėjo nusukti meškai galvą, tačiau ji tik šaltai pažvelgė į jį:

- Tuo jūs man netgi padarysite paslaugą! Negi manote, kad toks gyvenimas man patinka?

Ir atsukusi jam nugarą ji nuėjo į koplyčią, kuri rėmėsi į pilį. Jos statytojai tikriausiai buvo labai pamaldūs, nes, be koplyčios, tarp virtuvių ir sargybos patalpų jie dar pastatė maldyklą kareiviams ir tarnams.

Fjora ne pirmą kartą atėjo į šią koplyčią; koplyčia buvo menkai apšviesta ir žemais skliautais, niekas ja nesirūpino. Tuščias altorius, paprastas akmeninis kryžius, ant sienų aptrupėję nuo drėgmės šventųjų paveikslai, senas kinivarpų išvarpytas suolas... daugiau nieko nebuvo. Vis dėlto jaunoji moteris mėgo čia lankytis - ją traukė kažkokia ypatinga tyla. Ji ilgai sėdėjo ant seno suolo, susimąsčiusi, nesimelsdama - melstis ji seniai atprato ir net nemėgino iš naujo išmokti; ji sėdėjo apglėbusi rankomis kelius ir stengėsi prisiminti nors ką šviesaus iš savo sujaukto ir sulaužyto gyvenimo.

Šviesus ir skaidrus dalykas, prie kurio atkakliai grįždavo jos mintys, buvo Filipo meilė, tačiau ir ji dabar neturėjo prasmės, nes jis buvo vedęs ir tikriausiai ne kartą. Ji neturėjo teisės galvoti apie jį, bet vis dėlto jis visą laiką gyveno jos širdies gilumoje, - tarsi strėlė, kurios nė vienas chirurgas negali ištraukti, kartu nenužudęs paciento. Vienas Dievas žinojo, kaip ji kartais dėl to kentėjo. Viltis, kuri ją dar neseniai šildė, užgeso ir jau negalėjo pagydyti tos nematomos žaizdos, kurią draskė prisiminimai apie Kampobasą ir su juo patirtus kūno malonumus. Ką ji darys, kai Karolis Drąsusis jau bus nubaustas? Vienuolynas? Nė už ką! Prisiminus Santa Liučiją, jos priešiškumas vienuolyno gyvenimui dar labiau didėjo. Grįžti pas Demetriją ir vėl pradėti klaidžiojimus ieškant žinių? Tai jos nedomino, pagaliau ir Demetrijui ji nebuvo reikalinga. Tuomet... geriausia būtų numirti, bet tik kad mirtis ją ištiktų po Florencijos dangumi, o jos kūną priimtų ta pati žemė, kurioje ilsisi vienintelis jos nuoširdžiai ir nesavanaudiškai mylėtas žmogus - Frančeskas Beltramis... jos tėvas. O dėl Kampobaso, tai jis daugiau niekada jos negaus, net jeigu jai reikėtų nusižudyti, kad to išvengtų.

Šis sprendimas pavirto priesaika, kai atėjo žinia apie tai, kas įvyko Brijė; po to hercogas Karolis kartu su pagrindiniu savo armijos pulku, kuriam jis vadovavo,

patraukė į pietus, rengdamasis apsupti Nansi ir užimti Epinalį. Kampobasui buvo pavesta paimti pasienio miestą, ir jis šią užduotį po neseniai patirto pažeminimo vykdė nepaprastai uoliai. Visą Brijė įgulą sudarė aštuoniasdešimt vokiečių ir patys šio miestelio gyventojai, taip pat nedidelis būrys, kurį čia paliko Renė II prieš išvykdamas ieškoti pagalbos; jis suprato, kad jo armija silpna, todėl išskirstė ją į svarbiausių miestų įgulas. Artilerija irgi buvo labai negausi: trys ar keturios patrankos. Kondotjeras su savo šešiais tūkstančiais žmonių be jokio vargo užgrobė miestą, bet jis prisiminė, kokią pagalbą Žeraras d'Aviljė suteikė Konflanui. Kai tik jis įžengė į miestą, kuris narsiai gynėsi, jo banditai ėmė negailestingai plėšikauti. Jis pats įsakė pakarti ant medžių visus įgulos kareivius jų vadų akyse, pirmiausia - Žerarą d'Aviljė, kuriam kautynėse sviedinys nutraukė ranką. Visą spalio mėnesį Lotaringijoje dėjosi siaubingi dalykai, o tuo metu Karolis Drąsusis apėjo sostinę iš Kiustino ir Nevilio pusės ir niokojo hercogystės pietinę dalį, kurią jis norėjo užgrobti, prieš pradėdamas atakuoti Nansi. Visa Lotaringija šaukėsi Dievo, o jos gyventojai bandė pasislėpti nuo laimėtojų žiaurumų.

Nuo aukštų pilies sienų Fjora galėjo matyti graudžias kaimo pabėgėlių voras; jie buvo pliki kaip tilvikai ir kartu su vaikais, seniais ir sužeistaisiais klaidžiojo ieškodami bent kokio prieglobsčio ir pastogės, kur galėtų pasislėpti nuo nesibaigiančio lietaus, kuris pylė kaip iš kibiro. Kai kurie prieidavo prie pilies sienų ir maldaudavo įleisti juos, bet Salvestras be gailesčio vijo juos šalin akmenimis ir kulkomis, visai nepaisydamas Fjoros pasipiktinimo.

- Ir kokia motina tave išnešiojo, tu senas nevidone! - šaukė jinai jam tiesiai į veidą lankininkų akivaizdoje. - Net vilkai pjauna tik būdami alkani, o tu ir tavo niekšingas šeimininkas žudote savo malonumui ir manote, kad išvengsite bausmės...

- Mano niekšingas šeimininkas? O juk jis tau neatrodo toks baisus, kai miega su tavim, Florencijos kekše! Aš žinau, ką tu jam suoki, kai jis užgula tave. Jis dar ne kartą tave paglamžys!

- Niekada! Daugiau niekada jis nepalies manęs, girdi? Net kad išgelbėtų mano sielą!

- Tavo sielą? - tyčiojosi senis. - Ar ten yra kam pražūti? Tavo siela - valkatos, šnipės, kuri pasiryžusi viskam. Nešdinkis iš čia, nes aš galiu nesusilaikyti.

Tada ji atsivedėjusi trenkė jam antausį ir spjovusi į veidą puolė bėgti, o įkandin jos pasigirdo iš pykčio užkimęs Salvestro balsas:

- Jis atvažiuos! Jis greitai atvažiuos, tavo ir mano šeimininkas, o aš jau žinau, ką jam papasakoti!

Gūžtelėjusi pečiais, ji nubėgo slėptis į savo kambarį, bet pirma užsuko į virtuvę ir pasigriebė stalo peilį, kad būtų kuo apsiginti užpuolimo atveju, o jei padėtis bus be išeities - nusižudyti.

Bet Kampobasas negrįžo... Užtat vieną rūškaną lapkričio pradžios rytą pasirodė raitelių būrys su Burgundijos vėliava, vadovaujamas pagyvenusio išdidaus karininko, kuriam teko atidaryti vartus, kai jis sušuko:

- Monsinjoro Karolio, Burgundijos hercogo, Šarolės grafo vardu aš, Olivjė de la Maršas, garbingo Aukso vilnos ordino kavalierius ir sinjoro hercogo gvardijos kapitonas, reikalauju atidaryti pilies vartus kratai įvykdyti!

Skubiai išrikiavęs garbės eskortą ir užsivilkęs savo geriausią apsiaustą, Salvestras įsakė nuleisti tiltą ir pakelti grotas. Atvykėliai greitai perjojo tiltą ir sustojo vidury kiemo.

- Man reikia pasikalbėti su žmogumi, kuris čia vadovauja.

- Tai aš, monsinjore, Salvestras da Kanalė, monsinjoro grafo Kampobaso štalmeisteris. Jūsų paslaugoms.

- Man to ir reikia. Jūs turite perduoti man į rankas vieną moterį, tokią Fjorą Beltrami. Juk ji čia?

- Žinoma... Bet man įsakyta būti prie jos ir asmeniškai saugoti ją iki to laiko, kai mano šeimininkas lieps ją paleisti.

Kapitonas pasilenkė ir be jokių pastangų pakėlė Salvestrą viršum kiemo plokščių, sugriebęs jį už marškinių apykaklės:

- O aš klausau Burgundijos hercogo, ir jis įsakė man atvesti pas jį tą moterį! Aišku?

- Jis labai gerai suprato, - pasigirdo ramus tarpdury pasirodžiusios Fjoros balsas. - Ko jūs iš manęs norite?

Išvydęs šią gležną jauną moterį, apsirengusią juodai, jos išdidžią laikyseną, - ji ramiai žiūrėjo į jį tokiomis didelėmis akimis, kokių jis niekada nematė, - ir nemėgindamas slėpti nuostabos, Olivjė de la Maršas nevalingai prabilo tyliau:

- Aš turiu įsakymą suimti jus ir pristatyti asmeniškai mano šeimininkui.

- Suimti mane? Argi aš padariau kokį nusikaltimą?

- Man tai nežinoma. Jūs pasirengusi gera valia eiti su manim?

- Netgi su malonumu! - pasakė ji šyptelėjusi; ta šypsena buvo skirta Salvestrui, kuris tuo metu stengėsi sutramdyti pyktį. - Ar galiu pasiimti savo daiktus? Beje, jų visai nedaug.

- Žinoma. Kas nors iš mano žmonių jums padės. Per tą laiką tegul atveda pabalnotą arklį!

Netrukus Fjora grįžo, susisiautusi į savo juodą mantiją, o vienas iš kareivių nešė jos lengvą bagažą. Arklys jau laukė jos. Fjora norėjo eiti prie jo, bet jai kelią pastojo kapitonas, spėjęs nušokti nuo arklio. Rankose jis laikė neilgą virvutę.

- Aš turiu jus surišti. Jeigu jūs prižadate, kad nebandysite bėgti, tai aš surišiu jums rankas iš priekio...

- Ak... Netgi taip...

- Taip.

- Gerai. Kad ir kaip būtų, aš juk sakiau jums, kad esu laiminga, galėdama apleisti šį kalėjimą.

- Net jeigu jūsų laukia kitas?

- Tebūnie, kas bus, bet esu įsitikinusi, kad man ten labiau patiks.

Surištomis rankomis ją pasodino į balną, o karininkas net apsiautė ją savo apsiaustu ir užmovė ant galvos gobtuvą, kad apsaugotų nuo lietaus. Paskui jis įšoko į balną ir paėmė pavadžius to arklio, kuriuo turėjo joti jaunoji moteris.

- Jūs turite teisę pasakyti man, kur mane gabena? - paklausė Fjora, jodama greta la Maršo pro Pjerforo pilies vartų arką.

- Čia nėra jokios paslapties. Aš jus gabenu į Nansi, monsinjoro hercogo stovyklą. Šiandien vakare mes būsime ten.

- Tuomet viskas gerai.

Ji leido sau nusišypsoti po gobtuvu. Bet kokia padėtis buvo geriau negu būti Kampobaso belaisve, netgi jei tai reikštų visišką jos misijos žlugimą. Pagaliau ji priartės prie to pasakų princo, apie kurį draugai niekada nekalbėjo nieko gera, o priešingai, prie Karolio Drąsiojo, arba Narsiojo, su kuriuo Filipą de Selonžė siejo Aukso vilnos ordino kavalieriaus priesaika ir feodalo priesaika... su žmogumi, kurį ji ir Demetrijas prisiekė nužudyti. Dabar ji tapo jo belaisve ir galbūt kaip tik jis nužudys ją. Bet iš principo buvo svarbu ne tai, jei tik likimas nesuves jos akis į akį su Filipu... Tik nereikia, kad imtų kraujuoti sena žaizda, jeigu ji nori sutikti mirtį neaptemdyta sąmone.

Trečias skyrius

Nansi apgultis

Nuo aukšto Lakso kaimo Fjora matė po savo kojomis du miestus. Vienas buvo įvairiaspalvių palapinių, virš kurių plevėsavo įvairiausios kovos vėliavos; jis buvo išsidėstęs aplink apgriuvusį statinį su nedideliais smailiais bokšteliais; kitas, visas skendintis dūmuose, kilo sienomis ir bokštais, apsuptas griovių ir žemėje įrengtų įtvirtinimų. Abiejose pusėse išrikiuotos patrankos šaudė vienu kartu, ir šaudymą lydėjo šauksmai. Aplinkui lakstė žmonės. Nepaisant darganoto oro, ginkai ir amunicija blizgėjo. Žmonės krito į tranšėjas, išraustas aplink palapinių miestelį, ir ant akmeninio miesto apsauginių įtvirtinimų; virš miesto plaikstėsi raudona liepsna ir kilo juodi dūmai - degė tai, kas anksčiau buvo namai.

Nansi buvo nelabai didelis miestas. Penki šeši tūkstančiai žmonių gyveno šiame stačiakampyje, kurio ilgis buvo apie šešis šimtus metrų, o plotis - apie keturis šimtus, tačiau tai buvo Lotaringijos hercogystės sostinė, garbingas miestas, ir jo gynybai jo valdovai surentė aukštas sienas, kurių dantyti kuorai dengė masyvias medines galerijas. Bet bokštų buvo mažoka: be dviejų bokštų, kurie saugojo la Grafo vartus iš šiaurės ir Sen Nikolo vartus iš pietų, ir dviejų poternų: vienas vadinosi Saratas, kitas - Sen Žanas, buvo dar keturi bokštai: Vanjė - šiaurės rytuose, Saras - šiaurės vakaruose, Teras - vakaruose ir pagaliau didžiulis, svarbiausias bokštas, tikra tvirtovė - pietryčiuose, prie kelio į Sen Žaną. Žinoma, dar buvo bokštų, kurie gynė hercogo rūmus išilgai jų sienų ir žiūrėjo į Mertą.

Prieš penkiasdešimt metų hercogas Karolis II, suprasdamas padidėjusią artilerijos reikšmę ir tai, kad senos tiesios sienos kartu su grioviais jau negarantavo

miestui pakankamos apsaugos, įsakė pristatyti "belevarus", arba bulvarus, kurie turėjo neprileisti priešo prie sienų ir saugoti vartus, kartu netrukdydami gynėjams daryti išpuolių. Taip pat buvo sustiprintos stebėjimo angos, o truputį vėliau hercogas Joanas II liepė paplatinti dvigubus bokštus ir pastatyti akmenines sargybines, kurios saugojo la Grafo vartus*. Štai taip Lotaringijos sostinė gynėsi nuo puolančios burgundų armijos... Ta armija, įsiliejus į ją Liuksemburgo kariams, samdytiems kareiviams iš Franš Kontė, Savojos ir Anglijos, tapo stipri ir pavojinga, nes galėjo gauti pagalbos - žmonių ir maisto - iš šiaurės, iš Meco**, o iš pietų - iš Franš Kontė. Apgultieji tokios galimybės neturėjo: pačioje apgulties pradžioje Kampobasas sučiupo visus būrius, kurie buvo išsiųsti šiuo tikslu. Ar ilgai tokiomis aplinkybėmis, tokį šaltą ir lietingą rudenį galės išsilaikyti Nansi?

Visai nekreipdamas dėmesio į šaudymą, Olivjė de la Maršas perjojo su savo belaisve per visą didžiulę stovyklą ir atskirus jos bivuakus, kur dirbo įvairių specialybių žmonės: ginklininkai, račiai, šikšniai, dailidės, siuvėjai, duonos kepėjai, mėsininkai ir net vienas vaistininkas. Ši armija sudarė ištisą miestą, kuriame buvo ir aludžių, ir bordelis netoli Sen Žano tvenkinio. Hercogas Karolis sumažino merginų skaičių iki trisdešimties kiekvienai kuopai, bet vis tiek jų buvo nemažai.

Temstant - o darganotą lapkričio mėnesį dienos greitai trumpėja - patrankų šaudymas liovėsi. Apgulusieji grįžo į stovyklą, nešdamiesi sužeistuosius, bent jau tuos, kuriems dar galima buvo padėti. Apgultajame mieste bažnyčių varpai paskambino Dievo Angelą, ir abiejose pusėse visi nusiėmė kepures ir apmirė trumpai maldai. Tą patį padarė ir Fjoros palydovai... Prajoję pro medinius šv. Jono Jeruzaliečio ordino riterių stovyklos įtvirtinimus, kurie buvo maždaug už tūkstančio dviejų šimtų metrų

* Vienintelės išlikusios.

** Meco vyskupas buvo Karolio Drąsiojo sąjungininkas.

nuo priešakinių įtvirtinimų, jie pagaliau atsidūrė priešais kelias budriai saugomas ir prabangiai įrengtas palapines; tarp jų stovėjo didžiausia, raudonos spalvos; virš jos buvo aukso karūna. Šalia plevėsavo violetinės spalvos vėliava su juodintu sidabriniu piešiniu, o aplink buvo pilna arklininkų, tarnų ir pažų, vilkinčių livrėjomis su Burgundijos herbu. Ant kitų palapinių buvo Klevo hercogo, Taranto princo, įvairių pasiuntinių ir Aukso vilnos ordino kavalierių herbai. Viena iš palapinių - ta, kuri stovėjo arčiausiai hercogo palapinės, - buvo didesnė už visas kitas, ryškiai violetinės spalvos, su aukso kryžiumi viršuje; ji priklausė Forlio vyskupui, popiežiaus legatui Aleksandrui Nani.

Visose šiose laikinosiose buveinėse, kurių daugelis solidumu ir elegantiškumu galėjo lenktyniauti su tikrais namais, virė gyvenimas; tuo metu netoliese virėjai jau užkūrė ugnį ir ėmė kepti ragu arba kepsnius, o prieskonių kvapas tvyrojo aplink ore. Visa tai kėlė nuotaiką; negarsus džiaugsmingas šurmulys kartais vertė užmiršti, kad čia vyksta karas...

Pasirodžius gvardiečių kapitonui, kuris vedė už kamanų arklį su jauna ir gražia, juodai apsirengusia moterimi surištomis rankomis, kilo didžiulis susidomėjimas, tačiau nesujaudinamas ir nereaguojantis į savo ginklo draugų klausimus Olivjė de la Maršas žengė toliau, net nepasukdamas galvos. Fjora irgi nesidairė į šalis. Ji tiesi sėdėjo ant savo arklio išdidžia belaisvės karalienės laikysena ir nematė, kad už kelių žingsnių nuo jos vienas riteris padėjo kitam nusiimti sulamdytą šalmą. Staiga vieno iš jų veidas ištįso, ir jis staigiu judesiu nuplėšė nuo bičiulio galvos šalmą.

- Prašau tave, atsargiau, - sušuko Filipas de Selonžė, - tu vos nenutraukei man nosies!

- Žiūrėk!.. Ir pasakyk man, ar aš nesapnuoju?

Ištiesęs rankas, Matjė de Pramas parodė į du raitelius, kurie jojo hercogo palapinės link. Įdegęs Filipo veidas staiga smarkiai nuraudo.

- Bet tai neįmanoma! Juk tai negali būti ji? - sušnibždėjo jis. - Net jeigu ji ir gyva, ką ji gali čia daryti? Juo labiau kaip belaisvė?

- Nežinau. O tu manai, kad gali būti toks panašumas? Aš maniau, kad toks grožis...

- Reikia sužinoti!

Filipas norėjo pulti pirmyn, bet de la Maršas jau nušoko nuo arklio ir su savo belaisve įėjo į hercogo palapinę, kurią saugojo ginkluoti kareiviai. Priešais Selonžė, kuris norėjo eiti įkandin jų, sargybiniai tylomis sukryžiavo ietis.

- Man būtinai reikia įeiti! - pasipiktino jis. - Aš turiu tuojau pat pamatyti monsinjorą hercogą!

- Tai neįmanoma. Mesiras Olivjė ką tik įsakė nieko neleisti paskui jį.

- Tačiau bent pasakykite, kas ta moteris surištomis rankomis, kuri įėjo kartu su juo?

- To aš nežinau.

Įniršęs Selonžė nusitraukė nuo rankos pirštinę ir sviedė ant žemės. De Pramas - jis irgi suspėjo prieiti - pabandė jį nuraminti:

- Tyliau! Pyktis čia nepadės. Reikia palaukti, kol ji išeis. Juk ji negali amžinai likti pas hercogą...

- Tu teisus! Lauksime!

Ir jie abu atsisėdo ant vieno kelmo, kurių čia buvo apstu.

Tuo metu Fjora, truputį palaukusi nedidelėje patalpoje, panašioje į priimamąjį, kurio sienos buvo aptrauktos raudonu aksomu, kapitono lydima įėjo į prabangų kambarį; auksu išsiuvinėtos sienos spindėjo kaip vyskupo mitra. Centre stovėjo paaukštinimas, panašus į sostą; virš jo buvo baldakimas su Burgundijos herbais. Kambarį apšvietė daugybė kandeliabruose ir krištolo lempose

degančių žvakių. Soste sėdėjo žmogus, kurį Fjora nesunkiai atpažino iš savo auklės pasakojimų: "Jo gražus veidas, valingas smakras, tamsios valdingos akys. Jo plaukai tamsūs ir tankūs..." Tai buvo Karolis Drąsusis.

Jis vilkėjo ilgu raudono aksomo apsiaustu, sujuostu aukso juosta, su šermuonėlio apykakle; ant krūtinės kabėjo Aukso vilnos ordino grandinė. Tokio pat aksomo skrybėlėje pasakiškai spindėjo nuostabiai brangus papuošalas: briliantais nusagstytas plunksnų kuokštas, kurį prilaikė perlų ir rubinų sagtis, ir belaisvė pagalvojo, kad jis panašus į pasakų princą, apie kurį jai pasakojo tėvas, kai ji dar buvo maža. Tikriausiai net imperatorius neatrodė taip oriai. Tačiau ji neišsigando, o netgi vos nenusijuokė pagalvojusi, kad daug mėnesių svajojo nudobti šį žmogų, kurį saugojo ištisa armija kareivių ir dar viena - tarnų, taip pat ir jo paties legenda. O ji, paprasta silpna mergaitė, su savo senu draugu, mokytu graiku Laskariu prisiekė nužudyti didįjį visų Vakarų hercogą, net nepagalvoję, ar galės kada nors prisiartinti prie jo... Dabar jinai priešais jį, surišta belaisvė ir jau, žinoma, nesulauks kito ryto, nes nei šis niūrus veidas, nei žėrinčios akys nežadėjo jai nieko gero. Tačiau baimės ji nejautė.

- Vadinasi, - griežtai pasakė jis skambiu, tvirtu balsu, - tu ta pati mergaitė, dėl kurios mano geriausias karo vadas paliko postą prie apgulto miesto ir užmiršo savo pareigą? Iš kur tu atsiradai, kad nežinai, jog princui reikia nusilenkti?

- Moterys nesilenkia, o aš negaliu deramai jūsų pagerbti surištomis rankomis. - Ir, parodžiusi surištas rankas, ji pridūrė: - Tam aš ieškau paaiškinimo nuo tos akimirkos, kai mane suėmė. Kiek man žinoma, aš nieko nenužudžiau ir nieko nepavogiau.

- Tu mano gerojo pusbrolio, Prancūzijos karaliaus Liudviko šnipė. O tai mano akyse daug blogiau.

- Iš tiesų? Rodos, girdėjau, kad tarp jūsų ir karaliaus Solevre pasirašyta taikos sutartis devyneriems metams? Todėl maniau, kad, kol patrankos tyli, aš galiu keliauti, kur panorėsiu?

- Čia jos kol kas netyli. Taigi tu panorai pasižvalgyti po užsienį ir kaip tik atsidūrei tame mieste, kuriame atsitiktinai buvo didesnė mano armijos dalis?

- Aš panorau pamatyti vienintelį pusbrolį, kurį tebeturiu, monsinjore.

- Pusbrolį? Kampobasas tavo pusbrolis?

- Nesuprantu, - šyptelėjo Fjora, - kodėl tokia giminystė gali įžeisti galingąjį Burgundijos hercogą? O kadangi mes kalbame apie mandagumą, norėčiau, kad jūs liautumėtės sakęs man "tu". Esu aukštos kilmės, ir karalius Liudvikas rodė man deramą pagarbą. Man niekas nėra sakęs, kad jo didenybė kilęs iš ne tokių garbingų namų, kaip jūs, monsinjore.

Išgirdęs drąsų šios jaunos moters pareiškimą ir pamatęs, kad ji žiūri į jį su pašaipiu agresyvumu, Karolis neįstengė suvaldyti pykčio. Jo veidas pasidarė toks pat raudonas kaip ir jo rūbai, ir jis įsakė:

- La Maršai! Priverskite šią moterį atsiklaupti ir duokite jai suprasti, kad jos gyvybė kabo ant plauko! Jai geriau nekurstyti mano pykčio!

Netardamas nė žodžio, gvardiečių kapitonas priėjo už nugaros prie Fjoros ir, uždėjęs rankas ant jos pečių, privertė atsiklaupti. Ji nevikriai ir sunkiai suklupo ant kilimo, bet galvą laikė tiesiai.

- Būtų paprasčiau atrišti man rankas. Tada jūs galėtumėte įsitikinti, monsinjore, kad aš galiu deramai pasveikinti princą. Prievarta išplėštas pasveikinimas niekada nebuvo pagarbos ženklas... O dabar, jei tai suteiks jums malonumo, galite mane nužudyti.

Tokia savitvarda sušvelnino Karolio rūstybę. Iš visų dorybių kaip tik šią jis labiausiai vertino.

- Jūs nebijote mirti?

- Kodėl turėčiau bijoti? Mano gyvenime nebuvo nieko, dėl ko vertėtų apgailestauti.

Karolis Drąsusis priėjo arčiau ir pasilenkė prie jos, atidžiai tyrinėdamas jos akių išraišką; ji tiesiai žvelgė jam į akis. Staiga jis išsitraukė iš už juostos durklą, kurio rankeną puošė brangakmeniai, ir įbedė jį į jaunosios moters krūtinę:

- Jūs turite laiko pasimelsti!

- To nereikia, - sušnibždėjo Fjora. - Dievas neturi man ko atleisti, nes aš niekada nesu Jo įžeidusi. O Jam patiko versti mane kentėti. Jeigu Jis sutiks išgirsti mano maldą, tegul sujungia mane su nužudytu mano tėvu!

Ji užsimerkė ir laukė, kol durklas įsmigs jai į krūtinę, bet hercogas jau atitraukė jį. Staigiu judesiu jis perkirto virvutę, kuria buvo surištos jaunosios moters rankos.

- Aš manau, kad jūs sakote tiesą, - niūriai ištarė jis. - Jūs nebijote... Išeik, la Maršai! O jūs pasilikite!

Bet Fjora nesuspėjo įvykdyti šio įsakymo: į palapinę įsiveržė Kampobasas. Jis pamatė klūpančią Fjorą, o šalia jos - hercogą su durklu rankoje.

- Monsinjore, dėl Dievo meilės, nelieskite šios moters! Aš myliu ją ir noriu vesti!

Jis puolė prie Fjoros, apglėbė ją per pečius ir pakėlė. Paskui vėl pradėjo:

- Neverskite jos atsakyti už mano klaidas, hercoge! Pati to nenorėdama, ji įžiebė mano širdyje viską naikinančią liepsną, kuri negali užgesti. Aš negaliu gyventi be jos...

- Lauk! - sustaugė hercogas. - Kas leido tau įeiti čia be mano leidimo? Kur sargyba? La Maršai!..

- Ne, nešaukite nieko, monsinjore! - ėmė prašyti Kampobasas, nukreipęs į Fjorą skausmingą žvilgsnį. - Aš visai nenorėjau įžeisti jūsų aukštybės, bet man perdavė, kad jūs įsakėte atvesti jums doną Fjorą, ir pagalvojęs, kad ji liks viena jūsų rūstybės akivaizdoje be apsaugos...

- Be apsaugos? Aš manau, ji pati puikiai išsiverčia! Kas tave įspėjo?

- Mano štalmeisteris Salvestras da Kanalė, kuriam aš pavedžiau saugoti ją savo pilyje Pjerfore. Jis sekė paskui eskortą ir atvyko čionai. Neatimkite jos iš manęs, monsinjore, maldauju; ji neverta jūsų rūstybės. Suprantate?! Mes sukurti vienas kitam; mes mylime vienas kitą, ir mums tereikia tik jūsų sutikimo ir palaiminimo...

- O kodėl ir ne mano? - aiškiai pasigirdo dar vienas atkaklus balsas, kurį išgirdus Fjoros širdis ėmė smarkiai daužytis. Sunkiai sulaikomas Olivjė de la Maršo ir vieno pažo, kurie iš visų jėgų mėgino jį sulaikyti, į hercogo palapinę įsiveržė Filipas de Selonžė. Hercogo veidas tapo terakotinės spalvos:

- Dar ir Selonžė! Čia vaikštoma kaip savo namuose! Ko jums čia reikia? Eikite lauk!

Užuot paklusęs, Filipas priklaupė ant vieno kelio ir iškėlęs galvą išdidžiai pasakė:

- Prašom atleisti, kad pažeidžiau etiketą, monsinjore! Jūsų aukštybė žino, kaip aš jums atsidavęs, bet man reikėjo įeiti, nes aš negalėjau susilaikyti pamatęs, kaip šis samdomas kareivis įsiveržė pas jus...

- Man atrodo, ir jums niekas nesukliudė! Aš laukiu, kada jūs man paaiškinsite, kas jus atvedė čionai. Gal jūs pamanėte - jei taip, tai būtumėte vertas atleidimo, - kad Kampobasas kėsinasi į mano gyvybę?

- Ne, monsinjore. Aš atėjau dėl to, kas man teisėtai priklauso. Ši moteris - mano žmona!

Jei sviedinys būtų įkritęs į hercogo palapinę, tai nebūtų sukėlęs tokio efekto. Hercogas iš eilės apžiūrėjo tris šios keistos scenos dalyvius; jo išvaizda pranašavo audrą; paskui, dar labiau paniuręs, jis vėl atsisėdo į savo sostą. Kampobasas atsitokėjo pirmas. Išsitraukęs špagą, jis norėjo pulti Filipą, kuris, paklusęs hercogo rankos mostui, atsistojo.

- Prisiekiu visais pragaro nelabaisiais, kad tu meluoji, nelaimingasis! Tačiau tu neatimsi jos iš manęs...

- Liaukitės! - sušuko hercogas, o prie kondotjero jau pripuolė Olivjė de la Maršas ir ištraukė iš jo špagą. Tuo metu hercogas tęsė: - Čia niekas nežudys! Dėl to, kad drįsote mėginti tai padaryti, jūs būsite nubaustas, grafe Kampobasai! O dabar išeikite!

- Bet, monsinjore...

- Neverskite manęs kartoti, antraip jūs užsitrauksite gėdą, kai jus iš čia išmes!.. O dabar, Selonžė, aš klausau jūsų! Tik gerai galvokite, kai kalbėsite, nes aš niekada ir niekam neleidau juoktis iš savęs, ypač tiems, kuriems esu palankus!

- Saugok mane Dieve, kad netekčiau tavo malonės, mano prince! Aš nuo vaikystės jūsų vasalas, ir greičiau numirsiu, negu pasijuoksiu iš savo valdovo - mano akyse tai būtų šventvagystė.

- Aš tikiu tavimi, Filipai. Tuomet nebijok ir atsakyk: tu sakai, kad ji - tavo žmona?

- Aš vedžiau ją Florencijoje, kai praeitų metų vasario mėnesį jūs nusiuntėte mane ten pas Medičį. Jos tėvas, Frančeskas Beltramis, tada buvo vienas iš trijų turtingiausių ir įtakingiausių miesto žmonių. Mes susituokėme...

- Kad pasiūlytumėte jūsų aukštybės kariniam iždui šimtą tūkstančių aukso florinų, kuriuos kaip mano kraitį sumokėjo Augsburgo Fugeris! - įsiterpė Fjora; jai pavyko įveikti susijaudinimą, kurį sukėlė Filipo pasirodymas; jis buvo toks panašus į save, kokį jinai jį prisiminė, ir kartu pasikeitęs.

Galbūt tai buvo dėl karinės uniformos, kuri jam labai tiko, trumpesnių plaukų ir iš nuovargio paaštrėjusių veido bruožų bei skruostą kertančio vos matomo rando, bet jos širdis veržėsi į jį, ir iki šiol slėpta žaizda vėl ėmė kraujuoti, nepaisant džiaugsmo dėl to, kad jis visų akivaizdoje pasivadino jos vyru. Šis džiaugsmas greitai

išblėso. Atstumta ir palikta tuomet ir apgauta dabar, Fjora turėjo pasitelkti į pagalbą seną nuoskaudą.

- Žinoma, - sutiko Selonžė, - aš ir neslėpiau nuo jūsų, kam skirti tie pinigai, bet jus vedžiau ne todėl, prisiminkite, Fjora!

- Ar tik nenorite pasakyti, kad mylite mane dabar, nors kitados laikėte esant galima praleisti su manim tik vieną naktį? Jūs metėte mane kitą rytą po vestuvių ir nė neketinote grįžti, nes mylėjote kitą moterį ir tikriausiai vedėte ją išgirdęs, kad aš numiriau. O gal jūs jau anksčiau buvote ją vedęs?..

- Kita moteris? Aš vedžiau kažkokią kitą? Aš, Filipas de Selonžė, Aukso vilnos ordino kavalierius, aš - dvimoteris?

- Kito žodžio aš nerandu. Tuomet paaiškinkite man, kas yra ta Beatrisė, kuri viską tvarko jūsų pilyje? Ten man sakė, kad ji - šeimininkė.

- Beatrisė? - sušuko Filipas. - Ji dar ten?

- O kodėl ji negali ten būti, jeigu ji savo namuose?

Selonžė iš visos širdies nusikvatojo, o jo šviesiai rusvose akyse sužibėjo linksmos ugnelės.

- Aš maniau, kad ji jau seniai grįžo pas savo tėvus. Žinokite, kad ji - mano brolienė ir nieko daugiau.

- Kada jūs sakote tiesą, o kada meluojate? Norint turėti brolienę, reikia turėti brolį, o jūs mano tėvui sakėte, kad neturite jokios šeimos.

- Taip ir yra. Mano vyresnysis brolis Amoris žuvo kautynėse prie Monleri prieš dešimt metų. Jo našlė tikėjosi, kad aš vesiu ją, - taip dažnai būna mūsų šeimose. Bet aš niekaip nesiryžau vesti moters, kurios nemyliu. O jus, Fjora, aš... mylėjau.

- Jūs mylėjote mane ir vis dėlto išvykote, nepalikęs jokios vilties kada nors vėl jus pamatyti?

- Bet aš sugrįžau ir sužinojau, kokia nelaimė jus ištiko. Man pasakė, kad jūs numirėte. Aš neturėjau priežasties netikėti tuo.

- Dieve mano, Filipai, aš taip nekenčiau jūsų!

Po visų patirtų išgyvenimų Fjorą apėmė toks džiaugsmas, kad ji užmiršo, jog čia yra hercogas, ir jau ištiesė rankas į savo mylimąjį, bet tuo metu Karolis Drąsusis, visą laiką įdėmiai stebėjęs juos, šaltu balsu nutraukė jų pasiaiškinimą:

- Žinoma, istorija nepaprasta, bet kadangi jūs, madam, dabar esate grafienė Selonžė, tai prašom pasakyti mums, kaip atsitiko, kad jūs esate grafo Kampobaso meilužė, ir jis jus taip myli, kad nori vesti?

Tarsi atsibudę iš miego, jie abu kartu atsisuko į jį. Ką tik atsiradusi džiaugsminga laimės nuojauta iškart išblėso Fjoros širdyje ir Filipo akyse; jaunoji moteris suprato, kad šis princas, apsuptas beveik barbariškos prabangos, padarys visa, kas tik įmanoma, kad atimtų iš jos mylimą žmogų, ir ji pasirengė kautis.

- Juk aš likau viena visam pasaulyje, tai kodėl negalėjau užmegzti santykių su vieninteliu giminaičiu, nors ir tolimu? - ramiai atsakė ji.

- Ir jūs taip skubėjote, kad išsiruošėte į Tionvilį, į patį mano armijos vidurį? Kaip jūs sužinojote, kad jis ten?

- Užteko žinoti, kur stovėjo pati armija. Visa, ką daro toks žmogus, kaip jūsų šviesybė, greitai pasidaro visiems žinoma. Nuvykus ten, kur yra Burgundijos hercogas, visada yra vilties sutikti ir vieną iš jo karo vardų. Reikėjo tik teirautis pakeliui...

- O jūsų netrikdė mintis, kad galite sutikti tą, už kurio ištekėjote?

- Aš jau sakiau, kad netikėjau mūsų vedybų realumu. Be to... aš nemaniau, kad jis gyvas. Jis įtikinėjo mano tėvą, jog norėdamas sušvelninti aiškiai nelygią santuoką su pirklio dukra, jis tikisi garbingai žūti mūšyje...

Hercogas atsigręžė į Filipą, kuris klausėsi pokalbio, žiūrėdamas priešais save šalta ir abejinga mina.

- Tai tiesa?

- Kad aš norėjau mirti? Taip, monsinjore, bet aš pervertinau savo jėgas, ir negalėjau įsivaizduoti, kad taip mylėsiu. Kitą dieną po vestuvių supratau, kad neištversiu jos daugiau nematydamas ir kada nors vis tiek grįšiu...

Jis kalbėjo tarsi praradęs nuovoką, keistu monotonišku balsu, aiškiai tardamas žodžius, kaip tie žmonės, su kuriais Demetrijas atlikdavo savo hipnozės seansus. Fjora norėjo prieiti prie jo, bet Karolis Drąsusis valdingu mostu sulaikė ją.

- Jūs iš tiesų mylėjote mane, Filipai? Kodėl gi nieko nesakėte? Kodėl taip išvažiavote, ne...

- Gana! - suriko hercogas. - Aš neleidau jums kalbėtis su grafu Selonžė. Verčiau pasakykite, iš kur jūs atvykote į Tionvilį?

- Žinoma, iš Prancūzijos. Po savo tėvo mirties aš išvykau į Paryžių pas mesirą Anjolą Nardi, jo tikrą brolį; Lombardų gatvėje jis turi pinigų keitimo parduotuvę ir Beltramio banką...

- Pirkliai! Krautuvininkai! - pasakė hercogas su pasišlykštėjimu. - Štai ką jūs vedėte, Filipai de Selonžė, o jūsų protėviai dalyvavo kryžiaus žygiuose! Mergina labai graži, aš sutinku, bet yra ir kitų...

- O tos kitos gali duoti jums kraičio šimtą tūkstančių aukso florinų? - šiurkščiai atsakė Fjora, užgauta jos adresu pasakytų paniekinančių žodžių. - Mes esame kilnūs tuo, kad padedame valstybei klestėti, imamės didelių darbų; juk daugelis florentiečių ištekėjo už tikrų princų.

- Nešaukite taip, prašau jus! Jūs čia ne priešais vieną iš Medičių, gimusių po prekystaliu. Be to, jūs užmiršote, kad jus kaltina kaip Liudviko XI šnipę, kuriai buvo pavesta sugundyti Kampobasą... ir jūs visiškai atlikote savo užduotį. Juk neimsite neigti, kad tą dieną, kai atvykote pas "pusbrolį", priėmėte jį savo lovoje? Taip pat neneigsite ir to, kad tris dienas ir naktis jūsų kambario durys neatsidarė? Ar jūs pripažinsite ir tai,

kad jis išsiuntė jus į savo pilį Pjerfore, kur važinėjo pas jus kaip pas meilužę, palikęs savo postą Konflane? O dabar, toje pačioje vietoje, argi ne jis raičiojasi ant grindų, kad aš atiduočiau jus jam į žmonas? "Mes mylime vienas kitą, - sakė jis, - mes sukurti vienas kitam..." Ko gi jums dar reikia? O gal man pašaukti jį, kad jis jums smulkiai papasakotų apie tas dienas ir naktis Tionvilyje?

Staiga Selonžė atsikratė statulos nejudrumo ir puolė ant kelių:

- Monsinjore, leiskite man išeiti.

Ir nelaukdamas leidimo apsisuko ir išėjo iš palapinės. Jo veidas atrodė kaip mirtinai sužeisto žmogaus. Nevilties apimta Fjora žiūrėjo, kaip jis išeina, bet jos akys buvo sausos. Nė už ką pasaulyje ji neparodys savo kančių šiam žiauriam žmogui, kuris, žinoma, laukia ašarų, šauksmų ir maldavimų, bet jokiu būdu ne šios kapų tylos, kuri jauną moterį pavertė statula. Kai Filipas išėjo, ji atsisuko į hercogą, tiesi su savo ilga juoda suknele, ir pažvelgė į jo rėkiančią prabangą savo pilkomis kaip žiemos dangus akimis:

- Man atrodo, monsinjore, kad garbingiau tarnauti po prekystaliu gimusiam princui negu didžiajam visų Vakarų hercogui. Jūsų aukštybė tikriausiai nekenčia mesiro de Selonžė?

- Jo? Jis naudojasi mūsų pagarba ir draugyste.

- Taip ir yra. O kas būtų, jeigu jūs imtumėte jo nekęsti?

- Nesiimkite pernelyg daug. Jis verčiau pasirinks kančią po to, kai buvo pažemintas visų akyse. Mūsų šalyje adiulteris baudžiamas mirtimi.

- Tik ne princas, jei galima tikėti tuo, ką kalba apie jūsų malonybės tėvą. Įsakykite mane nužudyti, ir viskas baigsis.

- Be to, tai bus dar ir geras pavyzdys, nes aš nekenčiu neištikimybės, ir jūs, nepaisant jūsų grožio,

man keliate pasišlykštėjimą! Mes pažiūrėsime, ką daryti toliau. Kol kas jūs liksite stovykloje su patikima apsauga. Jūsų sargyba atsakys man galva, nes aš neleisiu jums išvengti to, ko jūs pagrįstai nusipelnėte. O dabar mums dar reikia paimti miestą... Tačiau būkite tikra - jūsų neužmirš!

Vėl de la Maršo lydima ji jau norėjo išeiti, bet Karolis Drąsusis sulaikė ją:

- Minutę! Prieš atvykdama į Prancūziją jūs buvote kada nors išvykusi iš Florencijos?

- Ne, monsinjore. Niekada...

- Keista... Man atrodo, kad aš jus jau esu matęs... Labai seniai...

- Sako, kad šioje žemėje mes visi turime antrininkus; jūsų malonybė galėjote matyti moterį, panašią į mane... Kur nors gatvėje... Turguje... Už prekystalio...

Gūžtelėjęs pečiais, jis mostu liepė jai išeiti. Ji, nė kiek nepalenkusi galvos, padarė jam grakštų reveransą ir išėjo lydima sargybos. Jau nusileido naktis, bet aplink hercogo palapinę buvo šviesu nuo deglų ir laužų, o žmonės vaikščiojo savo reikalais arba šildėsi prie ugnies.

Kai Fjora išėjo, Kampobasas laukė jos, sėdėdamas ant to paties kelmo, ant kurio iki jo sėdėjo Filipas ir Matjė; jis norėjo pulti prie jos, bet la Maršas sustabdė jį:

- Šalin! Hercogas davė griežtą įsakymą niekam su ja nesikalbėti.

- Kur jūs ją vedate?

- Čia netoli, bet tie, kurie saugos ją, atsakys galva. Jums uždrausta prisiartinti prie jos!

Kondotjeras atšoko lyg nuo smūgio; Fjora praėjo pro šalį net nepažvelgusi į jį. Tada jis norėjo įbėgti į palapinę, bet sargybiniai, tarytum būtų tai numatę, sukryžiavo ietis... Iš įsiūčio netekęs nuovokos, jis ėmė įžeidinėti juos, bet jie ramiai sau stovėjo, todėl jis

nutarė eiti paskui sargybinius ir sužinoti, kur nuvedė tą, kurią jis taip mylėjo.

Tai buvo visai šalia. Už didžiulės hercogo palapinės stovėjo nedidelės palapinės kai kuriems karininkams.. Į vieną iš jų, likusią tuščią po šeimininko mirties, la Maršas įvedė savo belaisvę, prieš tai apšvietęs vidų iš lauko paimtu deglu. Viduje buvo gan pakenčiama: stovėjo žygio lova su pagalvėmis, antklodėmis, dvi dėžės, kurių vienoje buvo sudėti tualeto reikmenys, didelė metalinė žvakidė, užgesusi gorė, čia buvo ir kilimas, patiestas tiesiai ant nupjautos žolės. Kampe kažkas sukrovė atsargai malkų...

Vienas kareivis užkūrė gorėje ugnį, o tuo metu kapitonas su deglu įžiebė žvakes.

- Aš atnešiu jums vakarienę, - pasakė la Maršas Fjorai, kuri, drebėdama dėl to, ką išgyveno, atsisėdo ant lovos krašto. - Nusiųsiu atnešti jūsų bagažo, o rytoj ateis moteris jums patarnauti.

- Labai ačiū. Tik kam tiek rūpesčių? Argi aš ne belaisvė?

- Čia mes neturime kalėjimo. Be to, hercogas įsakė, kad jums nieko nestigtų. Man liepta asmeniškai tuo pasirūpinti...

- Jis labai malonus... Jei taip, tai ar negalėtumėte man pasakyti, ar toli nuo čia pono Selonžė palapinė?

- Man liepta jums to nesakyti, madam. Jūs čia tam tikra prasme esate kalinė, laikoma slapta, jums draudžiama išeiti ir su bet kuo kalbėtis, išskyrus mane ir tą, kuriam bus tai leista...

Fjora linktelėjo galva, duodama ženklą, kad viską suprato, paskui atsistojo ir ištiesė šaltas rankas į ugnį, kuri nedidelį jos būstą pripildė degančio medžio kvapo. Galvoje nebuvo nė vienos minties, kaip žmogaus, patyrusio laivo sudužimą; beje, ji nė nebandė galvoti, o tik jautė savo iškankintą ir skausmingą kūną, kuris pamažu atšilo. Ji jautė didžiulį nuovargį, kuris teikė jai

skausmo; nuovargį sukėlė visai ne ilga kelionė jojant arkliu, bet tas staigus ir žiaurus perėjimas nuo svaiginamo džiaugsmo į didžiausią sielvartą, ir dabar Fjora norėjo tik vieno: miegoti! Daugelį valandų miegoti užpjudyto žvėries miegu, panašiu į mirtį! Anksčiau ar vėliau reikės nubusti, bet gali būti taip, kad ji atgaus jėgas ir narsumą. O jei ne, tai liks tik dar gilesnis miegas, iš kurio neatsibundama...

Ji susiruošė gultis, kai palapinės tarpdury su padėklu rankose pasirodė berniukas; jis buvo elegantiškai aprengtas: sidabru išsiuvinėta violetinio aksomo liemenė, trumpos šviesiai pilkos kelnės ir žemi violetiniai zomšos batai.

- Ar kilnioji dama leis man įeiti? - paklausė jis, dailiai nusilenkęs.

Jis kalbėjo itališkai, ir Fjora beveik mašinaliai nusišypsojo. Tai buvo pirmas vyras, kuris su ja pagarbiai elgėsi.

- Žinoma! Mes - tėvynainiai?

- Ne visai. Aš romėnas: Batistas Kolona, Paljano kunigaikščių giminė ir mano pusbrolio, grafo de Čelano pažas, bet neseniai perėjau tarnauti monsinjorui Burgundijos hercogui. O dabar, madam, jeigu jūs neprieštaraujate, mes kalbėsime prancūziškai, kad netrikdytume sargybinių, - pridūrė jis jau prancūziškai ir pastatė savo padėklą ant vienos iš dėžių.

- Jums daugiau nepatiko tarnauti grafui Čelanui?

- Visai ne dėl to, bet mano geras balsas, o monsinjoras Karolis turi jaunų dainininkų chorą, ir jam patinka, kai aš dainuoju su kitais. Na štai, aš beveik baigiau.

- Ir jus paskyrė nešioti man maistą, jus, kuris esate iš labai geros šeimos, jei aš jus teisingai supratau? Kas gi galėjo tai įsakyti?

- Ponas Olivjė de la Maršas. Čia stovykloje yra tik lauko pasiuntiniai, o dabar, kai arti nėra moters, kuri galėtų patarnauti kilmingai damai iš Florencijos, ponas

Olivjė pamanė, kad jums bus... kaip čia pasakius? Ak, šitaip jums bus linksmiau, jeigu jums patarnaus kas nors, taip pat gimęs pusiasalyje.

- Prieš penkias minutes nė pagalvoti negalėjau, kad jis bus toks dėmesingas. Tačiau aš tikiuosi, kad hercogas Karolis ne per daug įsižeidė?

- Mesiras Olivjė nieko nedaro be monsinjoro žinios. Linkiu jums gero apetito ir malonaus poilsio, dona Fjora.

- Jūs žinote mano vardą?

- Mesiras Olivjė niekada nieko neužmiršta, - atsakė jaunasis Kolona linksmai šypsodamasis ir bemaž vaikiškai nusilenkė.

Truputį atsigavusi po netikėto šio žavaus ir gero berniuko - jam galėjo būti apie dvylika metų - vizito, Fjora mintimis padėkojo nesutrikdomam gvardijos kapitonui hercogui ir davė sau žodį pasakyti tai jam pačiai, kai tik pasitaikys proga. Paskui ji pajuto, kad yra baisiai išalkusi, ir tiesiog ryte prarijo ungurio paštetą, sluoksniuotą pyragaitį ir džiovintus vaisius, kuriuos pažas atnešė kartu su burgundiško vyno ąsočiu. Po to ji nė nenusirengusi griuvo ant lovos, užsiklojo antklode ir visiškai įveikta nuovargio persikėlė į kupiną ramybės rojaus šalį, kur angelai giesmėmis šlovino Dievo Motiną Mariją... O savo prabangioje palapinėje Karolis Drąsusis, ranka pasirėmęs smakrą klausėsi, kaip jo dvidešimt keturių berniukų kapela, diriguojama metro Adamo Binua, gieda Dievo Motinai... Krištolinio tyrumo balsai skambėjo šaltoje nakties tyloje, nakties, kuri pranašavo ankstyvą žiemą, o didžiulėje stovykloje daugelis, užgniaužę kvapą, stengėsi iš tų dieviškų garsų pasisemti jėgų rytdienos mūšiui.

Kelias dienas Fjora buvo savo palapinėje ir nematė nieko, išskyrus jaunąjį Batistą Koloną, kuris atnešdavo jai valgyti, ir visiškai įbaugintą, be to, tikriausiai nebylę jauną moterį, kai ką tvarkančią palapinėje; ji atnešdavo

malkų ir vandens, valė gorę ir plovė indus, bet Fjora nė karto negalėjo priversti jos ištarti nors žodį.

Laimei, Batistas mėgo šnekėti. Beveik apkurtusi nuo visą dieną šaudančių patrankų trenksmo, Fjora sužinojo iš jo, kad Nansi sėkmingai ginasi. Miesto komendantas, Kalabrijos bastardas, buvo geras karys. Artinantis burgundų armijai, jis prie jau esamų įtvirtinimų - bastionų, redutų ir stačių šlaitų - įrengė dar papildomų, specialiai jo sugalvotų įtvirtinimų, taip pat nemažai apsauginių parapetų, o jo artilerija, vadovaujama metro Demuleno, turbūt geriausio to amžiaus artileristo, niekuo nenusileido burgundų artilerijai. Demulenas įsakė užkelti ant Didžiojo bokšto dvi patrankas ir privertė Karolį Drąsųjį du kartus keisti savo palapinės vietą, be to, jis į šipulius sudaužė ilgavamzdę patranką, su kuria burgundai atakavo šį ir Sen Nikolo vartų bokštus. Jaunasis romėnas neslėpė, kad apgulusiųjų gretose kilo šioks toks sąmyšis. Ar tai nebuvo panašu į begalinę Neiso apgultį? O mieste priešingai - stiprėjo viltis, nors maisto atsargos seko. Be to, gynėjams padėjo lietus: burgundų stovykla pavirto neišbrendama klampyne...

Gynėjų nelaimei, burgundai sulaukė paramos. Burgundijos didysis bastardas Antuanas, netikras Karolio Drąsiojo brolis ir jo geriausias karo vadas, atėjo pas jį iš pietų, ir atsivedė su savim naujų lombardiečių, kurių jis prisirinko Milane. Jiems padedant Karoliui pavyko visiškai apsupti miestą, ir dabar kelias maisto produktams atgabenti buvo užkirstas.

- Ar tai reiškia, kad apgultis greitai baigsis? - paklausė Fjora. - Ar gal mums reikės čia dar keletą mėnesių stovėti?

- Aš drauge su jumis tikiuosi, kad lotaringiečiai kada nors liausis priešintis. Žinoma, ši palapinė labai miela, bet su sąlyga, kad jūs greitai paliksite ją ilgesniam laikui negu dabar.

Iš' tiesų Fjora jau galėjo naktimis ir lydima apsaugos trumpam išeiti pakvėpuoti grynu oru. Visą likusį laiką jai buvo leidžiama tik pakelti palapinės durų užuolaidą. Iš esmės ji nesinaudojo ir šia galimybe dėl smarkaus lietaus ir baisaus vėjo. Vis dėlto pažo pastaba ją sujaudino.

- Jūs norite pasakyti, kad aš iš čia neišeisiu iki to laiko, kol Nansi nepasiduos?

- Visiškai teisingai. Aš neturėjau jums to sakyti, bet, man atrodo, jūs turite tai žinoti. Kampobasas užpuolė poną de Selonžė ir jie ėmė kautis, bet tada įsikišo monsinjoras hercogas. Jis įsakė jiems išspręsti savo ginčą, kai armija įžengs į Nansi, ir pridūrė, kad negali rizikuoti vieno iš jų gyvybe, o gal ir abiejų. Bet net ir tada jam nevisiškai pavyko juos nuraminti; jis pasakė, kad įsakys jus tuojau pat nužudyti. Tai iškart juos nuramino, ir jie išsiskyrė...

- Jūs galite pasakyti, kada tai įvyko?

- Kitą dieną po jūsų atvykimo, ir aš nežinau, kuris iš jų pradėjo pirmas. Jei niekas nebūtų įsikišęs, jie būtų nudobę vienas kitą. O kad ateityje daugiau taip neatsitiktų, monsinjoras išsiuntė vieną į rytus, kitą - į vakarus...

- Ačiū, kad pasakėte man tai. Jūs elgiatės kaip tikras draugas, ir aš esu nuoširdžiai sujaudinta. Ar galiu paklausti dar vieno dalyko?

- Jei tai mano jėgoms... ir ne per daug pažeis įsakymą...

- Tikiuosi, kad ne. Ar negalėtumėte pasakyti man... jei staiga mesirui Selonžė kas nors atsitiktų...

Jaunasis Kolona nusišypsojo jai, ir jo tamsus lyg kaštonas veidas nušvito, paskui jis žemai nusilenkė:

- Kaip tik tai aš ir norėjau padaryti... ponia grafiene! Tai visai suprantama...

Geranoriškas šio vaiko elgesys buvo vienintelis šviesus spindulys pilkoje lietingų dienų migloje ir iš dalies šildė

jaunos moters širdį. Viena po kitos slinko be galo ilgos valandos. Vienuolynas ir jo griežta tvarka buvo daug geriau už šį kalėjimą, iš kurio nieko nesimatė, užtat viskas girdėjosi: lietaus šnarėjimas, patrankų trenksmas, džiaugsmo ir skausmo šauksmai ir neaiškus begalinės apgulties gaudesys. Belaisvę taip pat pasiekdavo maldų garsai, nes popiežiaus legato palapinė buvo šalia, ir ji išgirdo džiaugsmingus šauksmus, kai atvyko didysis Burgundijos bastardas. Pagaliau - ir tai buvo bent jau malonu - Fjora galėjo kartais klausytis kapelos dainavimo, kai iš visų išsiskirdavo skambus Batisto balsas. Vis dėlto Fjora jautė slegiantį belaisvės arba kalinės jausmą; Paryžiuje ji matė dvi kalines, kurios visą gyvenimą praleido tarp keturių akmeninių sienų, ir jau niekas jų nesiejo su išoriniu pasauliu, išskyrus mažą ir siaurą langą: pro jį atsklis iki jų žmonių balsai, bet jau niekada gyvenime jos negalės ištrūkti iš tų sienų. Jei ne jaunasis Kolona, ji irgi jaustųsi užmiršta, bet pati dar nežinojo, ar norėtų, kad apgultis sėkmingai baigtųsi ir jos kalėjimas atsivertų; be abejo, tada ji patektų į kitą kalėjimą, o gal ant ešafoto, - tai būtų signalas dviem vyrams pradėti mirtiną susirėmimą, vyrams, dėl kurių taip apsivertė jos gyvenimas.

Kartą vakare, kai triukšmas buvo nepaprastai didelis ir ji net girdėjo, kaip šalia jos palapinės įniršusiu balsu šaukia Karolis Drąsusis, ji laukė Batisto dar labiau nekantraudama negu paprastai, nes norėjo sužinoti, kas ten atsitiko. Išgirdusi jo žingsnius, ji tuoj pat numetė į šalį maldaknygę - vienintelę knygą, kurią jai pavyko rasti dėžėje, nors maldos nepasiekė jos širdies ir nekėlė jai jokių jausmų.

Ji matė, kaip jis įėjo į tamsią palapinę, iki pat nosies užsismaukęs skrybėlę.

- Ką, viskas taip blogai? - linksmai paklausė ji. - Bet juk lietus jau liovėsi...

Nieko neatsakęs, jis pastatė servetėle uždengtą padėklą tiesiog ant kilimo, staigiu judesiu nusitraukė nuo galvos skrybėlę ir, žengęs į žvakės skleidžiamos šviesos ratą, išsitraukė iš už diržo durklą.

- Jūs ne Batistas! - sušuko Fjora. - Kas jūs?

Bet tą akimirką ji pažino jį. Tai buvo Kampobaso pažas, Virdžinijas, kurio priešiško žvilgsnio ji negalėjo užmiršti. Dabar jis artinosi prie jos su durklu rankoje, o jo veide švietė piktas džiaugsmas.

- Kas aš toks? Aš tavo mirtis, pasileidėle! - sušvogždė jis, lėtai artėdamas prie jos ir mėgaudamasis ta akimirka, kurios taip ilgai laukė.

Jam kėlė nerimą tik tai, kad ši jauna moteris, atrodo, jo visiškai nebijojo.

- Paslėpk savo durklą ir nešdinkis! Tereikia man pašaukti...

- Šauk, kiek nori. Aš užmigdžiau tavo sargybą vynu. Dabar už tavo durų du bejausmiai maišai, ir tu nuo manęs nepaspruksi.

- Kodėl jūs norite mane nužudyti? Ką aš jums padariau?

- Aš trokštu tave nužudyti, nes nenoriu, kad Kampobasas grįžtų į tavo lovą. Iki tavęs jis turėjo mane. Jam patiko mano glamonės ir bučiniai, o paskui atėjai tu... Dabar, kai mes mylimės, mintyse jis ne su manim, ir aš negaliu to ištverti.

Staiga Virdžinijas išsitiesė kaip įtempta styga ir puolė Fjorą su iškeltu durklu. Ji iš visų jėgų ėmė šauktis pagalbos:

- Gelbėkite! Čionai... Pas mane!

Ji kiek įstengdama mėgino nustumti nuo savęs durklą, bet jis pagal savo metus buvo stiprus ir gerai treniruotas, o būdama įkalinta ji neteko daug jėgų. Jis jau beveik įveikė ją, ir po akimirkos durklas įsmigs jai į gerklę. Ji užsimerkė ir tebesišaukė pagalbos.

- Aš čia! - pasigirdo kažkieno balsas, panašus jai į angelo balsą.

Tas kažkas atplėšė ją nuo Virdžinijo, nubloškė jį ant grindų ir galingu keliu primygo krūtinę.

- Tu dar per daug jaunas, kad taptum žudiku, - sumurmėjo Estebanas, - bet, galimas dalykas, tai nepriklauso nuo to, kiek tau metų. Na, ir ką su tavim daryti?

- Pone, prašom palaikyti jį ir duoti man durklą - aš pasikalbėsiu su juo, - dusdamas pasakė Batistas; jis pasirodė čia tik su marškiniais, purvinas ir trindamas kaktą, kurioje buvo iššokęs gumbas. - Šis niekšas trenkė man per galvą, atėmė mano rūbus ir padėklą, o paskui, kaip aš supratau, užmigdė sargybinius?

- Jūs įspėjote. Bet reikia pasišaukti pagalbos... Laikyti jį aš dar ilgai galiu. Man nesunku.

- Jūs teisus. Negalima tylėti, kai kalba eina apie jo aukštybės kareivius... ir apie vertingą įkaitą. Už doną Fjorą mes visi atsakome savo galvomis...

Ir Batistas, apsisiautęs Fjoros jam paduota antklode, išbėgo į lauką šaukdamas: "Sargyba!" O jaunoji moteris, dar nevisiškai atsitokėjusi, priėjo ir atsisėdo šalia Estebano, kuris keliu tebemygo Virdžiniją, o durklą laikė įbedęs jam į gerklę; ji su tam tikra baime žiūrėjo į žalią apsiaustą su baltu šv. Andrejaus kryžiumi, šarvinius marškinius, kuriuos jis vilkėjo viršum apsiausto, ilgą špagą, prikabintą iš šono prie diržo, ir geležinį šalmą, kurį jis numetė ant žemės, kai puolė prie pažo.

- Estebanai! - atsiduso ji. - Juk tai tikras stebuklas! Jūs dabar burgundas?

- Visai neseniai, dona Fjora, - atsakė jis, ramiai šypsodamasis, lyg jie būtų ką tik išsiskyrę. - Bet aš vis tiek esu geras kareivis, - pridūrė jis ir mirktelėjo, patardamas būti atsargesnei. - O kaip jūs gyvenate nuo to mūsų paskutinio susitikimo? Atrodo, tai buvo Avinjone? Aš kaip tik dariau patikrinimą ir pamačiau,

kaip šis niekšas smogė pažui ir atėmė jo drabužius; tada nusprendžiau pažiūrėti, ką jis darys toliau. Ir aš pamačiau... bet kaip nuostabu, kad sutikau jus! Ar galėjau tikėtis, kad jūs esate čia, pačiame armijos centre!..

Fjora suprato, kam reikalingas visas šis beprasmiškas plepėjimas: nors Virdžinijas dabar negalėjo pakenkti, vis dėlto jis tebebuvo labai pavojingas, nes turėjo nuodingą gyvatės liežuvį ir žinojo, kaip juo naudotis.

Jie toliau kalbėjosi tarsi apie nieką, kol grįžo Batistas, vis toks pat purvinas. Bet šį sykį įkandin jo atėjo pats la Maršas, o su juo - keletas kareivių. Berniūkštį be jokių ceremonijų pastatė ant kojų, o kastilietis tuo metu tvarkėsi savo kostiumą. Kapitono veide aiškiai matėsi pyktis:

- Kareiviai miega! Pažą užpuolė! Ką tai reiškia? Sakyk, kas tu?

- Virdžinijas Fulgozis, pone kapitone. Aš tarnauju monsinjorui grafui Kampobasui, - atsakė jaunasis belaisvis, vėl atgavęs įžūlumą. - Aš atėjau čia jo įsakymu... Šita... šita moteris atsiuntė mano šeimininkui raštelį, kuriame prašė jį padėti jai iš čia pabėgti...

- Keistas būdas padėti pabėgti, puolant žmogų durklu! - pasipiktinusi sušuko Fjora, rodydama durklą, ant kurio matėsi kraujo, ir nedidelę žaizdą, kurią Virdžinijas padarė jai, kai su juo grūmėsi. - Šis niekšas bandė mane nužudyti, ir jei ne šis narsus ponas, - ji parodė į kukliai sėdintį Estebaną, - dabar aš jau būčiau negyva. Paklauskite jį, ir jis jums viską papasakos... Be to, jūs galite sužinoti iš Kampobaso, ką jis įsakė berniūkščiui...

- Ji meluoja! - suriko Virdžinijas, muistydamasis jį laikiusių kareivių rankose. - Ji pažįstama su šiuo žmogumi. Tai vienas iš buvusių jos meilužių!

Antausis, kurį jam užtvojo Estebanas, galėjo išversti iš kojų jautį, bet savo pasipiktinimą jis išreiškė labai artistišku balsu:

- Na, taip, aš jau seniai pažįstu doną Fjorą! Ją ir jos kilniaširdį tėvą pirmąkart pamačiau Florencijoje, kai ji tik pradėjo vaikščioti. Aš taip pat pažįstu jos dievobaimingą globėją, doną Leonardą, ir monsinjorą princą Laskarį, jos antros eilės dėdę... ir aš norėčiau suprasti, ką ji daro čia, tarp šitų kareivių, kur kiekvienas pro šalį einantis niekšas...

- Gerai, drauge! Pažiūrėsime, ką apie tai pasakys monsinjoras hercogas. Tu eisi su manim ir paaiškinsi jam, kas čia atsitiko. Paskui aš nusiųsiu mesiro Kampobaso... Dona Fjora, prašau man atleisti dėl viso šito. Aš atsiųsiu jums mesirą Matėjų Kleričį, monsinjoro hercogo gydytoją, ir jis perriš jums žaizdą.

- Nesijaudinkite, mesire Olivjė! Žaizda visai negili, ir aš pati pasirūpinsiu tuo įdrėskimu. Tačiau aš labai dėkoju jums už jūsų dėmesį ir rekomenduoju jums šį narsuolį, kuris bus labai reikalingas monsinjoro hercogo armijoje: tai drąsi širdis ir tvirta ranka.

Ji norėjo tik vieno: likti viena su savo mintimis, nes buvo neįmanoma pasikalbėti su Estebanu, tačiau jai buvo didelė paguoda žinoti, kad jis šalia ir saugo ją. Kartu ją apėmė didelis smalsumas. Kokiais neįtikėtinais būdais kastiliečiui pavyko patekti į burgundų armiją? Jis spėjo pasakyti, kad tai atsitiko neseniai, bet ką jis veikė kitus du mėnesius? Ieškodama atsakymo į šį klausimą, ji suvalgė gabalėlį šaltos mėsos, keletą šaukštelių uogienės ir atsigulė, užsiklodama mantija vietoj antklodės, kurią atidavė Batistui. Pirmą kartą po daugelio naktų jos miegas buvo ramus ir gilus, nes jaunystei nedaug reikia, kad jaustumeisi saugus. Juk Estebanas pasirodė kaip tik reikiamoje vietoje ir reikiamu laiku. Bet būtent šios pagalbos, nežinia iš kur atėjusios, Fjora nelaikė Dievo pagalba; ne todėl, kad ji netikėjo - ji niekada nesiliovė tikėjusi, - bet todėl, kad jai atrodė, jog Visagalis prisimena žmones tik tada, kai nori suteikti jiems naują išbandymą ir kančių. Ne, jei danguje kas nors ir rūpinasi

ja, tai tik kenčianti siela vyro, paskyrusio jai visą savo gyvenimą, Frančesko Beltramio, kurį ji visada vadins savo tėvu.

Kitą rytą Batistas atnešė krūvą blogų naujienų. Filipas de Selonžė buvo sužeistas - tiesa, lengvai - per išpuolį, kurį apgultieji surengė norėdami padėti konvojui su maisto produktais prasiskverbti pro la Grafo vartus. Pažą Virdžiniją, kurį įniršęs Kampobasas norėjo nužudyti, išgelbėjo įsikišęs pats Karolis Drąsusis. Tada hercogas pasakė, jog jis nėra visai tikras, kad viskas vyko kaip tik taip ir kad nebuvo mėginimo pabėgti. Berniūkštį laikinai atidavė į kariuomenės teisėjo rankas, kol viskas galutinai paaiškės. Smarkus lietus sukėlė nuošliaužą, po kuria žuvo visa kuopa. Armijoje kilo toks didelis pasipiktinimas, kad vos neprasidėjo maištas, o pažo žodžiais tariant, Meco vyskupas Žoržas de Badas, kuris norėjo, kad jo brolis markgrafas taptų Lotaringijos valdovu, vaikščiojo po visą stovyklą ir ragino kareivius laikytis ramybės; jis teigė, kad jų stovykloje pilna maisto produktų, o apgultame mieste jų beveik nėra.

- O kurgi jų garsusis hercogas Renė? Kodėl jis neateina pagelbėti savo sostinei?

- Aš manau, kad jis to labai nori, bet negali. Dabar jis Prancūzijoje ir prašo pagalbos karalių Liudviką, bet šis nė neketina laužyti ką tik pasirašytos Solevre taikos sutarties.

- Vyriausiojo maršalo vieta - savo kariuomenės priešakyje, ypač jei kautynės beveik beviltiškai pralaimėtos. Aš negaliu suprasti, dėl ko skundžiasi jūsų burgundai: juk jiems tereikia ramiai palaukti, kol mieste visi numirs iš bado. Negi tai taip sunku?

- Galbūt, bet jau antrą žiemą jie turi kankintis prie uždarytų vartų ir baisiai šalti. Jiems nieko nepavyko Neise, ir Nansi jau nekelia jiems vilties. Juos irgi reikia suprasti!

O paskutinę blogą naujieną atnešė gvardijos kapitonas: hercogas Karolis liepė pašaukti jam belaisvę. Nieko neatsakiusi, Fjora užsimovė ant galvos gobtuvą ir nusekė paskui kapitoną per baisią liūtį, kurioje stovykla tarsi ištirpo.

Ji pamatė hercogą mažesniame kambaryje negu tas, kuriame ją priėmė pirmą kartą. Tai buvo ginklų kabinetas, papuoštas auksu siuvinėtais apmušalais, kurie buvo pagaminti Arase. Hercogas sėdėjo ten su neaukštu apkūniu žmogumi, kurio malonų veidą rėmino trumpi žili, šiek tiek garbanoti plaukai, taip pat violetinė paauksuota vyskupo mitra. Ametisto spalvos drabužių klostės dengė jo apvalų tarsi kiaušinis kūną. Ant kaklo kabojo auksinis kryžius su deimantais; kryžių prilaikė tokios pat spalvos, kaip ir drabužiai, kaspinas. Iš po drabužių kyšojo mažytės kojos, apautos aksomo batais, taip pat putlios rankos; ant piršto spindėjo bažnytinis žiedas, kuris, atrodė, sutraiškys pirštą.

Supratusi, kad tai popiežiaus legatas, Fjora nusilenkė jam ir suteikė sau nedidelį malonumą, priversdama Karolį Drąsųjį palaukti jam skirto pasveikinimo. Nusilenkusi, ji ramiai laukė, kas bus toliau.

- Štai, - kapotu balsu pasakė hercogas, - ta moteris, apie kurią aš sakiau jūsų šventenybei ir apie kurią niekas nežino, nei kas ji, nei iš kur. Ji vadina save Fjora Beltrami, kuri slapta ištekėjo už mūsų ištikimo tarno grafo Selonžė, bet esama tikimybės, kad ji dar ir karaliaus Liudviko šnipė, neišaiškintais tikslais tapusi grafo Kampobaso meilužė. Ji beveik išvedė jį iš proto, ir jis iškvietė į dvikovą mesirą Filipą - tai jums žinoma.

- Aš supratau taip, kad jie išprovokavo vienas kitą, - atsakė vyskupas, lengvai šypsodamasis. - Sako, kad jie susikibo, kaip krovikai tavernoje, ir tik penkiems vyrams pavyko juos išskirti.

- Taip, taip! Tačiau siekdamas išsaugoti taiką armijoje, aš turėjau išsiųsti juos į skirtingas puses ir įsakiau spręsti

savo ginčą po to, kai žlugs Nansi. Jie sutiko, bet, sulaužydamas duotą žodį, Kampobaso pažas praeitą naktį įsibrovė į šios moters palapinę. Buvo tikros muštynės, ir dabar daug... kalbama. Žmonės sunerimo.

- Aš sutinku su jumis, mano sūnau, bet man atrodo, kad visas neramumas kyla daugiausia dėl šios nesibaigiančios apgulties ir šlykštaus oro, kurį Viešpats siunčia jums kaip bausmę.

Fjora su nuostaba žiūrėjo į Aleksandrą Nani. Jos senieji santykiai su vienuoliu Ignasiju Ortega leido jai visai kitaip spręsti apie popiežiaus Siksto IV pasiuntinį. Šis žmogus, kurį ji dabar matė, buvo netgi malonus ir geraširdis. Suraukti Karolio Drąsiojo antakiai patvirtino jos spėjimą.

- Kad ir kaip būtų, - tęsė hercogas, - reikia nutraukti šią skandalingą situaciją. De Selonžė ir šios moters jungtuvės įvyko slapta Florencijoje. Be to, man atrodo, visa tai neteisėta. Selonžė pažeidė feodalinį įstatymą, kuris jam draudžia sudaryti bet kokią sąjungą be jo siuzereno sutikimo, tai yra be manęs!

- Be jokios abejonės, tai didelė klaida, bet aš bijau, mano sūnau, kad Dievo akyse viskas yra kitaip. Kas jus sutuokė, mano vaike?

- San Frančesko vienuolyno Fjezolėje vyresnysis, jūsų šventenybe.

- Su jūsų sutikimu ar prievarta?

- Su mano sutikimu... aš buvau laiminga...

- O mesiras de Selonžė irgi buvo laimingas?

- Jis taip sakė. Bet galbūt geriau paklausti to jį patį. Jis prisiekė mylėti tik mane ir nieko daugiau, išskyrus mane. Gal jis sumelavo...

- Jūs irgi tą prisiekėte? Tačiau jei tai, ką apie jus kalba, yra tiesa...

- Aš iš tiesų atsidaviau grafui Kampobasui. Aš maniau, kad mano santuoka netikra... ir dar maniau, kad iš manęs pasijuokė.

- O jį jūs mylite?

- Ne, - sušnibždėjo Fjora ir pajuto, kad jos skruostai nukaito, - aš paklusau... savo prigimčiai ir prisipažįstu, kad patyriau malonumą.

- Suprantu... ir dėkoju už nuoširdumą. O dabar, monsinjore, norėčiau sužinoti, kaip jūs ketinate išsiaiškinti tą, kaip jūs sakote, "skandalingą situaciją", nes, išskyrus suinteresuotus asmenis - jūsų malonybę ir mane, - niekas nieko dorai nežino?

- Ta situacija egzistuoja, - išdidžiai atsakė hercogas. - Žinoma, Kampobasas ir Selonžė neišvardijo tikrų savo ginčo priežasčių, o dvikova gali būti grumtynių padarinys. Mūsų susitikimo pabaigoje reikia priimti sprendimą: jei Selonžė teisus, jis vis dėlto yra neištikimos žmonos vyras, o ją reikia nubausti...

- Ar jums neatrodo, kad toks sprendimas truputį per griežtas? Mano akimis žiūrint, dona Fjora nėra jau taip labai kalta, ir prieš atiduodant ją budeliui...

- Aš ir pats to nenorėčiau, nes jeigu ji net numirs kalėjime, liks pėdsakai. Štai kodėl kreipiausi pagalbos į jūsų šventenybę. Kaip jo šventenybės popiežiaus Siksto IV legatas jūs galite panaikinti santuoką. Tad kad ir kaip baigtųsi apgultis, ji galės eiti, kur nori, o jei Kampobasas panorės imti ją, niekas čia neįžvelgs nieko nepaprasto.

Sušnarėjo šilko rūbai, ir monsinjoras Nani pakilo. Net ir stovėdamas jis buvo labai mažo ūgio, bet, nepaisant to, atrodė didingai, ir jo išvaizda Burgundijos hercogui Karoliui padarė tokį stiprų įspūdį, kad jis irgi atsistojo.

- Jūs, kaip man atrodo, labai pigiai vertinate jaunos moters gyvybę ir Viešpaties Dievo paslaptis, - pasakė jis rūsčiai, - niekas negali išskirti - nebent tik kardas - tų, kurie laisva valia susijungė Dievo akivaizdoje. Jeigu jūsų Selonžė toks kvailas, kad laiko sau netinkama santuoką su turtingo miestiečio dukra, tai jis pats kaltas dėl to, kas jam nutiko. Kitas paėmė tai, ką jis paniekino,

ir juo blogiau jam. Tegul aiškinasi su tuo kitu, ir tegul jie žudo vienas kitą. Bet aš nenoriu, kad šis nelaimingas vaikas, kuris ir taip daug kentėjo, atsakytų už jų kvailumą. Palauksime, kuo baigsis dvikova. Jei po to vienas iš sutuoktinių pareikalaus panaikinti santuoką, tada aš pažiūrėsiu. Bet ne anksčiau!

- Galiu iš anksto pasakyti, kad Filipas panorės to. Jis negalės pasilikti su tokia moterimi!

- Ypač jeigu jūs jį priversite tai padaryti! Tik pagalvokite: juk jis kausis dėl jos.

- Ne dėl jos! Dėl savo garbės!

- Apie garbę galvoji kur kas daugiau, jei matai priešais save tokias gražias akis!

- Jūsų šventenybe! - papriekaištavo supykęs hercogas. - Jūsų atlaidumas šiai moteriai išmuša iš vėžių. Ar ne todėl, kad ji irgi italė?

- Galėčiau laikyti save įžeistu, jei nežinočiau, kur jus gali nuvesti pyktis. Šiaip ar taip, aš būsiu labai nustebintas, jei tas keistas vyras leis jums nuvesti šią moterį ant ešafoto.

- Tuomet santuokos panaikinimas! Aš įstengsiu jį įtikinti, kad tai padarytų, nes jis vertas hercogienės, o šita pirklio duktė...

- Apgailestaudama pareikalaus iš jūsų šimto tūkstančių aukso florinų, - nutraukė jį Fjora, - štai matote, monsinjore, jūs neturit kitos išeities, tik nužudyti mane.

Ji nusilenkė vyskupui ir, niekinamai pažvelgusi į Karolį Drąsųjį, - nuo jos žvilgsnio jo veidas iš gėdos paraudo, - išėjo iš palapinės.

Gal ji būtų tapusi Karoliui Drąsiajam sukelto pykčio auka, bet tuo metu atsitiko kažkas netikėta: apgultame mieste sudundėjo būgnai; tai reiškė, kad Nansi pasirengęs pasiduoti, ir hercogą Karolį apėmė didžiulis džiaugsmas.

Vėliau sužinota, kad ten buvo gautas hercogo Renė laiškas: “Kadangi, savo nelaimei, - rašė jaunasis princas, - aš negaliu nieko padaryti jūsų labui ir savo šlovei,

todėl kviečiu jus daugiau nelieti kraujo ir neeikvoti jėgų dėl to reikalo, kuriam jūs pasišventėte, nes tai pareikalaus nereikalingų aukų ir nuves į negarbingą kapituliaciją..."

Šis kreipimasis, kurio visi klausėsi su ašaromis akyse, nesusilpnino komendanto ryžto: Kalabrijos bastardas norėjo tęsti kautynes, nes įtvirtinimai gerai laikėsi, o žmonės tebebuvo ramūs. Buvo galima išsilaikyti dar du mėnesius, o po poros mėnesių Karolis Drąsusis galėjo netekti ryžto; tačiau garbingiausi miesto gyventojai manė, kad reikia paklusti savo valdovui, apie kurį sužinota, kad jis slepiasi pas savo motiną Jolandą de Vodemon Žuanvilio pilyje. Šios didžiulės armijos jie niekada neįveiks. Verčiau pamėginti pasiekti garbingą kapituliaciją.

Komendantas sulaužė savo špagą ir sviedė po magistrato narių kojomis. Tai buvo 1475 metų lapkričio 29 dieną.

Antra dalis

Kelias į pražūtį

Ketvirtas skyrius

Dvikova

Kitą rytą, lapkričio trisdešimtąją, šv. Andrejaus, Burgundijos globėjo dieną, hercogas Karolis įžengė į Nansi aštuntą valandą ryto pro la Grafo vartus. Buvo apsiniaukę, bet lietus liovėsi, ir tai truputį guodė žmones, kurie tylomis apimti gilaus liūdesio stebėjo, kas darosi. Juos supo dvi eilės pėstininkų; jie stovėjo visose gatvėse iki pat Sen Nikolo vartų, pro kuriuos vakar rytą su visomis pagerbimo ceremonijomis išžygiavo gynėjų kariuomenė.

Karolis Drąsusis pats panoro dalyvauti miesto pasidavimo ceremonijoje. Jis matė, kaip du tūkstančiai vokiečių grįžo į Elzasą, šeši šimtai gaskonų - į Prancūziją, o iš dviejų tūkstančių lotaringiečių kai kurie iškeliavo į savo namus, kiti - kaip įgulos pastiprinimas į Bičą. Paskutinis išėjo Kalabrijos bastardas, lydimas vieno žmogaus, kuris nešė jo vėliavą. Su visa ginkluote, raitas ant arklio, vienplaukis, išdidus ir pasipūtęs, jis lengva ristele prijojo prie Karolio Drąsiojo ir pareiškė:

- Jei tai priklausytų tik nuo manęs, tu sulaužytum dantis šioje tvirtovėje, Burgundijos hercoge Karoli! Prisiekiu Dievu! Bet miesto gyventojai labiau brangina savo gyvybę negu garbę. Ką tu su jais darysi? Išžudysi?

- Ne. Aš ketinu palikti Nansi visas privilegijas ir valdyti šį miestą pagal senus papročius. Aš jį paversiu būsimos savo karalystės sostine. Kodėl tau netapus jos valdovu - juk tavo gyslomis teka karališkas kraujas? Aš vertinu garbės žmones.

- Aš irgi, todėl lik sveikas. Kol aš gyvas, niekas negalės pasakyti, kad Lotaringijos princas, nors ir bastardas, nulenkė galvą prieš tave.

- Atsiras kitų, kurie tai padarys. Ar žinai, kad tavo senelis Renė, senasis karalius Renė, rengiasi palikti man testamentu Provansą, kad sustiprėtų senoji burgundų karalystė?

- Tai jo reikalas. Mums nesvarbu, kas bus su Provansu. Mus jaudina tik Lotaringija, ir mes dar kovosime!

Paleidęs arklį risčia, Kalabrijos bastardas nušuoliavo į Prancūzijos pusę. Purvo dėmės iš po jo arklio kojų liko ant Karolio Drąsiojo raudono apsiausto. Jis truputį susiraukė, bet nepasitenkinimas greitai išnyko.

- Nansi mūsų, mano šaunuoliai! - kreipėsi jis į kareivius. - Galime džiaugtis! Ir žinokite, kad jei kas nors iš jūsų pasikėsins į miestelėnų gyvybę arba nuosavybę, bus nubaustas mirtimi!

Savo nuostabai tą patį vakarą, tokį turtingą įvykių, Fjora sužinojo, kad popiežiaus legatas ėmėsi ją asmeniškai globoti ir kad ji nuolat turės būti kartu su juo, kol išsispręs ginčas tarp Kampobaso ir de Selonžė. Jaunasis Kolona kol kas liko su ja, ir ji dar norėjo pasiekti, kad jai atiduotų Estebaną.

Kitą dieną auštant ji kartu su Batistu prisidėjo prie nedidelės dvasininkų ir vienuolių grupės, kuri sudarė monsinjoro Nani palydą. Visiems kitiems mirtingiesiems ji buvo piligrimė, keliaujanti pagarbinti šv. Epvro palaikų,

todėl atsisėdo į paties prelato karietą, o jis norėjo mulu perjoti gatvėmis, kad nors kiek sušildytų miesto gyventojų širdis. Paklusdamas permainingiems sielos jausmams, Karolis Drąsusis palinkėjo, kad Viešpats Dievas, kurio atstovas yra legatas, pirmasis įžengtų į užkariautą miestą; jis tikėjosi, kad tai bent kiek sušvelnins gyventojų širdis ir palenks į jo pusę tuos jo priešus, kuriuos jis iš visos širdies trokšo matyti kaip klusnius valdinius.

Tačiau pasirodžius prelatui nekilo jokio džiaugsmo, bet jam įjojus į miestą, visa minia puolė ant kelių ir laukė palaiminimo.

- Nepraraskite vilties, mano vaikai, - kartojo jis su gailesčio išraiška, panašia į švelnią glamonę, - hercogas Karolis nenori jums blogo, ir jo atėjimas čia nesuteiks jums kančių.

Pro karietos užuolaidėles su popiežiaus herbais Fjora žiūrėjo į tuos juodai apsirengusius žmones, jų veidus, kuriuose buvo žymūs netekties pėdsakai, ir aplinkinius namus; daugelio jų stogai buvo sugriauti patrankų sviedinių. Sienos, atrodė, dvelkė mirties ir gaisro kvapais, ir jai pasidarė gėda, kad ji įeina į šį miestą kartu su nugalėtojais. Laimei, karieta nuvažiavo tiesiai į hercogo rūmus*; tuo metu tai buvo keturkampis pastatų ansamblis aplink centrinį kiemą. Čia Fjora ir sustojo, o legatas pasirinko greta pilies esančios šv. Jurgio bažnyčios klebono namelį, kuriame rengėsi priimti naująjį miesto šeimininką... Šalia Fjoros iškart atsirado Batistas Kolona.

- Monsinjoro Karolio kvartirmeisteriai visą naktį ruošė kambarius. Jums taip pat. Ar norite ten iš karto eiti, ar pasigrožėsite "nugalėtojų įžengimu"?

- Visa, ką mačiau iki šiol, nežada liaudies džiūgavimo, bet aš palauksiu pasirodant hercogo.

* Iš jų nieko neliko. Valdant hercogui Renė II jie buvo iš dalies perstatyti, o jo įpėdiniai ne kartą papildė juos naujais statiniais.

Ji kaip tik spėjo prieiti prie didelio lango pirmame aukšte: sutrimitavo šeši sidabriniai trimitai - tai buvo ženklas pradėti eiseną nuo la Grafo vartų. Paskui trimitininkus žengė šimtas ginkluotų kareivių, o įkandin jų - plunksnomis ir įvairiaspalvėmis vėliavėlėmis pasipuošusių raitelių kuopa. Kelių žingsnių atstumu nuo jų jojo Karolis Drąsusis, apsuptas akinamos prabangos, nuo kurios žiūrovams kvapą gniaužė: jis sėdėjo ant savo mylimo žirgo Mauro, kuriam ant nugaros buvo užmesta skaisčiai raudona, auksu išsiuvinėta gūnia. Pats Karolis Drąsusis vilkėjo auksu ataustu apsiaustu, kuris dengė žirgo kryžių, ant kaklo kabėjo masyvi grandinė su Aukso vilnos ordinu, o ant galvos spindėjo pati nuostabiausia karūna, kurią tik buvo galima įsivaizduoti: aukšta aksominė kepuraitė*, nusagstyta perlais, su rubinų ir briliantų girlianda ir sagtimi, papuošta trimis dideliais rubinais, kurie vadinosi "trys broliai", keturiais didžiuliais perlais ir piramidės formos briliantu, kuriame žaižaravo šviesos atspindžiai. Savo iškilmių drabužiais, brangesniais negu imperatoriaus karūna, didysis visų Vakarų hercogas švietė išdidumu ir mėgavosi žmonių nuostaba, laukdamas sveikinimo šūksnių, bet girdėjosi tik prislopintas kuždesys, kuris vilnijo virš minios tarsi lengvo vėjo dvelkimas virš ramaus vandens. Savo atminties veidrodyje Fjora išvydo Prancūzijos karaliaus figūrą ir pagalvojo, kad čia palyginimas buvo ne jo naudai, tačiau nebuvo tikrumo, kad po akinama pasakų princo išore slypi toks pat guvus ir įžvalgus protas.

Paskui hercogą irgi paradiniais, puošniai pabalnotais žirgais jojo hercogas Engelbertas de Nasau, didysis bastardas Antuanas, grafas Šimė Filipas de Krua, Klevo hercogas Žanas, princas de Tarantas, grafas de Marlis, konsteblio de Sen Polio sūnus, kuris dar nežinojo, kad

* Šį fantastišką galvos apdangalą šveicarai pagrobė mūšyje prie Grandsono, o paskui pardavė Augsburgo bankininkui Fugeriui.

jo tėvas pagal Solevro sutartį buvo perduotas Prancūzijos karaliui, - beje, ne kartą jo išduotam, - sėdėjo Bastilijoje ir laukė teismo, kuris turėjo nuteisti jį mirti. Toliau jojo Žanas de Riubamprė, Brijevro valdovas, ir daug kitų, tarp kurių Fjora jaudindamasi pastebėjo Filipą.

Jis nesistengė blizgėti taip, kaip tai darė kiti sinjorai. Po apsiaustu, ant kurio buvo išsiuvinėti jo herbai - sidabrinis erelis mėlyname fone, - jis vilkėjo kasdieninius drabužius. Tik pro pakeltą šalmo su grafo karūna viršuje antveidį matėsi jo drąsus profilis. Tvirta ranka tramdydamas į priekį besiveržiantį savo žirgą, jis jojo abejingas, nesidairydamas į šalis, o jo veidas, aprėmintas žydro plieninio šalmo, buvo baltas; tai Fjorai priminė, kad išvakarėse jis buvo sužeistas. Ji dar ilgai lydėjo žvilgsniu jo siluetą, todėl nepamatė Kampobaso; šis buvo apsivilkęs ryškiai raudonais, auksu papuoštais drabužiais ir jojo kartu su markizu Hochbergu, grafu Rotlenu ir Džakopu Galeotu.

Bet jis ją pastebėjo ir norėdamas atkreipti jos dėmesį ėmė mojuoti rankomis ir taip smarkiai šokinėti balne, kad jo arklys metėsi į šalį ir susidūrė su gretimu, todėl kilo šioks toks sąmyšis. Fjora mašinaliai atsisuko į tą pusę. Vos tik pažinusi Kampobasą, ji iškart pasitraukė nuo lango ir nuėjo į kambario gilumą. Jai tapo neapkenčiamas šis žmogus, kuris buvo užvaldęs jos kūną, ir jos neapykanta augo kartu su gėda. Ji viską atiduotų pasaulyje, kad jos gyvenime niekada nebūtų Tionvilio.

- Man gana, - pasakė ji įėjusiam Batistui, - aš noriu eiti į savo kambarį.

- Jūs taip skubate? Ar žinote, kad prie jūsų durų vėl stovės sargybiniai, kaip ir prie palapinės?

- Aš neturiu iliuzijų dėl savo likimo, Batistai. Hercogas nekenčia manęs ir nori tik vieno: daugiau niekada nematyti manęs arti savęs, nors tam ir reikėtų mane nužudyti arba nutraukti santuoką.

- Gal ir taip... bet ko jūs pati norite? Jūs nedaug vyresnė už mane, o mano amžiaus žmogui anksti galvoti apie mirtį.

- Aš apie ją negalvoju, bet tiesiog pavargau kovoti su likimu, susilaukdama iš jo vien smūgių. Turėjau tėvą, o dabar jo nėra; turėjau vyrą - ir jo netekau dėl jo ir savo kaltės, o kai panorau atkeršyti - apskritai viską praradau. Dabar man neturi reikšmės, kas su manim bus. Žinote, Batistai, aš jaučiuosi tokia pavargusi... Norėčiau užmigti ir niekada neatsibusti.

- Taip negalima. Dėl jūsų, dėl jūsų meilės kausis du žmonės!

- Ne, jie kausis dėl savo savimeilės, o tai visai kas kita...

Tuo metu hercogas Karolis atvyko į vietą, nušoko nuo žirgo ir atidavė pavadžius į kanauninko rankas, kaip to reikalavo šalies papročiai. Po to apygardos vadas Žanas d'Arokuras palydėjo jį į bažnyčią; ten jis turėjo išklausyti Mišių ir duoti priesaiką, kurią visada duodavo Lotaringijos hercogai karūnavimo metu. Jis pats galėjo apsieiti ir be to, bet stengėsi nepažeisti nė vieno senovinio papročio, tikėdamasis ateityje sulaukti miestelėnų palankumo.

Klūpodamas priešais švytintį altorių, jis tikra to žodžio prasme mėgavosi savo šlove, nes pirmą kartą žemės vienoje ir kitoje Lotaringijos pusėje galėjo būti sujungtos. Greitai imperatorius, už kurio sūnaus jis ketino išleisti savo dukterį, uždės ant jo galvos karaliaus karūną, ir Burgundija pagaliau galės atsiplėšti nuo senojo Kapetingų kamieno, visai atsikratyti jų' įtakos ir ieškoti savo kelio - tam ji seniai turėjo teisę, kurią jai davė jos galybė ir turtai. Jau greitai... bet ne šią akimirką. Dar reikia atsiskaityti su Šveicarijos kantonais, jų šiurkščiais ir netašytais mužikais, bet pakankamai drąsiais ir sumaniais kariais, kurie įrodė tai, atėmę iš jo Fereto grafystę, mėgindami užgrobti Franš Kontė ir įsiskverbti į jo

ištikimos sąjungininkės, Savojos hercogienės Jolandos žemes. Bet jis greitai atkeršys. O paskui, truputį pailsėjęs, naujasis karalius surinks didžiausią pasaulyje armiją, nuvers nuo sosto, papuošto karališkomis lelijomis, pernelyg silpną karalių Liudviką XI, ir Prancūzija pagaliau turės jos vertą karalių.

Kaip tik apie tai svajojo Karolis Drąsusis toje pačioje bažnyčioje, kur dar vakar buvo meldžiamasi Dievui, prašant išvyti grobikų armiją iš senųjų Lotaringijos žemių, bet Karolis nė minutės neabejojo, kad jam greitai pavyks pasiekti, jog nauji valdiniai dėkos Dievui, atsiuntusiam jiems tokį puikų, pasakiškai turtingą ir narsų valdovą.

Tuo metu, kai mieste vyko puota ir visuotinė šventė, kuri buvo surengta miestelėnams, kad jie užmirštų savo žuvusiuosius ir nusiaubtus namus, Fjora savo kambaryje, kurio langai išėjo į Mertą, priėmė monsinjorą Nani. Ji padėkojo jam už globą ir dėmesį, nes dėl to gavo šį kambarį vietoj kalėjimo kameros.

- Aš čia beveik niekuo dėtas, mano vaike. Kad ir kaip hercogas norėtų, jis negali pasiekti to, kad jūs nebebūtumėte teisėta grafienė Selonžė. Ir jis turi atitinkamai elgtis su jumis.

- Vis dėlto jis neatsisako minties nužudyti mane, nes iš to jam būtų dviguba nauda: tai išvaduotų Filipą ir nutrauktų istoriją su mano kraičiu, kuri jam visai nepatinka.

- Netgi tada jūs išsaugosite visas jūsų aukštos padėties privilegijas, - su šypsena atsakė prelatas, - bet dabar mes ne apie tai kalbame. Aš sakyčiau, kad geriausia galimybė jums išvengti kirvio yra kaip tik ta pati piniginė skola. Šimtas tūkstančių florinų - didžiulė suma, kurios jam niekada nepavyks grąžinti. O jo riteriška moralė kalba apie tai, kad toks būdas atsikratyti skolos nelabai padorus. Kaip tik tai aš ir norėjau jums pasakyti, kad truputį padrąsinčiau.... taip pat ir tai, kad grafo ir Kampobaso dvikova įvyks rytoj vakare pilies sode

dalyvaujant tik vienam hercogui, man ir jums, taip pat sekundantui neapoliečiui Galeotui ir Matjė de Pramui, kuris bus jūsų vyro sekundantas. Teisėju išrinktas didysis bastardas Antuanas. Kautynės bus negailestingos.

- Ką tai reiškia?

- Tą, kad kautynės baigsis tik su vieno iš jų mirtimi.

Fjoros nugarą išmušė šaltas prakaitas, ir ją ėmė krėsti drebulys, tarsi į kambarį būtų įsiveržęs šaltas vėjas.

- Kaip baisu, - pasakė ji. - Negi tai gali būti! Ir hercogas sutiko su tuo? Negaliu patikėti! Tai siaubinga!

- Tačiau kitaip negalima. Jūs nežinote feodalinių įstatymų. Beje, visai galimas dalykas, kad anapus Alpių galiojantys įstatymai nė kiek ne geresni, o gal net blogesni: pas mus, kai norima atsikratyti priešų, samdomas specialus žudikas.

- Geresni jie ar blogesni, aš nieko nenoriu žinoti!

Ir, nusisukusi nuo legato, ji puolė prie durų, atidarė jas ir jėga nustūmė sukryžiuotas priešais ją ietis.

- Aš noriu pasikalbėti su hercogu, - išdidžiai metė ji, - ir jeigu jūs pamėginsite man sutrukdyti, aš šauksiu taip garsiai, kad jis čia atbėgs. Tada aš pasakysiu, kad jūs norėjote mane nužudyti.

- Vaike mano, - su gailesčiu balse pasakė Aleksandras Nani, - jūs nesuprantate, ką rengiatės padaryti!

- Palydėkite mane pas jį, o jeigu jūs atsisakysite, tai aš pati rasiu kelią!

Vyskupas tipeno šalia jos ir mėgino ją sustabdyti, bet viskas buvo veltui: Fjora ryžtingai nutarė, kad šį vakarą pamatys Karolį Drąsųjį, todėl jie vis dėlto pasiekė hercogo priimamąjį, ji - bėgte, o vyskupas - vos gaudydamas kvapą. Priimamajame buvo Olivjė de la Maršas ir hercogo kamerdineris Šarlis de Vizenas. Triukšmingai pasirodžius jaunai moteriai, jie atsisuko į jos pusę.

- Praneškite monsinjorui, kad aš esu čia, - kreipėsi ji į juos, kaip į paprastus tarnus, - man reikia jį pamatyti.

- Tai neįmanoma, - atsakė la Maršas. - Monsinjoras kalbasi su Milano pasiuntiniu, ir jums čia nėra ko veikti. Sargyba, išveskite šitą moterį!

- Nelieskite manęs! - sušuko Fjora. - Tai nepaprastai skubu: kalba eina apie žmogaus gyvybę!

- Bet aš sakau jums...

- Kas čia darosi? Kodėl toks triukšmas?

Durys staiga atsidarė, ir pasirodė Karolis Drąsusis. Jis apmetė žvilgsniu čia susirinkusius žmones, pamatė Fjorą, kuri stengėsi ištrūkti iš kareivių rankų, ir legatą, beprasmiškai mėginantį nuraminti ją.

- Ir vėl jūs! Dabar pro mano duris veržiatės jau jūs! Tikiuosi, jūsų šventenybe, kad atsakote už šitą nenormalią moterį?

- Aš negaliu atsakyti už širdies jausmus, - atsiduso Nani. - O dona Fjora labai smarkiai susijaudinusi.

- Gerai, pažiūrėsime, koks čia reikalas. Įeikite abu!

Nekreipdama dėmesio į prabangą - puošnias raudonas užuolaidas ir paauksuotą apkalą, rėminančią Burgundijos herbą, - ji greitai praėjo pro elegantišką jauną žmogų, stovintį prie senovinio servanto su dviem auksinėmis statulomis, ir žemai nusilenkė hercogui.

- Monsinjore, - prabilo ji, - aš ką tik sužinojau, kad dvikova turi įvykti rytoj, ir prašau jus uždrausti ją.

- Susitikimas, kuriame sprendžiamas dviejų kilmingų žmonių garbės klausimas? Iš tiesų reikia būti pirklio dukterimi, kad tai galėtų šauti į galvą!

- Pirmiausia reikia būti moterimi, kuri nori teisingumo, kuri myli! Mesiras de Selonžė sužeistas, ir kautynės bus nelygios!

- Jūs ir tai žinote? Žmogus, kurį aš laikau izoliuotą, praktiškai žino viską, kas darosi mano armijoje! - nežymiai

šyptelėjo hercogas, ir Fjoros širdyje suruseno silpna viltis.
- Nusiraminkite, Selonžė žaizda visai nepavojinga!

- Bet dvikova iki vieno iš jų mirties?!

- Na ir kas?

Fjorai pakirto kojas, ji puolė ant kelių ir užsidengė veidą delnais:

- Būkite gailestingas, monsinjore! Darykite su manimi, ką norite, įmeskite į kalėjimą, nusiųskite ant ešafoto, bet sustabdykite šitą baisią dvikovą! Aš neištversiu, jeigu jis numirs!

Stojo tyla, kurią trikdė tik padažnėjęs jaunos moters kvėpavimas. Monsinjoras Nani palinko prie jos, norėdamas kaip nors padrąsinti, bet hercogas sustabdė jį, paskui pats lėtai priėjo prie Fjoros:

- Jūs taip mylite jį? Tuomet kam buvo reikalingas Kampobasas?

- Kad atkeršyčiau... ir kad atitolinčiau jį nuo jūsų, nuo žmogaus, dėl kurio Filipas viskam pasiryžęs. Iš manęs jam reikėjo tik pinigų jūsų armijai... ir vienos nakties.

Jis pasilenkė, paėmė jos rankas, kurias ji spaudė prie veido, paskui atsargiai pakėlė:

- Jūs nekenčiate manęs, ar ne?

Ji iškart atsakė, žiūrėdama savo pilkomis akimis į tamsias princo akis:

- Taip. Jei ne jūs, aš būčiau laiminga.

- Jei ne aš, jūs net nebūtumėt jo pažinusi! Ko jam būtų reikėję vykti į Florenciją? O dabar eikite į savo kambarį ir melskitės! Aš žinau, kad jūs nutarėte apsieiti be Aukščiausiojo pagalbos, bet monsinjorui Nani gal pavyks jus įkalbėti, ir jūs kreipsitės į Jį. Būna taip, kad Dievas išklauso maldų... O dėl dvikovos, tai aš negaliu jos net atidėti: abu priešininkai nesutiks!

Kai legatas už rankos nuvedė ją prie durų, ji atsisuko:

- Ar man galima bent... pasikalbėti su juo?

- Jeigu jis sutiks, aš neprieštarausiu. O ką man daryti su Kampobasu: jis visą laiką reikalauja pasimatymo su jumis?

- Prašau jus, nė už ką pasaulyje! Aš norėčiau... daugiau niekada nematyti jo! Ir dėkoju jums, kad leidote pasikalbėti su Filipu.

Jie buvo vieni Lotaringijos hercogienių maldykloje, nedidelėje pilko akmens patalpoje, kurią išlaidus burgundas spėjo apdailinti mėlynomis sidabruotomis plytelėmis ir papuošti nuostabia Mergelės Marijos statula, taip pat kitų šventųjų statulomis, priešais kurias iki ateinant Fjorai atsiklaupęs meldėsi Filipas.

Išgirdęs atsidarant duris, jis atsikėlė ir atsirėmęs ranka į stalą komunijos priėmimui žiūrėjo į jaunąją moterį, bet ji sustojo už kelių žingsnių nuo jo.

- Aš nenorėjau susitikti su jumis, - tyliai pasakė Selonžė, ir jo balse Fjora išgirdo nuovargį. - Bet hercogas reikalavo, nepaaiškinęs savo atkaklumo priežasties.

- Aš pati jį to prašiau. Aš norėjau jus matyti... iki to, kai... o, Filipai, jūs sužeistas!

Ant jo dešiniojo smilkinio iš tiesų buvo įdrėskimas, aplink kurį oda buvo truputį pamėlynavusi, o pats įdrėskimas pradėjęs gyti. Bet Filipas patraukė pečiais:

- Negi jūs ketinate kalbėti apie šitą įbrėžimą?..

- Truputį ir apie tai, bet daugiau apie dvikovą, kuri mane taip baugina. Argi jums taip reikia kautis?

- Su jūsų meilužiu? Tikiuosi, kad aš nužudysiu jį. Aš penkiolika metų jaunesnis, o ši menka žaizda man nesutrukdys. Jūs sakėte, kad bijote? Tuomet jūs turite suprasti, kad atėjusi čia prašyti dėl jo jūs tik didinate mano norą susidoroti su juo!

- Prašyti dėl jo? Tokia mintis man nė į galvą nebuvo atėjusi! Mane kankina vien tai, kas gali atsitikti jums!

- Jūs per daug gera, bet verčiau pasirūpinkite tuo pajacu, nes aš neketinu jo gailėtis, o jam tai bus visai ne prie širdies. Juk visiems žinoma, jog kondotjeras

labai brangina savo gyvybę, kad senatvėje galėtų mėgautis tomis gėrybėmis, kurias susikrovė samdos metais.

- Aš prašiau hercogą sutrukdyti šią dvikovą!

- O, jis tikriausiai nusijuokė jums į akis! Negi jūs manote, kad aš galėsiu ištverti, kai kažkas ateina į mano princo rūmus ir reikalauja mano žmonos, kaip savo nuosavybės?

- Jūsų žmonos? - su kartėliu ištarė Fjora. - Aš buvau jūsų žmona tik kelias valandas, bet jūs niekada nė neketinote toliau gyventi kartu su manimi, kad aš būčiau su jumis kiekvieną jūsų gyvenimo akimirką. Jūs manote, aš nežinau, kas įrašyta į tą absurdišką sutartį, kurią jums pavyko išplėšti iš mano tėvo dėl jo silpnumo, ir kokiomis priemonėmis - anaiptol netinkančiomis riteriui - jūs pasiekėte pergalę? Visame pasaulyje tai vadinama šantažu!

- Aš norėjau bet kuria kaina turėti jus, net niekingiausiomis priemonėmis...

- Kaip tik taip jūs ir pasielgėte!

Jis nusuko veidą į šalį, kad nesusitiktų su jos žvilgsniu, kuriame degė pasipiktinimas ir panieka jam.

- Savo gėdai turiu tai pripažinti, bet jūs išvedėte mane iš proto!

- Aš ar mano turtas?

- Manau, aš įrodžiau, kad myliu tik jus!

- Įrodėte tai man? Jūs manote, kad tam užteko vienos nakties, kai aš tapau moterimi, o po to jūs pabėgote kaip vagis ir, žinoma, nekėlėte sau klausimo, kokioje padėtyje likau aš - galbūt mirtinai sužeista? Jūs pasiėmėte su savim vekselį ir plaukų sruogą. Tai buvo jūsų pergalė...

- Aš grįžau į Florenciją.

- Jūs jau sakėte tai, ir tai nieko nereiškia. Pamatęs, kaip dega mano rūmai, jūs pasitenkinote pirma išgirsta iš nepažįstamo žmogaus istorija ir atsidusęs išvykote, bet aš nesu įsitikinusi, kad tai nebuvo palengvėjimo atodūsis.

Jūs išvykote našlys, ir prieš jūsų akis atsivėrė nauja ateitis.

- Tai netiesa. Grįžau todėl, kad mylėjau jus ir norėjau vėl jus matyti.

- Kaip tik tuo jūs stengiatės įtikinti save. Jeigu būtumėte mane mylėjęs, kaip... aš mylėjau jus, būtumėte sugriovęs Florenciją iki pamatų, būtumėte rausęs savo rankomis žemę tol, kol būtumėt radęs bent mano lavoną, bet jūs ramiausiai išvykote. Juk viskas baigėsi, visoje žemėje nebeliko nieko iš Beltramių, kas primintų jums, kad dėl meilės savo šeimininkui jūs suteršėte savo heraldišką sidabrinį erelį - vedėte Mari de Brevaj dukterį, tą vaiką, gimusį iš kraujomaišos ir svetimavimo. Jums nereikėjo norėti mirti, kaip jūs pagyrūniškai sakėte mano tėvui... aš ir pati puikiai matau, kad jūs visai nemirėte!

- Ir jūs man dėl to priekaištaujate? Jūs taip manęs nekenčiate?

- Jūs taip nieko ir nesupratote...

Tuo metu prasiskleidė viena iš auksu siuvinėtų užuolaidų, kurios puošė koplyčią, ir prie Fjoros žengė Karolis Drąsusis; tai ją taip nustebino, kad ji net užmiršo su juo pasisveikinti. Smarkiai išraudęs Filipas greitai nuėjo pasitikti savo šeimininko, bet šis sustabdė jį rankos mostu:

- Išeik, Filipai! Ir atlik išpažintį prieš susitikimą su Kampobasu. Su tavim aš pasikalbėsiu vėliau...

- Monsinjore! Man reikia jums paaiškinti... reikia, kad jūs žinotumėt...

- Nereikia nieko aiškinti. Aš viską supratau. Palik mus vienus!

Paskutinį kartą žvilgtelėjęs į Fjorą, Filipas nuleido galvą ir išėjo iš koplyčios, kaukšėdamas į grindų plyteles metaliniais batų apkaustais, o hercogas net nepažvelgė į jo pusę. Karolis žiūrėjo į jaunąją moterį, ir jo išraiška rodė, kad jam pavyko išspręsti sunkų uždavinį. Jis priėjo prie jos ir labai švelniai ištraukė iš jos plaukų smeigtukus,

kurie prilaikė jos šukuoseną. Kai ilgi plaukai nuvilnijo nugara, jis atsitraukė per kelis žingsnius.

- Žanas de Brevajis! Aš taip ir žinojau, kad šis veidas priklauso mano praeičiai, bet negalvojau, kad tai buvo taip seniai! Kiek metų praėjo nuo to laiko?

- Kai jūs atsakėte jų nepaguodžiamai motinai? Po kelių dienų bus aštuoniolika. Aš gimiau prieš pat jų mirtį. Mane stebina, kad jūs tai prisimenate.

- Vis dėlto prisimenu. Jis man buvo labai prie širdies, kol tyras ir šviesus puikaus ir išdidaus jaunuolio vaizdas nebuvo suterštas gėdos ir nešlovės liūne...

- Monsinjore, kodėl jūs nepriduriate "ir kraujo", kurį jūsų budeliai praliejo ant senojo ešafoto Dižone? Bet ir to jums buvo negana: dar reikėjo purvo, gėdos ir tyčiojimosi po to; dėl to aš vos nemiriau...

- Įsakymą daviau ne aš, o mano tėvas...

- Bet jūs juk nieko nepadarėte, kad ką nors pakeistumėte! Jei ten šalia nebūtų atsiradęs vienas iš pirklių, kuriuos jūsų malonybė taip niekina, ir nebūtų parodęs išties karališko gailestingumo, aš būčiau atsidūrusi tos šlykščios kloakos dugne... Tas žmogus priglaudė mane, maitino ir išauklėjo - jis mylėjo mane. Jis norėjo, kad aš tapčiau jo dukra; tą pavasarį jis ir žuvo todėl, kad buvo priverstas atiduoti mane į žmonas ponui Selonžė, kuris sužinojo šią jo paslaptį.

Tamsus princo veidas pasidarė vyšninis, o žvilgsnyje įsižiebė įniršis:

- Ar jūs nenorite pasakyti, kad Filipas, garbingumo, tiesumo ir padorumo įsikūnijimas, Aukso vilnos ordino kavalierius, drįso griebtis tokio metodo?..

- Kad gautų jums pinigų, kurių jam atsisakė duoti Lorensas Medičis, jis galėjo ryžtis ir blogesniam dalykui. Jis atsidavęs jums siela ir kūnu, ir aš tai pripažįstu, nors man labai nemalonu. Dabar jūs žinote, kodėl aš visą savo gyvenimą praleidau Florencijoje, kodėl jis norėjo praleisti su manim tik vieną naktį ir kodėl aš niekada

nebuvau Burgundijoje, kad niekas nesužinotų, jog jis suteršė savo vardą, vedęs merginą iš de Brevajo šeimos, o jūs turėjote sužinoti tai paskutinis, jūs, tikras jo dievas?

- Nutilkite! Maldauju jus šventojo Jurgio vardu, tylėkite!

Užsidengęs ausis rankomis, kad daugiau negirdėtų, hercogas krito ant vieno iš dviejų chore stovėjusių krėslų su išraižytu atkaltėje herbu. Keletą minučių jis sėdėjo tylėdamas ir sunkiai kvėpavo, tarsi labai pavargęs žmogus, atsisagstęs sabalu pamušto apsiausto apykaklę. Jis net užsimerkė, bet kai kvėpavimas pasidarė lygesnis, pažvelgė Fjorai tiesiai į akis:

- Ką tik jūs pasakėte, kad nekenčiate manęs. Žodis pernelyg silpnas, ar ne tiesa?.. Ir kad man atkeršytumėte, jūs suviliojote Kampobasą?

- Kadangi mes jau tiek daug pasakėme vienas kitam, monsinjore, būtų beprasmiška meluoti: aš pasiryžusi galva atsakyti. Taip, be to, aš nebranginu gyvenimo.

- Jūs norite mirti?

- Dėl to daug kam būtų tik geriau.

- Leiskite man spręsti apie tai... Dabar galite eiti, o aš liksiu ir pasimelsiu.

Atsiklaupusi - tai buvo skirta kartu hercogui ir Dievui, - Fjora išėjo iš maldyklos, sandariai ir tyliai uždariusi už savęs duris. Tačiau prieš tai ji spėjo pamatyti, kaip Karolis Drąsusis puolė ant kelių priešais altorių ir susiėmęs rankomis galvą ėmė karštai melstis... Jo pečiai kilnojosi, ir iš to buvo galima spėti, kad jis iš visų jėgų stengiasi susilaikyti neraudojęs.

Kitą dieną, maždaug vidurnaktį, į Fjoros kambarį įėjo Batistas Kolona. Absoliučioje tyloje, pasišviesdami kelią žibintu, kurį pažas nešė rankoje, jie greitai perėjo keletą salių ir galerijų, nusileido įvijais laiptais, kurie pasirodė jiems begaliniai, ir pagaliau išėjo į sodą, kur augo tik keli medžiai; šiuo metų laiku jie jau buvo visai be lapų

ir pamažu lingavo savo fantastiškai susipynusiomis šakomis, ant kurių vietomis gulėjo sniegas. Dieną snigo, ir dabar plonas sniego sluoksnis dengė tvoros viršų.

Netoli pievutės, kur pavasarį augo vešli žolė ir daugybė įvairiaspalvių gėlių, kur taip mėgo leisti laiką damos plepėdamos, klausydamosi eilėraščių arba šokdamos garsiuosius rondus, dabar buvo keletas vyrų, apsirengusių, kaip ir Fjora, juodais apsiaustais, todėl jie labai panėšėjo į šmėklas. Du iš jų sėdėjo ant suolo, kurį atnešė iš pilies: tai buvo hercogas Karolis ir legatas. Šalia stovėjo dar vienas suolas - Fjorai; ji ir atsisėdo ant jo, pirma tylomis nusilenkusi prelatui, hercogui ir dar vienam, pagyvenusiam vyrui, kuris nepriklausoma veido išraiška stovėjo greta sėdinčio hercogo; apie jį Fjorai buvo žinoma, kad tai - netikras Karolio Drąsiojo brolis, didysis bastardas Antuanas; savo karo žygdarbiais jis, nesantuokinis vaikas, išaukštino save ir tapo iš tiesų legendine asmenybe. Visi tylėjo.

Trys juodai apsirengę tarnai - galimas dalykas, jie buvo dar ir nebyliai, - laikė deglus, kurių skleidžiamoje šviesoje pasirodė abu priešininkai. Jų šarvuotė ir ginklai - garsiojo Misalijo iš Milano darbas - buvo vienodi, todėl jie buvo visiškai panašūs, ir atskirti juos galėjai tik iš sekundantų: Selonžė sekundantas buvo Matjė de Pramas, o Kampobaso - Galeotas. Jie buvo net vienodo ūgio. Jų ginklai buvo špagos ir durklai.

Vienodu žingsniu jie priartėjo ir atsiklaupė priešais hercogą ir legatą. Pirmasis sėdėjo visiškai tylėdamas ir nejudėjo, o kai antrasis pakėlė ranką palaiminimui, Filipas nusiėmė nuo galvos metalinį šalmą ir nusviedė jį į šalį, tuo parodydamas, kad ketina kautis be jo.

- Jūs taip norite, kad jus nužudytų? - dusliai paklausė Karolis Drąsusis, ir jo balse nuskambėjo nerimas. - Užsidėkite šalmą!

- Jums leidus, monsinjore, aš norėčiau kautis taip. Juk mes čia ne tam, kad kautumės su geležimi. Gyvas išeis tik vienas iš mūsų. Be šalmo bus geriau.

- Kaip jums patinka, bet jūs atsiduriate nepalankioje padėtyje, jei ir jūsų priešininkas neparodys, kad jis taip pat niekina gyvenimą?

Visi pažvelgė į Kampobasą; šis tarsi suakmenėjo. Buvo matyti, kad jis nežino, kaip jam pasielgti, bet pažvelgęs į Fjorą perskaitė jos akyse tokią panieką sau, kad tuoj pat nusiėmė šalmą:

- Galų gale, kodėl gi ne?

Paskui abu priėjo prie bastardo, kuris parodė jiems, kur stovėti, o pats grįžo prie hercogo. Šis davė ženklą, kad sutinka su duotais nurodymais.

- Pradėkite, ponai, ir tegul pats Viešpats sprendžia, kuris iš jūsų teisus!

Sunkios špagos pakilo į viršų, lyg pradėdamos gerai surepetuotą šokį, ir Fjora taip sugniaužė kumščius, kad nagai įsmigo į delnus, o jos širdį suspaudė mirtinas liūdesys. Be apsauginių šalmų vieno ir kito galvos atrodė labai gležnos. Jei į galvą pataikytų špagos kirtis, tai reikštų neabejotiną mirtį, o abu kovėsi su tokiu įniršiu, kuris aiškiai rodė jų abipusę neapykantą. Aklina tvora apjuostame sode aiškiai skambėjo kovos garsai, o nuo špagų kirčių lėkė žiežirbos. Jų miklumas ir jėga kol kas buvo lygi, ir dvikova galėjo ilgai užtrukti. Selonžė buvo šiek tiek smarkesnis ir miklesnis, užtat Kampobasas turėjo daugiau patirties, nes tai buvo ne pirma jo dvikova. Todėl buvo neįmanoma numatyti, kuris taps laimėtoju.

Fjora norėjo užsimerkti ir nieko nematyti, tačiau tai buvo neįmanoma: ji negalėjo nežiūrėti... Kartais ji klausiamai žvilgčiojo į Karolį Drąsųjį, kurio buvo gyvos tik akys. Jos spindėjo ir įdėmiai sekė kiekvieną judesį, o jo - kario - sielai tai buvo tikriausiai subtilus spektaklis, ir Fjora pajuto apmaudą. Kokia kvaila reikia būti, kad prašytum jį sustabdyti dvikovą, kuri teikė jam tokį

malonumą, kadangi jis išmanė šį dalyką. Šios beveik išprotėjusios moters elgesys jį tikriausiai pralinksmino, kaip ir jos baimė, kurią jis numanė. Be to, kad ir kokia būtų dvikovos baigtis, Fjora neturėjo jokių ateities vilčių. Jos gyvenimas buvo galutinai pražudytas, nes ji nieku gyvu nesutiks atitekti kaip dovana kondotjerui, jeigu jis nugalės jos mylimą žmogų, o jei laimės Filipas, tai jis ją paliks jau visam laikui.

- Dieve, tegul jis lieka gyvas! - prašė ji, tą baisaus pavojaus momentą ieškodama paguodos maldoje. - Tegul jis lieka gyvas, ir aš duosiu jam laisvę. Aš pati pareikalausiu panaikinti tą beprotišką santuoką!

Visą jos kūną sukaustė klaikus šaltis. Sniegas, kuris dengė viską aplinkui, o po dvikovininkų kojomis pavirto purvynu, šaldė jai kojas, todėl ji visa drebėjo. Atrodė, kad šaltis skverbiasi į jos gyslas ir smelkiasi iki pat širdies.

Abu priešininkai alsavo vis tankiau ir sunkiau. Dvikova truko be galo ilgai, sunki špaga dabar buvo dešimteriopai sunkesnė ir alino nuvargusius raumenis. Smūgiai, atrodo, buvo ne tokie smarkūs, ir nei vienas, nei kitas nebuvo sužeistas. Fjorai vėl sušvito viltis. Galbūt hercogas sustabdys šią absoliučiai lygią dvikovą. Staiga Filipas, atsilošęs atgal, kad išvengtų priešininko smūgio, paslydo ir griuvo ant nugaros. Kampobasas jau norėjo pulti jį ir taikėsi į galvą, bet tuo metu jaunoji moteris, apimta baisaus išgąsčio, suriko, šoko tarp jų ir atstūmė Kampobasą; jo špaga kliudė jos petį, o metaline pirštine apmauta ranka smogė į galvą. Ji pajuto baisų skausmą, bet čia pat neteko sąmonės ir apalpusi jau negirdėjo visų šauksmų, kurie pasigirdo aplink ją; ji taip daugiau nieko ir nesužinojo apie šį negailestingą pasaulį, kuriame gyveno vyrai ir už savanorišką susitikimą su kuriais ji taip žiauriai sumokėjo...

Kai grįžo jos sąmonė, grįžo ir skausmas. Jos petį, kurį atsargiai lietė kažkieno švelnios rankos, nežmoniškai

skaudėjo; atrodė, kad kažkas norėjo jį visai nutraukti. Galva irgi skaudėjo ir skambėjo lyg tuščia puodynė. Ji sunkiai atmerkė akis ir pamatė, kad yra savo kambaryje pilyje; prie jos buvo palinkęs vyras, kurį ji pažino; tai buvo Matėjas Kleričis, asmeninis hercogo gydytojas.

- Nė vienas kaulas nekliudytas, - pasakė jis savo nuomonę, - mantija ir suknelė truputį sušvelnino smūgį, be to, špagos geležtė jau nebuvo tokia aštri, bet petys išliko tik per stebuklą. O, man atrodo, kad ji atsigauna!

- Jūs esate tikras, kad jos gyvybei negresia pavojus? - tai buvo Karolio balsas, ir Fjora, dar visiškai neatgavusi sąmonės, pagalvojo, kad jis laisvai ir taisyklingai kalba itališkai.

- Absoliučiai, bet galimos komplikacijos. Aš patepiau žaizdą balzaminu, kuris turi sumažinti skausmą ir greičiau užgydyti. O smūgis per galvą - gryni niekai, tik gumbas, jau pradėjęs mėlynuoti.

- Filipas, - sušnibždėjo Fjora, - sakykite, Filipas gyvas?

Iš kambario tamsos išniro galingas Karolio Drąsiojo siluetas, ir jis pats priėjo prie lovos galvūgalio:

- Gyvas ir sveikas, kaip, beje, ir jo priešininkas. Bet kokia beprotybė taip elgtis! Negi jūs iš tiesų manote, kad aš leisčiau Kampobasui nudurti Selonžė?

Fjoros veide aiškiai matėsi dvejonė, ir ji tęsė: •

- O kaipgi dvikovos sąlygos?

- Aš turiu teisę bet kurią akimirką sustabdyti dvikovą. Žinojau, kad jie vargiai įveiks vienas kitą, ir tikėjausi, jog laimės nuovargis. Turiu prisipažinti, kad norėjau matyti juos su šalmais...

- Ar negalėjote įsakyti, kad... jie užsidėtų šalmus?

- Ne, negalėjau. Kiekvienas turi teisę kautis, kaip jam patinka.

- Monsinjore, - įsikišo gydytojas, - mano pacientė neteko daug kraujo, ir jai reikalingas poilsis. Dabar aš jai duosiu išgerti vaistų, nuo kurių ji užmigs, o dieną mes pažiūrėsime, kaip atrodo žaizda.

- Prašau jus, dar truputį, - paprašė Fjora, - aš noriu, kad jūsų malonybė... pasikalbėtų su jo šventenybe, legatu... Aš noriu paprašyti... nutraukti mano santuoką...

- Jūs norite?..

- Taip, ir kuo greičiau. Pasakykite mesirui Selonžė, kad jis laisvas nuo visų įsipareigojimų mano atžvilgiu. Jūs irgi. Mano tėvas žinojo, kad tas auksas skirtas jums. Aš nenoriu keisti jo sprendimo, kurį jis priėmė laisva valia!

Šie žodžiai atėmė iš jos paskutines jėgas, ji užsimerkė ir nematė, kaip hercogas palinko prie jos, bet pajuto jo delno šilumą, kai jis paėmė jos ranką:

- Nereikia skubinti įvykių, prašau jus! Dabar jūs ne visai suprantate, ką darote!

- Jūs tai sakote todėl, kad aš pasidariau... neagresyvi? - tyliai ištarė jaunoji moteris ir silpnai nusišypsojo.

- Galimas dalykas. Mes pakalbėsime apie tai, kai jūs sustiprėsite. Turiu jums pasakyti, kad Selonžė ten, už durų. Jūs leisite jam įeiti?

- Ne, ne! Nei jam, nei tam, kitam! Pasigailėkite!

- Jūs turite teisę į daugiau ką negu į gailestį! Bet tebūnie taip, kaip jūs norite. Ilsėkitės!

- Pats laikas, - nepatenkintas pasakė gydytojas. - Be to, reikia rasti moterį, kuri prižiūrėtų doną Fjorą. Išskyrus virėjas, čia vieni vyrai. Padorios moters priežiūra būtų...

- Pageidaujama? Aš irgi taip manau, ir pats rytoj rytą tuo pasirūpinsiu. O kol kas nesitraukite nuo jos.

Jam išėjus, Matėjas Kleričis tuoj pat davė Fjorai išgerti antpilo, kurį jis išvirė ant židinio ugnies ir į kurį įlašino kelis lašus iš specialaus buteliuko.

Gėrimas pasirodė esąs labai stiprus, nes Fjora nesuspėjo išgerti jo viso ir kietai užmigo.

Koridoriuje hercogas sutiko Filipą, kuris vaikščiojo pirmyn ir atgal; iš jo veido buvo matyti, kad jis verkė.

- Kaip ji? - tuojau paklausė jis. - Aš galiu ją matyti?

- Tiesioginio pavojaus nėra, bet tau ten negalima, Filipai.

- Kodėl?

- Ji nenori.

- Ji laukia kito! - sušuko pasipiktinęs jaunuolis. - Jis čia šalia, Olivjė de la Maršas sulaikė jį laiptų apačioje.

- Ji nenori matyti nė vieno iš jūsų... ir prašo mane tarpininkauti, kad būtų nutraukta jūsų santuoka. Ji prašo perduoti tau, kad tu esi laisvas nuo visų įsipareigojimų jos atžvilgiu. Tai jos pačios žodžiai, ir aš manau, kad ji visai teisi.

- Monsinjore, - pasipriešino Selonžė. - Kodėl man neleidžiama pasakyti nė žodžio? Juk tai ir mano reikalas.

- Kaip tu kalbi? Tu kreipiesi į Burgundijos hercogą. Į Burgundijos hercogą, kuris turi teisę pareikalauti iš tavęs, kad paaiškintum savo elgesį: visų pirma, tu vedei be mano sutikimo, antra, griebeisi šantažo, norėdamas gauti merginos ranką; ta mergina nuo gimimo taip suteršta, kad paskutinis mano valdinys atsisakytų ją vesti. Tu nusipelnei, kad aš atimčiau iš tavęs teisę vadintis Aukso vilnos ordino kavalieriumi. O dabar aš draudžiu tau ieškoti susitikimų su ja ir net prisiartinti prie jos. Atsimink, kad ji išgelbėjo tau gyvybę, ir nešdinkis! Užmiršk ją!

- Jūs manote, kad tai lengva? - karčiai sušuko Selonžė. - Aš daug mėnesių bandžiau tai padaryti, nes maniau, kad ji numirė. O kai vėl ją pamačiau, tai pajutau...

- Tie jausmai manęs visai nedomina. Aš, jūsų princas, įsakau jums visiems laikams nutraukti ryšį su pasileidusia moterimi, gimusia iš kraujomaišos, kuri, be to, dar yra mūsų pusbrolio prancūzo šnipė; antraip jums bus viešai nuplėšta garbė.

- Ką jūs norite jai padaryti? Juk jūs nenorite jai bloga? Ji tokia jauna ir tiek daug kentėjo!

- Tai priklausys nuo jūsų elgesio. Šiandien aš pasikalbėsiu su legatu, o jūs ruoškitės į Savoją, nes hercogienė Jolanda prašo pagalbos kovoje su šveicarais. Jūs pranešite jai, kad mes greitai atžygiuosime, ir liksite ten iki tol, kol aš jus pašauksiu. Iki pusiaudienio turite apleisti Nansi ir paimti su savimi penkiasdešimt kareivių.

- Monsinjore, pasigailėkite! Ji nekalta, ir jūs tai žinote!

- Aš ne tiek daug žinau, kaip jūs manote. Bet kad ir kokios būtų aplinkybės, ši santuoka turi būti nutraukta! Dėl savo užsispyrimo neverskite manęs atsikratyti ir jos! Žinokite, kad nuo šiol aš nenuleisiu nuo jos akių, nes noriu būti tikras, jog jūs paklusite.

- Bet juk ji nepadarė jums nieko blogo? Leiskite man su ja atsisveikinti! Ji man išgelbėjo gyvybę!

- Na, antraip jūs niekur neišvažiuosite, o aš daviau įsakymą!

Su dideliu liūdesiu širdyje Filipas nusilenkė hercogui ir išėjo, paskutinį kartą pažvelgęs į duris, už kurių buvo vienintelė moteris pasaulyje, kurią jis mylėjo. Jis pasuko prie laiptų, bet prieš leisdamasis dar kartą kreipėsi į hercogą:

- Tik vieną žodį, monsinjore! Aš noriu, kad parduotų visą mano turtą. Fjora nieko neturi, ir su tuo aš negaliu susitaikyti. Padarykite tai dėl manęs!

- Jūs iš tikrųjų to norite? O kaip jūs pats ketinate toliau gyventi, jeigu jums nieko neliks?

- Kai jūs galutinai laimėsite, aš noriu eiti tarnauti Venecijos dožui. Juk per karą žmonės gali užsidirbti didelį turtą! Jei tik ne...

Pagarbiai nulenkęs galvą, bet neslėpdamas blogos nuotaikos, Selonžė pagaliau nusileido laiptais; Karolis Drąsusis palydėjo jį žvilgsniu, o jo lūpose suvirpėjo šypsena:

- Na, mes dar pažiūrėsime!

Kanauninko Žoržo Markezo namas Vilvjeno gatvėje buvo vienas geriausių Nansi namų, ir jis beveik nenukentėjo nuo sviedinių. Kaip tik į šį namą ir nuvežė Fjorą ankstų rytą, dar pusiau miegančią, kad ten ją galėtų prižiūrėti moteris, nes tai buvo neįmanoma pilyje, paverstoje tikromis kareivinėmis. Madam Nikolė, maloni magistrato nario žmona, noriai sutiko pateikti naujajam savo šeimininkui atsidavimo įrodymą. Tai buvo stambi šviesiaplaukė moteris, negraži, bet nuostabiomis rudomis akimis ir žavinga šypsena. Sužeistoji greitai užkariavo jos širdį ir pati pateko į tokią pat nelaisvę.

O tuo metu naujasis hercogas stengėsi kuo geriausiai pasirodyti - kai reikėjo, jis puikiai mokėjo tai daryti, - norėdamas susilaukti savo naujų valdinių palankumo. Šventėms ir linksmybėms nebuvo galo. Karolis leido didžiulius pinigus, stengėsi visiems patikti ir kiekvieną apdovanoti. Savo naujuosiuose rūmuose jis sušaukė Lotaringijos valdų atstovų susirinkimą, kuriame pasakė atmintiną kalbą.

- Netrukus jūs visi suprasite, kad savo ginklu aš siekiau veikiau jūsų gerovės negu savo, - kreipėsi jis į žmones, kuriuos buvo privedęs beveik prie bado mirties ribos ir kurie gyveno jo sugriautuose namuose. - Apvaizda, kuri norėjo, kad aš ateičiau pas jus, suteiks jums taip pat laimę gyventi mano valdomiems; pagaliau jūs galėsite susijungti ir gyventi laimingai ir ramiai, o šis miestas, mano naujųjų valdų centras, bus nuolatinė mano gyvenimo vieta. Jam papuošti aš ketinu pastatyti gražius rūmus, daug naujų puikių pastatų, išplėsti jo ribas iki pat Tombeleno ir taip išgarsinti jį savo valdymu, kad jis taps panašus į antrąją Romą, kokia ji buvo imperatoriaus Augusto laikais...

Baigdamas jis paprašė juos laisva valia pripažinti jo teises, ir įkvėpta asamblėja, net nepalaukusi, kol jis baigs savo kalbą, prisiekė jam ištikimybę.

- Tapti didelės karalystės sostine - dar ne viskas, - pasakė Nikolė Markez savo globotinei. - Kai pagalvoji, kaip praturtėjo Briugė, Lilis ir Dižonas, į galvą ateina tokios mintys...

- Jūs nemylite savo jaunojo hercogo?

- Jis puikus, bet vis dėlto vaikas, kaip sako monsinjoras Karolis. Jis niekuo neprilygs tokiam princui! Gyventi reikia savo laiku.

Dalis Lotaringijos aukštuomenės stojo į naujojo valdovo pusę. Tai nemaloniai nustebino sveikstančią Fjorą, kuri jau klausinėjo pati savęs, kas gi laukia jos. Kasdien ateidavo Batistas Kolona sužinoti, kaip ji jaučiasi, ir tiesiog pasikalbėti. Jis papasakojo jai, kad Filipas išvažiavo į Savoją ir kad hercogas ir Kampobasas labai rimtai kalbėjosi apie jos likimą; po to pokalbio jie išsiskyrė kaip priešai. Kondotjeras, sužinojęs, kad Fjora nutarė nutraukti santuoką, pradėjo puoselėti dideles viltis ir pareikalavo, kad jį oficialiai pripažintų jaunikiu; jis norėjo gauti leidimą kasdien lankyti tą, kurią jau laikė būsimąja grafiene Kampobas.

- Monsinjoras, - pasakojo Batistas, - pareiškė jam, jog nė kalbos negali būti apie tai, kad jūs ištekėsite už jo, nes jis visaip priešinsis tam, kiek tai nuo jo priklausys, be to, jis nutarė laikyti jus prie savęs kaip įkaitą...

- Įkaitą? Bet kokiems tikslams ir kodėl?

- Daugiau jums pasakyti, sinjora, aš neturiu teisės. Bet monsinjoras Karolis pasakė kaip tik taip. Kad ir kaip ten būtų, Kampobasas išėjo trenkęs durimis ir šaukė, kad daugiau niekada gyvenime netarnaus tokiam princui, kuris nemoka vertinti jam daromų paslaugų.

- Išėjo, bet kur?

- Jūs manim nepatikėsite, bet pagarbinti šventojo Jokūbo!

Fjora nusijuokė, nes negalėjo įsivaizduoti nieko juokingesnio, kaip Kampobasą su piligrimo apsiaustu ir kepure.

- Jis iškeliavo ten kartu su visais savo samdiniais? Na ir gražus reginys turėtų būti!

- Aš manau, kad jis paliks savo "kondotą" Pjerforo pilyje, tada jiems nereikės mokėti. Kalba, kad jis jau seniai taupo pinigus, kuriuos gauna iš hercogo. Jis dar pasakė, kad keliaus pasimatyti su Bretanės hercogu, kuris jam kažkoks tolimas giminė.

- Visa tai nesvarbu, - nutraukė jį Fjora, bet sielos gilumoje ji buvo veikiau patenkinta.

Viena vertus, ji atsikratė žmogaus, kuris jai smarkiai trukdė, o kita vertus, - ji puikiai atliko savo misiją. Pažįstant kondotjerą taip, kaip jį pažinojo ji, buvo aišku, kad šv. Jokūbas ir Bretanės hercogas yra vienas ir tas pats žmogus - Prancūzijos karalius, kuriam Kampobasas ir atskleis visas savo nuoskaudas. Kaip tik to ji ir siekė. Tai supratusi, ji iš visos širdies pasidžiaugė, kad baigėsi šis gana negarbingas nuotykis.

Užtat po geros naujienos atėjo kita, kur kas nemalonesnė. Vos įžengusi į Nansi, ji paprašė legatą grąžinti jai Estebaną, kad šis galėtų jai kaip ir anksčiau tarnauti. Bet jaunasis Kolona pranešė, kad Estebano niekur negali rasti. Atrodė, kad kitą rytą po to, kai išgelbėjo Fjorą nuo Virdžinijo durklo, Estebanas išgaravo. Apie jį nežinojo nei jo kuopos vadas, nei su juo tarnavę kareiviai. O Fjora smarkiai susijaudino, ir tai buvo ženklas, kad, nepaisant kuklios padėties, Estebanas turėjo vietą jos širdies kertelėje, kaip ir Demetrijas, kaip ir visi tie, kurie elgėsi su ja kaip tikri draugai.

Estebano dingimas dar labiau įtikino ją, kad ji beveik visiškai nesuprato, kam hercogas laiko ją prie savęs. Galimas dalykas, kad jos padedamas atsikratytų Kampobaso, o gal įkaitės istorija nebuvo tik pokštas? Viskas aplink ją buvo svetima: lova, kurioje ji miegojo, namas,

miestas, visa šalis, ir jaunoji moteris norėjo tik vieno: grįžti į Paryžių pas savo brangiąją Leonardą, kurios jai vis labiau trūko. Artėjo Naujieji metai, ir ji pagaliau galėjo įvertinti šią mielą šventę, kuri surenka visus mylinčiuosius. Jai tai buvo Naujieji vienatvės metai, pirmieji, kuriuos ji sutiks be tėvo ir be Leonardos. Net Filipas, tas vaiduokliškas vyras, buvo toli nuo čia; be to, ji galutinai neteko jo. Aštuoniolikmetės širdis dar neužmiršo vaikiškų džiaugsmų ir gimtojo židinio šilumos, ir Fjora visą naktį verkė, nors būdama išdidi nemėgo ašarų; ji apverkė dar šiltus gimtųjų namų pelenus ir savo prarastąją laimę.

- Aš juk irgi likau visai vienas, - pasiguodė jai kitą rytą Batistas, pamatęs jos paraudusias akis, - ir jeigu jūs nenorėsite švęsti kartu su savo šeimininkais, tai aš galėčiau aplankyti jus ir padainuoti keletą mūsų dainų.

Batisto nuostabai, po šio pasiūlymo Fjora vėl pravirko. Ji pasidarė labai jautri. Dėkingumo ženklan ji pabučiavo berniuką į abu skruostus.

Kalėdų išvakarėse trys raiteliai, visai nepanašūs į magus, paliko užpakaly savęs sniego užpustytus kelius ir įjojo į miestą pro la Grafo vartus: vyras, moteris ir jaunuolis. Vyras buvo Duglas Mortimeras, puikus su savo škotų gvardijos munduru, bet labai blogos nuotaikos todėl, kad atsidūrė prastoje draugijoje; moteris buvo Leonarda, ji jojo ant mulo, susisupusi į vilnonius ir kailinius drabužius ir tiek linksma, kiek sudirgęs buvo jos bendrakeleivis; jaunuolio vardas - Floranas; jis buvo bankininko mokinys; apimtas kelionių šišo, jis nieku būdu nenorėjo skirtis su sena panele Leonarda, o savo tyros širdies gilumoje puoselėjo viltį akis į akį susitikti su savo gražiąja dama.

Netrukus visi trys stovėjo priešais Olivjė de la Maršą, kurį truputį šokiravo tokia marga draugija.

- Aš turiu įteikti monsinjorui hercogui Prancūzijos karaliaus laišką ir palaukti atsakymo, - pareiškė Mortimeras jam įprasta šiurkščia maniera.

- Jus tuoj pat palydės pas jį; o kas tokie šie žmonės? Jūs keliaujate su visa šeima?

Kol škotas mėgino ištarti žodžius, kurie strigo jam gerklėje, Leonarda atsakė:

- Aš priklausau šio storžievio šeimai? Žinokite, pone kapitone, kad karaliaus įsakymu jis turi tik saugoti mus, mane ir šitą jaunikaitį, kelionėje nuo pat Paryžiaus. Taip pat žinokite, kad man reikia pasikalbėti su jūsų šeimininku. Aš - donos Fjoros Beltrami guvernantė; jis laiko ją kaip savo belaisvę, ir aš nutariau pasiimti ją, nes kilmingai damai nepadoru būti kareivių draugijoje!

- Aišku, - atsakė la Maršas, - na, o šitas? - ir jis parodė į Floraną.

- Mano jaunasis tarnas arba pažas, kaip jums patinka. Aš esu Leonarda Mersė, - išdidžiai pareiškė ji, lyg norėtų pasakyti, kad ji - Ispanijos karalienė.

- Viskas aišku, - abejingai sviedė kapitonas. - Jūsų vardas, mesire?

- Duglas Mortimeras, iš Gleno Liveto Mortimerų, krikščioniškiausio karaliaus Liudviko, vienuoliktojo karaliaus, pavadinto šiuo vardu, škotų gvardijos karininkas, - vienu atsikvėpimu išpyškino tas, puikiai suprasdamas, kam jis tą akimirką atstovauja.

La Maršas atsakydamas palenkė galvą:

- Prašom eiti paskui mane!

Netrukus sena panelė ir škotas darė reveransą Karoliui Drąsiajam, kuris kaip paprastai buvo puošniai apsirengęs ir šiuo metu priiminėjo lankytojus toje salėje, kurioje rinkdavosi Lotaringijos valdų atstovai. Gal Leonardą ir pribloškė ją supanti prabanga, bet ji to neparodė, o tik ramiai pažvelgė į žmogų, priešais kurį drebėjo pusė Europos.

Laikydamasis visų protokolo numatytų ceremonijų, Mortimeras, įpratęs gyventi karaliaus rūmuose, perdavė Burgundijos hercogui laišką, kuriame Liudvikas XI sveikino hercogą su pergale prie Nansi ir reiškė pačius broliškiausius jausmus, o pabaigoje prašė perduoti į jo pasiuntinio rankas "kilmingąją doną Fjorą Beltrami, kurios mirusį tėvą mes gerbėme ir laikėme savo draugu ir apie kurią su dideliu nerimu sužinojome, kad ji atsidūrė Lotaringijoje, kur ieško savo pusbrolio. Ši jauna dama brangi mūsų širdžiai, ir mes būsime labai nusiminę, jeigu ji patirs nemalonumų arba nuostolių, todėl laikysime broliškos meilės išraiška, jeigu ją perduos žmogui, atgabenusiam šį laišką, ir damai, kuri lydi tą žmogų, kad jie abu palydėtų ją per pasienio miestą Nevšatą, kur grafas de Rusijonas pasirūpins jos saugumu ir atsiųs pas mus..." Toliau buvo įprasti tušti posakiai, bet Karolis Drąsusis susiraukęs perskaitė savo pusbrolio karaliaus laišką iki galo. Nevšatas - beje, pasidavęs jam, - buvo už penkiolikos mylių nuo Nansi, o grafas de Rusijonas, vienas geriausių karaliaus karvedžių, nebuvo pratęs vadovauti menkai kareivių saujelei.

Laiškas hercogo rankose savaime susisuko į ritinėlį ir jis, prieš atiduodamas jį sekretoriui, įdėmiai pažvelgė į abu svečius, kurie kantriai laukė jo sprendimo.

- Mes esame laimingi sužinoję, kad Prancūzijos sienos taip gerai saugomos, beje, mes tuo niekada neabejojome. O dėl donos Fjoros, tai mes puikiai suprantame, kad ji brangi mūsų pusbrolio, karaliaus Liudviko XI, širdžiai. Bet, deja, mums nežinoma, kur ji dabar yra...

Tai pasakęs jis nutilo ir apsimetė nepastebįs, kaip staiga išblyško Leonarda ir jos akyse pasirodė išgąstis, kaip suraukė antakius Mortimeras.

- Be to, - vėl pradėjo jis, - mes jos nepažįstame šiuo vardu. Pas mus čia yra grafienė de Selonžė, vieno geriausių mūsų kapitonų žmona, ir mus stebina, kad karaliui tai nežinoma. Tačiau visiškai aišku, kad mes

negalėsime atiduoti Prancūzijos karaliui vienos iš kilmingiausių Burgundijos moterų. Taip mes ir parašysime mūsų gerbiamam pusbroliui. O kol kas, sere Mortimerai, jūs - mūsų svečias per visą Naujųjų metų šventę, nes mes nenorime, kad jūs šaltumėte tomis dienomis kelionėje. O jus, madam, tuojau palydės pas jūsų auklėtinę, kuri turi būti savo kambaryje dėl tam tikrų priežasčių...

Kai po kurio laiko Nikolė Markez nuvedė Leonardą į Fjoros kambarį, ta negalėjo atsipeikėti iš nuostabos ir taip smarkiai užsimerkė, lyg būtų pamačiusi ryškią šviesą, bet globėja jau puolė prie jos ir suspaudė ją savo glėbyje.

- Mano angelėli! Pagaliau aš jus radau!

Jos nesimatė vos keturis mėnesius, bet tie mėnesiai joms pavirto keturiais šimtmečiais, ir ilgo jų susitikimo metu jos apipylė viena kitą klausimų ir glamonių lavina. Kiekviena turėjo tiek daug papasakoti, kad nė viena nežinojo, nuo ko pradėti.

- Mums nieko gero neišeis, jei mes nepradėsime kalbėti iš eilės, - sugalvojo Fjora. - Kaip jūs sužinojote, kad aš čia?

- Galiu atsakyti vienu žodžiu: Estebanas.

Leonarda paaiškino, kaip išvytieji Kampobasas, kastilietis ir škotas nutarė išsiskirti: vienas - kad atsiskaitytų karaliui už atliktą darbą, kitas liko Tionvilio apylinkėse ar pačiame mieste, norėdamas stebėti, kas darosi pilyje. Kai Fjora išvyko į Pjerforą, jis iš tolo sekė eskortą, o paskui apsistojo pas vieną vietinį valstietį, kuris atveždavo parduoti į pilį malkų ir maisto produktų. Jis pastebėjo, kad atvažiavo Olivjė de la Maršas, ir slapta ėmė sekti jį šį kartą iki pat burgundų stovyklos, kur jis pateko į samdinių kuopą, norėdamas turėti galimybę laisvai vaikščioti po stovyklos teritoriją.

Jaunos moters atsiradimas sukėlė ten smarkų nerimą ir smalsumą, ir Estebanas greitai surado tą vietą, kur ją įkurdino. Tai leido apsaugoti ją nuo Virdžinijo durklo,

bet kritus Nansi jis suprato, kad negali išsiversti tik savo jėgomis, ir naktį kiek įkabindamas pasileido į Paryžių, kur Anjolas Nardi nuvedė jį pas karalių į Plesi le Tūro pilį... kartu su Leonarda, kuri reikalavo leisti jai vykti kartu su jais.

- Pasirašęs taikos sutartį su Burgundija, - tęsė Leonarda, - mūsų karalius manė, kad dabar niekas negali jam sutrukdyti pareikalauti jūsų. Man atrodo, kad karalius labai gerbia jus, o mums visiems taip rūpėjo jūsų likimas!

- Iš dalies jūs buvote teisūs. Bet jūs man nieko nepapasakojote apie Demetriją. Jis vis dar pas karalių Liudviką?

- Ne. Jis netoli nuo čia, Žuanvilio pilyje su Lotaringijos hercogu Renė II. Karalius "paskolino" jį jaunajam hercogui, kad jis gydytų senąją hercogienę de Vodemon, jo senelę, kuri labai serga. Be to, Demetrijas sudarė jaunojo hercogo horoskopą, ir šis taip smarkiai prisirišo prie Demetrijo, kad daugiau nenori su juo skirtis. Karalius sutiko. Kai Estebanas nutarė vykti su savo šeimininku, dalį kelio - iki San Dizjė - jis keliavo kartu su mumis.

- Tai Demetrijas metė mane? - susimąsčiusi pratarė Fjora. - O aš maniau, kad mes sudarėme sutartį? Bet, matyt, mano likimas rūpi jam mažiau negu "vaiko" likimas.

- Vaiko?

- Taip hercogas Karolis vadina tą, iš kurio jis atėmė žemes ir karūną.

- Jis įsitikinęs, kad jame neliko nieko vaikiško. Tai labai įdomus žmogus! Bet dabar jūs turite papasakoti man, ką visą tą laiką darėte be savo senosios Leonardos.

Fjoros pasakojimas buvo ilgesnis. Ji papasakojo viską labai atvirai, nedarydama nuolaidų savo skaistybei, ir kartais Leonarda raudonuodavo, klausydamasi kai kurių detalių, bet kai Fjora baigė, ji tik energingai nusišnirpštė - tai buvo ženklas, kad ji smarkiai jaudinasi, - o paskui pabučiavo Fjorą į kaktą.

- Norėčiau, kad jūs kuo greičiau visa tai užmirštumėte, mano angelėli, tačiau tai sunku padaryti su hercogu Karoliu, kuris nori laikyti jus kaip savo belaisvę.

- Jis sakė Kampobasui, kad aš - jo įkaitė.

- Suprantama. Bet kodėl jis tada taip išdidžiai atsakė šitam nepakenčiamam Mortimerui, kad ponios Selonžė vieta - šalia jo? Tuo labiau kad, kaip man tapo žinoma, jūs ketinate atsisakyti šios garbės ir nutarėte prašyti panaikinti santuoką?

- Iš tiesų keista, bet nereikalaukite iš manęs, kad aš paaiškinčiau jums Karolio Drąsiojo poelgius. To niekas negali padaryti, net... jis pats.

Atėjus vakarui jos abi kartu su Batistu Kolona, kuris atėjo hercogo atsiųstas, nuėjo į šv. Jurgio bažnyčią.

Pirmą kartą po apsilankymo Paryžiaus Dievo Motinos katedroje Fjora klausėsi mišių. Bet ji sudarė taikos sutartį su pasaulio Viešpačiu dėl to, kad Jis apsaugojo Filipą - neleido jam žūti nuo Kampobaso špagos, ir šioje bažnyčioje, taip fantastiškai išpuoštoje, kad panėšėjo į stebuklingą mišką, ji klausėsi, kaip žavingai gieda Burgundijos hercogo kapela. Apsisagstęs geriausiais papuošalais, Karolis Drąsusis sėdėjo chore; traukė akį jo apsiaustas, išsiuvinėtas auksu ir brangakmeniais. Šalia buvo jo karininkai, bet, nepaisant paradinių uniformų, jie atrodė blyškūs ir nekrito į akis.

- Argi leistina moters pagimdytam žmogui taip kelti save į aukštybes? - paklausė Leonarda.

- Man atrodo, - atsakė Fjora, - kad jis laiko tai savaime suprantamu dalyku. Juk jis - visų Vakarų didysis hercogas, ir, jei tikėsime tuo, kas kalbama, greitai bus karalius. Šiandien jo surengta šventė - tai tik vienas žingsnis kelyje į tai. Batistas man sakė, kad greitai jis vėl imsis ginklo ir pradės laisvinti Savojos hercogienės žemes ir keršyti šveicarams.

- O ką jis darys su mumis? Juk jis neketina įtraukti jūsų į palydą ir vežiotis su savimi, kaip tas senovės valdovas belaisves, kurias pririšdavo prie vežimo?

- Su įkaitais taip paprastai neišsiskiriama, o jis mano, kad aš kaip tik esu įkaitė. Nemanau, kad mums tai bus sunkiau negu visiems pasiuntiniams, kurių daugybę jis irgi pradeda tampytis kartu!

Iš visų pusių pasigirdo garsūs "tyliau", ir tai abiem moterims priminė, kad bažnyčia - ne vieta pokalbiams. Jos tai suprato ir savo balsais įsiliejo į bendrą naujametinę maldą.

Po švenčių joms reikėjo rimtai apie viską pagalvoti, bet išvykimo dieną pas jas užėjo atsisveikinti Mortimeras, norėdamas paimti su savimi Floraną: hercogas neleido nė vienam prancūzui nuo šiol būti šalia jo. Berniukas verkė, šaukė ir maldavo, bet jam niekas nepadėjo, kol škotas šaltu balsu jam pareiškė:

- Jums buvo suteikta per daug garbės, kad jus laikė vyru. Gal man pavyks išprašyti hercogą, kad leistų jums pasilikti tarp moteriškų sijonų?

Poveikis buvo magiškas. Floranas baisiai išbalo ir tuoj pat išėjo krautis savo daiktų. Grįžęs jis tylėdamas žvilgsniu - tik žvilgsniu, kupinu nevilties, atsisveikino su Fjora ir Leonarda ir sušuko:

- Šitas Mortimeras, be abejo, baidyklė, bet jis neįsimylėjęs jūsų, kaip daugelis kitų, ir jūs negalite įsivaizduoti, kaip man tai patinka!

Penktas skyrius

Artėjančios mirties ženklai

Sniego pūgos užpustė Jugonės žiotis, kur beveik išnyko visi pėdsakai. Nuo to laiko, kai kariuomenė paliko Pantarliją ir įtvirtintą Jugo pilį, kur Arbonas, valdęs ją hercogo vardu, atidavė kareiviams išgrobstyti savo bufetą ir vyno rūsius, vėjas pavirto į tikrą uraganą, o armijai dar reikėjo pasiekti tą vietą, kuri skyrė Roną ir Reiną.

Armijai? Iš tiesų tai buvo palaida minia, kuri vilkosi per visą kelią. Visa tai panėšėjo į pasitraukimą, nes be dvidešimt tūkstančių kareivių, kuriems vadovavo įvairūs kapitonai, gurguolėje buvo šimtai įvairių palapinių, kilimų, dėžių ir dėžučių brangenybėms, puošnių drabužių, manuskriptų, sidabro dirbinių, taip pat monetų - pasakiškų hercogo maldyklos turtų, tarp kurių išsiskyrė dvylika auksinių apaštalų figūrų, monstrancija ir kiti kulto reikmenys. O kur dar daugybė kunigų ir giesmininkų ir pagaliau visa tai, kas priklausė hercogo kanceliarijai su visais valdininkais ir pačiu kancleriu Jugoniu, baldais ir daugybe kitų daiktų. Visa tai turėjo parodyti visai Europai ir visam pasauliui, kad žemėje nėra lygių burgundų jėgai ir organizuotumui. Beje, šį karą pradėjusio hercogo Karolio nuomone, karas turėjo greitai ir pergalingai baigtis: tai tik baudžiamoji ekspedicija, turinti įtvirtinti valdžią labiau nei bet kada.

Pačioje kalno viršūnėje ant sniego stovėjo pats Karolis Drąsusis ir didžiuodamasis žiūrėjo, kaip juda ši neįtikimai didžiulė kolona. Jis jau matė save ne Burgundijos hercogu, o Hanibalu, pereinančiu Alpes žiemą, ir jį nelabai jaudino, kad tai tik Jura! Jis apgailestavo, kad nebuvo nė vieno dramblio.

Jis stovėjo čia jau keletą valandų, nekreipdamas dėmesio į šlapią sniegą ir žvarbų vėją, ir godžiai stebėjo

šį gyvą jo galybės paliudijimą - įvairių armijų vėliavas ir daugybę kariškų gairelių. Pro jį žygiuojantys kareiviai stengėsi laikytis tiesiai ir nekreipti dėmesio į blogą orą. O jis nė nesirengė palikti savo stebėjimo posto.

Greta stovėjo jo brolis Antuanas, o truputį atokiau jų, apsimuturiavę iki pat akių, tie, kurie pastaruoju metu sudarė įprastinę jo palydą iki pat Nansi: Milano pasiuntinys Žanas Pjeras Panigarola, smarkiai susisupęs apsiaustu, pamuštu kiaunės kailiu, iki pat akių užsismaukęs tamsiai raudono aksomo gobtuvą, ir grakštus jaunuolis, kuris iš tiesų buvo Fjora. Salene jie buvo priversti palikti Olivjė de La Maršą, nes jis susirgo dizenterija.

Išvakarėse tos dienos, kai jie turėjo palikti Nansi, sausio dešimtąją, Karolis Drąsusis liepė pašaukti pas jį Fjorą, kurį ką tik pasitaisė po sužeidimo. Jis priėmė ją vieną savo ginklų kabinete; ten jis apžiūrinėjo naujo tipo arbaletą, kurį jo užsakymu pagamino vienas vokiečių ginklakalys.

- Dona Fjora, - pasakė jis neatsisukdamas, - aš manau, kad jums žinoma, jog rytoj mes išvykstame į žygį, norėdami nubausti šveicarų plėšikus ir grobikus? Aš nusprendžiau, kad jūs keliausite kartu su seru Panigarola, monsinjoro Milano hercogo pasiuntiniu, jis man žinomas kaip vienas protingiausių ir labiausiai apsišvietusių žmonių, ir kadangi jis beveik visada būna šalia manęs, tai mes visi gana dažnai keliausime kartu.

- Monsinjore, prašau atleisti, bet kodėl jūs taip reikalaujate, kad aš jus lydėčiau, be to, kokiu vardu? Jei aš - įkaitė, tai paaiškinkite, kodėl? Jūs pats sakėte Duglui Mortimerui, kad aš esu grafienė Selonžė, bet juk jums labai gerai žinoma, kad aš prašiau nutraukti santuoką? Prašiau to, ko jūsų malonybė trokšta taip pat karštai, kaip ir aš.

Tebelaikydamas rankose arbaletą, hercogas atsisuko ir pažvelgė į jaunąją moterį su šypsena akyse:

- Jūs esate puikiai išauklėta, dona Fjora! Bet argi jums niekada nesakė, kad neįprasta užduoti klausimų hercogams? O jūs, kaip man pasirodė, uždavėte jų pakankamai? Bet vieną kartą aš padarysiu išimtį ir atsakysiu, jeigu jūs... prižadate man suteikti garbę...

- Garbę?! Aš, galingajam Burgundijos hercogui?

- Būtent. Aš jums pasakysiu, ko man reikia. O dabar pasižiūrėkime, ko jūs pati manęs klausėte... Jūs - įkaitė? Tam tikra prasme - taip. Turėti jus šalia... o kartais, iškilus pavojui, saugoti jus, tai garantuoja man dar dviejų žmonių klusnumą...

- Dviejų? Bet juk, kaip aš girdėjau, Kampobasas išvažiavo?

- Jis grįš. Svarbiausia, kad jis ir Selonžė nenužudys vienas kito ir neskirs viso savo laiko jums. O dabar pakalbėkime apie santuokos nutraukimą! Legatas išvyko pas imperatorių Frydrichą, norėdamas išgauti iš jo neutralumą kare, kurį aš ketinu pradėti. Kartu jis spręs ir šį klausimą. Todėl iki to laiko jūs turite teisę vadintis grafiene Selonžė.

- Man šis vardas nepriklauso, ir aš nesirengiu juo vadintis!

- Kaip jums patinka. Jus pristatys rytoj pasiuntiniui jūsų florentietišku vardu. Jūsų globėja važiuos su jumis patogiausia karieta. O dėl jūsų, tai čia aš prieinu prie savo prašymo esmės: jūs lydėsite mane raita ant arklio, žinoma, jei mokate joti...

- Monsinjore, juk jūs galėjote padaryti prielaidą, kad mane gerai išauklėjo?

- Puiku, bet dar reikia, kad jūs sutiktumėte apsivilkti kostiumą, kurį šiuo momentu tikriausiai atnešė į jūsų kambarį. Tas kostiumas... vyriškas...

Fjora nusijuokė:

- Jeigu jūs norite tik šito, monsinjore, tai vieni niekai! Aš jau turiu vyrišką kostiumą, su kuriuo be jokio vargo keliavau nuo pat Florencijos!

- Jeigu jūs pripratusi prie tokių kostiumų, tai juo geriau, bet aš norėčiau, kad apsirengtumėte būtent tą, kurį aš jums nusiunčiau! Kaip tik tai yra svarbiausia, kodėl aš noriu joti su jumis visą žygio metą.

Grįžusi į Markezų namus, Fjora iš tikrųjų rado savo kammbaryje padėtas ant lovos juodo šilko siauras kelnes, išsiuvinėtus plonos drobės marškinius ir trumpą aksominį puikios skaisčiai raudonos spalvos apsiaustą, ant kurio vienos rankovės buvo išsiuvinėtas Burgundijos herbas su sidabriniais papuošimais, kurie visiškai pribloškė Fjorą. Prie tokio pat aksomo skrybėlės buvo pritvirtintas auksinis medalionas su šv. Jurgio atvaizdu; šalia gulėjo sunki auksinė grandinė ir puikus jojimui skirtas apsiaustas iš plonos juodos gelumbės, pamuštas kiaunės kailiu; visą tą aprangą užbaigė zomšos batai su kailiu, bet jaunoji moteris tik probėgšmais pažvelgė į visa kita. Ji tebežiūrėjo į liemenę, kai įėjo Leonarda, nešina krūva drabužių, kuriuos ji ketino sukrauti į dėžę, ir Fjora pagalvojo, kad ji gali paaiškinti situaciją.

- Juk jūs pati burgundė? - paklausė ji. - Tikriausiai jūs žinote, koks čia herbas? Monsinjoras Karolis ką tik atsiuntė man visus šiuos drabužius. Aš turiu apsirengti jais ir joti šalia jo ant arklio.

Leonarda paėmė liemenę ir ėmė ją apžiūrinėti. Vedžiodama pirštu per sudėtingą siuvinėjimo piešinį, ji įtemptai mąstė, o kai numetė liemenę prie kitų rūbų, Fjorai pasirodė, kad ji išblyško.

- Na ką? - nekantriai paklausė ji.

- Dabar jau niekas nenešioja tokio herbo. Jis priklausė monsinjorui Karoliui, kai jis vadinosi grafas Šarolė. Sidabrinis skydas reiškia vyriausią giminės sūnų. Man atrodo, kad kai Žanas de Brevajis tarnavo pas jį, jis ir nešiojo tokį herbą...

- Neįtikėtina...

Štai kur šuo pakastas! Kitą dieną, kai jie sustojo Nevšate - ten Karolis Drąsusis turėjo perimti vadovavimą

armijai, - Fjora priėjo prie jo tuo metu, kai jis tikrino savo arklio pakinktus.

- Aš įvykdžiau jūsų nurodymą, monsinjore, bet, prisipažįstu, negaliu suprasti šio kostiumo paskirties. Tai padaryta... norint pabrėžti panašumą?

- Taip, - atsakė hercogas itališkai. - Mane džiugins, jei šios kampanijos metu šalia manęs bus kažkas, kas primins man praėjusių dienų draugą, kurį aš mylėjau.

- Kurį jūs mylėjote? - pasipiktino Fjora. - Ir jūs drįstate tai sakyti po to, kai nė nebandėte jo išgelbėti?

- Aš nieko negalėjau padaryti. Jo nusikaltimas buvo sunkus, nes jis įžeidė Dievą ir žmogiškumą. Buvo daug kartų geriau leisti nukristi šiai galvai ant ešafoto, negu palikti jį pūti kokioje nors kalėjimo duobėje. Žanas buvo mano draugas. Mes drauge skaitėme Plutarchą, drauge plaukiojome jūra, drauge kovojome, drauge gėrėme ir valgėme. Jis galėjo pasikliauti mano draugyste, aš būčiau radęs jam puikią nuotaką, o jis... - sušuko Karolis, staiga apimtas įniršio, - jis išvažiavo, nepasakęs man nė žodžio, jis sutrypė viską, kas buvo, dėl moters kūno; beje, tai buvo jo sesers kūnas. Aš laikiau jį doriausiu, o jis pasirodė esąs toks, kaip ir visi kiti, kaip ir mano tėvas, kurį varė iš proto pirmas sutiktas sijonas... net blogesnis už visus kitus!

- Ne, - švelniai pasakė Fjora, - jis buvo tik neįmanomos, uždraustos meilės auka... bet vis dėlto tai buvo meilė!

Jis žiūrėjo jai tiesiai į akis, ir buvo matyti, kad jo įsitikinimas silpnėja.

- Jūs manote?

- Tai iš tiesų taip. O jūs pats, monsinjore... jei būtų kitaip, tai kodėl aš greta jūsų ir su šiais drabužiais?

- Jūs teisi. Aš... man jo labai trūko. O jūs sukuriate man jo buvimo iliuziją, dar stipresnę dėl to, kad jums dabar tiek metų, kiek buvo jam tada. O dabar, - pridūrė jis, - užteks apie tai kalbėti.

Kalvis baigė savo darbą. Hercogas atsisėdo į balną ir ėmė vytis didįjį bastardą, kuris laukė jo toliau. Fjora matė, kaip jis tolo, ir negalėjo suprasti, kodėl ją staiga užplūdo gailestis...

Nuo to laiko jis ėmė rodyti jai nepaprastą dėmesį, ypač tomis savaitėmis, kurias jie praleido Bezansone, kur prie jų prisijungė kelios vietinių kareivių kuopos. Buvo labai keista stebėti, kaip pasikeitė jo elgesys su Fjora, kai jis sužinojo visą jos gimimo paslaptį. Priešiškumas ir įtarumas dingo, ir jo elgesys pasidarė beveik draugiškas; tai prieštaravo įvykių logikai. Kartais vakarais jis kviesdavo ją pasiklausyti savo choro; sužinojęs, kad ji moka groti liutnia ir gana gerai dainuoja, prašydavo ją padainuoti su Batistu, o kartais ir pats dainuodavo su jais. Vieninteliai jų klausytojai buvo Antuanas ir Milano pasiuntinys.

Fjora greitai susidraugavo su Žanu Pjeru Panigarola. Jam buvo apie keturiasdešimt metų, jo veidas buvo susimąstęs - tokie būna kai kurių šventųjų statulų veidai, bet tik iš išorės. Subtilus ir išsimokslinęs, jis puikiai suprato humorą, sugebėjo įdėmiai stebėti žmogaus natūrą ir buvo geras diplomatas. Beveik kasdien jis rašė ilgus laiškus Milano hercogui Marijai Sforcai, ir netrukus Fjora pamatė, kad jis pažinojo Karolį Drąsųjį geriau negu jo paties broliai. Be to, jis nesunkiai perprato permainingą Liudviko XI politiką, nes labai sėkmingai ėjo pasiuntinio pareigas, kol Frančesko Sforcos, dabartinio hercogo tėvo, valstijų valdovo ir Prancūzijos karaliaus mirtis nutraukė seną draugystę, jau susiejus Milano ir Burgundijos interesus.

Šis neva berniukas, išmanęs Platoną, Sofoklį ir Hesiodą, pasiuntiniui labai patiko, tuo labiau kad jis žinojo, jog tai buvo žavinga moteris, o jis nusimanė apie Ievos dukteris ir mokėjo įžvelgti grožį po bet kokiu apdangalu.

- Jūs tikriausiai esate florentietis, - pasakė jam kartą vakare Fjora juokdamasi. - Man atrodo, kad jūs turite visas jų teigiamas savybes, o gal ir trūkumus!

- Aš puikiai jaučiuosi būdamas ir milaniečiu, juolab kad mūsų miestas negali prilygti Raudonosios lelijos miestui. Bet prisipažįstu, kad pavyzdžiu jums dėl senjoro Lorenso! Koks protas! Koks gilus mąstymas! Aš nepažįstu nieko, išskyrus Prancūzijos karalių, kas galėtų jam prilygti!

- O jūsų nežavi monsinjoras Karolis?

Panigarola papurtė galvą ir susimąstęs ėmė apžiūrinėti brangią Venecijos stiklo taurę, pilną vyno, kuris žvakės liepsnos šviesoje spindėjo kaip rubinas.

- Jis ir žavi, ir gąsdina mane. Jis - paskutinis praėjusios epochos atstovas, ir jo giminė labai greitai išnyks. Paskutinis feodalas, galimas dalykas, paskutinis riteris, Žako Lalengo mokinys, nuolat ištroškęs žygių, kaip ir šis keliaujantis paladinas, kuris leidžia savo gyvenimą tam, kad nepraleistų nė vieno turnyro ir išmėgintų jėgas su geriausiais Europos kariais. Kasdieninio gyvenimo rūpesčiai ir smulkmenos jam neegzistuoja. Jis buvo labai turtingas ir galingas, tačiau tai - seniau... Jis niekada nesirūpino savo tauta, kuri, jo nuomone, turi gaminti visą šitą prabangą ir užtikrinti karinę galybę, ir todėl labai sielojasi dėl to, kad iš tėvo, hercogo Pilypo palikimo neliko nieko, išskyrus brangenybes ir prabangos dalykus.

- Nieko? Aš žinojau, kad jis turėjo reikalų su užsienio bankais, bet nemaniau, kad...

- Kaip taip nusigyveno? Deja, tai tiesa. Jis gyvena svajodamas apie šlovę, svajoja valdyti visą Europą, nes laiko save geriausiu karo vadu pasaulyje. Jo nelaimei, čia jis susidūrė su karaliumi, kuris yra nepaprasto proto žmogus ir, be to, nepažįstantis jokio sąžinės graužimo. Taip puiki auksinė bitė patenka į tinklą, kurį audžia "pasaulinis voras"...

- Bet argi karalius Liudvikas nepasirašė taikos sutarties Solevre?

- Žinoma, pasirašė, bet ar tik jūs nemanote, kad jis tuo pasitenkins? Savaime suprantama, kad jo kariuomenė neperžengs sienos ir kad jis atsisakė padėti Lotaringijos hercogui, kad nebūtų priežasčių užginčyti savo paties parašą, bet jis kariaus kitaip.

- Kaip kitaip?

- Frančesko Beltramio dukra, kurią aš turėjau malonumą taip artimai pažinti, turi mane lengvai suprasti, nes karaliaus Liudviko karas - tai ekonominis karas. Iš tiesų jis turi galingą armiją, bet leidžia į darbą tik savo auksą, ir būkite tikra, kad šveicarai, su kuriais mes dabar kariaujame, gavo jo pakankamai. Be to, Liudvikas nusilpnino flamandų prekybą, ištuštino burgundų rinką, sudarydamas nuolatinę konkurenciją. Jo laivai neleidžia Genujos ir Venecijos prekybiniams laivams įplaukti į Antverpeną ir kitus burgundų uostus, per kuriuos tiekia prekes į Briugę, ir tai siutina flamandus. Jis trukdo pirkti grūdus. Jo ranka matyti visur! Jam pavyko sutramdyti Austrijos karalių Sigizmundą ir kantonus, kurie iki šiol buvo jo amžini priešai. Su auksu jis išprašys lauk iš Prancūzijos anglus...

- Juk buvo ne tik aukso. Buvo taip pat vyno ir maisto produktų.

- Aš tai žinau. Beprasmiška kalbėti, kad monsinjoras Karolis įvertino tai kaip absoliučiai netinkamą būdą šitaip atsikratyti priešo, - pridūrė juokdamasis Panigarola.

Tą vakarą jis išgelbėjo Fjorą nuo įprastų nusivylimų ir kančių: buvo praėję lygiai metai, kai ji atidavė savo ranką Filipui, susijungdama su juo, kaip išdidžiai galvojo, visam gyvenimui. Bet vakaro pabaiga vis dėlto buvo gana nemaloni ir Fjora, nors buvo nuvargusi, visą naktį nesumerkė akių.

1476 metų vasario vienuoliktąją Karolis Drąsusis pasiekė pirmąją savo pergalę, tiesa, be jokios kovos.

Nesuskaičiuojama jo armija galų gale perėjo Žunio žiotis ir apsistojo už trijų su puse ljė nuo žiočių ir Grandsono, vieno iš ekspedicijos tikslų. Tuo pat metu Pjero de Linjano italai - armijos avangardas - judėjo į Ženevos ežero pusę, pakeliui atėmę iš konfederatų Romoną. Tačiau pagrindinė atrama kol kas buvo Grandsonas, miestas tvirtovė, pastatyta pietiniame Nešatelio ežero krante.

Karolis Drąsusis tenorėjo susigrąžinti tai, kas jam priklausė prieš metus. 1475 metais Berno, Bazelio ir Liucerno kantonų gyventojai nusprendė užgrobti Vo žemes, priklausiusias Savojai. Tuo pačiu jie pasiglemžė ir šį Burgundijos kampelį, kurio savininkas Jugas de Šalonas Oranžas drauge su Karolio Drąsiojo kariuomenės likučiais nuobodžiavo prie Neiso sienų. Grandsonas, gana solidžiai įtvirtintas ir puikiai ginamas Pjero de Žunio, po ilgos aplinkinių kaimų valstiečių apgulties, bado ir sunkiosios šveicarų artilerijos atakų buvo priverstas pasiduoti. Rudeniop jų rankose atsidūrė visa Vo žemė, su kurios gyventojais buvo elgiamasi pakankamai griežtai. Vienintelė Ženeva išvengė ištuštėjimo, užmokėjusi už tai dvidešimt šešių tūkstančių florinų išpirką; tokia buvo miesto damų brangenybių ir iš bažnyčių paimtų varpų vertė.

Devynioliktą dieną siaubingomis oro sąlygomis - nepakenčiamame šaltyje krito šlapdriba - buvo pasiektas Grandsonas.

- Nepasakyčiau, kad Prancūzija su Burgundija lauktų mūsų išskėstomis rankomis, - tarė Leonarda, kai statant palapines pas ją į karietą įsiropštė Fjora. - Oras normalus tik per didelius karščius. Kitu laiku pila lietus ir stūgauja nepakenčiamas vėjas - viskas taip bjauru... Ar kada nors anksčiau matėte tokią šlykščią žiemą arba rudenį?

- Jūs greičiausiai pamiršote savo jaunystę, - pasakė Fjora. - Florencijoje buvo puikus oras! Teisingai sakoma,

jog prisiminimai apie tai, ką esi praradęs, būna tik malonūs.

Karolis Drąsusis nusprendė įsirengti stovyklą netoli Gizo. Raudonai auksinės vėliavos puikiai derėjo prie kalvos žalumos, o penki šimtai vėliavėlėmis išpuoštų palapinių darė tikrai nepakartojamą įspūdį. Kita stovyklos dalis, puslankiu išsidėsčiusi slėnyje tarp miesto ir kalvos, siekė Arnoną, nedidelę siaurą upę, už vieno ljė įtekančią į ežerą.

- Su Grandsonu neturėtų būti jokių sunkumų, - pranešė hercogas Karolis Panigarolai ir Fjorai, kai jie visi trys stebėjo virš ežero nusileidžiančią naktį. Tolimiausi jo krantai drauge su miesto kontūrais jau grimzdo į tirštą rūką. - Prieš tris savaites miesto gyventojai pagrobė Berno kuopos vadą Brandolfą Šteiną ir perdavė jį mums. Dabar jis Burgundijoje.

- Tuomet kodėl miesto vartai iki šiol uždaryti ir nesirodo jokia gyventojų delegacija, monsinjore? - paklausė pasiuntinys. - Aš manau priešingai. Jie ginsis iš paskutiniųjų. Juk šveicarai - puikūs kariai...

- Tie piemenys ir žemdirbiai? - su panieka sviedė hercogas. - Mes juos sutvarkysim nepaleidę nė dešimties šūvių! Ir tegul jie pasisaugo mano pykčio, nes aš pratęsiu karą Aukštutinės lygos* kantonuose!

- Šito tai jau tikrai nepatarčiau jūsų malonybei. Kalnų rūstumas teikia jų gyventojams nepaprasto didvyriškumo!

- Pažiūrėsim!

Grandsono apgultis truko devynias dienas ir devynias naktis. Mažąjį miestelį atakavo įvairiausių rūšių ginklais. Tvirtovės viduje siautėjo gaisrai, sukelti taikliai paleistų degančių sviedinių. Netrukus pilis atrodė gerokai apdegusi ir apgriuvusi. Baigtis visiems buvo aiški: penki šimtai

* Aukštutinę lygą sudarė Bernas, Fribūras, Bazelis, Ciūrichas, Liucerna, Ūris, Švicas, Soleris ir Untervaldenas, o dešimt elzasiečių miestų - Žemutinę, kuri po Pjero de Hagenbacho represijų irgi pasidarė priešiška Karoliui Drąsiajam.

žmonių negalėjo ilgai priešintis penkiolikai tūkstančių. Apsuptas iš visų pusių, netekęs vado dalinys gana greitai pasidavė. Tai, kas prasidėjo po to, buvo siaubinga...

Fjora, Panigarola ir Batistas Kolona, stovėję hercogui už nugaros sinjorų, sudariusių jo štabą, apsupty, sukrėsti iki širdies gelmių stebėjo žudynes. Pjero burgundai išmetė iš bokšto šešiasdešimt tvirtovės gynėjų. Jie darė tai juokdamiesi, sakydami, jog laikas išmokyti juos skraidyti be sparnų. O tuo metu palei tvirtovės sienas ant medžių po kelis buvo pakarti apie keturi šimtai kareivių. Kai kurie su parištais po kaklu akmenimis buvo nuskandinti ežere.

Milano pasiuntinys neslėpė savo pasipiktinimo:

- Argi galima šitaip elgtis su kariais? Juk jie kovojo vykdydami savo pareigą. Atleiskite, bet tokiam karo vadui kaip jūs visiškai netinka toks elgesys!

- Liaukitės! Šie žmonės to nusipelnė! Nepamirškite, kad jie sutrypė daugybę Vo žemės miestų. Beje, toks pats likimas laukia ir kitų šveicarų, jeigu tik jie pasipainios man po kojomis!

- Bet, monsinjore, juk jie - kariai, savanoriškai sudėję ginklus!

- Panigarola, jūs pernelyg jautrus! Tai gera pamoka tokioms šiukšlėms...

- Neužmirškite, jog kai kurie iš jų medžiodavo lokius ir erelius!

- Man atrodo, jog tai tikra niekšybė! - pratrūko Fjora, nebegalėdama ilgiau tramdyti pasipiktinimo. - Beginklių žmonių žudymas - tikro bailumo įrodymas. Aš atsisakau dalyvauti šioje piktadarybėje!

Nustumdama į šalį kaimynus ji pasileido į stovyklą ir netrukus lyg kulka įlėkė į palapinę, kurioje Leonarda skaitė savo "valandas".

- Ruoškitės, Leonarda! Mes išvažiuojame! Aš einu paruošti arklių. Sukraukite daiktus ir laukite manęs!

- Kas atsitiko?

- Hercogas Karolis žudo tuos nelaiminguosius, kurie pasidavė jam šį rytą. Kas bus, tas bus, bet aš nepasiliksiu šalia šio budelio nė minutei!

- Na pagaliau! - sena panelė su palengvėjimu atsiduso ir puolė krauti į odinį kelionmaišį visus po ranka papuolusius daiktus. - Aš taip ilgai apie tai svajojau!

- Jūs džiaugiatės, jog mes išvykstame? Tokiu oru? Aš net nežinau, kur važiuosime!

- O, aš dingčiau iš čia net ir tuomet, jei lietus piltų kaip iš kibiro, o iš dangaus byrėtų kumščio dydžio kruša! Jei nežinote, kur vykti, aš pasakysiu. Eikite, atveskite arklius!

Netrukus abi moterys šuoliavo keliu į Montanji, tuo pačiu, kuriuo atvažiavo čionai per Žunio žiotis. Tai buvo vienintelis joms žinomas kelias. Be to, jis buvo taip ištryptas kariuomenės, kad vytis juo bėgles turėjo būti gana sunku...

Staiga už posūkio prieš jas išdygo geležinė siena: iki dantų apsiginklavusiems raiteliams vadovavo žmogus, ant kurio mėlyno herbo Fjora apmirusia širdimi įžiūrėjo sidabrinius erelius. Pakeltas antveidis nepaliko jokių abejonių dėl raitelio asmenybės. Kurį laiką Fjora dvejojo, tačiau supratusi, jog kitos išeities nėra, nusprendė veikti atvirai.

Filipas ją tučtuojau pažino:

- Jūs? Kur jūs jojate? - Fjorai nespėjus atsakyti, pridūrė: - Džiaugiuosi, matydamas jus, madam Leonarda, bet maniau, jog esate protingesnė. - Jis prijojo prie pat Fjoros ir nejučia nusišypsojo: - Iš jūsų išeitų žavus jaunuolis! Bet dėl Dievo, paaiškinkite man, ką čia veikiate?

- Bet juk ir taip viskas aišku! Aš išvažiuoju, aš bėgu, aš gelbsčiu savo gyvybę! Įkaitas atsirakino kalėjimo duris! - su įsiūčiu sviedė ji. - Po viso to, kas įvyko, už jokį pasaulio auksą neliksiu šalia to pabaisos hercogo!

- Hercogas - pabaisa? Bet ką jis jums padarė?

- Man? Nieko... Nors dėl to galima būtų pasiginčyti, tačiau reikalas ne tas. Aš mačiau, kaip jis elgiasi su Grandsono įgulos kariais, kurie išdrįso jam pasipriešinti. Kai jie pasidavė, buvo šimtais išžudyti. Juos mėtė nuo aukštų sienų, korė ir skandino ežere! Nenorėjo palikti nė vieno, kuris galėtų šauktis dangaus rūstybės. Tačiau jis neišvengs atpildo!

Po Fjoros žodžių stojusi tyla pabrėžė Filipo pasimetimą:

- Kai jį apima pyktis, jis tampa baisus, aš tai žinau...

- Pyktis? Jį? Nieko panašaus! Jis šypsojosi, netgi juokėsi. Tai, kas vyko, jam be galo patiko!

- Atrodo, jog tai jam gana įprasti dalykai, - pridūrė Leonarda. - Aš girdėjau apie jo žygius Dinane ir Lježe - jis nepasigailėjo net kačių!

- Nusiraminkite, brangioji Leonarda! Jūs vis tiek neįtikinsite mesiro Selonžė! Karolis Drąsusis - jo dievas, tačiau aš labiau linkusi garbinti tą, kuris turi gailestingą širdį! Todėl prašau duoti mums kelią ir leisti vykti toliau.

- Jūs taip skubate? - lėtai ištarė Filipas. - Prisipažinsiu, norėčiau susitikti su jumis mūsų stovykloje...

- Filipai, mums nebėra apie ką kalbėtis. Aš paprašiau, kad mūsų sutuoktuves anuliuotų. Mūsų brangusis hercogas turėtų būti patenkintas - jūs atgavote laisvę! Man atrodo, kad jis jau nužiūrėjo jums vieną kilmingą damą...

- Kam ji man? - nesusivaldė Selonžė, įžeistas pašaipaus Fjoros tono. - Aš nesutinku su jokia anuliacija! Aš mylėjau ir mylėsiu tiktai jus, Fjora, ir ką jūs bedarytumėt...

- O ką tokio aš padariau? Jūs kažkuo mane įtariate?

- Taip... Atsimenate... Tionvilį?

- Nėra jokio reikalo mums čia šūkauti ir linksminti aplinkinius savo ginčais. Mes daromės juokingi. Tiesa, dabar ir tokios pramogos virto retenybe. Tačiau netrukus galėsite savo žmonėms pasiūlyti kai ką įdomesnio: ant medžių kabo šimtai pakaruoklių. Hercogas jiems paaiškins, jog tai nepaprastai juokinga. O dabar - praleiskite mane!

- Ne! - riktelėjo Filipas, čiupdamas jos arklį už apynasrio.

Tuo metu iš už posūkio išniro dar vienas raitelis, kuris turėjo sukaupti visą savo patyrimą ir jėgą, kad nesusidurtų kaktomuša su stovinčiais ant kelio.

- Dona Fjora, ačiū Dievui! Aš jus radau!

- Jūs ieškojote manęs?

- Jūsų ieško monsinjoras! Jis reikalauja tučtuojau grąžinti jus į stovyklą! Gavau įsakymą žūtbūt pargabenti jus.

- Liaukitės, Batistai! Grįžkite į stovyklą ir pasakykite savo ponui, kad aš atsisakau paklusti! Jis pareikalavo, kad lydėčiau jį šiame žygyje, tačiau aš nebeturiu jėgų! Tai, ką pamačiau, pribaigė mane. Perduokite jam tai!

- Ak!

Batistas nuraudęs nusigręžė.

- Tai paskutinis jūsų žodis? - sušnabždėjo jis.

- Taip. Atleiskite man, Batistai. Žinau, kad tai nelabai malonu, bet...

- O aš manau, jog reikalai daug prastesni, negu jūs įsivaizduojate, - įsikišo Filipas. - Batistai, kas atsitiks, jei dona Fjora negrįš su jumis? Esu tikras, kad atsakote už tai... savo galva...

- Bet tai neįmanoma! - pasipiktino Fjora. - Jis negali atsakomybės už mano elgesį suversti šiam vaikui!

- Jūs klystate. Kai hercogas Karolis įširsta, nebegali kontroliuoti savo veiksmų. Tikriausiai jūs smarkiai jį įžeidėte? Ką jūs jam pasakėte?

- Negaliu tiksliai prisiminti, bet man rodos, aš užsiminiau apie niekšybę... apie bailumą. Batista, maldauju, pasakykite man teisybę! Ar mesiras Selonžė teisus?

Jaunasis Kolona nuleido galvą.

- Bet juk tai baisu! - su pasišlykštėjimu ištarė Fjora. - Nejaugi galima šitaip piktnaudžiauti valdžia? Filipai, kaip jūs galite tarnauti tokiam žmogui?

- Aš žinau jo trūkumus ir teigiamybes. Be to, prisiekiau ištikimybę, kai jis įšventino mane į riterius ir apdovanojo Aukso vilnos ordinu.

- Jūs prisiekėte ir man, - švelniai tarė Fjora.

- Tačiau ši priesaika nepanaikina pirmosios. Aš grįžtu pas jį, kad drauge kovočiau prieš šveicarus, kurie kaupia jėgas. Be to, privalau jam pranešti, jog Savojos hercogienė išvyko iš Turino į Ženevą. Būtinai turiu jį pamatyti... o jūs... jei norite, važiuokite iš čia! Grįžkite į Burgundiją! Laukite manęs Selonžė! Aš grįšiu kartu su Batistu! Patikėkite, su juo nieko neatsitiks! Atsakau už tai.

Jie ilgai žiūrėjo vienas kitam į akis, ir Fjora pajuto, kaip jos širdyje kažkas atgijo ir pražydo. Nejaugi baisūs laikai iš tikrųjų praėjo ir laimė grįžta pas ją? Filipo akys degė meile, kaip ir tą naktį Fjezolėje, o vardan šito ji buvo pasiryžusi viskam. Ir Fjora, apimta begalinio švelnumo, nusišypsojo jam.

- O jei jūs abu pradingsite? Toks išbandymas būtų ne mano jėgoms! Grįžkime, Batistai. O jūs, Filipai, tęskite kelionę ir jei nesunku... pataausokite save.

Ji uždėjo ranką ant jo geležinės pirštinės ir jaunojo žmogaus akyse plykstelėjo linksma ugnelė.

- Pabandyk pasikalbėti apie meilę su savo svajonių moterimi apsikarstęs šitomis geležėlėmis! - sumurmėjo jis. - Pamirškite tą kvailą anuliaciją, mano mieloji! Jūs - mano mylima žmona... ir Karolis Drąsusis turės su tuo susitaikyti!

Po ketvirčio valandos Fjora su Leonarda grįžo į burgundų stovyklą. Batistas Kolona palydėjo jas iki palapinės ir buvo jau belekiąs pranešti apie savo misijos rezultatus, bet staiga suklupo ant kelių priešais jaunąją moterį:

- Aš niekuomet nepamiršiu to, ką man padarėte, madam. Jei kada nors jums prireiks mano gyvybės - ji jūsų!

- Šito niekuomet nebus, Batistai, bet vis dėlto dėkoju jums.

Kurį laiką ji žvelgė jam įkandin, po to pasisuko į Leonardą, kuri ramiu veidu kraustė kelionmaišį, ir pratarė:

- Ką jūs turėjote galvoje sakydama, jog vėliau pasakysite, kur mes vykstame?

Leonarda atsakė ne iš karto, tarsi abejodama. Ištraukusi iš aksominio futliaro pergamento ritinėlį, ji pasakė:

- Norėjau atiduoti jį jums tada, kai mes vėl atgausime laisvę, bet nieko ypatingo neįvyks, jei padarysiu tai dabar: karalius Liudvikas, atsidėkodamas už paslaugas, kurias jam padarėte, padovanojo jums nedidelę pilį Luaros slėnyje, šalia jo pilies Plesi le Tūre. Štai dovanojimo raštas.

Ji ištiesė ritinėlį, tačiau Fjora atstūmė jos ranką.

- Nemanau, kad kada nors ten gyvensiu. Likusią gyvenimo dalį greičiausiai praleisiu Burgundijoje. O, Leonarda, jūs nė neįsivaizduojate, kokia aš laiminga! Niekada nebūčiau patikėjusi, kad tai įmanomas dalykas! Jaučiuosi taip, tarsi grįžčiau į gyvenimą po ilgos ilgos ligos... Grąžinsime raštą karaliui ir padėkosime jam...

- Žinoma, žinoma, bet... siūlyčiau neskubėti. Man atrodo, kad su hercogu Karoliu dar ne viskas baigta. Gyvendamas šalia tokio žmogaus niekada negali būti ramus!

Ir Leonarda rūpestingai paslėpė futliarą.

Didžiuliam Fjoros nustebimui Karolis Drąsusis kitą rytą nė neužsiminė apie tai, kas įvyko vakar, jis tiktai garsiai, kad girdėtų ir Fjora, kreipėsi į jaunąjį Koloną:

- Įsakymas, kurį daviau vakar, galioja ir rytdienai. Batistai, aš patikėjau tau apsaugą moters, kurią noriu matyti šalia savęs. Tu privalai pasirūpinti, kad ji pernelyg nenutoltų nuo mūsų...

Jaunoji moteris šypsena padrąsino vaikiną. Nuo šiol Fjora nė už ką nepaliks burgundų stovyklos, nes Filipas vėl buvo šalia.

Koks džiaugsmas stebėti jį ateinantį drauge su didžiuoju bastardu į hercogo palapinę, gaudyti jo žvilgsnį ir šypseną!

Akimirkai minia, nuolatos supanti Karolį Drąsųjį, kažkur dingdavo ir jie likdavo vieni. Žinoma, tai atsitikdavo labai retai ir tekdavo vėl grįžti žemėn. Filipas turėjo išvykti drauge su Antuanu ir armijos avangardu, kuriam hercogas davė užduotį išvalyti jam kelią - t.y. užimti Vomarkiuso pilį, užstojusią kelią į Nešatelį ir trukdžiusią tolimesnį judėjimą palei ežerą.

Ir iš tikrųjų, netoli Grandsono tarp Juros ir didžiulio ežero plytėjo nemaža lyguma, kuri palaipsniui siaurėdama užsibaigė apaugusiu medžiais akmenynu, jungiančiu kalnus su skaidriu ežero vandeniu. Šią lygumą buvo galima įveikti dviem keliais: vienas ėjo palei kalnus ir vadinosi Via Detra, ne tik pavadinimu, bet ir išvaizda primindamas senovės romėnų kelius, o kitas vingiavo palei ežerą ir šioje vietoje suko į šiaurę. Vomarkiusas stovėjo prie antrojo kelio.

Hercogas aiškino:

- Nuostabioji mūsų pusseserė, Savojos hercogienė, perdavė man gandus, kurių pilnos šios apylinkės. Keletas tūkstančių kantonų gyventojų su Berno žmonėmis priešaky turi susirinkti Nešatelyje ir iš ten pulti mus. Tokiems kariams kaip mes nėra ko bijoti, tačiau mes juos vis dėlto aplenksime.

- Kodėl mums nepalaukus jų čia? - pasidomėjo didysis bastardas. - Stovyklą puikiai saugo upė ir kiti įtvirtinimai, kuriuos mes padarėme patrankoms. Be to, tie kalniečiai turi nedaug kavalerijos. Mūsiškiai lygumoje turėtų įgyti didžiulę persvarą.

- Galbūt. Bet aš manau, kad geriausias mūsų sąjungininkas bus greitis. Jūs užgrobsite Vomarkiusą, kad reikalui esant galėtumėte suteikti mums paramą. Po to į priekį eisiu aš su visa armija. Netikėtumo efektas turėtų pasiteisinti ir mes atakuosime Nešatelį gyventojams dar nespėjus suorganizuoti tikros gynybos.

- Vadinasi, stovyklavimas baigtas?

- Ne. Mes niekur neskubame. Aš juk sakiau - geriausias mūsų sąjungininkas yra greitis, todėl negalima

surišti sau rankų jokiais vežimais, bagažu, kanceliarijos turtais ir moterimis, sekančiomis paskui mus. Patikėkite, tai bus tiesiog karinė išvyka ir mes nė sykio neapnuoginę ginklų atsidursime prie Nešatelio sienų!

- Pasiuntiniai vyks su jumis?*

- Jeigu monsinjoras manęs neišsiųs, aš vyksiu paskui jį, - įsikišo Panigarola. - Argi nesu savo pono akys ir ausys? O kartais ir balsas?

- Jūs esate daugiau nei pasiuntinys, nes mes jaučiame jums didelį draugiškumą, - maloniai atsakė hercogas, - jūs liksite su mumis.

- Ar galiu tikėtis, kad pasiuntinys liks su hercogu vienas? - žiūrėdamas į Fjorą, diplomatiškai paklausė Filipas. - Kai kurie pažai man atrodo pernelyg gležni, kad galėtų nešioti visą ginkluotę.

Milanietis, pastebėjęs šį žvilgsnį, šyptelėjo:

- Monsinjoras hercogas palieka savo brangenybes stovykloje. Jam leidus, aš padarysiu tą patį su brangenybe, kurią jis kažkada man patikėjo.

Kitą rytą, kovo dešimtąją, Vomarkiuso tvirtovė krito nuo galingų burgundų smūgių. Užkariautojai paliko joje savo įgulą ir kovo vienuoliktąją, šeštadienį, armija pradėjo tai, ką hercogas pavadino “karine išvyka”.

Fjoros širdyje ilgam išliks prisiminimas apie tą ūkanotą rytą. Susisupusi į kailinius, padovanotus hercogo, Fjora, stovėdama prie savo palapinės angos, stebėjo lyguma tolstančią vyriškio figūrą, panašią į geležinę statulą, apvainikuotą auksiniu liūtu. Jis šuoliavo ant Mauro, savo mylimo žirgo, dėl daugybės metalinių trofėjų priminusio apokaliptinį žvėrį. Šalia jojo asmeninis vėliavnešys. Aplink jį išsirikiavę skriejo Aukso vilnos ordino kavalieriai, kiekvienas su savo herbu: fantastiškas grifų, leopardų,

---

* Sunerimęs Milano hercogas, norėdamas būti geriau informuotas, iš tikrųjų atsiuntė dar tris pasiuntinius - Palavičinį, Viskontį ir Grimaldį. Karolis Drąsusis atsisakė imti juos į žygį ir visus tris nukreipė į Orbė.

jaučių, chimerų ir sirenų pasaulis... Virš jo žirgo galvos virpėjo auksinis lelijos žiedas, ant kurio žiedlapių žybčiojo deimantai - apgailėtinas, amžiams prarastas karališkos valdžios simbolis. Beje, paties hercogo labai neapkenčiamas.

Išaušusi diena buvo pilka, o dangus apsiniaukęs. Kairėje stūksoję Albero ir Šoserono kalnagūbriai dar buvo padengti sniegu, o lygus ežero paviršius blykčiojo lyg metalas. Apačioje vingiuotu Via Detros keliu kaukšėjo avangardas, grįžęs iš Vomarkiuso, o pagrindinė armijos dalis aplenkdama Grandsoną nyko tolumoje palei ežerą nutiestu keliu. Fjoros akimis žiūrint, ši tolstanti kariauna atrodė gana keistai: hercogas nepasirūpino netgi karine rikiuote, nebeliko jokios tvarkos, užleidusios vietą savotiškam nerūpestingumui. Buvo tikimasi, jog niekam neteks stoti į mūšį, nes įveikus tam tikrą atstumą, šveicarai bus užklupti nelauktai.

To galima buvo tikėtis tik atmetus galimybę, jog jie ką nors įtaria.

Karolis Drąsusis nė neįsivaizdavo, kad jo laukia profesionali armija iš rinktinių, užgrūdintų mūšiuose karių, gimusių šalyje, kurioje tiek pat karių, kiek vyrų. Tai buvo žmonės iš Bazelio, Strasbūro, Fribūro, Solevro, Bjeno, Badeno ir daugybės kitų miestų. Henrichas Heldlis ir Hansas Valdmanas atsivedė būrį iš Ciūricho, o Šachnachtlis ir Halvilis - septynis tūkstančius iš Berno. Švicas atsiuntė trečdalį visų savo gyventojų, vadovaujamų Rudolfo Redingo. Tai sudarė apie tūkstantį du šimtus kareivių. Abu mažieji kalnų kantonai - Ūris ir Untervaldenas - kiekvienas po penkis šimtus. Iš viso susirinko nuo penkiolikos iki dvidešimties tūkstančių žmonių, kurie tuo pačiu metu kaip ir burgundai patraukė į Grandsoną, ketindami atkeršyti už nužudytus brolius. Karolis turėjo susidurti su pačiais pavojingiausiais Europos pėstininkais, tačiau kol kas jis šito nežinojo, todėl ramiai šnekučiavosi su jojusiu šalia dar vienu įbroliu Boduenu,

princu d'Oranžu, o taip pat su Žanu Lalengu ir Olivjė de la Bomu.

Vidurdienį, kai Fjora su Batistu žaidė šachmatais, jie abu staiga atsigręžė į tą pusę, kurioje neseniai išnyko armija. Tolumoje pasigirdo keistas triukšmas, kažkas panašaus į ilgą kauksmą, kurio prigimtis dėl didelio nuotolio buvo visiškai neaiški. Tačiau ten, vietoje, jis turėjo kelti tikrą siaubą. Triukšmas nutilo ir vėl atsinaujino su nauja jėga. Fjoros širdį sukaustė baimė.

- Kas tai galėtų būti? - paklausė ji.

- Garbės žodis, nežinau, - atsakė Leonarda, sėdėjusi šalia už stalo ir siuvusi. Dievobaiminga moteriškė dėl visa ko persižegnojo.

- Aš girdėjau, - įsikišo pažas, - kad Šveicarijos kalnuose yra skylės, per kurias kalnai kvėpuoja ir tas kvėpavimas labai toli girdėti... Jei tai tiesa, tuomet...

- Tuomet hercogas didžiuliam savo netikėtumui susidūrė su šveicarais, - užbaigė Fjora. - Dieve mano, nuo šito kauksmo kraujas gyslose stingsta!

Fjora drauge su pažu išėjo iš palapinės. Triukšmui nutilus stojo spengianti tyla. Grandsone, kur ant upės kranto iki šiol kabojo pakaruokliai, irgi viešpatavo tyla. Sargybiniai nutilo ir įsiklausė. Staiga vėl sugriaudėjo siaubingas kauksmas.

- Tai per daug toli, kad būtų galima susigaudyti, - pratarė Batistas, - tačiau viena aišku - ten vyksta kova.

Daugiau niekas nieko nepasakė. Fjora ilgesingai pagalvojo apie Filipą. Jo narsumas buvo visiems žinomas. Tikriausiai jis kaunasi pačiame kovos sukūry, pasiruošęs paaukoti savo gyvybę už hercogą. Atsiklaupusi šalia Leonardos, ji ėmė iš visos širdies melstis.

Baisiausi dalykai prasidėjo apie vidurdienį. Staiga pasirodžiusi burgundų armija buvo panaši į milžinišką riedančią bangą, ginusią nesuskaičiuojamą daugybę išsigandusių žmonių, vežimų ir arklių. Tuo pat metu visiškai šalia vėl sugriaudėjo tas siaubą keliantis kauksmas - tai buvo kariniai

Ūrio ir Liucernos trimitai. Ir vis dėlto šį sykį juos perrėkė beprotiškas klyksmas: "Gelbėkitės, kas galit!"

- Bėgame! - vien lūpomis ištarė Batistas. - Armija bėga.

Tai, kas vyko toliau, Fjorai atrodė tarsi blogas sapnas. Netrukus pasirodė dulkėtas nuo galvos iki kojų Panigarola.

- Greičiau! Kur arkliai?! Mes turim pasivyti hercogą!

Jo rūbai buvo aptaškyti krauju.

Po kurio laiko Fjora suvokė, jog drauge su Leonarda, Batistu, pasiuntiniu bei jo sekretoriumi, tarnais ir arkliais šuoliuoja į Orbė pusę. Beje, jie buvo ne vieni: bėgo visi, pasilikę stovykloje - kas kojomis, kas ant arklių, kas vežimuose. Niekas nežinojo, kur. Tačiau siaubas, kurį kėlė vis labiau artėjantis šveicarų karo trimitų kauksmas, aptemdė žmonių protą.

- Kas atsitiko? - paklausė Fjora.

- Neįsivaizduojamas dalykas: tuo metu, kai keletas mūsų dalinių persirikiavo, būriai, jau atlikę šį manevrą, pasileido bėgti, visus įtraukdami į beprotišką sūkurį. Iš miško iššokusi šveicarų gauja ėmė atakuoti iš flangų, sukeldama papildomą paniką. Šis pralaimėjimas tiesiog absurdiškas! To dar niekada nėra buvę, tai neįtikėtina! Du trečdaliai armijos pasitraukė netgi nestoję į mūšį!

- Vadinasi, jūs susidūrėte su šveicarais?

- Taip. Prisipažįstu, tai buvo siaubinga! Staiga aš pamačiau didžiulę pėstininkų falangą: apie aštuonis tūkstančius vyrų ėjo petys į petį, atkišę į priekį durtuvus, du kartus ilgesnius už mūsų! Milžiniškas ežys, virš kurio plevėsavo žalios vėliavėlės ir viena didelė balta vėliava. Šie žmonės kovėsi plikomis rankomis, ant odinių striukių užsivilkę trumpas kirasas, o galvas užsidengę metaliniais šalmais. Jų veidai buvo nuskusti, į vieną ausį visi buvo įsivėrę po auksinį auskarą. Atrodė, jie atėjo iš pasakos, kad pasėtų siaubą ir baimę.

Sėdėdama balne Fjora atsigręžusi nužvelgė paliktą stovyklą su prašmatniomis palapinėmis, patrankomis ir visu kitu turtu.

- Hercogas Karolis iš tikrųjų viską palieka?

Panigarola gūžtelėjo pečiais:

- Juk tai beprasmiška, tiesa? Teko gerokai pasistengti, kad jis neįlįstų vienas į patį mūšio įkarštį. Jį išgabeno jėga. O šveicarams, užgrobusiems stovyklą, teks pats brangiausias karo grobis*. Man atrodo, - pridūrė jis, - kad mes galime neskubėti. Mūsų niekas nebepersekioja... šveicarai beveik neturi kavalerijos. Be to, dabar jie visi užsiėmę plėšimu.

- Kur monsinjoras hercogas? - paklausė Batistas.

- Jis priekyje. Mes prisidėsime prie jo Franš Kontė. Tačiau prieš tai truputį pailsėsime Žunio viešbutyje. Man

---

* Grobis iš tiesų buvo fantastiškas. Be pačios stovyklos su palapinėmis, maisto atsargomis, arkliais, ginklais, kurių užtektų apginkluoti visą armiją, šveicarams atiteko auksinės dvylikos apaštalų figūros ir brangios relikvijos, sudariusios hercogo kapelą, Pilypo Gerojo rožančius, sidabro dirbiniai ir Valstybės kanclerio bei didžiojo bastardo Antuano indai, šimtai kostiumų, siuvinėtų auksu, paauksuotas hercogo sostas, šventinis galvos apdangalas ir, žinoma, vienintelės pasaulyje jo brangenybės: Didydis Burgundijos deimantas, kurio niekas niekuomet neberas, vėliau pavadintas "Sansi", baltasis deimantas "Florentietis", "Jorko Rožė", "Trys broliai", milžiniški brangakmeniai "Peregrinas" ir "Nonparėjus", hercogo Raiščio ordinas, papuoštas brangakmeniais ir deimantais, Didžiojo Aukso vilnos ordino Magistro grandinė, keletas kilogramų įvairiausių brangenybių, vertų "Tūkstančio ir vienos nakties", geriausi hercogo rūbai, auksinių ir sidabrinių monetų skrynios... Visų šių šveicarams iš dangaus nukritusių turtų dėka prasidėjo Kantonų suklestėjimas. Fugeriai sugebėjo už gana priimtiną kainą supirkti iš karių visas neįsivaizduojamas brangenybes, apie kurias pastarieji nieko nenutuokė. Dabar jos kainuoja milijonus dolerių. Pridursime, jog Šveicarijos muziejuose demonstruojami daiktai, laimėti būtent Grandsono mūšyje. Daugelis jų saugomi Vienos lobynuose. Keletas brangenybių priklauso Prancūzijos karūnai arba laikomos Anglijos karališkųjų lobių dalimi. Yra jų ir Austrijoje bei Toskanoje. Deimantas "Sansi", nupirktas prezidento Žiskaro d'Esteno, grįžo į Prancūziją.

atrodo, - jis švelniai šyptelėjo, - kad dona Leonarda teigiamai įvertins mano planą.

- Pone pasiuntiny, aš dėkinga ir už tai, kad nepaleidote arklių šuoliais...

Saujelė žmonių aplinkui liūdesio ir bejėgiškumo iškankintą princą - tai viskas, ką kitos dienos vakare buvo galima pamatyti mažyčiame Nozerua miestelyje, įsikūrusiame ant vėjo nugludintos kalvos šlaito, panašaus į atverstą į dangų delną. Iš milžiniškos hercogo Karolio armijos beliko tik atminimas. Žinoma, mūšyje žuvo nedaugelis, tačiau italus užvaldęs siaubas persimetė į kitus būrius ir jie išsisklaidė didžiulėje teritorijoje įvairiausiomis kryptimis. Hercogas, palikdamas mūšio lauką, davė įsakymą kaip nors sutramdyti šitą beprotišką paniką, tačiau jau nieko nebebuvo galima padaryti. Apakusi ir apkurtusi armija bėgo lyg elnių banda iš liepsnojančios girios.

Ūkanotą rytą narsūs miestelio gyventojai matė prajojantį išbalusį vyrą tviskančiais šarvais. Jame nebuvo likę nė lašelio gyvybės, į tolį įsmeigtas žvilgsnis nieko nebematė. Jis jojo apsnigta gatve ir arklio kanopų bildesio beveik nesigirdėjo. Hercogas traukė į pilį. Sutikti pakelėje žmonės žemai jam lenkėsi. Lengvas vėjelis nešiojo iš lūpų į lūpas šnabždesį, jog tarp jį lydinčių ponų jau nebėra Nozerua sinjoro, Jugo de Šalono Oranžo. Jeigu jis neskuba atidaryti pilies vartų savo mylimam hercogui, vadinasi, atsitiko kažkas negero, todėl Nozerua apgaubė liūdesys, pilkesnis už sunkius dangų užgulusius debesis. Hercogą sveikino kone paslapčia, o daugelis žegnojosi tarsi išvydę laidotuvių procesiją. Pilies vartai užsivėrė už princo, pirmą sykį patyrusio pralaimėjimą, nugaros. Jis atrodė mirtinai sužeistas...

Tačiau kai Panigarola su palydovais atvyko į pilį, jie išvydo verdantį, aktyvų žmogų. Karolis Drąsusis siuntė pasiuntinius į visas puses, įsakęs surinkti iš mūšio lauko pasprukusius karius; rašė laiškus į Lotaringiją ir

Liuksemburgą, prašydamas atgabenti artilerijos; iš Burgundijos ir Bezansono buvo laukiama pinigų ir maisto. Labiausiai stebino tai, kad jis nuolatos kalbėjo, o juk anksčiau jis vertino tylėjimą. Hercogas kiekvienam aiškino: mūšio baigtis - atsitiktinumas. Kalčiausi yra bailūs italai, po to - anglai ir valonai. Kai tik bus surinkta nauja armija, šį sykį - tikrų drąsuolių, jis grįš į Šveicariją.

- Tai truks ilgiausiai savaitę, - pareiškė jis pritrenktam Panigarolai, - mes įkursime naują stovyklą čia, netoli Saleno. Aš parašiau Olivjė de la Maršui. Jis jau turėjo pasveikti ir dabar užsiims būtiniausiais reikalais. - Po to jis pasisuko į Fjorą, kuri nustebusi žvelgė į jį: - Jums nepasisekė pirmajame kare, tačiau pažadu, kad greitai pamatysite ką nors geresnio... daug geresnio ir labai greitai.

- Monsinjore, - sumurmėjo ji, - atleiskite, kad drįstu užduoti jums klausimą... Bet ar yra žinių... apie grafą Selonžė?

Hercogo akyse žybtelėjo apsimestinio linksmumo liepsnelė.

- Ne. Kaip ir apie mano brolį, šalia kurio jis kovėsi. Tačiau aš nuoširdžiai tikiuosi, kad su juo neatisitiko nieko blogo, nes toje pačioje grupėje aš mačiau ir princą d'Oranžą, kuriam buvo patikėtas vadovavimas avangardui. Galbūt greitai mes viską sužinosime...

Kitą rytą į miestą įžengęs didysis bastardas Antuanas atsivedė su savimi didžiulį kavalerijos būrį. Jis atnešė šiokių tokių naujienų. Šalia Antuano jojo Matjė de Pramas mirtinai išbalusiu veidu ir užverktomis akimis. Nulipęs nuo žirgo jis puolė hercogui po kojomis. Jis nedaug tegalėjo pasakyti: Matjė matė, kaip Filipas de Selonžė parkrito žemėn ir virš jo pakibo kardas, tačiau jis nespėjo ateiti į pagalbą, nes buvo įtrauktas į bėgančios kariuomenės sūkurį. Po to Filipo kūno nebematė. Karoliui už nugaros pasigirdo prislopintas riksmas, virtęs dejone. Kai jis pasuko galvą, pamatė didžiules Fjoros akis. Jos

buvo pilnos siaubo. Ji neverkė, nesiūbavo, kaip atsitinka tiems, kurie netenka sąmonės. Ji virto statula. Ir tik drebančios lūpos išdavė, jog ji dar gyva. Karolis, švelniai apglėbęs jos suakmenėjusius pečius, pratarė:

- Eime, mano vaikeli, eime. Paverksime drauge.

Šeštas skyrius

Paliktoje palapinėje

Nuo to laiko tarp princo, kankinamo gėdos ir išdidumo, ir jaunosios moters, netekusios paskutinės savo gyvenimo vilties, užsimezgė keista draugystė. Hercogas, patyręs žiaurų pralaimėjimą, pirmą kartą pajuto, kas yra abejonė. Taip niekas niekad ir nesužinojo, apie ką jie ištisas valandas kalbėdavosi hercogo bažnyčios koplyčioje, saugomi vienintelio Batisto Kolonos, kuris, nors siaubingai nuvargęs, visas švytėjo iš laimės.

Vieną rytą Fjora ištiesė Leonardai žirkles ir įsakė nukirpti plaukus iki pečių, pagal itališką madą.

- Hercogas Karolis, - pareiškė ji savo senai draugei, - prisiekė nesiskusti barzdos, kol neatkeršys šveicarams. O aš nenusivilksiu vyriškų rūbų ir seksiu paskui monsinjorą, kol...

- Kol nežūsite taip, kaip žuvo mesiras Filipas? - susierzinusi paklausė Leonarda. - Mano angelėli, argi jums nėra kito kelio, negu tas, kurį pasirinkote? Juk jūs tokia jauna!

- O kokį kelią galite pasiūlyti? Užsidaryti vienuolyne drauge su tomis, kurių širdys sudužo amžiams? Aš niekuomet nebuvau į tai linkusi, o dabar - juo labiau!

- Kas jums sakė, kad jūsų širdies žaizda niekuomet neužgis? Atsiminkite: kai susipažinote su grafu Selonžė,

buvote įsimylėjusi Džulianą Medičį ir be galo pavydėjote jo donai Simonetai.

- Tada aš mylėjau viską, kas spindi, o Džulianas buvo tikra saulė! Tačiau kai pasirodė Filipas, ši saulė užgeso ir aš supratau, jog niekuomet nemylėjau Džuliano!

- Kaip aš norėčiau, kad jūs šito nesuprastumėt! - atsiduso Leonarda. - Bet grįžkime prie hercogo - juk jūs norėjote jam atkeršyti?

- Aš šito neužmiršau, bet kaip čia jums pasakius... Man atrodo, kad jis pats save žudo. Kai matau jį, prisimenu Pjerą de Brevajį, prikaustytą prie savo krėslo ir panašų į gyvą numirėlį. Jis tenorėjo vieno - numirti. Didžiausia bausmė buvo palikti jį gyvą. Demetrijas, pranašaujantis ateitį, pasakytų lygiai tą patį.

- Galimas dalykas. Demetrijas žiauresnis, negu jūs manote. Tik negalvokite, kad noriu pastūmėti jus į keršto kelią, man tai niekuomet nepatiko. Bet jei jūs suvokėte, kad geriau viską atiduoti į Dievo rankas...

- Dievo rankas? Jis ką tik atėmė iš manęs žmogų, kurį aš pamilau iš pirmo žvilgsnio! Man rodos, kad Jis ne taip jau mane myli. Ne, nereikia apie tai kalbėti ir netrukdykite man daryti, ką esu sumaniusi! Pradžiai nukirpkite man plaukus! O gal jūs norite, kad padaryčiau tai pati?

- Žinoma, ne!

Leonarda ryžtingai ėmėsi žirklių ir šukų. Kirpdama tankius gražius plaukus, ji ramino save mintimi, jog jie vis tiek netrukus ataugs.

Kitą rytą Fjora, apsivilkusi paties hercogo atsiųstą trumpą juodo aksomo apsiaustą, susitiko princą ir tarsi jaunuolis priklaupė prieš jį ant vieno kelio. Hercogas nusišypsojo ir tarė:

- Kaip gaila, kad negaliu padaryti iš jūsų riterio! Tačiau vieną dalyką aš vis dėlto...

Iš atviros skrynios jis ištraukė plačiakriaunį durklą su nuostabiai iškalinėta ir ametistais išpuošta rankena, pakėlė nuo grindų Fjorą ir prisegė durklą jai prie diržo.

- Du mano tarnai, pamatę, kaip klostosi įvykiai, išgelbėjo vieną vežimą, į kurį sumetė viską, kas pakliuvo į rankas. Šis daiktas iš ten. Kai mes stosime į mūšį, duosiu jums kitą ginklą...

- Man nereikia kito ginklo, monsinjore. Aš nežinosiu, ką su juo veikti. Noriu tiesiog sekti paskui jus, kaip ir Milano pasiuntinys.

- Jis mano, jog pasirinko geriausią būdą stebėti. Žinias jis perduoda savo hercogui*. Be to, man įdomu su juo kalbėtis. Tačiau, - pridūrė jis, - jūsų buvimas, prisipažinsiu, teiks man ypatingo malonumo. Galbūt šiuo atveju aš ir esu egoistas... Man tiesiog būtini draugiški santykiai.

Visos kitos dienos iš tiesų buvo gana niūrios. Dėl sunkaus pralaimėjimo pašlijo diplomatiniai santykiai. Nepaisant Panigarolos laiškų, Milano hercogas tik neaiškiai atsiprašinėjo ir galų gale neatsiuntė nė vieno žmogaus. Senasis karalius Renė, ketinęs Karoliui Drąsiajam palikti savo Provanso grafystę bei Sicilijos ir Jeruzalės karūną, Liudviko XI agentų paveiktas pakeitė nuomonę ir pradėjo domėtis anūku, jaunuoju hercogu Renė, iš kurio neseniai buvo atimta Lotaringija.

Hercogas Karolis labai kankinosi dėl savo gėdos, ir po trumpo karštligiškos veiklos periodo jį apniko juoda melancholija. Jis niekur neišeidavo ir nieko nepriiminėjo. Nuolat gulėjo ir nieko nevalgė, gėrė daug vyno, nors anksčiau tai darė gana saikingai, nesiprausė. Ant sulysusio veido juodavo nedidelės tamsios barzdos šešėlis, o akyse blykčiojo nevilties ugnelės.

---

* Tuo metu pasiuntinio vaidmuo prilygo karo korespondento pareigybei.

- Jis sunkiai įveikia depresiją, - skundėsi milanietis Fjorai. - Kaltas portugališkas kraujas... Reikia kažką daryti, bet ką?

- Jis taip mėgsta muziką! Gal reikėtų pakviesti jo kapelos dainininkus?

- Atleiskite už šiurkštumą, bet tik pats velnias žino, kur jie dabar yra.

- Ar įmanoma šiame vėjų mieste rasti liutnią arba gitarą?

Žuvusio Jugo de Šalono pilyje buvo daugybė dalykų, apie kuriuos Fjora neturėjo nė mažiausio supratimo. Todėl jau tą patį vakarą ji vienoje rankoje laikė liutnią, o kitoje - Batisto Kolonos delną, padėjusį jai įsitaisyti ant skrynios kampučio hercogo prieškambaryje. Po trumpų derybų jie uždainavo senovišką prancūzų dainą, tuo metu mėgstamą visoje Europoje. Batistas Kolona, neramiai žvilgčiodamas į uždarytas duris, pradėjo pirmas, tačiau nuaidėjus pirmiems dainos garsams durys su trenksmu atsivėrė ir pasirodė Karolis Drąsusis pykčio iškreiptu veidu ir krauju pasruvusiomis akimis.

- Kas išdrįso uždainuoti apie karalių Liudviką, nesvarbu kurį?

- Monsinjore, tai aš paprašiau Batisto padainuoti jums, - ramiai atsakė Fjora.

- Tikriausiai jūs manote, jog jums viskas leista? Aš pernelyg dažnai jaučiau jums neatleistiną silpnybę ir...

- Pajutote tą patį sau, monsinjore. Aš kaip tik norėjau priminti, jog kol jūs skendite neaiškioje melancholijoje, Prancūzijos karalius dirba savo darbą.

Ranka, iškelta smūgiui, bejėgiškai nusviro žemyn ir iš akių pamažu dingo pašėlimas. Hercogas nusigręžė ir nuėjo į savo kambarį.

- Įsakykite tarnams paruošti vonią! - pasakė jis. - O jūs abu dainuokite toliau, tik pasirinkite ką nors kita.

Nenumatytas koncertas tęsėsi iki pat vidurnakčio. Galų gale asmeninis hercogo liokajus Karolis de Vizenas įėjo

į prieškambarį ir pranešė dainininkams, kad jo šeimininkas užmigo, todėl jie yra laisvi.

- Jūs padarėte gerą darbą, - pareiškė Panigarola, atėjęs jų pasiklausyti. - Galiu lažintis, kad krizė praėjo ir rytoj monsinjoras vėl atgaus įprastą veiklumą.

Ir iš tiesų, rytą, išsiuntęs keletą laiškų, iš kurių viename reikalavo išlydyti visus Burgundijos varpus, hercogas nusprendė palikti Nozerua ir persikelti į Lozaną, kur ketino surinkti kariuomenę ir pradėti Berno apgultį. Šis miestas nulėmė jo gėdingą pralaimėjimą. Įtakingiausias Berno magistrato narys Disbachas drauge su savo bičiuliu Jostu Silinenu buvo asmeniški Liudviko XI draugai ir aiškiai laikėsi proprancūziškos politikos.

- Kol aš nesugriausiu Berno, burgundų armija neatgaus savo buvusios šlovės, - pareiškė Karolis Drąsusis ir pasinėrė į ruošimą naujos kampanijos, kurios tikslas buvo atgaivinti gėdingai suterštą burgundų garbę.

Didysis bastardas Antuanas ir princas de Tarantas, kuriems pasisekė surinkti dalį bėglių, nusprendė įkurti stovyklą didžiulėje plynaukštėje, iškilusioje virš Ženevos ežero tarp Romanė ir Le Monto. Ten buvo užvežtas didžiulis medinis namas, kuriame hercogas Karolis gyveno Neiso apgulties metu. Nors jis nebuvo labai ištaigingas, tačiau hercogui atrodė pakankamai patogus gyventi. Aplink šį pastatą išsidėstė atvykstantys kariai. Iš Anglijos jų atvyko trejetas tūkstančių, iš Bolonijos - šešetas, iš Lježo ir Liuksemburgo - taip pat šešetas. Savojos hercogienė iš Ženevos atsivedė šešetą tūkstančių, nusprendusi suteikti pagalbą savo sąjungininkui Burgundijos hercogui.

Šios gražios baltaplaukės moters, turėjusios tiek pat metų, kiek ir hercogas Karolis Drąsusis, išvaizda nustebino Fjorą. Ji nebuvo nė trupučio panaši į savo brolį Liudviką XI. Ši moteris žavėjo savo džiaugsminga ir žydinčia natūra. Kai ji šypsodamasi ištiesė rankas mylimam sąjungininkui, Fjora suprato, kodėl ši Prancūzijos princesė

sujungė savo kariuomenę su pikčiausio brolio priešo armija.

- Juk jinai jį myli? - paklausė ji Panigarolos.

- Aš niekuomet tuo neabejojau, tačiau dabar man atrodo, kad ji elgiasi neatsargiai. Karalius Liudvikas yra Lione ir renka Grenoblyje armiją iš ištikimų Dofinė gyventojų. O mano ponas, Milano hercogas, išsiuntė jam pasiuntinius, siūlydamas sąjungą, tikėdamasis kada nors vėliau užgrobti Savoją.

- O jūs nenorite įspėti hercogo Karolio?

- Aš neturiu jokių oficialių įgaliojimų. Be to, būčiau labai nustebintas, jei karalius leistų mums užgrobti Savoją. Ir vis dėlto man atrodo, kad puikioji hercogienė labai neatsargi.

O ji atsinešė su savimi pavasarį, kuris prasiveržė staiga ir taip gaivališkai, kaip gali tik pati gamta. Akimirksniu atgijo keliai, duobėti nuo intensyvaus karo vežimų judėjimo, ir laukai, aplink kuriuos riogsojo daugybės sudegintų kaimų griuvėsiai. Žemės žaizdos užžėlė minkšta žalia žole. Didžiulio ežero paviršiuje, atspindėjusiame dangų, linksmai nardė sidabrinės žuvys, o ant krantų skleidėsi obelų ir migdolų žiedai. Oras buvo lengvas ir vidurdienį kūną glostė maloni saulės šiluma, mėgindama ištrinti iš žmonių atminties siaubingus praėjusio rudens ir šaltos žiemos vaizdus. Išvengusioje karo nelaimių Lozanoje gyvenimas virte virė sausakimšose gatvėse ir žydinčiuose soduose. Mieste gyveno dalis užsienio pasiuntinių, netilpusių stovykloje. Panigarola ir jo kolegos iš Venecijos, Neapolio, Genujos ir kitų Italijos miestų išsirinko "Auksinio liūto" viešbutį, kuris buvo prabangiausias visame mieste. Kiti viešbučiai ir vienuolynai taip pat buvo perpildyti, todėl į miestą iš visų pusių traukė prekeiviai.

Kulminaciniu momentu tapo legato Aleksandro Nani ir apaštališkojo pasiuntinio Heslerio atvykimas. Jie abu atvyko vienu metu, siųsti imperatoriaus atlikti vestuvių

apeigų. Tuokėsi princas Maksimilianas ir jaunoji Marija Burgundė, didžiojo visų Vakarų hercogo įpėdinė. Todėl Velykų mišios, laikomos Lozanos katedroje, buvo ypatingai iškilmingos.

Fjora jose dalyvavo su moteriškais rūbais, paslėpusi nukirptus plaukus po sidabruotos medžiagos enenu, kurio viršų juosė juodas kaspinas, gilaus liūdesio ženklas. Išvakarėse Karolis, norėdamas užkirsti kelią sklindantiems gandams, iškilmingai pristatė ją kaip "aukštos kilmės damą, grafienę de Selonžė našlę, mesiro Filipo de Selonžė, Aukso vilnos ordino kavalieriaus, žuvuvio narsia mirtimi prie Grandsono mūšyje su daug didesnėmis priešo pajėgomis už mūsų ginklo garbę". Po to jis pridūrė: "Likusi visiškai viena šiame baltame pasaulyje, madam de Selonžė prisiekė sekti paskui mus, vietoje savo žuvusio vyro dalyvauti visuose mūšiuose ir su Dievo padėjimu atkeršyti už pralietą jo kraują".

Velykinių mišių metu Fjora jautė daugybę žvilgsnių, kuriuose buvo daugiau smalsumo negu užuojautos, tačiau nei viena, nei kita jos nejaudino. Argi buvo kas nors svarbesnio už Filipo mirtį? Jo akys niekuomet nebežiūrės į ją, o rankos nebelies jos kūno... Jai buvo tas pat, ką apie ją galvoja žmonės. Vieninteliai vyrai, su kuriais ji jautė šiokį tokį ryšį, buvo Batistas Kolona ir Panigarola. Na, ir, žinoma, hercogas, tačiau ji nesusigaudė, kokio pobūdžio yra jų artumas. Tai galėjo būti kažkas panašaus į abipusę hipnozę, atmieštą gailesčio ir kūno traukos. Taip būna su žmonėmis, kurių likimas paženklintas artėjančios katastrofos. Hercogas visiškai vienišas kovojo už pasakiškai keistą svajonę, nesuprasdamas didžiųjų Europos žmonių, kurie apie kilnumą sprendė iš turimų pinigų ir ryšių su įtakingais asmenimis. Slaptas vidinis balsas jaunajai moteriai sakė, jog virš Karolio Drąsiojo plevena juodas mirties angelas. Hercogas, stodamas su juo į mūšį, mėgina išvengti juodo šio angelo sparnų šešėlio.

Išvykus iš Nozerua jo sveikata taip ir nebepasitaisė. Jį nuolat kankino karštligė, skrandžio skausmai. Apsiginklavęs iki ausų, naktis jis leisdavo su kareiviais, o rytais gerdavo nuovirus, kuriuos jam ruošdavo Matėjas Kleričis ir dar vienas gydytojas, atsiųstas Savojos hercogienės, sunerimusios dėl sąjungininko sveikatos. Tačiau iš tikrųjų jis kentėjo ne nuo fizinių skausmų, kurie tebuvo nervų sistemos pairimo rezultatas. Pagrindinė bėda buvo ta, jog serganti jo siela atsisakė tikėti laiminga žvaigžde.

Išėjusi iš katedros Fjora drauge su Leonarda pasuko į "Auksinio liūto" viešbutį, kuriame Panigarola surado joms kambarį. Hercogas kol kas nenorėjo, kad ji gyventų stovykloje, kurioje viešpatavo sumaištis ir nebuvo tvarkos. Be to, muštynės joje buvo įprastas vaizdelis. Pakeliui ji pajuto, jog iš paskos kažkas seka. Pagreitinusi žingsnį ji išgirdo persekiotoją padarius tą patį. Tuomet Fjora staiga sustojo ir atsigręžė. Priešais ją stovėjo apsiginklavęs žmogus. Moteris išsigando. Tai buvo Kristofas de Brevajis. Jo akys buvo pilnos ašarų.

- Kodėl, - paklausė jis su nuoskauda ir pykčiu, - jūs nuslėpėte nuo manęs, jog esate ištekėjusi? Jūs apgavote mane! Kodėl?

- Argi tai svarbu? Prisiminkite: jūs pabėgote iš vienuolyno ir panorote tapti kareiviu. Koks jūsų reikalas, kaip aš gyvenau anksčiau?

- Žinoma, joks... bet pamatęs jus aš supratau, ko noriu iš gyvenimo. Išsikovoti šlovę, turtus ir susiradus jus...

- Nekalbėkite toliau! Jūs puikiai žinote, jog tarp mūsų nieko negali būti! Jūs - mano dėdė, patinka jums tai ar ne. O aš, kai jau viskas baigta, nebenoriu žinoti, kad pasaulyje egzistuoja žmogus de Brevajo pavarde.

- Viskas baigta? Ką jūs norite tuo pasakyti?

- Kad Reno diu Amelis mirė, mirė iš baimės, pamatęs mane savo galvūgaly. O jūsų tėvas...

Fjora keliais žodžiais papasakojo apie Margaritos grįžimą į protėvių pilį ir apie tai, ką ji tenai rado.

- Su jūsų motina viskas gerai ir aš tikiuosi, kad ji pagaliau gavo tai, ką sąlygiškai galima pavadinti laime.

- Na, o jūs, - nutraukė ją Leonarda, įdėmiai stebėdama jaunąjį žmogų, - jūs tiek daug tikėjotės iš karo tarnybos... Sakykite, ar jūs dabar laimingesnis negu vienuolyne?

- Taip, nes gyvendamas ten aš daug kentėjau, nors turiu pripažinti, nelabai mėgstu savo profesiją. Išsiskyręs su jumis parsisamdžiau grafui de Šimė, apsimetęs amatininko iš Dolio sūnumi. Ir gana greitai supratau padaręs klaidą: puikus kavalierių gyvenimas man kėlė pavydą, tačiau svetima pavarde man nebuvo ko tikėtis. Aš tvarkiau balnus ir galėjau nueiti pas viešnamio mergšę, jei atsirasdavo noro pasimylėti. O be to, karas man kelia pasišlykštėjimą. Aš mačiau tiek baisybių...

- Dabar eikite iš čia! - įsakė Fjora. - Grįžkite! Jūsų motina bus laiminga pamačiusi jus, o bijoti tėvo jau nebereikės...

Kristofas truktelėjo pečiais, tarsi bandydamas nusimesti sunkumą, seniai jį slėgusį:

- Jūs užmiršote, kad aš neįvykdžiau savo pasižadėjimų! Juk aš - vienuolis, pabėgęs iš vienuolyno. Vos tik pasirodysiu Burgundijoje, mane sučiups ir grąžins į tą patį vienuolyną, kuriame iki gyvos galvos turėsiu kentėti. Jau tegu geriau mane mirtis užklups mūšio lauke, po atviru dangum, o ne vienutėje.

- Galbūt man dar sykį pavyks jums padėti. Čia yra popiežiaus legatas, kurį aš pažįstu. Jei jis panaikins jūsų įžadus, ar grišite į Brevajį?

Kristofas nusuko nuo savo pašnekovės akis, nenorėdamas, kad ji ką nors suprastų.

- Galimas dalykas... Bet ne dabar! Hercogas puls šveicarus. Kalbama, kad jūs kausitės šalia jo. Aš irgi noriu būti ten!

- Kristofai! - atsiduso Fjora. - Liaukitės galvoję̨s apie mane! Tai neteikia man jokio džiaugsmo, priešingai. Kadangi jums žinoma, jog buvau ištekėjusi, turėtumėt žinoti, kad dabar esu našlė...

- Galite kalbėti ką norite. Bet širdžiai neįsakysite!

- Žinau tai geriau už jus, nes myliu žmogų, kurį iš manęs atėmė mirtis ir mylėsiu jį, kol būsiu gyva. Tetrokštu vienintelio dalyko - susijungti su juo! O dabar pasakykime vienas kitam sudie!

- Minutėlę! - įsikišo į pokalbį Leonarda. - Nepamirškite savo pažado pasikalbėti su legatu!

- Gerai. Kokiu vardu jūsų tarnaujate grafo de Šimė pulke?

- Kristofo Lenė. Skambus vardas, - karčiai atsakė jaunasis žmogus.

- Visi garsūs vardai kilo iš gana trumpų vardų, - griežtai pasakė Fjora. - Netgi karališkieji. Galėtumėte pasižymėti ir su šiuo vardu, bet, kadangi jūs trokštate savojo, pasistengsiu jį jums grąžinti, kad galėtumėte ramiai grįžti namo.

- Vadinasi, jūs mane niekinate? - sušnabždėjo nuraudęs Kristofas. - Madam de Selonžė niekina tokius žmones kaip aš?

- Ne, bet prisipažįstu, jog nuvylėte mane. Ar kada nors jūs tapsite tikru vyru?

- Tuomet pasilaikykite sau tą pagalbą! Ir pamirškite mane! - sušuko jis iš nevilties.

Niekam nespėjus ištarti nė žodžio jis apsisuko ir strimgalviais nubėgo atgal. Fjora buvo bepuolanti paskui, bet Leonarda ją sulaikė.

- Kas yra? - ji nustebusi pažvelgė į Fjorą. - Jūs ruošiatės lakstyti po miestą su šia suknele ir enenu, atrodančiu lyg katedros bokštas? Tegu berniukas elgiasi taip, kaip nori. Net jei jis nelabai aiškiai suvokia, kas su juo darosi. Na ir kas, kad jis jus myli ir trokšta būti su jumis ir dieną, ir naktį.

- Kaip tik šito aš ir nenoriu. Bus geriau, jei aš pasikalbėsiu su monsinjoru Nani.

- Kol kas nieko nedarykite! Jei jaunasis Brevajis nutars grįžti namo, jis pats jus susiras.

Ir vis dėlto šis susitikimas sujaudino Fjorą. Mintis apie tai, kad geras darbas, padarytas praėjusią vasarą, gali turėti visiškai priešingų pasekmių, buvo nepakeliama. Ji labiau negu bet kada gailėjosi, kad šalia nėra Demetrijo, randančio išeitį iš bet kokios padėties. Demetrijas, palikęs ją dėl jaunojo Lotaringijos hercogo, ant kurio pylėsi nemalonumų kruša, buvo toli. Fjora pajuto jam užslėptą neapykantą.

Visas kitas dienas hercogas Karolis stipriai sirgo, ir Fjora daugiau negalvojo apie Kristofą. Princas ištinusiomis kojomis, aštriu gastritu ir skausmo iškreiptu veidu buvo skubiai atgabentas į Lozaną, kur hercogienė paruošė jam keletą pilies patalpų. Tris dienas ir tris naktis visi buvo rimtai susirūpinę dėl hercogo gyvybės, o gydytojai nesitraukė nuo jo galvūgalio. Miestas apmirė, įsiklausydamas į trūkčiojantį kvėpavimą, kuris bet kurią minutę galėjo nutrūkti.

- O, jei kas nors galėtų pranešti jam gerą žinią, - dūsavo Panigarola, - tai palaikytų jį! Bet visos naujienos lyg tyčia tiesiog šlykščios! Hercogo Renė kariuomenė, vadovaujama bastardo de Vodemono, Lotaringijoje atėmė Epinalį, taip pat Vezelizą, Teną ir Pon San Vinsentą. Žinoma, niekas nedrįsta jam šito pasakyti. Tokia žinia tik apnuodytų jo, galimas dalykas, paskutines valandas.

- Reikalai tokie prasti?

- Kiek žinau, taip. Viskas hercogienės Jolandos rankose. Ji apsimes nieko negirdinti, jei jis šauksis vieno iš mūsų. Kalbama, kad jis jau be sąmonės. Pas jį įleidžiamas tiktai didysis bastardas Antuanas ir aš pats vakar mačiau jį išeinantį iš hercogo apsiašarojusį.

- Kaip gaila! Florencijoje turėjau draugą, puikų gydytoją iš Bizantijos, galėjusį daryti stebuklus.

- Florencijoje? Jūsų gimtasis miestas, brangioji Fjora, dabar paskelbęs gedulą.

- Gedulą? Tai... ne dėl monsinjoro Lorenso?

- Ne. Dėl nepaprasto grožio jaunos moters. Galbūt jūs ją pažįstate? Ją vadino Genujos Žvaigžde.

- Simoneta! - sušnabždėjo sukrėsta Fjora. - Simoneta mirė?

- Prieš keletą dienų Medičių viloje Pjombine. Ten ji buvo nuvežta tikintis, jog jūros klimatas išgelbės ją. Deja. Po dienos ją pašarvojo Visų Šventųjų bažnyčioje ir visi aplinkui raudojo.

Demetrijo pranašystės pildosi! Jai pasirodė, jog girdi žemą graiko balsą. Sykį baliuje jie abu žiūrėjo į Simonetą ir Džulianą, pusbalsiu besikalbančius tarpusavy. Jie šypsojosi vienas kitam. "Jai liko gyventi apie penkiolika mėnesių. Visa Florencija jos gedės, bet jūsų čia jau nebus..." Nuoširdžiai susikrimtusi, Fjora pagalvojo, koks nelaimingas Džulianas Medičis. Nuostabus ir trapus jaunystės pasaulis pamažu griūva ir vieną sykį galbūt išnyks amžiams. Florencija išgyveno patį puikiausią savo laiką, pačias gražiausias šventes, įkvėpta Simonetos šypsenos.

Nori būti laimingas - paskubėk,

Nes nežino niekas, kas nutiks rytoj...

Šitaip buvo sakoma pranašingoje Lorenso dainoje. Fjora pagalvojo, kad laimė du sykius praėjo pro ją ir ji du sykius nesugebėjo jos sulaikyti. Trečio karto nebebus...

Nepaisant visuotinių nuogąstavimų, Karolis Drąsusis pasveiko, nusiskuto barzdą ir ėmėsi reikalų. Gegužės šeštąją, dar pusiau sergantis, jis savo kambaryje dalyvaujant monsinjorui Nani pasirašė su Hesleriu sutartį dėl savo dukters ir imperatoriaus sūnaus sutuoktuvių. Vestuvės turėjo įvykti arba Kelne arba Eks la Šapelyje.

Tai buvo vienintelė gera žinia.

O blogų kiekvieną dieną vis daugėjo. Šveicarai toliau plėšė Savoją. Valė kariai užvaldė Ronos slėnį, o venecijiečiai ir lombardiečiai, ėję Karoliui Drąsiajam į pagalbą, niekaip negalėjo įveikti Sen Bernaro perėjos. Grafas de Romonas, drąsusis hercogienės Jolandos žentas, pasiųstas prieš Valė gyventojus, buvo priverstas atsitraukti ir šveicarai užėmė rytinį bei pietinį Ženevos ežero krantus. Iš Lozanos matėsi jų padegti kaimai ir miestai. Be to, hercogui buvo papasakota apie tai, kas nutiko Lotaringijoje.

Karolis buvo pernelyg silpnas, kad patirtų jam būdingą siaubingo pykčio priepuolį, tačiau jis vis dėlto nusprendė paspartinti paruošiamuosius darbus. Praėjus trims dienoms po sutuoktuvių sutarties pasirašymo jis jau sėdėjo ant žirgo, apsivilkęs trumpą šilkinį apsiaustą, išsiuvinėtą auksu ir apsiūtą švelniu kiaunės kailiu - ginklų svoris kol kas buvo per sunkus nusilpusiems pečiams - ir keturias valandas apžiūrinėjo savo kariuomenę bei naująją ginkluotę. Kareiviams buvo išdalyti tokie patys kaip ir šveicarų durtuvai, labai sumažėjo kavalerijos. Iš viso susirinko apie dvidešimt tūkstančių žmonių, kurių trečdalį sudarė nepatikimi samdiniai, o vieną ketvirtadalį - Savojos gyventojai, pilni ryžto kautis iki paskutinio žmogaus. Buvo nuspręsta, jog gegužės dvidešimt septintąją armija pajudės į Berno pusę. Judėjimas turėjo prasidėti iš Moranso, už vienos lyė į šiaurę nuo Lozanos. Išvakarėse Fjora, nusprendusi drauge su Panigarola prisidėti prie hercogo, atėjo į "Auksinį liūtą" atsisveikinti su Leonarda, kuri kartu su Batistu liko viešbutyje. Būtų buvę kvaila į karinę ekspediciją imti pagyvenusią damą.

Atsisveikino be žodžių. Leonarda, žinodama, kad jokie prašymai nepajėgs palaužti jaunosios moters ryžto, tylėdama apkabino Fjorą ir stipriai prie jos prisispaudė. Moters skruostais ritosi ašaros.

- Dona Leonarda, nereikia taip jaudintis, - mėgino ją raminti Panigarola, užėjęs atsisveikinti po Fjoros. - Aš pasirūpinsiu ja. Pasiuntiniai žūsta retai...

- Bet aš girdėjau, kad šveicarai prisiekė neimsią belaisvių...

- Tai tiesa. Visuose kantonuose kas antras vyras mobilizuotas, taigi, susidaro didžiulė armija. Kiekvienas karys prisiekė vietoje užmušti savo belaisvius. Monsinjoras sakė lygiai tą patį. Bet į nelaisvę manęs taip pat nepaims, o dona Fjora visą laiką bus šalia. Milano vėliavą kiekvienas pažįsta. Joje pavaizduota gyvatė mus puikiai apsaugos.

- Aš žinau, kad jūs geras žmogus ir pasirūpinsite ja, mesire pasiuntiny... bet dona Fjora pati trokšta mirties, o ji - mano širdies kūdikis...

Panigarola stipriai suėmė senosios moters rankas.

- Aš sutrukdysiu jai. Be to... ji nesupranta, ką reiškia atsidurti mūšio sūkury. Kokia drąsi ji bebūtų, savisaugos instinktas labai stiprus!

- Nesuprantu jos. Nejaugi ji šitaip beprotiškai myli Filipą de Selonžė...

- Viskas vyksta pagal Dievo valią! Melskitės už ją... ir nesikankinkite taip stipriai...

Tačiau pats jis anaiptol nebuvo ramus. Ši kampanija buvo dar didesnė beprotybė, negu žygis į Grandsoną. Pergalė prieš šveicarus Karoliui iš esmės nieko neduos, o jeigu ir duos, tai labai mažai. Tuo tarpu pralaimėjimas būtų lemtingas. Daug paprasčiau būtų buvę užsiimti derybomis, tačiau kaip priversti padaryti protingą žingsnį žmogų, valdomą įžeistos savigarbos? "Geriau mirti, negu kęsti gėdą!" Jis nuolatos tai sau kartojo ir vienintelis dalykas, kurį pasiekė Panigarola, buvo tai, jog armijai buvo leista judėti lėtai. Tačiau princo nepavyko įtikinti, jog reikia traukti tiesiai į Berną. Jis nusprendė apgulti nedidelį miestelį, tvirtovę Morą, įsikūrusią ant to paties pavadinimo ežero kranto.

- Ir kaip jis nesupranta, - sugniuždytas pasiuntinys skundėsi Fjorai, - kad tik veltui eikvos savo jėgas šiai landynei paimti! Vietoj to, kad tiesiai trauktų į priešą! Grandsone jis nenustygo gerai įtvirtintoje stovykloje, o dabar nori sustoti, leisdamas šveicarams apeiti jį iš užnugario!

Tačiau logika neveikė hercogo. Jis troško naikinti viską iš eilės, viską, kas turėjo šveicarišką pavadinimą. Birželio vienuoliktąją jis apgulė Morą ir įkūrė stovyklą prie nedidelio ežero, kurį nuo Nešatelio skyrė tik keletas žemų kalvų.

Birželio dvidešimt antrą, šeštadienį ryte, Panigarola su Fjora neskubėdami jodinėjo už stovyklos. Oras buvo nelabai geras, lijo lietus, tačiau nė vienas iš jų nebegalėjo ilgiau pakęsti stovyklos atmosferos ir palapinių, kuriose tvyrojo kankinanti tvankuma. Naktį iš dvidešimtos į dvidešimt pirmą įvyko nedidelis susirėmimas, tačiau nieko rimto neatsitiko ir viskas liko po senovei ramu. Sužaliavo apylinkių miškeliai, buvo žalia, gaivu ir gražu. Pasisukęs nugara į stovyklą, sunkiai įsivaizduotumei, jog esi kare. Fjora netgi nusiėmė lengvą šalmą, kurį nešiojo hercogo įsakyta. Ji mielai būtų pasielgusi taip pat ir su šarvais, kuriuos jai įteikė tuomet, kai ji atsisakė mokytis valdyti ginklą, pareiškusi, jog apsišarvavusi negalėtų padaryti menkiausio judesio. Tačiau šito jai neleido Panigarola.

Abu raiteliai jodami per stovyklą atsakinėjo į pakeliui sutiktų kareivių sveikinimus ir šypsenas. Jaunąją moterį pažinojo visa stovykla. Ne todėl, kad ji buvo vienintelė moteris - Karolis Drąsusis išvykdamas iš Lozanos išvaikė visas prostitutes - o todėl, kad visi žavėjosi jos valia, gerumu ir priesaika kautis žuvusio vyro ginklais.

Fjora ir jos palydovas, nekreipdami dėmesio į sargybinių šūkaliojimus, išjojo už stovyklos ribų į mažą pievutę. Staiga nustojo lyti ir dangus nusigiedrijo. Fjora krestelėjo sušlapusius plaukus, nusišypsojo ir norėjo kažką pasakyti, bet tuo metu pasiuntinys suriko:

- Žiūrėkite! Dieve mano, mus tuojau sutryps!

Iš gretimų miškelių pabiro šimtai šveicarų. Greitai jų padaugėjo iki keliolikos tūkstančių... Priekyje žygiavo kariai su arkebuzomis, iš paskos - su ietimis. Visi jie traukė į priešų stovyklą, kurioje jų niekas nelaukė. Abu raiteliai vienu metu apgręžė žirgus ir iš visų plaučių suriko:

- Pavojus! Pavojus, mus puola!

Stovyklos vartai užsitrenkė jiems už nugarų ir, nespėjus nusigauti iki hercogo palapinės, orą sudrebino arkebuzų ir patrankų šūviai, užgoždami kraują stingdantį kalniečių trimitų kauksmą, nuaidėjusį tuo pačiu metu.

Karolis Drąsusis kalbėjosi su gydytojais, kai į jo palapinę įsiveržė Fjora ir Panigarola.

- Greičiau! Kur mano ginklai! - įsakė jis.

Kol arklininkas ieškojo žirgo, pasiuntinys ir Matėjas Kleričis užvilko jam šarvus. Po to visi drauge išėjo iš palapinės, užšoko ant balnų ir paskui hercogo vėliavą, kurią laikė rankose Jokūbas van der Maesas, nuskriejo pasitikti priešo. Mūšis jau buvo pačiame įkarštyje. Įtvirtinimai buvo suniokoti ir gynybinės burgundų linijos pralaužtos. Išsigandusi Fjora atsidūrė pačiame negailestingo susirėmimo centre ir pamatė, kaip Burgundijos vėliava krinta su tuo, kuris ją laikė. Ji sutramdė žirgą, kad neatsidurtų pačiame sūkuryje ir net nepagalvojo griebtis ginklo. Išgąsdintas arklys puolė prie ežero, link kurio bėgo minios lombardiečių. Samdiniai visuomet suuosdavo, jog mūšis pralaimėtas, todėl dabar gelbėjo savo kailį. Hercogo auksinio erelio irgi nesimatė, o Panigarolą greičiausiai nusinešė šėlstanti srovė...

Į Fjoros arklį pataikė arbaleto strėlė ir jis krito. Jaunoji moteris bandė kaip nors iš po jo išsikapstyti, kai staiga priešais save išvydo didžiulio ūgio šveicarą, nukreipusį į ją ieties smaigalį. Mirtis buvo visiškai šalia ir moteris pajuto siaubą. Nenorėdama žvelgti mirčiai į akis ji užsimerkė, bet visiškai netikėtai pasijuto parblokšta

ant žemės. Iš viršaus ant jos užgriuvo kažkieno kūnas ir ji visa drebėdama stengėsi jį atstumti, klykdama iš baimės. Tuo pat metu ji spėjo pamatyti, jog šveicaras išsirinko kitą auką, puldamas prie jos su kruvina ietimi ir... staiga ji atpažino tą, kuris mirė vietoje jos.

- Kristofai! Dieve mano, juk tai Kristofas!

Jaunuolio krūtinė buvo permirkusi krauju, nedidelė srovelė prasiveržė iš burnos, bet jaunuolis vis dėlto atmerkė akis ir nusišypsojo jai:

- Dabar jūs pati matote, kad nereikėjo man kliudyti, - sunkiai ištarė jis. - Gelbėkitės, Fjora! Armija bėga, bet hercogo palapinė visiškai šalia. Pasislėpkite joje, o jei jus suras, paaiškinkite jiems, jog esate moteris... Jums reikės išlošti laiko...

- Nieko nekalbėkite! Aš nunešiu jus ten ir pažiūrėsiu, kuo galiu padėti. Atrodo, šveicarai traukiasi!

- Jie... persekioja hercogą, o man... nieko daugiau nebereikia... Aš... myliu jus...

Tai buvo paskutiniai jo žodžiai. Kristofo galva bejėgiškai nusviro ant peties. Sukrėsta Fjora atsargiai užspaudė jam akis, kurios buvo tokios pačios spalvos kaip ir jos, ir lengvai pabučiavo pusiau praviras lūpas.

Po to ji apsidairė aplinkui, tačiau beveik nieko negalėjo įžiūrėti. Tada ji suprato, jog verkia. Atgalia ranka pasitrynusi akis ant žolės pamatė špagą ir mašinaliai ją paėmė. Didžiulė raudona palapinė - hercogas įsakė padaryti ją vietoj tos, kurios neteko Grandsone, beveik tokia pat prabangi, iš tikrųjų stovėjo visiškai netoli ir kelias į ją buvo laisvas. Ji atsistojo ir buvo bebėganti prie palapinės, kai staiga iš kažkur išniro žmogus ir, nukreipęs į ją ginklą, ėmė grėsmingai artėti. Pirmo smūgio pavyko išvengti; po to, veikdama instinktyviai, ji iš visų jėgų, baimės ir neapykantos padidintų dešimteriopai, smogė dešine ranka... Špaga įsmigo kareiviui į pilvą ir jis kriokdamas sudribo žemėn. Palikusi ginklą

nužudytojo kūne, Fjora nubėgo į raudonąją palapinę, užsidarė joje ir draskoma raudos krito ant lovos.

Ji nesuvokė, kiek laiko truko ši isterija, apėmusi ją dėl nužudyto žmogaus. Valandą ar vos keletą minučių? Fjora negalėjo šito pasakyti. Ji būtų raudojusi toliau, jei ne kažkieno sunki ranka, grubiai sučiupusi už pečių. Svetimas balsas ištarė:

- Liaukitės! Pasakykite, kas esate!

Nuskambėjus šiems žodžiams ji akimirksniu pašoko ant kojų ir akis į akį susidūrė su Demetriju, kuris apstulbęs žvelgė jai į veidą.

- Negaliu patikėti, - iškvėpė ji, sunkiai atpažindama graiką, pasislėpusį po kariniu šalmu ir šarvais. - Ar tai iš tikrųjų tu?

- Kodėl gi ne? - atsakė jis šiurkščiai. - Tai nė kiek ne mažiau keista, kaip išvysti tave šioje palapinėje. Vadinasi, tie gandai teisingi? Sakyk, kaip galima tuo patikėti?

- Prašau... Apie ką tu kalbi? - sušuko ji. Netikėto susitikimo džiaugsmą aptemdė griežtas balsas ir šiurkštus žvilgsnis. - Kuo tu negali patikėti?

- Tuo, kad tu esi Karolio Drąsiojo meilužė! Tačiau teks susitaikyti su tuo, kas akivaizdu, jei jau aš aptikau tave raudančią ant jo lovos!

- Aš?! Hercogo Karolio meilužė? Kas tau tai sakė?

- Visi taip kalba! Šioje Europos dalyje daug kalbama apie jauną moterį, persirengusią vyriškiu, nuolat sekančią paskui burgundą, kuris negali be jos apsieiti ir ji ateina pas jį bet kuriuo dienos ar nakties metu...

- Užteks! Nejaugi tu taip mažai mane pažįsti, kad patikėjai šiuo melu? Visi, kas taip kalba, nė trupučio nepažįsta hercogo! Jis nėra palietęs nė vienos moters, išskyrus savąją hercogienę. Jis niekuomet neturėjo meilužių! Tėvo elgesys privertė jį bjaurėtis tuo.

- Tuomet ką tu čia veiki?

- Ar tau neatrodo, kad užduodi per daug klausimų? Dabar mano eilė paklausti, ką tu čia veiki? Sprendžiant iš to, ką man perdavė Leonarda, tu suliepsnojai meile Lotaringijos hercogui Renė ir nesitrauki nuo jo nė per žingsnį? O dabar dar su šveicarais?

- Esu čia dėl vienintelės priežasties - dėl hercogo Renė. Jis privertė burgundus atsitraukti vadovaudamas Elzaso kavalerijai, o aš, žinoma, kaip visuomet buvau šalia jo. Netrukus jis bus čia.

- Man tai nerūpi. A, aišku! Šito berniuko laukia šlovinga ateitis? Tu įžiūrėjai jame garsų karvedį? Galėčiau tik tiek pasakyti: nematau jame nieko panašaus! Kai tik jis pasijunta pralaimintis, iš karto skuba ieškoti pagalbos... ir daugiau nebepasirodo. Visą šį laiką Lotaringijos gyventojai nešė ant savo pečių sunkią karo naštą... Hercogas Karolis, praminęs jį "kūdikiu", žino, ką kalba, o tu, kiek suprantu, tapai jo žindyve?

Demetrijas pradėjo kvatotis ir šiame juoke buvo kažkas žiauraus.

- Kai nežinai, kaip apsiginti, lengviausia kaltinti kitą! Tu pamiršai kraujo priesaiką?

- Ne, aš jos nepamiršau, aš įvykdžiau užduotį, kurią man davė karalius Liudvikas. Aš sunaikinau burgundų ir Kampobaso sąjungą, ir vienas Dievas težino, kiek man tai kainavo! Dievas ir galbūt Estebanas, nes jis tikriausiai susidėjo su tavimi?

- Taip. Jis pasakojo man, kad tu...

- Jei ne jis, manęs nebebūtų tarp gyvųjų, tačiau mano sunkumai netrukdė tau miegoti? Hercogas manęs vos nenuteisė, aš per plauką išvengiau Kampobaso špagos... aš netekau... Filipo, kurį buvau ką tik atradusi. Esu čia tik todėl, kad būčiau drauge su juo ir kad mūšio lauke visi matytų jo herbus.

Jos balse girdėjosi ašaros. Fjora gėdijosi šito. Ji negalėjo sau atleisti, kad parodė silpnumą. Ji manė, jog jis jos draugas, tačiau vos tik tarp jų atsirado tas

nelaimingas Lotaringijos hercogas, Demetrijas tapo aršiausiu jos priešu.

- Bravo! Matau, jog tapai pavyzdinga drauge to paties hercogo, kurį prisiekei sunaikinti!

- Aš netapau jo drauge, jis buvo geras man. Jis stengėsi palengvinti mano skausmą ir netgi paaiškino, kodėl negalėjo apginti Žano de Brevajo, nors ir mylėjo jį...

- Ir, žinoma, tu juo patikėjai. Kai nori patikėti, tai padaryti labai lengva!

- Lygiai taip pat lengva neigti realybę, kai nori likti aklas! Tik aš norėčiau sužinoti, ką tu pats padarei vardan duotos priesaikos?

- Daug daugiau, negu tu gali įsivaizduoti. Aš žinau, jog likimas lėmė Renė II tapti Karolio Drąsiojo nugalėtoju. Šiandien jis būtent tai ir įrodė. Tavo hercogas pabėgo. Tenka pripažinti, jog jis tave metė.

- Jei tavo hercogas ir laimėjo, tai juk ne vienas? Mano manymu, tai šveicarų nuopelnas. Bet pasakyk, Demetrijau, jei tau taip reikia hercogo Karolio mirties, kodėl nenori su juo susitikti? Svetimšalis gydytojas - juk tau būtų labai paprasta, juo labiau, kad jis sirgo. Eik ir užmušk jį. Ne? Tau tai netinka? Tikriausiai neišsikapstytum gyvas, o dabar, man rodos, tu labai brangini savo gyvybę.

- Ne labiau nei anksčiau, bet man dar reikia nemažai nuveikti! Beje, tau būtų daug paprasčiau išlaisvinti nuo jo žemę, kurią jis teršia savo beprotiška didybe. Kad ir šituo dalykėliu...

Iš odinio maišelio Demetrijas išsitraukė nedidelį buteliuką ir prikišo jį prie žvakės liepsnos.

- Trys lašeliai ir Karolis Drąsusis nebegalės žudyti žmonių! Tu girdi šiuos riksmus? Šveicarai laikosi duoto žodžio ir žudo visus iš eilės. Jei būtų laimėjęs jis, pasielgtų lygiai taip pat! Tai siaubūnas, nuolatos trokštantis kraujo!

Jis būtų šnekėjęs toliau, bet Fjora jo nebesiklausė. Ji su pasišlykštėjimu žvelgė į buteliuką, kurį graikas laikė pirštų galiukais.

- Ne. Niekuomet gyvenime nepadarysi iš manęs žudikės! Aš sakiau tau tai jau Florencijoje. Nuodai - tai niekingas ginklas.

- Gerai, - sutiko Demetrijas ir pastatė buteliuką ant stalo. - Tu gali naudotis bet kuriomis priemonėmis, bet žinok viena: kai Karolis Drąsusis mirs, aš grąžinsiu tau tavo vyrą!

- Mano vyrą! Filipą! Argi jis dar gyvas?

- Taip. Aš irgi buvau Grandsone, tik tą sykį be hercogo Renė. Aš radau Selonžė mūšio lauke. Išvežiau jį iš ten, išgydžiau ir paslėpiau tokioje vietoje, kurios be manęs negalėsi rasti!

- Filipas gyvas! Dieve mano! Vadinasi, tu kartais išklausai maldų?

- Palik Dievą ramybėje! Laikas eina. Karolis Drąsusis turi dingti, supratai? Galvok apie mane ką nori, bet tu - vienintelė, įgijusi jo pasitikėjimą. Todėl veik! Jis privalo mirti...

Po šių žodžių Fjorai staiga viskas pasidarė aišku. Išdidžiai atsistojusi ji niekinamai nužvelgė tą, kurį taip ilgai laikė savo draugu.

- Kas gi tu per žmogus, Demetrijau Laskari, jei drįsti šitaip kalbėti? Tavo akla neapykanta neleidžia tau priimti gyvenimo tokio, koks jis yra, ir man baisu, kad kažkada ryžausi sumaišyti savo kraują su tavuoju.

- Tau toks brangus Selonžė? Bet juk tu puikiai žinai, kad jis užmiršo tave! Prisimink tą jauną moterį...

- Tai jo vyriausiojo brolio našlė, netekusi vyro prieš daugybę metų. Nesuprantu, kodėl tai tave taip domina? Eik savo keliu, aš eisiu savuoju.

Tuo momentu į palapinę įėjo du žmonės. Vienas jų buvo Panigarola, apsitaškęs purvu ir kraujais, kitas - jaunas baltaplaukis vyras, gana gražus, ant šarvų užsivilkęs

trumpą paauksuotą apsiaustą su baltu dvigubu kryžiumi ir baltos bei raudonos spalvos rankovėmis. Pamačiusi ant kelių suklupusį Demetriją, Fjora suprato, jog tai hercogas Renė.

- Ji čia! - šūktelėjo milanietis ir paėmė Fjorą už rankos. - Monsinjore, štai ta jaunoji moteris, apie kurią aš jums kalbėjau. Ačiū Dievui, ji gyva!

- Aš labai džiaugiuosi, mesire Panigarola! Būtų buvę gaila, jei tokiai damai kas nors atsitiktų!.. Dabar suprantu, kodėl vardan jos taip rizikavote...

- Tą minutę, kai išvydau jūsų vėliavą, monsinjore, rizika beveik dingo. Aš žinojau, jog jūs priversite gerbti manąją!

- Kur mes visi nusiristume, jei pradėtume žudyti diplomatus? O dabar eikite ir dėl nieko nesijaudinkite. Jus palydės mano vėliavnešys ir ketvertas raitelių. Sveikinu jus, madam, ir nuoširdžiai tikiuosi jus išvysti... ne tokiomis tragiškomis aplinkybėmis.

Fjora netarusi nė žodžio priklaupė ir, nė nežvilgtelėjusi į Demetriją, išėjo.

Tačiau kai ji pamatė, pro ką turės praeiti, širdis vos neiššoko iš krūtinės. Aplinkui vyko tikros skerdynės. Bėgančius ramiausiai sušaudydavo. Tai buvo baisus vaizdas, siaubingas pragaras. Fjora užsimerkė ir iš visų jėgų užspaudė delnais ausis, kad negirdėtų sužeistųjų ir mirštančiųjų riksmo. Ji patikėjo Panigarolai vesti savo arklį. Kai dejonės pradėjo rimti, ji suprato, jog mirties stovykla liko už nugaros.

- Galite atsimerkti, - ramiai ištarė milanietis, - mes vieni.

Ji pakluso ir pamėgino jam nusišypsoti, tačiau ši pagirtina pastanga nedavė jokių rezultatų.

- Kaip jums atsidėkoti? Juk ištraukėte mane iš paties pragaro!

- Tai galėjau padaryti tik aš vienas. Hercogas buvo priverstas bėgti lydimas vos keleto raitelių. Niekuomet

nesu matęs jo labiau pasimetusio. Jis atrodė netekęs proto. Man pasirodė, kad jis norėjo likti ir žūti, žmonės vargais negalais jį ištempė iš karo lauko. Bet pagalvokime apie jus! Jei jaučiatės pakenčiamai, jokime kuo greičiau į Lozaną. Sprendžiant iš mane pasiekusių gandų, šveicarai atsisakė persekiojimo ir supratę, jog pasiekė galutinę pergalę, nutarė iki siūlelio apiplėšti miestą. Reikia tučtuojau susirasti doną Leonardą ir jaunąjį Batistą.

Fjora išsigandusi pažvelgė į jį ir paleido savo arklį šuoliais. Betrūko tik to, kad užmuštų jos brangiąją Leonardą!

Septintas skyrius

Užšalęs tvenkinys

Po trijų skubios kelionės dienų persekiojami daugybės šveicarų ir nekontroliuojamų gaujų, užtvindžiusių visas apylinkes, visi keturi: Panigarola, Fjora, Leonarda ir Batistas - patraukė į Lozaną ir netrukus atvyko į nedidelį kalnų miestelį Sen Klodą, įsikūrusį nuokalnėje, kurios apačioje susijungia Bjena ir Takona. Miestelis, kuriame dauguma gyventojų buvo akmentašiai, susivieniję į solidžią korporaciją, buvo išsidėstęs palei abiejų upių krantus ir aplink benediktinų abatiją; joje dvyliktame amžiuje darė stebuklus šv. Klodas, buvęs šio vienuolyno abatas. Kaip tik šio vienuolyno vartai ir atsivėrė Milano pasiuntiniui ir jo palydovams.

Ten jie sutiko didįjį bastardą Antuaną, kuris, sulaužęs etiketo taisykles, puolė ant kaklo Panigarolai:

- Pone pasiuntiny, perduokite savo ponui, jog esu jam labai dėkingas. Jei ne nuostabusis jo žirgas, būčiau padėjęs galvą prie Moro. Jis išgelbėjo man gyvybę!

- Ir garbę, monsinjore. Jūs čia vienas? Man pasirodė, jog hercogas irgi ketino vykti čia?

- Jis ketino, bet pakeitė savo nuomonę. Sužinojęs, jog Savojos hercogienė su vaikais užsidarė Žė pilyje, jis išsiruošė ten su de Živri ir de la Maršu, norėdamas įkalbėti madam Jolandą vykti su juo į Burgundiją.

- Į Burgundiją? Kodėl?

- Tikriausiai jis trokšta patirti, ar ji jam ištikima.

- A! O kaip hercogas jaučiasi?

- Jis šėlsta. Ir jo beprotybė nepraeina. Jis prisiekė, kad artimiausiu laiku surinks pusantro šimto tūkstančių žmonių armiją, užpuls kantonus ir nepaliks akmens ant akmens. Aš bijau, - liūdnai pridūrė jis, - kad jis ne visai sveiko proto.

- Ne, monsinjore, bet jis vis dar tikisi įgyvendinti savo svajonę! Jis visą gyvenimą pašventė jai. Iš pradžių jis svajojo apie imperiją, paskui - apie senąją Lotaringijos karalystę. Šią svajonę jis pavertė realia neapykanta šveicarams. Dieve, padaryk taip, kad nubudimas nebūtų pernelyg žiaurus! Ar žinoma, kiek žmonių mes netekome?

- Norite pasakyti, kiek žmonių buvo sunaikinta? Keletas tūkstančių, tarp jų Žanas iš Liuksemburgo, Somersetas ir didžioji anglų alebardininkų dalis. Galeotas, kaip įmanydamas gynęs hercogo palapinę, paspruko su dviem būriais. Kaip ir Grandsone, šveicarams atiteko visa mūsų stovykla ir naujoji artilerija. Tai didesnis krachas negu tuomet.

- Ar galiu paklausti, ką ruošiatės daryti, monsinjore? Lauksite hercogo čia?

- Ne. Rytoj su Salena vykstu pas tuos, kuriems pavyko išsigelbėti. Jei tokių išvis yra... Hercogas atvyks ten. Norite joti drauge su manimi?

- Su malonumu, jei tik mano palydovai nelabai pavargę!

Tuo metu svečių namuose, į kuriuos juos iš karto palydėjo šeimininkai, Leonarda, užsižiebusi nuvarvėjusią

žvakę, klojosi sau lovą, vis dar negalėdama atsigauti po jai neįprasto jojimo arkliu. Ji kažką murmėjo ir siuntė Demetrijui visus pragaro prakeiksmus. Fjoros pasakojimas apie susidūrimą su graiku išvedė ją iš kantrybės.

- Tas senas beprotis visiškai pakvaišo! Aš jums visuomet sakiau, jog pati galvoju apie kerštą, ir vis dėlto išleidau jus! Ačiū Dievui, kad nesusitepėt rankų!

- Leonarda, aš užmušiau žmogų!

- Tai buvo gyvybės ir mirties klausimas: arba jis, arba jūs, o tai visiškai skirtingi dalykai! Šaltakraujiškai nunuodyti, papjauti arba uždusinti gyvą žmogų - aš buvau tikra, jog jūs šito nepadarysite.

- Diu Amelį užmuščiau nedvejodama. Lygiai taip pat būčiau pasielgusi su hercogu iki Nansi, kuomet jis elgėsi su manimi išdidžiai ir įžūliai, tarsi su daiktu! Nepadariau to tik todėl, kad vėl susiradau Filipą ir man neužteko drąsos leisti save nuteisti mirti už hercogo nužudymą. Meilė buvo stipresnė už neapykantą, o paskui aš daug ką supratau ir netgi atleidau hercogui už tai, kad jis nepasigailėjo mano tėvų. O dabar vien mintis apie šio silpno ir sergančio žmogaus su įžeista didybe nužudymą kelia man pasišlykštėjimą! Ir vis dėlto...

- Kas "vis dėlto"? Juk jūs šito nepadarysite?

Fjora atsisagstė apsiaustą, numetė jį ant vienos iš vienuolių lovų, išsitraukė iš odinio kelionmaišio, to paties, su kuriuo Leonarda nesiskirdavo net ir pačiomis sunkiausiomis gyvenimo aplinkybėmis, nedidelį veidrodį ir pažvelgusi į jį tarė:

- Plaukai auga. Reikia...

- Pakirpti juos? Šį kartą iš manęs nieko nesitikėkite ir aš draudžiu jums pačiai tai daryti. Jūsų vyras gyvas! Ką jis pasakys, išvydęs jus nusikirpusią? Atėjo laikas vėl tapti moterimi, Fjora!

- O kam? Filipą galėsiu pamatyti tik tuomet, kai...

Ji išsitraukė iš už diržo brangų durklą, kurį padovanojo Karolis Drąsusis, ir nutaisiusi nieko nematantį žvilgsnį, perbraukė pirštu per žvilgančius ašmenis. Leonarda išbalo.

- Fjora, prisiekite man, jog atsisakysite šios beprotiškos idėjos. Pabandykite užmušti hercogą ir jus tučtuojau pakars, o aš šito neišgyvensiu. O Demetrijas...

- Žinau, ką apie tai galvojate, - šypsodamasi nutraukė ją Fjora. - Keliaujant čionai iš Lozanos jūs vien tik apie jį ir šnekėjote.

- Galimas dalykas, bet noriu dar pridurti: jūs neprivalote jo klausyti. Šitoks niekšiškas pasiūlymas išlaisvina jus nuo bet kokių įsipareigojimų jam.

- O Filipas?

- Kol įkalintojas laukia šantažo rezultatų, jam nieko neatsitiks. Štai ko reikia: sužinoti, kur yra Lotaringijos hercogas. Demetrijas bus šalia, o tada aš jau žinosiu, ką daryti!

- Jūs be jokios abejonės teisi, bet kaip sužinoti, kur yra Renė II? Anot Panigarolos, jis nuolatos važinėja.

- Reikia būti šalia hercogo Karolio... ir šio malonaus pasiuntinio - jis visuomet viską žino. Jie abu turi savo šnipų ir mes žinosime visas naujienas.

- O gal nuvažiuoti į Lioną ir paprašyti karaliaus iškviesti Demetriją? Jis jo gydytojas ir...

- Ir neaišku, ar jis paklausys mūsų. Be to, nereikia pamiršti, kad jaunasis Kolona atsako už jus savo galva.

- Jūs manote, kad po viso to, kas atsitiko, hercogas tai dar prisimena?

- Su tokiu žmogumi geriau elgtis atsargiai. Gaila, bet jūs jam reikalinga. Jis netgi paparašė sūnaus princo sekti tokią seną bobšę, kokia esu aš. Jei jis kur nors išsiųstų Batistą...

Panigarola pritarė Leonardos nuomonei. Anot didžiojo bastardo, Karolis Drąsusis taip atvirai nerimavo dėl madam de Selonžė, kad neliko jokių abejonių dėl jo jausmų šiai moteriai. Fjora pagalvojo, kad čia nėra ko

bepridurti ir geriausia būtų elgtis taip, kaip patarė Leonarda.

Kitą rytą buvo nuspręsta drauge su didžiuoju bastardu vykti į Saleną. Nepaisant Demetrijo grasinimų, Fjora jautėsi laiminga kaip niekad. Ar tik ne todėl, kad sužinojo, jog Filipas gyvas ir kvėpuoja su ja vienu oru, regi tą patį dangų? Ateitį apgaubusią tamsą perskrodė silpnas vilties spindulėlis. Be to, ji labai pasitikėjo Leonardos išmintimi. Ji vylėsi jos padedama nugalėsianti Demetriją patikimiausiu moterų ginklu: gudrumu ir kantrybe.

Kai liepos antrąją Karolis Drąsusis, lydimas keleto raitelių, įjojo į Saleną, Fjora vos jį pažino. Kaip jis pasikeitė per tą keletą dienų! Suvytęs veidas, nuvargusios akys su maišeliais paakiuose, skausmo iškreipta burna ir stiklinis žvilgsnis... Nejaugi tai buvo tas pats žmogus? Jei ne paauksuoti šarvai ir šalmas su auksiniu liūtu karūnoje, ji niekuomet nebūtų pagalvojusi, jog regi Burgundijos hercogą. Ir vis dėlto jis šypsodamasis sveikino miestelio gyventojus, kurie garsiai džiūgavo, išvydę šį turtingą, saulės nutviekstą kortežą.

Pamatęs išėjusius pasitikti Fjorą ir Panigarolą, nuoširdžiai jiems nusišypsojo, o po to kiekvieną iš eilės šiltai apkabino.

Atrodė, jog jis siaubingai džiaugiasi vėl juos matydamas, todėl teko būti šalia iki pat vėlaus vakaro. Vakarienės, kurioje dalyvavo ir didysis bastardas, metu hercogas buvo be galo linksmas, tuo keldamas tarp svečių sąmyšį. Jo planai kaip visuomet buvo grandioziški ir jis pasipiktinęs kaltino savo kareivius dėl patirto pralaimėjimo - ir šį sykį jie, neparodę pakankamai drąsos, metėsi į kojas.

- Monsinjore, - užstojo juos Panigarola, - būkite atlaidesnis, juk dauguma jų žuvo!

- ... nors galėjo to ir nebūti. Reikėjo kautis, o mano kareiviai elgėsi siaubingai. Nieko nuostabaus: daugiausia

buvo prancūzų, bet aš kreipsiuosi į savo vasalus Burgundijoje. Jau žinau, kuo galiu pasitikėti...

Jis rašinėjo skaičiukus, formavo būrius ir skyrė jų vadais tokius žmones, kurių buvimas tarp gyvųjų daugumai kėlė abejonių.

- Manęs neapleidžia keistas pojūtis, jog aš vakarieniauju su vaiduokliais, - pasakė Fjora milaniečiui. - Mano manymu, ta didžiulė armija, apie kurią jis visą laiką šneka, egzistuoja tik jo vaizduotėje! Bijau, kad jis nesusirgtų.

- Aš irgi. Viena mane stebina. Kur dingo jo gvardijos kapitonas, kuris beveik niekuomet nuo jo neatsitraukdavo? Gal jį išsiuntė su kokia nors užduotimi? Juk jis buvo šalia hercogo Žė... ką tai galėtų reikšti?

Viskas paaiškėjo po trijų dienų, kai pilies koridoriais nugriaudėjo įtūžęs Karolio Drąsiojo riksmas: atvyko Olivjė de la Maršo būrys ir hercogas šaukė, kad jis nuims jam galvą. Tuo metu Fjora su Leonarda vaikštinėjo Bešenos - taip vadinosi upelė, palei kurią buvo įsikūręs Salenas - pakrantėmis. Išvydusios susijaudinusį Panigarolą, moterys suprato, jog atsitiko kažkas svarbaus.

- Aš pradedu rimtai manyti, jog jis išėjo iš proto, - šūktelėjo jis. - Ką tik jis padarė blogiausią iš savo beprotybių: išvykdamas iš Žė pilies, jis pabučiavo hercogienę ir prisiekė jai amžiną draugystę, tuo pat metu įsakydamas de la Maršui saugoti ją ir vaikus, nes ji nusprendė vykti į Ženevą pas vyskupą.

- Jis suėmė hercogienę Jolandą? Bet kodėl?

- Ji atsisakė važiuoti su juo į Burgundiją, o jo tikslas dabar - kietai laikyti Savoją. Ir štai vienas iš tarnų paslėpė princą Filiberą ir jauniausią jo brolį rugių lauke. Dabar jie Ženevoje ir aš įsivaizduoju, kokį triukšmą sukels vyskupas! Galvą duodu, jog bus prabilta apie Judo bučinį, o karalius Liudvikas, kuris yra aiškaus proto, pasinaudojęs proga pareikalaus suteikti jam teisę

globoti seserį ir giminaičius. Šitaip Savoja taps mirtinu mūsų hercogo priešu. Tarsi jam dar būtų maža!

- O kur hercogienė?

- Netoli nuo čia, Rošforo pilyje, esančioje šalia Dolio*. O la Maršas sužlugdė pusę užduoties ir tai, manau, jam nesibaigs geruoju.

Tačiau galvą Olivjė išsaugojo. Hercogas Karolis ir be jo turėjo daugybę rūpesčių: šveicarai tęsė puolimą. Užgrobę Lozaną, jie nutarė patraukti į Ženevą, bet tuo metu įsikišo karalius Liudvikas. Mūšio prie Moro rezultatai apstulbino jį, tačiau jis netroško, kad šveicarai grobstytų jo giminaičių turtą, todėl ėmėsi savo įprastos gudrybės - maišelio su auksu, paskui kurį nedidelė armija patraukė į Šamberi. Šitaip jis leido suprasti, kad, nors jis ir nekariauja nuolat, tačiau turi galimybę neblogai pradėti. Ir štai netrukus Savoja ir kantonai pasirašė taikos sutartį.

- Koks didis žmogus! - nuoširdžiai sužavėtas šūktelėjo Panigarola. - Tai vienas iš nedaugelio, laikančių karą menu!

Karolis Drąsusis greičiausiai šitaip nemanė. Jis sušaukė į Saleną generalinius Aukštutinės Burgundijos luomus ir paaiškino, kad jie privalo padėti jam kovoti su šveicarais, nes šio karo jis negalįs atsisakyti. Hercogas išrėžė savo pavaldiniams stulbinančią kalbą su pavyzdžiais iš Tito Livijaus apie pralaimėtus mūšius ir laimėtus karus. Jis pradėjo visa tai, norėdamas apginti juos pačius, žmonas, vaikus ir turtą nuo mirtino priešo: prancūzų ir šveicarų. Hercogas taip puikiai kalbėjo, kad visi susirinkę apsipylė ašaromis ir pažadėjo pagalbą saugant sienas. Tačiau buvo iškeltos dvi sąlygos: kad pats hercogas niekur nedalyvautų ir pasitaikius pirmai progai sudarytų taikos sutartį. Karolis sutiko patenkinti šiuos reikalavimus ir su nauja energija ėmėsi darbo.

---

* Netrukus ją išlaisvino Liudviko pasiųstas Karolis Ambuazietis.

- Dona Fjora, - sykį vakare kreipėsi jis į jaunąją moterį, atėjusią pas jį drauge su Batista, - kai aš laimėsiu karą prieš tuos niekšus ir atsiimsiu savo turtus, jūs tapsite princese. Galėsite išsirinkti labiausiai patinkančią mano žemę. Aš grąžinsiu jums jūsų kraitį.

- Man to visiškai nereikia, monsinjore. Ramiai gyventi prisiminimais apie savo vyrą, - ji sumetė, jog geriausia bus neprasitarus apie tai, ką neseniai sužinojo, - tai viskas, ko aš trokštu. Nemėgstu karo ir tas, kuris valdo mano valstybę, turi būti tam pasiruošęs.

- Šis karas bus paskutinis. Po to aš padarysiu iš jūsų brangiausią savo rūmų puošmeną.

Fjora nieko neatsakė, pagalvojusi, jog hercogo ištarta frazė nuskambėjo keistokai. Karolio požiūris į ją vėl pasikeitė. Jis paprašė jos užsivilkti moteriškus rūbus, nepaisydamas to, jog jie buvo skirti gedului - juoda suknelė be galo subtiliai pabrėžė jos grožį. Fjorai daugiau nebeteko regėti jo pykčio priepuolių, priešingai, jis tapo jai labai malonus, dovanojo įvairiausius dalykėlius, klausinėjo apie vaikystės metus, mokslą, apie gyvenimo periodą, praleistą Florencijoje, mieste, apie kurį jis pats dažnai svajodavo ir netgi regėdavo save įjojantį į jį kaip nugalėtoją, nes vylėsi užgrobti ir Italiją...

- Tegu Dievas man atleidžia, bet man atrodo, kad jis įsimylėjęs jus, - šūktelėjo Panigarola, stebėdamas, kaip ji išvynioja specialaus kurjerio iš Dižono parvežtą puikų gabalą šviesiai pilko satino su auksiniais siuvinėjimais.

- Jums neatrodo, kad turite pernelyg lakią vaizduotę?

- Žinoma, ne. Neturiu jokio pagrindo sau dėl šito priekaištauti. Ir vis dėlto aš nemanau, kad tapsite nuo to laimingesnė. Hercogas susižavėjęs jumis, o didžiulė ne visai pilno proto žmogaus aistra gali tapti labai pavojinga.

- Ką gi man daryti?

- Bėgti! Kaip galima greičiau ir kaip galima toliau! Aš jums padėsiu... jei liksiu čia.

- Jūs ruošiatės išvykti?

- Aš bijau, kad mane ne šiandien, tai rytoj atšauks. Mūšio prie Moro pasekmės triuškinančios ir mano šalies politika gali pasikeisti. Milanas linksta prie Prancūzijos ir jei mano ponas nutrauks santykius su Burgundija...

Fjora truputį patylėjo. Mintis apie tai, jog šis kuklus draugas paliks ją, slėgė. Numetusi blizgantį audinį ant stalo, ji priėjo prie besileidžiančios saulės nutvieksto lango.

- Jei išvažiuosite, pasiimkite su savimi Batistą, nes aš irgi čia nepasiliksiu. Kad ir kas atsitiktų, į karą su hercogu daugiau nebejosiu. Mačiau Grandsoną ir Morą - šito man užtenka.

Kitomis dienomis Karolis Drąsusis elgėsi ramiau. Jis nusprendė išvykti iš Saleno į La Rivjeros pilį, galingą feodalinį pastatą, apsuptą bokštų, su įspūdingais gynybiniais įtvirtinimais. Pilis stovėjo už trejeto ar ketverto ljė nuo Pontarlijė ant aukštos Juros plynaukštės, gana neišvaizdžios, bet pakankamai didelės, kad ant jos galėtų išsidėstyti armija. Drauge su juo išvyko artimieji ir dvariškiai. Patalpa, skirta Fjorai, buvo daug prabangesnė nei anksčiau, tačiau taikios Saleno dienos pasibaigė ir iš Moro mūšio lauko paspruke žmonės nebegalėjo mėgautis ramybe ar lengviau atsikvėpti.

Pirmoji La Rivjerą pasiekusi naujiena įsiutino Karolį Drąsųjį. Tuo metu, kai Burgundijos luomai nusprendė jam padėti, Gente susirinkę generaliniai Flandrijos luomai ne tik atsisakė teikti bet kokią pagalbą, bet dar ir pareikalavo grąžinti tam tikrą sumą, išleistą karo reikalams, motyvuodami tuo, jog armija daugiau nebeegzisuotoja.

- Nėra armijos! - riaumojo hercogas. - Greitai tie bailiai flamandai sužinos, ar aš turiu armiją! Aš pulsiu tuos maištininkus iš karto, kai tik nubausiu kantonų piemenis! O tas asilas kancleris Jugonis, išdrįsęs šitaip

su manimi kalbėti, sumokės už tai visa savo nuosavybe. Įsakysiu viską iš jo atimti.

Ir dar blogiau: hercogas Renė II, kurio senelė, princesė de Vodemon, numirdama paliko jam pasakiškus turtus, užverbavo šveicarus ir elzasiečius, pasiskolino Strasbūro miesto artileriją ir išvadavo Liūnevilį. Buvo manoma, jog kito žygio metu jis išvys burgundus iš Nansi.

Ši naujiena privertė smarkiau plakti Fjoros širdį. Dabar ji žinojo, kur yra Demetrijas. Beliko sugalvoti, kaip jį susirasti.

- Tai bus nelengva, - susirūpinusi prabilo Leonarda. - Išeiti iš pilies, užrakintos kaip gera pirklio skrynia, o po to iš stovyklos, kuri plečiasi tiesiog akyse, bus gana sunku, nes esant šitokiai meilei, kurią jums jaučia hercogas - netgi jei jūs pati šito ir nesuprantate, - jus saugo stipriau, nei tikrą jo nuotaką.

- Bet juk reikia rasti kokį nors būdą. Aš neleisiu išvežti savęs į kalnus, nes privalau būti Nansi.

Tačiau netrukus ši kliūtis dingo. Kai tik pyktis atslūgo, hercogas visiškai pakeitė savo pradinį planą: jis jau kalbėjo ne apie tai, kaip išžygiuos prieš kantonus, su kuriais prasidėjo kažkas panašaus į derybas. Dabar jis prabilo apie tai, kad reikia traukti į šiaurę ir galutinai išvyti Renė II iš Lotaringijos, jungusios abi Burgundijas. Ši žemė buvo iškovota be galo didele kaina, todėl reikėjo mesti visas jėgas ir išsaugoti ją. Brangusis siūlas neturėjo nutrūkti.

- Štai viskas ir susitvarkė, - pareiškė savo nuomonę Leonarda. - Mes laužėme galvą, kaip nusigauti iki Nansi, ir štai gavome puikų pasiūlymą. Armija didėja kiekvieną dieną. Netrukus išvyksime.

Ant erdviosios plynaukštės rinkosi vis daugiau žmonių. Burgundija laikėsi duoto žodžio ir siuntė karius bei ginklus. Atvyko pikardiečiai, valonai ir liuksemburgiečiai, pasirodė anglai, kuriuos ne be pasipriešinimo, tik įkalbėtas

hercogienės Margaritos, atsiuntė karalius Eduardas. Vienas iš pirmųjų atjojo Galeotas su ietininkais. Kareiviai kūrėsi aplinkinių kaimų sodybose, kurių gyventojai buvo sukaustyti baimės, nors Karolis Drąsusis ir paskelbė įsakymus dėl vagysčių, plėšimo ir prievartos. Kai kas degino laužus tiesiog palapinėse, kai iš kalnų papūsdavo vėjas. Į pilį plūdo sinjorai ir kapitonai, todėl triukšmas joje netilo nei dieną, nei naktį. Vyko nuolatinis gėrimas ir pašnekesiai, ir Fjora nebeišeidavo iš savo kambario, į kurį dažnai pasibelsdavo Panigarola, išvargintas besaikio plepėjimo ir pagyrų apie ankstesnio karo žygdarbius. Hercogo ji beveik nematydavo ir nelabai dėl to liūdėjo. Baigėsi dainų metas: jų vietą užėmė ginklų žvangesys ir bildėjimas, užpildęs pilies erdvę. Netgi žvėrys ir paukščiai bėgo į kalnus. O vieną rytą Panigarola atėjo atsisveikinti.

Išvydusi jį tarpdury su apsiaustu ir kelioniniais batais, Fjora viską suprato.

- Nesakykite, jog išvykstate!

- Ir vis dėlto tai tiesa. Hercogas ką tik atleido mane ir padarė tai labai maloniai. Tokiomis aplinkybėmis tai teikia jam garbę.

- Milanas ir Burgundija jau nebe sąjungininkai?

- Ne. Ir vargu ar pavyks išvengti karo. Monsinjoras pasakė, jog gailisi, kad manęs nebus.

- Ir ne jis vienas! Man... labai liūdna, kad jūs išvažiuojate, mano drauge. Ar mes kada nors pasimatysime?

- Galbūt. Milanas ne taip jau toli ir aš noriu, kad žinotumėt, jog mano namų durys visuomet jums atviros!

- Tik tuomet, kai jūs ten. Kas žino, ar rytoj jūsų neišsiųs pas chaną?

- Tai mažiau tikėtina: aš nemoku jų kalbos. Nors... turiu pranešti jums naujieną, sužinotą iš Galeoto: Kampobasas grįžta!

- Čionai?

- Gal ir ne. Bet jis parašė hercogui, jog siūlo savo paslaugas drauge su visa kondota. Tai apie pora tūkstančių žmonių. Jo pasiūlymas buvo priimtas gana palankiai.

Fjora priėjo prie Leonardos, kuri siuvo prie lango.

- Jūs girdėjote? Mums reikia nedelsiant išvykti. Palaukite truputį, mano drauge, važiuosime drauge!

Ji puolė prie skrynios.

- Prašau jūsų, nereikia. Numatydamas jūsų sprendimą, paprašiau leidimo pasiimti jus su savimi. Monsinjoras kategoriškai atsisakė jį duoti.

Nuleidusi žemyn dangtį, Fjora pasuko prie durų.

- Tegu pabando manęs neišleisti. Aš nebenoriu ilgiau pasilikti tarp šitų kareivių. Jie žiūri į mane kaip į grobį. Be to, aš nenusiteikus laukti, kol Kampobasas vėl ims reikšti į mane teises.

- Neikite tenai, Fjora! Tai beprasmiška! Jūs pasieksite tik tai, jog vėl tapsite belaisve.

- Bet juk visiškai neseniai jūs žadėjote man padėti pabėgti!

- Taip... bet aš visko nežinojau. Aš visiškai nieko nežinojau! Hercogas Karolis niekuomet daugiau neleis jums jo palikti! Ir jei jūs vis dėlto pamėginsite pabėgti, ar žinote, kokios bus pasekmės?

- Kaip tai kvaila! - šūktelėjo Leonarda. - Tai jau nebe meilė, o tikra beprotybė!

- Nei viena, nei kita, dona Leonarda... Tai paprasčiausias prietaringumas. Kai praeitą žiemą mes buvome Bezansone, vienas rabinas, kabalos mokslo žinovas, pasakė monsinjorui, kad jis nemirs tol, kol šalia būsite jūs, Fjora. Štai kodėl jis suteikė jums damos Selonžė titulą, pavertusį jus burgunde; būtent dėl to jis ir nori matyti jus savo rūmuose, kai baigsis karas, ir būtent dėl to jums pabėgus Batistas turės mirti. Jūs tapote jo angelu sargu.

Iš pradžių Fjora neteko žado, po to nusijuokė:

- Aš - jo angelas sargas? Aš, išvykusi iš Florencijos tik tam, kad užmuščiau jį? Pradedu galvoti, kad reikėjo taip ir padaryti!

- Nepatariu nė bandyti, nes vis tiek nieko neišeis! Durklas suluš, o nuodai nesuveiks!

- Nejaugi jūs, būdamas toks logiškas ir filosofiško proto, tikite tuo? Kas jums tai pasakė? Pats hercogas?

- Ne. Didysis bastardas, kurio aš paprašiau užtarti jus ir kuris jau seniai įkalbinėja hercogą grąžinti jums laisvę.

- Tuomet tegu Batistas vyksta į namus! Juk jis romėnas ir nepriklauso Burgundijos dvarui! Jo ponas - grafas Čelanas, ar ne tiesa?

- Jis dingo Grandsone ir niekas nežino, kas su juo atsitiko. Prašau jūsų, nusiraminkite. Dar niekas neprarasta! Iš čia aš vykstu į Sen Klodą, kur lauksiu monsinjoro Nani. Legatas vis dar tikisi sudaryti taiką tarp Burgundijos ir kantonų. To paties trokšta imperatorius ir popiežius, todėl jis nori susitikti su manimi. Mes drauge pagalvosime, ką galima padaryti. Jaunąjį Koloną būtų įmanoma iškviesti į Romą... pavyzdžiui, šeimyninio gedulo dingstimi.

- Manote, kad legatas ryšis tokiam melui?

Nepaisydamas momento svarbos, Panigarola nusijuokė:

- Brangusis vaikeli, įsidėmėkite, kad politikoje ir diplomatijoje melas ir tiesa tėra abstrakčios sąvokos! Svarbus yra tik rezultatas, o monsinjoras Nani - geriausias iš man žinomų diplomatų! Taigi, pakentėkite!.. Ir leiskite senam draugui apkabinti jus, nes jis taip prie jūsų prisirišo. Linkiu geros sveikatos, dona Leonarda!

- Linkiu jūsų šviesybei to paties, - atsakė ši, darydama reveransą.

Vakare Fjoros nuostabai atėjo hercogas Karolis. Ji iš karto suprato, jog jį kamuoja liūdesys.

- Atėjau pakviesti jus drauge pavakarieniauti, dona Fjora, - ištarė jis, padėdamas pakilti po reveranso. - O kad būtų mažiau rūpesčių, vakarienę atneš čia.

- Argi monsinjoras užmiršo, jog yra namie?

- Baikite tas ceremonijas. Jūsų nuotaika greičiausiai tokia pat kaip ir mano. Juk mes abu netekome draugo.

- Man taip neatrodo. Jūs netekote pasiuntinio, o ne draugo, kuris liko jums ištikimas.

- Galbūt jūs sakote tiesą, tačiau Burgundija patyrė netektį. Triuškinanti pergalė turi grąžinti jai ankstesnį spindesį! Laimei, man dar likote jūs.

Užmiršusi Panigarolos patarimus, Fjora pamėgino pasinaudoti proga.

- Jūs trokštate, kad aš vėl leisčiausi su jumis į žygį. Karas man kelia siaubą!

- Tai jūs irgi norite mane palikti? Kas atsitiko su mano drąsiuoju arklininku? Kas atsitiko su grafiene de Selonžė, žadėjusia sujungti savo vyro vėliavas su manosiomis?

- Ji pamatė, kiek pralieta kraujo. Ar neleistumėt jai grįžti į Selonžė?

- Kad gyventų vieniša kaimo pilyje? Nemanau, kad tai jus žavėtų, dona Fjora. Tai kažkas kita, tiesa? Švelni jūsų draugystė, kuri yra man tokia brangi - paprasčiausi spąstai? Kaip ir visi kiti, jūs norite mane palikti, nes manote, jog esu baigtas žmogus ir nieko nebeturiu?

Jis pradėjo jaudintis. Pokalbio tonas pamažu kilo. Suvokusi, jog šį sykį jis turi išlaikyti pranašumą, Fjora atsakė:

- Jūs teisus, yra kita priežastis. Pas jus grįžta Kampobasas, o aš nenoriu šito žmogaus matyti! Todėl ir prašau paleisti mane.

- Tik tiek? Tuomet nusiraminkite, Pažadu, kad nematysite jo. Jis iš tikrųjų vėl prašosi pas mane į tarnybą. Jis puikus kapitonas ir jo kareiviai man labai reikalingi, tačiau čia jis nepasirodys. Įsakiau jam užimti poziciją tarp Tionvilio ir Meco, kur jis lauks princo de Krua ir hercogo Engelberto iš Nasau - jie turi atžygiuoti iš Olandijos su penkiais tūkstančiais pėstininkų. Po keleto

dienų jūs paliksite La Rivjerą. “Vaikas” sustojo priešais Nansi ir aš noriu apeiti jį iš užnugario. Jūs kaip ir anksčiau būsite šalia manęs, tačiau jei atvyktų Kampobasas, Olivjė de la Maršas gavo įsakymą išgabenti jus. Bet aš nenoriu, kad mane paliktumėte. Reikia, girdite, reikia, kad būtumėte šalia manęs! Ir neklauskite, kodėl!

Ir, pamiršęs vakarienę, Karolis Drąsusis paskubomis išėjo. Jam už nugaros triukšmingai užsitrenkė durys ir kurtus garsas dar ilgai aidėjo Fjoros ausyse.

- Na ką gi, - atsiduso Leonarda, - vakarieniausime vienos.

- Man tai daug labiau patinka, bet pripažinkite, jog situacija gana nemaloni! Man niekuomet nepavyks jo atsikratyti!

- Negalvokite apie tai. Kartokite vienintelį sakinį: mes važiuojame į Nansi. Argi ne tai svarbiausia? Reikės ypatingų pastangų, kad tokioje sumaištyje mums sutrukdytų pasprukti nuo monsinjoro! O jei jaunasis Kolona dar neišvyko, mes jį pavogsime!

- Leonarda, - tvirtai tarė Fjora, - jūs mane nuolatos stebinate. Pavogti Batistą?

- O kodėl ne? Bus gana įdomu...

Rugsėjo dvidešimt penktosios rytą su dideliu vargu surinkta armija išžygiavo iš La Rivjeros. Daugelis būtų pasakę - armijos regimybė - toks akivaizdus buvo kontrastas su tomis dviem, iš kurių praėję mūšiai nepaliko nė pėdsako. Seni, kovų grūdinti kariai ir jauni naujokai; Burgundija, Pikardija, Liuksemburgas ir Enas atidavė viską, ką galėjo ir prisidėjo prie ištikimų Galeoto samdinių, vienintelių, kurių didvyriškumas ir ištikimybė niekuomet nekėlė abejonių. Tačiau tai buvo nevilties armija. Jei naujas pralaimėjimas ją sunaikins arba išsklaidys, tai nebeturės jokios reikšmės, nes nebeliks pačios Burgundijos, jos varpų, iš kurių buvo pagamintos patrankos. Dešimt tūkstančių žmonių - štai viskas, kuo

galėjo remtis Karolis Drąsusis eilinį kartą mėgindamas išvyti Renė iš savo gimtosios žemės.

Fjora drauge su Batistu jojo Karoliui Drąsiajam iš paskos. Jau ataugusius plaukus ji paslėpė po juoda kepuraite. Jaunoji moteris atrodė taip niūriai, kad pažas nedrįso užtraukti įprastos dainos. Jai trūko pasiuntinio. Jo kultūra ir gilūs filosofiniai svarstymai trumpino bet kokį ilgą ir sunkų kelią. Žinios apie jį irgi nebuvo paguodžiančios: atvykęs į Sen Klodą popiežiaus legatas dėl stipraus bronchito ir podagros priepuolių buvo priverstas atgulti į lovą. Ir negreit jis galės prisidėti prie hercogo Karolio...

O šį graužė nerimas. Jis darėsi ligotas vien nuo minties apie tai, jog Renė II stovi prie Nansi. Armija dėl prastos organizacijos ir tiekimo judėjo į priekį be galo lėtai. Apsiginklavę pėstininkai per dieną galėdavo nueiti nuo keturių iki penkių ljė, o Karoliui Drąsiajam norėjosi skristi tarsi paukščiui ir užpulti savo priešą staiga!

Praėję Livjė, Ornaną, Bezansoną ir Vezą, jie atsidūrė prie Lotaringijos sienų. Čia pasuko į vakarus, aplenkdami miestus, atsidūrusius Renė rankose. Karolis Drąsusis nenorėjo eikvoti jėgų. Reikėjo nužygiuoti iki Nansi, kur laukė Kampobaso, de Šimė ir Nasau hercogo būriai. Spalio septintąją princas įžengė į Nešatelį. Tuo pačiu metu Renė įjojo į Nansi, vėl atgautą savąją sostinę, iš kurios išvijo burgundą valdytoją Žaną de Riubamprė. Pykčiui užtemdžius sąmonę, Karolis norėjo pakarti pranešusį šią žinią.

Tačiau jo armija nuolat augo. Kai jis susijungė su Kampobasu - pastarasis pavėlavo į susitikimą - armija padidėjo dar pusantro tūkstančio karių, kurie atėjo iš Nansi drauge su Žanu de Riubamprė. Taigi, dabar Karolio armiją sudarė aštuoniolika tūkstančių žmonių. Tai buvo daugiau, negu galėjo surinkti jaunasis hercogas, todėl pačios neįtikimiausios viltys staiga sužėrėjo šimtais

spalvų. Septynioliktą dieną Pont a Musone burgundai sutriuškino nedidelį hercogo būrį. Kelias į Nansi buvo laisvas.

Karolis, sužinojęs, jog Renė vėl paliko Nansi, ketindamas surinkti pastiprinimą, pamanė, jog benusileidžianti jo žvaigždė vėl ims kilti. Renė paliko savo miestą pačių žiauriausių vasalų rankose: Žeraro d'Aviljė, brolių d'Agerų ir mažojo Žano de Vodemono, kuriam paliko padėjėjus - du gaskonus, kapitonus Pjė de Ferą ir Fortiūną, o su jais - du tūkstančius žmonių.

- Mes išlaikysime ne mažiau kaip du mėnesius, bet vis dėlto paskubėkite! Jei ne, mus pribaigs badas!

Žanas de Riubamprė ir jo angliškoji įgula priešinosi apgulėjams apie du mėnesius. Jam pasirodžius miestas nespėjo pasipildyti maisto atsargų, kurios jau baigėsi - pradėjo valgyti arklius - o be to, nespėta atstatyti tvirtovės sienų. Spalio dvidešimt antrąją Karolis Drąsusis apgulė miestą ir įsakė įrengti sau būstą senoje vietoje, šalia Sen Žano, mediniame name, nes buvo tikras, jog pergalė jau čia pat.

- Naujuosius metus kaip ir pernai mes atšvęsime rūmuose! - džiaugsmingai pranešė jis Fjorai. - Ir aš suruošiu tokias linksmybes, prieš kurias nublanks visi Medičių karnavalai.

Fjora nusišypsojo jam, tačiau jos širdis buvo toli. Jis vėl pradėjo elgtis su ja taip švelniai ir maloniai, kad net pasiūlė apsigyventi drauge jo name. Be to, hercogas išlaikė savo duotą žodį ir ji nesusidūrė su Kampobasu. Už tai Fjora buvo dėkinga, tačiau ne daugiau. Ji pasipiktino Renė II elgesiu, kuris, vos tik sužinojęs apie Karolio armijos artėjimą, leidosi į kojas. Kur jis dabar? Strasbūre, Fribūre, Berne? O gal tik vienas Dievas žino, kuriame iš kantonų jis slapstosi? Ar Demetrijas yra šalia jo? O Filipas? Kur yra Filipas? Ar sugijo jo žaizdos, o jei taip, tai kokiame kalėjime jį laiko? Įaudrinta

jaunosios moters vaizduotė kėlė daugybę klausimų, į kuriuos nebuvo atsako.

- Jei Lotaringijos hercogas išvyko pagalbos, jis būtinai sugrįš, - pranašavo kaip visuomet praktiška Leonarda. - Užteks jaudintis, jūs nieko negalite pakeisti šioje beprasmiškoje istorijoje, kurioje hercogo Karolio esate priversta dalyvauti.

- Žinote, apie ką aš galvoju? Man atrodo, kad Demetrijas yra Nansi. Apgultam miestui būtinas geras gydytojas, tuo tarpu jaunasis hercogas su nepriekaištinga sveikata gali puikiausiai apsieiti ir be jo.

- Visai galimas dalykas. Tik man įdomu, kaip jūs prasiskverbsite į miestą, kad tuo įsitikintumėt?

Fjora, kiekvieną vakarą žiūrėdama pro savo langą į Nansi, vis labiau troško ten atsidurti. Jai vaidenosi, kad miesto sienos, atlaikiusios daugybės patrankų ugnį, slepia jos mylimąjį. Bet kaip į jį patekti išvengus gynėjų ir užpuolikų šūvių? Stebėdama, kaip rudens saulė kas vakarą užlieja krauju apgulto miesto sienas, Fjora juto baimę.

Nansi atkakliai gynėsi. Burgundų stovykla nuolat atakavo, kiekvieną sykį prie miesto sienų palikdama krūvas užmuštų. Visų šventųjų naktį bastardas de Vodemonas, apie kurį jau sklandė legendos, taip arti prasibrovė prie apgultųjų štabo, kad Karolio Drąsiojo namas tik per stebuklą liko sveikas. Vodemonas, nepraradęs nė vieno kareivio, dingo naktyje su savo žmonėmis. Tačiau kelias atgal buvo nusėtas lavonais.

Žiema, atėjusi mėnesiu anksčiau, nei buvo įprasta, suvienodino apgultųjų ir apgulėjų padėtį, padengdama juos baltu sniegu ir neperregimu rūku. Per vieną naktį pasaulis tapo baltut baltutėlis, Sen Žano upelis ir tvenkinys apsitraukė ledu, o Mertoje atsirado lyčių. Nansi užpuolė badas ir ligos; šaltis ir baimė sukaustė burgundų stovyklą. Kiekviena diena prasidėdavo neramiomis kalbomis.

Susirūpinęs Antuanas pamėgino pasikalbėti su įbroliu:

- Kodėl jūs taip atkakliai laikotės žiemos kampanijos? Kasdieną mes netenkame kareivių. Išardykime stovyklą ir žygiuojame į Liuksemburgą! O pavasarį grįšime.

- Šitaip mes suteiktume laiko Renė II surinkti armiją. O Nansi suspėtų pasipildyti maisto atsargas. Ne, broli. Aš nusprendžiau sutikti naujus metus šiame prakeiktame mieste, iš kurio ruošiausi padaryti imperijos sostinę. Jie ilgai neištvers. Arkliai jau suvalgyti. Dabar gaudomi šunys, katės ir netgi žiurkės...

Tačiau buvo ne visai taip. Nansi didvyriškai kovojo su sunkumais. Žmonės degino baldus, kad nors truputį sušiltų ir darydavo prasiveržimus į apylinkes, vildamiesi susirasti maisto. Burgundams šios problemos nebuvo itin aktualios, nes šiaurėje jie kontroliavo kelią į Mecą ir Liuksemburgą, kuriuo gaudavo maisto produktų. Kampobasas, Šimė ir Nasau gavo griežtą įsakymą saugoti šį kelią ir niekur nuo jo nesitraukti. Pats hercogas kiekvieną rytą tikrindavo postus ir priekinių įtvirtinimų padėtį.

Fjora galėjo reikiamai įvertinti jo įsakymus: hercogo dėka Kampobasas buvo toli ir ji galėjo be baimės išeiti pasivaikščioti bet kuriuo paros metu - namas tiek prirūkdavo dūmų, kad jai būdavo sunku kvėpuoti. “Mes būsime išrūkytos kaip kumpiai”, - niurnėjo Leonarda, todėl jos kiekvieną rytą, lydimos Batisto, eidavo pasivaikščioti prie Sen Žano tvenkinio arba į Soriū mišką. Ir štai vieną sykį, pasinaudojusi minutėlei pro debesis suspindusia saule, Fjora atėjo iki miško laukymės, kurioje išvydo medkirtį, kapojusį nupjautą medį ir krovusį malkas į roges. Staiga ją suėmė noras su juo pasikalbėti ir ji priėjo arčiau.

- Jūs vietinis, gerasis žmogau? Čia aplinkui ne tiek jau daug namų.

- Aš gyvenu gana toli, bet tokiu bjauriu oru reikia rūpintis, kuo galėtum susišildyti, ar ne tiesa?

Žmogus išsitiesė, trindamas sau pusiaują, ir nužvelgė jaunąją moterį linksmomis mėlynomis akimis. Nepaisant barzdos ir ūsų, apstulbusi Fjora negalėjo neatpažinti Duglo Mortimero. Paskubomis apsižvalgiusi aplinkui ji pamatė Batistą, kuris pasidarė lanką ir strėles ir dabar mėgino šaudyti varnas, taigi negalėjo girdėti, apie ką jiedu kalbėjosi.

- Ką jūs čia darote? - sušnabždėjo ji.

- Juk matote - esu užsiėmęs rimtu reikalu. Jus ne taip lengva pamatyti. Karalius nerimauja dėl jūsų ir klausia, ar tik netapote burgunde? Jo ausis pasiekė kalbos apie jauną moterį, nesiskiriančią su Karoliu Drąsiuoju. Jūs jo meilužė?

- Nekalbėkite kvailysčių, hercogas neturi meilužių. Bet jis laiko mane šalia savęs, aš savotiškas jo talismanas.

Barzdotą fizionomiją nušvietė šypsena.

- Jei jūs buvote Grandsone ir More - tai tikra tiesa!

- Jam išpranašavo, kad kol aš būsiu šalia, jis nemirs...

- Suprantu. Bet juk jūs turite kojas ir kažką panašaus į protą. Kodėl per visą šį laiką nepabėgote nuo jo?

- Pažvelkite į tą berniuką, medžiojantį varnas. Jei aš pabėgsiu - jį nubaus mirtimi!

- Aha! Tai rimta problema, bet ją reikia išspręsti. Beje, mums ir taip pasisekė, kad jūs čia atjojote. Jau kelinta diena aš ateinu į stovyklą ir pardavinėju malkas arba, kaip vakar, kiškius. Reikėjo, kad prie manęs priprastų. Aš ir toliau tai darysiu, tik štai ką pasakysiu: karalius nori, kad išvežčiau jus iš čia, nes pavojus didėja kiekvieną dieną.

- Padėkokite jam, bet pavojus kol kas man negresia. Aš tik norėčiau žinoti, kur yra hercogas Renė? Jūs tai žinote?

- Dabar jis toli, bet metų pabaigoje bus čia. Tai ir yra tikrasis pavojus.

- Manęs tai negąsdina. Ar galėtumėt pasakyti... graikas Demetrijas Laskaris su juo?

- Gydytojas graikas? Jis visuomet su juo. Beje, ar ne per ilgai mes šnekamės?

- Dar vienas klausimas: kodėl grįžo Kampobasas?

- Dėl pinigų ir... dėl jūsų! Saugokitės! Šis niekšas sugebėjo įgrįsti netgi karaliui, kuris jį ir atleido! Kritišku momentu jis, žinoma, pabėgs. Karalius dėkingas jums už tai, ką jam padarėte, tačiau jis bijo, kad netaptumėte auka. Kampobasas nori gauti jus bet kuria kaina, todėl nuo šios dienos niekur neikite iš namų. Aš pasistengsiu jus saugoti, bet laiko lieka vis mažiau.

Jiems besikalbant Mortimeras vėl ėmėsi darbo. Batistas, nušovęs dvi varnas, grįžo su laimikiu. Fjora pasveikino jį ir pagyrė už miklumą.

- Jūs ruošiatės jas valgyti? Girdėjau, kad varnos labai kietos.

- Ne, jeigu jas ilgai verdi. Bet aš norėjau pasiūlyti jas šiam vargšui žmogui. Dabar paukštiena tikra retenybė!

Medkirtys priėmė dovaną ir nuoširdžiai padėkojo su tokiu ryškiu vietiniu akcentu, kad Fjora vos nesusijuokusi paskubomis nuėjo šalin ir patraukė atgal su pažu, kuriam iš paskos vis dar liejosi dėkingumo žodžiai. Šis susitikimas suteikė Fjorai džiaugsmo ir kartu sujaudino ją. Jei Mortimerą sučiups, iš karto pakars, kaip tai įvyko su Renė II kvartirmeisteriu, Provanso gyventoju Siufrenu de Baski, kurį suėmė tuo momentu, kai jis mėgino parvežti į miestą parako ir mėsos. Tai buvo gana keista istorija. Iš pradžių Karolis Drąsusis, apimtas pykčio, norėjo jį ketvirčiuoti. Didysis bastardas, de Šimė ir Kampobasas prašė palikti jį gyvą ir, kol jiedu bandė įkalbėti hercogą, Kampobasas paprasčiausiai jį pakorė, taip kad nebeliko kas daryti. Tiesa, nelaimingasis šaukė savo advokatams: "Pasakykite hercogui, kad aš noriu pasikalbėti su juo akis į akį. Jis atiduos man savo hercogystę, sužinojęs, ką turiu jam pasakyti..." Po pokalbio su Mortimeru Fjora padarė tokią išvadą: Siufrenas žinojo,

kad Kampobasas - išdavikas. Būtent tai jis ir norėjo pasakyti Karoliui.

Visas kitas dienas Fjora nekėlė kojos iš savo kambario, leisdama laiką su Leonarda, susigavusia slogą, kai kartu su Kleričiu slaugė sergančiuosius. Per tą laiką įvyko didžiulis priėmimas protonotaro Heslerio garbei. Jis atvežė laišką ir brangenybes nuo princo Maksimiliano, skirtus sužadėtinei Marijai Burgundei. Hercogas su savo kapitonais pasistengė jį kuo geriau priimti. Fjora, tarp susirinkusiųjų išvydusi Kampobasą, priėmime nedalyvavo. Ji tikėjosi, kad atvyks monsinjoras Nani su abatu iš Ksantero, tačiau Hesleris atjojo vienas; žinių iš Panigarolos taip pat nebuvo. Tuomet Fjora pagalvojo, kad senasis legatas galėjo ir mirti.

Po to atėjo Naujieji metai, patys tragiškiausi iš kareivių kada nors matytų. Nansi žmonės mirė iš bado, o likę gyvi griovė namus, kad turėtų kuo kūrenti krosnis. Žinoma, buvo galima sušilti ir šalia burgundų artilerijos sukeltų gaisrų, kurių, beje, nebuvo kuo gesinti, nes visas vanduo užšalo. Stovykloje padėtis buvo ne geresnė. Kiekviena diena nusinešdavo po keletą kareivių gyvybių. Žmones kaustė negailestingas šaltis, neleisdamas pajudėti. Gandai įgavo grėsmingą užmojį ir Kalėdų naktį Karolis Drąsusis, ketinęs Naujuosius metus sutikti rūmuose, vaikštinėjo po mišių drauge su savo gydytoju ir didžiuoju bastardu tarp kareivių, mėgindamas juos padrąsinti. Princas visus vaišino vynu, degtine ir keikė vadus, kurie, jo manymu, visiškai nesirūpino žmonėmis, nė nesistengė palaikyti jų gyvybių.

- Visoje Europoje žmonės švenčia kūdikėlio Jėzaus gimimą, o mes čia dvėsime iš skurdo ir bado. Ir viskas dėl to prakeikto miesto, kuris greičiau leisis sugriaunamas iki paskutinio akmens, negu pasiduos. Gal geriau nešdinkimės iš čia, monsinjore, nelaukę, kol visi pakratysime kojas? - sunerimęs sviedė jam Galeotas.

- Yra kitas “kūdikėlis”, nuo kurio mes niekuomet nebėgsime, ir aš žinau, jog jis arti. Geriau mirti...

Po rytinių mišių, per kurias niekas net negiedojo, hercogas įsakė pakviesti Fjorą.

- Man labai liūdna ir gaila, bet vėl turiu prašyti jūsų likti šalia manęs, madam de Selonžė, - pasakė jis, pirmą kartą pavadinęs ją šiuo vardu, - ir iš visos širdies prašau man atleisti... Aš žinau... man nėra ko tikėtis iš likimo ir Dievas tikriausiai jau nebegali manęs pakęsti. Ir vis dėlto man neužtenka stiprybės išsiskirti su jumis...

- Dėl rabino pranašystės? - atsargiai paklausė Fjora.

- A! Jūs tai žinote! Bet jūs klystate. Aš teturiu vienintelį norą: mirti mūšyje. Burgundija... apie kurią aš svajojau... ir liks svajonė. Kai atžygiuos Lotaringas, teturėsiu penketą tūkstančių karių. Ne, prašau jūsų likti tik todėl, kad noriu kuo ilgiau regėti grynąjį grožį. Jūs suprantate?

- Nenuleiskite rankų, monsinjore! Tai nepanašu į jus! Jūs - didysis visų Vakarų hercogas, jūs...

- Hercogas, kurio jūs nekenčiate? Atsimenat?

- Jau seniai taip nebemanau! Mano vyras taip jus mylėjo!

- Ačiū. Bet užteks sielvartauti. Šiandien Naujieji metai ir aš noriu įteikti jums jūsų vertą dovaną.

Nusiėmęs nuo kaklo ploną grandinėlę padavė ją Fjorai. Ant jos kabojo mėlynas piramidės formos deimantas.

- Saugokite jį kaip mano atminimą, nes gali atsitikti taip, kad daugiau neberegėsite savo kraičio.

- Monsinjore! Aš negaliu jo priimti...

- Jei taip, tuomet aš įsakau. O dabar eikite ir atsiųskite man Olivjė de la Maršą.

Giliai sujaudinta Fjora lėtai ėjo į savo kambarį, laikydama ranką ant dar šilto akmens. Ji suprato, jog svajotojas pagaliau nubudo ir su aiškia sąmone išvydo grėsmingai artėjančio pavojaus ženklus. Jis buvo panašus į šerną, apsuptą šunų rujos, ir jis žinojo tai ir nenorėjo

išvengti savo likimo. Vienintelis dalykas, kurio trоško Karolis - gintis iki paskutinio atodūsio. Gyvas jis nepasiduos.

Kaip dažnai būna tikrose dramose, paskutinėmis metų dienomis atsitiko komiškas epizodas, kurį suvaidino hercogo pusbrolis, Alfonsas V iš Portugalijos. Jis savarankiškai pasisiūlė sutaikyti savo pusbrolį su prancūzų karaliumi ir gauti už tai iš pastarojo finansinę paramą kovai su savo priešu - Kastilijos karaliene. Hercogas Karolis palaikė jį nukritusiu iš mėnulio.

- Padėkite man iš pradžių paimti Nansi! - gūžtelėjo jis pečiais.

Pusbrolis išplėtė akis ir supratęs, jog nėra čia ko tikėtis, dingo visam laikui.

Šv. Silvestro naktį Kampobasas dezertyravo ir išsivedė su savimi du tūkstančius kareivių. Jis prisidėjo prie Lotaringijos hercogo, kuris buvo vos už dviejų dienų kelio, prašydamas už tai Komersio miesto. Kampobasas tikėjosi būti džiaugsmingai sutiktas, tačiau hercogas priėmė jį gana abejingai. Šveicarų kapitonai, supę Renė II, grubiai pareiškė, kad nenori kautis šalia išdaviko. Jį išsiuntė saugoti Buksjero tilto per Mertą, už vieno ljė nuo Nansi.

- Galbūt būsiu sutiktas šilčiau, jei atnešiu jums Karolio Drąsiojo galvą? - riktelėjo jis įtūžęs.

- Būtų labai gaila, jei tokia kilni galva patektų į tokias nešvarias rankas, - atsakė Osvaldas Tiršteinas.

1477 metų sausio ketvirtą Lotaringijos armija užėmė Nansi priemiestį Sen Nikola de Porą, sunaikindama jame įsikūrusį burgundų dalinį. Mūšis turėjo įvykti kitą dieną.

Tą sekmadienio rytą Fjora stebėjo krintantį sniegą. Nebuvo labai šalta, žemę dengė balta drobulė, o vėjas pustė idealiai švarias sniego dulkes. Nei ji, nei Leonarda tą naktį nemiegojo. Laisvė buvo jau arti, tačiau abi moteris kaustė katastrofos nuojauta... Būrys po būrio

kareiviai žygiavo iš stovyklos, užimdavo pradines pozicijas, tarsi vaiduokliai tirpdami sniego sūkuriuose...

Po mūšių, kuriose dalyvavo visi, hercogas Karolis atsisveikino su jomis ir ginklanešių padedamas pradėjo vilktis šarvus.

Staiga, besimaunant ant galvos šalmą, nukrito auksinis liūtas. Karolis Drąsusis ramiai ir abejingai žiūrėjo į ant mėlynai raudono kilimo gulintį Burgundijos šlovės simbolį. Po to jis įdėmiai pažvelgė didžiajam bastardui į akis.

- Hoc est sognum Dei*, - tepasakė jis, tarnui bandant pritaisyti liūtą prie šalmo.

Besirengiant išeiti pasirodė Batistas ir priklaupė priešais hercogą:

- Monsinjore, įsakykite duoti man ginklą! Šiame mūšyje noriu būti šalia jūsų!

- Tu pamiršai savo misiją? Būti šalia damos.

- Aš nebereikalingas donai Fjorai, noriu kovoti drauge su jumis! Aš - Kolona! Šis vardas duoda man teisę būti ten, kur yra pavojus!

- Tegu bus taip, kaip tu nori, vaike, - ištarė hercogas su šypsena išbalusiame veide. - Duokite jam ginklą! Ir sudie, sudie visiems!

Jis išėjo. Mauras, puikusis jo žirgas, laukė pabalnotas drauge su kitų riterių žirgais. Hercogas užšoko ant balno, abiems moterims mostelėjo atsisveikindamas ranka ir, lydimas svitos, pajudėjo į priekį. Fjora stebėjo, kaip auksinis liūtas su juodai violetine vėliava pamažu nyksta pūgoje.

- Būtų geriau grįžus į kambarį, - paprašė Leonarda, - lauke šalta.

- Palauk truputį...

Ji nenorėjo, kad senoji draugė matytų skruostais riedančias ašaras, todėl pasitraukė keletą žingsnių į šalį. Užpuolimas įvyko netikėtai: pasirodė trejetas raitelių,

* Tai ženklas iš aukščiau.

kurių vienas griebė ją ir persimetė per balną, nekreipdamas dėmesio į jos šauksmus. Staigiai apgręžęs arklį, raitelis nušuoliavo atgal taip greitai, kiek leido jau gana gilus sniegas.

- Aš ilgai laukiau, bet dabar tu mano, mano visam laikui, - nugriaudėjo jo riksmas.

Tačiau ji nesiklausė šių žodžių. Fjora iš karto pažino Kampobasą ir iš paskutiniųjų kovojo, mėgindama nuslysti žemėn. Belaisvės muistymasis sulėtino žirgo šuolius.

- Apsvaiginkite ją, tėve, - patarė vienas iš raitelių. - Nuo mėlynės dar nė viena moteris nenumirė, o mums reikia paskubėti!

- Užmuškite mane, - staugė Fjora. - Arba aš pati tai padarysiu, nes niekuomet tau nepriklausysiu. Tu man bjaurus...

Ji susižeidė į šarvus, tačiau nenustojo beprasmiškai priešintis. Kondotjeras gal ir būtų pasinaudojęs Andželo patarimu, tačiau iš nepermatomo sniego sūkurio išniro kitas trejetas raitelių ir užstojo jiems kelią.

- Stok, Kampobasai! Aš žinojau, kad tu - išdavikas! O dabar noriu įsitikinti, ar tiesa, kad esi dar ir bailys! - sušuko Filipas de Selonžė. - Tu pagrobei mano žmoną ir už tai sumokėsi gyvybe!

- Pasiimk ją, jeigu nori, - atsakė pagrobėjas ir pakėlė Fjorą ant rankų, paversdamas gyvu skydu.

Tačiau Filipo balsas magiškai paveikė jaunąją moterį. Ji įsikibo nagais į veidą, kuris matėsi pro pakeltą antveidį.

Kampobasas nežmoniškai suriko ir atleido gniaužtus. Tuo pasinaudojusi Fjora akimirksniu atsidūrė ant žemės...

- Puiki gynyba, - pagyrė Duglas Mortimeras. - O dabar pasitraukite į šalį, nes mes dar nebaigėme!

Trečiasis raitelis - tai buvo Estebanas - nušoko žemėn ir padėjo Fjorai atsistoti. Po to jis privedė ją prie šalia stovėjusio išdžiūvusio medžio ir paliko tenai.

- Viskas gerai? - paklausė jis.

- Taip, bet... iš kur jūs?

- Paaiškinsime vėliau. Dabar nėra kada!

Užšokęs ant arklio jis grįžo pas draugus. Selonžė jau kovėsi su savo priešu, girdėjosi tik besikryžiuojančių ginklų: Selonžė karo kirvio ir Kampobaso grandinės žvangesys. Mortimeras stojo priešais Andželą, o trečiasis, dar vienas Kampobaso sūnus, atiteko Estebanui.

Fjora sulaikiusi kvėpavimą prisispaudė prie medžio, nejausdama nei šalčio, nei drėgmės, nei vėjo. Ji su baime stebėjo įsiliepsnojusias kautynes, stengdamasi neprarasti vilties: stebuklas, kuris ką tik įvyko, negalėjo atsitikti šiaip sau. Pergalė turi atitekti tiems, kurie gina teisingą reikalą...

Staiga nuaidėjo agonijos riksmas, nustelbęs prakeiksmus, kuriais svaidėsi priešininkai.

- Džovani,. - sudejavo Kampobasas.

Ant sniego susmuko negyvas kūnas, nudažydamas jį raudonai. Estebanas, apsiginklavęs lengviau už savo draugus, liuoktelėjo ant savo priešininko žirgo ir akimirksniu perrėžė jam gerklę. Tuo pačiu momentu Filipas pasinaudojo Kampobaso, pasisukusio į sūnaus pusę, neapdairumu ir smogė kirviu baisų smūgį, perkirsdamas šalmą ir sužeisdamas neapolietį į galvą... tačiau pastarasis išsilaikė balne. Tai pamatęs Andželas šiaip taip apsigynė nuo Mortimero smūgių ir sugriebęs už apynasrio tėvo arklį nutempė jį į šoną:

- Tėve, bėgam! Mes jau nelaimėsime!

Ir abu raiteliai išnyko kelyje į šiaurę.

Filipas nusiėmė šalmą ir pasileido prie žmonos.

- Mano meile! Tau nieko neatsitiko? Jis nesužeidė tavęs?

- Ne... O, Filipai, nejaugi tai tu? Aš jau buvau beveik praradusi viltį kada nors tave pamatyti! Aš maniau...

Tačiau jis privertė ją nutilti aistringu bučiniu, taip stipriai prispausdamas prie geležinės krūtinės, kad moteris net sudejavo.

- Jūs sutraiškysite ją, - ramiai įsikišo Mortimeras, - ir man atrodo, visiems bus labai gaila. Leiskite jai truputį pagyventi!

Filipas paleido Fjorą ir nusikvatojo:

- Tu teisus, mano drauge, tačiau nuo didelės laimės žmonės eina iš proto. Aš patikiu jums savo žmoną: saugokite ją!

- Filipai! - pašaukė Fjora, supratusi, jog jis vėl palieka ją. - Tu juk nepaliksi manęs?

Ji pakilo ir pribėgo prie jo, tačiau šypsena iš jo veido jau buvo dingusi:

- Taip reikia, Fjora! Ten vyksta mūšis ir mano princas gali nesulaukti rytojaus. Turiu joti pas jį! Ačiū jums, draugai, ir ačiū monsinjorui Renė, kuris kaip tikras riteris leido man prisidėti prie savųjų, kai tik sužinojo, jog mano žmonai gresia pavojus.

- Filipai! - sielvartingai suriko Fjora. - Grįžk! Tave užmuš!

- Tikiuosi, kad taip neatsitiks, nes aš tave myliu!

Jis suragino arklį abiem pentinais ir greitai dingo iš akių. Fjora buvo bepuolanti iš paskos, tačiau Mortimeras sugriebė ją abiem rankomis ir jėga privertė sustoti.

- Nusiraminkite! - šiurkščiai tarė jis. - Jis neatleis, jei nesuprasite jo: kalba eina apie riterio garbę!

Tuo pat metu pasigirdo bloga lemiantis siaubingas kalnų trimitų kriokimas. Buvo truputis po vidurdienio ir mūšis prasidėjo...

Nepaisant atkaklaus mažytės burgundų armijos priešinimosi, jis ilgai netruko. Šveicarų falanga, panaši į didžiulį aviną, atstačiusi ietis išniro iš Soriū miško ir sutrypė priešo kareivius, laukusius atakos iš priekio. Kol armija gynėsi, o sužeistas Galeotas leidosi prie upės su likusiais

gyvais kariais, pačiame mūšio centre buvo galima pamatyti Karolį Drąsųjį, kuris kovėsi su pašėlusiu įkarščiu.

Demetrijas lėtai jojo ant arklio palei Sen Žano upelį link to paties pavadinimo tvenkinio. Aplinkui voliojosi užmuštųjų lavonai, pavertę sniegą kruvina koše. Savo niekšiško darbo ėmėsi marodieriai, o išlaisvintame mieste suskambo bažnyčių varpai.

Prijojęs tvenkinį, graikas išgirdo neaiškų garsą, panašų į dejonę. Jis sukruto ir atsirišo gydytojo krepšį. Tvenkinys buvo aptrauktas ledu, tačiau keletoje vietų nuo lavonų svorio jis įlūžo. Graikas atsargiai judėjo į priekį, tikrindamas priešais save kelią. Dejonė darėsi vis aiškesnė, kol galų gale Demetrijas pamatė žmogų. Jis gulėjo tarp sušalusių tvenkinio žolių, kojas sumerkęs į vandenį, krauju aptekusiais šarvais. Tai buvo Karolis Drąsusis ieties perverta krūtine. Šalia gulėjo šalmas su auksiniu liūtu, tačiau Demetrijui nereikėjo šito įrodymo, jis ir be jo pažino priešais gulėjusį žmogų, kurio taip seniai neapkentė.

Sužeistasis pajuto, jog šalia kažkas yra ir atvėrė akis.

- Gelbėkite... Burgundija, - neaiškiai sušnabždėjo jis ir Demetrijas pasilenkė prie jo. Drebantis, bejėgis priešas atsidavė jo malonei. Tereikėjo padaryti vieną judesį - ir kerštas būtų įvykdytas. Jis jau pradėjo graibytis ant diržo kabojusio durklo, bet staiga išgirdo:

- Vardan Dievo, jei kas gyvas... padėkite...

Ir graikas prisiminė, kad jis yra gydytojas ir jokiomis aplinkybėmis neturi teisės žudyti. Ranka, kuria jis ruošėsi smogti, buvo sukurta visiškai kitam dalykui: tvarstyti žaizdas, slaugyti sužeistuosius, gydyti... ir jam iš burnos išnyko keršto jausmo kartėlis. Paėmęs už ieties, prikausčiusios prie žemės kūną, jis ėmė lėtai ją traukti, o ištraukęs nusviedė ginklą tolyn ir pradėjo lygiai taip pat lėtai ir atsargiai sagstyti šarvus.

- Nejudėkite, - kalbėjo jis, - aš - gydytojas. Aš pasirūpinsiu jumis, po to nueisiu paieškoti pagalbos...

Jis apsidairė ir atsistojo, ketindamas atsinešti savo krepšį. Smūgis buvo smogtas staiga. Įgudusios rankos paleistas karo kirvis perkirto Karoliui kiaušą. Hercogas mirė iš karto, o Demetrijas apstulbęs žiūrėjo, kaip žudikas bėga šalin. Daugiau nebebuvo kas daryti. Šį sykį Karolis Drąsusis mirė iš tikrųjų, o su juo ir Burgundija.

Kurį laiką graikas nejudėjo iš vietos, įdėmiai žvelgdamas į mirusįjį, mėgindamas jo bruožuose įžiūrėti tai, kas daugelį metų žadino neapykantą. Lotaringijos kryžius ant apsiausto rankovių saugojo jį nuo marodierių. Visi stengėsi iš tolo aplenkti šį juodą siluetą, tįsantį tarp tvenkinio žolių; jame pamažu geso tai, kas dar neseniai buvo pats turtingiausias ir dosniausias princas visoje Europoje...

- Jūs irgi nesugebėjote jo užmušti? - pasigirdo šaltas balsas, ir Demetrijas, pakėlęs akis, pamatė Leonardą, kuri žvelgė į jį sukryžiavusi ant krūtinės rankas, prilaikydama pilko audinio galą, juosusį jos pečius...

- Ne, - atsakė jis su dar nepatirtu susitaikymo jausmu, - ne, negalėjau. Visų pirma aš esu gydytojas.

- O jūs norėjote, kad jį užmuštų ji, tas nekaltas padaras, apie kurio kančias žinote daugiau nei kas kitas! Žinoma, lengva pasakyti: "Užmušk! Nudurk! Nunuodyk!" - kai pats jautiesi saugus. Ji rizikavo būti nukankinta, pakliūti ant ešafoto, o jums tai visiškai nerūpėjo! Ir be to, jūs išdrįsote šantažuoti ją pačiu šlykščiausiu būdu...

- Nekaltinkite manęs taip baisiai, dona Leonarda! Mintis apie tai, jog ji tapo jo drauge, vedė mane iš proto. Juk ji prisiekė padėti man pražudyti jį!

- Ir visas viltis jūs sudėjote į šį kūdikį, nusileidote iki to, kad jos mylimą žmogų pavertėte bjauraus sandėrio objektu! Nejaugi galvojote, jog aš jums tai leisiu? Niekuomet nemylėjau jūsų, Demetrijau, dabar aš nekenčiu jūsų.

- Negaliu už tai jūsų smerkti. Estebanas irgi nusigręžė nuo manęs; jis padėjo pabėgti Filipui de Selonžė, gavo

jam Gijomo Disbacho ir hercogo Renė protekcijas. Dabar viskas baigta. Paprašykite Fjoros atleidimo ir pasakykite, kad aš vis tiek myliu ją.

- Kur jūs vykstate?

- Nežinau. Ten, kur manęs reikia. Galbūt pas karalių Liudviką...

- Tai nesvarbu. Svarbiausia, kad išsidangintumėt kuo toliau. Gal ji ir atleis jums. O aš negaliu...

- Suprantu...

Jis su dideliu vargu užsiropštė ant balno. Pečiai susikūprino ir šį kartą nedvejodamas būtum davęs jam dešimčia metų daugiau, nei iš tikrųjų turėjo. Užlipęs ant žirgo jis pasisuko į Leonardą, kuri stovėjo ant užšalusio ežero kranto ir žiūrėjo į jį tarsi negailestingas teisingumo įsikūnijimas...

- Sudie, dona Leonarda!

- Sudie, Demetrijau! Galiu palinkėti tiktai ramybės ir taikos širdyje, tačiau jums tektų pasukti kitu keliu!

Tą patį vakarą hercogas Renė neskubėdamas įjojo į Nansi ant savo baltosios kumelės Damos ir iš karto pasuko į šv. Jurgio bažnyčią, kurioje turėjo būti laikomos padėkos mišios. Didesnė miesto dalis buvo sugriauta, o hercogo rūmai liko be stogo - jis sudegė. Priešais Nusidėjėlių vienuolyną stūksojo piramidė iš apgulties metu suvalgytų arklių, šunų ir kačių kaulų. Tačiau dabar, užgrobus burgundų stovyklos maisto atsargas, bado šmėkla traukėsi iš miesto. Netrukus apie ją liks tik klaikūs prisiminimai.

Daugybė žmonių buvo paimta į nelaisvę: didysis bastardas ir kitas Karolio Drąsiojo įbrolis - Boduenas, grafas de Šimė, Olivjė de la Maršas, Žanas de Šalonas Orbis, Blamono sinjoras, markgrafas de Retelnas ir jo žentas Filipas de Fontenua, Filipas de Selonžė ir beveik visas burgundų kavalerijos žiedas. Juos turėjo paleisti už išpirką, tačiau hercogo Renė nuolaidumo dėka Fjora tą

patį vakarą atgavo vyrą ir kambarį, kuriame ji gyveno praeitais metais Žoržo ir Nikolės Markezų namuose.

Tačiau hercogas Renė buvo nepatenkintas: niekur negalėjo rasti Burgundijos hercogo, todėl pergalė buvo negalutinė. Jei Karoliui Drąsiajam pavyko pabėgti į Liuksemburgą arba į kokią nors kitą vietą, hercogas Renė negalės drąsiai nešioti ant galvos Lotaringijos karūnos.

Kitą dieną, kai visi Nansi gyventojai puolė plėšti burgundų stovyklos, priešais Renė ant kelių suklupo jaunuolis: tai buvo Batistas Kolona.

- Monsinjore, man rodos, aš žinau, kur yra hercogas... Aš gal·u padėti jo ieškoti...

Jis nusivedė visus prie Sen Žano tvenkinio, kur tarp šimtų nuogai išrengtų lavonų gulėjo pusiau nurengtas, įšalęs į ledą, sunkiai atpažįstamas žmogus. Kiaušas buvo perskeltas iki žandikaulių, kūne žiojėjo koks šimtas žaizdų ir visas lavonas atrodė beveik sutryptas arklių kanopų, vienas skruostas išėstas vilkų arba šunų. Šalia tįsojo Žanas de Riubamprė, buvęs Lotaringijos valdytojas. Abu kūnai buvo pagarbiai susupti į baltos medžiagos gabalus ir nugabenti į Nansi, vienas - į miestiečio Jugo, o hercogas - į Žoržo Markezo namus. Ten Karolį nuprausė, apvilko ilgu šilkiniu auksu siuvinėtu rūbu, ant galvos uždėjo raudono aksomo beretę ir sukryžiuotomis ant krūtinės rankomis paguldė ant lovos, užtiestos juodu aksominiu užtiesalu. Lovos galuose degė keturios žvakės. Kambaryje pastatė altorių ir visiems leido atsisveikinti su paskutiniu didžiuoju visų Vakarų hercogu.

Hercogas Renė irgi atėjo. Pagal senovinį paprotį jis buvo užsidėjęs ilgą, iki pat diržo, barzdą iš auksinių siūlų - paskutinį pagarbos ženklą nugalėtam priešininkui. Pažvelgęs į palaikus jis paėmė hercogo ranką ir atsiduso:

- Ne mano valia, gerasis pusbroli, nelaimingas mūsų abiejų likimas atvedė jus čia...

Žemai nusilenkęs jis išėjo, pasiryžęs padėti savo iškankintai liaudžiai pradėti naują gyvenimą. Kitą dieną Karolis Drąsusis, susuptas į juodą audeklą, buvo palaidotas šv. Jurgio bažnyčioje.

Laidotuvėse dalyvavo visi miesto gyventojai. Jų rankose degė žvakės*. Štai kaip viskas pasibaigė...

Kambaryje, kuriame buvo gana šalta, Fjora su Filipu atsidavė meilei. Prisiglaudę viens prie kito, susiėmę už rankų jie mėgavosi palaiminga tuštuma, kuomet kūnas, pridengtas suglamžytų paklodžių, ilsisi pasitenkinimo bangos išmestas ant kranto. Tačiau miegas buvo kažkur toli, nes jie abu puikiai suprato, kad niekuomet negalės susigrąžinti prarasto laiko. Jiems atrodė, kad jų rankomis pulsuoja tas pats kraujas, liedamasis iš vieno delno į kitą.

Pasirėmęs ant alkūnės, Filipas piršto galiuku vedžiojo nuostabiomis veido linijomis ir užmerktomis akimis, bučiavo rožinius krūtų spenelius ir glostė lygią pilvo odą.

- Aš tikiuosi, kad netrukus mes susilauksime sūnaus, - švelniai sušnabždėjo jis į ausį. - Pats laikas pagalvoti apie šeimą.

Ji pasirąžė, nusižiovavo, po to pabučiavo vyrą į lūpas.

- Tu taip skubi? - paklausė ji. - Argi mes negalime paprasčiausiai vienas kito mylėti? Man bus sunku... Juk prieš akis visas gyvenimas!

- Žinoma, bet kai aš tave atsivešiu į Selonžė, noriu būti tikras, kad tavo puikiame kūne dega mažytė liepsnelė! Kuris įsimylėjęs vyras netrokšta susilieti su mylima moterimi ir duoti gyvybę kūdikiui? Dar niekuomet nesu mylėjęs moters taip, kaip myliu tave! Mano mylimoji, švelnioji, mano nuostabioji, kai aš būsiu toli nuo tavęs, man bus taip gera...

---

* Dabar palaikai perkelti į Briugę.

Paskutiniai žodžiái nugrimzdo aistringame bučinyje, kuriuo Filipas užspaudė Fjorai lūpas, viena ranka švelniai praskėsdamas jos kojas. Tačiau jaunosios moters galvoje nuskambėjo kažkas panašaus į pavojaus signalą ir ji, išslydusi iš mylimojo glėbio, truputį atsitraukė ir atsisėdò ant lovos krašto, tylomis žvelgdama į naujų žaizdų pažymėtą Filipo kūną.

- Kodėl tu būsi toli nuo manęs? Ką tuo nori pasakyti? Tu ruošiesi palikti mane? Dabar, kai mes ką tik vienas kitą suradom?

- Kitaip negalima, mano meile, - atsiduso jis. - Hercogas mirė, bet Burgundija gyva. Ji turi valdovę: princesę Mariją, kurią Gento miestas drauge su hercogiene Margarita laiko nelaisvėje. Jos tėvo ginklo draugai privalo būti jai ištikimi...

- Princesė Marija? Bet jai niekas nereikalingas! Argi ji nėra imperatoriaus Frydricho sūnaus sužadėtinė? Manau, kad jis pakankamai galingas, kad apgintų būsimos žmonos interesus!

- Manau, kad po viso to, kas atsitiko, Frydrichas žiūri teigiamai į šią sąjungą. Burgundija neteko daugybės kraujo, o Prancūzijos karaliaus dukterys labai turtingos. Nepyk, Fjora, eikš čionai! Turiu įvykdyti savo pareigą, ir mano žmona privalo tai suprasti!

Jis mėgino prisitraukti ją prie savęs, tačiau ji atstūmė ištiestas rankas ir nušoko ant grindų.

- Ne, Filipai! Nesitikėk iš manęs supratimo. Visą tą laiką, kai mes buvome toli vienas nuo kito, aš pernelyg daug iškentėjau, kad sutikčiau vėl išsiskirti... Atrodo, jog tu esi sutvertas trumpalaikei meilei! Kai mane vedei, praleidai su manimi vieną vienintelę naktį! Dabar, praėjus vos trejetai naktų, tu vėl ruošiesi išvykti! Kam man ta tavo princesė? Ji turi rūmus, apsaugą, milžiniškus turtus ir sužadėtinį iš imperatoriškųjų rūmų! O aš dėl viso šito turėsiu palaidoti save kažkokiame užkampyje ir gyventi drauge su moša, kuri, žinoma, ims manęs

neapkęsti! O tu važinėsi po visą Flandriją ir vaizduosi riterį, atėjusį į pagalbą našlei ir našlaitei? Tai štai, nieko iš manęs nesitikėk!

- Fjora! - pašaukė Filipas. - Tu nesupranti! Aistringa mano meilė tau nė trupučio nepasikeis - ji liks tokia pat gili ir ištikima. Juk žinai, kad esi man vienintelė...

- Po princesės Marijos?

- Žinoma, ne, tačiau vardan jos tėvo atminimo mes turime apsaugoti ją nuo gresiančių pavojų! Aš išvažiuosiu ne rytoj. Po keleto dienų mes išvyksime į Selonžė ir aš įkurdinsiu ten tave kaip tikrąją šeimininkę! Galimas dalykas, kad paliksiu tave labai neilgam. Aš grįšiu...

- Kai gims pirmasis kūdikis? Ne, aš nesutinku! Paimk mane drauge!

- Tai neįmanoma! Argi tau nenusibodo karas?

- Daugiau nei nusibodo, nes aš sužinojau, jog po jo lieka daug daugiau našlių negu didvyrių! Arba tu lieki su manimi, arba aš išvažiuoju!

Išsigandęs Filipas priėjo prie jos norėdamas apkabinti.

- Kvailiuke, kur tu važiuosi?

- Namo! Anjolas Nardi, Beltramio banko skyriaus Prancūzijoje valdytojas, ketino man nupirkti namą. Dar geriau - karalius Liudvikas padovanojo man pilį šalia Plesi le Tūro. Ten aš ir važiuosiu, Filipai. Tu irgi atvyksi tenai, kai galutinai apsispręsi tapti mano vyru, meilužiu, o ne kokiu nors nesugaunamu vėjeliu...

- Fjora! Aš negaliu sutikti su tavo sąlygomis! Aš - burgundas, ir man nėra kas veikti Prancūzijoje! Niekuomet tenai nevažiuosiu!

- Netgi dėl manęs?

- Taip.

- Tuomet - sudie, nes tai buvo vienintelis tavo meilės įrodymas, kurio aš laukiau!

Jo lūpos išbalo, tačiau akyse žaižaravo pyktis:

- Tu neturi teisės šito daryti! Tu - mano žmona ir privalai paklusti!

Ji ilgai žiūrėjo į jį, kovodama su noru baigti šitą ginčą, užsimiršti jo glėby ir pratęsti nutrauktą meilės žaidimą, tačiau, nelaimei, jis ištarė žodį, kurio neturėjo ištarti: paklusti!

- Mano tėvas, turėjęs teisę daryti su manimi ką nori, niekuomet nereikalavo paklusti. Jei iš savo žmonos lauki tik šito, mums geriau išsiskirti. Santuoką galima anuliuoti, nežinau kaip, bet aš pasieksiu pačią Romą ir nutrauksiu šią sąjungą, jei tu neatvažiuosi pas mane!

Sugriebusi nuo lovos antklodę, Fjora susisupo į ją, pridengdama nuogumą ir puolė lauk iš šilto kambario, iš visų jėgų stengdamasi sutramdyti gerkle kylančią raudą.

Trečia dalis

Meilės atgimimas

Aštuntas skyrius

Nesutaikomieji

Filipas de Selonžė laukė mirties. Bet ne taip, kaip laukiama priešo, - pernelyg dažnai jis ją buvo sutikęs apgultyse ir kautynėse, kad dabar laikytų savo prieše. Jis laukė nesibaimindamas, tarsi ji būtų iš aukščiau atsiųstas atleidimas. Ne, ji jam veikiau buvo įkyri viešnia, kuri pasirodo tuo momentu, kai mažiausiai lauki. Ji tikrai galėjo iš netyčių užklupti jį, jam patekus į pasalą arba netikėtai užpuolus priešui, arba Grandsono lygumoje, iš kur jis, sunkiai sužeistas, išsigelbėjo tik dėl laimingo atsitiktinumo. Paliktas Burgundijos kariuomenės, draugams bėgant nuo šveicarų, visai išsekęs, jis buvo kaip jūros žvaigždė, potvynio išmesta į krantą. Tokia mirtis būtų visai natūrali, net logiška, kaip atpildas už tą keistą sandėrį, kurį 1475 metų sausį Florencijoje sudarė su vienu turtingiausių miesto žmonių Frančesku Beltramiu. Gavęs jo įdukterės žaviosios Fjoros ranką ir širdį, taip pat didžiulį kraitį, Filipas prisiekė nepretenduoti daugiau kaip į vieną vedybinę naktį, o paskui jis turėjo dingti ir niekada nebegrįžti.

Tuomet jis buvo nuoširdus. Dėl turto, skirto Karolio Drąsiojo kareiviams, ir keleto meilės valandų jis galėjo nerūpestingai sviesti savo gyvenimą ant sandėrio svarstyklių. Jam atrodė, kad taip pasieks laimę, į kurią turėjo teisę šiame pasaulyje. Tačiau Filipas pateko į meilės tinklą, ir, užuot kautynėse ieškojęs mirties, jis padarė viską, kad jos išvengtų, nes tikėjosi vėl pamatyti savo mylimąją. Taip ir buvo.

Jie su Fjora vėl susitiko ir tikrai pamilo vienas kitą. Tai atsitiko kaip tik tomis dienomis, kai gedulingas varpų skambėjimas pranešė apie žymiausio visų Vakarų hercogo ir Burgundijos monarcho laidotuves. Tai buvo naujo jų gyvenimo tarpsnio ir pradžia, ir pabaiga, ir Filipas jau manė, kad jiedu drauge eis iki pat savo žemės kelio galo. Tačiau staiga viskas pasikeitė, susipainiojo...

Fjora savo ruožtu guodėsi viltimi, kad jie visuomet bus kartu, kad jų laukia ramus ir nerūpestingas sinjorų gyvenimas. Tačiau Filipas neapgaudinėjo savęs, jis žinojo, kad toks taikus gyvenimas neįmanomas: Burgundija tebesikovė dėl savo princesės Marijos su nenugalimuoju ir galinguoju Prancūzijos karaliumi. Jis tikėjosi, kad jauna žmona ramiai lauks jo grįžtant didelėje giminės pilyje Selonžė. Tačiau Fjora nenorėjo taikytis su tuo, kad dabar, kai jie jau tiek yra iškentėję, jis nutarė palikti ją. Ir tik dėl to, kad pasisiūlytų su savo špaga tarnauti valdovei, kuri jai tebuvo kita moteris. Ir paskui tie nelemti žodžiai apie klusnumą ir nuolankumą, išsprūdę iš Filipo lūpų...

Jei ir šimtą metų gyventų, jis negalėtų užmiršti atmintyje įstrigusio savo mylimosios paveikslo po paskutinės scenos: susisupusi į antklodę, greitomis nutrauktą nuo lovos, - juodi plaukai netvarkingai išsidraikę ant nuogo peties, didžiulės pilkos akys, patamsėjusios kaip debesys prieš audrą, - Fjora ir pati buvo kaip viską savo kelyje nušluojanti audra. Ji nesirinko žodžių.

Tėvas niekuomet nevertė jos būti klusnia ir nuolankia. Šių žodžių tiesiog nebuvo jo kalboje. O Filipas - tiktai jos vyras, taip ilgai neregėtas, staiga išdrįsęs ją mokyti. Jei panorės vėl ją pamatyti, jam reikės nusigauti iki Tureno, kur ji dabar turi savo pilį, padovanotą karaliaus Liudviko atsidėkojant už tai, ką ji iškentėjo jam tarnaudama.

Ji buvo šiurkšti ir išdidi, bet vaidas truko neilgai, ir tai išgelbėjo maištininkę nuo visai suprantamo jos vyro pykčio. Filipas per daug gerai žinojo, kokias paslaugas Fjora teikė gudriajam monarchui ir kaip į savo kerinčio grožio tinklą ji įviliojo kondotjerą Kampobasą, kuris, norėdamas ją turėti, išdavė Karolį Drąsųjį paskutinio jo mūšio dieną. Fjora apgailestavo dėl šių poelgių. Bet vien tai, kad ji išdrįso priminti jam tą istoriją, ir dar kalbėdama apie šią abejotiną karaliaus dovaną, Filipo manymu, buvo labai netaktiška. Kaip tik dėl to jis nesivijo bėglės. Jis vylėsi, kad ji pati netrukus apsigalvos ir grįš pas jį, truputį sumišusi, tačiau švelni ir pasirengusi kiekvienu momentu atnaujinti svaiginamą jų meilės žaidimą. Tačiau ji negrįžo. Po valandos Fjora jau buvo išvykusi iš Nansi į Plesi le Tūrą, karaliaus rezidenciją, kartu su savo sena drauge Leonarda Mersė, ir lydima seržanto Laburasko, labiau žinomo Duglo Mortimero vardu; jis buvo vienas šauniausių karaliaus Liudviko garsiosios škotų gvardijos karininkų. Dabar negalėjo būti ir kalbos apie kokį nors susitaikymą, nes Filipas nė už ką pasaulyje nebūtų vijęsis savo žmonos, vykusios ieškoti paties aršiausio velionio Burgundijos hercogo priešo prieglobsčio. O kitą dieną Filipas paliko Lotaringiją ir išjojo į Gentą, kur ketino prisidėti prie princesės Marijos Burgundės ir našlės hercogienės Margaritos. Jos abi visaip stengėsi susirinkti ištikimus žmones ir neleisti prisiartinti horizonte besikaupiantiems debesims. Štai taip politika vėl išskyrė įsimylėjėlius, ir, matyt, jokia meilė jau negalėjo panaikinti tos bedugnės...

Mėgindamas atsikratyti šių prisiminimų, kurie slopino narsą, Filipas žengė keletą žingsnių kambaryje. Gyventi jam liko vos keletas valandų, ir jis nenorėjo eikvoti jų beprasmiams apgailestavimams. Žvangindamas ilgomis grandinėmis, kuriomis buvo prirakintas prie sienos, Filipas pakilo iš lovos, jei taip buvo galima pavadinti keturias ant akmenų sudėtas lentas, ir nuėjo prie mažo langelio, pro kurį vos ne vos skverbėsi dienos šviesa. Jis stengėsi neišsitiesti, nes akmeninis kameros skliautas jam buvo per žemas.

Jo langas išėjo į vidinį Senžo namo Dižone kiemą; čia buvo ir nakvynės namai, ir kalėjimas. Atrodė, kad šią vasaros dieną ir pats namas, ir visos kameros, ir net požemis buvo saulės ir šviesos jūros užlieti. Prie pat lango augo kelios žolytės, ir kalinys pamėgino pasiekti jas. Jam būtų buvę malonu palaikyti jas savo delnuose, truputį patrinti jas, įkvėpti aitrų laukų aromatą ir vėl trumpam sugrįžti į savo beveik kaimiškos vaikystės paprastų džiaugsmų pasaulį, kai jie visi - ponų ir jų vasalų sūnūs - buvo tiesiog dešimtmečiai berniūkščiai. Jų keliai išsiskyrė daug vėliau, kai jaunieji driskiai ėmė padėti vyresniesiems ir vis labiau prisirišo prie žemės, prie savo tėvų švenčių ir kasdienybės. O mažuosius sinjorus pradėjo pratinti prie kai kurių neatskiriamų jų aprangos dalių, susidedančių iš odos ir senos geležies, dėl kurių riteris mūšyje tapdavo nepažeidžiamas. Dabar jie mokėsi naudoti ne savo darbo špagas ir peilius, padarytus iš sedulos, bet puikius Toledo ir Milano meistrų pagamintus kardus. Būdamas akmeniniame rūsyje ir puikiai suvokdamas, kokia ateitis laukia, grafas kaip tas nukaršęs senukas, kuris žino, kad jo gyvenimo kelias netrukus baigsis, mintimis vis grįžo į savo tolimą vaikystę. Galvoti apie žmoną buvo skaudu, ir jis norėjo ją užmiršti. Jo ramybės nedrumstė ir prisiminimai apie paskutines kautynes, dėl kurių jam buvo paskelbtas nuosprendis, -

dabar jis suprato, kad jos buvo pralaimėtos iš pat pradžių.

Iš gerai ginkluotos ir organizuotos Burgundijos kariuomenės nieko arba beveik nieko neliko: ji buvo sunaikinta truputį daugiau kaip per metus. Burgundijoje atsirado daug tokių, kurie žūtbūt norėjo taikos. Sosto įpėdinė Marija Burgundė, į kurios pusę nedvejodamas stojo Filipas, savo rūmuose Gente, nors ir nepanašiuose į Dižono kalėjimą, buvo beveik tokia pat kalinė kaip ir jis. Ryžtingiausi flamandų miestai priešais ją ir našlę hercogienę uždarė savo vartus ir iždą, kaip savo skrynią užtrenkia palūkininkas, - juk dabar negreit ji galės grąžinti jiems laisvę. Taigi Marija, nors ir labai kilminga, jėgų ir įtakos turėjo mažiau negu pats kukliausias jos sinjoras.

Be abejo, ji buvo princo Maksimiliano, Vokietijos sosto įpėdinio sužadėtinė, bet ar jis vykdys savo įsipareigojimus? Ar imperatoriaus sūnus nenusigręš nuo Burgundijos princesės, kurios pusė karalystės sugriauta ir neieškos įdomesnės partijos? Kas žino? Iš Flandrijos žinios labai sunkiai prasiskverbia, ir tai tik nedaugelio jos šalininkų dėka. Jų tikslas buvo išsaugoti Burgundiją Karolio Drąsiojo dukteriai.

Po hercogo mirties pirmomis dienomis padėtis jo valdose buvo gana gera. Daug kas tiesiog netikėjo jo mirtimi. Sklido gandai, kad Karoliui pavyko išsigelbėti, kad jis slapstosi kažkur Švabijoje, gydo ten savo žaizdas ir ruošiasi grįžti! Apie didžiojo Vakarų hercogo mirtį taip pat buvo kuriamos neįtikėtinos legendos, viena už kitą fantastiškesnės.

Vis dėlto Dižonas, kurio gyventojai kamantinėjo visus, grįžtančius iš Lotaringijos, gana greitai sužinojo teisybę. Ir tuomet susirinko visos miesto gyventojos ir ėjo gatvėmis garsiai šūkaudamos: “Tegyvuoja Marija!” Tiek metų valdė vyrai, tad dabar jas įkvėpė mintis, jog į sostą gali įžengti moteris. Vyrai buvo linkę tylėti.

Netrukus visi sužinojo, kad Prancūzijos karalius ketina susigrąžinti savo teises valdyti turtingąją Burgundiją, kurią Jonas Bebaimis kadaise atidavė savo sūnui Pilypui Gerajam, atsidėkodamas už narsą mūšyje prie Puatjė. Kai kas manė, jog tai būtų teisinga, vis dėlto Liudvikas XI, tegul ir ne toks įspūdingas kaip Karolis Drąsusis, savo valdiniams buvo geras karalius: kiek pajėgdamas saugojo juos nuo karo bei nelaimių ir skatino prekybą. Kiti buvo kitokios nuomonės, jie didžiavosi Marija.

Filipas de Selonžė priklausė pastariesiems, ir kai grafystėje broliai de Vodrė iškovojo karinių pergalių, - jiems pavyko sulaikyti ir priversti pasitraukti karaliaus kariuomenę, vadovaujamą Žoržo de la Tremujilio de Kraono, - jis dar tvirčiau laikėsi savo nuomonės. Nelaimė, la Tremujilis nusprendė vėliau įgyvendinti savo sumanymus ir sutelkė savo jėgas prie Dižono, kurį užėmė remiamas Šarlio d'Ambuaza ir Žano de Šalono, vieno pirmųjų prie jų prisidėjusių gyventojų. La Tremujilis įkurdino mieste įgulą ir įsakė pastatyti stiprią tvirtovę, kuri gintų Dižoną nuo priešo atakų... ir pačią įgulą nuo vidaus užpuolimų. Dėl šio labai nepopuliaraus sprendimo dar labiau padaugėjo hercogienės šalininkų.

Kovo mėnesį Filipas grįžo į miestą ir slapta apsistojo savo giminės dvare, kurio durys ir langinės buvo aklinai uždarytos, ir iš lauko namas atrodė negyvenamas. Be to, jis iš tikrųjų ilgai buvo negyvenamas, todėl niekas negalėjo įtarti, kad jame apsistojo Aukso vilnos ordino kavalierius, visų pažįstamas kaip ištikimas hercogo Karolio šalininkas. Taigi taip pasislėpusiam jam pavyko surinkti būrį savanorių - jo šeimai ištikimų žmonių. Aktyviai susirašinėdamas su vietiniais hercogienės šalininkais, jis parengė naktinio miesto puolimo planą ir ketino pats duoti signalą, kada jį pradėti, - nustatytą valandą atidaryti miesto vartus. Tačiau kad įveiktum prancūzų įgulą, reikėjo turėti ne tik jėgos ir drąsos, bet ir kantrybės ir dar mokėti saugoti paslaptį. Sąmokslininko gyvenimas buvo

kupinas pavojų, nes dauguma eševenų ir miesto buržua buvo pasirengę įsigyti ramybę paaukodami savo nepriklausomybę ir tapdami karaliaus Liudviko valdiniais.

Filipas su savo sąjungininkais daugiausia rėmėsi jaunuoliais iš liaudies ir likusiais gyvais hercogo gvardiečiais. Bet juos buvo sunku valdyti, nes dauguma jų troško nedelsiamos veiklos. Štai kodėl birželio pirmąją Sen Nikolo priemiestyje dėl šiurkštaus prancūzų kareivio elgesio su moterimi netikėtai kilo susirėmimai. Žmonės šaukė: "Tegyvuoja Burgundija!", ant sienų atsirado užrašų, grasinančių Prancūzijos karaliui, ir besipriešinančius prancūzų kareivius apmėtė akmenimis. Liejosi kraujas, tačiau netrukus vėl pasidarė ramu. Filipas jau pamanė, kad jam pavyko palenkti savo valiai tuos "karštus" hercogienės šalininkus. Bet argi jis galėjo numatyti, kad kai kurie iš jų kovą dėl nepriklausomybės panaudos tik asmeninėms sąskaitoms suvesti?

Birželio dvidešimt šeštąją, kai dalyvaujant Marijos Burgundės pasiuntiniui buvo renkamas naujas miesto vikontas meras, - la Tremujilis tuomet buvo išvykęs, - kilo drama. Ir kai municipalinis magistratas susirinko pranciškonų vienuolyne, į miestą pro Sen Nikolo vartus įsiveržė kaip papuolė ginkluotų žmonių būrys. Jiems vadovavo ilga, kadaise buvusia balta sutana vilkintis Kretjenas Ivonas - savo turtus praradęs krautuvininkas. Jis gyveno Ževre, nedideliame dvare, priklausiusiame de Kliuni ordino vienuoliams.

Vos įžengęs į miestą, Ivonas iš Sen Nikolo bokšto sargo pareikalavo raktų ir, užkopęs iki ten plevėsuojančios karaliaus vėliavos, nuplėšė ją. Paskui jis ir jo žmonės nuėjo į Dižono centrą, ragindami princesės Marijos šalininkus griebtis ginklo. Kažkas iš minios šūktelėjo: "Eime, surasime tuos metrus eševenus, kurie valdo miestą! Juos slepia pranciškonai!"

Tuo tarpu buvo sukeltas aliarmas, ir eševenai, padedami Selonžė, kuris suvokė, kad viskas, kas čia

dabar vyksta, yra tikra beprotybė, išsiskirstė. Ir laiku. Kai Ivonas pasiekė Pranciškonų aikštę, ten rado tik senuką Žaną Žaorą, Burgundijos parlamento pirmininką. Turėdamas galvoje savo garbų amžių ir įtaką žmonėms, jis tikėjosi nutraukti maištą, įkalbėti maištininkus sudėti ginklus ir išsiskirstyti į namus.

- Mes čia esame tam, kad perduotume miestą madam Marijai! - suriko Ivonas. - Pasiruošk pagerbti savo princesę, o jei ne - saugokis!

- Mūsų hercogaitė niekada nenorėjo gauti Dižono savo tėvo ištikimų tarnų mirties kaina! - sušuko Selonžė su špaga rankoje puldamas ginti senuko. - Ne saviškius reikia žudyti, o prancūzus!

- Jis ir į jį panašūs jau seniai parsidavė karaliui Liudvikui. Ir tu, be abejo, esi toks pats kaip jie?

- Aš - Filipas, grafas de Selonžė, Aukso vilnos ordino kavalierius, ir esu ištikimas monsinjorui Karoliui, tegul jį saugo Viešpats. Ir aš neatsisakiau savo ištikimybės jam priesaikos.

- Gerai pasakyta, - pasakė kitas garsiai juokdamasis. - Ponas de Selonžė čia? Kokie vėjai atpūtė? Kada tu atvykai?

- Jau prieš tris mėnesius. Kai kas iš čia esančių žino tai, o štai tu dabar nori sugriauti viską, ką aš taip sunkiai sukūriau.

- Kas nors jau yra matęs jį čia?

Senas krautuvininkas grėsmingai nužvelgė žmones, tarsi ragindamas juos atsakyti ir kartu visai nesibaimindamas, kad kas nors išdrįs tai padaryti. Niekas nė nekrustelėjo, ir Filipas suprato, kad visos jo pastangos buvo bergždžios, jis pastatė smėlio pilį.

- Gerai! - padarė išvadą Ivonas. - Tuomet pribaikime visus tuos Liudviko XI bendrininkus ir pasidalykime jų turtą. Prie grobio, mano vaikai!

Po akimirkos senukas pirmininkas sukniubo, pervertas Kretjeno Ivono durklo, o Filipas, numaldytas penkių ar

šešių petingų mėsininkų, užmetusių jam ant kaklo raudoną aksominį raištį, likusį nuo ankstesnės aukos, buvo nuvestas plėšikų gaujos. Paskelbus princesės Marijos valdžią, jie pirmiausia ketino išplėšti Senžo namą.

Kiek kartų Filipas įsivaizdavo, kaip jis įteiks savo hercogaitei Dižono raktus, tačiau jis tapo belaisviu tų, kurie tik dėjosi giną tas pačias spalvas kaip ir jis, o iš tikrųjų buvo godūs ir kerštingi. Visą naktį plėšikai grobė ir degino namus tų, kuriuos laikė rojalistais. Tarp jų atsidūrė vyriausiasis mokesčių rinkėjas Viuri, ponas Arnolė Mašeko ir kunigas de Fenė. Bejėgis ką nors padaryti ir labai nusiminęs, Filipas nenoromis tapo visos tos bakchanalijos liudytoju. Galiausiai jį nuvedė į jo namą, - ten Ivonas įsikūrė su visa gauja. Visą naktį jie puotavo ir skaičiavo grobį.

Kaip tik čia po keturių dienų visi jie, ir Filipas drauge, buvo suimti paties la Tremujilio.

- Tai jis buvo mūsų vadeiva, - pašaipiai pareiškė Ivonas, - mesiras grafas de Selonžė, vienas artimiausių velionio hercogo Karolio pagalbininkų.

- Žymus sinjoras vadovauja žudikų ir plėšikų gaujai, - su panieka pasakė de Kraonas. - Ko gi dar galima tikėtis iš burgundo?

- Žinoma, aš burgundas ir didžiuojuosi tuo, tačiau čia buvau tik belaisvis, o ne vadovas, - paprieštaravo Filipas.

- Nejaugi? Vadinasi, jūs priklausėte tai jau gana nemažai gyventojų grupei, kuri yra pasirengusi tarnauti karaliui, mano metre? Tokiu atveju...

Filipas niekada nedvejojo, kai reikėdavo rinktis gyvybę ar garbę. Be to, senis krautuvininkas, kurio pikta valia jis atsidūrė jo gaujoje, iššaukiamai dirsčiojo į jį.

- Ne, aš niekada neduosiu priesaikos Prancūzijos karaliui! Esu ištikimas Marijai, vienintelei teisėtai Burgundijos herogaitei.

- Už šį atsakymą padėsite galvą!

Po valandos Filipas jau buvo uždarytas kalėjime, Senžo name, iš kur jis, sukaustytas grandinėmis, buvo išvestas tik vieną kartą, kai jam buvo paskelbtas mirties nuosprendis.

Praėjo savaitė, o nuosprendis vis dar nebuvo įvykdytas. Jei galima tikėti kalėjimo prižiūrėtoju, kuris atnešdavo jam valgyti, buvo vilkinama dėl jo aukštos kilmės. Jį laikė pabaigai, jis turėjo būti svarbiausiu asmeniu tame kruviname spektaklyje, kurį Dižone surengė de Kraonas. Įniršęs dėl riaušių, kilusių jam išvykus, kerštingasis prancūzas terorizavo miestą. Nuo tos dienos, kai jis grįžo, Dižone buvo tik jo valdžia. Karaliaus šalininkams, patyrusiems nuostolių ar kaip nors kitaip nukentėjusiems dėl tų įvykių, buvo leidžiama dalyvauti baudžiant kaltininkus. Griebdavo kilus menkiausiam įtarimui, ir budeliui bei jo padėjėjams darbo netrūko. Žanas diu Pua, miesto budelis, kankinimus nutraukdavo tik tam, kad kartų arba kirstų galvas. Kad paįvairintų spektaklį, surado net netikrų pinigų dirbėją ir gyvą išvirė aliejuje...

Ne, žolytės nebuvo įmanoma pasiekti, - prie sienos kalinį prikausčiusios grandinės buvo per trumpos, ir jis atsidusęs grįžo prie lentų. Temo. Miestas kažkaip keistai nurimo, tarsi nuvargęs nuo nepaliaujamo smurto ir staiga būtų panoręs truputį atsikvėpti. Kiek būta šauksmų, dejonių, varpų gausmo, skelbusio paskutinę nuteistųjų valandą! Filipas pamanė, kad, be jo, mieste nebeliko ko žudyti. Vadinasi, jo mirtis jau kažkur visai šalia. Ar tik ši naktis nebus paskutinė?

Jo dėmesį patraukė atitraukiamos sklendės bilstelėjimas, jis atsigręžė. Įėjo kalėjimo prižiūrėtojas, atnešęs ąsotį vandens ir duonos kriaukšlę, bet tai buvo visai kitas prižiūrėtojas, ne tas, prie kurio kalinys buvo pripratęs. Tai buvo senas, kojas velkantis žmogus su ilga drumzlinai geltonos spalvos barzda iki pat juosmens.

- Kas tu? - paklausė Filipas. - Matau tave pirmą kartą.

Žmogus žvilgtelėjo į jį. Jo vokai buvo raudoni, o akys - neaiškios spalvos.

- Labai ačiū! - sumurmėjo jis. - Tas Kolenas, kuris rūsiu rūpinosi, anądien koją nusilaužė. Užsiropštė ant stogo, kad mirties bausmės vykdymą geriau matytų, ir nuvirto. Na, tai mane ir surado, o man tais laiptais lipti visai netinka. Ir dar laipteliai slidūs, mano amžiuje...

- Ką šiandien į aną pasaulį pasiuntė? - paklausė Selonžė nenorėdamas klausytis begalinių senuko aimanų.

- Kretjeną Ivoną. Tai bent - ant ešafoto jį reikėjo nešti, nes jo kojos po kankinimų buvo visai sumuštos. Na, darbelis, jums pasakysiu, buvo gerai padarytas. Metras Žanas diu Pua vienu smūgiu jį iš šio pasaulio išvarė, o paskui dar sukapojo lygiai į keturis gabalus, kad juos iškabintų ant visų miesto vartų. Galvą - ant Sen Nikolo bokšto, dešinę koją - ant Sodo vartų, kairę...

- Nieko daugiau nenoriu apie tai žinoti, - nutraukė jį Filipas su pasidygėjimu. Pirmąkart per visą laiką jis pasijuto nejaukiai. Galbūt jam ką tik papasakojo apie jo paties likimą?

Kario mirtis negąsdina, jam mirti vieni niekai, bet mintis, kad jį, suluošintą kankinant, turės nešti ant ešafoto, paskui kaip avį sukapos į gabalus, papiktino jį. Jis norėjo pasilikti teisę pažvelgti budeliui tiesiai į akis ir visu ūgiu pakilti virš minios, kuri ten susirinks kaip į spektaklį.

- Kas girdėti, kada ateis mano eilė? - paklausė jis tvirtu balsu.

Senis gūžtelėjo pečiais ir pažvelgė į kalinį su nesuprantamu gailesčiu.

- Girdėti tai nėra malonu, aš gerai žinau, bet manau, kad rytoj. Mane jau įspėjo, šiąnakt vienuolis ateis išpažinties. Jums reikia sukaupti narsą.

- Jei jos neturėčiau, nesėdėčiau čia.

Prižiūrėtojas pagaliau padėjo ant stalo duoną, ąsotį ir kaip tikras kamerdineris pataisė lovos užtiesalą.

- O juk jums iki šiol sekėsi. Kambarį jums davė geriausią aukšte, tą, kurį pertvarkė.

- Pertvarkė? - paklausė Selonžė nužvelgdamas drėgmės suardytas sienas, niekada neišdžiūvantį lubų skliautą, kur neįsiskverbdavo Burgundijos vasara, ir beveik supuvusius šiaudus, pakreiktus ant aslos. - Tai turbūt buvo labai seniai?

- Jau tikėkit manim, senų seniausiai. Štai aš su jumis plepu, o juk šį kalėjimą pažinojau dar tada, kai jame nieko, be šiaudų, nebuvo. Grandinės - senos, surūdijusios, ir žiurkės lakstė kaip savo namuose. Tačiau mačiau, kaip štai čia viena vargšelė pagimdė vaikelį. Su savo broliu ji nusidėjo, savo vyrui buvo neištikima, o buvo tokia jaunutė, gražutė, o jau matant, kaip gimdydama daug valandų kankinosi, mano širdis plyšo.

Filipas išbalo ir pasibaisėjęs vėl ėmė apžiūrinėti šį kalėjimą, kuris, atrodė, niekuo nesiskyrė nuo kitų panašių įstaigų.

- Jos vardas buvo Mari de Brevaj, ar ne? - tyliai tarė jis. - Ir mirė ji praėjus penkioms dienoms po...

- Taip taip, tikrai! - pasakė nustebęs prižiūrėtojas. - Matyt, pažinojote ją?

- Ne, bet kadaise, kai tarnavau monsinjorui de Šarolė, buvau sutikęs jos brolį. Tai tikrai liūdna istorija.

- Na, ne tokia liūdna kaip ta, kita!

- Ką nori tuo pasakyti?

- Paaiškinsiu. Kai pagimdė savo vaiką, buvo visai ligonė, visai išsekusi, bet būtumėt ją matęs tada, kai ji susiruošė eiti su savo broliu ant ešafoto! Kadangi jie abu kilmingi, jiems leido nusiprausti ir apsivilkti geriausius savo rūbus. Ir kokie puošnūs jie buvo! Prieš lipdamas į vežimą, padavė jis jai savo ranką, ir jiedu nusišypsojo vienas kitam. Ir jie atrodė tokie laimingi, tarsi į savo sutuoktuves susiruošė! Ir abu tokie gražūs! Na ir verkė visi, matydami, kaip jie miršta.

- Tačiau juk liko jų kūdikis?

- Taip. Mažutė mergytė, kurią atidavė į prieglaudą. Tai ir buvo liūdniausia, nes tas kūdikis - mirtinos nuodėmės vaisius. Pasakojo, kad mūsų maloningasis Viešpats pasigailėjo jos. Tuomet važiavo čia pro šalį vienas nepažįstamas turtingas pirklys. Jis matė vargšės motinos mirtį ir panoro pasiimti mažylę. Niekas gerai nežino, kas jai nutiko, šnekama, esą...

Selonžė vos susilaikė nenusišypsojęs. Tuo metu jis pagalvojo, jog turbūt šis prastuolis labai nustebs, jei sužinos, kad ta mažylė, apie kurią kalbėjo, tapo jo žmona. Tačiau Filipas nebenorėjo tęsti pokalbio. Tai, kad savo paskutines valandas jis leidžia toje pačioje kameroje, kur Fjora pradėjo savo gyvenimą, jam atrodė esąs ypatingas likimo ženklas. Žinoma, jis negalėjo, kaip Žanas de Brevajis, džiaugtis, kad numirs kartu su savo mylimąja ir guls su ja į vieną kapą, bet išeidamas iš šio pasaulio širdyje išsaugos savo nuostabiosios florentietės paveikslą. Kad ir kaip visą tą laiką stengėsi, negalėjo išvyti jos iš savo širdies. Jis negalėjo užmiršti Fjoros, didžiulių jos akių, jos šypsenos. Galbūt mirtis neatrodytų jam tokia skaudi, jei jis leistų sau galvoti apie Fjorą. Ji buvo teisi, kad atsisakė jo siūlomo gyvenimo. Kas dabar jai būtų, jei ji būtų sutikusi pasilikti Selonžė? Kas ji dabar būtų? Nepaguodžiama našlė, kurią erzintų tokia kvaila svainė kaip Beatrisė? Moteris, kurią kareiviai išvarytų iš savo namų, kaip dažniausiai ir buvo daroma su nuteistųjų mirti bausme turtu? Galbūt su ja šiurkščiai elgtųsi ir uždarytų ją kalėjime? Filipas iš visos širdies nekentė karaliaus Liudviko, vienuolikto iš eilės, ir nė už ką pasaulyje nesutiktų jam tarnauti, bet Fjorai, kuri nutarė likti su karaliumi ir priimti jo dovaną - nedidelę pilaitę, jis nieko geresnio ir negalėjo palinkėti. Taigi net tai, kad jis mirs kaip maištininkas, nepakenks jo mylimajai.

Susirūpinęs dėl kalinio tylėjimo ir artėjančios nakties, prižiūrėtojas išėjo ir ilgai negrįžo. Filipas paėmė jo

atneštą duoną, pirštu nupiešė kryžių ant rusvos plutos, atsilaužė gabalėlį ir suvalgė. Jis nebuvo alkanas, tačiau žinodamas, kas rytą laukia, norėjo sukaupti kuo daugiau jėgų. Beje, duona pirmą kartą per visą laiką buvo šviežia, ją buvo malonu ne tik valgyti, bet ir uostyti. Šiltos, ką tik iškeptos duonos kvapas jam buvo vienas maloniausių, jis visada grąžindavo jį į tolimą, nuostabią vaikystę. Taip jis suvalgė beveik pusę duonos, užsigerdamas keletu gurkšnių tyro vandens. Susitaręs su prižiūrėtoju, kitą duonos gabalą jis pasiliko rytui, nes daugiau jos jam nebeatneš.

Jau slinko nakties valandos. Filipas labai norėjo miego, tačiau nežinojo, ar gali užmigti: argi prižiūrėtojas jo neįspėjo, kad šiąnakt pas jį ateis dvasininkas? Nelengva bus atlikti išpažintį apsnūdusiam. Tačiau laikas bėgo, niekas neatėjo, ir galiausiai jis išsitiesė ant savo lovos, užsimerkė ir užmigo.

Filipas nubudo kažkieno lengvai paliestas. Žvilgtelėjęs į orlaidę, pro kurią smelkėsi priešaušrio šviesa, jis suprato, kad paskutinė jo gyvenimo naktis, kai jis taip nerūpestingai miegojo, jau baigėsi. Jį pažadino mažas vienuolis, apsivilkęs pilką brolių minoritų - kadaise šv. Pranciškaus Asyžiečio įsteigto ordino - sutaną. Vis dar mieguistas, jis išgirdo malonų tylų balsą:

- Mano sūnau, metas. Aš atėjau padėti jums. Jūs turite pasiruošti stoti priešais mūsų Kūrėją...

Skaisčios, tyros vienuolio akys buvo kupinos užuojautos, jo veide dar nesimatė brandaus amžiaus pėdsakų. Filipas jam nusišypsojo:

- Aš pasiruošęs jums tarnauti, mano broli. Ar žinote, kiek man liko gyventi?

- Pirmas varpas dar neskambėjo. O jūs mirsite ne anksčiau kaip rytą.

Kalinys išbalo.

- Ne tiek daug turiu nuodėmių, kurias galėtumėte atleisti, dar lieka labai daug laiko. Be abejo, prieš siųsdami ant ešafoto, mane tardys?

- Nemanau. Man nieko apie tai nesakė, nors paprastai esu iš anksto įspėjamas. Manau, - pridūrė jis šyptelėjęs, - galėsite be pašalinių pagalbos eiti pasitikti savo mirties, jei jūs dėl to jaudinatės.

Filipas nesusilaikė ir su palengvėjimu atsiduso. Negalėjo būti malonesnės naujienos už šią. Dabar niekas jam nesukliudys oriai sutikti savo mirties ir visiems, turbūt jau susirinkusiems Morimono aikštėje, parodyti, kaip miršta Aukso vilnos ordino kavalierius.

Atsiklaupęs priešais ant lentų sėdintį vienuolį, jis palengvino savo širdį prisipažindamas dėl visko, kas jį graužė, dėl visų menkų savo daugiau kaip trisdešimties metų gyvenimo klaidų ir poelgių. Tam prireikė kur kas daugiau laiko, negu tikėjosi. Prisimenant savo gyvenimą, laikas tarsi ėmė slinkti atgal, jo atmintyje atgijo seni įvykiai ir beveik užmiršti vaizdai, per karą ir dvikovose nukautų žmonių veidai. Žinoma, sunkiausia buvo prisipažinti, kaip jis privertė Frančeską Beltramį atiduoti savo dukrą į žmonas, o kartu ir pasakišką kraitį.

- Tik tą auksą, - teisinosi jis, - norėjau gauti ne sau, o savo princui. Jo iždas buvo tuščias, ir jam jo labai reikėjo.

- Puikiai suprantu jus, - rūsčiai tarė vienuolis, - tačiau dėl to nukentėjo visai nekalta siela. Ta jauna mergina, kurios jūs nepamilote...

- Aš pamilau ją ir vis dar myliu, ji tapo mano žmona, ir aš niekada nenustosiu jos mylėjęs. Pats ir patekau į savo paspęstus spąstus - tai ir yra mano bausmė. Dabar apgailestauju tik dėl to, kad nieko apie ją nežinau.

Pasidarė tylu, girdėjosi tik trūkčiojamas de Selonžė alsavimas. Paskendęs savo mintyse, vienuolis žvelgė į jį tarsi nieko nematydamas. Ir staiga jis iš po sutanos

ištraukė nedidelį popieriaus ritinėlį ir įspraudė į kalinio rankas.

- Vakar vakare vienas žmogus maldavo mane perduoti jums šį laiškelį. Atrodo, ten rašoma apie tai, ką jūs taip norite sužinoti.

Filipo rusvos akys ūmai nušvito.

- Tas žmogus jums pasakė savo vardą?

- Žinoma, kitaip nebūčiau paėmęs to laiško. Jis pasisakė esąs Matjė de Pramas.

Visai užmiršęs, kad turi klūpėti, kol gaus nuodėmių atleidimą, Filipas taip apsidžiaugė šia žinia, kad pašoko ir nuėjo prie langelio, pro kurį skverbėsi rausva aušros šviesa. Širdis krūtinėje taip smarkiai daužėsi, kad net skaudėjo. Jo pirštai virpėjo, jis nedrįso išvynioti plonyčio ritinėlio. De Pramas buvo jo ginklanešys, tačiau jis tiek metų praleido šalia ir kare, ir gyvenime, kad galiausiai tapo vienu iš geriausių ir ištikimiausių draugų. Jie išsiskyrė kovo mėnesį, kai Filipas jį išsiuntė į Tureną sužinoti, kas nutiko Fjorai. Jam buvo nepakeliama mintis, kad nieko nežino apie ją, ir niekas kitas nebūtų galėjęs atlikti šios delikačios užduoties geriau už Matjė: pamatyti ir būti nepastebėtam, sužinoti, bet taip, kad niekas nė neįtartų jį kažkur šalia esant. Garbė, o gal ir išdidumas neleido Filipui pačiam važiuoti paskui savo žmoną, kaip jai norėjosi ir ką ji jam labai įžūliai pareiškė. Tačiau jis labiausiai būgštavo dėl paskutinio jos grasinimo anuliuoti jų santuoką ir susigrąžinti laisvę... Visai galimas dalykas, kad atiduotų savo ranką ir širdį kažkam kitam. Jei taip, tai Filipas norėjo žinoti, su kuo turės kautis žūtbūtinėje dvikovoje. Nors ir būdama toli, Fjora vis tiek liks jo žmona, kad ir kiek tai jam atsieitų.

Matjė, atrodo, nelabai patiko ši užduotis. “Tu nori, kad aš ten būčiau šnipas?” - “Teisingiau pasakius, draugas. Aš pats negaliu važiuoti į Prancūziją, kadangi jei ten pasirodysiu, mane išsyk įgrūs į belangę. Liudvikas XI žino, kad niekada neduosiu jam priesaikos. Jis

tučtuojau pasinaudotų proga atsikratyti manęs ir padaryti mano žmoną našle. Bet jei man reikės ginti savo garbę, sugalvosiu, kaip prie tavęs prisidėti. Dviese galėtume ją pagrobti". - "Tuomet kodėl negali iš karto to padaryti?" - "Todėl, kad noriu duoti jai dar truputį laiko. Todėl kad noriu sužinoti, ko verta jos meilė. O prievartos ji man dabar nedovanotų."

Truputį paniurzgėjęs, Pramas išvyko, Filipas jį įtikino. Po keleto dienų hercogaitė Marija išsiuntė Selonžė į Dižoną, ir jis taip ir negavo tokių svarbių jam žinių.

- Jūs neskaitote? - papriekaištavo vienuolis.

Filipas atsigręžė į jį, šyptelėjo. Jo neryžtingumas buvo beprasmis, jis tai žinojo. O priežastis buvo ta, kad jis bijojo ten perskaityti sau žiaurius žodžius. Žinoma, Matjė nebuvo metraštininkas, o jau plunksą valdė visai kaip nestropus mokinys. Juo nebuvo galima pasikliauti tais atvejais, kai reikėjo sušvelninti arba vingria kalba pagražinti griežtą žodžių arba poelgių prasmę.

Sukaupęs jėgas, Filipas pagaliau išskleidė laiškelį. Čia tebuvo keletas žodžių: "Jai sekasi gerai. Apie santuokos anuliavimą nebegali būti nė kalbos, nes rugsėjį jai turi gimti kūdikis... Atleisk, kad taip vėlai atvykau. Esu tavo ištikimas draugas ir neapsakomai norėčiau tau pagelbėti... Esu labai nelaimingas..."

Filipo akyse susitvenkė ašaros, kurių jis nė nemėgino slėpti. Jei jis šiam vienuoliui atvėrė visą savo sielą, tai ar dabar svarbu, kad tas pamatys jį verkiantį? Pastebėjęs jo akyse nerimą, jis ištiesė jam laiškelį:

- Perskaitykite, mano broli! Suprasite, kodėl verkiu... Tai iš džiaugsmo. Viešpats dėl savo gerumo siunčia man sūnų, tad neišeisiu iš šio pasaulio nepalikęs pėdsakų.

- Aš pasimelsiu už tai, tačiau paskubėkite gauti nuodėmių atleidimą, nes jau vėlu ir girdžiu triukšmą.

- Dar žodelį. Be abejo, jūs vėl pamatysite Matjė. Jam perduokite, kad aš draudžiu mano žmonai pasakoti, koks likimas mane ištiko. Bent jau kol ji pagimdys. Jos

liūdesys - o aš tikiuosi, kad ji vis dėlto gedės manęs, - gali pakenkti kūdikiui.

- Nesijaudinkite! Aš jam tai perduosiu. O dabar klaupkitės, kad galėčiau visagalio Viešpaties vardu jus palaiminti.

Skirtoji valanda atėjo. Vos nuteistasis lūpomis palietė kryžių su Kristumi, atsidarė durys ir įėjo prižiūrėtojas su kirpėju. Kai Selonžė buvo paskelbtas nuosprendis, jis paprašė, kad prieš einant ant ešafoto jam būtų leista nusiskusti ir susitvarkyti. Paskutinę savo gyvenimo dieną jam norėjosi kuo geriau atrodyti. Procedūrai prireikė nedaug laiko. Kirpėjas pasitaikė patyręs ir vikrus. Jis buvo toks malonus, kad net rūpestingai išvalė apdulkėjusius kalinio rūbus.

- Aš neturiu kuo tau atsilyginti, - pasakė Selonžė, kai viskas buvo baigta. - Man nepaliko nė grašio.

- Nesijaudinkite, mesire. Man jau užmokėta... o jei ir nebūtų užmokėta - nesvarbu. Aš didžiuojuosi, kad galėjau jums pasitarnauti.

- Tai tu mane pažįsti?

- Ne visai. Mano motina kilusi iš Selonžė. Labai gaila, kad jūs išeinate iš šio pasaulio nepalikęs įpėdinio.

Filipas nusišypsojo ir draugiškai paplojo per šio netikėto bičiulio petį.

- Manau, kad Viešpats pasirūpino tuo. Jei tu dar ką nors nori padaryti savo žemei, paprašyk jį, kad mano dievinamoji žmona, kuri, deja, dabar yra toli nuo čia ir nėščia, padovanotų man sūnų. Esu įsitikinęs, kad turėdamas tokią motiną kaip ji jis galės su pasididžiavimu vadintis mano pavarde.

Filipas buvo pasirengęs. Kirpėjas nusišluostė susitvenkusias ašaras ir užleido vietą kareiviams, jau laukusiems tarpduryje. Senasis prižiūrėtojas išsiėmė iš ryšulėlio raktą ir išvadavo kalinį iš jį kausčiusių grandinių, bet išsyk pakeitė jas virve, tad Filipas, nė nespėjęs pamankštinti

sustingusių pirštų, vėl laikė už nugaros surištas rankas. Jis pasipiktino:

- Nejaugi net prieš mirtį reikėjo surišti man rankas?

- Toks įsakymas, - atsakė šaulių būriui vadovavęs seržantas. - O dabar eime, laikas!

Atsisveikindamas apžvelgęs savo kalėjimą, kurio nekentė, bet kuris tapo brangus, nes priminė Mari de Brevaj, - jos šviesus paveikslas, regis, dar ten gyvena, - nuteistasis peržengė slenkstį pro žemutes duris. Lydimas savo nuodėmklausio, kuris, nuleidęs galvą, visą laiką meldėsi, Filipas atsistojo tarp jo laukusių kareivių, drauge su jais užlipo laiptais - akmeninės jų pakopos nusitrynė ir viduryje įdubo nuo daugybės juos trypusių kojų, ir pagaliau išėjo į gatvę. Ten jo laukė senas, išskydusių lentų vežimas, galbūt tas pats, kuriuo daugiau kaip prieš dvidešimt metų nuvežė į mirties vietą brolį ir seserį de Brevajus. Tačiau jį išvydęs Filipas ir vėl lengviau atsiduso. Baisiausias pažeminimas jam būtų buvę viešas išsityčiojimas, kai nuteistąjį apdrabsto purvais ir atmatomis, kaip įprasta Dižone. Kadangi nieko panašaus neįvyko, jis staiga pasijuto daug geriau. Jis prisiminė, kad nesuvalgė savo duonos, bet dėl to nė kiek neapgailestavo - buvo žvalus ir Dievo valia puikiai valdėsi. Jis nutarė užmiršti žemę ir pakėlė akis į ryškiai mėlyną dangų, dar nespėjusį išblėsti nuo karštos vasaros saulės. O ši diena, rytą skleidusi tokį gaivumą, žadėjo būti puiki. Tokiu metu būtų gera pereiti pievą, įsitaisyti prie upės su žvejybos reikmenimis ir šalto vyno ąsotėliu, o dar geriau sėdėti seno ąžuolo pavėsyje ir skaityti puikias eiles arba tiesiog traukti rožių aromatą ir laikyti už rankos savo širdies damą. Tai- laimės, džiaugimosi gyvenimu metas, pagaliau tai...

Kol vežimas kratydamasis lėtai važiavo išmuštomis gatvėmis, bažnyčių varpinėse vieni po kitų ėmė skambėti varpai, skelbdami apie būsimas laidotuves. Tas laidotuvių skambėjimas nenutilo nuo to momento, kai Filipo

gyvenimas ėmė krypti į pabaigą, ir jis mieliau žiūrėjo į medžių viršūnes, kur linksmai čiulbėjo paukščiai, ir į dangų, kuris, atrodė, tą rytą tik dėl jo garbino Viešpatį.

Iš tikrųjų žemė nebuvo tokia nuostabi, ir jis norėjo užmiršti ją. Ji gaudė nuo patyčių ir keiksmų. Tie žmonės buvo nesuprantami. Seniau, atrodo, jie buvo atsidavę savo sosto įpėdinei, o dabar spygaudami ir švilpdami lydėjo žmogų, norėjusį padėti jiems likti ištikimiems jai. Iš tikrųjų dėl hercogo Karolio mirties nedaug žmonių liūdėjo; dauguma gyventojų dvejojo ir dar ne visai buvo pasirengę paklusti Prancūzijos karaliui, tačiau Karolio Drąsiojo mirtis, kaip manė netrukus mirsiąs Filipas, viską supaprastino. Dabar nebereikėjo slėpti savo turto arba baimintis kaimyno. Šiame mieste buržua buvo gerokai daugiau negu didikų, o buržua visuomet mėgo taikų gyvenimą.

Klausantis varpų skambėjimo, Selonžė dingtelėjo viena mintis, ir jis pasilenkė prie vienuolio, ėjusio šalia ir kalbėjusio maldą prie mirštančiojo.

- Aš prisimenu, - sušnabždėjo jis, - kad po mūšio prie Moro hercogas Karolis buvo įsakęs visus Burgundijos varpus išlydyti į patrankas, ar ne taip? Bet man atrodo, kad čia jų dar yra labai daug. Nemanau, kad per tiek mažai laiko buvo galima išlieti naujus.

Vienuolis apstulbęs pažvelgė į jį.

- Broli mano, po keleto akimirkų jūs stosite prieš Viešpatį! Ar nemanote, kad būtų padoriau galvoti apie kitus dalykus?

- Aš ruošiuosi palikti žemę. Tai leiskite man dar pasidomėti tuo, kas joje dedasi! Taigi tie varpai?

- Perlydyti daugiausia paėmė kaimų varpus. O čia bažnyčios taip pat atidavė, bet pačius negražiausius. Juk kai kurie iš likusiųjų yra tikri meno kūriniai, o koks nuostabus skambėjimas!.. Būtų šventvagystė gaminti iš jų artilerijos sviedinius.

- Tačiau kuklūs kaimo varpai buvo brangūs valstiečiams, juk jie jų skambėjimą girdėjo nuo gimimo. Nerauskite, mano broli. Ten, kur hercogas Karolis yra... kur po keleto akimirkų aš prie jo prisidėsiu, jis jau nesusiduria su žmonių nepadorumu.

- Nejaugi manote, kad galite objektyviai spręsti tokią valandą? Užmirškite, kas buvote, ir geriau pagalvokite, kad esate žmogus, vienas iš daugelio, kurie vienaip ar kitaip įžeidė Viešpatį.

- Po keleto minučių paprašysiu jį dovanoti man už tai. O dabar dar vienas žodis, mano broli, mes beveik atvažiavome!

Filipą apėmė keistas jausmas. Jis ką tik paliko kamerą, kurioje neapsakomai kankindamasi Marija de Brevaj pagimdė savo kūdikį, ir dabar važiuoja pasitikti savo mirties vežimu, galbūt tuo pačiu, kuriuos savo paskutinę kelionę atliko jaunieji meilužiai, nusidėję kraujomaiša, - ir jis staiga pajuto juos esant visai šalia. Tas lengvas virpčiojimas ant jo peties - ar tai ne švelni maža jo jaunos uošvės rankutė? O šnabždesys, pasiekęs jo ausį, - ar tai ne balsas Žano, kuris kažkada seniai, kai jis dar buvo tik nenuorama pažas, taip mokėjo išvesti jį į reikalingą kelią ir visada padėdavo jam išsisukti nuo rūsčių hercogo kamerhero bausmių? Visai neprietaringas ir nesukantis sau galvos dėl ano pasaulio mįslių, nuteistasis vis dėlto pajuto, kad jį apima kažkokia palaima, jį tarsi apgaubia kažkas malonaus ir karšto, nieko bendro neturinčio su saulės kaitra. Tas kažkas paguodė jo sielą ir sustiprino dvasią. Ir nieko keisto, kad jis sušnabždėjo:

- Pasirūpinkite jais, prašau jūsų! Mano žmona ir sūnumi. Jiems netrukus to reikės. O aš po akimirkos būsiu su jumis...

- Ką jūs pasakėte, mano broli? - pasiteiravo vienuolis.

- Nieko. Aš meldžiausi.

Kaip visada būdavo vykdant mirties bausmę, Morimono aikštė juodavo nuo susirinkusių žmonių. Atrodė, ten

suplūdo visas miestas. Žmonės stovėjo taip susispaudę, kad buvo neįmanoma atskirti jų veidų. Jie sulipo net ant stogų ir į medžius. Toje žmonių jūroje juodai apmuštas ešafotas buvo panašus į plaustą, judantį aukštos tribūnos link. Joje sėdėjo la Tremujilis, jo karininkai ir keletas eševenų su raudonomis mantijomis, kurios keistai derinosi prie vieno žmogaus rūbo - jis buvo su gobtuvu, turinčiu skylutes akims, stovėjo šalia budelio trinkos ir abiem rankomis rėmėsi į ilgą kardą plačiais ašmenimis.

Atvažiavus vežimui, minia nutilo. Nuteistojo išvaizda, jo išdidumas neabejotinai kėlė pagarbą.

Visi gerai žinojo, kad jis priklausė vienai kilmingiausių Burgundijos šeimų, kad yra Aukso vilnos ordino kavalierius ir kad buvo Karolio Drąsiojo draugas. Be to, jis buvo gražus, ir nemažai moterų akių sudrėko nuo ašarų. O vyrams jis įkūnijo praeities prabangą ir didybę, dauguma jų nenorėjo, jog ta praeitis grįžtų, matyt, dėl to, kad ji beveik nuskurdino juos, bet vis tiek jiems buvo sektinas pavyzdys. Žmonės nusmaukė nuo galvų gobtuvus ir kepures, moterys persižegnojo.

Gedulingas ekipažas lėtai yrėsi per minią, kelią jam skynė alebardomis ginkluoti kareiviai. Bet staiga jie sustojo atsitrenkę į žmonių verpetą. Kažkoks juodai apsirengęs žmogus švaistydamasis špaga, užšoko ant ešafoto ir garsiai suriko:

- Burgundijos liaudie, nejaugi tu tapai tokia baili ir bevalė, kad nesipiktindama leidi savo akivaizdoje žudyti geriausius savo žmones? Šis žmogus nepadarė jokio nusikaltimo. Jis tik norėjo, kad mūsų senoji šalis liktų nepriklausoma. Jis norėjo, kad ji liktų ištikima savo hercogaitei Marijai. Tik ji turi teisę mums vadovauti, o Prancūzijos karaliaus žmonėms čia ne vieta... Burgundijos liaudie, kadaise buvai išdidi ir narsi, o dabar esi panaši į avių bandą! Atsipeikėk! Jei to nepadarysi, tai gal jau rytoj pati pateksi ant šio ešafoto...

- Liaukis, Matjė! - suriko Filipas. - Bėk! Tu nieko nepadarysi!

- Kaip tik tu man ir reikalingas! - šaukė Pramas vis dar mojuodamas špaga.

Budelis nė nekrustelėjo: įstatymas jam draudė liesti nuteistą žmogų.

- Eikite šen, broliai! Atsipeikėkite! Padėkite man!

Jo žvitrios akys, atrodė, matė viską, jis pastebėjo ir savo kalbos sukeltą minios sąmyšį, ir šiek tiek tikėjosi išganingos pagalbos, bet prie jo jau artinosi kareivių būrys, apsupęs ešafotą. Tribūnoje Žoržas de la Tremujilis pašoko, mėgino išrėkti kažkokius įsakymus, bet jo nesigirdėjo, nes tuo pat metu iš visų pusių pasigirdo šūksniai: “Pasigailėti! Pasigailėti Selonžė!” - šūkčiojo žmonės, bet nejudėjo iš vietos.

- Eik šalin, Matjė! - šaukė nevilties apimtas Filipas. - Tave nužudys, o man reikia, kad tu gyventum!

Tačiau Matjė de Pramas nenorėjo nieko girdėti. Jis jau kovėsi su kareiviais, kurie įniršę dėl tokio jo įkarščio puolė ešafotą. Deja, jis buvo bejėgis pasipriešinti visam petingų vyrukų pulkui. Po akimirkos jis jau buvo sutramdytas, jam surišo rankas ir kojas. Keturi kareiviai užsimetė jį ant pečių kaip kokį ryšulį. Jam neužkimšo burnos, ir jis plyšojo kaip pamišęs, įžeidinėjo minią, nepanorusią jam padėti:

- Jūs persisotinote hercogo Karolio, bailių minia! Tad sužinosite, kokia sunki Prancūzijos karaliaus ranka! Sudie, Filipai, sudie! Perduok šventajam Petrui, kad greitai būsiu pas jį.

Jis dingo už posūkio Sen Žano gatvėje. Nuteistasis pamėgino pečiu nusišluostyti skruostu nuriedėjusią ašarą. O tribūnoje prancūzų gubernatorius jau nusiramino ir davė ženklą. Metas buvo pradėti vykdyti bausmę.

Kinkinys sustojo priešais pakylą. Vienuolis norėjo padėti nuteistajam išlipti iš vežimo, tačiau Filipas jo pagalbos atsisakė ir pats lipo ant ešafoto. Užkopęs iki

viršaus, jis greitai perėjo juoda drapiruote aptrauktą klojinį ir prisiartino prie tribūnos.

- Palikite jį gyvą, mesire gubernatoriau! Tai mano draugas, ir jis norėjo man tai įrodyti. Jis puikiai žinojo, kad neturi jokių šansų.

- Jis mėgino sukurstyti liaudį. Toks draugystės įrodymas vertas mirties bausmės!

- Argi tai nusikaltimas, jei mes norime likti kas esame? Burgundai?

- Burgundija užmiršo, kad ji tėra Prancūzijos dalinė valda. Jūsų vadinamoji nepriklausomybė tėra išdavystė. Jūsų hercogai ne kartą tai įrodė sudarydami sąjungą su anglais. Ir dabar karalius susigrąžins savo teises!

- Savo teises?

- Neatimamas! Dar keletas dienų - ir jūsų hercogaitė susituoks su imperatoriaus įpėdiniu. Nejaugi jums taip norisi tapti vokiečiais? Mes, prancūzai, neleisime to! Dirbk savo darbą, budeli!

- Galvokite apie Dievą, mano broli! - sušnabždėjo vienuolis priėjęs prie Filipo ir priglaudė prie jo lūpų nedidelį juodo medžio kryželį, kurį šis beveik mašinaliai pabučiavo.

Jis pajuto begalinį liūdesį. Pasirodo, kad viskas, dėl ko kovojo, tėra apgaulė! Imperijos ir Prancūzijos tąsoma Burgundija nebeturėjo jokių teisių į savo nepriklausomybę. Taps ji imperijos dalis ar Prancūzijos provincija - kokią tai dabar turi reikšmę, jei jis to niekuomet nebepamatys. Ir kai jį, dabar jau greitai, nuleis į kapą, jo palaikai taip ir bus tik palaikai.

Nuteistasis atsisakė budelio pasiūlyto raiščio, nužvelgė aikštę, pilną žmonių, įtemptus jų veidus, didžiulius medžius, o dar aukščiau - žydrą dangų, kuriame žvitriai siuvo kregždės. Paskui jis tvirtu žingsniu priėjo prie trinkos, atlaidžiai nusišypsojo budeliui, kuris, atsiklaupęs ant vieno kelio, meldė dovanoti jam, ir taip pat atsiklaupė.

- Fjora! - sušnabždėjo jis. - Aš taip tave mylėjau ir tebemyliu. Neužmiršk manęs!

Nė kiek nedrebėdamas jis padėjo galvą ant šiurkščios medžio trinkos ir užsimerkė.

Budelis pakėlė savo kardą...

Devintas skyrius

Žiemių apraizgytas namas

Fjora buvo įsitikinusi, kad pasaulyje nėra gražesnės ir puikesnės vietos kaip jos pilis ant Luaros kranto. Ji pamėgo ją išsyk, vos išvydusi už gruntkelio posūkio, o šis kelias, ėjęs toliau už Tūro sienų ir jau grįstas, vedė į Sen Komo vienuolyną. Nors tai įvyko žvarbų sausio rytą, kai gamta, žiemos šalčio sukaustyta, snūduriuoja laukdama pavasario, vis dėlto ir tuomet šis namas buvo neapsakomai patrauklus!

Pastatytas iš rusvo tufo ir rausvų plytų, aštuoniakampio bokštelio pavidalo namas, kurio abiejose pusėse stovėjo stačiakampiai statiniai, spindėjo visais prašmatniais įvairiaspalvio stiklo langais. Jie linksmai švytėjo viduje uždegus šviesas. Aplink pilį augo sodas, kuris vienoje pusėje leidosi prie upės, o kitoje susiliejo su mišku, prisiglaudusiu prie Plesi le Tūro tvirtovės sienų. Tai buvo karaliaus pilis, kur išvakarėse Fjora su savo palydovais buvo labai maloniai priimti. Dar toliau, į šiaurės pusę, dunksojo senovinis vienuolynas, esantis salelėje, skendinčioje violetinėse ūkanose. Ten paslaptingai kyšojo jo varpinės, kurios tarsi stiebėsi į dangų. Visa tai priminė dievobaimingo dailininko nutapytą paveikslą.

Į šią nedidelę pilį vedė gana platus kelias, kuriuo galėjo važiuoti dviratė karieta. Ji tikriausiai buvo jau

sena, nes strigo tankia žole apaugusiuose šlaituose, kur jau kalėsi pirmi gležni raktažolių ir našlaičių daigeliai. Abiejose pusėse melsvo dangaus fone stūksojo seni ąžuolai su kreivomis, pilkomis kerpėmis apžėlusiomis šakomis. Savo laja jie sudarė lyg ir didžiulį skliautą, kur vasarą tikriausiai buvo vėsu ir kaip ant delno matėsi visas namas, tarsi spinduliuojantis draugiškumą. Atrodė, kad jis išskėtė rankas pasitikdamas keliauninkę, trokštančią rasti čia prieglobstį. Po stingdančio Lotaringijos rūko ir nesibaigiančio Šampanės sniego išvydus ramų kalvotą Luaros slėnį, didingą mėlynų vandenų spindėjimą ir kvėpuojant tyru, gaiviu oru, keliautojams atrodė, kad jie iš rūsčios skaistyklos pateko į nerūpestingą išrinktųjų buveinę. Jaunosios moters pyktis ir liūdesys truputį aprimo. Jos veidas ir akys sušvelnėjo, - pirma juos temdė iš Nansi išsivežti prisiminimai. Leonarda mintyse padėkojo už tai Aukščiausiajam.

Kad ir kaip ilgai senoji dama gyveno pasaulyje, bet to dar nebuvo mačiusi. Praėjus dviem dienoms po Karolio Drąsiojo mirties, jos prastai šildomame kambaryje netikėtai pasirodė Fjora, basa ant akmeninių plokščių, vos prisidengusi paklode, kurią prilaikė ant krūtinės, juodų plaukų kupeta išsidraikė ant pečių, akys žaibavo. Nė nepalinkėjusi jai labo ryto, iš pykčio drebančiu balsu ji paliepė sukrauti daiktus ir nusiųsti sužinoti, ar rūmuose dar yra karaliaus pasiuntinys Duglas Mortimeras. Jei jis vis dar ten, reikia paprašyti jį paruošti arklius ir pasirengti po valandos išvykti.

Žinoma, Leonarda be kovos nepasidavė. Ji mažiausiai tikėjosi, kad jos auklėtinė, kaip jai atrodė, tapusi romi ir pasinėrusi į atgautos meilės aistrą gali būti tokia įniršusi. Ji pareikalavo paaiškinimo, bet labai negreitai jo sulaukė.

- Tas raštas, kurį man rodėte Grandsone, tas dokumentas, suteikiantis teisę valdyti nedidelę pilį, padovanotą karaliaus Liudviko, - jūs vis dar turite jį?

- Norėčiau žinoti, kaipgi jį būtų galima pamesti?! Tokie dalykai slepiami, ir labai rūpestingai. Aš jį visuomet nešiojuosi, jis prisiūtas prie mano suknelės. Tačiau jums primenu, kad nenorėjote jos.

- Pakeičiau savo nuomonę. Aš imu šią dovaną. Kaip tik ten ir važiuosime.

- Bet... kaipgi jūsų vyras? Mesiras Filipas?

- Susiras mane, kai bus nusiteikęs gyventi kartu!

Daugiau iš jos nieko nebuvo įmanoma išpešti, tačiau Leonarda, gerai pažinojusi "savo avinėlį", nutarė kol kas palikti Fjorą ramybėje. O ši ėmė įnirtingai kimšti į skrynią tą nedidelį turtą, kuris liko joms iš visų žemės gėrybių po nesibaigiančių klajonių vaikantis jau velionį Burgundijos hercogą. Leonarda nuėjo ieškoti Mortimero. Jį rado kaip tik tuo metu, kai jis jau ruošėsi išvykti. Tačiau jai nebuvo sunku įkalbėti jį palaukti jų, o paskui palydėti pas Liudviką XI. Kaip visuomet, škotas nieko neklausinėjo, tik kilstelėjo antakį. Pastebėjusi mėlynų jo akių blizgesį, senoji dama suprato, jog jis iš tikrųjų buvo labai patenkintas, kad lydės jam patinkančią jauną florentietę pas savo valdovą.

Leonarda tikėjosi, kad grįžus į pilį - o ji visai neskubėjo to daryti - debesys išsisklaidys ir, jeigu sutuoktinių vaidas net buvo rimtas, bus mėginama susitaikyti. Tačiau nieko panašaus neįvyko. Leonarda rado Fjorą jau apsirengusią, ant pečių užsimetusią platų, kailiu muštą apsiaustą. Ji sėdėjo prie lango išsiblaškiusi, nieko aplink nepastebinti. Jos akys buvo sausos, bet truputį paraudusios. Skruostai buvo taip pat paraudę, kvėpavimas trūkčiojantis. Iš viso to buvo galima suprasti, kad ji visai neseniai verkė. Netarusi nė žodžio, Leonarda pamėgino padaryti kokią nors tvarką skrynioje, kur viskas buvo bet kaip sumesta, ir pati pasiruošė. O paskui abi sėdėjo tylėdamos ir laukė, kol atvyks Mortimeras su arkliais.

Per visą kelionę Fjora nė karto neprašneko. Jos važiavo prieš žvarbų šiaurės vėją, sniego sūkurius. Sniegas krito ant suolo, kur ji sėdėjo vis tokia pat abejinga kaip statula ir neištardama daugiau kaip trijų žodžių per dieną. Ir tik stotelėje Trua, kai ypač ilgai buvo važiavę, ji leido išsiveržti visam širdyje susikaupusiam kartėliui. Filipas nieko geresnio negalėjo sumanyti, kaip pasiūlyti jai užsidaryti senoje pilyje su jo sena seserimi, kuri ją sutiko nelabai maloniai, o pats rengėsi pasiūlyti savo špagą ir gyvybę hercogaitei Marijai! Ji manė, kad mirus hercogui Karoliui mūšiai baigsis, tačiau, pasirodo, Selonžė tik ir svajojo vėl pulti į kautynes, vėl kovoti dėl Burgundijos nepriklausomybės... ir vis dėl puikių kažkokios dvidešimtmetės princesės akių - šnekama, kad ji graži ir žavi!

Leonarda kantriai laukė, kada jos globotinė išsišnekėjusi puolė kniūbsčia ant lovos ir ėmė raudoti. Ji labai švelniai ir taktiškai pamėgino atvesti ją į protą: ir pagal Burgundijos, ir pagal Prancūzijos, ir pagal visų kitų jai žinomų šalių, net pagal Florencijos papročius moteris turėjo saugoti židinį, gimdyti vaikus, būti namuose, kol jos vyras tvarko savo reikalus arba skuba ten, kur privalo vykti iš pareigos. O nuolat gyventi kaip ant ugnikalnio, vis tikintis, kad atsitiktinumas išgelbės nuo nepageidautinų susitikimų, - tai nenormalu... ir, be to, labai norisi nuo viso to pailsėti.

- Štai aš ir pailsėsiu, - atsakė Fjora, - bet tik savo namuose, o ne svetimuose, kur tesu apsišaukėlė. Metas būtų Filipui įrodyti man savo meilę. Nuo pat mūsų sutuoktuvių jis nelabai stengėsi tai daryti!

- Jūs neteisi. Juk jis grįžo į Florenciją, kad surastų jus. O vėliau argi jis nesikovė dėl jūsų, ir dar du kartus? Jei gerai supratau, jūs nedavėte jam jokių vilčių susitaikyti, kai palikote jį tame kambaryje Nansi?

- Jūs manote? Priešingai, man atrodo, aš jam daviau puikią galimybę, kurios jis išsyk nusitvėrė, nes netrukdė man išvykti.

- Ką jūs jam pasakėte?

- Kad suteiksiu jam laisvę. Beje, jam pasakiau, kad vyksiu į Romą ir prašysiu popiežiaus anuliuoti mūsų santuoką, jei tik jis anksčiau nesusiras manęs Prancūzijoje!

Tai išgirdusi Leonarda nesusilaikė ir su kartėliu atsiduso.

- Nejaugi vien iš išdidumo reikėjo pridaryti tiek rūpesčių, ir tai po to, kai jūs buvote ką tik suradę vienas kitą? Nereikia versti vyriškio rinktis tarp širdies ir pareigos. O jei jis... niekada negrįš?

Fjora keletą minučių tylėjo, ir Leonarda suprato, jog palietė jautriausią jos širdies stygą. Akyse šmėstelėjo nerimas, kurį labai greitai pakeitė įniršis. Fjora blaškėsi ankštame nakvynės namų kambaryje, kuriame jos buvo apsistojusios, tarsi ieškodama sau kažkokios priedangos, ir buvo panaši į narve uždarytą laukinį žvėrelį. Staiga ji sustojo prie savo senos auklės.

- Iš jo poelgių aš spręsiu, ar labai jis mane myli. Ir, be to, Leonarda, gali taip atsitikti, kad jį palikusi aš tik dar stipriau prie jo prisirišiu.

- Tai bent mintis!

- Tiesą sakant, ne tokia ir kvaila! Manau, kad dabar geriau pažįstu vyrus. Sėdėti namie, laukti jų nurodymų, gimimo jų vaikų, kurie įrodo mūsų ištikimybę, - tai geriausias būdas sunaikinti meilę. Kasdienybė žudo grožį ir patrauklumą.

- Galbūt meilės aistrą! Bet juk lieka švelnumas ir tas plonas siūlas, kuris visas dienas sujungia į tvirtą gyvenimo audinį. Bijau, kad tau greitai pabos vienišos naktys.

- Jei būčiau likusi Selonžė, argi jos būtų ne tokios vienišos? Juk Filipas, vos pašaukus hercogaitei, išlėktų

pas ją! Man taip norisi atsidurti savo namuose, kad tai tikrai būtų mano namai. Aš jau užmiršau, kas tai yra.

Pokalbio tema buvo baigta, tą vakarą jos apie tai nebešnekėjo. Leonarda tylomis nusprendė, kad atsiskyrėliškas gyvenimas atkampiame kaime palankiai paveiks pernelyg impulsyvią jauną moterį, padarys ją išmintingesnę ir ne tokią patrakusią. Beje, ir ją žavėjo šis jaukus namas, kurį karalius padovanojo jaunai savo bendramintei; čia viskas buvo taip puikiai įrengta, kad buvo galima maloniai leisti laiką.

Tai buvo Rabodjero pilis, tačiau vietos gyventojai nuo seno ją vadino ne kitaip kaip žiemių apraizgytu namu, nes šios gėlelės buvo nudriekusios aibę mėlynų takelių tankiame miške ir puošė jį pavasarį. Jei sodas nebūtų buvęs tinkamai prižiūrimas, tai žiemės būtų išsikerojusios visur jame, tačiau dabar joms teko tenkintis terasa, - ta pačia, į kurią nuo upės pusės žiūrėjo didžiosios salės langai. Šimtai terasą apaugusių tamsiai mėlynų žvaigždžių su linksmomis gelsvomis akelėmis paryškino subtilų akmenų baltumą ir sienų ryto aušros rausvumą. Sodas buvo apsodintas vaismedžiais, pakraščiuose augo didžiuliai stori buksmedžiai, apžėlę raudonomis leukonijomis, kurios buvo vešliai aplipusios rožių, erškėčių, rozmarinų ir serbentų krūmus, kerojusius abipus alėjos, vedusios prie akmeninių laiptų į terasą.

Viduje namas buvo ne mažiau patrauklus ir atrodė kaip sodo tęsinys. Daugybė gėlių, įsipynusių į didžiulio ant sienos pakabinto kilimo raštą, - šis kilimas buvo svarbiausia didžiosios salės puošmena; jokių sunkių audinių, nesiderinančių su namo medžio apdaila, - visur šviesoje raibuliuojantis brokatas ir pusbrokatis; gyvūnų figūrėlėmis ir visokiausiomis gėlėmis išaustais audiniais apdengtos lovos; daugybė išmėtytų mažų kvadratinių pagalvėlių, kad būtų patogu nuvargusiam kūnui ir kad pailsėtų nusivaikščiojusios kojos. Bičių vašku ištrinti baldai buvo paprasti, bet skoningi. Ant jų buvo pridėliota

daugybė nuostabių alavinių ir kitokių daiktelių, kai kurie jų vertė Fjorą švelniai šyptelėti: tokios nuostabios purpurinio Venecijos stiklo ir žalios majolikos taurės galėjo išvysti pasaulį tik po Italijos dangumi. O daugybėje skrynių, dėžių ir servantų, esančių visuose kambariuose, buvo tiek indų ir baltinių, kad net tokia priekabi namų šeimininkė kaip Leonarda galėjo būti patenkinta. Pagaliau variniais indais spindinti virtuvė, kurioje prie sijų prikabinta gardžių kumpių, svogūnų, česnakų pynių ir džiovintų žolelių ryšulėlių. Visa tai galutinai pavergė senosios damos širdį. Pirmą kartą per tiek laiko ją apėmė tas nuostabus jausmas, kad ilgai nebuvusi grįžo namo. O Fjora į savo naujuosius namus įėjo kaip mažas pasiklydęs kačiukas, kuris pagaliau surado namų židinį ir susisuko į kamuoliuką prie šiltų jo anglių, kol baigsis šalčiai ir prasti orai. Ji išsyk gerai pasijuto šiuose namuose, tarsi visuomet būtų čia gyvenusi.

Prieš atvykstant Fjorai į pilį, buvo pasamdyti nauji tarnai - pagyvenusių sutuoktinių pora, Etjenas de Peljė ir žmona Peronelė. Smarkus potvynis nušlavė jų namą ant Šero upės kranto. Prisiminę, kad praėjusiais metais Liudvikas XI, vaikystėje pažinojęs Etjeną, kvietė juos į Plesi ir pažadėjo geresnį namą, jei jie sutiks prižiūrėti Rabodjero pilį, jiedu priėmė jo pasiūlymą ir ėmėsi rūpintis šia nedidele sodyba. Tai jie darė labai nuoširdžiai, nes abu buvo pasirengę, vos davus jų "gerajam valdovui" ženklą, eiti ir į ugnį, ir į vandenį. Pilyje jie užėmė puikų kambarį, kurio langas, turintis lelijos formos frontoną, išėjo į blizgantį skalūninio stogo pusę. Tai buvo darbštūs Tureno gyventojai, malonūs ir patikimi. Jie būtų buvę laimingiausi pasaulyje žmonės, jei Dievas būtų atsiuntęs jiems vaikelį. Bergždžios buvo visos jų maldos ir įžadai, nedavė vaisių ir tai, kad jiedu dažnai lankė Tūro miesto didžiojo šventojo Marteno kapą. Kai Peronelei sukako keturiasdešimt penkeri metai, ji jau žinojo, kad nebėra ko tikėtis iš motinos gamtos. Jos

paguoda dabar buvo ta, kad ji ėmė lepinti savo Etjeną nuostabiais kulinarijos gaminiais, čia nenusileisdama nė pačiam metrui Žakui Pastureliui, kuris rūpinosi visa karaliaus virtuve. Kartais ir pats karalius, grįždamas iš medžioklės, apsistodavo šioje mažoje pilyje, kad pasmaguriautų jos gardėsiais.

Peronelė buvo apkūni ir apvalaina kaip obuoliukas, švelnių veido bruožų, o jame labiausiai išsiskyrė didelės akys visai tokios pat spalvos, kaip žiemės, davusios šiam namui pavadinimą.

Kadaise Etjenui teko apkulti nemažai dūsautojų, mėginusių mergintis šiai nuostabių akių savininkei. Jis visuomet laimėdavo, nes buvo iš prigimties petingas ir tvirtas, o nuolat dirbdamas su žvejybos tinklais, kastuvu ir kirviu taip ištreniravo savo raumenis, kad nebuvo galima jo nebijoti.

Atvykus Fjorai su Leonarda, sutuoktiniai le Peljė ne tik nenuliūdo - jie nuoširdžiai apsidžiaugė ir kartu pajuto palengvėjimą. Jie iki paskutinio momento gerai nežinojo, kam karalius atidavė šiuos namus su žiemėmis. Jiems tik buvo pranešta, kad tai - jauna dama, kuriai Liudvikas XI yra palankus. Todėl sutuoktiniai būgštavo, kad kalbama apie kokią nors favoritę, kuri tikriausiai bus visai nepakenčiama dėl begalinio pasitikėjimo savimi. Ir, turint galvoje garbų karaliaus amžių, iššaukiamai pasipūtusi. Šiems šauniems žmonėms nerimą kėlė jau tai, kad Liudvikas XI prisirišo prie kažkokios damos, nors buvo pasižadėjęs nebeprisiliesti prie jokios kitos moters, išskyrus savo žmoną karalienę Šarlotę, kuri ištisus metus gyveno Ambuazo pilyje, už šešių ljė nuo Plesi, ir nedažnai iš ten išvažiuodavo.

Atvykėlės grožis, taurios manieros ir Leonardos orumas nuramino sutuoktinius, o Duglas Mortimeras, kurį gerai žinojo ir kuriam karalius buvo pavedęs lydėti naująją pilies savininkę, galutinai juos nuramino. Iš jo jie sužinojo, kad dona Fjora yra karaliaus Liudviko seno bičiulio

duktė, patyrusi daugybę nelaimių, ir karalius nutarė globoti ją. Ko gero, lemiamos reikšmės turėjo tai, kad ji kadaise buvo ištekėjusi už Burgundijos sinjoro, - artimo velionio Karolio Drąsiojo bičiulio, kuris niekuomet nebūtų sutikęs tapti prancūzu ir kuris, nepaisydamas savo jaunos žmonos prašymų, vėl ėmėsi ginklo ir išvyko ieškoti nuotykių. Štai kodėl be galo nusiminusi dona Fjora ir nutarė ieškoti savo globėjo apsaugos ir nebenorėjo apvilti jo pasitikėjimo.

Šis pasakojimas juo labiau stebino, kad škotas paprastai pasakydavo ne daugiau kaip tris žodžius per valandą. Visa tai tiesiog apstulbino Etjeną, nedaug šnekesnį už Mortimerą, o geroji, jautrioji Peronelė nubraukė ašarą. Štai kodėl sutuoktiniai sutiko Fjorą kaip giminaitę ir nėrėsi iš kailio stengdamiesi jos gyvenimą Turene padaryti malonų, ir, reikia pasakyti, jiems tai puikiai sekėsi. Nepaisant tam tikro amžiaus skirtumo, Peronelė ir Leonarda išsyk sutarė. Abi buvo labai dievobaimingos, o dėl namų ūkio tvarkymo jų nuomonės visiškai sutapo. Leonarda, kadaise rūpinusis dideliu namu Florencijoje ir ištaiginga vila, mokėjo labai subtiliai parodyti savo pranašumą ten, kur tikrai buvo to verta, ir kartu galėjo iš visos širdies žavėtis Peronelės kulinariniu menu - čia jai niekas neprilygo. Savo ruožtu Peronelė, įvertinusi senmergės taktiškumą, pati atidavė jai visų skrynių bei servantų raktus ir uoliai perėmė savo draugės iš kitos Alpių pusės patirtį. Be to, jai niekuomet neatsibosdavo klausytis Leonardos pasakojimų apie visokias pasakiško Florencijos miesto keistenybes - juk, žinoma, ji pati niekuomet neapsilankys jame. Neretai buvo galima matyti, kaip erdvioje virtuvėje Leonarda, dėliodama baltinius, savo naujajai draugei, maišančiai ant ugnies padažą, vaizdžiai pasakoja apie penktadieninį miesto turgų - jo garsus, spalvas. O kartais būdavo priešingai, ir Peronelė, sugebėjusi visuomet žinoti apie visus įvykius, žerdavo

Leonardai anekdotus, pramanus ir visokius gandus, sklidusius mieste ir jo apylinkėse.

Be abejo, Peronelė buvo šneki ir tuo Leonardai šiek tiek priminė storulę Kolombą, jos draugę, kuri puikiai žinodavo, kad dedasi Florencijoje. Tačiau smarki padrika Albicių namų guvernantės kalba nė iš tolo neprilygo le Peljė žmonos šnekėjimo manierai. Peronelė buvo apsigimusi pasakotoja, ji sugebėdavo patį paprasčiausią dviejų valstiečių ginčą Notr Dam la Rišo priemiesčio turgavietėje nupiešti labai vaizdžiai ir įdomiai. Jos kalboje nebuvo šiurkštumo ir nepadorumo, ji buvo tikrai nepriekaištinga ir net savotiškai elegantiška. Ir Leonarda nepraleido progos pasakyti jai komplimentą.

- Taip yra dėl to, - tarė Peronelė, - kad aš gimiau šioje žemėje. Mes, Tureno gyventojai, esame visai kitokie ir visoje karalystėje garsėjame savo mokėjimu geriau už kitus kalbėti savo kalba. Tačiau neklauskite manęs, iš kur tai, nes negalėsiu atsakyti. Kartais man atrodo, kad iš dalies kaip tik dėl to mūsų gerasis valdovas karalius Liudvikas taip mėgsta šnekėtis su Tūro gyventojais, ir ne tik su kilmingais miestiečiais, bet net su tokiais nežymiais žmogeliais kaip mano Etjenas ir aš.

Tai privertė Leonardą su dar didesne pagarba žiūrėti į savo draugę, taip pat dar labiau prisirišti prie šios taikios šalies, kur visiems taip gera gyventi. Tas prieraišumas kasdien stiprėjo. Jai nerimą kėlė tik du dalykai, galėję sudrumsti tą palaimą: netikėtas Filipo pasirodymas, nes jis galėjo atvažiuoti, kad geruoju ar jėga išsivežtų žmoną į savo Burgundijos tvirtovę, ir Fjoros pažadas vykti į Romą ir paprašyti popiežių anuliuoti jų santuoką. Jos nerimas nesisklaidė, nors Fjora, atrodė, mėgavosi naujuoju būstu ir nė karto per visą laiką nepaminėjo vyro vardo. Leonarda per daug gerai žinojo, kokia ji impulsyvi ir kaip jos prigimtis trokšta kelionių.

Todėl, kai vieną kovo rytą nubudusi Fjora atsisakė tradicinio pieno puodelio su duona ir medum, nes jai pykino širdį, o paskui virtuvėje grakščiai nualpo tiesiai po kojomis Leonardai ir Peronelei, abi moterys susižvalgė ir spindinčiais iš džiaugsmo veidais puolė viena kitai į glėbį, nė nepamaniusios pirmiausia jai pagelbėti.

- Kūdikis! - sušuko Peronelė. - Mūsų jaunoji ponia tikriausiai laukiasi kūdikio! Garbė Viešpačiui ir Dievo Motinai, palaiminusiai šiuos namus!

Leonarda iš laimės pravirko, ir kai tik juodvi atsargiai perkėlė būsimąją motiną į lovą, išėjo pas Sen Komo vienuolyno vyresnįjį, kad kartu išdalytų išmaldas ir uždegtų žvakes. Jiems nebegrėsė beprotiška kelionė į Romą, nes Filipo ir Fjoros sąjunga, matyt, neliks be padarinių. Ši naujiena pribloškė Fjorą, jai niekada nebuvo dingtelėjusi mintis, kad Filipas tomis aistringomis naktimis Nansi galėjo padovanoti jai kūdikį. Savo meilę jam ji palaidojo giliai širdyje po tokiu pykčio ir pavydo klodu, kad, atrodė, ji net užmiršo jį. Ir štai dabar jis rengiasi įkvėpti į tą beveik užgesusią meilę naują gyvybę, kuri skleisis visą jau prasidėjusį pavasarį, jį pakeisiančią žydinčią vasarą ir iki tol, kol prinoks vynuogės. Ta gija, susiejusi ją su Filipu, turėjo tapti tokia stipri, kad vargu ar ją kada nors bus galima nutraukti, nebent savo gyvybės kaina.

Negalavimas praėjo, kaip nuslūgsta atriedėjusi banga. Namuose buvo ramu, šilta ir tylu, tik virtuvėje Peronelė energingai tarškino varinius savo puodus. Tuomet Fjora atsikėlė ir nė neapsiavusi šlepečių priėjo prie didelio venecijietiško veidrodžio, ilgo ir siauro, labai panašaus į tą, kurį kažkada buvo atvežęs jai tėvas, - didžiausios jos kambario puošmenos. Čia ji nusivilko marškinius ir ėmė apžiūrinėti save, tikėdamasi pastebėti pirmus savo išorės pasikeitimus, tačiau jos liemuo tebebuvo lieknas, pilvas - lygus, o krūtinė - visai tokia pat kaip seniau.

- Dar per anksti, - pasakė netikėtai įėjusi į miegamąjį Leonarda ir užklupusi ją apžiūrinėjant save. - Jei gerai paskaičiuosime, tai paaiškės, kad jūs turėtumėt būti nėščia antrą mėnesį, mano ėriuk. Tikiuosi, jūs tuo džiaugiatės?

Žinoma, ji džiaugėsi. Po dviejų mėnesių dvasinio užsisklendimo ją apėmė nuostabus jausmas. Mintis, kad joje bręsta kita gyvybė, padėjo jai atsikratyti alinančio pojūčio, kad ji - niekam nereikalinga. Jis atsirado dėl to, kad kartą žiemos vakarą vienas žmogus prisiekė globoti ją, saugoti ir ginti, būti kartu, kol mirtis juos išskirs, o paskui išvyko į karą ir verčiau nutarė tarnauti ne jai, o princesei, kuri, kaip skelbė gandai, rengėsi tapti vokiete. Dabar Fjorai atsirado jos egzistavimo prasmė ir tikslas: padovanoti gyvybę nuostabiausiam pasaulyje kūdikiui ir paskui, net jeigu jo tėvas niekada negrįš, užauginti jį stiprų ir protingą, kad jis didžiausia vertybe laikytų ne ginklą ir žiaurius, nuožmius mūšius, o visai kitus dalykus, žmogų, kuris sustotų pauostyti gėlės, pasigrožėti kaimo peizažu ar meno kūriniu arba tiesiog gatvėje su draugu pasišnekėtų apie valstybės reikalus, naujausius žmogaus proto atradimus. Pagaliau žmogų, kuris būtų labiau panašus į Frančeską Beltramį negu į savo tėvą.

Be abejo, tai buvo nelogiška ir net klaidinga, bet vien mintis, kad jos sūnus gali tapti didžiu kautynininku, garbinančiu tik jėgą ar net prievartą, kėlė jai siaubą. Per savo neilgą gyvenimą ji per daug dažnai ir per arti matė karą, todėl jis jai niekuo neatrodė patrauklus. Karas jai kėlė pasibjaurėjimą.

- O jeigu tai bus mergaitė? - paklausė Leonarda, kuriai jaunoji moteris visuomet patikėdavo savo mintis.

- Aš niekuomet apie tai negalvojau. Man atrodo, kad Filipo vaikas gali būti tik berniukas. Ir, beje, reikia, kad jis būtų berniukas! Tik nemanykite, kad aš negalėčiau pamilti mergaitės! Priešingai - juk ji bus panaši į mane. Ir vieną gražią dieną, kaip ir dera, ją turėsiu atiduoti

kažkokiam jaunuoliui, kuris nuves ją prie altoriaus. Tačiau esu įsitikinusi, kad turiu ruoštis pratęsti Selonžė giminę.

Ji nieko nepridūrė, bet slapta tikėjosi, kad prisirišęs prie sūnaus Filipas pagarbiau žiūrės į šeimyninį gyvenimą. O kol kas ji ėmė ruoštis šiam svarbiau įvykiui, klusniai laikėsi Leonardos ir Peronelės patarimų. Peronelė be paliovos suko galvą, kokius paruošti patiekalus, kad jie būsimajai motinai keltų ne šleikštulį, bet apetitą. Todėl minkštas, tačiau sunkiai virškinamas kiaulienos dešras, Tūro pasididžiavimą, teko pakeisti lengvesniu maistu. Dabar Fjora buvo lepinama visokiausiais lengvučiais saldumynais, pieniškais ir varškės patiekalais, minkšta ir sultinga paukštiena ir geriausiomis žuvimis, kokių tik Etjenui pavykdavo sugauti Luaroje. Kai užeidavo pykinimo priepuoliai, ją girdydavo mėtų ir melisų arbata. Ir kai pavasarį visuose šlaituose sumirguliavo ryškiaspalviai raktažolių žiedai, o sodo medžiai staiga tapo panašūs į didžiules baltas ir rausvas puokštes, Fjorai baigėsi pirmasis kančių laikotarpis ir ji pasijuto daug geriau, ko jau seniai nebuvo, ir karštai ėmė rūpintis naujagimio kraičio ruošimu.

Žiemių apraizgytas namas gyveno tyliai, ramiai ir visai atsiskyrėliškai. Fjorai tai patiko. Vienu momentu ji net būgštavo, ar dėl artimos kaimynystės su karaliaus pilimi nereikės nerimauti ir jaudintis. Be abejo, taip ir būtų buvę, jei Liudvikas XI būtų dar pasilikęs Plesi. Tačiau kai keliauninkės atvyko, jis kitą dieną su didžiąja savo palydos dalimi paliko savo mėgstamą pilį ir išvyko į šalies šiaurę, kad susijungtų su savo kariuomene.

Iš tikrųjų jis nesirengė niekam užkrauti rūpesčių dėl vadinamojo Karolio Drąsiojo palikimo ir nepaliko savo priešui jokių galimybių ištrūkti iš Nansi spąstų: beveik tuo pačiu metu, kai Sen Žano ežero ledas užsitraukė virš mirštančio valdovo, paskutinio iš didžiųjų Vakarų hercogų giminės, kūno, Prancūzijos karaliaus kariuomenė jau užėmė pozicijas prie sienos su Lotaringija netoli

Tulės ir Meco miestų ir prie Somos upės. Visi laukė tik signalo pulti Burgundiją, kurios sienos ir taip buvo sugriautos. Karas jau siautėjo Artua ir Pikardijos grafystėse. O tuo metu turtingi flamandų miestai, greičiau apsidžiaugę negu nuliūdę dėl hercogo mirties, išvadavusios juos nuo našta tapusios globos, leido Marijai Burgundei suprasti, kad dabar jau ne tie laikai, kad būtų galima kelti senų jų privilegijų klausimą ir kad ji savo Gento rūmuose vis dėlto veikiau yra kalinė, o ne valdovė. Kad tai įrodytų, jie nukirto galvas paskutiniam Burgundijos kancleriui Jugoniui ir ponui d'Umberkurui, kuris buvo vienas ištikimiausių Marijos patarėjų.

Nežinodama, kuo ir pasikliauti, nelaimingoji įpėdinė 1477 metų kovo pabaigoje nusiuntė imperatoriaus Frydricho sūnui, kurį laikė savo sužadėtiniu, nevilties kupiną laišką ir maldavo jo pagalbos. Visa tai dėjosi maždaug tuo metu, kai Filipas de Selonžė slapta atvyko į hercogystės sostinę Dižoną tikėdamasis sukelti ten sukilimą ir paversti miestą pasipriešinimo tvirtove.

Toli, savo Tureno pilyje, supamoje miško ir upės, Fjora nieko nežinojo apie visus tuos įvykius. Ir štai balandį, kai ji pati pradėjo nutuokti, kas dedasi, ją netikėtai aplankė ponas d'Aržantonas, Filipas de Kominas, pirmasis karaliaus patarėjas, kovojęs, kaip jai atrodė, jo pusėje. Jai jis buvo tarsi geras senas draugas, kuris visuomet pasirodo tuo metu, kai jai sunku, ir todėl jį priėmė kuo šilčiausiai ir nuoširdžiausiai. Fjora jam pasiūlė pailsėti prie židinio, kuriame jaukiai traškėjo malkos, skleisdamos malonų miško kvapą, ir išgerti vyno taurę, tradiciškai pasiūlomą keliautojui kiekvienuose svetinguose namuose. O tuo tarpu Leonarda greitai įspėjo Peronelę, kaip serviruoti stalą. Kominas buvo garsus gurmanas, kaip ir visi flamandai, turėjo puikų apetitą ir jį reikėjo palepinti. Tačiau karaliaus patarėjas, deramai įvertinęs taip parodytą dėmesį, tik giliai atsiduso.

- Jūs labai greitai pasigailėsite, kad taip maloniai priimate svečius, bent jau mane. Be abejo, jūs manote, kad atvežiau jums kokią nors mūsų valdovo žinutę?

- Taip, tikrai, pamaniau, - prisipažino Fjora. - Bet net jei nieko neturite man perduoti, dėl to nebūsite mažiau pageidautinas svečias. Argi po Sanliso mudu netapome draugais?

- Aš to tikėjausi ir kaip tik dėl to, išvykdamas į tremtį, nesusilaikiau neaplankęs jūsų. Norėjau šalia jūsų praleisti keletą akimirkų. Šiaip ar taip, tai paguos mane.

- Išvykdamas į tremtį? Jūs susipykote su karaliumi?

- Susipykau - per švelniai pasakyta. Sakysime, aš sukėliau jo nepasitenkinimą, ir jis nori, kad kurį laiką pabūčiau toliau nuo jo. Jis siunčia mane į Puatjė.

- Į Puatjė? Ir ką jūs ketinate ten veikti?

- Nieko apie tai nežinau. Atrodo, kartu su miesto eševenais narpliosiu kažkokią provincijos istoriją. Tokiam žmogui kaip aš tai tikras vargas. Juk aš savo priekaištais iš tikrųjų gerokai sugadinau jam nuotaiką.

- Nejaugi jūs priekaištavote karaliui? Jūs?

- Aš, ir blogiausia, kad nė kiek dėl to neapgailestauju ir galėčiau tai pakartoti.

- Bet kodėl?

- Todėl, kad pradedu manyti, jog jis išprotėjo! Dėl Dievo meilės, madam, įpilkite dar truputį šio burgundiško vyno! Man reikia pasistiprinti, nes turiu pasakyti jums gana nemalonų dalyką. Aš visai neatpažįstu mūsų valdovo. Jis - toks išmintingas, toks atsargus, toks visuomet apdairus, kai kalbama apie žmogaus gyvybę... staiga elgiasi taip, tarsi jo vietoje būtų velionis hercogas Karolis.

- Jūs norite pasakyti, kad jis naikina tuos, kurie jam priešinasi?

- Taip, panašiai. Tačiau viskas organizuojama kuo puikiausiai! Pirmiausia karalius įsako Renė Lotaringiečiui tyliai kiūtoti ir išsiųsti savo kariuomenę atgal. Paskui jis paperka Zigmantą Austrą, kad šis liktų savo Tirolyje;

ir paskui tą patį daro su šveicarais, kad šie nepretenduotų į daugiau negu jau turi. Vėliau, kaip tik po jūsų išvykimo, mes užimame prie Somos upės esančias žemes. Ir tuomet!..

Ir čia Kominas, kuriam politika tapo antru gyvenimu, išsamiai, su visomis smulkmenomis pilies šeimininkei papasakojo, kaip Liudvikas XI, neva gindamas Marijos Burgundės, - beje, jo krikštaduktės - turtą ir, kaip geras krikštatėvis, norėdamas panaudoti jį našlaitei naudingai, įsiveržė į Pikardijos ir Artua grafystes. Daugelis miestų - Abvilis, Dulanas, Mondidjė, Rua, Korbi, Bapomas ir kiti - pasidavė beveik nekovoję, neturėdami galimybės apskųsti jo veiksmų. O štai kiti, kuriuose galbūt dar yra likę Burgundijos gubernatoriai, atsisakė pasiduoti ir pasikvietė į pagalbą Mariją Burgundę. Be abejo, taip jie užsitraukė Prancūzijos karaliaus pyktį, jų dalia liūdna: puolimas, plėšimas, kilmingų piliečių mirties bausmės, gyventojų iškeldinimas ir kaimų, kurie priešinosi, visiškas arba dalinis sugriovimas. Tai jau buvo ne tas taikingas voras, kantriai rezgantis savo voratinklį tyliame kabinete, - tai buvo Atila, išvykęs su savo kariuomene grobio. Gerokai apgriautas Arasas neteko visų savo gyventojų, vietoje jų apgyvendino vargšus, bet ir tie visi žuvo.

- Štai dėl to, - baigė pasakoti Kominas, - tarp karaliaus ir manęs kilo nesutarimų. Aš jam priekaištavau dėl tų baisių išpuolių, taip neatitinkančių jo charakterio, o jis man atrėžė, kad manyje vis dar gyva flamando dvasia ir kad aš simpatizuoju jo priešams. Štai kodėl, kaip jūs pati supratote, aš vykstu į Puatjė. Vienintelė paguoda yra ta, kad galėsiu užsukti į Tūrą ir susitikti su savo nuostabiąja žmona ponia Elena.

- Tikrai, jūs ją nelabai dažnai matote. Argi tai normalu, kad žmona, o kartu su ja ir visi namiškiai yra priversti gyventi atsiskyrę dvare, tuo tarpu jos vyras nuolat yra savo valdovo rūmuose? - susimąsčiusi tarė Fjora. - Susidaro įspūdis, kad savo žmoną aplankote tik

tada, kai tiesiog negalite to išvengti. Jūs visi - ir prancūzai, ir burgundai - man atrodote gana keisti žmonės! Mūsų šalyje kitaip, vyras su žmona gyvena kartu, kol mirtis juos išskiria. Ir man nesakykite, kad čia taip įprasta, kad toks yra buržua gyvenimas. Monsinjoras Lorensas ir dona Klarisė, jo žmona, - argi jie negyvena visuomet po vienu stogu arba bent jau viename mieste? Bet čia viskas kitaip: karalius gyvena Plesi, o karalienė - Ambuaze. Jūsų žmona yra Tūre, o jūs - prie karaliaus, ir...

Šnekėdama Fjora pagyvėjo. Jos išbalęs kaip dramblio kaulas veidas parausvėjo, o didelėse pilkose akyse sužvilgo ašaros. Jai taip karštai kalbant, balse pasigirdo kažkokios širdį smelkiančios gaidelės. Kurį laiką Kominas stebėjo ją, netardamas nė žodžio, gėrėdamasis jos beveik tobulu grožiu, primenančiu dar ne visai išsiskleidusį rožės pumpurą. Ji sėdėjo išpjaustinėtame su aukšta atkalte ąžuoliniame krėsle, į kurį buvo pridėta jaukių minkštų sidabriškai žalio brokato pagalvėlių. Jų spalva atsispindėjo ant suknelės ir atrodė, kad giliai upės vandenyje mirguliuoja šviesa. Pati suknelė buvo iš minkštos baltos vilnonės medžiagos, išsiuvinėta smulkiais ievos lapeliais ir šviesiai violetiniais žibučių žiedeliais, kurie susipynę į girliandas, puošė rankoves, didelę iškirptę, truputį pridengtą kuklia muslino goržete, ir sijono apačią. Gražūs Fjoros plaukai buvo paprastai supinti su kaspinais į storą kasą, kuri glaudėsi prie jos ilgo grakštaus kaklo, ir dėl to ji atrodė kaip visai jauna mergaitė.

Šiuo kukliu rūbu Fjora buvo dar žavesnė negu visuomet. Tačiau akylasis ponas d'Aržantonas pastebėjo ir tai, kad po minkštomis plačiomis suknelės, virš liemens surištos plačiu sidabriniu diržu, klostėmis, kūnas atrodė šiek tiek suapvalėjęs. Tai privertė jį visai kitaip pažiūrėti į ją: dabar jis matė ne tik labai patrauklią ir narsią būtybę, bet ir moterį, staiga tapusią silpna ir bejėge artėjant motinystei, ir turbūt nieko nežinančią apie savo

mylimąjį; moterį, kuri labai sunkiai, tačiau prisitaikė prie sutuoktinių egzistavimo atskirai, nes tokios yra rūmų gyvenimo tradicijos ir rūstūs karo įstatymai. Italijoje kariauja samdyti kareiviai: kuo gausesnė bus samdyta geriausių kareivių princo kariuomenė, tuo daugiau jis turės galimybių laimėti. Florencijos ir kitų miestų gyventojai moka jiems už savo teisę sėdėti namuose ir taip išvengti pareigos kartkarčiais žudyti vieniems kitus, bet jei prie tvirtovės sienų kyla koks nors didesnis pavojus, visi gyventojai stoja į kovą - moterys greta vyrų. Fjora niekada nesuprato, kodėl jos vyro tarnyba pas siuzereną turi pasmerkti ją vienišam gyvenimui dvare.

Jis švelniai paėmė gražią jos rankutę, padėtą ant kelių, ir baigė jaunosios moters pradėtą mintį:

- O jūsų pačios vedybinio gyvenimo likimas dar neaiškesnis, nes jūsų vyras tarnauja hercogaitei Marijai, tuo tarpu jūs esate prisirišusi prie Prancūzijos.

- Su ja susiję visi mano interesai ir draugystės ryšiai, nes tai, kas man likę iš laimės, yra šioje šalyje. Pagaliau dėl to, kad neturiu jokių priežasčių priešintis karaliui Liudvikui, kuris buvo toks geras man.

- Tačiau jūs laukiate kūdikio ir dėl to jūsų dilema tampa dar skaudesnė. Kuo galėčiau jums padėti, mano drauge?

Ji neapsakomai išraudo, ir ašaros, kurių nebepajėgė slėpti, sužvilgo ant skruostų.

- Jūs visuomet viską žinote, tad ar negalėtumėte man pasakyti, kur jis? Štai jau keturi mėnesiai, kai palikau jį, ir iš jo nėra jokios žinelės.

- Labai norėčiau čia jums padėti, bet tai net ir man sunku. Marija Burgundė ir našlė hercogienė laikomos savo rūmuose Kudenberge ir yra Gento gyventojų uoliai saugomos. Jos veikiau yra įkaitės, ne valdovės. Mūsų šnipai niekaip negali sužinoti, kas ten dedasi. Tačiau tikrai galiu jums pasakyti, kad gal mesiras de Selonžė

kurį laiką ir buvo ten kartu su jomis, bet visai neseniai jis, atrodo, dingo.

- Dingo?

- Nereikia nieko blogo manyti, madam. Man pranešė, kad jo nebėra Gente. Aš spėju, kad madam Marija išsiuntė jį vykdyti kokios nors svarbios užduoties, galbūt į Franš Kontė, bet tikriausiai į Burgundiją, kur, matyt, žinia apie Karolio Drąsiojo mirtį mažai ką sugraudino. Taigi jis turi atgaivinti blėstantį entuziazmą.

- Kitaip sakant, jam gresia pavojus! Dieve mano!

- Nusiraminkite, prašau jus. Tai tik spėjimas. Hercogaitė galėjo pasiųsti jį ir pas savo sužadėtinį prašyti, kad šis paskubėtų. Kartoju: mes nieko nežinome. Viena tegaliu prižadėti: kai tik ką nors sužinosiu, tučtuojau jums pranešiu.

- Jūs manote, kad galima daug ką sužinoti būnant Puatjė?

- Štai kaip jūs sugebate aitrinti svetimas žaizdas! - nusijuokė Kominas. - Tačiau neabejokite, aš ir čia, ir ten palikau keletą gerų informatorių ir, be to, Puatjė ilgai neužtruksiu. Labai greitai pradėsiu smarkiai ilgėtis mūsų valdovo... Tikiuosi, jis dar labiau pasiilgs!

Leonarda, atėjusi pasakyti, kad netrukus bus patiekta vakarienė, truputį nusiramino radusi abu draugus besijuokiančius. Nors savo dvasia Kominas buvo tikras prancūzas, tačiau širdies gilumoje buvo išsaugojęs kažką būdinga burgundams. Tai jai visuomet kėlė neaiškų nerimą. Tačiau per vakarienę, kurios neteko ilgai laukti, buvo taip gera, kad ji nė neprisiminė to. Kominas visuomet buvo malonus svečias, linksmas ir šnekus. O tą dieną jo nuotaika buvo ypač pakili, ir jis savo gyvumu visus užkrėtė. Matyt, reikšmės turėjo ir tai, kad jį vaišino puikia Luaroje sugauta lašiša su citrinų padažu, paskui buvo patiektos kraujinės koplūno dešrelės ir sultingas frikasė iš jerubės ir kurapkų su šampinjonais, o per visą vakarienę buvo gurkšnojami puikūs vietiniai vynai,

kurių Etjenas de Peljė pagarbiai atnešė iš pilies rūsio. Fjora daug juokėsi, ir Leonarda iš džiaugsmo, kad girdi jos juoką, be galo rūpinosi svečiu ir buvo jam dėmesinga.

Kitą dieną Kominas išvyko toliau, palikęs vilčių kupiną Fjorą. Iš tikrųjų, kilmingiausi Burgundijos didikai, nenorėdami tarnauti imperijai, atsileido ir nukreipė savo žvilgsnius į pasidariusį dosnų karalių Liudviką, kuris stengėsi visaip jiems įtikti. Viena po kitos ėmė prisijunginėti žemės, kai karalius Lotaringijos hercogui sumokėjo dalį tų pinigų, kuriuos turėjo už save įnešti kilmingi žmonės, patekę į nelaisvę per paskutinį mūšį. Atsisveikindamas su Fjora, Kominas tyliai pasakė:

- Pats Antuanas, didysis bastardas, velionio hercogo mylimas brolis ir geriausias kapitonas, ir tas ketina prisidėti prie mūsų. Juk ir jūsų vyras negalės amžinai nesitaikstyti. Vieną gražią dieną jis pasielgs kaip visi: pasirinks Prancūziją.

Ko gero, šie jo žodžiai labiausiai padrąsino Fjorą. Jei net didysis bastardas, prisiminęs, kad ant jo ginklo pavaizduota lelija, mano, jog Burgundija turi grįžti Prancūzijos prieglobstin, tai juo būtinai paseks jo draugai, taip pat tie, kurie gerbia ir vertina jį. O Filipas kaip tik buvo iš tų. Jis galbūt kurį laiką ir pyks. Svarbiausia, kad jis nepadarytų nepataisomos klaidos. Fjora gyvai prisiminė, kaip jai pavyko paskutiniu momentu išgelbėti jį nuo ešafoto, kur jis pateko už mėginimą nužudyti karalių Liudviką. Žinoma, jei jis nutarė vykti su hercogaite Marija į Prancūziją, tai turbūt negreit grįš.

Fjora visaip vijo šalin šią mintį. Ji turi išlaikyti blaivų protą ir neprarasti vilties. Tai reikalinga jos vaikui, kad jis perimtų iš jos tą džiugesį ir gerą nuotaiką. Jam gimus, bus galima kažko imtis ir surasti Filipą. Karalius tikriausiai grįš iš žygio ir, žinoma, reikės jo pagalbos. Kūdikis padarys visa kita.

Praslinkus kuriam laikui po de Komino vizito, į pilies vartus vėl pasibeldė keliauninkas. Tai buvo iš Paryžiaus

atvykęs dar visai jaunas vaikinas, bankininko Anjolo Nardi padėjėjas, vardu Floranas. Jis pasirodė lietingą vakarą, permirkęs iki paskutinio siūlelio, nors ir buvo apsisiautęs plačiu, ant arklio, taip pat viso permirkusio, nukarusiu apsiaustu su gobtuvu. Nepaisant viso to, jaunuolio akys ir veidas iš džiaugsmo švytėjo.

Kartu su išsamiu Anjolo laišku apie finansinius reikalus ir savo prieraišumo įrodinėjimus, Floranas Fjorai perdavė draugiškus Lombardų gatvės gyventojų linkėjimus ir išsipūtusią piniginę - Beltramio senovinio namo pelno procentus, priklausančius Fjorai. Fjora nusistebėjo, kad tokią sumą patikėjo dar visai jaunam vaikinui, nes vieškeliuose visko atsitinka, tačiau jis tik juokėsi iš jos būgštavimų. Garbė Dievui, karaliaus Liudviko policija gerai ėjo savo pareigas, ir karaliaus pašto pasiuntiniams Prancūzijos keliai dabar buvo beveik saugūs.

- Kodėl gi viso to nebuvo galima atsiųsti paštu? - šelmiškai paklausė Fjora, seniai nuspėjusi, ką jai jaučia šis jaunuolis. - Man nesmagu, Floranai, kad jūs taip vargote. Juk kelias ilgas, ir dar tokiu oru...

- Juo labiau, - pritarė jai Leonarda, - kad orai dar negreit pasitaisys. Vietos gyventojai pranašauja gana lietingą pavasarį. Grįžti nebus malonu.

Stengdamasis nenusiplikyti burnos karštu, žolelių pritrauktu vynu, kurio davė Peronelė, kol jo apsiaustas džiūvo virtuvėje prie ugnies, Floranas didvyriškai ištuštino taurę, - jo skruostai įraudo ir sublizgo, kaip nunokę obuoliai, o žvilgsnis tapo kaip ištikimo šuns.

- Jei leisite, dona Fjora... aš negrįšiu atgal. Aš atvykau, kad pasilikčiau, ir metras Nardi tai žino!

- Jūs norite čia likti? Tačiau, Floranai, ką ketinate čia veikti? Man nereikia sekretoriaus!

- Aš būsiu jūsų sodininkas. Juk žinote, kad niekada nemėgau raštvedybos ir kad metro Nardi banke ne tiek domėjausi sąskaitomis ir vekseliais, kiek gėlėmis ir daržovėmis.

- O jūsų tėvas? Jis norėjo, kad jūs taptumėte bankininku. Jis tikriausiai supyko?

- Taip, tikrai, - linksmai atsakė Floranas, krestelėjęs savo susitaršiusius šiaudų spalvos plaukus, kurie išdžiūvę buvo panašūs į nedidelę kaugę, - bet mano motina ėmėsi mane ginti. Ji jam pasakė, kad prižiūrėsiu kilmingos damos sodą, ir taip jį perkalbėjo. Juo labiau kad mano jaunesnysis brolis, kuris domisi finansų reikalais, jau spėjo užimti mano vietą. Taigi esu laisvas ir galiu jums tarnauti.

- Įžūlumo jums pakanka, mano berniuk, - įsikišo Leonarda, kuri vos įstengė dėtis rūsčia. - Jums nekilo mintis, kad jūs mums visai nereikalingas?

Jo akys pritvinko ašarų.

- Geras sodininkas visuomet reikalingas dvare, o jūsiškis man atrodo tiesiog nuostabus. O, maldauju jus, dona Fjora, neišsiųskite manęs atgal! Leiskite man likti čia, šalia jūsų. Dirbsiu viską, ką norėsite... net juodžiausią, sunkiausią darbą. Aš neužimsiu daug vietos - man tereikės šiaudų glėbelio arklidėje ir sriubos šlakelio. Tai jums nieko nekainuos.

- Svarbu ne tai, - pasakė Fjora. - Blogiausia, kad aš negalėsiu nieko jums pasiūlyti ateityje.

- Ateitis be jūsų manęs nedomina. Šiaip ar taip, - atkakliai pridūrė jis, - toli nuo čia neišvažiuosiu. Net jei jums neprireiks mano paslaugų, liksiu šiame krašte. Susirasiu darbo. Esu jaunas ir stiprus.

Kol Fjora tyliai žvilgsniu klausė Leonardos, Etjenas, sėdėjęs prie židinio ir džiovinęs savo kragus ir batus, nurijo dešrelės kąsnį, sukosėjo, kaip paprastai darydavo tais retais atvejais, kai rengdavosi kažką pasakyti, ir pareiškė:

- Darbo čia užteks. Esu smarkiai užsiėmęs fermoje ir man labai praverstų pagalba... ypač sode - jis toks didelis!

Tai pasakęs, jis nutilo ir toliau valgė savo dešrelę, o moterys pačios turėjo išspręsti šią problemą. Peronelei

klausimas jau buvo išspręstas. Jei jos valdovas ir ponas pasakė, kad berniukas galėtų pasilikti, vadinasi, ji tam taip pat pritaria be jokių svarstymų.

- O gal jį apgyvendinti kamaroje po laiptais? - tarė ji. - Tai nėra labai prasta namų tarnui. Pavyzdžiui, Etjenas įsikūrė ūkiniame pastate greta šunų, kad galėtų geriau pastebėti valkatas ir plėšikus.

Išgirdęs šiuos žodžius, Floranas iššyk pajuto jai sūnaus jausmus, juo labiau, kad bešnekant ji paruošė jam pavalgyti - ant ilgo virtuvės stalo padėjo ką tik iškeptos duonos kampą, kumpio, dubenį kopūstienės su geru kiaulienos gabalu, didelį puodą keptos žąsienos, ožkos sūrį, puodelį braškių džemo, nedidelį gabalėlį sviesto ir šviežio vyno ąsotį. Pakeliui ji atsigręžė į Fjorą ir paklausė:

- Taigi, mano ponia, ką darysime? Priimti jį ar išgrūsti už vartų į tamsą, kur girdisi "tik verksmas ir dantų griežimas"?

- Teisybę sakant, aš neturiu jums trukdyti, jei jūs ketinate imtis jį globoti, - pasakė Fjora juokdamasi. - Taigi sveikas atvykęs, Floranai! Tikiuosi, jūs rasite čia savo laimę ir niekuomet nepasigailėsite, kad palikote metrą Nardi.

- O, neabejokite tuo! - atsakė jis švytėdamas iš džiaugsmo. - Labai dėkui, dona Fjora. Jūs niekuomet nepasigailėsite, kad priėmėte mane tarnauti jums.

- Man tarnauti - per daug pasakyta. Geriau sakykime, kad nuo šiol jūs tampate vienu iš šio namo gyventojų ir kartu su visais pasistengsite paversti jį šiltu, maloniu ir jaukiu židiniu, patikimu prieglobsčiu mažyliui, kuris netrukus išvys pasaulį.

- Jūs laukiatės?..

Šaukštas sustingo virš lėkštės, Floranas, greitomis dirstelėjęs į jaunosios moters liemenį, baisiausiai nuraudo ir dabar sėdėjo išsižiojęs, nežinodamas, ką sakyti.

- Na taip! - tarė Fjora šypsodamasi. - Rugsėjį tapsiu motina. Tai kaip nors keičia jūsų planus? Nežinau, kada

pamatysiu savo vyrą grafą de Selonžė... ir ar apskritai kada nors jį bepamatysiu. Bijau, kad tik jis nebūtų patekęs į bėdą, tačiau aš - jo žmona, ir nė vienas vyras niekada neužims jo vietos mano širdyje, - jau rimtai pridūrė ji. - Čia visi tai žino, ir aš noriu, kad ir jūs žinotumėte. Taigi, ar jūs vis dar trokštate likti su mumis?

Paleidęs šaukštą į lėkštę, Floranas atsistojo ir pažvelgė jaunajai moteriai tiesiai į akis:

- Nors aš ir nusprendžiau skirti savo gyvenimą jums, dona Fjora, vis dėlto niekuomet nedrįsau tikėtis ko nors daugiau kaip jūsų šypsenos ir draugiško žodžio. Norėčiau rūpintis jumis, bet neabejokite, kad jūsų kūdikiu rūpinsiuos taip pat uoliai ir ištikimai kaip ir jo motina.

Leonarda, šių jaunuolio žodžių sujaudinta, suėmė jį už pečių ir privertė vėl atsisėsti už stalo.

- Jūs pasakėte viską, ir pasakėte puikiai! - tarė ji. - O dabar, mano drauge, valgykite savo sriubą. Jūs jos nusipelnėte. Be to, juk šalta kopūstienė neskani. Riebalai stingsta!

- O gal ir mes pavakarieniautume kartu su juo? - pasiūlė Fjora. - Aš jaučiuosi truputį alkana, o jis turi mums tiek papasakoti!

Po minutėlės visi, kurie buvo virtuvėje, jau sėdėjo prie stalo šalia Florano, gyvai valgė ir gėrė, kol atvykėlis, toliau vakarieniaudamas, jiems pasakojo visas Paryžiaus ir Nardi naujienas. Jis taip pat nekantravo patenkinti savo smalsumą. Juk nuo to laiko, kai jis kartu su Duglu Mortimeru buvo išvarytas iš Nansi ir jam teko palikti Fjorą su Leonarda, kurias Burgundijos hercogas pasiliko įkaitais, jau praėjo daugiau kaip metai. Fjora leido Leonardai atsakinėti į jo klausimus, nes gerai žinojo, kad ši, visuomet tokia santūri ir atsargi, pasakys tik tai, ką galima girdėti visiems aplinkiniams, ir nieko daugiau.

- Jei gerai jus supratau, - pasakė Floranas, kai ji baigė, - visus tuos metus jūs buvote kariaujančioje teritorijoje?

- Na taip! Jei Florencijoje, kur rūpinausi mesiro Frančesko namu, man kas nors kada nors būtų pasakęs, kad aš visą dieną skirsiu prisiminimams karo tema, būčiau nusijuokusi. Vis dėlto, kaip pats matote, iš ten išsikapstėme gyvos!

Po tokių optimistiškų žodžių visi išsiskirstė. Ilgai keliavęs raitas, Floranas griuvo į lovą mažame kambarėlyje, kurį Peronelė jam paruošė greta savojo ir į kurį jis su dėkingumu įėjo, ir tučtuojau užmigo. Lietus trumpam nurimo, ir Etjenas prieš guldamas miegoti apėjo su šunimis pilį ir parką, o jo žmona tuo metu apibarstė pelenais įkaitusias anglis židinyje, kad paryčiui jos vėl įsiliepsnotų. Ir visas namas buvo tarsi viena draugiška ir tvirta šeima.

- Man šiek tiek gėda, - prisipažino Fjora Leonardai, kai ši padėjo jai prieš miegą nusirengti, - kad leidau tam berniukui Floranui taip skirti man savo gyvenimą. Jis būtų daug laimingesnis ir turtingesnis, jei nebūtų sutikęs manęs.

- Laimingas prie stalo? Prisiminkite, mano ėriuk, argi jis viso savo laisvo laiko neleido sode? Niekas neprivers jo atsisakyti sodo. Ir prisipažinsiu jums, jog tai, kad jis atsirado po šiuo stogu, mane labai gerai nuteikė. Niekas pasaulyje taip nevertinama, kaip nuoširdi ištikimybė.

Tą vakarą Fjora, užmigdyta monotoniško vakarų vėjo atpūsto lietaus barbenimo į langą, užmigo jau visai kitokios nuotaikos: dabar ji jautėsi tvirtesnė ir laimingesnė. Jai atrodė, kad Florano atvykimas yra geras ženklas. Šio jaunuolio nuoširdumas ir naivumas aplinkinius žmones vertė jausti jei ne laimę, tai bent vidinį pasitenkinimą.

Jaunosios moters rankos gulėjo ant pilvo, - ji jau taip įprato, nes tuomet dar geriau jausdavo tą mažą gyvybę, kuri joje spurdėjo. Jai atrodė, kad taip galės

geriau apginti ją nuo visokių pavojų. Tą pavasario vakarą, kai jie netikėtai įgijo naują draugą, viskas buvo taip nuostabu...

Kitą rytą Floranas atsikėlė anksti. Jis apsižvalgė ir pats nusistatė savo kasdienines pareigas jau nusistovėjusiame šio dvaro gyvenime. Laukdamas, kada Etjenas parodys jam valdas, jis prinešė vandens Peronelei ir visame name pasirūpino malkų atsargomis. Tarp jo ir šios šaunios moters išsyk atsirado savitarpio supratimas. Po keleto dienų ji jau įsivaizdavo, kad tai jos sūnus, jai padovanotas dangaus, nors gal jai kiek ir peraugęs. Etjenui patiko jaunojo paryžiečio tylumas, jo darbštumas, meilė žemei, augalams ir gyvūnams. Jam buvo malonu, kad dabar turi draugą.

Fjora jį matė retai. Nuo pat pirmos dienos Floranas jaunosios šeimininkės atžvilgiu buvo nepaprastai santūrus, jis tenkinosi tuo, kad galėjo retsykiais, kai ji apeidavo savo valdas, matyti ją arba pasakyti jai porą žodžių, kai ji ateidavo į sodą pasivaikščioti. Leonarda, iš pradžių būgštavusi, kad nuolat šmėžuos jo susižavėjęs, meile liepsnojantis veidas, buvo dėkinga jam už tokį taktišką elgesį. Be to, reikia pripažinti, kad buvęs bankininko mokinys pasirodė esąs tikrai gabus ir net savotiškai genialus sodininkas. Sodo gėlių lysvėms jis taip dosniai skyrė dėmesio, kad netrukus gėlės tiesiog nebetilpo klombose. Dar niekas neturėjo tokių kvapnių ir stambių leukonijų, taip žydinčių irisų ir bijūnų. Ieškodamas naujų augalų, Floranas apėjo visus aplinkinius sodus ir susidraugavo su Plesi pilies sodininku. Šis su tikrai karališku dosnumu davė jam daug sėklų ir auginių. Ir štai kartą, kai prasidėjo ilgi šilti vakarai, paprastai būdingi vasaros pradžiai, Floranas pamatė Fjorą su Leonarda, kurios, mėgaudamosi “jo” rožių, “jo” sausmedžių ir “jo” jazminų kvepėjimu, užsisėdėjo ant seno akmeninio suolo, ir pajuto, kad jam visiškai užmokėta už visus jo darbus. Ir iš visos širdies padėkojo Dievui, taip nuostabiai ir

dosniai, kaip tik Kūrėjas ir gali, leidusiam jam papuošti gyvenimą tos, kuri jam visam laikui tapo nuostabia, bet nepasiekiama žvaigžde...

Taip tyliai ir ramiai slinko gyvenimas žiemių apraizgytame name, kurio, atrodė, nelietė karo griausmas ir baisybės. Ir niekas iš jo gyventojų nė neįsivaizdavo, kad tuo pat metu kitoje vietoje vyksta viena iš tų dramų, kurios varo iš proto. Fjora su švelnumu ir meile nešiojo Filipo kūdikį ir nė nejautė, kad ten, Dižone, Filipas netrukus užlips ant to paties ešafoto Morimono aikštėje, kur savo mirtį sutiko Žanas ir Mari de Brevajai. Luaros bangos, nudažytos visomis vaivorykštės spalvomis, ir miškų vėsuma apsupo šią mažą pilį magiška užtvara, į kurią atsitrenkdavo tolumoje gaudžiantys šio amžiaus įvykių atbalsiai.

Dešimtas skyrius

Belaisvis

Artėjo diena, kai Fjora turėjo gimdyti. Nekreipdama į tai dėmesio, ji stengėsi kuo mažiau lepintis ant minkštų pagalvėlių, mėgautis ramybe, ir buvo labai aktyvi. Dideliam Leonardos ir Peronelės siaubui, ji niekaip nenustygo, ir kai tik jos matydavo ją vaikščiojančią sode arba miške, besėdinčią ant mulo, kai jodavo į Sen Komo abatiją į pamaldas, arba renkančią kiaušinius, būgštaudavo ir laukdavo kokios nors nelaimės. Kažkoks begalinis džiūgavimas stūmė ją vis pirmyn. Jai atrodė, kad kuo stipresnė ji bus, tuo tvirtesnis ir sveikesnis bus jos kūdikis.

Kaip tik dėl to rugpjūčio dvidešimt penktąją, šventojo Liudviko dieną - per Prancūzijos karaliaus parapinę

šventę, ji nutarė kartu su Leonarda nuvykti į Tūrą pažiūrėti šventinio miesto, o paskui pasimelsti prie didžiojo šventojo Marteno kapo. Ji jau daug kartų buvo ten važiavusi, ir tai visada labai padėdavo jai, nuramindavo, todėl ir dabar jai norėjosi vėl nuvykti ten ir įgyti jėgų būsimam išmėginimui.

Leonarda tam priešinosi ir net timptelėjo ją už ausies. Po savaitės dviejų turi gimti kūdikis, ir jai būtų labai neatsargu ir pavojinga vykti į žmonių perpildytą šventinį miestą. Tačiau Fjora tvirtai laikėsi savo nuomonės ir buvo neįmanoma jos perkalbėti. Ginčą labai greitai išsprendė Floranas. Jis pasakė, kad Fjorai galima pabalnoti patį ramiausią mulą, ant jo nugaros pritaisyti minkštą moterišką suolelį*, ir jis pats būtinai lydės damas, nes gatvėse ir prie katedros gali būti prisigrūdę žmonių.

Tą dieną pasitaikė puikus oras, švelnus ir nepaprastai malonus po dvi savaites alinusio karščio, kai Floranui vargais negalais pavyko išgelbėti sodą nuo sausros. Dangus buvo ryškiai mėlynas, pribarstytas mažučių baltų debesų avinukų. Visa gamta, nuplauta smarkaus lietaus po didžiulės audros, atrodė beveik kaip pavasarį: žaliavo lapija ir ryškiai žydėjo gėlės.

Padėdamas Fjorai atsisėsti ant mažo suoliuko, pritvirtinto ant mulo nugaros prie nešulinio balno, Floranas pamanė, kad ji tapo dar puikesnė negu pirmiau, nors jos liemuo ir gerokai papilnėjo. Jos plonos drobės suknelė ir šydas, prismeigtas prie aukštos, pusmėnulio formos šukuosenos, buvo švelniai melsvos, kaip linų žiedai, spalvos, kuri atsispindėjo jos akyse ir paryškino jų švelnumą bei grožį. Niekas negalėjo subjauroti jos veido, net pamėlę paakiai darė ją dar žavesnę. "Kaip vyras, turėjęs tokią nepaprastą galimybę laikyti ją savo glėbyje, bučiuoti švelnias jos lūpas, glostyti šilkinius

---

* Sėdint šonu balne tuomet dar nebuvo jodinėjama, vėliau tai sugalvojo Kotryna Mediči, o to meto moterys jei keliaudavo raitos, sėdėdavo į krėslą panašioje kėdutėje, pritvirtintoje ant mulo nugaros.

plaukus, sutiko gyventi toli nuo tokios tobulybės? Ir net ne vieną dieną, o daugiau? - pamanė, gal truputį naiviai, šis šaunus vaikinas. - Tikriausiai tas grafas de Selonžė yra šiurkštus gyvulys." Floranas labai norėjo tikėtis, kad šis niekuomet negrįš.

Į Tūrą jie pateko pro La Rišo vartus, esančius arčiausiai pilies, ir išsyk pajuto šventės žavesį. Nors karaliaus nebuvo, - jis turėjo grįžti ne anksčiau kaip rudenį, - miestas buvo išpuoštas kaip nuotaka prieš vestuves. Ant langų kabojo gražiausios užuolaidos, prie jų buvo prismaigstyta gėlių, surinktų, atrodė, iš visų aplinkinių sodų. Buvo penktadienis, tačiau visi elgėsi taip tarsi sulaukę sekmadienio. Tai buvo ir turgaus diena, todėl buvo atidarytos visos krautuvės. Be to, dirbo daugelis kontorų, kurios tą rytą tvarkė savo įprastus reikalus.

Aplink senovinę Sen Marteno katedrą, jo vienuolyną ir romanų stiliaus bokštus šurmuliavo daugybė žmonių, nes čia buvo viena garsiausių Europoje maldininkų susirinkimo vietų. Daugiau kaip prieš tūkstantį metų ant Luaros krantų kaip tik šioje vietoje buvo palaidoti palaikai Romos kareivio Marteno, vėliau tapusio vyskupu, skelbusio meilę visiems savo žemės broliams, Marteno, kuris šaltą žiemos dieną su savo artimu dalijosi savo apsiaustą. Minios žmonių iš visų Žemės kraštų ėjo jo pagerbti. Sklido legendos, kad šventasis atgaivino tris mirusiuosius ir grąžino sveikatą tūkstančiams nepagydomų ligonių. Raupsuotieji, luošiai, psichiniai ligoniai, kuriuos kitaip dar vadindavo lunatikais, ir pamišėliai pasveikindavo ir apsivalydavo tiesiog palietę jo kapą. Be jų, čionai atplūsdavo daugybė keliaujančių maldininkų, "kylančių į žvaigždes". Iš šiaurinių šalių jie keliavo iki pat Galisijos.

Dabartinė katedra buvo jau ketvirta, pastatyta Marteno palaidojimo vietoje. Jis mirė apie 400 metus. Iš pradžių šioje vietoje stovėjo kukli medinė maldykla, paskui - koplyčia, sudegusi per gaisrą, o šventi palaikai nė kiek

nenukentėjo. Po baisiųjų 1000 metų įvykių vyskupas Anri Biuzansė čia pastatė katedrą, kurios dalia buvo dar liūdnesnė, ir XI-XIII amžiuje ją teko perstatyti, nors iš tiesų buvo pastatyta nauja bažnyčia. Vėliau iš karaliaus Liudviko ji gavo didelę paramą - dosnių aukų. Jis padengdavo visas jos išlaikymo išlaidas, ir nebuvo tokių metų, kad neatsiųstų jai dosnių dovanų. Tačiau visi žinojo, kad jis labiausiai yra prisirišęs prie Notr Dam de Kleri katedros*.

Kaip visuomet, katedra buvo sausakimša, kai Fjora su Leonarda, palikusios Floraną saugoti mulų, pamėgino ten įsibrauti. Vyrai, moterys, senukai, vaikai, maldininkai, kurių dauguma buvo ligoniai, - visi jie skubėjo tenai, nesistumdydami, gana ramiai laukdami savo eilės prieiti prie palaidojimo vietos galerija, kuri supo choro aukštelius. Visi giesmininkai šlovino Viešpatį, didįjį šventąjį Marteną, o vienuoliai visaip stengėsi įtikinti tuos, kurie jau pasiekė tikslą, užleisti vietą kitiems. Kai kurie iš tikrųjų kabinosi už paauksuotų grotelių, reikalavo palikti juos čia, kol išsipildys jų norai. Tuo metu didžiausio šventųjų vietų lankymo era jau buvo praėjusi. Šiam amžiui jau nebuvo būdingas toks tvirtas tikėjimas, ir maldininkai vis rečiau keliavo į Romą ir dar rečiau - į Jeruzalę. Ir tik Kompostelis Galisijoje tebeviliojo minias žmonių, per Velykas jie ten plūdo iš visos Europos. Tačiau didžioji šventė jau buvo praėjusi. O šventasis Martenas Turene kaip Lepiuji, Konkas, Sen Mišelio kalnas - Jūrų audra ir daugybė kitų šventų vietų tebeturėjo labai daug savo garbintojų, kurių negąsdino vieno dviejų ljė nuotolis.

Išvydusi tokią minią žmonių, Leonarda norėjo išvesti Fjorą, kuriai būtų sunku taip ilgai stovėti laukiant, tačiau ši nutarė žūtbūt paprašyti šventojo saugoti ją, ir jokia jėga šiandien nebūtų sutrukdžiusi jai užimti vietos eilėje. Viena maldininkė ir kažkoks senukas vienuolis, vadovavęs

* Ten jis ir palaidotas.

iš Normandijos atkeliavusiai tikinčiųjų grupei, parūpino jai vietą, ir taip ji galėjo prieiti prie relikvinės, kuri tarsi saulė apšvietė choro aukštelius priešais altorių. Šimtai jį supusių žvakių liepsnojo atsišviesdamos jo apvadų aukse ir sidabre ir nušlifuotuose brangiuose mineraluose, puošusiuose katedros šventenybę.

Prie kapavietės Fjora atsiklaupė, prakišo ranką pro groteles ir pamėgino paliesti auksinius relikvinius puošinius. Pirštais ji palietė didelį apvalų topazą ir paglostė jį. Kartu tam, kuris gulėjo neįkainojamame sarkofage, ji skyrė karštą maldą, turbūt pačią aistringiausią savo gyvenime. Be abejo, jai grįžo karštas tikėjimas, o kartu ir įsitikinimas, kad ji viena viešpatauja Filipo širdyje. Seniau jai niekada nebuvo pavykę pajusti tokio maldingumo ir nuoširdžios pagarbos, kaip sugebėdavo Leonarda. Senmergė žinojo tik vieną būdą išspręsti tas problemas, kurių neišnarpliodavo pati: ji kreipdavosi į Dievą, Švenčiausiąją Mergelę arba į vieną iš šventųjų ir melsdavo padėti įvykdyti Fjorai jos prašymą. Tačiau šiandien Fjora meldėsi iš visos širdies, nes prašė savo kūdikiui.

Išeidama iš katedros, ji pajuto, kad jos siela apsivalė. Dabar ir jos mažylis gali ateiti į pasaulį. Ji patikėjo jo likimą šventajam Martenui ir buvo įsitikinusi, kad dabar jis užaugs gražus, stiprus ir kilnus. Ji išdalijo nemažai išmaldų elgetoms, kurie ėmė garbstyti jos gailestingumą. Jai buvo malonu girdėti, kaip jie laimino ją ir linkėjo jai laimingai pagimdyti.

Paėmusi Leonardą už parankės, ji minutėlę pastovėjo stebėdama akrobatų, kurie vaikščiojo tarp dviejų baslių ištemptu lynu. Vaikinas dar buvo visai jaunas, lankstus, linksmas ir su savo margaspalviu kostiumu buvo panašus į liepsną, besiblaškančią ore nematomo burtininko rankai mostelėjus.

- Jei jūs norite ką nors nusipirkti, tai turime truputį paskubėti, - patarė Leonarda. - Suraskime Floraną.

Priėjusios tą vietą, kur buvo palikusios mulus, moterys pamatė, kad vaikinas šnekasi su kažkokiu nepažįstamu žmogumi. Tūre, kaip, beje, ir kitose šventose vietose, tai nebuvo retenybė, tačiau Florano pašnekovo išvaizda buvo tokia keista, kad traukė dėmesį. Jis buvo aukštas, liesas ir net kaulėtas. Įdegęs bronzinis veidas buvo randuotas, o juodos akys išdavė, kad jis yra kilęs iš Viduržemio jūros pakrantės. Jis buvo apsirengęs kaip pasiturintis pirklys, tačiau Fjorą nustebino keistas jo įprotis visą laiką laikyti ranką prie juosmens, tarsi ten ieškotų špagos rankenos.

Pastebėjęs, kad jos artinasi, jis abiem moterims žemai nusilenkė, atsisveikindamas nerūpestingai pamojavo Floranui ranka ir dingo minioje.

- Kas tas žmogus? - paklausė jaunoji moteris.

- Vienas pirklys. Jis atvažiavo prisipirkti šilko. Tačiau įdomiausia, dona Fjora, tai, kad jis - jūsų tėvynainis.

- Vadinasi, jis florentietis? Man atrodo, kad seniau niekada nebuvau jo sutikusi, kitaip atpažinčiau jį!

- Ne, jis ne iš Florencijos, jis iš kito miesto, kurio vardą užmiršau. Nebeklausinėkite apie jį, aš prastai jį supratau ir nesugebėsiu nieko jums paaiškinti...

- Tai įdomu, - pašaipiai pasakė Leonarda. - Gal bent galite mums pasakyti, ko gi jis norėjo?

- Taip. Jam patiko mūsų mulai, ir jis norėjo vieną iš jų įsigyti, kad pakeistų savąjį, kuris keliaujant krito nuo ligos. Žinoma, jūs numanote, kad aš griežtai atsisakiau. Štai kodėl jis pasišalino, kai tik jūs atėjote. Be abejo, jis nenorėjo būti įkyrus.

- Tai rodo didžiulį jo delikatumą, - tarė Leonarda. - Tai įdomu, tačiau man jis toli gražu nepasirodė panašus į delikatų žmogų.

Fjora nieko nepasakė. Jai nepatiko, kaip nepažįstamasis pažvelgė į ją. Jo žvilgsnis anaiptol nebuvo panašus į kitų vyrų žvilgsnius, kuriuos ji buvo įpratusi jausti. Jame nebuvo nei susižavėjimo, nei švelnumo - jautėsi tik

stingdantis žiaurumas ir triumfas, nuo kurių jai per nugarą nubėgo šiurpuliai. Ji jautėsi taip, tarsi išėjusi iš šviesos pasaulio staiga būtų atsidūrusi ant bedugnės krašto, o ten, apačioje, būtų šliaužioję visokie bjaurūs gyviai.

- Jūs baisiai išbalote! - staiga sunerimusi pasakė Leonarda. - Gal grįžkime atgal?

- Ne ne, viskas gerai! Aš negaliu išvykti nenusipirkusi to, kas man reikalinga.

Nuo šiltų saulės spindulių ir visuotinės šventės linksmybės slogus įspūdis pamažu išblėso. Virš miesto sklido linksmas varpų skambėjimas. Fjora dievino šiuos garsus. Netrukus jos neseniai patirtas nerimas dingo, ji visai nusiramino ir buvo beveik linksma, kai jie ėjo didžiąja gatve, nusidriekusia per visą miestą iš rytų į vakarus, kad nuo Bilo vartų, dar vadinamų Orleano, patektų prie La Rišo vartų.

Gatvės gyvenimas visuomet įdomus ne tik per šventes, bet ir šiokią dieną. Beveik visur buvo griaunami seni pastatai ir statomi nauji. Neretai galėjai pamatyti gražų plytų namą su nauju drožiniu ant stogo, su apačioje atidaryta parduotuvėle ir sodu į vidinį kiemelį, o kaimynystėje - dykynę arba apgailėtiną namiūkštį, kurio dar neužkabino darbininko kirstuvas. Karalius Liudvikas, šį miestą mėgęs daug labiau negu savo sostinę, nuolat rūpinosi juo. Jis norėjo matyti jį turtingą ir klestintį, pristatytą prabangių namų, kad joks kitas miestas jam neprilygtų. Tai jis įkūrė Tūre šilkinių audinių, paauksuotos ir pasidabruotos gelumbės fabrikus, garsas apie kuriuos pasklido toli už grafystės ribų. Ant Luaros krantų už aukštų sienų jis įrengė keletą uostų, kurie dirbo ir dieną, ir naktį. Ieškodami žaliavinio šilko, kurio vienintelė tiekėja dar neseniai buvo Florencija, prekybos laivai dabar plaukdavo į Rytus. Iš pradžių Tureno buržua buvo priešiškai nusiteikę iš anapus Alpių atsigabentų amatininkų atžvilgiu, tačiau netrukus jie suprato, jog jų

karalius teisus, - jis dėl savo įžvalgumo visuomet aplenkdavo įvykius ir panaudodavo juos sau kuo palankiausiai.

Fjora, niekada nepamaniusi, kad klestintis pirklių miestas Tūras sėkmingai konkuruoja su jos vaikystės miestu, mėgdavo užsukti pas metrą Gviną de Nordu, kurio parduotuvėlėje visada buvo galima nusipirkti pačios gražiausios taftos ir tankios šilkinės fajaus medžiagos. Ši mažytė parduotuvėlė su gražiai tamsiai apkaltomis sienomis ir spintomis, pilnomis visokiausių daiktų, maloniai nuteikdavo savo elegantiškumu. Fjorai čia patiko geras skonis ir mandagus aptarnavimas, kaip ir prašmatniose parduotuvėse, kuriose ji seniau lankydavosi.

Čia ji panoro nusipirkti naują suknelę, kaip dažnai būna, jei keletą mėnesių gyveni su išstorėjusiu liemeniu. Be to, ji nusipirko keletą uolekčių tamsiai raudonos taftos, išrinko slyvų spalvos aksomo Leonardai, taip pat labai gražios plonos tamsiai mėlynos gelumbės Peronelei. Floranas visa tai sukrovė ant savo mulo, ir jie pasuko į Le Karua oz Erbo gatvę, vedančią į pilį. Ji baigėsi didžiuliu arkiniu tiltu per Luarą. Čia buvo savo pyragais su lydekomis garsėjusi smuklė. Fjora, kaip jai dabar dažnai būdavo, pasijuto alkana, todėl visa kompanija užsuko į greta esančią vynuogienojų pavėsinę, kad būsimoji motina galėtų pasistiprinti.

Vieta buvo nuostabi, truputį nuošaliau nuo gatvės, kuri buvo tilto tęsinys ir vis dar šurmuliavo. Pro vynuogienojų šakas su jau prinokusiomis vynuogėmis matėsi melsvi sargybinės bokšteliai ir paauksuoti pilies vėjarodžiai, taip pat smailė koplyčios, kurioje Liudvikas XI susituokė su Šarlote Savojiete ir kur tuokėsi jo tėvai - Karolis VII ir Marija Anžujietė. Nors ši elegantiška tvirtovė buvo susijusi su tokiais svarbiais įvykiais, vis dėlto karalius labiau buvo prisirišęs prie Plesi pilies.

Pavalgę pyrago ir užsigėrę jį puikiu vynu, trys keliauninkai truputį atsipalaidavo ir dabar ragavo

marinuotas slyvas. Žali lapai, po kuriais jie pasislėpė, saugojo juos nuo saulės, įkaitinusios namų stogus ir ryškiai nušviestą Le Karua gatvę. Tačiau tai buvo šiuo metų laiku visai įprastas karštis, kurio jokiu būdu negalima palyginti su ta alinančia kaitra, nuo kurios jie neseniai taip kentėjo. Fjorą ir Leonardą apėmė palaiminga būsena ir juodvi beveik snūduriavo.

- Argi mes nesirengiame grįžti? - paklausė Leonarda. - Ši vieta visai netinka popietiniam poilsiui!

- Čia taip gera! - paprieštaravo Fjora. - Pasėdėkime dar truputį.

Ji pati nebūtų galėjusi paaiškinti, kodėl panoro čia pasilikti. Galbūt dėl tos didžiulės ją apėmusios dvasinės ramybės. Ta ramybė jai buvo juo labiau būtina, kad turbūt truks visai neilgai, nes paskui turėjo kažkas atsitikti, vadinasi, jos vėl laukė kova. Žinoma, ji nepamanė, kad, be gimdymo, tai galėjo būti visai kitokio pobūdžio kova, ir vis dėlto....

Ta dvasinė ramybė, apėmusi, atrodė, visą miestą, buvo labai netikėtai sudrumsta. Iš visų pusių staiga pasigirdo kažkokie nesuprantami riksmai, triukšmas ir daugybės grindiniu bėgančių kojų trepsėjimas. Smuklės šeimininkas, išėjęs paklausti, kas nutiko, pamatė visus bėgant tilto link. Kažkas jam šūktelėjo:

- Belaisvis! Belaisvį veda į kalėjimą! Ten, ant tilto!

Fjora kažkokios nesuprantamos ir neįveikiamos jėgos pastūmėta, tučtuojau atsistojo.

- Eime pažiūrėti!

- Jūs iš proto išsikraustėte! - paprieštaravo Leonarda. - Kodėl jums prireikė pamatyti tą nelaimingąjį?

- Aš nežinau, bet turiu ten nueiti. Jei jį suėmė, vadinasi, tai svarbus belaisvis.

- Tai neprotinga! Ir nebus naudos nei jums, nei jūsų kūdikiui. Ei, jūs, nagi padėkite man! - pridūrė ji kreipdamasi į Floraną, kuris taip pat atsistojo ir su nerimu žvilgčiojo į jaunąją moterį.

Tačiau Floranas tik lingavo galvą ir nieko nesakė. Jis pakankamai gerai pažinojo Fjorą, kad iš jos surauktos kaktos ir tvirtai sučiauptų lūpų suprastų, jog neįmanoma jos priversti atsisakyti savo sumanymo. O ji jau kreipėsi tik į savo sodininką.

- Eikite paskui mane, Floranai! - tarė ji pažvelgusi į jį. - Jūs sugebėsite apginti mane nuo minios. Ponia Leonarda palauks mūsų čia!

- Dar pažiūrėsim! - nesutiko Leonarda. - Aš jau pavargau kartoti jums, jog visuomet būsiu ten, kur ir jūs. Ir vis dėlto reikalauju, kad atsisėstume ant mulų. Eiti ten pėsčiomis būtų tikra beprotybė. Tačiau aš vis tiek esu įsitikinusi, kad paskutinį mėnesį nėščiai moteriai... kaip, beje, ir kiekvienai moteriai, nedera žiūrėti tokio spektaklio!

Po minutėlės Fjora, sėdėdama ant mulo, kurį už apynasrio vedė Floranas (jis išmintingai nusprendė palikti vieną mulą ir pirkinius smuklėje), labai sunkiai yrėsi per žmonių minią. Visi stumdėsi stengdamiesi prasigrūsti pro Sen Ženesto vartus, išeinančius tiesiai į tiltą. Žmonių srautas judėjo labai lėtai, nes šioje vietoje Le Karua oz Erbo gatvė, kurią nuo tvirtovės skyrė gilus griovys, pilnas Luaros vandens, siaurėjo. Netrukus pasidarė visai neįmanoma judėti. Suglumęs Floranas atsigręžė į Fjorą. Ji nekantriai mostelėjo.

- Mums geriau čia palaukti! Tas belaisvis neliks ant tilto. Jį tikriausiai ves į miestą. Mes jį pamatysime, kai kortežas eis pro mus. - Jaunajai moteriai nespėjus nieko atsakyti, jis paklausė vieną kareivį, saugojusį tvirtovės pakeliamąjį tiltą: - Ar nežinote, kur ves tą žmogų?

- Turbūt į Lošo pilį... bent jau ne į Plesi... arba pas kurį nors iš garbingųjų!

- Pas vieną iš garbingųjų piliečių? Bet kodėl?

- O kad tas jį sergėtų! Tai ypatingos mūsų valdovo malonės ženklas - perduoti belaisvį tam, kurį jis labiausiai

vertina, - atsakė sargybinis, kurį linksmai nuteikė jaunuolio nuostaba. Tačiau šis norėjo sužinoti daugiau smulkmenų:

- Kokie milžiniški turi būti jūsų garbingo piliečio vartai, jei belaisvį jam siunčia kartu su narvu?

- Viskas yra daug paprasčiau negu manote, - nesutrikęs paaiškino sargybinis, - siena nugriaunama, o paskui atstatoma. Mūrininkai iš anksto įspėjami. O jūs norėjote pereiti tiltą? - pridūrė jis ir susižavėjęs dirstelėjo į Fjorą. - Jaunoji ponia turbūt gyvena Sen Senforjene?

- Visai ne! Mes norėjome pažiūrėti į kortežą. O gyvename Plesi.

- Tuomet likite šalia manęs. Iš čia geriausiai matysite. Beje, minia jau sumažėjo.

Ir jis pagarbiai, bet pirma žvilgsniu gavęs kito sargybinio sutikimą, pririšo abu mulus prie pakeliamojo tilto, o moterys tapo patikimiausiai apsaugotos nuo spūsties, kiek tik tokiomis aplinkybėmis buvo galima. Pasirodė kortežas. Visi, neįstengę pereiti vartų, iškilusių į svaiginamą aukštį, buvo nublokšti atgal tos nesuvokiamos jėgos, kuriai paprastai neįmanoma pasipriešinti, o tuo tarpu ant tilto buvę žmonės jau nebegalėjo grįžti - belaisvį lydėjęs kortežas buvo atkirtęs jiems visus kelius. Žinoma, kai kas įkrito į vandenį, nes girdėjosi šauksmai ir garsus pliumptelėjimas. Fjorai suspaudė širdį - ji beprotiškai bijojo, kad tas belaisvis bus jos vyras. Bendrame šurmulyje ji išskyrė pavienes frazes:

- Atrodo, tai Burgundijos maištininkas! Jis kovojo su mūsų karaliumi! Vienas iš to prakeikto Karolio Drąsiojo patikėtinių!

Nežinia, iš kur sklido gandai. Taip šūkaliojię žmonės iš tiesų nieko nežinojo. Juos svaigino pati galimybė kvailai ir, svarbiausia, nebaudžiamai įžeidinėti žmogų, nepajėgiantį apsiginti. Pagaliau pasirodė virš galvų jūros pakeltas narvas, lydimas aštrių iečių. Kratydamasi akmenų grindiniu, vargais negalais į priekį slinko nedailiai sukalta pakyla, apsupta raitelių, rankose spaudusių ietis. Ant

pakylos uždėtas narvas buvo gana aukštas, ir jame buvo galima stovėti išsitiesus. Jis buvo sukaltas iš stiprių medinių kartelių ir kampuose sutvirtintas geležiniais virbais. Narve sėdėjęs žmogus, matyt, alpėjo iš karščio, nes jis visai nebuvo apsaugotas nuo kepinančios saulės.

Jo veido nebuvo galima įžiūrėti, nes jis sėdėjo nuleidęs galvą ant rankų, sunertų ant kelių: turbūt taip jis tikėjosi išvengti visokiausių į jį svaidomų daiktų. Jį apmėčiusi prastuomenė reikalavo jo mirties. Šis žmogus priklausė burgundams, su kuriais prancūzai kovojo beveik visą šimtmetį. Todėl net tokia taikinga ir rami provincija kaip Turenas vis dar jautė jiems pyktį. Vežimui slenkant pirmyn, minia vis smarkiau siautėjo, ir sargybiniai turėjo griebtis savo iečių, kad ją sulaikytų. Antraip minia tikriausiai būtų užpuolusi narvą ir susidorojusi su belaisviu, apie kurį, beje, ničnieko nežinojo.

Iš Fjoros krūtinės išsiveržė palengvėjimo atodūsis. Filipas buvo brunetas, o šio plaukai, nors ir nešvarūs, - šviesūs, kviečių spalvos. Iš pasidygėjimo jai užgniaužė kvapą. Ji iš visos širdies nekentė šių žmonių, paprastai tokių malonių ir ramių, tačiau pakako jiems pasakyti, kad jų matomas nepažįstamasis - priešas, kai jie virto vilkų gauja. Šią žiaurią sceną ji stebėjo nepajėgdama atplėšti akių. Jai neapsakomai pagailo nelaimingojo, kuris šią vasaros dieną tikriausiai baisiai kentėjo negalėdamas atsigerti nė gurkšnelio vandens. Ji tiesiog pervėrė žvilgsniu Floraną:

- Eik, atnešk man iš smuklės šviežio vyno pintą!

Ji tai pasakė griežtu tonu. Suprasdamas, kad jei nepaklus, bus tučtuojau išvytas, Floranas nesiginčijo, greitai prasibrovė pro minią ir netrukus grįžo su ąsočiu rankose. Baugščiai atidavė jį jaunajai moteriai.

- Ką norite daryti? - sušnabždėjo Leonarda, nors jau viską suprato.

Tačiau Fjora ryžosi paaiškinti:

- Galbūt mes buvome sutikę šį žmogų pernai hercogo Karolio stovykloje? Noriu jį pastiprinti.

Ir, nelaukdama atsakymo, paleido savo mulą į minios tirštumą, narvo link.

- Ei! Kur jojate? - suriko kareivis, pasiūlęs jiems prisiglausti ant pakeliamojo tilto.

- Ten, kur turiu joti! Tas žmogus - belaisvis. Jis nėra nuteistasis!

Gyvulys smarkiai brovėsi, ir žmonės beveik nesipriešindami prasiskyrė. Ši moteris, tokia graži ir, kaip matyti, paskutinį mėnesį nėščia, visiems kėlė pagarbą. Tačiau vienas iš sargybinių staiga ėmė kabinėtis:

- Ką čia darai? Šalin iš čia!

- Esu karaliaus Liudviko draugė. Šiandien - jo šventė, ir noriu pasiūlyti tam nelaimingajam truputį vyno. Ar yra įsakymų, draudžiančių tai daryti?

- Ne, tačiau...

- Jūs ir jūsų draugai tikriausiai taip pat norite gerti? Jūsų užduotis atlikta, tad išgerkite į mano sveikatą. Aš nelabai jus sugaišinsiu!

Tarp jos dailių pirštų sublizgėjo auksinės monetos. Nustebęs kareivis įdėmiai pažiūrėjo į ją.

- Kas jūs? - mikčiodamas paklausė jis. - Jūs nuostabi kaip Mergelė Marija, geroji ponia!

- Kas aš - nesvarbu. Esu davusi įžadą padėti tiems, kuriems reikalinga pagalba. Ar galiu prieiti?

Minia, pirma triukšmavusi ir plūdusis, nutilo, ją numaldė ši žydrai apsirengusi jauna moteris - ramus pilkų jos akių žvilgsnis ir tik princesėms būdingos valdingos manieros. Pagaliau ją stebėti buvo įdomiau negu kaukti ir svaidyti kopūstų kotus į grandinėmis sukaustytą žmogų, kuris, atrodė, visai nekreipė į tai dėmesio. Seržantas pasitraukė į šalį.

- Kaip norite, kilnioji ponia... bet tik keletą minučių!

Fjora jau atsidūrė prie narvo. Ji sėdėjo ant mulo, todėl buvo viename lygyje su belaisviu. Narvas siūbavo, tad ji įsikibo į vieną skersinį:

- Paimkite šį vyną, mano drauge, ir išgerkite jį! Juk jums jo labai reikia!

Jos švelnus balsas pasiekė šį žmogų, atsiribojusį nuo viso pasaulio, kad nieko nematytų ir negirdėtų. Jis kilstelėjo ant rankų padėtą galvą ir parodė savo išsekusį, tačiau Fjorai tokį pažįstamą veidą.

- Matjė! - sušnabždėjo ji, kai belaisvis greitai stvėręs aprasojusį ąsotėlį, ėmė godžiai gerti. - Matjė de Pramas! Bet kaip jūs čia atsidūrėte? Kur Filipas?

Išgirdęs savo vardą, jis krūptelėjo ir pirmą kartą per visą laiką pažvelgė į ją pro ąsočio viršų. Jo akyse atsispindėjo liūdesys.

- Mirė!.. - pasakė pagaliau. - Jį paėmė... Dižone kaip maištininką... ir nuteisė mirties bausme. Aš norėjau sukurstyti žmones sukilti, kad išgelbėčiau jį nuo ešafoto. Štai dėl to mane ir suėmė.

Minutėlę jiedu tylėjo. Sustingusia širdimi Fjora žiūrėjo į grandinėmis sukaustytą žmogų. Jai pasirodė, kad jos balsas, staiga tapęs keistai begarsis, sklinda iš kažkur toli.

- Mirė? Jūs norite pasakyti... kad jį nužudė?

- Taip, karaliaus žmonės! Dižono gubernatorius de Kraonas! Aš pats nemačiau jo mirties, mane nuvedė anksčiau... bet jis jau buvo prie ešafoto... Atleiskite man!.. Jūs man padėjote, o štai aš suteikiau jums skausmo.

Fjora jau nieko negirdėjo. Aplinkui viskas ėmė siūbuoti - indigo spalvos dangus, upės atspindžiai ant senų vartų, pilies vėjarodžiai, narvo virbai ir susijaudinęs jauno belaisvio veidas, - jis išplėtęs akis žiūrėjo, kaip ji bąla, ir niekuo negalėjo padėti. Laimė, Leonarda buvo netoliese. Paraginusi savo mulą, ji akimirksniu atsidūrė šalia Fjoros ir spėjo ją sugriebti.

- Padėkite man! - suriko ji. - Argi nematote, kad ji nualpo? O gal vietoj širdies turite bejausmį akmenį?

Seržantas puolė jai padėti, o iš minios prie jos jau brovėsi gailestingos moterys.

- Aš neturėjau leisti jos! - krimtosi kareivis.

- Priešingai, tai buvo geriausia, ką jūs galėjote padaryti, mano drauge! Tačiau reikia pripažinti, kad jai dabartinėje padėtyje nereikėjo matyti to nelaimingojo. Ar negalėtumėte savo belaisvių laikyti žmoniškiau?

Matyt, susierzinęs šis neramiai apsižvalgė, paskui pasilenkė prie senosios damos ir greitai sušnabždėjo:

- Ji pažįsta šį žmogų? Tai jos draugas?

- Taip, bet koks jūsų reikalas?

- Nesijaudinkite! Pasakykite jai, kad pasistengsiu jam kuo nors padėti. Tegul ji prisimena seržantą Marteną Venaną. O dabar eikite pas ją. Mes turime važiuoti toliau.

Dešimtys paslaugių rankų padėjo nukelti Fjorą nuo jos suolelio ir nunešti į smuklę Le Karua gatvėje, kur neseniai jie vakarieniavo. Iš skausmo pamišęs Floranas laikė atšalusią jos ranką. Seržantas davė įsakymus, ir Leonarda, atsigręžusi į jį, paklausė:

- Kur jūs vežate šį žmogų?

- Į Lošo pilį! Tesaugo jus Viešpats!

Leonarda nieko neatsakė. Ji jau pasuko į smuklę, kur Fjorą paguldė ant suolo, po galva pakišę pagalvėlę. Smuklės šeimininkė plekšnojo jos rankas, o Floranas vilgė smilkinius actu, tačiau niekas negelbėjo: jos nosis pasmailėjo, skruostai pabalo, o akys buvo užmerktos - jaunoji moteris į nieką nereagavo. Tačiau ji dar kvėpavo, nors ir sunkiai. Tik iš to buvo galima suprasti, kad ji dar gyva.

Nors ir apimta baimės, Leonarda stengėsi būti rami. Ji palietė Fjoros rankas ir kojas - jos buvo kaip ledas, paskui paliepė:

- Atneškite man degtinės ir įkaitinkite plytą, kad būtų galima padėti jai prie kojų! Ir dar reikia antklodės! Užmokėsime, kiek reikės!

- Gal paruošti jai kambarį?

- Ne, ačiū. Geriau pamėginti pargabenti ją namo. Mes gyvename Rabodjero pilyje.

- "Žiemių name", - pasakė moteris šyptelėjusi. - Aš jį žinau. Labai graži sodyba!

- Taip, bet dabar mums jis tarsi būtų kitame pasaulio krašte! Nagi, Floranai, judinkitės, užuot su tokia neviltimi spoksojęs į savo ponią! Pasistenkite surasti palankiną, neštuvus arba ką nors panašaus!

Tai kalbėdama, ji atsargiai vargais negalais įpylė po sukąstus savo globotinės dantis šaukštą slyvų antpilo. Tarnas atnešė šiltą plytą ir antklodę, į kurią ją susupo, ir tada ji suvirpėjo, tarsi į kambarį būtų įsiveržęs ledinis šiaurės vėjas. Paveikė ir stiprūs širdies lašai: Fjora užspringo ir keletą kartų sukosėjo. Leonarda nuklojo antklodę ir paplekšnojo jai per nugarą. Kosulys praėjo, o baltutėliai skruostai parausvėjo.

Pagaliau atsimerkusi, Fjora pamatė prie jos pasilenkusius nepažįstamus veidus, tačiau greitai suprato, kad guli ant Leonardos rankų. Ji pamėgino keltis, bet nesėkmingai.

- Kas man yra? - paklausė ji nuo kosulio trūkčiojančiu balsu.

Greitai atsipeikėjusi, ji tučtuojau prisiminė viską, kas jai nutiko. Ji ėmė raudoti ir veidu įsikniaubė į savo senosios draugės petį.

- Išvežkite mane iš čia! - maldavo ji. - Greičiau! Greičiau! Aš noriu grįžti namo!

Laimė, kaip tik grįžo Floranas su gera žinia: netoliese esančio vienuolyno vyresnioji mielai duoda palankiną kilmingai damai, patekusiai į sunkią padėtį. Ekipažas jų laukė prie durų.

Leonarda norėjo atsidėkoti smuklės šeimininkams už jų pagalbą ir rūpinimąsi, tačiau šie atsisakė imti pinigų.

- Vargšelė! - pasakė šeimininkė su užuojauta. - Tik baisi nelaimė galėjo ją taip sukrėsti! Ji visą laiką buvo tokia linksma ir su tokiu apetitu valgė pyragą! Jūs nieko neskolingi, tik prašom artimiausiomis dienomis grąžinti antklodę. Gerai rūpinkitės ja!

Šis patarimas buvo nereikalingas. Kol važiavo namo, Leonarda su nerimu savęs klausė, kaip jai dabar gydyti šią naują baisią žaizdą, likimo padarytą jos brangiajam vaikeliui. Kartą Fjora jau laikė jį mirusiu. Tai buvo po mūšio prie Grandsono, kai daug kas matė, kaip Filipas de Selonžė pargiuvo. Tačiau tuomet jos sielos gilumoje galbūt dar ruseno silpna viltis: kautynėse būna, kad mirtinai sužeistas žmogus, paliktas mirti, atsigauna. Kaip tik taip ir nutiko Filipui - atsitiktinai jį rado Demetrijas Laskaris, vienas geriausių krikščioniškojo pasaulio gydytojų. Jo dėka Fjora vėl pamatė savo vyrą, grįžusį pas ją gyvą ir sveiką. Tačiau kokia viltis, tegul ir beprotiškiausia, gali likti, jei mirties nuosprendis įvykdytas? Didžiai nuliūdusi, Leonarda stengėsi nuraminti Fjorą, kuri, matyt, vis labiau skendo savo begaliniam skausme ir negirdėjo senos guvernantės paguodos žodžių. Atrodė, kad jos širdį verianti rauda niekada nenurims. Gal ji tikėjosi, kad kartu su ašaromis iš jos išbėgs visas kraujas, o paskui ir pati gyvybė?

Ji verkė visą kelią, o kai tik ašaros ėmė sekti, jos kūnas vėl sukrūpčiojo nuo raudojimo. Kaip tik tuo metu Etjenas ir Floranas nunešė ją į miegamąjį ir paguldė į lovą.

Trumpai užsimiršusi miegodama, ji pamažu raminosi. Tačiau ta prostracija, kuri dabar ją apėmė, dar labiau gąsdino negu nevilties protrūkis. Daugybę valandų ji gulėjo nė nekrustelėdama, viskam abejinga, įbedusi žvilgsnį į vieną tašką kažkur virš savo lovos užuolaidos. Kvėpavo ji silpnai ir trūkčiojamai, skausmingai dusdama. Leonarda

iš skausmo plyštančia širdimi klausėsi jos alsavimo ir baisėjosi pagalvojusi, kad jos mažylė Fjora, neduok Dieve, gali netekti proto.

Teko šį bei tą papasakoti Peronelei, ir ši pasiūlė nedelsiant surasti Sen Komo vienuolyno vyresnįjį, kuris buvo jų šventojo globėjo mokinys ir sekėjas. Jis garsėjo kaip žmogus, gydantis psichines ligas ir išvarantis šėtoną.

Tie žodžiai nepatiko Leonardai.

- Čia visai kas kita! - pasakė ji griežtai. - Mūsų jaunąją ponią užgriuvo baisi nelaimė, dėl to ji gali netekti proto. Šiąnakt pabudėsiu prie jos ir jei rytoj jos būklė bus tokia pat, žiūrėsim, ką daryti. Šį vakarą pasitenkinsime tuo, kad priversime ją išgerti truputį liepžiedžių arbatos su medum.

Geroji moteriškė klusniai ėmė viską ruošti, o Leonarda įsitaisė Fjoros galvūgalyje. Ji taip gana dažnai darydavo, kai ši vaikystėje sirgdavo ar tiesiog būdavo smarkiai susijaudinusi. Ji paėmė ant antklodės nusvirusią Fjoros ranką ir priglaudė prie savo lūpų nebesistengdama slėpti ašarų.

"Dieve, - meldė ji mintyse, - neatimk jos iš manęs, maldauju tavęs! Neleisk jos sąmonei nuskristi paskui tą, kurį ji taip mylėjo, neleisk jai paskęsti beprotybės tamsoje. Prisimink kūdikį, kuris greitai turi gimti ir kuris jau nebeturi tėvo. Tad neatimk iš jo motinos! Žinau, kad ji dar kentės, žinau, kad yra prie naujų skaudžių išmėginimų slenksčio ir kad gailestingiau būtų atimti jai protą, tačiau..."

Ji nebaigė maldos. Fjora suvaitojo, ir Leonarda, pakėlusi galvą, pamatė, kad ji žiūri padidėjusiomis iš baimės akimis.

- Man skauda! - sušnabždėjo ji. - Kaip nuo peilio dūrio, štai čia, pilvo apačioje!

Tas aštrus ir ūmus skausmas, gražinęs ją į gyvenimą, užklupo netikėtai. Kad atsikratytų jo, ji atsigulė ant šono ir surietė kojas, tačiau skausmas neatlėgo. Jis sklido

viduje kaip karšta deginanti banga, ir Fjora, vis dar liūdesio apimta, negalėjo suprasti, iš kur jis.

Leonarda, nusviedusi antklodę ir paklodę, jau apžiūrinėjo jos susirietusį kūną, atsargiai čiupinėjo išsipūtusį pilvą. Fjora žvilgsniu maldavo pagalbos, o pati dabar buvo panaši į užguitą žvėrelį. Prisilietus Leonardai, skausmas staiga nurimo, tačiau tuo metu Fjora pajuto, kad jos paklodės sušlapo...

- Kas... kas man yra? - neaiškiai sumurmėjo ji.

Jai pasirodė, kad ašaromis paplūdęs Leonardos veidas nušvito tikru džiaugsmu.

- Nieko, mano ėriuk, nieko baisaus, taip ir turi būti? Greitai gims kūdikis. Jums reikės kruopelytės narsumo!

- Narsumo! Aš jo nebeturiu ir turbūt niekada nebeturėsiu! Filipai! Mano Filipai!

Skausmas vėl užėjo, vienu akimoju išstūmė liūdesį, ir Fjora kankinosi kaip ir visos gimdyvės. Peronelė, įėjusi su liepžiedžių arbata, iš pirmo žvilgsnio suprato, kas darosi.

- Kūdikis? - sušuko ji džiugiai. - Tučtuojau paruošiu viską, kas reikalinga!

Ji nedelsdama užkūrė kambaryje židinį, paskui užkėlė ant ugnies katilą vandens, pašildė paklodes, kad jomis pakeistų nebetinkamas, ir paruošė kalną baltinių ir servetėlių. O Leonarda tebestovėjo gimdyvės galvūgalyje, nes ši įsikibo į jos ranką ir nenorėjo paleisti.

Kiek laiko truko tas netikėtai Fjorą užgriuvęs kančių viesulas? Ji to nežinojo, tačiau jai pasirodė, kad visą amžinybę. Laikas tarsi ištirpo, o kartu su juo ir prisiminimai apie viską, išskyrus jos kūną kankinusį skausmą. Dingo net liūdesys. Ir tik skausmas nė minutės nepaliko jos. Kūdikis tarsi milžinas, griaunantis savo kalėjimo sienas, ėmė naikinti visas kliūtis, stengdamasis greičiau išeiti į pasaulį. Šioje nepakeliamų kančių jūroje tik rūpestingas Leonardos veidas, nušviestas židinio ugnies atšvaitų, Leonardos ranka, tvirtai laikanti jos ranką, ir

Leonardos balsas, tyliai tariantis drąsinančius žodžius, jai padėjo išlaikyti dvasios stiprybę.

Fjora jau neberėkė, - iš jos perdžiūvusių lūpų, kurias Peronelė vilgė vandeniu, veržėsi dejonės. Ji duso nuo skausmo, kurio nei jėga, nei burtai negalėjo numalšinti, - jį reikėjo iškentėti iki natūralios baigties. Leonarda prie jos prakaituotos kaktos vis priglausdavo rankšluostį, suvilgytą "Vengrijos karalienės" antpilu. Jo kvapas laikinai atgaivindavo gimdyvę, o paskui kūdikis vėl skandindavo savo motiną kančiose.

Pirma nusikamavusi beraudodama, Fjora dabar norėjo tik pailsėti, visai nedaug, truputėlį. Ją taip marino miegas!.. Miegoti! Nesikamuoti. Užsimiršti... Viešpatie, ar kada nors liausis tas baisus skausmas. Ar ji galės truputį pamiegoti?

Peronelė, žinojusi viską, ką tokiais atvejais reikia daryti, ir griežtai paisiusi elgesio su gimdyve taisyklių, dažnai apžiūrinėjo Fjorą, kuri vis meldė palikti ją ramybėje. Paskui ji Leonardai į ausį pašnabždėjo, kokie požymiai, jos manymu, rodo, kad netrukus viskas baigsis.

Paryčiui išsekusi jaunoji moteris jau buvo beveik be sąmonės. Tuomet Peronelė, pakeitusi Leonardą, liepė jai sukaupti jėgas ir pasistengti.

- Aš negaliu... nebegaliu... - suvaitojo Fjora. - Leiskite man numirti!

- Jūs nemirsite, o po keleto minučių jau ir vaikelis pasirodys. Dar truputį tvirtybės, mano mieloji!

Tvirtybės? Fjora jau užmiršo, kas tai yra. Vis dėlto ji beveik instinktyviai pakluso. Ir ūmai ją pervėrė dar aštresnis skausmas negu pirmiau, ji siaubingai suriko, beveik sustaugė. Sode laukęs Floranas puolė ant kelių ir užsidengė ausis rankomis. Bet tai jau buvo pabaiga. Po akimirkos Fjora, išsilaisvinusi nuo naštos, pagaliau nugrimzdo į palaimingą užmarštį, kurios taip ilgai troško. Ji nebegirdėjo nei kimaus gaidžio giedojimo, nei įnirtingo naujagimio riksmo, kai didelę patirtį turinti Peronelė

ranka plekšnojo per užpakaliuką, nei džiugaus Leonardos šūksnio:

- Berniukas!

Fjora neteko sąmonės.

Kai ji atsipeikėjo, viskas tarsi skendėjo migloje. Ji nejautė savo kūno, staiga netekusio tų grandinių, kurios siejo su žiauria, užuojautos nepripažįstančia žeme. Ši keista iliuzija buvo tokia tikroviška, kad Fjora kurį laiką buvo įsitikinusi, jog jau yra patekusi į palaimingųjų buveinę. Tačiau pažįstamas balsas - tai buvo Leonarda - patvirtino, kad ji tebėra tarp gyvųjų.

- Ji atsimerkė, - pasakė tas balsas. - Peronele, greitai atneškite su pienu išplaktą kiaušinį! Jai reikia pasistiprinti.

Fjora nesąmoningai perbraukė ranka per kūną ir pajuto, kad jis tapo beveik toks pats lygus kaip ir pirma. Tuomet ji prisiminė viską, ką neseniai iškentėjo, ir paklausė vis dar silpnu balsu:

- Kūdikis? Jis jau gimė?

- O kurgi jam dėtis! Pažiūrėk! Štai jis!

Leonarda, ant rankų laikiusi mažą baltą plonos drobės ryšulėlį, pagarbiai padėjo jį šalia jaunosios motinos, tiesiai jai ant rankos. Fjora pasikėlė ir ėmė apžiūrinėti raudoną raukšlėtą veiduką, apgaubtą baltutėle nėriniuota batistine kepuryte, du mažutyčius, visai tikrus kumštukus, sugniaužtus prie pupos dydžio nosytės.

Ji truputį patraukė ranką, kad geriau matytų mažylį, savo mažylį, ir instinktyviai nusišypsojo jam.

- Dieve, koks jis negražus! - atsiduso ji ir atsargiai pirštu paglostė jo skruostuką.

- Jūs norėjote pasakyti: koks jis žavus! - garsiai pareiškė su pieno puoduku įėjusi Peronelė. - Tikėkite manimi, jis bus gražus mažylis. Kad sugėdinčiau, tik pasakysiu, kad į jus jis nelabai ir panašus.

Leonarda kumštelėjo ją alkūne nutraukdama viduryje žodžio, bet pavėlavo. Fjora jau įdėmiau žiūrėjo į mažytį

veiduką. Ir ją vėl užliejo kartaus liūdesio banga, kurią buvo nustūmusios gimdymo kančios.

- Jis panašus į savo tėvą... Į savo tėvą, kuris niekada jo nepamatys!

Leonarda nešykštėjo pastangų ir žodžių, kad numaldytų naują ašarų protrūkį. Viskas baigėsi tuo, kad Fjora apsiramino, truputį pasistiprino ir užmigo - tai buvo tas jėgas grąžinantis miegas, apie kurį ji neseniai, per naktinį išmėginimą, svajojo. Leonarda paėmė mažylį ant rankų ir nunešusi paguldė jį į lopšį, kurį pastatė savo kambaryje, kad motina galėtų tyloje pailsėti.

Pamačiusi, kad ir mažylis užmigo, ji pagaliau galėjo pasitraukti. Nuėjo vandens, susitvarkė, - praėjusią naktį nebuvo kada ir pagalvoti apie tai, - apsivilko kitą suknelę, išlygino kepuraites, paskui nulipo į virtuvę papusryčiauti.

Tuo metu Peronelė savo Etjenui liaupsino tą, kurį jau vadino "mūsų kūdikiu", kartu neužmiršdama jam padėti didelio dubens sriubos su pienu ir cinamonais, ką tik iškeptų vaflių, ir be paliovos plepėjo. O Etjenas vienu atsikvėpimu išgėrė didelį puodelį sidro ir, nutaikęs patogų momentą, paspruko nuo jos.

Namuose buvo karštai ginčijamasi, kokiu vardu pakrikštyti mažylį, kai iš sodo su didele pintine slyvų grįžo Floranas. Abi moteris apstulbino jo veido išraiška.

- Neliūdėk, mano berniuk! - pasakė Peronelė. - Svarbu, kad mūsų jaunoji ponia laimingai pagimdė, o visa kita neturi reikšmės. Dabar ji ilsisi, jai tai būtina.

- Jūs kažkodėl labai greitai užmiršote, kas buvo vakar, - nutraukė ją jaunuolis. - Dabar ji miega, nes visą naktį kamavosi, bet juk ji amžinai nemiegos. Kas bus, kai ji grįš į gyvenimo realybę?

- Nejaugi manote, kad aš apie tai nepagalvojau? - tarė Leonarda. - Juo labiau kad visai neseniai ji vėl verkė, nors man atrodė, jog nebeliko nė vienos ašarėlės. Dabar mes turime būti šalia jos ir tikėtis, kad ji sūnui

atiduos visą savo meilę, skirtą mesirui Filipui. Mes mylime ją ir padėsime jai, bet, žinoma, viskas yra Dievo rankose...

- Be abejo, bet ne tai turiu galvoje! Prisimenate, ponia Leonarda, tą pirklį, kuris vakar Sen Marteno gatvėje norėjo pirkti iš manęs mulą?

- Tai tas užsienietis, tik jo veido neprisimenu?

- Taip taip. Taigi aš ką tik sutikau jį ąžuolų alėjoje. Jis ėjo iš čia.

- Kodėl?

- Aš paklausiau jį to. Jis atsakė, kad ieško mūsų valdovo karaliaus pilies...

- Kokia nesąmonė! Argi jis nepraėjo Plesi ir argi nepastebėjo sargybinių prie įėjimo?

- Kaip tik to aš ir paklausiau. Jis atsakė, kad tie sargybiniai sutiko jį labai nemandagiai, ir dabar jis nori rasti duris, kur maloniai sutinka. Prisipažįstu, kad aš jam buvau nė kiek ne malonesnis negu sargybiniai. "Karalius, - pasakiau jam, - dar negrįžo iš karo, ir užsieniečiams nėra kas veikti jo pilyje." Tuomet jis pasakė žinąs tai, bet esąs tiek prisiklausęs apie tos pilies nuostabumą, kad norėjęs prieš grįždamas į savo šalį pasigrožėti ja. Jis pamanęs, kad gal karaliaus ir šis parkas kaip nors susisiekia, gal tarp jų yra kokie nors vartai. Pagaliau jis paėmė savo piniginę, kad duotų man pinigų, o aš jį už tai įvesčiau čionai! - baigė pasakoti vis dar įraudęs iš pasipiktinimo Floranas. - Jūs tik pamanykite!

- Ir ką pasakėte? - paklausė Leonarda tepdama ant vaflio medaus.

- Aš jam pasakiau, kad tokiais dalykais neužsiimu ir kad jis drožtų savo keliu. Jis taip ir padarė gūžtelėjęs pečiais, tačiau jo šypsena man nepatiko. Eidamas jis kelissyk atsigręžė, tarsi norėdamas geriau apžiūrėti mūsų namą. Galbūt aš klystu, bet man jis paliko labai nemalonų įspūdį.

Visuomet budri kaip sarginis šuo Peronelė pareiškė, kad jai visa ši istorija ne prie širdies ir kad ji nedelsiant tuojau pat išsiųs Etjeną į Plesi susitikti su mesiru Etjenu le Lu, karaliaus kamerdineriu, kuris, kai nėra karaliaus, atsako už pilies saugumą, ir pranešti jam apie šį įvykį. Ne dėl to, kad ji būtų bijojusi, jog tas vienišas keliauninkas gali kaip nors pakenkti karaliaus valdoms, visuomet uoliai saugomoms, - bet tik dėl to, kad paprašytų le Lu prižiūrėti ir "Žiemių apraizgytą namą".

Leonarda sutiko, kad tai gera mintis, tačiau suabejojo, ar tokia priežiūra nesukels nerimo Fjorai, kuri per pastarąsias dvi dienas jau pakankamai prisikankino ir prisikentėjo.

- Galimas dalykas, mes iš adatos vežimą priskaldysim, - baigė ji. - Gali paaiškėti, kad tas nepažįstamasis tėra smalsus praeivis.

- Smalsuolio kauke gali prisidengti šnipas, - nenusileido Floranas. - Arba - dar blogiau - įsimylėjėlis!

- Kodėl gi būti įsimylėjėliu blogiau negu šnipu? - juokdamasi paklausė Leonarda.

- Tuojau paaiškinsiu. Ne paslaptis, kad dona Fjora daug kas žavisi ir visaip būna, bet štai jei atstumsi tokio žmogaus kaip šis meilę, nieko gero nelauk. Matėte jo akis? Jose - žiaurumas ir šaltas išskaičiavimas. Beje, esu įsitikinęs, kad jis - joks pirklys. Iš tolo jaučiasi, kad jis - kareivis.

Šįsyk Leonarda nieko nepasakė. Dabar prisimindama nepažįstamąjį, ji suvokė, kad Floranas, neapsakomai mylintis Fjorą ir pasiaukojamai atsidavęs jai, visuomet budrus, turbūt yra teisus. Juo labiau kad nepažįstamasis atvyko iš Italijos, o Leonarda iš patirties žinojo, kaip laisvai ten gyvena visokiausi plėšikai, ko nepasakysi apie Prancūziją, kur tvirta karaliaus Liudviko ranka ir jo vyriausiojo prevo Tristano Atsiskyrėlio policija padarė reikiamą tvarką ir privertė vagis ir valkatas drebėti. Šiaip ar taip, niekam nebus blogiau, jei namą ims geriau

saugoti. Bent jau kol grįš karalius, o tai jau nebe už kalnų.

Tačiau slinko dienos, o ramybės drumstėjo niekas nebematė.

Vienuoliktas skyrius

Užpuolimas

Namiškių būgštavimai nepasitvirtino, ir Fjora po gimdymo labai greitai pasitaisė. Po penkių dienų ji jau vaikščiojo ir, atrodė, buvo atgavusi sveikatą, bet štai pieno mažajam Filipui neturėjo. Nedelsiant reikėjo prašyti žindyvės pagalbos. Laimė, Leonarda su Peronele, žinojusios, kad taip gali atsitikti, iš anksto buvo su ja susitarusios. Tai buvo stipri kaimo mergina iš kaimyninio Savonjero. Palikusi savo ką tik gimusį sūnelį globoti motinai ir šeimai priklausiusiai ožkų bandai, ji, nė neslėpdama pasitenkinimo, apsigyveno jų name. Beje, jos atvykimas buvo juo malonesnis, kad ji visuomet buvo geros nuotaikos, rami ir tyli, neabejotinai dievino vaikus ir išsyk prisirišo prie savo augintinio. Jaukus kambarys ir gausus stalas galutinai pavergė merginos širdį, ir Marselina - toks buvo jos vardas - apsigyveno "Žiemių apraizgytame name" tvirtai pasiryžusi čia kuo ilgiau išbūti. Ji greitai susidraugavo su visais namiškiais. Visai suprantama, kad Fjora jai padarė įspūdį, nes buvo pilies savininkė. Ji nė neįsivaizdavo, kokia drama vyksta jos akivaizdoje.

Iš tikrųjų Fjora smarkiai pasikeitė, ir jos artimieji vos atpažindavo ją, kai ji pasirodydavo - aukšta, liekna, juoda suknele, su gedulo šydu, labiau panaši į pamėkliška šešėlį negu į gyvą būtybę. Ji nesijuokė, beveik nekalbėjo,

ilgai ilgai sėdėdavo kampe priešais langą žiūrėdama į jos mažomis valdomis tekančią Luarą, nė nepaliesdama rankdarbio, nors nėščia būdama taip mėgo siuvinėti, rankas bejėgiškai sudėjusi ant kelių. Matyt, ji nebeturėjo ašarų, ji niekada neminėjo savo vyro vardo. Kai kartą Leonarda, mėgindama paguosti, netyčia palietė jos širdies žaizdą, ji griežtai nutraukė ją:

- Ne! Pasigailėkite, nieko nesakykite! Niekada nekalbėkite man apie jį! Jis mirė toli nuo manęs... ir tai - tik mano kaltė!

Ji greitai išėjo iš kambario ir nusileido į sodą, kad viena pabūtų mažoje vešliai apaugusioje rožėmis pavėsinėje - Florano rankomis sukurtame šedevre. O jis pats buvo netoliese, lygino leukonijų klombą, per pilnatį nukentėjusią nuo kačių batalijų. Jis pirmiausia norėjo prieiti prie jaunosios moters, bet, pastebėjęs sustingusį jos veidą ir negyvą žvilgsnį, neišdrįso to daryti - bijojo išgirsti šiurkščius jos žodžius, kurie abiem būtų nemalonūs. Atrodė, kad jo nuostabioji dama viduje mirė.

Galima sakyti, kad taip ir buvo. Fjorą kamavo širdgėla, ji apgailestavo dėl to beprotiško savo poelgio, kai išsprūdo iš Filipo rankų, paliko jį ir atsitvėrė savo įžeistu išdidumu ir savęs apgaudinėjimu. Ir vis dėlto juk ji laukdavo, nekantriai laukdavo tų laimės minučių, valandų, kurias jie leido kartu ir kurias pati taip negailestingai išbraukė iš savo gyvenimo! Ir visa tai dėl to, kad Filipas, užuot visas atsidavęs jai, ketino nugrūsti ją į savo Burgundijos pilį, o pats gyventi po senovei, visą savo laiką ir jėgas skirti tarnybai siuzerenui. Tuomet ta mintis jai pasirodė absurdiška, todėl kai jis liepė jai paklusti, ji visa savo esybe ėmė maištauti. Ji nenorėjo tokio jo siūlomo gyvenimo. Galų gale juk tai jis buvo jai nusikaltęs ir jis turėjo įrodyti jai savo meilę, ištikimybę, pasistengti padaryti ją laimingą. Argi ne taip? Taip, tikrai. Ji taip manė tuomet, ji neabejojo savo teisumu ir vėliau, iki tos baisios minutės, kai Matjė de Pramas

jai pranešė, kas įvyko Dižone. Visa tai įvyko vieną liepos dieną, kai ji šiame vešliame sode džiaugėsi, kad po širdimi nešioja jo sūnų, ir guodėsi viltimi pamatyti, kaip vieną gražią dieną jis ateina čionai.

Karčios mintys be paliovos kamavo ją. O jei ji būtų sutikusi apsigyventi Selonžė ir laikytis jai primesto gyvenimo būdo? Ar tuomet kas nors būtų pasikeitę? Ar jis būtų likęs su ja? Protas Fjorai kuždėjo, kad ir tuomet Filipo likime jos vieta būtų buvusi ta pati, kurią jis jai iš anksto buvo skyręs, kad jis nebūtų atsisakęs tos beprasmės kovos dėl Burgundijos nepriklausomybės, kuri tebuvo iliuzija, ir kad jam vis tiek nebūtų pavykę išvengti ešafoto.

Ešafotas! Senas akmens ir medžio griozdas, pirma sugėręs jos tėvų, o paskui - mylimo žmogaus kraują. Gal tai prakeiksmas? Nejaugi visi, kurie jai brangūs, turi būti paaukoti bausmės vykdymo priemonei? Jei ji būtų stipriau apkabinusi Filipą, gal būtų pasisekę sulaikyti jį šalia savęs, sukliudyti jam pasitikti tokį žiaurų savo likimą ir beprasmę mirtį!

Nors "Žiemų apraizgytas namas" buvo nuošalus, gandai retsykiais pasiekdavo ir jį: tai Peronelė grįžta iš turgaus su naujienomis, tai Floranas ką nors išgirsta mieste. Taip buvo sužinota, kad rugpjūčio aštuonioliktąją Gente Marija Burgundė susituokė su Maksimilianu. Vieną gražią dieną ji taps Vokietijos imperatoriene ir jai nebereikės Burgundijos, kuri ir taip jau buvo atplėšta nuo jos dėl neišmintingo velionies hercogo elgesio. Filipas mirė dėl nieko, visai veltui, net ne dėl idėjos. Su istorija nekovojama, bet jis nenorėjo tuo tikėti, - jis tenorėjo išsaugoti savo princesei senąjį jos palikimą. Fjora nė pati nebežinojo, ko labiau nekenčia - Marijos, kuri nusiuntė Filipą į tikrą mirtį, ar Dižono gubernatoriaus, - kokia gi jo pavardė? De Kraonas? - pasirašiusio jo mirties nuosprendį.

Tik šalia sūnaus Fjora laikinai nusiramindavo ir užmiršdavo liūdnas mintis. Mažylis buvo nuostabus. Marselinos pienas, atrodo, buvo jam naudingas, jis turėjo užaugti didelis ir stiprus. Matyt, vaikas bus malonaus būdo: jis daug čiauškėjo, mažai verkė, galima sakyti, beveik neverkė, nes jo akys, vis dar neaiškios spalvos, likdavo sausos net kai pykdavo. Fjora dievino mažylį. Kai ji laikydavo jį ant rankų ir pirštų galiukais glostydavo mažutę jo galvytę, apaugusią švelnučiais rusvais pūkeliais, ją užliedavo tokia meilės banga, kad užmiršdavo savo kančias. Ji dar truputį užtruko prie rožių pavėsinės, kuri jai buvo tarsi šiaudas skęstančiajam, - jo griebėsi, kad neišprotėtų. Tačiau einant tolyn nuo pavėsinės liūdnos mintys vėl apniko ją.

Jau buvo skinamos vynuogės, kai grafystė staiga atgijo. Plesi pilis, atrodė, snūduriavusi, kol nebuvo šeimininko, vėl pagyvėjo. Tarnai iš pagrindų viską tvarkė ir ruošė maisto atsargas, su įsakymais atvykdavo pasiuntiniai, vienas po kito važiavo vežimai su baldais, - žodžiu, Liudvikas XI turėjo grįžti.

O jau kai atgabeno išrinktą karaliaus mėgstamą koplyčią, su kuria jis niekuomet nesiskirdavo, visi suprato, kad ir jis pats yra kažkur netoli. Iš tikrųjų, netrukus pasklido gandas, kad jis lankosi Ambuaze, pas karalienę Šarlotę, savo žmoną. Ji gyveno ištaigingoje savo pilyje ant kalvoto Luaros kranto, ten jai labiau patiko negu Plesi. Tačiau karalius niekuomet neužtrukdavo ten ilgai, ir įprastoje vietoje įrengus koplyčią, po dviejų dienų nuaidėjo sidabriniai trimitai, paskelbę, kad jis grįžta.

Tą vakarą pirmą kartą po sūnaus gimimo Fjora nutraukė tylėjimą ir užuot po vakarienės ėjusi į savo kambarį, kaip seniau darydavo, liko salėje ir paprašė Leonardą taip pat pasilikti. Vakaras buvo vėsokas, ir Floranas židinyje užkūrė visą glėbį pušų šakų. Jos linksmai traškėjo, visoje didžiulėje salėje skleidė malonų

sakų kvapą. Jaunoji moteris kurį laiką susimąsčiusi žiūrėjo į ugnį, o paskui pakėlė savo liūdnas akis į Leonardą.

- Iš anksto prašau jus atleisti man, brangioji Leonarda, už viską, ką ketinu daryti. Patikėkite, prieš ryždamasi tam, daug svarsčiau. Kol karaliaus nebuvo, turėjau laiko, bet dabar, kai jis grįžo, nebegaliu delsti.

- Nežinau, Fjora, ką norite pasakyti, tačiau, be abejo, man labai svarbu tai, kad jūs pagaliau su manimi kalbatės. Ilgas jūsų tylėjimas man kėlė neviltį. Man atrodė... kad aš jums nieko nebereiškiu, - juk jūs nebepatikėjote man savo sielvarto...

Jos balsas trūkčiojo nuo tramdomų ašarų. Senmergė narsiai užgniaužė jas, tačiau viena ašarėlė vis dėlto išriedėjo iš jos skaisčiai mėlynų ir, atrodė, amžinai jaunų akių. Fjora uždėjo ranką ant savo ištikimosios draugės rankos.

- Ką jums galiu pasakyti, ko jūs pati nežinotumėte? Priešingai, esu jums dėkinga, kad leidote man tylėti. Aš nieko nebūčiau išgirdusi, tik savo sąžinės graužimą ir vidinį sielvarto balsą.

Šie žodžiai neapsakomai papiktino Leonardą, o visas jos liūdesys beregint išgaravo.

- Taip ir žinojau, kad tuo baigsis! Sąžinės graužimas! Bet kodėl? Tik dėl to, kad neleidote mesirui Filipui uždaryti jūsų Selonžė? Juk jis pats neilgai ten būtų ištvėręs ir vėl būtų puolęs į mūšį. O gal norite pasakyti, kad taip pasielgusi būtumėte užkirtusi kelią tiems baisiems įvykiams arba kad būtumėte mažiau nelaiminga, jei dabar gyventumėte ne čia, o jo pilyje?

- Žinoma, aš nieko nebūčiau galėjusi padaryti, tačiau būčiau Selonžė, kaip jis norėjo, - štai koks skirtumas. Supraskite, Leonarda, mano vyrą nužudęs žmogus - Dižono gubernatorius, jis veikė karaliaus vardu... aš tiesiog neturiu teisės auklėti savo sūnaus name, padovanotame to paties karaliaus.

- O Viešpatie! - suvaitojo senmergė persimainiusiu veidu. - Nejaugi dabar pasakysite, kad leisitės vykdyti dar vieną beprotišką savo keršto planą? Nejaugi jūs vėl norite to baisaus, alinančio klajokliško gyvenimo, kurį gyvenome pastaruosius dvejus metus? Viešpaties, kuris dabar mane girdi, akivaizdoje prisiekiu, kad nebepakelsiu to! Taip, nebegaliu!

Šįsyk ji vis dėlto užsidengė drebančiomis rankomis veidą ir ėmė raudoti. Nusiminusi, kad privertė ją taip kentėti, Fjora atsiklaupė šalia, kaip darydavo vaikystėje nusikaltusi, ir suėmė jos rankas.

- Nusiraminkite, mano širdele, - pasakė ji švelniai, - prisiekiu viskuo, kas man šventa, jog mintis apie kerštą nebuvo atėjusi man į galvą ir kalbu ne apie tai. Žinau, kad dėl mano kaltės daug kentėjote, ir dabar gailiuosi dėl to. Paguosdama jus noriu priminti, kad iki galo neįgyvendinau paskutinio savo sumanymo. Kaip ir Demetrijas! Viešpaties Dievo girnos mala lėtai, bet gerai, o mes tesame smiltelės, nors kiekvienas kupinas puikybės! Aš nebekeršysiu, brangioji Leonarda, niekuomet!

- Nejaugi?

- Jūs manimi netikite? O taip, žinoma, juk ką tik prašiau jus dovanoti man už tai, ką ateityje padarysiu. Bet tai - tik dėl to, kad žinau, kokia laiminga esate čia, kaip prisirišote prie šio namo, - beje, ir aš prie jo prisirišau. Deja, viso to teks atsisakyti. Prašau jus, supraskite mane, net jei ir nepykstu ant karaliaus dėl nuosprendžio, apie kurį jis turbūt nieko nežino, vis tiek ponas de Kraonas teisė jo vardu. Likti čia - vadinasi, tylomis sutikti su tuo, kas įvyko. Vėliau mano sūnus priekaištaus man dėl to.

Fjora atsistojo ir lėtai pavaikštinėjo palei židinį, susikišusi rankas į plačias rankoves. Leonarda stebėjo ją beveik apimta nevilties. Ji nužvelgė viską, kas buvo aplink, ir jai sugėlė širdį: ji suprato, kad visa tai buvo

jai brangu ir kad ji tikėjosi čia praleisti paskutines savo gyvenimo dienas. Pagaliau ji tarė:

- Aš jūs nemanote, jog auklėsite savo vaiką taip, kad jis mylėtų Burgundiją ir nekęstų Prancūzijos?

- Ne. Žinoma, ne, tačiau...

- Kai jam sukaks dvidešimt metų, Burgundija taps Prancūzijos provincija. Karaliaus Liudviko turbūt nebebus šiame pasaulyje, liks jo sūnus, ir jis valdys, o jūsų sūnus bus vienas iš jo valdinių. Nejaugi norite nuo šiol jį įtraukti į maištininkų stovyklą, kurios, tarp mūsų kalbant, beveik nėra? Ne paslaptis, kad buvę hercogo Karolio valdiniai dabar turi rinktis arba Prancūziją, arba Vokietiją. Jis privalote pagalvoti apie jo ateitį. Tačiau kokia bus ta ateitis, jei jūs, grąžindama karaliui jo dovaną, jį įžeisite?

- Karalius - išmintingas žmogus. Esu įsitikinusi, kad jis supras mane. Visai neatrodys keista, jei savo sūnų nuvešiu į Selonžė.

- O jūs manote, kad Selonžė pilis tebestovi?

Fjora stabtelėjo ir suglumusi pažvelgė į Leonardą.

- O kodėl ji turėtų nestovėti?

- Todėl kad visose pasaulio šalyse žmogaus, nuteisto mirties bausme apkaltinus dalyvavimu maište, turtas tampa karaliaus nuosavybe, o visi jo gynybiniai įtvirtinimai nugriaunami. Gali būti, kad pilis jau sugriauta. Kas bus, jei paaiškės, kad mūsų mažasis Filipas neturi nieko, tik šią sodybą, kurią jūs dabar taip neapdairiai norite grąžinti?

- Jūs užmiršote, kad Anjolo Nardi dėka mano paveldėtas turtas man duoda nemažai pajamų? O tai reiškia, kad jis turės bent jau solidų kapitalą!

- Per mažai tokiam žymiam sinjorui, koks jis turi teisę būti. Užuot rytoj sviedusi karaliui Liudvikui į veidą savo dokumentus, suteikiančius teisę valdyti pilį, gal geriau įteikite jam skundą? Juk jis jums jau įrodė, kad galite pasitikėti juo ir kad jis yra jūsų tikras draugas.

Beje, jūs ką tik pasakėte, kad jis - išmintingas žmogus... Bet prašau jūsų, jokiu būdu neužmirškite, ką mums per paskutinį apsilankymą pasakė mesiras de Kominas: jis pasikeitė ir dabar, atrodo, karas, kuriuo seniau dygėjosi, teikia jam malonumo. Jis net ištrėmė vieną protingiausių savo patarėjų...

- Į Puatjė? Tai nėra baisi tremtis.

- Be abejo, tačiau juk ponas d'Aržantonas ketino netrukus grįžti, o mes vis dar nieko apie jį nežinome. Venkite įžeisti karalių, Fjora! Niekas nežino, kas glūdi jo sielos gelmėse. Be to, kur jūs sumanėte važiuoti, juk čia pat žiema! Tiesiai į Selonžė?

- Ne, ne visai. Iš pradžių - į Paryžių, pas mūsų draugus Nardi, kurie, esu įsitikinusi, mielai priims mus ir kurie...

- Ir kurie galbūt nebus labai svetingi, jei mes netikėtai juos užgriūsime, ir dar, galimas dalykas, kaip tremtinės? Kur mes tuomet važiuosime su keleto savaičių kūdikiu ant rankų? Šie namai - jūsų, Fjora, ir jūs neturite kitų! Pagalvokite apie tai.

- Jūsų logika geležinė, Leonarda, ir gali būti, kad jūs teisi, tačiau aš tarsi jaučiu, kad Filipas, dabar būdamas ten, veja mane iš čia. Aš taip ir girdžiu, kaip jis šaukia man iš ten, kad mano ir sūnaus vieta negali būti prie karaliaus, kurio jis nekentė.

- Dabar būdamas ten? Ką jūs galite žinoti apie norus tų, kurie paliko šią žemę? Pavyzdžiui, man atrodo, kad pirmiausia reikia pagalvoti apie malonę ir visų mūsų nuodėmių atleidimą. Elkitės kaip norite, mano ėriuk, kalbama apie jūsų ir jūsų vaiko gyvenimą, o aš visuomet esu pasirengusi sekti paskui jus ten, kur, jūsų manymu, reikia, - kad tik būčiau greta jūsų. Tačiau neužmirškite, kad dar yra šaunioji Peronelė ir jos vyras. Jie jau prisirišo prie mažojo Filipo. Jūs padarysite juos nelaimingus.

Tą naktį Fjora nemiegojo. Ji vis galvojo apie tai, ką jai pasakė Leonarda, tačiau taip ir neįstengė priimti tinkamo sprendimo. Žinoma, Leonarda buvo visiškai teisi, tačiau jai ramybės nedavė viena įkyri mintis: likti čia reikštų išduoti Filipo atminimą. Fjora turėjo pagrindą sau priekaištauti, čia nieko nebepakeisi. Todėl ji tvirtai nusprendė būti diplomatiška ir gero draugo Liudviko XI nepaversti aršiu priešu.

Ji ketino vykti į Plesi rytą, maždaug tą valandą, kai baigiasi mišios ir karalius išeina iš bažnyčios. Tačiau tuo momentu, kai ji buvo pasirengusi keliauti, pasigirdo šunų lojimas ir trimitai, paskelbę medžioklės pradžią. Taigi, vos grįžęs namo, valdovas užsiėmė tuo, kas jam tapo tikra aistra. Nevertėjo rizikuoti ir trukdyti jam, nes tuomet sugestų jo nuotaika.

Tik po pietų jai pavyko įgyvendinti savo planą. Apsivilkusi juodą aksominę suknelę, užsidėjusi aukštą pasidabruotos medžiagos galvos apdangalą, prie kurio buvo pritaisytas gedulingas muslino šydas, ji atsisėdo ant mulo. Paskui ją jojo geriausiais savo rūbais vilkintis Floranas. Jie pasuko pilies link ir pasiekė vadinamąjį Pavė - dideliais akmenimis grįstą kelią. Jis ėjo iš Tūro į karaliaus pilį. Jei medžioklė pasisekė, jaunoji moteris bus maloniai priimta. Šiaip ar taip, visai suprantama, kad reikia pasveikinti sugrįžusį karalių. Išjodama Fjora nė nepasuko galvos į išėjusių jos palydėti Leonardos ir Peronelės pusę, kad nematytų jų. Peronelė ant rankų laikė mažylį. Paraudusios jos akys - be abejo, Leonarda jai nušvietė padėtį - taip prislėgė Fjorą, kad ji pasiekusi pirmą Plesi le Tūro tvirtovės įtvirtinimų liniją, įtempė vadeles ir vos nepasuko atgal. Ją kankino mintis, kad šaunūs žmonės dėl jos kaltės daug prisikentėjo. Tačiau Fjora buvo įpratusi iki galo vykdyti savo sumanymus, todėl neilgai dvejojusi, vis dėlto prijojo prie paradinio įėjimo - dviejų dantytų bokštelių, kuriuos saugojo škotų gvardijos šauliai. Niekam nebuvo paslaptis, kad Fjorą su seržantu Duglu siejo sena tvirta draugystė, todėl kareiviai, kai ji ėjo

pro šalį, nesulaikė jos - jie sutiko ją džiugiai sveikindamiesi ir susižavėję šypsodamiesi. Užpakaliniame kieme virė darbas - buvo kraunama ką tik atgabenta valdovo manta. Vienoje rūmų pusėje, ten, kur buvo apgyvendinti gvardiečiai, lakstė įsakymus vykdantys pažai. Tarnaitės nešė prie tiltelių skalbti baltinius. Truputį į vakarų pusę, prie nedidelės, Švenčiausiajai Mergelei Kleri skirtos koplytėlės, kurią karalius vadino savo "nuostabiąja dama", taip pat savo "mažąja drauge", nes ją mėgo labiausiai iš visų, kareiviai saugojo didelį kvadratinį "Karaliaus teisingumo" bokštą, stovėjusį truputį toliau nuo sienų. Jie šildėsi vakaro saulėje ir žaidė kauliukais. Kitoje rūmų pusėje buvo dar viena bažnyčia, skirta šventajam Motiejui. Į ją eidavo pilies gyventojai, kartu čia buvo pilies teritorijoje įsikūrusio nedidelio vienuolyno koplyčia. Buvo laikoma, kad bažnyčia yra kaime, tačiau pats kaimas, viskuo aprūpindavęs karaliaus svitą, buvo apjuostas gilių griovių su vandeniu, o per juos buvo permestas pakeliamasis tiltas.

Karaliaus pilis, stūksanti labiau į kairę nuo pagrindinio įėjimo į tvirtovę, buvo didžiulis statinys su grakščių arkų galerija - jos laikė statulomis apjuostą terasą, į kurią išėjo langai su dvigubais impostais. Didžiulį skalūninį stogą gyvino dailūs stoglangiai su smailais frontonais ir vinjetėmis. Jie įmantriai puošė ir tarsi užbaigė karaliaus rūmus, kurių niekaip nebuvo galima palyginti su karaliaus priešų skleidžiamais niūriais pasakojimais apie juos. Aštuoniakampis bokštas su aukšta sargybine buvo paradinių laiptų viršuje. Iš vidaus bokštas kartu buvo ir įėjimas į nuostabiuosius karaliaus parkus ir sodus. Vanduo čia patekdavo švininiais ir moliniais vamzdžiais, sujungtais su La Karo fontanu. Tačiau šiame kieme, kaip ir aname, buvo šulinys ir arklių girdykla*.

---

* Čia remiuosi Silveno Liverně aprašymu. Jo veikalas "Karaliaus Liudviko XI laikų bokštai" man labai padėjo parašyti šią knygos dalį (*aut. past.*).

Ne taip kaip kieme su ūkiniais pastatais, čia buvo rami, tyli, beveik nuošali vieta. Būdamas Plesi, karalius labiausiai vertino ramybę, taip reikalingą apmąstymų valandomis. Ant laiptų tebuvo du sargybiniai, ir Fjora, ieškojusi Mortimero, jau norėjo jų klausti, kur šis yra, bet pamatė Etjeną le Lu, ėjusį per kiemą. Pažinęs jaunąją moterį, jis priėjo ir galantiškai nusilenkęs pasisveikino.

- Mūsų valdovas rytą išvyko į medžioklę, dona Fjora. Todėl čia jo nerasite.

- Žinau. Girdėjau, kaip jis išvyko, bet manau, jau turėtų greitai grįžti. Kaip tik dėl to ir atvykau, kad palaukčiau jo. Noriu pasisveikinti su juo ir sužinoti, kaip jo sveikata.

- Turint galvoje, kaip jis išvargo per pastaruosius mėnesius, jo savijauta yra puiki. Beje, jūs ir pati galėjote tai pastebėti: vos atvažiavo - tučtuojau į medžioklę. Jau senokai jis neturėjo to malonumo. Tačiau jums patariu grįžti namo, nes karalius šiandien negrįš.

- Vadinasi, jis toli nuo čia?

- Taip, gana toli. Jis medžioja miške netoli Lošo miestelio. Šią naktį praleis ten savo pilyje. Net gali būti taip, kad jis dar keletą dienų užtruks, jei tik šunininkai gerai padirbėjo.

Lošas! Šis vardas Fjorai nuskambėjo kaip mirties aidas. Juk kaip tik į tą tvirtovę nugabeno Matjė de Pramą, belaisvį narve, ir galbūt medžioklė - tik pretekstas. Gal karalius ten nuvyko norėdamas jį apklausti? Ji žinojo, kad ten yra ir daugiau kalinių, tarp jų - tėvas Ignasijus Ortega, Kastilijos vienuolis, su didžiausia neapykanta persekiojęs ją. Tai jam Sanlise ji paskutiniu momentu sutrukdė nužudyti Liudviką XI. Jis, kaip ir kiti į jį panašūs, buvo išsiųstas išpirkti kaltės į Lošą. Ten buvo laikomas ir kažkoks kardinolas, kurio vardo Fjora neprisiminė. Atrodė, kad karalius Lošą pavertė savo abejotino teisingumo vykdymo centru. Su žmonėmis

ten buvo elgiamasi prasčiau negu su gyvuliais; ispanų vienuolio likimas mažai domino Fjorą, o kai prisimindavo jaunąjį ginklanešį, sukaustytą grandinėmis, šventiškai apgirtusios minios įžeidinėtą, jai skaudžiai sugeldavo širdį.

- Man reikia pasikalbėti su karaliumi! - pasakė ji pagaliau. - Ar nebus geriau, jei ir aš nuvyksiu į Lošą?

Kamerdineris net išpūtė akis iš nuostabos:

- Vykti... į Lošą?

Jis nebegalėjo kalbėti, nes žemai nusilenkė. Tačiau jo mintį išsakė kažkoks jaunas ir švelnus balsas:

- Tai būtų beprotybė, jei tik leisite man pareikšti savo nuomonę, madam. Karalius niekuomet nieko ten nepriima, nes ten laikomi politiniai kaliniai. O jei kas nors išdrįs nepaisyti šio draudimo, tai užsitrauks jo pyktį. Ar norite tai pati patirti?

Tai buvo vaiko balselis, visai jaunutės mergaitės, kokių trylikos ar keturiolikos metų; už jos stovėjo kaip rūmų dama apsirengusi aukšta moteris, sunėrusi ant pilvo rankas, be galo pasitikinti savimi. Apie mergaitę Fjora su gailesčiu pamanė, kad dar niekuomet nėra mačiusi negražesnės paauglės... ir kartu oresnės. Ji vilkėjo ryškiai mėlyno aksomo suknelę, išsiuvinėtą smulkiais sidabriniais lelijos žiedeliais, su ja jos pečiai atrodė nelygūs, o kūnas - atgrasus. Jos veidas, kuriame išsiskyrė per daug stambi nosis, liūdna burna ir truputį išsprogusios akys, visai nesiderino prie šio liesučio kūnelio ir atrodė, kad priklausė suaugusiai moteriai.

Dėmesį traukė tik liūdnas jos rudų akių žvilgsnis, spinduliavęs romumą ir kažkokią vidinę šviesą. Šios mergaitės apstulbinta ir nežinodama, ką sakyti, Fjora kurį laiką dvejojo ir svarstė, kaip jai elgtis, o mergaitę lydėjusi dama rūstokai pasakė:

- Nusilenkite, madam! Madam Žana Prancūzė, Orleano hercogienė, suteikė jums garbę ir kreipėsi į jus!

Sumišusi Fjora tuoj pat žemai nusilenkė. Vadinasi, šis vaikas - jauniausia karaliaus duktė, ta pati, su kuria

susituokti pernai jis privertė savo giminaitį jaunąjį Orleano hercogą. Kaip jis ciniškai pareiškė kalbėdamasis su vienu artimiausių savo giminaičių, šios sąjungos jis siekė dėl tos paprastos priežasties, kad jauniesiems sutuoktiniams "nereikės maitinti savo vaikų". Šiaip ar taip, jis turėjo padaryti galą konkuruojančiai Kapetingų giminės šakai.

Peronelė smulkiai papasakojo tą istoriją smarkiai dūsaudama, ir jos klausytojams net buvo sunku suprasti, ko labiau ji gailėjo: jaunojo Orleano hercogo, apie kurį buvo šnekama, kad yra gražus, nepalyginsi su ta vargšele nedailia žmona. Jos net karališkas kraujas neišgelbėjo nuo didžiausio pažeminimo - būti prievarta atiduotai jaunuoliui, kurį, pasak gandų, nuoširdžiai mylėjo. Vaikystę ji praleido Bero, Linjero pilyje, kur niekas, net motina, nelankė jos. Po sutuoktuvių ją vėl išvežė į pilį, kur ja rūpinosi sutuoktiniai De Linjerai, - tie patys, kurie ją išauklėjo*. Karaliaus kambariuose ją matydavo labai retai, ji nemėgo ten būti, nes žinojo, kad nėra pageidaujama.

- Madam, - tyliai tarė Fjora, - maldauju jūsų didenybę atleisti už mano nežinojimą. O dėl karaliaus, mūsų valdovo, pykčio, tai patikėkite, aš jo bijau kaip ir visi, tačiau turiu jam pranešti tokius svarbius dalykus...

- Kad esate pasirengusi nekreipti dėmesio į viso pasaulio ir net į jo didenybės pyktį? Ar nepasakytumėte man, kas jūs esate? Jei su jumis jau buvau susitikusi, prisiminsiu jus, juk esate nepaprastai graži. Jūs turbūt užsienietė?

- Aš iš Florencijos, madam. Esu Fjora Beltrami ir...

- Ak! Žinau, kas jūs! Man apie jus pasakojo! - sušuko Žana žaviai šypsodamasi. Šypsena nušvietė negražų jos veidą, ir ji vėl tapo panaši į vaiką, kuo jai ir tiko

---

* Jaunasis hercogas vėliau tapo karaliumi Liudviku XII ir per garsųjį ištuokos procesą atsisakė Žanos. Jis susituokė su Ana Bretone, o Žana tapo vienuole ir įkūrė vestalių ordiną. Popiežius Pijus XII kanonizavo ją šventąja Žana Prancūze.

būti tokių metų. - Karalius, mano tėvas, labai vertina ir jus, ir jūsų draugystę. Tačiau... jums gedulas?

- Taip. Aš gedžiu savo vyro grafo Filipo de Selonžė, kuriam prieš du mėnesius Dižone buvo įvykdyta mirties bausmė už dalyvavimą maište. Jis buvo... artimas velionies hercogo Karolio draugas.

- O! Atleiskite, jei jus įskaudinau, jūs turbūt labai nelaiminga. Tai jūs gyvenate Rabodjero pilyje?

- Taip. Ir norėjau jo didenybės leidimo grąžinti tą pilį. Man gimė sūnus ir...

- Nieko nebeaiškinkite. Manau, kad viską supratau. Deja, neturiu didelės įtakos ir negalėsiu jums kuo nors padėti. Viena tegaliu pasiūlyti - patarimą, jei, žinoma, jį išklausysite.

- Būsiu jums dėkinga, madam.

- Neprieštaraukite dabar mano tėvui! Po šio sunkaus žygio dėl šiaurės žemių prijungimo jis pasidarė dar ūmesnis negu pirmiau. Juk matote: jis nė keleto valandų nenustygsta vietoje. Palaukite, kol apsiramins ir vėl atgaus aiškų protą... ir ypač išmintį. Po keleto dienų viskas susitvarkys, ir jūs galėsite su juos pasišnekėti. Tačiau maldauju jus: būkite atsargi.

- Kodėl?

- Todėl kad jūsų prašymas, be abejo, įžeis jį. Jau yra buvę, kad jis atsiėmė dovanas iš tų, kurie apgavo jį, bet, man regis, dar niekas niekuomet pats, savo noru nėra grąžinęs jam dovanos. Jis gali to neįvertinti. Neskubėkite ir pasinaudokite atsiradusiu laiku, kad truputį pamąstytumėte!

- Aš jau daug mąsčiau apie tai, madam.

- Tokiu atveju telieka pasikliauti Dievu, tegul jis atves jus į protą. O aš melsiuos už jus. - Nelaukdama, kol Fjora padėkos, mažoji princesė jau ėjo tolyn keista nelygia eisena, staiga ji apsigalvojo: - Aš ketinau grįžti į Linjerą rytoj, bet, jei man pažadėsite neskubėti, pabūsiu čia dar keletą dienų.

- Jūsų didenybe, jūs norite man padėti?

- Aš jau jums sakiau, kad neturiu didelės įtakos, bet ir ją norėčiau jums panaudoti. Grįžkite namo ir nieko nedarykite, kol neatsiųsiu žmogaus pakviesti jūsų. Pažadate?

- Pažadu... tačiau nežinau, kaip man jums...

- Ne! Nedėkokite man. Priešingai, tai aš turiu jums dėkoti. - Buvo aišku, kad Fjora nieko nesuprato, todėl Žana tuoj pat pridūrė kerinčiai šypsodamasi, ir ta šypsena vertė užmiršti, kokia ji negraži: - Jūsų dėka supratau, kad galima būti nuostabiai kaip diena, bet labai nelaimingai. Kai norėsiu verkti, prisiminsiu jus!

Savo maža ir trapia kaip paukščio kojytė rankute Žana palietė Fjoros ranką, o ši žemai nusilenkė beveik paliesdama keliu grindis. Paskui, paėmusi už rankos madam de Linjer, ji pasuko į vidinį kiemą. Sargybiniai tarpduryje sveikino ją pagal etiketą. Fjora matė, kad ji nuėjo į Švenčiausiosios Mergelės Kleri bažnyčią.

- Visuomet įsivaizdavau, - pasakė Floranas nulydėdamas ją žvilgsniu, - kad princesė yra graži aukšta dama, puošniai apsirengusi, išsipuščiusi brangakmeniais. Kas galėjo pamanyti, kad karalius turės tokią bjaurią dukrą.

- Prikąskite liežuvį! Pats nežinote, ką šnekate! Bjauri? Jei jos toks giedras žvilgsnis ir nuostabi šypsena, už kurią švelnesnės nerasite visame pasaulyje? Ne, esu įsitikinusi, kad viską regintis Viešpats yra kitokios nuomonės! Mes grįžtame.

Leonarda su Peronele, išlydėjusios šeimininkę, dabar žiūrėjo, kaip ji grįžta. Sužinojusios, kad Fjorai nepavyko susitikti su karaliumi, jos vos ne vos nuslėpė savo džiaugsmą. Žinoma, keletas dienų - ne kažin kas, bet vis tiek viskas atsitolina. Kaip gerai, kad ji sutiko jaunąją Orleano hercogienę! Fjora davė žodį nieko nedaryti, kol ši neleis. Leonarda atkuto.

- Kažkas man kužda, kad mes dar ilgai gyvensime šiame mielame name, - pasakė ji Peronelei. - Labai

tikiuosi, kad mūsų valdovas sugebės įtikinti Fjorą neišvažiuoti, ir mes kartu praleisime dar daug puikių vasarų ir žiemų.

- Jūs manote?

- Taip, esu įsitikinusi. Tik dėl vieno dalyko būgštauju - kad mūsų jaunoji šeimininkė savo ūmumu nesupykdytų karaliaus. Vis dėlto manau, kad dabar viskas susitvarkys, mes liksime čia ir būsime visi drauge.

Vargšė Leonarda! Kaip dažnai ji prisimins šiuos savo žodžius vėliau, ilgomis tamsiomis nemigos naktimis, skirtomis jai kaip tik šią žiemą, kuri žadėjo būti tokia nerūpestinga.

Grįžusi iš Plesi, pavargusi Fjora užsnūdo savo lovoje po raštuotu brokatiniu baldakimu. Ji išgėrė puodelį daržovių sultinio ir pažiūrėjo, kaip Marselina krūtimi maitina mažąjį Filipą. Nuėjusi į savo kambarį, ji nieko nekvietė, kad padėtų nusirengti. Jau ne pirmą kartą ji jautė poreikį pabūti viena, kas taip liūdino Leonardą. Jai buvo nemalonu vien pagalvoti, kad reikės šnekėtis, klausyti arba atsakinėti. Tokiomis minutėmis jai atrodė, kad ją kaip šiaudelį sviesdavo ant audringų bangų nė nepaklausę, ko gi jai norėtųsi. Dabar jai nieko kito neliko kaip pamėginti truputį pailsėti, ir, greitomis nusimetusi rūbus, ji šmurkštelėjo po švaria, irisais maloniai kvepiančia antklode. Pro langą į jos kambarį jau smelkėsi naktis, skleidusi vakaro vėsą, pranašavusią, kad netrukus prasidės ruduo. Jos pilka migla apgaubė spalvingą kilimą, patiestą ant plokštėmis išklotų grindų.

Fjora neleido užkurti jos kambaryje židinio, nors jis, beje, kaip ir visi kiti namų židiniai, visuomet buvo paruoštas, - ji leido uždegti tik naktinę lempelę galvūgalyje. Jai nesinorėjo skaityti, nors greta gulėjo Platono kalbų tomelis, pamėgtas dar vaikystėje. Kam jai senovės graikų išmintis, jei ji gyvena atkampioje sodyboje tarp upės ir miško, o jos širdis ir protas plaukia pasroviui ir nežino, kur geriau pasukti? Atgijęs vakaro

brizas, pūtęs į atidarytą jos langą, atnešė šlapių lapų, nukritusių sode po lietaus, kvapą.

Namuose pamažu nutilo įprasti garsai. Fjora girdėjo, kaip Floranas prinešė vandens iš šulinio kieme, kad rytą, kai Peronelė įkurs ugnį, jis būtų jau paruoštas. Paskui pasigirdo Etjeno žingsniai - jis apėjo paskutinį ratą, švilptelėjo šunims ir nuėjo ilsėtis į ūkinį pastatą šalia kelio. Girdėjosi, kaip Peronelė uždarinėja visas duris ir užstumia sklendes. Antrame aukšte garsiai sugirgždėjo mediniai laiptai: tai Peronelė ėjo į savo kambarį. Po kurio laiko pasigirdo lengvesnis girgždėjimas - tai Floranas. Pagaliau girgžtelėjo jos durys - Leonarda užsuko įsitikinti, kad Fjora miega. Gretimame kambaryje suknerkė mažylis, ir Marselina, jį ramindama, tyliai paniūniavo keletą senos lopšinės taktų, o paskui Fjora išgirdo, kaip nuo žindyvės kūno svorio sugirgždėjo lova. Pagaliau viskas nurimo, namas užmigo, dabar vietoje jo garsų girdėjosi nakties garsai, sklidę iš aplinkinių pievų ir laukų. Visur buvo savo tvarka, kiekvienas nakčiai pasiimdavo savo rūpesčių ir darbų naštą, kurią perkeldavo į kitą dieną. Tik Fjorai, nors ji iš visų jėgų stengėsi, nebuvo ko nešti. Kaip būtų gera viską užmiršti, užmiršti tas sunkias pareigas, kurios jai teko kaip našlei ir kurias vykdyti reikalavo garbės kodeksas - garbės vadintis tuo vardu. Dabar ji nebeturi teisės likti tokia, kokia buvo, - tiesiog labai jauna moteris, kuriai dar nėra nė dvidešimties, kuri gimusi mylėti, bet kuri niekuomet nebepatirs nei švelnumo, nei palaimos, kuriai tebesinorėjo gyventi, nors jos siela buvo mirusi ir ji visai nebeturėjo stiprybės. Ji nebeturi ko laukti iš gyvenimo - juk jame nebėra Filipo, nėra jo juoko, jo rankų, jo lūpų, jo kūno, kurio glamonėjančią jėgą ir švelnumą ji vis dar jaučia, tereikia užsimerkti...

Ji vėl pagalvojo apie mirtį. Nuo tada, kai buvo sutikusi Matjė, ši mintis labai dažnai ateidavo jai į galvą, o tą vakarą ji lindo dar įkyriau negu visuomet. Jei

Fjora dingtų, tai tie, kuriuos ji myli ir kurių gyvenimas dar nespėjo iš jos atimti, galėtų ir toliau gyventi šiame name, kur jiems visiems taip gera. O ją palaidotų saloje prie Sen Komo vienuolyno, pašventintoje žemėje. Ir kas rytą Leonarda ateitų prie jos kapo su lelijų, bijūnų, rožių ir sausmedžio, gvazdikų, žiemių arba pakalnučių puokšte - tai priklausytų nuo metų laiko. Mažasis Filipas augtų jos prižiūrimas ir auklėjamas, o karalius, suprantama, vėliau neatsisakytų jį pagloboti. Taip, ko gero, tai būtų geriausias visų jos problemų sprendimas, žinoma, su sąlyga, kad jos mirtis bus natūrali. Savižudybė kaip nenuplaunama dėmė juodintų visus, kurie buvo jai brangūs, - nebent jei jos mirtis būtų panaši į nelaimingą atsitikimą? Vietos žvejai kalbėjo, kad Luaroje pilna verpetų, sraunių srovių, gilių įdubų. Jau ne vienas žmogus, besimaudydamas užmiršęs atsargumą, čia žuvo.

Tiesa, dabar - ne maudymosi sezonas. Rytais buvo vėsu, rūkas nusileisdavo ant žemės, nes saulė savo auksiniais spinduliais vis dar siuntė jai šilumą. Tai būtų taip paprasta, taip lengva! Gal net malonu? Tereikia turėti truputį drąsos, žengti pirmą žingsnį, o paskui - pulti į šaltą vandenį ir paklusti bangoms, jos pačios nuneš tave ten, kur tavo žemės kelio galas... Fjora užsimerkė, kad geriau įsivaizduotų, kaip palieka šį pasaulį, ir nepajuto, kaip užmigo...

Ūmai nesuprantama baimė privertė ją atsibusti ir atsisėsti lovoje, širdis daužėsi, o kakta žliaugė prakaitas. Kambarys skendėjo tamsoje, vėjas trankė į sieną langinę. Fjora nusiklojo, norėjo atsikelti ir uždaryti langą. Ji nespėjo paliesti kojomis grindų - ant jos užmetė antklodę, ir ji pajuto, kad kažkieno rankos apkabino ją ir taip laikė, kol jai surišo rankas. Ji iš visų jėgų stengėsi ištrūkti ir garsiai šaukė:

- Gelbėkite!.. Padėkite!.. Aaaa!

Kažkieno pirštai apčiuopė jos gerklę ir spustelėjo ją, prislopindami riksmą, tačiau tarsi aidas atsiliepė kiti

balsai. Fjora išgirdo, kaip veriamu balsu suklykė Marselina, o paskui ir Leonarda, maldavusi plėšiką ar plėšikus paleisti Fjorą. Pasigirdo grumtynių triukšmas ir sužeisto žmogaus vaitojimas, paskui - kažkieno tūžmingas balsas:

- Sėdėkit ramiai arba papjausiu berniūkštį kaip viščiuką!

- Ne! - suriko Leonarda. - Tik ne vaiką, tik ne vaiką... dėl Dievo meilės!

- Palikit Dievą ramybėje ir pasakykit savo žmogui, kad užrakintų šunis, jei nenori, kad juos išpjautume. Jį palydės, kad nepasiklystų...

Pro storą antklodę Fjora taip pat išgirdo šaižų Peronelės balsą, kažką nerišliai šaukiantį ir pajutusi, jog ją truputį atleido, pamėgino atsikratyti storos medžiagos. Ji norėjo surikti, bet vos parodė savo balsą, pirštai vėl suspaudė kaklą ir užgniaužė riksmą. Ji duso, akis aptraukė raudona migla. Staiga apimta nevilties ji pamanė, kad tuojau numirs. Štai čia, uždusinta kažkokio bandito, kurio nė akyse neregėjo. Tiesa, kai jis grasindamas šūkčiojo, jai pasirodė, kad kažkur jau yra girdėjusi šį balsą su lengvu užsieniečio akcentu. Ne, tokia baigtis būtų per daug absurdiška! Prieš netekdama sąmonės, ji spėjo surikti, bet tas riksmas buvo labiau panašus į dejonę.

Fjora atsipeikėjo dėl to, kad jai tiesiog ant veido šliūkštelėjo šalto vandens. Ji užsikosėjo ir norėjo pakelti rankas prie kaklo, kuris degte degė, tačiau jos buvo surištos. Šiaip ne taip prasimerkusi ji pamatė, kad yra nedideliame kambarėlyje, apkaltame medinėmis lentelėmis ir panašiame į dėžę. Ant statinės smilko ir varvėjo žvakė, skleidusi nemalonų kvapą, o vienoje sienoje buvo išpjautas kvadratinis langelis, pro kurį silpnai skverbėsi tyras oras. Ji pastebėjo, kad guli ant šiaudų čiužinio tais pačiais naktiniais marškiniais, su kuriais vakar atsigulė miegoti, susupta į antklodę, turbūt tą pačią, kurią ant jos užmetė pagrobdami.

Vanduo varvėjo jos skruostais ir kaklu, plaukai sušlapo. Ji pasuko galvą, kad pamatytų, kas tai padarė, ir išsigandusi suriko, kartu stengdamasi kuo toliau pasitraukti: greta stovėjęs žmogus neturėjo veido, vietoj jo buvo ilgas baltas snapas ir didžiulės apvalios skylės akims, aprištos plačia raudona juosta...

- Kas jūs? Ko jums reikia?

- Paplepėti, mano gražuole, tiesiog paplepėti. Mūsų laukia ilga kelionė. Priklausomai nuo tavo pasirinkimo ji gali būti labai maloni arba labai sunki. Šiaip ar taip, būsi uoliai saugoma, ir aš neduosiu tau nė menkiausios galimybės iš čia pasprukti.

- Dar kartą klausiu, kas jūs, kur mane gabenate? Jei neklystu, mes esame valtyje?

Iš tikrųjų medinė lova, ant kurios buvo patiestas šiaudų čiužinys, lengvai siūbavo, o lauke girdėjosi tylus vandens pliuškenimas bangai atsimušant į laivo korpusą.

- Atspėjot! Mes tikrai esame baržoje, plaukiančioje Luara pasroviui. Tai privati prekybinė barža, niekam nešaus į galvą ieškoti jūsų čia, jei mus vejasi!

Sarkastiškas paukštiško žmogaus tonas nemaloniai veikė Fjorai nervus, ir taip įtemptus, tarsi per juos būtų braukę gremžtuku.

- Mano namiškiai? Ką jiems padarėte? Mano vaikas ne...

- Nenužudytas? Na, kuo jūs mane laikote? O jūsų namiškiai, kaip juos pavadinote, tai išskyrus vieną - tą pašėlusį šviesbruvį jaunuolį, kurį mano žmonės sužeidė, visi kiti jaučiasi pakenčiamai, jei taip galima pasakyti apie surištus kaip dešra žmones. Tikiuosi, dieną juos kas nors išlaisvins.

- Floranas sužeistas? Ar pavojingai?

- Neklausinėkite per daug! Aš nieko nežinau. O jums patariu užmiršti visus tuos žmones. Praeis labai daug laiko, kol vėl juos pamatysite... jei iš viso kada nors juos pamatysite!

Fjora raitėsi, mėgindama išlaisvinti rankas, bet jai nesisekė. Žmogus su kauke, kurią gydytojai užsiriša per maro epidemiją, pasilenkė prie jos:

- Jei prižadėsite būti rami, atrišiu jums rankas. Beje, jau jums sakiau, kad būsite nuolat prižiūrima.

- Tai kam mane surišo?

- O kad geriau suprastumėte, kuo rizikuojate!

Viena ranka pakėlęs antklodę, dengusią jaunąją moterį, kita ranka jis išsitraukė durklą ir perrėžė marškinius nuo viršaus iki apačios. Šilkinė medžiaga nuslydo, ir Fjora liko visai nuoga. Instinktyviai ir kažkaip labai vaikiškai ji stipriai užsimerkė, tačiau tai jai netrukdė jausti... Ji pajuto šiurkščias vyro rankas ant savo krūtinės, paskui jos nuslinko pilvu dar žemiau. Ji stengėsi ištrūkti iš tų kibių rankų.

- Palikite mane! - rėkė ji. - Aš jums draudžiu liesti mane!

- Nutilk, o tai aš pats užčiaupsiu tau burną! Tu graži merga, tai jau žinau, ir turiu nugabenti tave gerai atrodančią. Tai štai ką nutariau: jei būsi klusni ir nuolanki, tai per visą kelionę būsi tik užrakinta mano kajutėje, bet jei išvesi mane iš kantrybės, įsakysiu karakoje*, kuri laukia mūsų Nante, sukaustyti tave grandinėmis ir kas vakarą paliksiu vieną su savo žmonėmis. Jų yra dešimt, vienas - totorius, kitas - negras iš Sudano. Tačiau pirmas būsiu aš, žinok tai... Prisiekiu visais velniais, - kodėl gi turėčiau to atsisakyti? Turiu pirmumo teisę!

Jis nuplėšė kaukę, kuria gąsdino sodybos gyventojus ir pačią Fjorą. Kad kauke maskavosi nepažįstamasis iš Sen Marteno gatvės, kurį Floranas paskui matė prie jų namų, Fjoros beveik nenustebino. Ji jau nuspėjo tai. Per pirmą susitikimą jis pasirodė jai bjaurus ir baisus, bet dabar, apimtas geismo, jis atrodė visai kaip demonas.

---

* Ginkluotas pirklių laivas.

Supratusi, kad jis tuojau išprievartaus ją, ji užmiršo visus savo pažadus ir taip garsiai šaižiai suriko, kad turbūt girdėjosi abiejuose upės krantuose. Jis įsiutęs užspaudė jai burną ranka. Bet tuomet jis suriko, nes ji įkando jam. Jis keletą kartų smarkiai tvojo jai per veidą, savo smūgius taip apskaičiavęs, kad neliktų pėdsakų.

Fjoros galva tabalavo iš vieno šono į kitą. Ji nebešaukė, tik vaitojo, karčios ašaros ritosi liepsnojančiais skruostais. O paskui staiga kažkas atsitiko. Į kajutę kažkas įėjo ir sugriebė jos kankintoją už apykaklės. Iš pradžių ji nieko nematė, tik šešėlį, kuris pro ašaras jai atrodė milžiniškas. Tas šešėlis turėjo nepaprastą balsą - stiprų kaip jūra ir malonų kaip balzamas.

- Šeimininkas pasakė: atgabenti gyvą ir sveikutėlę! Jokių sužeidimų, ir, gink Dieve, nesielgti su ja blogai, nes jis neužmokės. Ir ką aš matau? Ji plūsta krauju!

- Ta bjaurybė man įkando! Ji taip rėkė...

- Domingas girdėjo. Leisk jam pasirūpinti ja ir mūsų atlyginimu! Už šią moterį duos daug aukso. Eik!

Durys sugirgždėjo - nepažįstamasis išėjo.

Čia Fjora pagaliau įžvelgė tą, ką ji laikė šešėliu: tai buvo juodaodis milžinas; jo veido ir rankų beveik nesimatė tamsaus drabužių ir vyšninės spalvos turbano fone. Kai jis priartėjo prie lovos, žvakės liepsna apšvietė jo dideles tamsiai rudas akis ir akinamai baltus baltymus, baltus kaip sniegas dantis ir panašias į dvi odines raudonas pagalvėles lūpas. Keletą akimirkų jis apžiūrinėjo jaunąją moterį, kuri buvo pririšta prie čiužinio, tarsi kažkokio siaubingo aukojimo atperkamoji auka, paskui gūžtelėjo pečiais. Fjoros akyse sustingo kankinamas klausimas. Ji visa drebėjo nuo šalčio ir baimės, nes niūrus jo veidas nekėlė jai jokio pasitikėjimo. Tuo tarpu jis nepaprastai atsargiai užvilko ant jos suplėšytus marškinius ir pakėlęs antklodę užklojo ją. Paskui išsitraukė iš už plataus diržo ilgą kreivą peilį ir perpjovė virves, kuriomis buvo surišti jos riešai. Fjora su palengvėjimu atsiduso ir prieš

paslėpdama rankas po šilta vilnone medžiaga, pasitrynė nutirpusius sąnarius.

- Ačiū, - sušnibždėjo ji, - ir dar ačiū už tai, ką jūs ką tik padarėte. Ar nepasakytumėte man, kas jūs ir koks...

- Nekalbėk! Miegok!

- Kaipgi aš galiu užmigti tokioje būklėje? Argi jūs nesuprantate...

- Tu užmigsi. Padedama štai šito.

Negras išsitraukė iš savo tunikos nedidelę sidabrinę dėžutę, iš jos išėmė rudą piliulę ir įdėjo ją į jaunosios moters burną. Po to paėmė kampe stovėjusį vandens ąsotį, padavė jai ir liepė truputį išgerti.

- Miegok! - pakartojo jis. - Domingas liks čia.

Vaistai tikriausiai buvo labai stiprūs, nes vos prarijusi juos Fjora pajuto, kad jos kūnas atsipalaidavo, ir ją apėmė kažkoks sąstingis, reikia pasakyti, gana malonus. Prieš visiškai užmigdama, ji spėjo pamatyti, kad negras atsisėdo, turkiškai sukryžiavęs kojas, šalia siauro langelio, pro kurį skverbėsi grynas oras, ir ėmė pirštais varstyti trumpą gintartinį rožančių.

Kai ji vėl atmerkė akis, buvo sunku nustatyti, kiek laiko praėjo. Ankštą medinį kambarėlį nušvietė rausvi, beveik horizontalūs nusileidžiančios saulės spinduliai. Juodasis žmogus dingo, ir Fjora pamatė, kad ji buvo viena. Truputį atsikėlusi ji išvydo prie kojų drabužius ir skubiai užsitraukė juos ant savęs. Tai buvo ne kažin kas - kokybiškos flandriškos medžiagos marškiniai ir kelnaitės, granatų spalvos suknelė su pintu odiniu diržu ir raišteliais suvarstytomis rankovėmis, pagaliau kojinės ir bateliai - pasirodo, tai buvo jos naktinės šlepetės. Žinoma, čia nė kalbos negalėjo būti apie elegantiškumą, bet net ir su tokiais drabužiais Fjora pasijuto daug geriau ir svarbiausia - saugiai. Garderobą papildė šydas ir juodas apsiaustas su gobtuvu. Juos ji kol kas atidėjo

į šalį. Paskui ji priėjo prie langelio, pro kurį skverbėsi šviesa, ir įkvėpė šilto, jau prisisunkusio jūros kvapų oro.

Barža tebeplaukė; ją nešė upės srovė ir plukdė tolydžio teškenantys ilgi irklai. Jos akių lygyje lėtai plaukė pro šalį tankia žole apaugęs krantas, kurį supo aukštos nendrės. Krantas buvo taip arti, kad Fjorą apėmė neįveikiamas noras pasiekti jį. Jai reikia kokiu nors būdu išsikapstyti iš čia, pabėgti iš šio laivo, nuo šių jai priešiškų žmonių, kurie nuveš ją Dievas žino kur - gal net į Afriką. Tas žmogus vakar kalbėjo kažką apie karaką, kuris laukia jų Nante, o negras Domingas sakė, kad ji brangiai kainuoja. Kas, jei šie žmonės pavogė ją, norėdami parduoti į vergiją kokiam nors saracėnui?

Ji priėjo prie durų ir pabandė įvertinti savo galimybes. Žinoma, durys buvo užrakintos, bet, atrodo, nelabai stipriai. Apskritai šitos durys darė įspūdį, kad jos yra netvirtos; sąvaros girgždėjo, jas prilaikė tik viena sklendė. Štai kad būtų galima jas truputį kilstelėti, pakišus po apačia kokį nors ilgą ir ploną daiktą! Fjora ėmė atidžiai žvalgytis po savo kalėjimą, tikėdamasi rasti tai, kas šią naktį pasitarnautų jai visrakčiu.

Žinoma, ji nežinojo, nei kur veda šios durys, nei kas jos laukia už jų. Tariamasis pirklys kalbėjo, kad jis turi dešimt parankinių, tačiau tai nebūtų sustabdę Fjoros: jai reikėjo veikti. Ją pavergė būsimo išsivadavimo idėja, ir tai apsaugojo ją nuo naujo nevilties priepuolio.

Lova buvo pritvirtinta prie grindų plokščiais geležiniais kabliais, kurių vienas klebėjo ir vos laikėsi. Fjora atsiklaupė ir pamėgino jį nuplėšti, bet staiga sodrus Domingo bosas privertė ją sudrebėti. Nepaisant didelio ūgio ir įspūdingo svorio, negras įėjo tyliai, kaip katė.

- Be reikalo gadini savo rankeles, gražuole! Tu neturi jokios galimybės pabėgti nuo mūsų. Verčiau valgyk tai, ką tau atnešė Domingas!

Jis laikė dubenėlį, iš kurio sklido apetitą žadinantis mėsos ir prieskonių kvapas; šis kvapas priminė belaisvei,

kad ji alkana. Fjoros nereikėjo ilgai įkalbinėti - ji klusniai atsisėdo ant lovos ir greitai suvalgė kas ten buvo: mėsos ragu ir ropę. Paskui ji vienu mauku ištuštino vyno ąsotėlį - tai suteikė jai jėgų ir grąžino kovos troškimą, kurio ji, prislėgta kančios ir liūdesio, jau nesitikėjo atgauti... Ji pažvelgė į milžiną, kuris tuo metu apžiūrinėjo ją.

- Ar galiu aš pagaliau paklausti jus? - kreipėsi ji.

- Ką tu nori žinoti?

- Pirmiausia - kas jūs?

- Niekai. Aš esu Domingas, štai ir viskas.

- Iš tiesų, nedaug. Žmogus, kuris buvo tą naktį, na, tas - su balto paukščio kauke, kuriam jūs sutrukdėte... kuo jis vardu?

- Jis pats pasakys tau tai, jei manys, kad to reikia. Domingas gali tik pasakyti, kad jis - vadeiva.

Prisiminusi, kaip Domingas išlydėjo jį iš kajutės, Fjora pagalvojo, kad tai labai jau netikęs vadeiva, bet pajutusi, kad jai nepavyks nieko daugiau sužinoti, pakeitė temą:

- Kam jūs mane pagrobėte? Kur mane veža?

Negras palingavo galva, ant kurios - kaip visada - buvo turbanas, gūžtelėjo pečiais, bet nieko neatsakė. Surinkęs indus, jis pasuko prie durų ir jau nuo slenksčio tyliai ištarė:

- Jei nori tai žinoti, aš pasakysiu tau. O kol kas ilsėkis!..

- Aš jau pakankamai pailsėjau! - sušuko Fjora, netekdama kantrybės. - Pasakyk jam, kad aš noriu jį matyti!

- Tau nenaudinga sakyti "aš noriu"!

Kaip varginamai lėtai slenka valandos, kai nėra galimybės nustatyti laiką. Atėjo vakaras, paskui naktis. Fjora neatsitraukdama žiūrėjo pro siaurą langelį. Ji pastebėjo, kad krantai nutolo; be abejo, tai rodo, jog upė paplatėjo. Upės vandens kvapus vis labiau smelkė dumblo tvaikas. Retkarčiais pasigirsdavo žmonių balsai;

žmonės kalbėjosi nesuprantama kalba. Nusikamavusi Fjora grįžo ant savo čiužinio, užsimetė apsiaustą ir susirietė į kamuolį.

Ji nė nenutuokė, kur yra tas miestas Nantas, kuriame jų laukė jūrų laivas. Tačiau jai buvo gerai žinoma, kad tai uostas ir kad jis yra už Prancūzijos karaliaus valdų ribų, Bretanės hercogo žemėse. Kitaip sakant, išsigelbėti iš ten būtų daug sudėtingiau, o gal ir visai neįmanoma.

Domingas pažadino ją beveik auštant. Barža jau nebeplaukė ir lengvai suposi. Žvakės šviesoje Fjora pamatė, kad jos kajutės langelis buvo aklinai uždengtas meistriškai išpjautu skydu.

- Mes atplaukėme į Nantą? - paklausė ji.

- Neklausinėk! Aš turiu užrišti tau akis, o paskui nunešiu tave.

Atsisakyti nebuvo galima, jėgų santykis, žinoma, buvo ne jos naudai, ir Fjora leido užrišti jai akis. Ji pajuto, kaip ją pakėlė ir nunešė, tarsi paprastą ryšulį. Pro raištį ji neaiškiai matė deglo šviesą ir kartu jautė liepsnos skleidžiamą šilumą. Ji išgirdo keletą balsų - kalbėjo vis ta pačia nesuprantama kalba - ir tarp jų - tariamojo pirklio balsą. Iš jo intonacijos ji suprato, kad jis duoda įsakymus.

Kelionė truko netrumpai. Fjora pajuto, kaip jie iš baržos perėjo į valtį; ji girdėjo girgždant irklus. Po kurio laiko Domingas vėl pakėlė ją, bet užuot nešęs ant rankų - tai būtų daug patogiau, - užsimetė ją ant pečių, tarsi pelų maišą. Kartu su ja jis užlipo ant trapo, kuris tikriausiai vedė į laivo denį. Dumblo tvaikas dabar buvo sumišęs su šlapios medienos ir dervos kvapais. Pasigirdo žingsniai ant lentinio denio, paskui - ant laiptų, sugirgždėjo atidaromos durys ir pagaliau Fjorą paguldė - lyg ant matraco, lyg ant pagalvių, kurios jai pasirodė pūkinės po kieto ir dygaus šiaudų čiužinio baržoje. Ji tikėjosi, kad dabar nuo akių nuims raištį, bet Domingas

pasielgė priešingai - ne tik nenuėmė, bet dar surišo jai rankas ir kojas. Ji užprotestavo:

- Kam gi reikia mane rišti? Man atrodo, aš nesipriešinau ir nerėkiau!

- Viskas teisinga, ir tu pasakysi Domingui, jeigu jis per stipriai užriš, bet tu nebijok, tai neilgam. Tik iki to laiko, kai laivas pakankamai nutols nuo kranto. Domingas tave išlaisvins ir atneš pavalgyti.

- Tai turbūt ilgai užtruks. Kada mes išplaukiame?

- Greitai. Jau potvynis! Gulėk ramiai! Domingas bus už durų.

Likusi viena, Fjora nepaisė griežtų juodojo galiūno draudimų ir ėmė vartytis į visas puses, mėgindama išsilaisvinti. Tai buvo nelengva: rankos buvo surištos už nugaros, ir nors Domingas nelabai stipriai suveržė virves, mazgai buvo gana tvirti. Kuo smarkiau traukė juos į viršų, tuo, atrodė, labiau jie veržė. Bet nėra to blogo, kas neišeitų į gera: raištis nusmuko jai nuo akių, ir nors šviesos nebuvo, ji sugebėjo tamsoje įžvelgti, kad, kaip ir spėjo, yra karako laivagalio kajutėje.

Jaunajai moteriai buvo žinomi šio tipo laivai. Du jos tėvo laivai - "Santa Marija del Fjorė" ir "Santa Magdalena" - buvo lygiai tokie. Ji gana dažnai lankydavosi juose ir spėjo kaip reikiant susipažinti su jų išplanavimu. Jai buvo žinoma, kad šie laivai, pastatyti daugiausia Genujoje arba Venecijoje, turi po du denius ir po du Romos navų tipo bokštus. Laivagalio bokštas truputį aukštesnis už priekinį. Jame yra kapitono ir garbingų keleivių kajutės; ją įkurdino kaip tik vienoje iš jų. Ji žinojo, kaip atidaryti kajutės liuką iš švinu apkraštuotų nedidelių stiklo kvadratėlių. Pro juos matėsi, kaip viršum vairo pateka saulė ir aušta diena. Jei tik jai pavyktų išsilaisvinti ir ji galėtų šokti į vandenį, jos nesustabdytų net didelis aukštis; kad tik ji priplauktų prie uosto - tai gana toli nuo čia, - ir jos jau negalėtų ten sugauti. Belieka pasikliauti sėkme...

Ji taip išlenkė savo laibą, lankstų kūną, kad jai pavyko - tiesa, ne be vargo - per rankų žiedą ištraukti liemenį ir kojas. Po to ji pakėlė surištas rankas prie burnos ir pamėgino dantimis pergraužti virvę. Pro vitražo stiklus jau žvilgčiojo nauja diena. Girdėjosi, kaip jūreiviai, skubėdami atlikti manevrą, basomis kojomis šlepsėjo per denį. Tęsiamai sugirgždėjo kabestanas. Potvynio skalaujamas laivas pajudėjo iš vietos ir įtempė inkarą; dabar jis buvo panašus į grandine pririštą šunį. Komandos viena po kitos buvo duodamos garsiu balsu italų kalba. Fjora įsitempė ir vos susilaikė iš džiaugsmo nesušukusi - virvės pagaliau pasidavė. Išlaisvinti kojas užteko kelių minučių, ir užšokusi ant sofos atkaltės ji puolė prie lango ieškoti kabliuko, bet, deja, jis buvo truputį surūdijęs ir niekaip neklausė, tebelaikydamas liuko viršų. Apačioje ji matė pilką vandenį, o dar toliau - bokštų mišką, už kurio kilo miesto stogai, bažnyčių bokštai ir galingi tvirtovių įtvirtinimai.

Fjora ėmė nervintis, laisvės artumas svaigino jai galvą ir pirštai neklausė jos. Kiek ji galėjo spręsti, laivas jau rengėsi palikti stovėjimo vietą. Reikėjo skubėti. Per skubą ji įsidrėskė odą... bet staiga durys atsivėrė, ir ant slenksčio išdygo Domingas. Nors ir būdamas galingo sudėjimo, jis nepaprastai greitai pripuolė prie jaunos moters, griebė ją, nunešė ant kušetės ir skubiai surišo rankas.

- Beprotė! - pasakė jis atsipūsdamas. - Vadeiva eina. Jeigu jis būtų pamatęs anksčiau už Domingą...

Jis nebaigė. Ji suprato ir prisiminusi, kuo tas žmogus įsiutęs grasino, daugiau nesipriešino. Galimybė buvo praleista. Geriau pakentėti, palaukti kitos patogios progos. Kantrybės! Šią dorybę, šią šventą tiesą taip dažnai kartodavo jai senasis jos draugas Demetrijas! Ir iš tiesų ji staiga pasijuto pavargusi, lyg po ilgo bėgimo. Todėl kai jos kankintojo kaustyti batai sukaukšėjo medinėmis grindimis, ji buvo jau visai rami ir gulėjo nejudėdama.

Jis sutojo priešais ją, atstatęs krūtinę, išžergęs kojas ir užsikišęs nykščius už plataus odinio diržo, kuris juosė jo liemenį. Jo veide sustingo išdidus pasitenkinimas, paprastai būdingas išgėrusiems plėšikams. Fjora klausė save, negi jai vėl teks iškęsti jo spaudimą, bet Domingas, atrodo, buvo pasiryžęs nesitraukti iš savo vietos ir tebestovėjo šalia jos lyg didžiulis sarginis šuo. Kaip tik į jį ir kreipėsi iš pradžių šis žmogus:

- Tu gerai padirbėjai. Tavo dėka mes dabar esame saugūs šiame laive, ir mūsų gražioji belaisvė visai negalės pabėgti nuo mūsų. Gali atrišti ją. Paskui palik mus.

Netardamas nė žodžio, juodasis milžinas išlaisvino Fjorą iš pančių ir vėl sugrįžo į savo senąją vietą prie galvūgalio su tokiu ryžtu, kuris nekėlė jokių abejonių dėl jo ketinimų. Vadeiva išsišiepė:

- Na? Negirdėjai, ką sakiau? Aš liepiau tau palikti mus!

- Ne. Domingas buvo pasiųstas su tavimi vien dėl to, kad saugotų belaisvę. Jis atsako už ją. Domingas saugo ir saugos ją.

- Bet galų gale, - įsikišo Fjora; galėdama laisvai judėti, ji pasijuto daug tvirčiau, - ar jūs pagaliau pasakysite, kur mane vežate? Šis žmogus vakar sakė, kad aš brangiai kainuoju. Kas turi duoti tuos didelius pinigus? Tikiuosi, jūs nesirengiate parduoti mane kokiam nors piratui saracėnui?

- Na, ką tu! Tie ponai nelabai turtingi, o juk tu iš tiesų brangiai vertinama.

- Tuomet kam? Kodėl Domingas rūpinasi manimi? Kam jis yra atsakingas už mane?

- Popiežiui!

Fjora priėmė tai kaip nederamą pokštą ir gūžtelėjo pečiais:

- Tai nejuokinga! Atsakykite rimtai. Argi dabar jūs kuo nors rizikuojate?

- Bet aš visai rimtai kalbu.

- Tuomet jūs meluojate! Popiežius gyvena Romoje. Jeigu jūs vežtumėte mane ten, tai tą pačią minutę aš turėčiau surišta gulėti ant neštuvų arba vežimo dugne ir būti vežama į Marselį ar bet kurį kitą Viduržemio jūros uostą. Apskritai aš pakankamai gerai moku geografiją ir žinau, kad mes plaukiame į atvirą jūrą.

- Velniai rautų! Jūs iš tiesų išmanote geografiją. Tai štai, mano širdele, žinokite, kad mes vis tiek keliaujame į Romą. Kelionė aplink Ispaniją, be abejo, daug ilgesnė, užtat patikimesnė: galima nesibijoti šitų karaliaus Liudviko sarginių pėdsekių. O sausumoje mes rizikuojame palikti pėdsakus. Ne, tai netinka. Šiaip ar taip, jo šventenybė neskuba. Jis man sakė: "Džanai Batista, aš duodu tau tiek laiko, kiek reikės sėkmingai įvykdyti šiai misijai. Mes būsime visai patenkinti, jei tu grįši iki metų pabaigos..."

Apstulbinta Fjora nežinojo, ar tikėti savo ausimis.

- Popiežius! - pakartojo ji. - Bet ko gali norėti iš manęs popiežius? Jūs esate tikras, kad neklystate?

- Visiškai. Jūs ta pati dona Fjora Beltrami? Jūsų draugas Nardi, kurį jūs aplankėte Paryžiuje, užtikrino mus, kad tai iš tiesų taip, ir davė mums jūsų adresą po to, kai mes... įtikinome jį tai padaryti.

Fjoros nugara nubėgo nemalonus šaltukas. Ją išgąsdino, kad šis niekšas pabrėžė žodį "įtikinome".

- Aš nesislėpiau, bet vis tiek mane stebina, kad Anjolas Nardi patikėjo jumis.

- Jis nebuvo tam nusiteikęs. Ir net nusidegino sau kojas ant ugnies. O, visai nedaug, užtikrinu jus! Mums atėjo į galvą laimingesnė idėja, mes pagrasinome tą patį padaryti jo žmonai. Jis iškart pasidarė sukalbamesnis! Žinoma, mes pasekėme, kad jis neišsiųstų jums kokios žinelės. Dėl to aš ir turėjau malonumą matyti jus Tūre.

Sukrėsta, iš siaubo ir pasišlykštėjimo perkreiptu veidu, Fjora, tarsi įerzinta pantera, įsikibo niekšui į gerklę.

- Ir jūs drįsote? Paryžiuje vidury šviesios dienos! Užpulti geriausius ir šauniausius žmones pasaulyje! Ką jūs su jais padarėte? Atsakykite! Aš noriu žinoti.

Apstulbintas netikėto užpuolimo, jis beveik nesigynė ir jau ėmė dusti. Įniršis padvigubino jaunosios moters jėgas, ir ji tikriausiai būtų įveikusi savo priešą, jei laiku nebūtų įsikišęs Domingas. Netekęs jėgų žmogus nugriuvo ant grindų, trindamasis sužeistą gerklę. Švogždamas jis apipylė jaunąją moterį srautu itališkų keiksmažodžių. Ji gyvai atsakinėjo jam, pasitelkusi į pagalbą visas savo šios srities žinias. Kurį laiką kajutė panėšėjo į triukšmingą italų turgų, kuriame karšti ginčai - įprastas dalykas. Nors Fjorą šiek tiek ir nustebino ši vaizdinga kalba, kurią tas meistriškai išmanė, vis dėlto ji buvo florentietė iki kaulų smegenų ir Domingui teko nemažai pasistengti, kad sutrukdytų šiems dviem priešininkams vėl pulti vienas kitą.

- Nebūčiau aš Montesekas, - riaumojo Džanas Batista, - ar jūs matėte kada nors tokią furiją? Verčiau turėti reikalą su pantera negu su ja - pantera ne tokia pikta.

- Ir tu dar drįsti kalbėti man apie pyktį, niekingas niekše? Aš noriu žinoti, kas atsitiko mano draugams!

- Jie puikiai jaučiasi, daug geriau negu aš. Sužinojęs, ko man reikia, aš tuoj pat palikau juos ramybėje. Džiaukis, jie ir toliau galės apvaginėti savo klientus. O štai tu dėkok Dievui, kad aš dar neįkišau tavęs į triumą. Tu liksi su ja, Domingai! Jeigu ji pabėgs, tai būk tikras, aš nutrauksiu tavo juodą makaulę, netgi jei pats popiežius laikytųsi nuomonės, kad jai būtų geriau likti vietoje. O aš daugiau nenoriu jūsų abiejų matyti.

Jis išėjo smarkiai svyruodamas dideliam savo belaisvės pasitenkinimui. Tačiau jos džiaugsmą greitai pakeitė nerimas. Ko reikėjo iš jos vyriausiajam "krikščionių pasaulio vikarui"? Ji buvo įsitikinusi, kad nieko gero. Juk dėl jos žlugo jo planai Florencijoje ir buvo pasodintas į geležinį narvą žmogus, kurį Sikstas IV siuntė nudurti

Prancūzijos karalių. Žinoma, jis suorganizavo šį pagrobimą visai ne tam, kad šia proga sudainuotų jai ditirambą. Galbūt, kol truko ši kelionė, jis jau skaičiavo valandas, likusias jai gyventi? Argi popiežius gali sugalvoti kokį nors kitą kerštą, išskyrus mirtį?

Staiga Fjorą pradėjo pykinti. Laivas išplaukė į atvirą jūrą, ir neramios Atlanto vandenyno bangos sūpavo jį ir mėtė į visas puses. Jaunoji moteris, netikėtai užklupta jūros ligos, rado savyje jėgų tik pasiekti kušetę. Įsitikinęs, kad dabar ji negalėtų net piršto pajudinti, Domingas išėjo atnešti jai vandens.

Ketvirta dalis

Romos intrigos

Dvyliktas skyrius

Vatikano žmonės

Jo šventenybė Sikstas IV buvo blogai nusiteikęs. Romoje štai jau kelios dienos nusistovėjo darganotas oras. Buvo šalta ir drėgna, todėl paaštrėjo jo reumatizmas ir kartais primindavo save podagra, kuri dažnai ir smarkiai kamavo jį. Kad išvengtų naujos krizės, popiežius dabar pusryčiavo labai kukliai - daržovės ir pieno produktai; jis neleido sau net mažos stiklinaitės savo mėgstamo kasteli romani vyno. Taigi tuo metu, kai pilvas urzgė iš bado, pats popiežius, pasinaudodamas tuo, kad nustojo lyti, skubiai ėjo per Vatikano kiemą. Jam rūpėjo pamatyti, kaip vyksta jo naujosios koplyčios statyba.

Jis ėjo greitais žingsniais, susisiautęs į lapės kailiu pamuštą apsiaustą, iki pat akių užsismaukęs kailiu apvedžiotą kepurę, - tai padėjo šiek tiek apsisaugoti nuo šalčio.

Iš išorės jis visai neturėjo kokio nors išskirtinio rafinuotumo: gana stambaus kūno sudėjimo, tačiau ne tiek į aukštį, kiek į plotį, šiurkščių veido bruožų, nosies linija susiliejo su kaktos linija, atsikišęs smakras, suspaustos

lūpos, skvarbus žvilgsnis, žilstelėję plaukai, raudoni skruostai ir švariai nuskustas veidas. Drabužiai ant jo visada atrodė taip, lyg jis būtų į juos susisupęs. Vis dėlto iš jo dvelkė kažkokia jėga ir net didybė, ir jis tai puikiai žinojo.

Nepaisant skaudamų kelių, Sikstas gana lengvai įveikė visas statybos aikštelėje sukrautas medžiagų krūvas. Darbas vyko ne taip greitai, kaip jam norėtųsi. Praėjo jau ketveri metai, kai buvo pradėta šios koplyčios* statyba, bet iki stogo dar buvo toli. Popiežiui neliko nieko kito, tik išsakyti savo nepasitenkinimą ir barti tuos, kurie buvo atsakingi už statybos darbus. Tačiau kelyje iškilusios kliūtys negalėjo sustabdyti jo; jos tik dar smarkiau kurstė jo troškimą. Jam netrukdė netgi seni negalavimai. Be to - tai žinojo visi žmonės, kurie jį supo, - jam netgi patiko nuolat būti piktam.

Jis buvo visiškai įsitikinęs savo teisumu. Pradėjęs šios koplyčios statybą, jis norėjo dovanoti Vatikanui deramą vietą Petro sostui skirtoms kulto apeigoms, - erdvias patalpas, kuriose su visais patogumais galėtų įsitaisyti ir pasipuikuoti pompastiška popiežiaus svita. To visiškai buvo neįmanoma padaryti senojoje bazilikoje, kur ilsėjosi apaštalų vyresniojo palaikai. Ta bažnyčia buvo visai sena, nedaug didingesnė už kokią nors paprastą kaimo parapijos bažnyčią - pasviręs bokštas, nuožulnus stogas ir apskrita skliautuota triaukštė arka. Ji jau kelis kartus buvo remontuota, bet, nepaisant to, atrodė apgailėtinai, ir svarbiausia, joje iš visų pusių pūtė skersvėjai. Naujoji koplyčia bus prašmatni, erdvi ir labai aukšta, kad joje galingai skambėtų muzika ir giesmės; be to, ji bus gražiai išpuošta, kad amžiams liktų gyvas jos kūrėjo atminimas. Taigi Sikstas, nutaręs pavadinti ją Prasidėjimo koplyčia, širdies gilumoje vis dėlto tikėjosi, kad ji vadinsis ir jo vardu.

---

* Vėliau ji buvo pavadinta Siksto koplyčia.

Pamatę popiežių, darbininkai - reikia pasakyti, jie nelabai varginosi - karštai ėmė mojuoti savo mentėmis, taip pat didžiuliais akmens blokais, kurie dabar greitai judėjo ant kabamųjų keltuvų. Aiškiai matėsi, kad jie dar neprarado vilties išgelbėti savo sielas nuo artėjančios audros. Tačiau tai nepadėjo: Sikstas IV pratrūko bartis, o tai daryti jis mokėjo ir tuo nenusileido paprastam mirtingajam. Jo balsas buvo skambus, gražus, o pats jis iš prigimties buvo apdovanotas dideliu iškalbingumu. Architektas ir darbininkai puolė ant kelių tiesiai į statybines šiukšles ir nuolankiai nuleido galvas, laukdami, kada baigsis pykčio protrūkis. Juk netgi popiežiui kartkartėmis reikia atsikvėpti.

Pasinaudodamas stojusia tyla, architektas Dolčis pasiskundė blogu oru - daugybės negalavimų, išvertusių iš kojų jo darbininkus, šaltiniu.

- Gana! - nutraukė architektą jo šventenybė. - Tu visada turi kuo pasiteisinti, sinjore Dolči. O aš neturiu laiko, aš noriu pamatyti savo koplyčią kuo greičiau. Man nusibodo laukti!

- Tegul jūsų šventenybė dar truputį kantriai palaukia. Langai gatavi, ir jūs pats galite įsitikinti tuo. Tikiuosi, jūs būsite patenkintas. Pažiūrėkite, kokie jie aukšti ir kaip dailiai padaryti, argi jums jie neatrodo puikūs?

Netikėtai popiežius nusijuokė.

- Tai kaip tik tavo maniera! Aš daviau tau pylos, kurios tu visai nusipelnei, o tu viską pakreipei savo naudai ir dar reikalauji iš manęs pagyrimo. Tavo langai puikūs, ką ir sakyti, bet stogas virš jų suteiktų man kur kas daugiau malonumo. Aš daugiau negaliu žiūrėti, kaip lietūs merkia mano koplyčią.

Popiežių lydėjo dvi orios žmogystos; jos truputį atsiliko, užtrukusios prie durų. Vienas iš jų - Vatikano iždininkas, gudrus finansininkas vardu Meliadučė. Kitas - kardinolas vicekancleris, tokia žymi asmenybė, kad apie ją verta truputį smulkiau papasakoti. Tai buvo gražios išvaizdos

ir tvirto kūno sudėjimo prelatas, labai juodbruvo veido, su juodų kaip derva plaukų kupeta ir didelėmis tamsiomis akimis. Ilga kumpa nosis ir gražių kontūrų, nors truputį didoka, jausminga burna rodė jį esant lėbautoją, o pernelyg krintantys į akis puikūs purpuriniai drabužiai, papuošti sabalo kailiu, ir stiprios tamsios rankos liudijo, kad jis yra užsienietis. Iš tiesų taip ir buvo. Kardinolas Rodrigas Bordžija gimė Ispanijoje, Chatyvoje, ir tikriausiai taip ir būtų ten likęs, jei ne jo dėdė, Valensijos arkivyskupas, kuris prieš keletą metų Kalikstο III valia buvo pakeltas į aukščiausiąjį pontifikatą. Į Italiją jis atsivežė su savimi ir visą savo šeimą. Šis Rodrigas buvo apsukrus ir slėpiningas, jis mikliai tvarkė savo reikalus ir sulaukęs keturiasdešimt septynerių metų jau buvo trečiasis pagal svarbumą asmuo šventosios Bažnyčios hierarchijoje. Be to, jis dar buvo laikomas turtingiausiu žmogumi šventojoje kolegijoje po prancūzų kardinolo d'Etuvilio, taip pat daugelio dvarų savininku.

Scena, vykusi tarp popiežiaus ir jo architekto, atrodė, linksmino jį. Jis palinko prie savo bendrakeleivio ir sušnibždėjo:

- Kaip jūs manote, mesire Meliadučе, kuo visa tai baigsis? Štai matote, Dolčis ims skųstis, kad jam trūksta pinigų, kad tufas ir Kararos marmuras be galo brangsta, kad varis išvis pasakiškai brangus, pagaliau kad jis nepajėgia daryti daugiau, negu daro, už tuos pinigus, kuriuos gauna. Žinoma, šventasis tėvas dar truputį patriukšmaus, o paskui pasikvies jus ir paprašys atverti savo iždą.

- Bet juk jis beveik tuščias! Jūsų šventenybe, iš kurgi aš imsiu pinigų? Vakar dar jo šventenybės sūnėnas grafas Džirolamas pasiėmė sau iš ten tris tūkstančius dukatų.

- Negi jūs manote, kad panašūs skundai gali mane sujaudinti? Pas jus, mano drauge, visada yra pinigų.

Beje, tik pažvelkite! Jus šaukia! Dabar matote, kad aš buvau teisus.

Iždininkas susikūprinęs ir vilkdamas kojas priėjo prie savo šeimininko, o kardinolas tuo metu ėmė su reikalo išmanymu apžiūrinėti kiemą, domėdamasis, kaip vyksta darbai. Jis aistringai mėgo prabangą, kartu su popiežiumi žavėjosi architektūrinėmis formomis ir pritarė visoms statyboms, kurias popiežius pradėjo beveik visoje Romoje, tikėdamasis savo kūriniais pralenkti antikos iškilnumą.

Pavedęs iždininkui toliau kovoti su architektu, popiežius priėjo prie Bordžijos.

- Grįžkime atgal! Mano kojoms darosi vis blogiau.

- Jums reikia truputį pailsėti, jūsų šventenybe.

- Aš pernelyg senas, kad ilsėčiausi. Mano amžiaus žmogui negalima gaišti laiko. Palydėk mane į biblioteką! Niekas taip nepakelia nuotaikos, kaip skaitymas.

Prilaikomas vicekanclerio, Sikstas lėtai pasuko į didžiąsias sales, kuriose jis buvo įrengęs Vatikano biblioteką - savo vertingiausią to meto kūrinį, ir kuo labiau jis artėjo prie tikslo, tuo labiau taisėsi jo nuotaika. Frančeskas dela Roverė, anksčiau nežinomas ir neturtingas pranciškonų vienuolis, labiausiai pasaulyje - po aukso ir valdžios - mėgo literatūrą ir mokslus. Kadaise jis sėkmingai dėstė Pavijos, Florencijos, Bolonijos ir Sienos universitetuose, jis ten diegė aistrą žinioms, mokslams ir ypač žvaigždžių tyrinėjimams. Didesnę laiko dalį jis praleisdavo tarp šių jo sukauptų knygos lobių, lydimas nuolatinio savo palydovo šiuose reikaluose - mokslininko humanisto Platinos, kurį jis paskyrė bibliotekos saugotoju.

Kai sargai priešais popiežių ir kardinolą atidarė duris į ilgą galeriją, visą apstatytą išmargintomis ir paauksuotomis spintomis ir plačiais stalais su išdėliotais ant jų rankraščiais ir optikos prietaisais, Platina pakilo jų pasitikti. Jo buvo sužalota koja*, todėl jis ėjo

---

* Jis nukentėjo per kankinimus, kuriems jį pasmerkė popiežius Paulius II, nemėgęs knygų ir tų, kurie jas rašė.

pasiramsčiuodamas lazda. Jis norėjo atsiklaupti ir pabučiuoti Nusidėjėlių žiedą ant popiežiaus rankos, bet Sikstas, žinodamas, kad klauptis jam sunku, sutrukdė jam tai padaryti; jis draugiškai paėmė jį už parankės ir privedė prie vieno piupitro. Čia gulėjo solidaus dydžio knyga su avietinio aksomo viršeliais ir sidabriniais aptaisais. Ji ilgai gulėjo vienoje iš šių spintų ir pagaliau buvo ištraukta į šviesą.

- Matau, matau, tu išėmei "Šventąjį Augustiną". Greičiau parodyk man tas ištraukas, kurios tave taip sudomino!

Nežymiu mostu jis atleido kardinolą Bordžiją, bet, matyt, tą dieną popiežiui nebuvo lemta užsiimti savo mėgstamu darbu. Tą pačią akimirką, kai Bordžija buvo jau prie durų, avanscenoje pasirodė naujas personažas - popiežiaus rūmų ceremonimeistras Agostinjas Patrizis; jo išblyškęs pailgas veidas, atrodė, atspindėjo kančią dėl nuolatinių jo įžeidinėjimų. Visiškai atsidėjęs griežto popiežiaus etiketo taisyklėms, kurias jis gerbė labiau negu tikybą, Patrizis buvo aklai atsidavęs popiežiui, ir šis dažnai atleisdavo jam įvairius smulkius nusižengimus. Tačiau šį kartą jis pasirinko per daug netinkamą momentą sutrukdyti popiežiui, rizikuodamas užsitraukti nepaprastą jo rūstybę, o apimtas pykčio jis galėdavo peržengti visas ribas; taip vos neatsitiko ir šiandien.

- Ko tau dar reikia? - tarstelėjo popiežius, vos pamatęs jį.

Tas puolė ant kelių.

- Šventasis tėve, - užsikirsdamas tarė jis, - prieš kelias savaites jūs liepėte man įspėti jus, kad ir kur jūs būtumėte, kai tik Džanas Batista de Montesekas pasirodys rūmuose.

Sikstas kaipmat atsuko nugarą "Šventajam Augustinui".

- Jis čia?

- Taip, jūsų šventenybe!

- Vienas?

- Ne. Su juo jūsų vergas - nubas Domingas... ir dar moteris.

- Kaip ji atrodo? Nagi, nesipūsk! Apibūdink man ją!

Iš tiesų Patrizio veide visai aiškiai buvo parašyta, kad jį įžeidė. Jis pakėlė akis į dangų ir atsiduso.

- Jauna, brunetė... ir, manau, galima sakyti, kad ji labai graži. Šiaip ar taip, ji būtų graži, jei neatrodytų tokia nuvargusi.

- Ir ką gi? - iškošė jam pro dantis Bordžija. - Dabar, monsinjore, tu elgiesi kaip sąvadautojas! Kurgi tu ją palikai?

Nesiteikęs atsakyti, Patrizis sumojavo rankomis, tarsi gindamasis nuo įkyrios musės, ir žengė pasitikti klibinkščiuojančio prie jo popiežiaus.

- Palydėk juos į salę su papūgomis ir labai gerai užrakink duris. Ak, taip! Užmiršau, pranešk kardinolui kamerarijui*, bet tik jam vienam! Duok man ranką, Rodrigai!

Bordžijos nereikėjo ilgai įkalbinėti, juolab kad jį labai suintrigavo ši įžanga, ir jis tiesiog degė smalsumu. Prabilo jau priežodžiu tapusi gražuolio kardinolo aistra moterims, nesutramdoma ypač tais atvejais, kai kalba eidavo apie nepažįstamąją. Sklido gandai, kad kardinolas buvo nepaprastai linkęs į meilės nuotykius; be oficialios meilužės, su kuria turėjo du vaikus, jis sugebėjo išlaikyti daugybę kurtizanių, kurios puošė ištaigingus rūmus Dzeke. Be to, jam nedavė ramybės šį reikalą gaubianti paslaptis, kadangi Montesekas, popiežiaus parankinis, prieš keletą mėnesių dingo iš Vatikano, nors jo šventenybė paprastai nemėgo išsiskirti su šiuo atsidavusiu tarnu.

Deja, dideliam Bordžijos nusivylimui, kai tik jie pasiekė popiežiaus apartamentus, Sikstas IV maloniai padėkojo

---

* Popiežiaus rūmų kardinolas; tvarko teisingumo ir iždo reikalus, vadovauja popiežiaus rūmams ir Bažnyčiai, kai šventasis sostas būna laisvas.

jam už pagalbą, po to suteikė savo palaiminimą ir paskyrė susitikimą rytojaus dienai.

Pasakyti, kad Fjora pavargo, būtų gryniausias eufemizmas. Niekada anksčiau ji nebuvo tokia pavargusi - nei po savo vaiko gimimo, apie kurį dabar nedrįso galvoti, kad nepultų į neviltį, nei per tą alinantį Karolio Drąsiojo vaikymąsi.

Daug savaičių jų karakas sunkiai skynėsi kelią išilgai Prancūzijos, Ispanijos ir Portugalijos krantų, patekęs į baisią audrą, kuriai šėlstant kalinė šimtus kartų manė, kad miršta. Aplenkę senovės Heraklio stulpus, jie vos nepateko į Mauritanijos piratų rankas, ir juos išgelbėjo tik netikėtai nusileidęs rūkas. Tik Viduržemio jūros vandenyse narsus laivas pasijuto daugmaž saugiau. Bet čia jau atėjo ruduo, ir jiems teko įveikti uraganišką liūtį, kuri užklupo juos šalia Korsikos ir nubloškė į krantą, laimei, netoli Čivitavekijos, todėl jiems pavyko įplaukti į uostą ir tokiu būdu išvengti laivo sudužimo.

Visą tą laiką Fjora sėdėjo uždaryta savo kajutėje ir nematė nieko, išskyrus Domingą, kuris nuolat be paliovos rūpinosi ja ir galų gale sugraudino ją. Jis atnešdavo jai valgyti, skalbdavo jos baltinius ir net pasakodavo apie nereikšmingus įvykius, kurių pasitaikydavo laive. Jis gydė ją nuo jūros ligos, kuri ją visai nualino ir prikaustė prie lovos. Išsekinta šio negalavimo, Fjora karštai troško, kad šis prakeiktas laivas nuskęstų - tada baigtųsi ir jos kančios. Tačiau praslinkus porai savaičių, per kurias ji negalėjo praryti nieko, išskyrus šalto mėtų nuoviro su cukrumi, Fjora truputį atsigavo ir ėmė valgyti. Skystos košės ir sausa mėsa vargu ar galėjo žadinti apetitą, užtat gerai palaikė jos jėgas. Trumpam sustoję Kadyje, jie papildė ir atnaujino maisto atsargas, pasikrovė kiaušinių ir apelsinų ir toliau tęsė kelionę. Tuo tarpu ne tik Fjora tapo jūros ligos auka. Montesekas irgi smarkiai kentėjo nuo jos ir todėl per visą kelionę aplankė kalinę tik du kartus. Šiuo atžvilgiu jai nebuvo ko skųstis.

Kasdien bendraujant su milžinu nubu, Fjorai pagaliau pavyko iš jo daug ką sužinoti. Pirmiausiai, jis turėjo popiežiaus pasitikėjimą ir nebuvo paprastas vergas, kuriam neleido niekur eiti iš namų, - šventasis tėvas vertino jo jėgą, išmintį ir mokėjimą tylėti. Kaip tik todėl jis ir išsiuntė jį kartu su Monteseku, nes buvo įsitikinęs, jog Domingas pasirūpins, kad belaisvė būtų pristatyta jam nepatyrusi didelių kančių ir kad su ja gerai elgtųsi.

- Keista, - pasakė jaunoji moteris, - tą kartą baržoje, kai tu išgelbėjai mane, jis grasino, kad jei aš nepaklusiu jam, tai jis pririš mane triume ir atiduos išniekinti savo žmonėms. Jis sakė, kad turi jų dešimt ir iš jų vienas totorius, o kitas - negras. Be tavęs, ar yra čia dar koks negras?

- Ne, tik aš, ir visa tai - apgaulė. Tiesiog jis norėjo nuo pat pradžios tave įbauginti.

- Tai kodėl jis leido tau rūpintis manimi? Argi jis nebijo, kad...

Pirmą kartą per visą tą laiką jaunoji moteris išgirdo, kaip Domingas juokiasi. Nuo jo juoko suskambėjo stiklai langų vitražuose.

- Man nė trupučio negėda prisipažinti tau, - pasakė jis pagaliau, - kad prieš dvejus metus turkai atėmė iš manęs mano vyrišką prigimtį. Neslėpsiu, tai buvo sunkus išbandymas, bet, pasirodo, čia būta ir gero: pavyzdžiui, sinjoras Ramonas Dzakosta, didysis šventojo Jono ordino Jeruzalėje riterių vadovas, padovanojo mane popiežiui. Tai jis pakrikštijo mane Domingu, pakoręs Rodose turkų laivo kapitoną, kuris laikė mane galeroje belaisviu kartu su kitais vergais. Mano naujasis šeimininkas tuomet dar nebuvo vyriausias Bažnyčios valdovas, bet jis gerai su manimi elgėsi, nes aš esu išsilavinęs ir apsiskaitęs. Aš visai atsidavęs jam.

- Tokiu atveju aš nesuprantu, kam prireikė jam mane grobti? Negi aš jam tokia svarbi, kad jis siunčia dėl

manęs į Prancūziją ištisą galvažudžių gaują ir dar sutinka paleisti nuo savęs tokio rango tarną, kaip tu?

- Aš nieko nežinau, man žinoma tik tai, kad jis žadėjo daug aukso, jeigu mes atvešime tave į Romą. Tačiau tai buvo tik formalus įsakymas, o iš tiesų mes neturėjome tau padaryti nieko blogo. Dar sykį kartoju tau: Montesekas norėjo tik prigąsdinti tave, ir jis tikėjosi, kad padaręs tave savo meiluže, vienu šūviu nušaus du zuikius.

Kaip dažnai šios begalinės kelionės metu Fjora prisimindavo šiuos žodžius, mėgindama iš jų suprasti, kas jai atsitiko. Tuo tarpu priverstinis įkalinimas pakirto jos sveikatą, nors Domingas ir vėdino jos kajutę visada rytą, vakare ir kiekvieną kartą, kai tik būdavo įmanoma, kad patektų gryno jūros oro.

Nereguliarus maitinimasis, nejudrus gyvenimo būdas, taip pat išsiskyrimas su artimaisiais, - visa tai prisidėjo prie to, kad jos būklė blogėjo. Kai ji pagaliau galėjo palikti laivą, Domingas paprašė ją dvi tris dienas pagyventi popiežiaus rūmuose Čivitavekijoje, kad belaisvė truputį pailsėtų po kelionės jūra: iš tikrųjų ji atrodė tiesiog baisiai, ir popiežius galėjo būti nepatenkintas.

Jis nesunkiai gavo tam leidimą, nes Montesekas ir jo žmonės nedaug ką geriau atrodė. Ir tik po poros dienų, po to, kai visi išlipo į sausumą, nubas pasodino Fjorą į palankiną su popiežiaus herbu, ir jie leidosi į Romą.

Nepaisant viso situacijos dramatiškumo, ji jautė tam tikrą džiaugsmą, nes vėl įžengė į Italijos žemę. Kelias nuo jūros iki senojo cezarių miesto tęsėsi dvidešimt mylių, bet neatrodė jai labai ilgas, nors ir lijo smarkus lietus: ji su kažkokiu nepasotinamu godumu kvėpavo pažįstamą vėją, dvelkiantį nuo Apeninų. Galimas dalykas, kaip tik šią akimirką šie žemi debesys plaukia virš jos mylimos Florencijos, kurios ji niekada neužmiršo ir niekada neišsižadėjo ir nuo kurios ją dabar skyrė apie

septyniasdešimt mylių. Tačiau lygumų kraštas, per kurį jie važiavo, niekuo nepriminė jai neaukštų ir plokščių Toskanos kalvų. Čia pasitaikydavo tik skaidrūs tvenkiniai, kurių vanduo po pilku dangumi buvo plieno spalvos; ant jų krantų vienur kitur matėsi skurdūs krūmokšniai, o kartais kilo į viršų pajūrio pušys. Šiame krašte žmonės kiekvieną vasarą susirgdavo drugiu, ir Fjora pagalvojo, kad net saulėtomis dienomis čia tikriausiai tvyro kažkoks liūdesys. Todėl, išvydusi tolumoje kalnus, ji pajuto šiokį tokį palengvėjimą. Iki Romos buvo ne taip jau toli, ir kai kur pasitaikydavo senovės griuvėsių.

Dabar ji sėdėjo ant aksomu aptrauktos taburetės priešais langą nedideliame prieškambaryje, papuoštame freskomis, su marmurinėmis grindimis, ant kurių buvo patiestas persų kilimas, ir be jokio susidomėjimo žiūrėjo į kiemą, kurį ji ką tik perkirto. Už lango vaikščiojo kareiviai, apsiginklavę ietimis su plokščiais antgaliais, privažiuodavo ekipažai, iš kurių išlipdavo žmonės raudonos arba violetinės spalvos ilgais plačiais apsiaustais arba žmonės, apsirengę kukliau. Jos neapleido jausmas, kad visa, kas vyksta aplink, yra absurdiška. Ką ji darė čia, šiuose rūmuose, kurių prašmatnumas buvo skirtas neva Dievui, bet iš esmės priklausė žmogui, kurio galybė apėmė visą krikščionių pasaulį? Dabar jos likimas visiškai priklausė nuo šio žmogaus, padariusio ją savo belaisve. Ji net nežinojo, kodėl ją privertė pervažiuoti beveik per visą Europą.

Montesekas vaikštinėjo priešais ją vilnoniu kilimu pirmyn ir atgal, rodydamas savo nekantrumą. Jis dabar jautėsi gerai, ir jam norėjosi greičiau gauti pinigus už savo žygį, tačiau pergalingi žvilgsniai, kuriais jis retkarčiais nužvelgdavo Fjorą, jos nejaudino. Šis pasileidėlis, nė trupučio nedomino jos, nes jos pačios likimas daugiau jai nerūpėjo. Dabar ji norėjo tik vieno - miegoti, miegoti iki begalybės... ir galbūt kape. Jei popiežius įsakė pagrobti ją tam, kad nužudytų, tai jis tuo tik padarys jai paslaugą,

leisdamas susitikti su dviem mylimiausiais žmonėmis pasaulyje - tėvu ir Filipu.

Ilgas išblyškęs ceremonimeistras, einantis lengvais žingsniais, nutraukė jų laukimą. Pats popiežius jau laukė jų. Kai jis privedė Fjorą prie kalto sidabro plokštėmis papuoštų durų, prie kurių stovėjo sargybiniai, Patrizis metė į jos pusę nepatenkintą žvilgsnį.

- Jūsų negalima taip atrodančios pristatyti šventajam tėvui! - iškošė jis pro dantis. - Ką, negalėjote kaip nors žmoniškiau apsirengti prieš ateidama čia?

- Tegul ji būna su šia suknele, - nutraukė jį Montesekas. - Aš įsakiau atvesti ją, kai tik pareikalaus. Gali būti tikras, kad jo šventenybė nelaukia jos su šilkais ir brokatais.

Kai durys atsivėrė, Fjora pagalvojo, kad po didelės Karolio Drąsiojo palapinės jai neteko matyti nieko prabangesnio už šią salę, į kurią ją įvedė. Freskos ant sienų, tarp sijų paauksuotos lubos, marmurinės konsolės, šilku išmuštos sienos, Rytų darbo kilimai dengė sniego baltumo marmuro plokščių grindis. Lygiomis eilėmis stovėjo taburetės ir krėslai, kalnas pagalvėlių kilo aplink krėslą, panašų į sostą, kuriame sėdėjo Romos popiežius. Vos tik jaunoji moteris pažvelgė į jį, daugiau ji jau nieko nematė. Vien šio žvilgsnio užteko, kad suprastum, jog nieko gero jos nelaukia.

Sėdėdamas dideliame krėsle, aptrauktame raudonu aksomu su auksiniais blizgučiais ir dideliais kutais, su skaisčiai raudona pelerina, ryškiai išsiskiriančia jo baltų drabužių fone, primerkęs piktas akis, jis buvo panašus į piktą pasakų amfibiją. Akyse po surauktais žilais antakiais tarsi atsispindėjo sudvisęs Italijos pelkių vanduo, kuriame nuolat veisiasi kokie nors šlykštūs gyvūnai.

- Priklaupkite ant priešpaskutinio sosto laiptelio! - tyliai sukomandavo Patrizis. - Paskui pulkite į kojas.

- Tas, kurį aš matau priešais save, iš tiesų Romos popiežius ar kažkoks barbarų stabas? - pusbalsiu

paprieštaravo jaunoji moteris. - Aš galiu priklaupti, kaip to reikalauja protokolas, bet daugiau iš manęs reikalauti jūs neturite teisės.

Tai pasakiusi, ji žengė prie Petro sosto staiga sutvirtėjusiu žingsniu. Bet plieninis balsas tiesiog prikaustė ją pusiaukelėje:

- Nuodėmingoji! Kaip tu drįsti artėti prie mūsų tokiu tvirtu žingsniu, kai tau reikėtų šliaužti dulkėse, kad pamėgintum sušvelninti mūsų teisingą rūstybę?

Fjora iškart sustojo.

- Manęs niekada nemokė šliaužioti, švenčiausiasis tėve, bet aš esu stovėjusi priešais šio pasaulio galingiausių sostus. Nežinau, kuo nusikaltau popiežiui, bet esu kilminga dama, o ne sukaustyta grandinėmis vergė, nepaisant to, kaip elgėsi su manimi ištisus du mėnesius; tai buvo visiškas žmogaus teisių pažeidimas ir būtent tuo metu, kai aš buvau Prancūzijos karaliaus žemėje, vadinasi, jo ginama.

Nė neketindama spartinti žingsnio, ji išdidžiai žengė skaisčiai raudonais kilimais. Priėjusi prie laiptų, ji ramiai paėmė ant apatinio laiptelio gulėjusią brokato pagalvėlę ir pasidėjo ją sau po keliais, kad būtų patogiau atsiklaupti.

- Ar aš galiu sužinoti, - paklausė ji lygiu balsu, - kodėl man suteikta tokia garbė būti priimtai šią valandą ir priklaupti priešais jūsų šventenybę?

Toks ramus drąsumas akimirką sušvelnino Siksto pyktį, beje, apsimestinį, nes už jo slypėjo džiaugsmas, kad popiežius turi valdžią šiai moteriai, kurią jis laikė savo nesutaikomu priešu. Kokią minutę jis neatitraukdamas akių žiūrėjo į ją; jį pribloškė tai, kad ši gležna moteris, iškankinta tokios ilgos kelionės, buvo tokia tvirta. Po jos šiurkščiais rūbais galėjai nuspėti esant grakštų, liauną kūną, truputį išblyškęs veidas buvo dramblio kaulo spalvos. Tačiau eisena buvo tokia karališka, kad popiežius negalėjo nepripažinti, jog nedaugelis princesių jo akivaizdoje elgėsi taip išdidžiai.

- Tavo, kaip kalėjime ant suplėkusių šiaudų gimusios mergelės, liežuvis pernelyg gerai pakaustytas!

Pažeminta jos nelemto gimimo priminimu, Fjora pajuto, kaip kraujas plūsta jai į veidą, bet ji nepasidavė:

- Mane stebina, kad Romos popiežius taip gerai žino istoriją moters, kuri neturėtų dominti šventojo Petro įpėdinio. Gimusi kalėjime, bet visgi kilni; be to, mane išauklėjo vienas garbingiausių Florencijos žmonių. Ir dar...

- Gana! Aš žinau, kas tu, moterie! Dėl tavęs vienas mūsų geriausių Dievo tarnų uždarytas į kalėjimą ir vargsta ten nežmoniškomis sąlygomis.

- Jei kalbama apie vienuolį Ignasijų Ortegą, kurį jūsų šventenybė taip lengvabūdiškai kanonizuoja, tai galima pasakyti, kad į rojų patekti kur kas lengviau, negu man sakė. Negi užtenka nužudyti karalių - ir be jokių kliūčių įžengsi į rojų, kaip tai mėgino padaryti vienuolis Ignasijus? Jums puikiai žinoma, kad šis vienuolis norėjo nužudyti Prancūzijos karalių Liudviką, o aš sutrukdžiau jam tai padaryti. Jums derėtų, šventasis tėve, padėkoti man už tai: karaliaus kraujas būtų nenuplaunama dėmė ant baltų nekalto Avinėlio, kurio atstovas žemėje jūs esate, rūbų.

- Kokias pasakas jūs čia man sekate? - pasipiktinęs sušuko Sikstas, storais pirštais lamdydamas kutus ant krėslo ranktūrio. - Vienuoliui Ignasijui buvo pavesta išlaisvinti vieną Bažnyčios hierarchą, kurį karalius Liudvikas pasodino į kalėjimą, neturėdamas tam jokios teisės. Jis ne mūsų tarnas, o Kastilijos karalienės Izabelės, kuri reikalauja jo išlaisvinimo. Kas gi davė tau teisę stoti skersai kelio tikram tikėjimui ir Viešpaties Dievo garbei? Prieš dvejus metus dėl tavęs Florencijoje kilo visokie skandalai, baisumai ir niekšybės.

- Argi niekšybė ginti savo nužudytojo tėvo atminimą? Jei ir buvo skandalas, tai aš dėl jo buvau daug mažiau kalta negu tie, kurie išdėliojo spąstus ir paspendė kilpas bejėgiui vaikui, kuriuo tada buvau aš! Ir argi karalienės

Izabelės garbei vienuolis Ignasijus kartu su Paciu rengė sąmokslą prieš Medičių šeimą?

Iečių su plokščiais antgaliais - protazanų - beldimas į grindų plyteles iškart nutraukė įpykintos jaunosios moters demaskuojamąją kalbą; moteris ryžosi nesitraukti, net rizikuodama gyvybe.

Tą akimirką salėje pasirodė naujas, didingos išvaizdos personažas. Su neslepiamu susižavėjimu veide Fjora stebėjo tvirtus jo žingsnius. Jei kas ir buvo vertas Bažnyčios aukščiausiojo hierarcho vardo, tai būtent šis žmogus; jis žengė kilimais tarsi nukritusiais lapais, apsirengęs puikiais ryškiais raudonos spalvos muaro drabužiais.

Tai, kad jis buvo sulaukęs jau pagarbaus amžiaus, matė visi, tačiau turėdamas septyniasdešimt penkerius metus, Gijomas d'Etuvilis, kardinolas kamerarijus ir Ruano arkivyskupas, išsaugojo jaunatvišką eiseną, kurios daugelis pavydėjo, pradedant popiežiumi. Aukštas, lieknas, pasitempęs, kilmingas nuo plaukų šaknų iki pat savo gražių pirštų galiukų, tikrų prelato pirštų, jis buvo turtingiausias šventosios kolegijos kardinolas. Roma buvo dėkinga jam dėl to, kad jis išgelbėjo nuo pražūties kelias bažnyčias ir dosniai dalijo savo dovanas daugybei neturtingų šeimų, nes jis buvo dar ir geras žmogus.

O dėl popiežiaus, tai jis gerbė šį buvusį vienuolį benediktiną iš kilmingos normandų šeimos, nes jame tekėjo Prancūzijos karaliaus kraujas - kardinolo senelė iš motinos pusės buvo karaliaus Karolio V sesuo; jis buvo aukštos kultūros ir plataus proto diplomatas. Be to, jis turėjo didelę iškalbos dovaną ir mąstė aplenkdamas savo laiką. Būdamas legatu Prancūzijoje, d'Etuvilis nuodugniai reformavo Sorboną ir reikalavo peržiūrėti neteisėtą Žanos d'Ark procesą.

Jo padėtis Romoje buvo išskirtinė, ir kartais popiežius pavydėjo jam.

Nepaisant amžiaus, kojų jam neskaudėjo, ir jis lengvai priklaupė ant kelio, norėdamas pabučiuoti žiedą, o pakildamas klausiamai pažvelgė į Fjorą skaisčiai žydromis akimis. Tebesėdėdamas savo raudoname krėsle, popiežius Sikstas IV sukranksėjo:

- Pažvelkite į šią moterį, mano broli! Dėl jos mes paprašėme jus ateiti čia. Jūs pažįstate ją?

- Ne, - atsakė kardinolas ir šypsodamasis pridūrė: - Jei tai būtų taip, aš manau, kad prisiminčiau ją. Ar nepasakytumėte man, šventasis tėve, kas ji?

- Ji - tiek pat kenksmingas padaras, kiek ir pavojingas. Tai Fjora Beltrami; ji buvo paskutinio Burgundijos hercogo meilužė, o dabar yra mūsų Prancūzijos karaliaus Liudviko meilužė!

Fjora taip nustebo ir pasipiktino, kad išvis prarado atsargumą ir pagarbą tokiems aukštiems asmenims.

- Koks čia prasimanymas? - sušuko ji. - Aš niekada nebuvau Karolio Drąsiojo meilužė ir jau tuo labiau karaliaus Liudviko!

- Tačiau mūsų šnipų pranešimai sako ką kita, - sumurmėjo Sikstas IV. - Ar jūs buvote, ar ne kartu su velioniu hercogu per Nansi apgultį ir iki pat jo mirties?

- Taip, netgi sekiau paskui jį. Bet aš buvau įkaitė, nors tuo metu ir buvau vieno iš jo vadų žmona, o jis laikė mane Prancūzijos karaliaus šnipe.

- Įdomu! Iš tiesų įkaitė? Tačiau mus pasiekė gandai, kad prieš paskutinį mūšį jis švelniai atsisveikino su šia įkaite ir padovanojo jai savo mėgstamą brangenybę.

- Prašau atleisti man už įsikišimą, šventasis tėve, bet argi ši moteris ką tik nepasakė, kad ji ištekėjusi už burgundų karininko?

- Prieš trejus metus aš ištekėjau Florencijoje už grafo Filipo de Selonžė, kuris buvo atvykęs kaip pasiuntinys pas magistrą Lorensą. Mes susituokėme slapta, bet paskui ta santuoka buvo pripažinta galiojančia.

- Kurgi jūsų vyras?

- Mirė, jūsų šventenybe! Nubaustas mirties bausme Dižone praėjusių metų liepos mėnesį karaliaus įsakymu, to paties karaliaus, kurio drauguže aš neva esu. Ir to nebijo sakyti man tiesiai į akis.

Popiežiaus veide pasirodė pagiežos kupina šypsena, o jo akys piktai sužaižaravo.

- Kaip visa tai nepaprasta! Prašau jus būti teisėju, d'Etuvili. Mano žmonės sučiupo šią neva burgundų damą nedidelėje pilyje netoli Plesi le Tūro pilies, kurią jai padovanojo karalius.

- Tai tiesa, - atsakė Fjora truputį pakeltu tonu. - Bet ar jums žinoma, kad karalius Liudvikas padovanojo man tą pilį, - ten dar yra mano naujagimis sūnus, guvernantė ir tarnai, - atsidėkodamas už paslaugą, kurią aš jam padariau?

- Iš tiesų didelę paslaugą, - piktai pasičiupo popiežius. - Dėl šios niekšingos būtybės kaltės vienas iš mano legatų pūva viename iš tų nežmoniškų geležinių narvų, kurie taip patinka karaliui Liudvikui. Ten jis kankinasi kartu su mūsų nelaimingu broliu kardinolu Balju.

- Taip, aš sutrukdžiau jūsų vadinamajam legatui nužudyti karalių. O dėl jūsų Balju, tai aš apie jį žinau tik tiek, kad jis išdavikas.

- Tiek triukšmo dėl kelių draugystės ženklų, parodytų Burgundijai! Hercogas mirė. Vadinasi, daugiau nėra priežasčių laikyti mūsų brolį kalėjime, štai kodėl aš ir liepiau sučiupti tave, nelaboji. Jei karalius Liudvikas kada nors panorės pamatyti tave gyvą, jis turės paleisti Balju ir ypač vienuolį Ignasijų Ortegą. Be to, jis turės paskui pateikti mums įrodymų, kad vykdys taikią politiką Florencijos atžvilgiu, nes jos šeimininkas tik ir galvoja apie tai, kaip sukilti prieš mūsų valdžią.

- Niekada Florencija nepripažino kitos valdžios, išskyrus savo vyresniųjų šventikų ir tų, kurie atnešė jai turtus, garbę ir laisvę - Medičių valdžią.

- Jūs tik paklausykite jos! - sušuko popiežius, atsistojęs svo nesveikomis kojomis ir dėl to dar labiau įniršęs. - Ši mergelė iš tiesų tarsi princesė! Ji drįsta kalbėti apie teises, laisvę ir ginčytis apie politiką! Kardinole, prašau jus skubiai išsiųsti emisarą į Prancūziją ir pranešti karaliui išpirkos sąlygas, kurias diktuosime mes. O ši moteris atsakymo palauks kalėjime.

- Tuomet jūs galite nužudyti mane vietoje, - karčiai atsakė Fjora. - Karalius niekada nesutiks su jūsų sąlygomis ir nedarys šio sandėrio, šventasis tėve! Beje, galbūt dabar jis nejaučia man jokio draugiškumo: aš pranešiau jam, kad noriu grąžinti jo mažąją pilį, nes mano sūnus negali būti auklėjamas žemėje to, kuris įsakė nužudyti jo tikrą tėvą.

- Tu nori pasakyti, jog karalius nė piršto nepajudins, kad tave išgelbėtų?

- Būtent. Liepęs pagrobti mane, jūsų šviesybė padarė didelę klaidą.

Tą akimirką salės durys atsivėrė ir magistrui Patriziui dar nespėjus pranešti apie vizitą įėjo jauna moteris ir greitais žingsniais drąsiai pasuko prie sosto. Visai jauna, žavi, tankiais puriais vario spalvos plaukais ir skaidraus kvarco spalvos su dėmelėmis akimis; vilkėjo ji taip puošniai, kad Fjora nevalingai ėmė grožėtis ja. Ji buvo apsirengusi labai elegantiška juodo satino suknele, išsiuvinėta auksu; priekyje suknelė buvo atvira ir matėsi skaisčiai raudono satino sijonas. Didžiuliai tamsiai raudoni rubinai puošė jos ilgą kaklą, korsažą, plačių rankovių užsegimus ir auksinį tinklelį, vos išlaikantį vešlius jos plaukus. Ant pečių buvo užsimetusi didelį aksominį manto, pamuštą juodo sabalo kailiu. Ausyse ir ant rankų irgi švytėjo rubinai.

Pyktis kaipmat išgaravo iš popiežiaus veido ir jį pakeitė šypsena, kai gražuolė priėjo pabučiuoti jam rankos; paskui, pabučiavusi į skruostą, ji atsisėdo ant

vienos iš pagalvėlių, gulėjusių ant paaukštinimo laiptelių, ir išskleidė puikios suknelės padurkus.

- Dukterėčia, - pasakė popiežius su lengvu priekaištu, - kada gi jūs atsikratysite šio įpročio įskristi kaip viesulas čia, visai nesirūpindama protokolu?

- Manau, kad niekada! Jei tai nepatiktų jums, jūsų nebūtų toks gyvas žvilgsnis ir ši gera šypsena, kuri man taip patinka, - pareiškė ji ir žavingai nusišypsojo; šypsena buvo skirta taip pat ir kardinolui d'Etuviliui, kuriam ji be jokių ceremonijų ištiesė ranką.

- Jūs graži, madam, kaip niekada, - meiliai pasakė jis jai.

- Ar ne tiesa? - atsakė ji su vaikišku pasitenkinimu. - Niekas nepasakys, kad pavasariop aš laukiu kūdikio!

Kai ji kalbėjo, jos žvilgsnis nevalingai kliudė Fjorą. Akimirką jų akys susitiko. Popiežiaus dukterėčios žvilgsnyje ne tik nebuvo jokios paniekos, - priešingai, Fjora sugavo jame kažką panašaus į simpatiją.

- Aš turiu ir kitą trūkumą, - ramiai pridūrė naujai atėjusioji, - mano gera klausa, todėl aš dažnai girdžiu tai, kas visai neskirta mano ausims. Be to, aš labai smalsi, ir atsitinka taip, kad kai kurie dalykai suintriguoja mane daugiau negu kiti.

- Apie kokius dalykus jūs kalbate, mano brangioji? - paklausė popiežius.

- Na, pavyzdžiui, aš norėčiau žinoti, kodėl jūsų šventenybė įsakė pagrobti šią moterį. Ir kodėl ji yra tokio naudingo sandėrio dalyvė? Karalius, apie kurį ką tik kalbėta, kartais ne jūsų karalius, monsinjore d'Etuvili?

- Galimas dalykas, madam, - atsakė prelatas, truputį paniuręs. - Bet čia kalbama apie valstybinius reikalus, ir nors ir kaip jo šventenybė mylėtų jus...

- Nepilstykite iš tuščio į kiaurą, mano broli! - nutraukė jį popiežius, vėl pradėjęs pykti. - Tai jos visai neliečia. Jūs žinote, Kotryna, kokia brangi esate mūsų širdžiai,

bet mes nenorėtume, kad įsiveltumėte į istoriją, kuri priklauso mūsų politikos kompetencijai.

- Politika - viena, o gailestingumas - kita, - drąsiai atsakė jaunoji moteris. - Aš matau priešais jus jauną, be abejo, kilmingą damą, nors ji ir dėvi šiurkštaus audinio suknelę. Be to, aš matau, kad ši moteris yra visai nusikamavusi.

- Tuomet tegul ji nusilenkia mums, užuot metusi mums iššūkį! Jūs juk nieko nežinote apie ją, Kotryna. Tai florentietė, priešas visų Pacių, kurie mums yra brangūs, kaip jums tai žinoma. Ji du kartus sukliudė mums įvykdyti mūsų ketinimus, ir būtų tikslinga nusiųsti ją į kartuves. Bet...

Fjora buvo pasiryžusi prisiekti, kad paminėjus Pacius Kotrynos akys piktai sužaižaravo. Dabar ji prisiminė ir suprato, kas yra priešais ją: iš tiesų popiežiaus dukterėčia, bet ištekėjusi, Kotryna Sforca, nesantuokinė Milano hercogo duktė, vienuolikos metų ištekinta už Džirolamo Riarijaus, popiežiaus mylimo sūnėno, kuris galbūt net buvo jo sūnus. Tai buvo juodnugaris, apie kurį kalbėjo, kad jis buvo lyg tai bakalėjininkas, lyg tai muitininkas, ir į godžias šio žmogaus rankas Sikstas norėjo atiduoti karalystę su centru Toskanoje!

- Bet, jūsų šviesybe! - drąsiai tęsė jaunoji moteris, - juk jūs dar nesate visai tikras, kad sandėris su ja neįvyks?

- Taip, tai tiesa. Pagal atsakymą, kurį magistras d'Etuvilis gaus iš Prancūzijos, mes ir nuspręsime jos likimą. O kol kas ją išsiųs į Šventojo Angelo pilį ir laikys kalėjime tiek, kiek tai patiks mūsų šventajai valiai.

- Jeigu jūs laikote ją įkaite, tai nesiųskite jos gyvos pūti jūsų kalėjime! Patikėkite ją man. Aš galėsiu saugoti ją, kaip to reikalaujama, bet su ja bent bus gerai elgiamasi, ir Prancūzijos karalius į tai atsižvelgs, jei pradės su mumis derybas.

Jo šventenybė to negalėjo ištverti, net jei tai kalbėjo moteris, kuriai jis, be abejo, jautė didelę simpatiją. Vėl atsistojęs visu ūgiu, jis įsakė:

- Dar kartą prašau, dukterėčia, nesikišti į šį reikalą! Bus taip, kaip aš sakiau: ji eis į kalėjimą, o jūs eisite su mumis vakarieniauti.

Artėjo sargybiniai. Tuomet, didelei Fjoros nuostabai, įsiterpė magistras d'Etuvilis.

- Dar minutę, šventasis tėve, prašau jus. Ar jūs pasodintumėte į Švento Angelo pilies kalėjimą šią moterį, jeigu ji būtų mainų objektas, kuriuo jūs pasikliautumėte?

- Ne. Aš nuspręsčiau išsiųsti ją į San Sisto vienuolyną.

- Tuomet kam keisti savo planus? Aš gerai pažįstu karalių Liudviką ir žinau, kad jis labai protingas. Jis ne iš tų, kurie dalija savo draugystę be jokio pasirinkimo. Ypač jei ta draugystė pasiekia tokį laipsnį, kad jis dovanoja pilį ir žemes savo kaimynystėje. Jei tik jūsų šventenybė neketina pradėti karo su mano šalimi, - dėl to mano širdis plyštų...

- Karo su Prancūzija? Jūs iš proto išėjote, mano broli!

- Tuomet nekeiskite savo pirmojo sprendimo. Įsakykite nuvesti doną... Fjorą? Ar teisingai pasakiau jūsų vardą?

- Koks gražus vardas! - sušuko Kotryna; buvo aišku, kad ji negali ilgai tylėti. - Fjora, o kaip toliau?

- Beltrami, madam, - atsakė Fjora, žemai nusilenkusi jaunajai moteriai ir nusišypsojusi. - Jūs galite pridurti: grafienė de Selonžė.

- Kokie čia saloniniai pokalbiai! - sušuko Sikstas, kurio veido spalva iš rusvos pavirto raudona. - Bet gal jūs ir teisus, d'Etuvili. Išsiųsime ją į San Sistą! Ją ten gerai saugos, ir niekada nebus vėlu nukirsti jai galvą arba pakarti, jeigu jos šeimininkas nepateisins mūsų vilčių. Tegul ją išveda ir liepia sargybinių kapitonui nedelsiant nuvesti ją ten. Vienuolyno vyresnioji laukia jos.

Fjorai reikėjo didelių valios pastangų atsisveikinti su šiuo popiežiumi, kuris nė iš tolo nebuvo panašus į jos vaizduotės sukurtą popiežių. Ir ji priklaupė beveik prie pat kardinolo d'Etuvilio kojų.

- Dėkoju jums, monsinjore, už jūsų kilniaširdiškumą. Prašau jus pasimelsti už mane ir mano kūdikį, nuo kurio mane atplėšė. Prisiekiu, kad aš verta jūsų gynimo.

Balta ranka, ant kurios spindėjo sunkus safyras, palaimino ją, paskui jis pažvelgė žydromis akimis į Kotryną, kuri tą akimirką atsisuko į Fjoros pusę:

- Dėkoju jums, madam, - oriai pasakė Fjora. - Aš to niekada neužmiršiu!

Paskui ji pati atsistojo tarp kareivių ir jų lydima žengė per salę. Ji jau buvo netoli slenksčio, kai pamatė priimamajame besigrūdančią kažkokią žmonių grupę, daugiausia tai buvo jauni ir turtingai apsirengę žmonės. Kokių trisdešimties metų, bet jau papilnėjęs žmogus kalbėjo garsiau už kitus; jis keikė tai sargybinius, tai ceremonimeistrus, kurie užstojo jam kelią ir neleido prieiti prie durų.

- Jūs praleidote mano žmoną! Aš noriu susitikti su ja! Beje, pats šventasis tėvas laukia manęs!

- Palaukite dar truputį, mesire Džirolamai! - prašė Patrizis. - Šventasis tėvas aiškiai pasakė, kad niekas jo netrukdytų.

- Galima pamanyti, kad kunigaikštienė Kotryna - svarbi asmenybė.

- Jos niekas negalėtų sustabdyti, monsinjore. Jos žavesys duoda teisę visokiam atlaidumui.

Šis pokalbis Fjoros daugiau nedomino, ir ji nuėjo savo keliu.

Ji pamatė Riarijų, jo vulgarų, grubių bruožų veidą, šiurkščius plaukus; ji atkreipė dėmesį į tai, koks nepakenčiamai šiurkštus jo elgesys, kurio nesušvelnino nė auksu išsiuvinėti drabužiai. Tas faktas, kad gražioji Kotryna ištekėjusi už šito drimbos, buvo nesąmonė -

viena iš tų, kurios, matyt, būdingos šiems daugiau negu karališkiems rūmams.

Likimas pastūmėjo ją į pasaulį, apie kurį ji neturėjo nė menkiausio supratimo net tada, kai gyveno Prancūzijoje. Šis popiežius, neturintis jokio didingumo, užsiėmęs tik gudria politika ir žemiškais rūpesčiais, kaip pasiglemžti turto; būtų įdomu sužinoti, su kokiomis maldomis jis kreipiasi į Dievą - jeigu jis apskritai meldžiasi! Šie rūmai, pilni patarnautojų ir vergų, įskaitant ir gražiąją Kotryną, laisvai įsitaisančią ant popiežiaus sosto laiptelių, - viskas tik patvirtino tai, ką ji pradėjo įtarti po savo peripetijų su Ignasijumi Ortega ir būdama Santa Liučijos vienuolyne Florencijoje. Roma, kurios keliais dar klaidžiojo tiek piligrimų, tiek vargšų žmonių, kuriuos palaikė vienintelis ir atkaklus troškimas pasimelsti prie Apaštalo kapo ir gauti Romos popiežiaus palaiminimą - ar ši Roma netampa vagių ir plėšikų prieglobsčiu?

Pati Fjora netrukus galės sužinoti, koks yra Romos vienuolynas. Nepaisant visko, ji bent ras ten ramybę, tylą ir taiką - visa tai, ko taip reikėjo jos iškankintai sielai ir kūnui. Net Santa Liučijoje jai pavykdavo pailsėti ir pamiegoti, o kaip tik tokio poilsio jai labiausiai reikėjo po visų jos patirtų išmėginimų. Truputį pailsėjusi, ji vėl galės mąstyti ir paieškos būdų, kaip kuo trumpiau naudotis popiežiaus svetingumu.

Domingas kažkur prapuolė, ir ji apie tai pagalvojo su apgailestavimu. Jis buvo jai atrama, kurios jai stigs. Vatikano kieme ją pasodino ant mulo, kurį iš karto apspito kareiviai. Jų viršininkas panėšėjo į Monteseką, su kuriuo šis, beje, kalbėjosi kelias minutes, ir ji matė tai. Vėliau ji sužinojo, kad jie - broliai, nors jų charakteriai buvo skirtingi.

Atėjo drėgna ir šalta naktis, keičianti viską aplinkui, ir tik deglų liepsna mirgėjo tarnų rankose. Pervažiavę pro didelį portalą, jie įsuko į tamsų kiemą, bet Fjoros akys greitai apsiprato tamsoje. Ji pamatė, kad naktis

nebuvo tokia tamsi, kaip jai pasirodė iš pradžių. Šviesos apšvietė tik eskorto priekyje važiavusių žmonių apsiaustus su popiežiaus herbu. Ji stengėsi įsidėmėti kelią, kuriuo ją vežė, jei pasitaikytų proga pabėgti.

Perkirtę šv. Petro aikštę, nedaug didesnę už kaimo bažnyčios šventorių, jie pravažiavo pro keletą pastatų, virš kurių vartų degė šviestuvai geležiniuose žibintuose, paskui pro tvirtovę, kurią iš esmės sudarė didžiulis cilindro formos bokštas; jo viršuje kilo didelis angelo siluetas išskleistais sparnais. Priešais tiltas, su uždarytomis krautuvėlėmis, permestas per Tibrą, kurio juodą vandenį dar buvo galima įžvelgti. Paskui įvažiavo į kažkokį tamsų labirintą, panašų į didelę statybos aikštelę su dykvietėmis. Popiežių seniai apleista Avinjono naudai, cezarių Roma ir jos milžiniški paminklai, be abejo, būtų ramiai sugriuvę ir visiškai išnykę, jei tokie popiežiai, kaip Nikolajus V ir ypač Sikstas IV, nebūtų pasirūpinę jais; jie įsakė bažnyčias atstatantiems architektams statybinių akmenų ieškoti už miesto ribos, bet neimti jų iš senų gretimų pastatų, tapusių patogiais karjerais.

Žinoma, sugrįžus popiežiams, Roma ėmė turtėti. Popiežiai statė ant Vatikano kalvos, norėdami pakeisti savo senuosius Lateranų rūmus, kuriuos nusiaubė gaisras, o aplink juos kardinolai ir aukštieji dvasininkai skubėjo pasistatyti sau dar didesnius ir prabangesnius rūmus negu išlikę senųjų šeimų rūmai. Bet visos tos statybos buvo neplaningos. Tada Romoje buvo tik kelios aikštės ir kreivos gatvelės, viena ar dvi plačios magistralės, tokios kaip Korsas, pavadinta taip todėl, kad anksčiau joje buvo rengiamos žirgų lenktynės ir asilų jojimo varžybos, taip pat žydų lenktynės. Sikstas IV, nusprendęs šią seną landynę, kur buvo vien griuvėsiai, paversti civilizuotu miestu su tiesiomis gatvėmis, grįstomis jau ne gruoblėtais vandens akmenimis, turėjo padėti nemažai pastangų, kad pastatytų sostinę, kuri atitiktų jo ambicijas. Pastatęs tiltą per Tibrą, paskui šv. Dvasios ligoninę, bažnyčių ir

vienuolynų, jis ėmė statyti Romoje naujus pastatus senų lūšnų vietoje, atverdamas akiai antikos paminklus, apaugusius laukiniais krūmokšniais ir piktžolėmis.

Šią vakaro prieblandos valandą nauji ir seni pastatai susimaišė ir pavirto pilkomis dėmėmis; Fjorai beveik nieko nesimatė, ji veltui mėgino įsidėmėti kelią tarp namų, pro kuriuos važiavo. Ji nesuprato, kad jie pakilo prie Didžiojo amfiteatro, paskui pravažiavo pro Septimijo Severo septynaukščius rūmus ir pasiekė Karakalos termas, kurių griuvėsiai kilo į tamsų dangų - tiek teliko iš didingos senovės Romos architektūros. Vis dėlto šio senovės vaiduoklio iš tamsaus ir raudono akmens didybė patraukė Fjoros dėmesį, ir ji paklausė kapitoną, koks pastatas čia buvo. Jis atsakė ir su ironija pridūrė:

- Jūs turėsite pakankamai laiko grožėtis šiais griuvėsiais. Štai San Sisto vienuolynas, kur aš vežu jus, - jis kaip tik priešais.

Ir iš tiesų truputį žemiau nuo kelio, kurio paviršiuje dar matėsi didelės Romos plokštės, kilo gelsvai raudonos sienos, už kurių buvo matyti vešli augmenija, žemi, bet gražūs pastatai ir kvadratinė bažnyčios varpinė. Kai kortežas sustojo, visi išgirdo bažnytinį giedojimą, kurį slopino storos sienos, ir varlių kvaksėjimą netolimoje baloje.

Odine pirštine apmautu kumščiu vienas iš kareivių garsiai pabeldė į vartus, kuriuose buvo siauras langelis. Jis beldė tol, kol už pinučių pasirodė švelnus vartininkės su baltu antkrūtiniu veidas.

- Jo šventenybės popiežiaus vardu, atidarykite! - įsakė kapitonas, stovėjęs šalia Fjoros. - Aš atvežiau jums tą, apie kurią jums buvo pranešta anksčiau.

Langelis užsitrenkė, ir vartai pamažu, be jokio triukšmo atsivėrė. Paskui pasirodė ir pati vartininkė su baltais drabužiais.

- Tesaugo Viešpats mūsų švenčiausiąjį tėvą! - sušnibždėjo ji persižegnojusi. - Įeikite, mano sesuo. Mes jūsų iš tiesų laukėme.

Fjora nušoko nuo mulo ir nuėjo į priekį, o eskortas ėmė lėtai trauktis atgal, nes vyrai, kurie nebuvo dvasininkai, neturėjo teisės įeiti į vienuolyną. Vienuolės balsas buvo minkštas, o iš bažnyčios sklindantis giedojimas - gražus ir darnus. Vienuolė ištiesė Fjorai blyškią ranką, ir ji natūraliu gestu įdėjo į ją savąją. Fjoros nerimas, nepasitikėjimas ir baimė iškart išnyko. Negi šis vienuolynas taps jai ramybės uostu?

Tryliktas skyrius

San Sisto sodas

San Sisto dominikonų vienuolyne, kurį ypatingai globojo popiežius, mėgo ieškoti priebėgos kilmingos panelės, nutarusios pabėgti nuo žemiškų rūpesčių, bet pasitaikydavo, kad ten rasdavo prieglobstį kokia nors jauna našlė arba garbingo elgesio moteris. Atvykusią tiesiai iš Vatikano, Fjorą ten maloniai sutiko motina Džirolama; tai buvo garbinga moteris, kadaise, matyt, labai graži ir įpratusi įsakinėti. Jos šviesios akys žvelgė tiesiai, balsas buvo melodingas, o retai nušviečianti veidą šypsena - labai nuoširdi, todėl Fjora iškart pajuto jai palankumą. Išvengusi budelio rankų, o paskui kalėjimo kameros, ji mielai atsidavė į motinėlės Džirolamos rankas.

- Jūs labai blogai atrodote, - pasakė ji, su gailesčiu apžiūrinėdama savo naująją globotinę. - Ar tik nesergate?

- Ne, motinėle, nemanau. Tiesiog aš du mėnesius keliavau jūra ir labai sunkiai ištvėriau tai. O prastas maistas padarė visa kita.

- Suprantu. Aš palydėsiu jus į jūsų kambarį, ten jums atneš pavalgyti.

- Ar negalima, kad atneštų vandens nusiprausti? Štai jau kelios savaitės, kai aš kaip reikiant nesiprausiau.

- Aš nesiryžau pasiūlyti jums to, - pasakė vienuolyno vyresnioji su lengva šypsena. - Esu turėjusi globotinių, kurios nemėgo rūpintis savo kūnu, ir prisipažįstu, aš nemėgau jų dėl to. Jums atneš vandens, baltinius ir drabužius, bet aš galiu pasiūlyti jums tik naujokės drabužius.

- Aš būsiu laiminga galėdama nešioti juos. O dėl šitų...

- Juos išskalbs, ir jeigu jums daugiau jų neprireiks, tai atiduos vargšams. Aš manau, kad kol jūs būsite pas mus, jų jums nereikės. O dabar eime! Tiesą sakant, aš manau, kad jums pirmiausia reikia pailsėti.

Celė, į kurią ji įėjo, vedė į galeriją su nedidelėmis kolonomis, pro kurias matėsi sodas. Joje stovėjo siaura lova su baltomis užuolaidomis ir kuklūs baldai; tai Fjorai labai priminė celę, kurią ji turėjo Santa Liučijoje, Florencijoje, po katastrofos, apvertusios visą jos gyvenimą.

Vienuolyno sesuo, atėjusi pas ją, uždegė nedidelę krosnelę, kad ne taip jaustųsi šalta drėgmė ir kad ji galėtų nusiprausti per daug nesušaldama. Ji įmerkė rožę į mažą majolikos vazelę ir ėmė linksmai čiauškėti, purtydama antklodes ir tiesdama švarias paklodes.

Fjora sužinojo, kad jos vardas - sesuo Cherubina; tai retas vardas, bet jį atitiko jos rausvas putlus veidelis ir žydros akys. Cherubina buvo Spoleto apylinkių valstiečio duktė; jo senjoras atidavė ją į vienuolyną kartu su savo jaunesniąja dukra Priska, netikra seserimi valstiečio dukters, kuri buvo labai prisirišusi prie jos. San Siste ji gyveno jau beveik penkerius metus ir jautėsi čia visai laiminga - ji negalėjo įsivaizduoti, kad pasaulyje yra gražesnių vietų. Bet jos sesuo Priska mirė nuo nepagydomos ligos.

- Nieko nepadarysi, - baigė ji, sielvartingai skėstelėjusi rankomis. - Kaltos pelkės, kurios tvyro netoli vienuolyno. Vasarą čia daug uodų, o jie platina maliariją.

Žodžiu, San Sistas gal ir gražiausia vieta pasaulyje, bet, galimas dalykas, viena iš labiausiai nesveikų. Ačiū Dievui, vasara greitai baigsis, o iki to laiko, kai ji vėl ateis, Fjora tikėjosi palikti šį vienuolyną. Bet šį vakarą gulėdama ant švarių paklodžių, kvepiančių bergamotėmis, prieš tai suvalgiusi vakarienei makaronų su baziliku ir skanių vaisių salotų, jaunoji moteris pamanė, kad, nepaisant uodų, šis vienuolynas buvo viena iš tų privilegijuotų vietų, kur skausmas nurimsta ir kur dar galima tikėti Dievo gailestingumu.

Sesuo Cherubina truputį nusivylė dėl to, kad Fjora neatsakė jai tuo pačiu atvirumu, bet ši atsiprašė pasakiusi, kad labai pavargo ir nori miegoti, ir pažadėjo kitą kartą būti kalbesnė.

Nuostabus jausmas, kad esi toli nuo žmonių pykčio ir gali visiškai priklausyti sau, neapleido Fjoros ir kitas dienas. Švelniai, bet tvirtai vadovaujamas vyresniosios Džirolamos, vienuolynas, atrodė, gyvena kaip viena didelė šeima, kurios kiekvienas narys, matyt, buvo patenkintas savo likimu. Ramios vienuolės dominikonės rado darbe, muzikoje, maldoje ir apmąstymuose taiką ir dvasios pusiausvyrą, kurią teikia religinis gyvenimo būdas. Už San Sisto sienų nesigirdėjo gatvės triukšmo, intrigų šnabždesio, agonijos šauksmo aukų, kurios kiekvieną naktį voliojosi gatvėse arba sankryžose dėl amžinai besivaidijančių šeimų - Orsinių ir Kolonų, kurie buvo galingiausi ir nepasidalijo Romos valdžios. Vienuolyne šlovino Viešpatį Dievą ir dirbo jo garbei. Todėl pamaldos čia buvo nepaprastai gražios. Fjorai patiko dalyvauti jose ir giedoti kartu su vienuolėmis, kurios priėmė ją paprastai ir mielai ir nieko neklausinėjo.

Be abejo, žinojo, kad ji florentietė, vienintelė vienuolyne, ir netrukus visos sužinojo, kad ji buvo vieno

iš geriausių Karolio Drąsiojo karo vadų našlė. Bet vienuolės absoliučiai nieko nebuvo girdėjusios apie velionį Burgundijos hercogą, išskyrus vieną, kuri, šiek tiek padvejojusi, kartą susitiko su Fjora sode.

Šis sodas jaunajai moteriai buvo mėgstama poilsio vieta, ir kai tik turėdavo laiko, ji atsisėsdavo ten ant suolelio su kokiu nors rankdarbiu arba lėtai vaikštinėdavo gerai prižiūrimomis alėjomis. Jis visai nebuvo panašus į sodą prie namo nei net į Beltramio vilos sodą Fjezolėje, kurį Fjora taip mėgo. Nors artėjo žiema ir beveik visos gėlės nuvyto, šiame sode augo didžiulė pamario pušis, o aplink ją - citrinmedžiai ir granatų medžiai, taip pat lauravyšnės. Takeliai buvo iškloti marmuro plytelėmis, o fontanuose dar čiurleno vanduo. Čia buvo daugybė ir kitokių Viduržemio jūros augalų, kurių kvapas sklido visur. Žinoma, buvo ir gerai prižiūrėtas daržas, kurį nuo vėjų saugojo kiparisai. Visa tai buvo genialaus, bet truputį pamišusio sodininko kūrinys.

Ji sėdėjo ant suolelio, kurį nusižiūrėjo pirmąją savo atvykimo dieną, ir laikė rankoje užtiesalą altoriui, ketindama jį siuvinėti, bet šį kartą jos pirštai nebėgiojo audiniu. Čia Fjora pamatė, kad prie jos ateina jauna vienuolė. Ji atkreipė į ją dėmesį kapeloje dėl jos angeliško balso, o ir jos veidas pasirodė Fjorai kažkuo pažįstamas. Fjora draugiškai nusišypsojo jai, leisdama suprasti, kad ši nesivaržydama prieitų, nes mergina aiškiai nedrįso.

- Jūs norite pasikalbėti su manimi, sesele?

- Prašau atleisti man, kad sutrukdžiau jums, - pasakė jaunutė vienuolė, smarkiai rausdama.

Iš visa ko matėsi, kad ji neseniai apsigyveno vienuolyne, nes buvo apsivilkusi, kaip ir Fjora, baltais naujokės rūbais.

- Priešingai, jūs radote mane nieko neveikiančią, nes, kaip matote, aš tik sėdėjau ir svajojau. Prašom prisėsti ant šito suolelio.

- Ačiū. Štai jau kelios dienos, kai aš norėjau pasikalbėti su jumis, bet man reikėjo tam pasitelkti visą drąsą. Dalykas tas, kad mums pasakė, jog jūs iš Florencijos ir esate ištekėjusi už didelio žmogaus iš Burgundijos. Ir aš norėjau sužinoti... ar jūs kartais ne grafienė de Selonžė?

- Taip, - atsakė nustebusi Fjora. - Kaip jūs įspėjote?

- Dėl Dievo, negalvokite, kad aš mirštu iš smalsumo. Jūs geriau suprasite mane, kai aš pasakysiu jums, kas aš.

- Jūs sesuo Serafina. Aš klausinėjau apie jus, nes man labai patinka, kaip jūs giedate.

- Teisingai. Čia aš sesuo Serafina, bet pasaulietiškame gyvenime aš buvau Antonija Kolona.

Fjorai staiga toptelėjo į galvą mintis, ir ją iškart apėmė džiaugsmas.

- Batistas! - sušuko ji. - Kaip tik apie jį iškart pagalvojau. Jūs jo giminaitė?

- Mūsų motinos - seserys, ir mes su juo vienodo amžiaus. Jei mes būtume dvyniai, tai vis tiek nebūtume artimesni. Išvažiavęs jis man dažnai rašydavo... ir daug pasakojo apie jus. Man atrodo, jūs buvote draugai?

- Daugiau negu draugai! Jūs sakote, kad jis jums kaip brolis. Man jis irgi buvo tarsi brolis - jaunas brolis, labai atidus ir malonus. Kai aš buvau Burgundijos hercogo įkaitė, tik Batisto dėka nepuoliau į visišką neviltį toje situacijoje, į kurią aš patekau. Bet po hercogo Karolio laidotuvių jis dingo, ir aš daugiau nieko nežinau apie jį. Dabar jūs galite man ką nors pranešti apie jį? - pridūrė Fjora pagyvėjusi. - Manau, kad jis grįžo į Romą?

- Ne. Jis liko ten!

Sesuo Serafina nusuko akis, kad pašnekovė nepamatytų jos ašarų, ir Fjoros džiaugsmą kaipmat pakeitė susirūpinimas.

- Jis liko Nansi? Bet kodėl? Jis nebuvo sužeistas per paskutinį mūšį, kai žuvo hercogas, ir man sakė, kad dėl jauno amžiaus jo nepaėmė į nelaisvę.

- Iš tiesų jis galėjo grįžti. Toje šalyje jis liko savo noru. Jis paprašė, kad jį priimtų tarp tų vienuolių, kuriems pavesta saugoti kapą žmogaus, kurį jis vadino didžiuoju Vakarų hercogu. Jis niekada negrįš!

Šį kartą Serafina verkė neslėpdama savo ašarų, o nusiminusi Fjora nežinojo, kaip nuraminti vargšelę ir sumažinti jos sielvartą. Tą momentą ji smarkiai priekaištavo sau: visiškai atsidavusi vėl surastai meilei, ji visai užmiršo pažą ir paliko jį Nansi, net nepamėginusi vėl su juo susitikti. Vis dėlto Batisto elgesys buvo nesuprantamas. Negi jis taip mylėjo hercogą, kad panoro likti amžinu jo tarnu? Negi jis nutarė palaidoti kartu su juo visas žemiškas viltis? Negi jis nutarė amžinai likti prie jo kapo? Kokia absurdiška mintis! Kas gi tada įvyko prie Sen Žano tvenkinio, kur Batistas palydėjo tuos, kurie ieškojo nugalėto žmogaus kūno? Kas sukrėtė šį jaunuolį, svajojusį apie šlovę, mylėjusį gyvenimą, kai jis išvydo pusiau suėstą lavoną? Jis buvo jaunas, gražus, turtingas ir kilnus. Ko gi dar norėti? Galbūt meilės? Meilės, kuri laukė tik jo ir niekada nedrįso ištarti savo vardo?

- Pas mus niekas nesuprato, kodėl jis taip nutarė, o visų mažiausiai - mūsų dėdė kunigaikštis Selanas, su kuriuo Batistas nuvažiavo į burgundų kariuomenę. Jis viską padarė, kad sugrąžintų jį, bet susidūrė su tokia nepalenkiama valia... Batistas tvirtai nusprendė tapti vienuoliu.

- Tai tiesiog absurdiška! Kaip galima pasišvęsti religijai be šeimos galvos sutikimo? Jo tėvas sutiko su tuo?

- Jokiu būdu! Jis labai daug tikėjosi iš Batisto.

- Tuomet kodėl nepabandžius kreiptis į popiežių? Aš žinau, kad jūs esate viena iš dviejų įtakingiausių Romos šeimų.

- Taip buvo anksčiau, o dabar - ne. Dabar pirmauja Orsiniai, nes princas Virdžinijas - geriausias kunigaikščio Riarijaus draugas, o kunigaikštis - mylimiausias iš penkiolikos šventojo tėvų sūnėnų. Žinoma, mes neatsisakėme karo su šia banditų šeima, bet šiuo metu rizikuojame.

- Penkiolika sūnėnų? Kas per šeima! Vieni vyrai!

- Ne. Yra ir merginų, kurias sėkmingai išteka. O dėl vaikinų, tai jeigu iš jų nepadaro kardinolų, tuomet jie tampa tikrais sinjorais. "Kunigaikštis" Džirolamas, vedęs mylimą nesantuokinę Milano hercogo dukterį, gavo Romaniją ir tikisi gauti Florenciją. Kitas yra Romos prefektas, kardinolas Džulianas dela Roverė*, Lozanos, Avinjono, Konstanco, Mendės, Savonos, Vivjė ir Verčelio arkivyskupas. Jo rūmai Vazo, atimti iš mūsų, tiesiog prigrūsti retenybių, juos dažnai lanko dailininkai, eruditai ir poetai, nes jis daugiau domisi Graikijos ir Romos civilizacija negu Evangelija. Kitas tiesiog išsigimėlis, vedė Neapolio karaliaus nesantuokinę dukterį, kurią privertė tekėti, kaip Sforcos Kotryną. Aš negaliu jums visko pasakyti, bet artimiausiu metu jaunasis Rafaelis Riarijus, kuriam septyniolika metų ir kuris mokosi Pizoje, gaus kardinolo kepurę su San Džordžijo in Velabo** titulu, ir tai, žinoma, ne paskutinis dalykas, kuriuo popiežius apdovanos savo šeimą. Roma ir net visa Italija yra jam tik didžiulis sodas, iš kurio jis vagia saldžiausius vaisius, kad padovanotų juos saviesiems; jis pasirengęs susidoroti su tais, kurie jam nepatinka.

- O jūs, Kolona, jūs nepatinkate jam?

- Žinoma. Bet, laimei, mes turime daug draugų ir šalininkų. Tai leidžia mums kenkti tiems žmonėms, kiek tik galime.

---

* Būsimasis popiežius Julijus II, kurio popiežiavimo metais Mikelandželas ištapė Siksto kapelą.

** Kiekvienas kardinolas buvo tarsi Romos parapijos kunigas.

Fjora tiesiog netikėjo savo ausimis. Ši mažytė vienuolė, paskyrusi save maldoms, visuotiniam atleidimui, atsiskyrimui ir vienintelei Dievo meilei, ką tik jos akivaizdoje nusimetė dievobaimingumo kaukę ir parodė savo sielą, kupiną pagiežos ir galbūt neapykantos. Ji pateisino žudynes, kurios vyko kasnakt Romoje. Tada Fjora paklausė jos:

- Jūs atėjote čia, Serafina, savo noru?

- Norėčiau, kad kai mes vienos, jūs vadintumėte mane Antonija. - Kokią minutę ji patylėjo, nesiryždama daugiau atsiverti. Bet, matyt, pamaniusi, kad pasakė ir taip jau pernelyg daug, tęsė: - Dėl jūsų klausimo pasakyčiau, jog aš pati nutariau tapti vienuole, kad nereikėtų tekėti už Leonardo dela Roverės, to paties, kurį apvesdino su neapoliete. Mano tėvui pavyko išvengti didelių nemalonumų tik dėl to, kad jis paliko šitam niekšui didelę dalį mano kraičio. Prisipažinsiu, aš buvau pasipiktinusi, kai patekau čia, bet dabar nenoriu palikti vienuolyno. Kam man tai, jei Batistas daugiau negrįš?

Didelėse juodose akyse, taip panašiose į pažo akis, kad Fjorai ėmė svaigti galva, ji pamatė baisią neviltį ir panoro apglėbti šį vaiką, kaip mažą nelaimingą sesutę. Bet Antonijos elgesys rodė, kad ji nesutiktų priimti šio gailesčio.

- Jūs taip mylėjote jį?

- Aš myliu jį kaip ir anksčiau ir mylėsiu, kol gyva būsiu. Nekalbėkime daugiau apie mano nelaimes. Norėčiau, kad jūs papasakotumėte apie jį, nes jūs ilgai gyvenote šalia jo.

- O! Daugiau kaip metus - nuo pirmosios Nansi apgulties iki antrosios...

- Ištisus metus! Aš atiduočiau gyvybę už tą laiką ir noriu prisipažinti jums: aš pavydėjau jums, niekinau jus. Jis sakė man, kad jūs tokia graži. Ir jis buvo teisus.

- Ačiū. Bet jūs buvote neteisi. Kas mus pažinojo prieš metus, galėtų jums pasakyti, kad mes buvome lyg

ir ginklo draugai, nes Batistas, kaip ir aš, irgi buvo įkaitas. Juk jis atsakė už mane savo galva, jei aš būčiau mėginusi bėgti. O hercogas Karolis mokėjo visokiomis priemonėmis pasiekti to, ko jis norėjo. Aš gailiuosi dėl to, kad nepamėginau pasimatyti su Batistu prieš išvykdama iš Nansi, bet pažadu jums, kad jei man pavyks grįžti į namus, - o aš tikiu tuo, - tai aš nuvažiuosiu pas jį ir pasieksiu, kad Batistas pasakytų man, kodėl jam šovė į galvą tai padaryti.

- Bet netgi jei jis ir grįžtų, aš dabar tik sesuo Serafina...

- Jūs tik naujokė, ir jis, matyt, kol kas irgi tik naujokas. Pasistenkite kuo ilgiau netapti vienuole ir melskitės, kad man pavyktų pabėgti.

Vaikiškai naiviai Antonija apsikabino ją už kaklo ir pabučiavo į abu skruostus. Vos prieš keletą minučių jos didelės juodos akys buvo apsiblaususios, o dabar jos žibėjo kaip žvaigždės nakties danguje.

- Aš viską padarysiu, kad padėčiau jums! - pažadėjo ji.

Ji nespėjo daugiau pasakyti - prie jų bėgo sesuo Cherubina, pasikėlusi apatinį sijoną, kad galėtų greičiau judėti. Kartkartėmis ji atsigręždavo pažiūrėti, ar iš paskos niekas nesiveja.

- Eikite greičiau iš čia, sesuo Serafina! - dusdama pasakė ji. - Mūsų motina vienuolyno vyresnioji eina čia kartu su kardinolu vicekancleriu; jis nori matyti jus, dona Fjora.

- Vicekancleris? Kas jis? - paklausė Fjora. - Aš jau susipainiojau tarp visų šitų kardinolų.

Bet sesuo Serafina jau pabėgo ir išnyko už citrinmedžių. Jai atsakė Cherubina:

- Jo šventenybė kardinolas Bordžija, ispanas ir labai gražus vyras. Jo akys tarsi žėrintys angliukai.

Po kurio laiko, priklupusi ir bučiuodama prelato žiedą, Fjora pagalvojo, kad sesuo Cherubina - beje, nubėgusi

taip pat greitai, kaip ir atbėgo, būdama tokia naivi, labai tiksliai apibūdino kardinolą: po juodais antakiais Rodrigo Bordžijos akys degė kaip angliukai, užtat jo šypsena, apnuoginusi gražius baltus dantis, buvo maloni, kai jis dėkojo motinėlei Džirolamai už tai, kad ji teikėsi atvesti jį pas savo globotinę. Nors ji buvo su trumpa balta mantija, kuri griežtino jos išvaizdą, jos veidas nuraudo kaip vyšnios, iš kurių Peronelė virė skanią uogienę. Kai ji nutolo, Fjora pastebėjo, kad jos eisena pasidarė kažkaip neįtikimai lengva.

Apsirengęs puikiu balto kaip sniegas šermuonėlio apsiaustu ir ryškiai raudona aksomo sutana, kardinolas pastovėjo laukdamas, kol ji dingo iš akių, ir tik paskui atsigręžė į pakilusią Fjorą, po to apžvelgė puikią augmeniją šalia suolo. Matyt, kardinolo nepatenkino tai, ką jis pamatė, ir jis staiga pasakė:

- Ar nenorėtumėte truputį pasivaikščioti? Mes galime nueiti iki baseino, kurį aš matau štai ten. Man visada patiko fontanai. Jų, kaip ir varpų, patys harmoningiausi balsai, kuriuos žemė gali dovanoti Aukščiausiajam. Ten yra ir suolelis, kur mums bus labai patogu pasikalbėti.

Iš to, kas pasakyta, Fjora suprato, jog gražusis kardinolas nemėgsta muzikos ir jog jis labai nori, kad niekas neišgirstų, ką jis ketino jai pasakyti. Ją nustebino štai kas: ji niekada nematė jo anksčiau, ir jeigu jį atsiuntė pas ją popiežius - o iš visa ko sprendžiant buvo taip, - tai ji negalėjo suprasti, ką gi tokio konfidencialaus jis ketina jai perduoti.

Kukliai žengdama per nedidelį nuotolį nuo savo impozantiško lankytojo, Fjora šnairomis stebėjo jį. Ji pamatė, kad ant jo raudonų pirštinių buvo ne tik kardinolo žiedas, bet dar ir masyvūs žiedai su brangakmeniais, kad jo drabužiai buvo išsiuvinėti auksu, kad virš trumpos pelerinos kabėjo žmogaus delno dydžio auksinis kryžius, papuoštas dideliais rubinais, ir kad raudona plačiabrylė skrybėlė, - ypatingo rango skiriamasis

ženklas, - dengianti išdidų Bordžijos veidą, buvo su aukso kutais. Net kardinolas d'Etuvilis, taip sujaudinęs Fjoros vaizduotę, nebuvo taip puošniai apsirengęs. O dėl popiežiaus, tai ji visai užmiršo jį, žiūrėdama į šį nepaprastą jo "brolio Kristuje" prašmatnumą.

Kai jie pasiekė minėtą suolelį, kardinolas atsisėdo, išskleidęs aplink save tokią muaro ir aksomo jūrą, kad Fjorai neliko vietos. Beje, Bordžija net nepasiūlė jai sėstis. Ji taip ir liko stovėti priešais jį, nedrįsdama pirmoji nutraukti tylos, kuria lankytojas aiškiai mėgavosi. Savo liepsnojančiomis akimis jis taip įdėmiai apžiūrinėjo jaunąją moterį, kad Fjoros skruostai lengvai paraudo. Jis ir toliau apžiūrinėjo ją su aiškiu pasitenkinimu, kuris nežymiai pavirto į geraširdišką šypseną. Pagaliau jis teikėsi prabilti:

- Nepaisant kalbų, buvimas San Siste teigiamai veikia jūsų sveikatą, dona Fjora. Vos atvykusi čia, jūs atrodėte labai blogai, bet dabar to nepasakysi, jūs vėl atgavote savo buvusį grožį.

Fjorą nustebino tokia pokalbio pradžia; ji buvo dėkinga jam dėl to, kad jis vengė tokių žodžių, kaip "mano dukra" ir "mano vaike", kuriuos taip dažnai vartoja bažnyčios tėvai. Be abejo, jis buvo galantiškas vyras, bet dvasininkai paprastai retai sako komplimentus.

- Dėkoju jūsų šventenybei už rūpinimąsi manimi, - atsargiai pradėjo Fjora, - bet aš nesuprantu, kaip jūs galėjote tai pamatyti. Neprisimenu, kad mačiau jus, kai atvykau į Vatikaną.

- Užtat aš jus mačiau, bet ne tada, kai jūs ką tik atvykote, o kai palikote rūmus. Jūs iš tų moterų, kurios kelia susidomėjimą, ir aš panorau geriau pažinti jus. Tai buvo palyginti nesunku. Aš puikiai sutariu su kardinolu d'Etuviliu, kuriam dėl jūsų buvimo Romoje kyla didelių keblumų.

- Nesuprantama - kodėl. Jei aš gerai supratau, jam pavesta tik pranešti Prancūzijos karaliui, kad popiežiaus

įsakymu aš buvau pagrobta už kelių žingsnių nuo jo rezidencijos, uždaryta laive ir atvežta čia po kelionės, kuri truko du kartus ilgiau negu paprastai.

Rodrigas Bordžija nusijuokė. Jis mėgo juoktis, nes tada pasirodydavo gražių dantų eilė, ir moterų akyse jis būdavo dar žavingesnis.

- Ir jums atrodo, kad tai lengvas vaidmuo? Aš neturėjau laimės pažinti karaliaus Liudviko ir gailiuosi dėl to, bet sprendžiant iš to, ką esu girdėjęs apie jį, tokia žinia vargu ar jam patiks, ypač su tokiomis sąlygomis, kurias kelia popiežius ir kurių nepriimtų nė vienas karalius. Vienuolis Ignasijus Ortega, kurį aš gerai pažįstu, tėra tik pavojingas fanatikas, ir jis turėtų dėkoti Dievui už tai, kad jo dar nenužudė. Šiaip ar taip, būdamas jo vietoje, aš tai padaryčiau. O dėl kardinolo Balju, tai jis tėra tik patogi dingstis leisti jo šventenybei kištis į Prancūzijos reikalus. Ar galiu aš paklausti, kokie tikrieji karaliaus Liudviko jausmai jums?

Fjora suprato, kad jų pokalbis pakrypo gana keista linkme, ir jei tik čia nebuvo spąstai, tai popiežius niekuo dėtas.

- Sužinoti karaliaus jausmus visada buvo gana sunkus dalykas, monsinjore, nes jis moka juos puikiai slėpti. Tačiau aš manau, kad karalius jaučia man draugiškumą, nes jis įrodė tai.

- Bet ne meilę?

- Niekaip nesuprantu, iš kur kyla tokie gandai. Aš pati žinau, kad karalius niekada neturėjo meilužių.

- Jis turėjo jų anksčiau, kai buvo jaunesnis. Su tomis meilužėmis jis netgi turi vaikų, bet jo amžius ir sveikata, kuri, kaip kalbama, nėra per daug gera...

- Turėjo jis jų ar ne, manęs tai neliečia, monsinjore. Jeigu jūs galite palydėti mane iki kapelos, aš pasiryžusi prisiekti jums Evangelija, kad nesu karaliaus Liudviko meilužė ir niekada ja nebuvau. Juk todėl aš ir sakiau popiežiui, kad jis sudarė kvailą sandėrį. Liudvikas,

Prancūzijos karalius, niekada ir niekuo nenusileis, kad sugrąžintų mane.

- Ir jis ypač nepaliks Florencijos, o tai kaip tik yra pagrindinis popiežiaus tikslas. Todėl aš ir panorau susitikti su jumis.

- Ko gi jūs laukiate iš manęs? Kad padėsiu popiežiui atsikratyti Medičių? Nė nesitikėkite to! Aš pirmiausia esu florentietė, ir Medičiai brangūs man kaip ir anksčiau. Aš nieko nedarysiu prieš juos, nors tai ir kainuos man gyvybę!

- Aš nė mintyse to neturėjau! Nors ir nejaučiu didelės meilės Lorensui ir jo broliui, tačiau man nepakeliama mintis, kad Riarijus taptų Florencijos šeimininku. Aš atėjau ne kalbėtis su jumis apie politiką, o tiesiog pasakyti jums štai ką: kardinolo rūmai, o ypač Bažnyčios vicekanclerio rūmai yra neprieinama priebėga, prie kurios slenksčio popiežiaus valia praranda galią.

Jis nutilo, matyt, norėdamas, kad jo pasakyti žodžiai būtų svaresni. Girdėjosi tik, kaip čiurlena fontano vanduo, trykšdamas į viršų ir spindinčiais purslais krisdamas į balto marmuro baseiną. Fjora priėjo prie baseino ir panardino ranką į jį, leisdama pro pirštus švaraus ir skaidraus vandens sroveles, gaivindama juos, lyg norėtų grįžti į realų gyvenimą.

- Argi vienuolynas, kuriame aš esu, nėra priebėga?

- Ne visai. Jus apgyvendino čia ir bet kuriuo metu gali iškeldinti; nesvarbu, ar jūs to norite, ar ne. Pas mane kitaip.

- Aš puikiai suprantu, bet kodėl jūs norite suteikti man prieglobstį? Juk jūs vienas iš įtakingiausių ir aukščiausią vietą užimančių žmonių popiežiaus rūmuose ir...

- Ką tik sakiau jums apie tai: aš atėjau kalbėti su jumis ne apie politiką. Žinokite, kad aš ne visada pritariau Vatikano politikai. Ir galbūt aš norėčiau būti labiau tikras dėl savo ateities, padaręs paslaugą

Prancūzijos karaliui. Be to, mane apims nepaguodžiama širdgėla, jeigu jums atsitiks nelaimė, nes aš, būdamas tikras idalgas, ištikimai tarnauju moterims, kurias aš vertinu kaip meno kūrinius. O jūs esate ir viena, ir kita.

Fjora nukratė nuo rankų vandens lašus ir pasitaisiusi šydą, dengiantį jos galvą, priėjo prie Bordžijos. Šis atsistojo.

- Būkime atviri, monsinjore! Man čia gresia pavojus?

- Galbūt ne pačiu artimiausiu metu, bet jis gali kilti netikėtai greitai. Mane pasiekė tam tikri gandai, kuriuos aš norėčiau patikslinti. Žinoma, aš suprantu, kad po viso to, ką jums teko iškentėti, jums sunku patikėti kuo nors, bet paklausykite manęs: jei taip atsitiktų, kad kas nors sukeltų jums nerimą, žinokite, kad nuo rytdienos vienas iš mano žmonių gaudys žuvis gretimame tvenkinyje. Jeigu jums reikės pagalbos, meskite akmenį, suvyniotą į tokį pat šydą, per šią sieną. Jūsų lauks.

Tai taip nustebino Fjorą, kad ji kurį laiką tylėjo nežinodama, ką atsakyti. Paskui tyliai pasakė:

- Jūsų gerumas trikdo mane, monsinjore, bet jeigu aš persikelsiu pas jus, ar nebus taip, kad paprasčiausiai vieną kalėjimą pakeisiu kitu? Jeigu jūs iš tikrųjų norite padėti man, tai padėkite grįžti į Prancūziją.

- Viskam savas metas! Jūs negalėsite palikti Romos. O jūsų pabėgimas sukels ištisą audrą, todėl viską reikia daryti pamažu. Jūs taip skubate grįžti į savo namus?

- Aš turiu trijų mėnesių sūnų, monsinjore. Jo tėvas žuvo, ir vaikas neturi nieko, išskyrus mane.

- Nepraraskite vilties ir pasikliaukite manimi. Svarbiausia - suteikti jums patikimą prieglobstį, o jau paskui mes pagalvosime, kaip jums išvykti.

Pokalbis buvo baigtas. Kardinolas jau kėlė brangakmeniais nusagstytą ranką palaiminimui, ir Fjora buvo priversta nulenkti galvą, bet tame galvos judesyje nebuvo pagarbos. Tiesiog reikėjo laikytis padorumo, nes jai kilo

klausimas, ar iš tiesų šis žmogus, taip švelniai žvelgiantis, priklauso Bažnyčiai. Jeigu jis būtų atėjęs čia vienas, o ne lydimas Džirolamos, ji iškart būtų suabejojusi.

- Pagalvokite! - sušnabždėjo jis, beveik nejudindamas lūpų. - Bet galvokite greičiau!

Raudonos šilkinės sutanos padurkai tyliai nušlamėjo baltomis plytelėmis. Fjora pažvelgė į impozantišką tolstančio prelato figūrą. Šis nepažįstamasis spinduliavo kažkokį nepaaiškinamą žavesį, bet per dvejus dvasinių kančių metus nepasitikėjimas tapo toks natūralus Fjorai. Kad gražuolis kardinolas norėjo įgyti Prancūzijos karaliaus palankumą, nebuvo nieko nepaprasta. Būdamas daug jaunesnis už popiežių, jis galėjo tikėtis gauti popiežiaus tiarą, ir Prancūzijos karaliaus draugystė tuomet būtų jam labai svarbi, bet siekti šio pranašumo, be abejo, buvo rizikinga, ir suteikdamas bėglei prieglobstį jis rizikavo.

Laikas prabėgo nepastebimai, saulė jau leidosi, dangus buvo raudonas kaip kraujas, ir tai rodė, kad rytoj bus vėjuota diena. Tokio dangaus fone sodo medžiai atrodė juodi ir jaunajai moteriai iškart pasidarė šalta. Ji priėjo prie suolelio, ant kurio buvo palikusi rankdarbį, įsidėjo jį į drobinį krepšelį ir lėtai pasuko vienuolyno link, kurio freskos jau pamažu blyško purpurinėje šviesoje. Ji ėjo susimąsčiusi, prislėgta savo vienatvės. Ją kankino mintis, kad ji beviltiškai pasimetė šiame nepažįstamame ir priešiškame pasaulyje, pilname spąstų, kurie buvo tuo baisesni, kad iš išorės atrodė taip gražiai ir patraukliai.

Staiga ji panoro vėl pamatyti savo sūnų, brangiąją Leonardą, gerąją Peronelę ir jos niūrųjį Etjeną, Floraną, kuris taip nuoširdžiai mylėjo ją, savo namą, apaugusį vijokliais ir su neužmirštuolėmis klombose. Noras buvo toks stiprus, kad ji prigludo prie kolonos, dar šiltos nuo nusileidžiančios saulės, ir apsivijo ją rankomis, lyg remdamasi į kažką patikimą. Ji užsimerkė ir pravirko.

- Neverkite! - sušnibždėjo kažkas greta švelniu balsu, ir mažytė ranka palietė jos petį. - Aš atėjau jūsų

palydėti į kapelą, nes jau paskutinė pamaldų valanda. Aš giedosiu Viešpačiui Dievui ir jums.

Pro ašaras Fjorai pasirodė, kad ji mato priešais save Batistą, ir girdi, kaip jis sako jai: "Rytoj Kalėdos, o mes abu - tremtiniai. Jeigu jūs panorėsite, aš dieną praleisiu su jumis ir padainuosiu jums dainas, kurios dainuojamos pas mus". Slinko laikas, o jie kaip ir anksčiau buvo tremtiniai: jis - snieguotoje Lotaringijoje, kur nutarė save palaidoti, ji - po šia Romos saule, nepanašia nė į jokią kitą.

Ji staiga puolė ant kaklo seseriai Serafinai ir išbučiavusi ją sušnibždėjo:

- Atleiskite man šią silpnumo akimirką. Aš galvojau apie savuosius, apie savo mažąjį sūnų.

- Tikiuosi, kardinolas Bordžija neatnešė jums jokių blogų naujienų?

- Ne. Ne tai kad blogų, bet prisipažįstu jums, nežinau ką ir galvoti. Jei jūs norite, aš papasakosiu jums apie tai. Ir ačiū jums už šį vakarą ir už jūsų draugystę.

Jos nusišypsojo viena kitai ir susikibusios rankomis, kaip dvi mažos mergaitės, kartu su kitomis, juodai ir baltai apsirengusiomis dominikonėmis, išsirikiavusiomis po dvi, nuėjo į kapelą. Sesuo Serafina, Batisto pusseserė, buvo geros nuomonės apie kardinolą vicekanclerį, apie kurį žmonės kalbėjo, kad jis yra geras dvasininkas, kilniaširdis ir atleidžia kitų nuodėmes, bet Antonija Kolona buvo pakankamai protinga ir suprato, kad Romos aukštuomenė nejautė jokios simpatijos šiai ispanų gaujai; jie atvažiavo iš savo Valensijos provincijos kartu su dėde Kalikstu III. Jie tada viskuo skyrėsi nuo romėnų: charakteriu, papročiais, civilizacija, nes ispanai tuomet buvo feodalų tauta. Visa tai buvo nesutarimų šaltinis, nekalbant jau apie gilią italų neapykantą svetimšaliams. Smarkūs individualistai italai pajuto potraukį senovės civilizacijoms ir ėmė asimiliuoti juos. Iš pradžių jie laikė šiuos žmones šiurkščiais ir nevertais jų bendravimo, nes

jie dar tebeturėjo ankstesnį karų su maurais antspaudą, bet naujai atvykstantieji turėjo ilgas rankas ir mėgo prabangą. Jie greitai apsiprato ir Rodrigo nurodymu privertė pripažinti save; romėnams patiko tai, kad jie mėgsta šventes, ir ypač tai, kad jie priėmė ypatingą romėnų moralę, pagal kurią nusikaltimas gali būti didingas, ir žmogus, išsivadavęs iš ankstesnių draudimų, dėl kultūros poveikio gali būti iš esmės vienintelis savo elgesio teisėjas.

O dėl vicekanclerio, tai jo reputacija nuo šiol buvo visai aiški: Mišios nėra svarbiausias jo rūpestis, ir jis jau nesuskaičiuoja savo meilužių. Jo favoritė, kažkokia Vanoca - ji buvo ištekėjusi už tarnautojo, - jau spėjo pagimdyti jam du sūnus - Džovanį ir Čezarą, kuriuos pripažino jos vyras. Kardinolas neslėpė, kad jie buvo jo kraujo, ir dievino juos. Tačiau Vanoca, prabangiai gyvenusi turtingame ir gražiame name Rico di Morlo aikštėje ir valdžiusi vynuogynus Eskviline, negalėjo visiškai pretenduoti į šį žmogų; apie jį buvo kalbama - sesuo Serafina tirštai nuraudo, tardama šiuos nešvankius žodžius, - kad nėra didesnio mergišiaus už jį.

- Man atrodo, - baigdama pasakė Serafina, - kad prieš priimant jo globą, jums reikia pasverti, kuo jūs rizikuojate. Ar jis nekalbėjo jums apie pavojų, kurį jis nujaučia?

- Ne, nieko. Jis tik pasakė, kad ne dėl visko yra tikras ir nori patikrinti kai kuriuos dalykus.

- Pavojus gali būti tiesiog išgalvotas, kad garantuotai paimtų jus į savo rankas. Jūs labai graži, ir tai, be abejo, svarbiausia priežastis, dėl ko jis taip susidomėjo jumis, kad net nutarė pats aplankyti jus čia be popiežiaus leidimo.

- Tad ką gi man daryti? Juk jis man taip pat pasakė, kad padės grįžti į Prancūziją.

- Ir, žinoma, jūs pasirengusi viskuo rizikuoti, kad tik turėtumėte laimę vėl pasimatyti su saviškiais?

- Ir kad galėčiau pateikti keletą klausimų mūsų Batistui, neužmirškite to!

- Aš to neužmirštu ir norėčiau daugiau jums padėti, bet patikėkite manimi: neskubinkite įvykių. Aš paprašysiu nunešti laišką mano dėdei protonotarijui Kolonai ir paprašysiu jį ateiti čia pasikalbėti su manimi. Popiežius nemėgsta jo, bet jis labai subtilus ir gudrus žmogus, jam visada pavyksta sužinoti tai, ko jam reikia. Jis jau ne kartą gelbėjo mus iš įvairių bėdų.

Šis pažadas truputį nuramino Fjorą. Būnant tokioje padėtyje, kokioje ji dabar buvo, reikia įsigyti draugų; juk be jų ji niekada daugiau nepamatys savo mylimo Luaros krašto.

Todėl ji nutarė paklausyti savo jaunos draugės patarimo ir būti kantri; to mokė ją ir Demetrijas, jis teigė, kad kantrybė - didžiausia dorybė. Galbūt todėl, kad sunkiausia - būti kantriam. Šiaip ar taip, ji daugiau nebuvo vieniša ir klausydamasi, kaip po šviesiais kapelos skliautais tyras it krištolas balsas šlovina Dievo Motiną, ji įsivaizdavo, kad tą akimirką Leonarda tikriausiai meldžiasi Dievui, Mergelei Marijai ir visiems šventiesiems, kuriais ji tikėjo, ir galbūt tai padės jai susitikti savo kelyje angelą.

Jai išeinant iš maldyklos, motinėlė Džirolama pasivedė ją į šalį ir truputį paėjo su ja po vienuolyno arkomis, kurias apšvietė dvi didelės geltono vaško žvakės.

- Tikiuosi, kad jo šventenybė nepasakė jums nieko, kas galėtų sukelti jums nerimą? - paklausė vienuolyno vyresnioji, žiūrėdama į savo batelių galus. - Mūsų namams retai kada suteikiama tokia garbė.

Fjora nepagarbiai pamanė, kad motinėlė netveria smalsumu, kaip paprasta naujokė vienuolė, ir paslėpė šypseną po baltu šydu.

- Aš pati buvau nustebusi, motinėle. Bet iš tiesų jo šventenybė atėjo paskatinti mane būti kantrią ir nuolankią. Gal jam sukėlė nerimą mano truputį per griežtas elgesys šventojo tėvo akivaizdoje? Jam iš tiesų žinoma, kad aš

esu iš Prancūzijos karaliaus aplinkos, ir jis leido man suprasti, jog visų labui būtų pageidautina, kad aš paklusčiau valiai, prieš kurią iš tiesų esu bejėgė.

Ji nieku gyvu pasaulyje negalėtų pasakyti, iš kur jai atsirado toks įkvėpimas - veidmainystės šedevras, bet ji matė, kad jos pašnekovė tylėdama ir pritardama linkčiojo galva, ir jai pasidarė beveik gėda apgaudinėti šią šventą moterį, taip kilniadvasiškai priėmusią ją.

- Šventas nuolankumas, mano dukra, - pasakė atsidususi motinėlė Džirolama, - tai mūsų pirmoji pareiga, ir aš dėkinga kardinolui už tai, kad jis atėjo priminti jums to, juo labiau kad jūsų elgesys tam tikru atžvilgiu gali būti naudingas jo šventenybės politikai. Aš nelabai pažįstu kardinolą, bet girdėjau apie jį kaip apie didelį diplomatą ir labai atsakingą žmogų. Šiuo požiūriu geriausia klausyti jo patarimų. Ir aš labai prašau to jus!

Nė per nago juodymą neįsivaizduodama, kokių patarimų davė jos globotinei vicekancleris, motinėlė Džirolama nuėjo pamąstyti - ji tai darė kiekvieną vakarą prieš eidama miegoti - apie amžiną gyvenimą ir apie tai, kaip geriau vesti tuo keliu jai patikėtas jaunas sielas. Truputį sutrikusi Fjora nutarė užsukti į kapelą ir ten pastovėti raminamoje tyloje blausiai šviečiant žvakėms priešais monstranciją. Nors Fjora ir nebuvo labai pamaldi, ji kartais suprasdavo Leonardą, kuri, ištikus menkiausiam nemalonumui, eidavo atverti sielą priešais kokį nors altorių. Gal ji sulauks patarimo iš aukštybių?

Tačiau nei šį vakarą, nei kitus vakarus nieko neatsitiko. Praėjo penkios dienos, ir jokios žinios nesutrikdė monotoniško Fjoros gyvenimo vienuolyne. Gal sesuo Serafina ir perdavė raštelį per seserį Cherubiną į kardinolo Kolonos namus, tačiau tasai kol kas dar nepasirodė San Siste.

Fjora ėmė nekantrauti, nes nėra nieko baisiau, kaip kažko bijoti nežinant, ko būtent. Prieš Kalėdas oras pasikeitė ir pasidarė dar blogesnis negu jos atvykimo

dieną. Vidužemio jūroje įsišėlo audra, ir smarkūs vėjo gūsiai pasiekdavo šiuos kraštus, pakeliui nušluodami skurdžias žvejų lūšneles. Mieste vėjas plėšė nuo stogų čerpes, lankstė medžių šakas, dar labiau ardė antikos imperatorių rūmų griuvėsius. Jis įsisukdavo pro kiekvienas atvertas duris, gesindavo žvakes kapeloje ir įpūsdavo pelenus krosnelėse. Skersvėjai sustiprindavo karštinę, ir sesuo Priska numirė pirmąją žiemos naktį ant Cherubinos rankų; šios vargšės veidas, paprastai toks linksmas, išpurto nuo ašarų.

Kai Priską laidojo, aprengtą paprastais ordino drabužiais ir basą, Fjora kartu su visomis dalyvavo šioje liūdnoje ceremonijoje. Jai atrodė, kad tik jos kūnas buvo čia, o siela sklandė toli. Pamaldos vyko kaip sapne. Kartais ji įsiklausydavo, kaip kaukia vėjas, išpūsdamas vienuolių sutanas, kurios plaikstėsi tarsi vėliavos ant kotų, ir mintimis nuolat sugrįždavo į sodą, į tą vietą prie sienos, už kurios tyvuliavo tvenkinys. Ar buvo tas žvejas vietoje per tokį baisų orą? Kas galėjo būti tas kardinolo atsiųstas žmogus? Nelabai tikėtina, kad dabar jis ten.

Vis dėlto pasibaigus pamaldoms ji užsimetė juodą peleriną ir norėjo nusileisti į sodą įsitikinti tuo. Ji rado tą vietą sienoje, iš kur reikėjo duoti sutartą ženklą, jeigu ateitų ten naktį. Ten augo didžiulis kartuolės krūmas, kuriam buvo turbūt daugiau kaip šimtas metų; pilkos gumbuotos jo šakos tarsi suaugo su siena. Įsikorus į jį perlipti per sieną nebūtų sunku. Bet vos tik ji pasuko prie gėlių lysvių, kai pamatė vienuolyno vyresniąją Džirolamą, kuri ėjo prie jos.

- Jūs iš tiesų norite pasivaikščioti po sodą tokiu oru? - nustebusi paklausė Džirolama.

- Kodėl gi ne, motinėle? Tai tik audra, o aš taip noriu pakvėpuoti grynu oru po smilkstančių žvakių tvaiko.

- Argi jums buvo negana oro kapinėse, iš kur mes ką tik grįžome? Aš pati vos laikausi ant kojų. Be to,

apie pasivaikščiojimą negali būti nė kalbos: jūsų laukia priimamajame.

- Manęs? Tai vėl... kardinolas Bordžija?

- Kardinolas nelauktų jūsų priimamajame. Jis turi teisę įeiti į vienuolyną. Tai dama, kuri parodė leidimą pasimatyti su jumis. Ant leidimo uždėtas asmeniškas jo šventenybės antspaudas.

- Bet aš nieko čia nepažįstu, kas galėtų... Kas gi tai gali būti?

- Dama pasivadino Boskoli; daugiau aš nieko negaliu pridurti, nebent tai, kad ji dėvi gedulą. Tikriausiai ji našlė.

- Boskoli? - dar kartą paklausė Fjora, mąstydama garsiai. - Bet šis vardas man nieko nesako. Gal jūs ką nors žinote apie šią moterį?

- Aš negaliu jums atsakyti, dona Fjora. Šiaip ar taip, jūs niekuo nerizikuojate, jei pasimatysite su ja. Norite, aš eisiu su jumis?

- Jūs labai gera, bet gal verčiau aš eisiu viena?

- Tuomet neužmirškite magistro vicekanclerio nurodymų, su kuriais jūs sutikote, ir atsiminkite, kad ši dama yra jūsų šventojo tėvo pasiuntinė.

- Pasistengsiu to neužmiršti, garbioji motinėle.

Eidama koridoriumi, ji karštligiškai galvojo apie tai, jog viskas priklausys nuo to, ką jai pasakys ši nepažįstama dama. Tačiau ją trikdė tai, kad ši moteris buvo Siksto IV pasiuntinė. Nenusimetusi juodos pelerinos, Fjora nuėjo į priimamąjį.

Tai buvo didžiulė skliautuota salė, išdažyta baltais dažais; jos viduryje buvo storų geležinių virbų grotos. Vienuolyno pusėje ant sienos kabojo bronzos kryžius - vienintelė salės puošmena, o lankytojų pusėje sienos buvo papuoštos spalvotomis freskomis, vaizduojančiomis palaimintojo popiežiaus Siksto II kančias - jam buvo nukirsta galva 258 metais - ir keturis jo djakonus Kalisto kapinėse. Dailininkas pavaizdavo šventąjį taip, kad jis

buvo aukščiau už jį supančius personažus; taip jis parodė, kiek šventasis buvo kilnesnis už juos.

Atidariusi duris, kurios, laimei, nė nesugirgždėjo, Fjora pamatė tik juodą siluetą plačiais drabužiais, sėdintį nugara į ją. Lankytoja apžiūrinėjo sceną, vaizduojančią raumeningą budelį, kertantį šventojo galvą, virš kurios švietė aukso aureolė. Pirmą kartą Fjora pasidžiaugė baisiais pintų virvučių sandalais, kuriuos avėjo vienuolyne ir su kuriais visada buvo šalta kojoms, - bet su jais ji galėjo tyliai prieiti prie pat grotų. Ji norėjo nepastebimai apžiūrėti lankytoją, bet nieko nepamatė, išskyrus platų gražaus juodo drapo manto su sidabruotais raštais, kurio gobtuvas buvo pamuštas lapės kailiu. Kadangi jai nepavyko pamatyti nieko daugiau, ji ryžosi užkalbinti:

- Ar aš galiu sužinoti, madam, kam turiu būti dėkinga už vizitą? - paklausė ji lygiu balsu.

Moteris atsigręžė ne iškart, bet kai atsigręžė, Fjorai reikėjo didelių pastangų, kad nesušuktų, - šita moteris to ir laukė, su pikta šypsena žiūrėdama į Fjorą tamsiomis akimis, kuriose švietė paslėpta piktdžiuga. Ši moteris buvo ne kas kita, kaip Jeronima.

Keturioliktas skyrius

Raštininkas respublikonas

Nors jas ir skyrė grotos, Fjora instinktyviai žengė žingsnį atgal, lyg būtų pamačiusi gyvatę, bet jos veidas tebebuvo absoliučiai ramus. Jeronima priešingai - priėjo prie grotų ir palietė jas juoda pirštine apmauta ranka.

- Sveika, pussesere, - sušnypštė ji nepažįstamu Fjorai balsu, matyt, dėl to, kad neturėjo dviejų viršutinių dantų.

- Senokai mes nesimatėme. Tikiuosi, tu deramai įvertini dabartines aplinkybes?

- Man sakė, kad manęs aplankyti atėjo sinjora Boskoli. Kokia čia komedija?

- Komedija? Nė kiek! Tai mano pavardė. Prieš metus su trupučiu aš ištekėjau už sinjoro Bernardo Boskolio, popiežiaus rūmų teisininko. Deja, pernai vasarą jis mirė nuo maro.

Piršto galiuku Jeronima nusišluostė išspaustą ašarą. Bet Fjora, pažinodama šią veidmainę, tik nusišypsojo niekinamai.

- Tai nemalonu tau - pasirinkti marą po keleto vedybinio gyvenimo mėnesių. Tačiau aš galiu suprasti tavo elgesį. O dabar sakyk, ko atėjai, ir išeik!

Jeronimos veidas, dar nepraradęs dailumo, paraudo iš pykčio, jos juodos, neįžvelgiamos akys piktai sublizgėjo. Veidas įgijo kažkokį gelsvą atspalvį, matyt, dėl nuodų, kurių buvo kupina jos širdis. Per tuos dvejus metus ji truputį papilnėjo ir įgijo geidulingos didybės, kuri, beje, jai tiko, ir Fjora pamanė, kad legendinė Gorgona tikriausiai buvo panaši į ją. Matydama savo pikčiausio priešo įžūlumą ir vos sulaikydama trūkčiojantį kvėpavimą, Boskoli vėl pasipūtė:

- Nekelk balso, mergaite! Tu čia neturi teisės nurodinėti, - sušnypštė ji kaip gyvatė. - Dabar tu tiesiog niekas; užtektų kokio menkniekio, ir būtum išsiųsta į kalėjimą, o paskui - ant ešafoto!

Fjora pajuto burnoje kartų neapykantos skonį. Ši niekšinga moteris, nužudžiusi jos tėvą, sugriovusi jos gyvenimą, pardavusi savo kūną šėtonui ir per stebuklą išvengusi Medičių teismo, drįso pasirodyti čia, tyčiotis iš jos ir įžeidinėti ją! Jei ne grotos, ji turbūt pultų ją ir savo rankomis pasmaugtų, kartu išvaduotų žemę nuo šlykštynės. Bet valios pastangomis ji sutramdė įtūžį, kuris šiai gyvatei galėjo suteikti tik malonumo. Fjora pažvelgė į ją ir sviedė:

- Aš daug kilnesnė už tave. Tu niekada nebūsi tokia kaip aš, niekada! Ir daugiau nenoriu tavęs klausyti!

Ji ramiai nusigręžė nugara į grotas ir pasuko priimamojo durų link, bet toji sulaikė ją šaižiu riksmu:

- Palauk! Aš dar ne viską pasakiau!

- Manęs nedomina, ką tu gali man pasakyti, - atsakė Fjora.

- Tu tuo tikra? Tu, kuri nepanorai tapti mano broliene, gal tau bus įdomu sužinoti, kad greitai tapsi mano dukterėčia?

- Ką?! - sušuko Fjora salės tyloje.

Įsikišusi rankas į lapės kailiu apsiūtas rankoves, Jeronima iš apačios žiūrėjo į savo varžovę, lyg ieškodama jautrios vietos, į kurią galėtų skaudžiau smogti. Susisupusi į kailius, nervingai kandžiodama lūpą, ji, tarsi užpjudytas žvėris savo urve, aiškiai mėgavosi matydama išblyškusį gražų jaunos moters veidą. Bet Fjora atsakydama tik lengvai gūžtelėjo pečiais.

- Tu išprotėjai! - metė ji su panieka.

- Visai ne! Šventasis tėvas yra didelis mūsų šeimos draugas, jo bankininku tapo Frančeskas Pacis, mano svainis. Taigi žinok, kad šventasis tėvas po ilgų svyravimų dėl tavo likimo sutiko su mūsų nuomone. Užmušti tave būtų pernelyg paprasta, net jei tai ir suteiktų tam tikrą malonumą; ne, tai nieko neduos. O šit kai tu tapsi Karolio Pacio, mano sūnėno, žmona, tuomet gal ir duosi kokios nors naudos mūsų šeimai.

- Aš jau ištekėjusi...

- Žinau. Beje, priimk mano komplimentus: grafas de Selonžė labai patrauklus Burgundijos hercogo pasiuntinys Florencijoje! Tau pavyko gerai ištekėti! Bet, nelaimei, jo irgi nėra tarp gyvųjų, ir tu našlė, kaip ir aš.

- Ir ketinu ja likti! Vadinasi, po to, kai tu šaukei, kad girdėtų visa Florencija, jog aš neverta net paties prasčiausio vyro, po to, kai tu mėginai paversti mane paleistuve, po viso to tu nebijai ištekinti manęs už savo

sūnėno? Kas tau atsitiko? Tu užmiršai, kad nuskurdinai mane?

- Nuskurdinau? Tu taip manai? Man atrodo, kad nesi tokia neturtinga, kaip tikiesi. Medičiai tuo pasirūpino. Anjolas Nardi Paryžiuje krauna tau solidų turtą, o Medičis sekvestravo vilą Fjezolėje ir ji gali atitekti tau. Neskaitant Prancūzijos karaliaus palankumo, neskaitant...

- Tu per daug skaičiuoji, Jeronima! - pasakė Fjora, apimta pasišlykštėjimo. - Man gėda, kad tavo mergautinė pavardė buvo Beltrami, ir aš apgailestauju, kad tu lioveisi būti Paci. Ši pavardė puikiai tinka tau, nes tai - plėšikų šeima. Aš pasistengsiu padaryti taip, kad mano sūnui nebūtų gėda, jog jo motina turi tokią pavardę! Eik ir pasvajok kur nors kitoje vietoje!

- Tau greitai teks pripažinti, kad mano svajonės išsipildo. Tu neturi iš 'ko rinktis: arba išteki už Karolio, arba eini ant ešafoto.

- Kaip? Nesulaukus Prancūzijos karaliaus atsakymo? Tai mane labai nustebintų!

- Vargšas naivus padare! Jau seniai nutarta nužudyti tave. Jei karalius nesutiks su šventojo tėvo reikalavimais, jam neliks nieko kito, tik gauti vietoj atsakymo nuoširdžią Vatikano užuojautą. Klimatas Romoje nesveikas, tai visiems žinoma. Pasakys, kad tu tapai maliarijos auka. Štai ir viskas! Tad atsimink: tavo vienintelis šansas - priimti mano pasiūlymą, žinoma, su popiežiaus sutikimu.

- Nė už ką! Aš renkuosi mirtį!

- Ir savo sūnaus mirtį? Mes žinome, kur jis. Labai paprasta padaryti taip, kad jis dingtų. Tad spręsk, pussesere, ir greičiau! Rytoj atvažiuos tavęs paimti!

Jei Fjora galėtų žvilgsniu pribaigti šią gyvatę, ji būtų kritusi negyva. Ją apėmė toks baisus pyktis, kad nebeliko nerimo ir nevilties; Fjora stovėjo tiesi ir išdidi priešais šią velnio išperą, kurios tik išorė buvo panaši į moters. Fjora suprato, kad jokiu būdu neturi parodyti, jog ją išgąsdino šie grasinimai, nes tuomet Jeronima nesiliaus

piktnaudžiauti valdžia, kurią, kaip ji manė, įgijo jai. Ji pagalvojo, kad, galimas dalykas, Jeronima perdėjo savo galimybę, ypač jos mažojo Filipo atžvilgiu. Šalia jo esantys žmonės jį gerai saugo. Be to, Leonarda pasveikusi tikriausiai nubėgo į Plesi skųstis. Vadinasi, vaikas dabar patikimai saugomas.

Ji tylėdama nusisuko į ją nugara ir išėjo iš priimamojo. Įkandin pasigirdo neapykantos kupinas Jeronimos balsas:

- Nesitikėk, kad tau pavyks pabėgti! Vienuolyno vartai šiąnakt bus akylai saugomi!

Sunkios durys užsitrenkė nutraukdamos paskutinį įsiūčio srautą. Iškankinta Fjora prisiglaudė prie durų ir užsidengė ranka akis, leisdama širdžiai truputį nusiraminti ir atgauti įprastą ritmą. Bet ji vėl atsimerkė, nes pajuto, kad kažkieno gera ranka palietė jos petį.

- Negalima daugiau delsti nė minutės! - sušnibždėjo sesuo Serafina. - Reikia ruoštis bėgti. Ši moteris tiesiog šlykšti.

- Jūs viską girdėjote?

- Prašom atleisti man už smalsumą. Aš žinau,kad sienos čia storos ir durys taip pat, bet kai jas praveri... Negalima, kad jūs patektumėte į šitos baidyklės rankas...

- Jūs pažįstate ją?

- Ją pažįsta mano mama. Turiu jums pasakyti, kad apie šią moterį sklinda negeros kalbos. Ji gyvena Borgo rūmuose, kuriuos popiežius padovanojo Frančeskui Paciui, ir kalbama, kad ten ji visus valdo. Bet negaiškime laiko! Aš nubėgsiu į sodą ir pati permesiu jūsų baltą šydą. Jums pačiai verčiau ten neiti.

Ji jau rengėsi bėgti, bet Fjora sulaikė ją už rankos.

- Dar minutėlę! Aš jums nepaprastai dėkinga, bet jūs pati matėte, kas darosi lauke. Argi tokiu oru gaudo žuvį? Žinoma, ten niekas nelaukia mūsų ženklo.

- Vakar ir užvakar irgi buvo prastas oras. Tačiau kardinolo žmogus buvo ten. Pačiame gale tarp miesto

sienų ir tvenkinio yra vienas sugriuvęs pastatas, ten jis visą laiką stovi.

- Kaip? Jūs ėjote žiūrėti?

- O kaip jums atrodo, kurgi aš galėjau susiplėšyti savo rūbus?

Iš tiesų tą dieną vienuolyno vyresnioji barė seserį Serafiną už tai, kad jos suknelėje buvo didelė skylė. Serafina teisindamasi pasakė, kad neva atsitiktinai suplėšė ją užsikabinusi už suolo kampo valgomajame, bet skylės kraštuose matėsi rudai žalios spalvos pėdsakai, ir jie nelabai panėšėjo į dažus, kuriais buvo nudažyti valgomojo suolai. Baigėsi tuo, kad jai liepė kelis kartus perskaityti kapeloje "Sveika, Marija" sukryžiavus rankas - šis išbandymas naujokę labai nuvargino, ir dabar Fjora pajuto sąžinės graužimą dėl to.

- Na, aš ten eisiu pati! Aš negaliu daugiau leisti, kad jūs vėl būtumėte nubausta!

- Šį kartą nebijokite! Aš gerai susipažinau su visomis pinklėmis, be to, bus geriau, jei dabar jūsų nepamatys sode.

- Šiaip ar taip, Serafina, tai mums nieko neduos. Jūs juk girdėjote: šią naktį vienuolynas bus akylai saugomas.

- Bet tiktai nuo pelkės pusės. Teritorija pernelyg didelė. Be to, tas, kas išdrįs nueiti ten be niekieno pagalbos, būtinai įsmuks ir mirs baisia mirtimi. Kad ir kiek daug žinotų sinjora Boskoli, ji juk negali numatyti absoliučiai visko.

Po kurio laiko Antonija grįžo ir pasakė savo draugei, kad ženklas duotas ir kad kardinolo Bordžijos žmogus savo vietoje.

- Šią naktį, - sušnibždėjo ji, - aš jus palydėsiu iki sienos ir parodysiu jums tą vietą, kur permečiau šydą. Dabar jums reikia pasitikėti savimi! Be to, jau nustojo lyti.

Tačiau tai buvo laikina. Per vakarienę, kai vienuolės valgė, kaip visada skambant maldos garsams, audra vėl įsisiautėjo, ir Fjora, nepajėgdama susikaupti prie šv. Augustino "Viešpaties miesto", su tam tikru nerimu klausėsi, kaip į langus barbena lietus, o pro valgomojo duris švilpia vėjas. Kartkartėmis ji pažvelgdavo į seserį Serafiną, bet jos veido išraiška buvo tokia angeliška, tokia rami, kad ji pagaliau nusiramino. Apskritai sėkmingam pabėgimui geriau buvo kaip tik toks oras, kai geras šeimininkas ir šuns iš namų neveja, negu tyli žvaigždėta naktis.

Atkalbėjus paskutinę maldą ir atidavus pagarbą motinai vienuolyno vyresniajai, Fjora nuėjo į savo celę ir ėmė laukti draugės. Ji nenusirengė, o tik užpūtusi žvakę prigulė ant lovos. Kadangi buvo šalta, o Cherubina, kuri vis dar tebeapverkė draugę, užmiršo užkurti krosnelę, Fjora užsiklojo paltu. Staiga ji išgirdo garsą, nuo kurio jos širdis apmirė: iš lauko pusės kažkas pasuko celės durų raktą.

Nusivylimas buvo toks didelis, kad ji vos nesušuko. Visos jos viltys iškart sugriuvo, dabar jai teks rinktis: ištekėti už to jai nepažįstamo Karolio, kuris iš anksto buvo jai šlykštus, ar eiti į mirtį! Aukuras arba ešafotas!

- Filipai! - sudejavo ji, visiškai apimta nevilties. - Kodėl tu palikai mane? Jei ne tavo aistringas troškimas kariauti, mes dabar būtume laimingi.

Kiek laiko ji taip išbuvo plačiai išplėtusi akis savo drėgnos celės tamsoje, klausydama, kaip vėjas kaukia galerijoje ir laužo už lango medžių šakas? Sunku pasakyti, bet ji žinojo, kad iki ryto vis tiek negalės sumerkti akių.

Staiga už durų kažkas lengvai sušlamėjo, ir juoda figūra, juodesnė už naktį, šmėstelėjo tarpdury ir priartėjo prie jos lovos.

- Jūs pasirengusi? - pašnibždom paklausė sesuo Serafina.

Fjora kaipmat atsitokėjo. Po minutės ji buvo jau ant kojų ir pasirengusi.

- Kaip jums pavyko įeiti? Kažkas užrakino mano duris, aš pati girdėjau, kaip raktas pasisuko spynoje.

- Be abejo, tai motinėlė Džirolama. Matyt, madam Boskoli prašymu ji ėmėsi atsargumo priemonių, bet, laimei, užmiršo ištraukti raktą iš spynos skylutės. O dabar eime! Bet iš pradžių apsivilkite savo suknelę; reikia, kad mes būtume kuo mažiau pastebimos.

Ji pati visai susiliejo su nakties tamsa, ir jei ne raminantis jos rankos paspaudimas, Fjora galėjo pamanyti, kad kalbasi su vaiduokliu. Katės žingsniu jos perėjo per galeriją, paskui išėjo į sodą, kur šėlo audra. Moterims atrodė, kad jos paniro į povandeninį sodą. Visos šakos lingavo, nuo jų bėgo vanduo.

- Aš nieko nematau! - pasakė Fjora, nes jai tiesiai į veidą bloškė šlapia šaka.

- Nebijokite, aš gerai žinau kelią. Galėčiau nuvesti jus prie sienos net užrištomis akimis.

- O man visai tas pat, - atviros jos ar ne! Dieve, kokia naktis!

- Reikia džiaugtis dėl to! Vienuolyno sargai pasislėpė po pastoge, kur tik įmanoma, o pelkėje išvis nieko neturi būti! Tyliau! Mes artėjame!

Pamažu Fjoros akys apsiprato su tamsa, ir ji tiesiai prieš save išvydo juodą masę. Tai buvo stora siena, apaugusi krūmais. Sesuo Serafina paėmė ją už rankos ir privedė prie plačios krūmokšnio šakos.

- Štai kartuolė. Lipkite ja! Kai būsite viršuje, sušvilpkite! Arba aš klystu, arba tas, kuris laukia jūsų, jau stovi prie sienos. Tesaugo jus Dievas!

Fjora apgraibomis palietė vienuolyno naujokės skruostą ir pabučiavo ją.

- Kodėl jūs negalėtumėte eiti kartu su manimi? Juk jums, bijau, kils pavojus, kai bus pastebėtas mano pabėgimas.

- Nesirūpinkite, net jei motinėlė Džirolama įtars ką nors, ji niekam to nesakys. Ji myli mane, o popiežiaus neapkenčia kartu su jo draugų ir bendrininkų klanu. Aš įsitikinusi, kad širdies gilumoje ji džiaugsis dėl jų nesėkmės.

- Tačiau ji vis dėlto užrakino mane celėje?

- Tiesiog kad nuramintų sąžinę. Juk ji paliko raktą duryse! Jei pamatysite Batistą, pabučiuokite jį nuo pusseserės Antonijos ir pasakykite jam, kad...

- Pasikliaukite manimi, aš gerai žinau, ką pasakysiu jam.

Fjora ryžtingai įsikibo į šlapias šakas ir ėmė ropštis siena. Ji nesunkiai pasiekė viršų, bet turėjo smarkiai laikytis akmenų, kad staigus vėjo gūsis nenublokštų jos. Tą akimirką ji išgirdo balsą:

- Nešvilpkite! Aš čia! Aš laukiau, kada jūs ateisite. Leiskitės atsargiau, kad laivelis neapvirstų.

Ji pasisuko ant sienos ir ėmė kojomis ieškoti kokios nors atramos. Leidimasis jai atrodė be galo ilgas. Staiga kažkas sugriebė ją už kojos, paskui už abiejų.

- Nebijokite, aš laikau jus.

Ji nuslydo, bet rankos jau tvirtai laikė ją už liemens, ir ji atsidūrė ant siūbuojančių grindų. Ji buvo jau laivelyje. Žmogus stipriai laikė ją, prisispaudęs prie savęs, ir didelei nuostabai ji pajuto smilkalų kvapą. Tačiau drabužis, prie kurio ji prisiglaudė skruostu, buvo šiurkštus, o siluetas, kuri jinai vos išskyrė, buvo vienuolio siluetas.

- Prašau atleisti man dėl to, kad per tokį orą reikėjo laukti manęs keletą dienų, - tyliai pasakė Fjora, - bet...

- Tyliau! Pasikalbėsime paskui. O dabar sėskitės štai ten ir nejudėkite!

Jis pasodino ją valties gale, paėmė ilgą kartį ir atsistumdamas pajudėjo į priešingą krantą.

Iš paskutinių žodžių, jo ištartų normaliu balsu, Fjora iškart pažino ir šį balsą, ir kvepalus. Tai buvo kardinolo

Bordžijos balsas ir kvepalai. Ji nepajėgė nuslėpti, kad pažino, kas buvo priešais ją.

- Kaip? Tai jūs, monsinjore? Jūs pats atėjote ir laukėte manęs visas šias dienas?

Vietoj atsakymo ji išgirdo jo tylų juoką.

- Na, žinoma, ne. Manęs iš karto būtų pasigedę Vatikane. Tiesiog mano tarnas gavo nurodymą perspėti mane iškart po to, kai jūs duosite ženklą. O dabar truputį patylėkime. Manoma, kad šioje pelkėje gyvena vaiduokliai, bet vargu ar kas patikės, kad šmėklos maloniai kalbasi viena su kita, tarsi būtų priėmime kokiame nors salone.

Fjora tylėjo, o jos bendrakeleivis irklavo valtį; tai nebuvo lengva, nes pūtė stiprus vėjas, ypač po to, kai jie nutolo nuo sienos. Laivelis lėtai plaukė tirštais dumbliais ir nendrėmis apaugusiu vandeniu. Nepaisant šalčio, dumblo ir pūvančių augalų smarvė buvo tiesiog nepakenčiama, ir Fjora visa drebėjo, nes jos rūbai buvo šlapi. Tačiau ji drebėjo ne tiek dėl to, kad buvo kiaurai permirkusi, kiek dėl didėjančio nerimo, kad ji dabar visiškai priklauso nuo šio žmogaus, kuriuo ji negalėjo visiškai pasikliauti. Tas faktas, kad jis pats atplaukė jos paimti, buvo tiesiog pritrenkiantis, ir ji niekaip negalėjo protingai jo paaiškinti. Gal jis tikėjosi užmokesčio, kurį jauna moteris, nieko nejausdama jam, galėtų jam duoti?

Laivelis paskutinį kartą įplaukė į tankų meldyną ir atsitrenkęs į kažką kieta sustojo.

- Tau pasisekė, monsinjore? - paklausė kažkas ispaniškai.

- Taip. Eik arklių, o kai mes išjosime, nuskandink valtį.

Arkliai buvo paslėpti sugriuvusiame name, apie kurį jai kalbėjo sesuo Serafina. Bordžija apglėbė Fjorą per liemenį ir užkėlė ant vieno iš arklių, nes ji buvo labai sušalusi ir pati nepajėgė užlipti, paskui mikliai, kaip

buvęs jojikas, užšoko ant savojo. Po to jis pasilenkė ir paėmė Fjoros arklio pavadžius.

- Aš vesiu jūsų arklį. Mūsų laukia gana ilgas kelias ir, nelaimei, mes negalime greitai šuoliuoti, nes mums reikės joti gatvėmis, kuriose pilna provėžų ir duburių. Laikykitės stipriau ir pasistenkite nelabai kalenti dantimis! Jūs taip sušalote?

- Aš tiesiog sustingau!

- Negalvokite apie tai! Kai mes būsime vietoje, jūs turėsite viską, ko reikia, kad atsigaivintumėte. Galvokite tik apie tai: geriau šiek tiek pašalti, negu ištekėti už Karolio Pacio!

Vėliau šią kelionę, kai ji naktį perkirto Romą iš pietų į šiaurę pliaupiant smarkiam lietui, Fjora prisimindavo kaip begalinį košmarą. Jos palydovas tai įvesdavo ją į tamsų ilgą tunelį, kur kelią pastodavo kalnai kažkokių statinių, tai jie prajodavo pro taverną su siūbuojančiu raudonu žibintu, tai pro pilkus rūmų akmenis. Kartais juos pasiekdavo šventės atgarsiai: skambėdavo liutnia ir būgnai arba šalia tavernos plyšodavo girtų balsai, - bet dažniausiai jie jodavo per tylų tarsi kapinės miestą. Fjorai darėsi vis šalčiau ir šalčiau.

Vos tik jie pasiekė Korsą, ir juos užpuolė. Iššokę iš tamsių rūmų, pastatytų kardinolo Barbo*, žmonės puolė prie arklių, nutempė nuo jų raitelius ir partrenkė ant žemės. Tai įvyko taip staiga, kad pusiau apsvaiginta Fjora net neišsigando, bet Bordžija jau pašoko ant kojų - toks miklumas nesiderino su jo solidžia figūra - ir ėmė taip sodriai keiktis, kad galėjai tik stebėtis tokia turtinga aukštojo bažnyčios hierarcho žodžių atsarga. Jis griebė už rankos vieną užpuoliką, stovėjusį arčiausiai jo. Jo rankoje švystelėjo durklas. Pasigirdo kraupus riksmas. Du kiti plėšikai, prilaikę arklius, atėjo sužeistajam į

* Kardinolas Barbas buvo popiežius Paulius II. Šiandien jo rūmai Venecijoje tapo garsūs dėl Musolinio.

pagalbą. Jie puolė Bordžiją. Fjora mikliai pašoko ant kojų, norėdama padėti savo bendrakeleiviui, ir ketino šokti ant vieno užpuoliko nugaros, bet pasigirdo balsas, tarsi šūvis:

- Liaukitės! Arba aš paleisiu šunis!

Po šių žodžių pasigirdo piktas lojimas, ir žibinto šviesoje - žibintą kažkas laikė rankoje - jie išvydo kokių trisdešimt penkerių metų žmogų; jis visas buvo apsirengęs juodai, jo didelis gobtuvas buvo užsmauktas iki pat akių. Už dvigubo pavadėlio, apsukto apie jo kairės rankos kumštį, jis laikė du galingus šunis, tokius pat juodus kaip ir jis pats. Šunys veržėsi į priekį urgzdami ir rodydami didžiules iltis. Vagys kaipmat užšoko ant arklių ir nujojo, palikę savo draugą purvyne. Sužeistasis dejavo.

Tuomet nepažįstamasis priėjo prie jo ir apvertęs spyrė batu.

- Jam nedaug liko gyventi, - konstatavo jis. - Čia netrukus turi praeiti policijos viršininko žmonės. Jie sutvarkys jį.

Tai sakydamas jis kilstelėjo žibintą, norėdamas geriau pamatyti mirštantįjį. Žibintas apšvietė jo aštrų plėšraus paukščio profilį, giliai įkritusias akis po tankiais antakiais, plonas lūpas ir sarkastiškas raukšles lūpų kampučiuose. Pasilenkęs jis pririšo šunis prie geležinio žiedo gretimo namo sienoje, paskui priėjo prie tų, kuriuos ką tik išgelbėjo, ir pakėlė žibintą, norėdamas juos geriau apžiūrėti. Iš pradžių jis pamatė baltus Fjoros vienuolės rūbus, paskui rudą apskritą aukštą kepurę, kurią dėvėjo jos palydovas. Jo lūpas iškreipė niekinama šypsena.

- Taip... Vienuolė... ir vienuolis! Ką tokį vėlų metą darome Romos gatvėse, mano draugai? Bėgame iš vienuolyno, kur gyvenimas ne toks linksmas, kad būtų galima paleistuvauti?

- Jūs išgelbėjote mus, ir ačiū jums už tai, - valdingu balsu atsakė Bordžija. - Nemenkinkite savo gero darbo įžeidinėdami mus. Verčiau paimkite štai šitą!

Išvydęs delne sublizgėjusį auksą, ateivis sarkastiškai nusišypsojo; jis prikišo žibintą arčiau prie veido ir, matyt, jį pažino.

- Ak! Atrodo, aš klystu: mes turime reikalą su kardinolu! Pasilikite auksą sau, monsinjore! Aš dosniai apdovanotas, kad turiu malonumą suteikti pagalbą savo artimajam.

- Kas jūs? Atrodo, aš jus kažkur jau mačiau?

Žmogus išsitiesė visu ūgiu, dėl to atrodė dar aukštesnis, ir išdidžiai atsakė:

- Aš esu Stefanas Infesura, teisininkas, raštininkas, respublikonas ir laisvas žmogus!

- Infesura! Aš pažįstu jus! Bažnyčios, popiežiaus ir bet kurios kitos valdžios priešas.

- Visai ne. Aš tiesiog netvarkos priešas, ir jei esu laisvės draugas, tai, žinoma, ne tos, kurią mes turime dabar, - laisvę žudyti, engti, užmušinėti žmones gatvėse, laisvę paversti Romą plėšikų lindyne, jūsų ir į jus panašių laisvę! Mano laisvė ne ta, kuri leidžia jums, aukščiausiam bažnyčios hierarchui, naktimis grobti vienuoles. Nors aš matau, kad ši vienuolė daugiau negu graži!

- Aš ne vienuolė, - užprotestavo Fjora, kai jos veidą nušvietė žibintas. - Aš belaisvė, kuri pabėgo. O dabar leiskite mums toliau keliauti, nes jei mane sugaus, tai nužudys.

- Štai kaip!

Žibintas nenusileido. Žmogus tebežvelgė į dideles pilkas akis, kurios rūsčiai žiūrėjo tiesiai į jį, tarsi jis norėjo perskaityti jose tiesą. Fjora nuleido akis.

- Kas tau grasina?

Nepažįstamojo smalsumas nė trupučio nešokiravo Fjoros. Kažkas jai sakė, kad ji gali juo pasitikėti, ir nors Bordžija spaudė jai ranką, ragindamas būti atsargią, ji atsakė:

- Popiežius ir kai kurie jo aplinkos žmonės, nuo kurių kardinolas Bordžija mėgina mane apsaugoti. Klausyk, mes praradome pernelyg daug laiko!

Nakties tyloje pasigirdo kaustytų batų kaukšėjimas. Policija, apeinanti naktį Romą, buvo beveik nenaudinga, turint galvoje kiekvieną dieną įvykdomų žmogžudysčių skaičių, bet vis dėlto reikėjo su ja susitikus skaitytis, jei nenori atsidurti Tore de Nono kalėjime, kuris buvo jos jurisdikcijoje.

- Jie jau netoli, - pasakė Bordžija, - o mes nebeturime arklių. Reikia eiti, ir kuo greičiau.

- Aš palydėsiu jus, - pareiškė Infesura, atrišdamas savo šunis. - Yra dar viena vieta šalia Marko Aurelijaus kolonos griuvėsių. Dzeusas ir Hera gali būti jums naudingi.

Raštininkas respublikonas su žibintu ir šunimis nuėjo priekyje. Kardinolo prilaikoma Fjora ėjo sukaupusi visas jėgas. Nors Korso gatvė ir buvo didžiausia Romoje, tačiau kai kur ji buvo grįsta senovinėmis plokštėmis, o kai kur - grublėtais akmenimis, todėl naktį vaikščioti ja buvo sunku. Lietus kaip per stebuklą nustojo lyti, tačiau nutekamaisiais vamzdžiais vanduo sruvo upeliais. Jie perėjo pavojingą vietą, ir kadangi gatvė toliau platėjo, tai eiti buvo galima greičiau.

- Ar nebus nekuklu, - kreipėsi Bordžija į palydovą, - paklausti tavęs: ką tu veiki gatvėje naktį ir dar tokiu oru?

- Tam aš turiu tris priežastis: aš myliu Romą, man norisi žinoti, kas joje darosi, kai žmonės turi miegoti, ir apskritai man patinka naktis. Aš mažai miegu ir nemėgstu dienos. Dieną aš ką nors tyrinėju ir užrašau, ką sužinojau.

- Tai reiškia, kad tu užrašysi savo dienoraštyje apie mūsų susitikimą?

- Aš rašau tiems, kurie ateis po manęs, o ne Vatikano agentams. Tavo vardas nebus paminėtas, ir aš nežinau,

kuo vardu ši jauna dama. Žinau tik viena: ji auka ir todėl turi teisę į mano pagalbą. Jeigu jūs man nesumelavote, šitai turi būti išspręsta tarp jūsų ir jūsų Dievo.

- Mums nėra dėl ko meluoti. Man gaila tik, kad negaliu tau atsidėkoti, - pasakė Fjora.

- Nusišypsokite man vieną kartą, ir man bus atlyginta!

Jie pasiekė vietą, tai yra neįprasčiausius iš visų Romos rūmų. Prieš keletą metų kardinolas Bordžija už du tūkstančius aukso florinų nusipirko keletą senų namų, kuriuose kadaise buvo monetų kalykla, todėl juos vadino Zeka. Jo manymu, šių namų pranašumas buvo tas, kad jie buvo gana toli nuo Vatikano, gatvėje, kuri už Tibro ėjo nuo Šventojo Angelo pilies iki svarbiausios užmiesčio aikštės*. Iš šio truputį padriko ansamblio vicekancleris pastatė turtingai papuoštą rezidenciją, kuria žavėjosi Romos liaudis, pirmą kartą išvydusi ją 1462 metais; tuomet čia įvyko didelė procesija: į šv. Petro katedrą buvo gabenama šv. Andrejaus kaukolė, atvežta iš Graikijos. Bordžija padarė savo rūmus prabangius ir gražius, slapta vildamasis, kad kada nors jis taps popiežiumi. O pagal paprotį išrinktojo rūmai turėjo būti atviri minios akims.

Bordžija specialiu signalu pabeldė į mažas duris, kurios buvo toliau nuo didžiojo portalo, ir jos kaipmat atsivėrė, aiškiai nušviesdamos purviną gatvę. Jis norėjo praleisti Fjorą pirma, bet ji dar nespėjo atsisveikinti su savo išgelbėtoju.

- Aš neužmiršiu tavo vardo, - šiltai pasakė ji. - Tikiuosi kada nors pasimatyti su tavimi.

- Kodėl tau neatėjus pas mane ir nepasėdėjus prie vieno stalo? - pasiūlė Bordžija. - Juk tu nesi toks laukinis, koks nori atrodyti, ir aš žinau, kad tu lankaisi kai kuriuose namuose.

---

* Dabar tai Ispanijos aikštė.

- Tuomet tau geriau užmiršti juos, nes tie namai priklauso žmonėms, kurie turėjo arba turės nemalonumų su Vatikanu. Infesura - ir svečiuose pas bažnyčios vicekancleri? Tave iškart ims įtarinėti, o jau mane tai tikrai. Šiaip ar taip, aš pats save imsiu įtarinėti.

- Tačiau įsidėmėk, laisvasis žmogau, kad šie namai - prieglobstis, kurio tau kada nors gali prireikti.

- Įsidėmėk tai pats, monsinjore! Tikiuosi, kad tavo namas taps tikru prieglobsčiu tavo jaunajai bendrakeleivei... štai ir viskas! O dėl manęs, tai jei popiežius kada nuspręs pašalinti mane, aš nesislėpsiu ir tikiuosi, kad įstengsiu numirti kaip garbingas romėnas. Petronijaus mirtis visada buvo man pavyzdys, nors jis ir nebuvo respublikonas! Tesaugo tave dievai, jaunoji moterie!

- Gal tu nori pavadinti mane vardu? Tai žinok, kad mano vardas - Fjora.

- Ačiū, kad pasakei jį man, bet po kelių valandų aš žinosiu apie tave viską. Kad ir kur tu išbėgtum, gatvės balsai man praneš tai.

Naktis prarijo jį ir jo šunis, o Fjora pagaliau įėjo į rūmus šiek tiek apgailestaudama. Šis laisvasis žmogus nebuvo į nieką panašus.

Rodrigo Bordžijos būstas irgi nebuvo panašus į jokį kitą. Fjorai pasirodė, kad ji iškart atsidūrė vienuose iš pasakiškų rytietiškų rūmų, kuriuos kitados aprašė Venecijos keliauninkas Markas Polas ir kiti pasakotojai, kuriuos ji sutikdavo pas savo tėvą ir kuriems pavyko priartėti prie turkų sultono prabangos. Iš savo gimtosios Ispanijos, pažymėtos maurų emirų prabangos antspaudu, kardinolas perėmė jų skonį; jis mėgo apdailą iš brangakmenių, raižytines paauksuotas lubas, freskas evangelijų temomis ir ryškias spalvas. Jo herbas - aukso jautis su kardinolo kepuraite viršuje buvo išmuštas viršum durų ir jo prabangių krėslų odoje. Visur matėsi brangūs kilimai, didelės pagalvės, brokatu aptrauktos sienos, brangiausiu atlasu ir kitokiais audiniais išmuštos kušetės.

Auksiniai ir sidabriniai indai, ąsočiai ir taurės servantuose ir spintelėse. Jų buvo tiek daug, kad jie vargino akis. Ir Fjora, kuri buvo mačiusi taurią Karolio Drąsiojo palapinės prabangą, padarė išvadą, kad šie rūmai, neturintys nieko bendro su florentietiška elegancija, truputį panėšėjo į nuvorišo būstą.

O apskritai Fjora įėjusi beveik nieko nepastebėjo iš visos tos prabangos. Ji tiesiog pamatė kažką raudoną ir auksinį, kur buvo taip malonu, šilta ir kur aukšta gelsvaodė moteris nuvilko nuo jos šlapius ir purvinus rūbus, susupo ją į puošnią paklodę ir lengvai trynė tol, kol Fjora liovėsi kalenusi dantimis. Paskui, pakėlusi ją taip lengvai, lyg ji būtų vaikas, nunešė ją į didelę ir tokią minkštą lovą, kad jaunajai moteriai pasirodė, jog ji paniro į pūkus, užklojo ją šilko paklodėmis, davė išgerti žolių nuoviro, pašildyto prie židinio, uždegė paauksuotą naktinę žvakę prie lovos galvūgalio, prieš tai užpūtusi visas kitas, ir tyliai išėjo iš kambario. Fjora kaipmat kažkur prasmego ir ant sparnų nuskrido į paskutinę nelaimingųjų priebėgą - sapnų šalį.

Vidurdieny grįžusi į liūdną tikrovę, ji jautėsi baisiai: ją krėtė drebulys, skaudėjo gerklę, ji be paliovos čiaudėjo ir tuo atkreipė dėmesį moters, kurią ji matė išvakarėse, bet manė, kad sapnavo. Be to, jai prasidėjo migrena.

Vėsi ranka palietė jos kaktą, ir moteris nepatenkintu tonu pasakė:

- Kaip tik to aš ir bijojau! Tu peršalai, nors aš tavimi ir rūpinausi, ir turi temperatūros. Rodrigas bus nepatenkintas!

- Kaip jis jaučiasi? - paklausė Fjora ir vėl nusičiaudėjo.

- Jis jaučiasi kaip visada puikiai, keli vandens lašai negali pakenkti jo puikiai sveikatai. Jis turi jėgos tiek, kiek jautis mūsų herbe! - pridūrė moteris netikėtai egzaltuotai, ir tai nustebino Fjorą.

Beje, ir pati ši moteris buvo nepaprasta ir sudomino Fjorą, nors jos sąmonė ir buvo truputį aptemusi. Ji

buvo didelio ūgio ir, galimas dalykas, tokia stipri kaip ir Bordžija, bet tik kaulėta, su pailgu alyvinio atspalvio veidu, kurio visai nepuošė tiesi, tamsi ispanų duenjos suknelė; ją šiek tiek pagyvino ploni balti rauktinukai aplink aukštą apykaklę, susegtą gražia aukso sage su perlais. Plaukai buvo sušukuoti aukštyn - šukuosena panėšėjo į bokštą, - o prie jų smeigtuku buvo prisegtas juodas šydas. Prie odinio diržo buvo prikabintas raktų ryšulys.

- Aš norėčiau padėkoti jam, - pasakė Fjora. - Jūs manote, jis suteiks man galimybę padaryti tai šiandien?

- Jis man sakė, kad ateis tavęs aplankyti šiandien vakare, - nepatenkintu tonu atsakė moteris. - Jis net liepė padengti stalą vakarienei šiame kambaryje ir bus labai nepatenkintas, pamatęs tave taip atrodančią.

- Po tos nakties, kurią aš praleidau, tai visai nenuostabu. Be to, aš nesu "taip atrodanti". Man paprasčiausiai didelė sloga, ir aš tikiuosi, kad po poros dienų ji praeis.

- Tu jo nepažįsti. Jis negali pakęsti ligų ir ligonių. Tik pažiūrėk į save! - pridūrė ji, ištiesdama jai veidrodį su kotu. - Paraudusi nosis, karščiuojantys vokai... Tavęs tokios negalima rodyti.

- Na, tai ir nerodykite! - sumurmėjo Fjora; ši moteris ėmė ją erzinti. Be to, Fjorai nepatiko, kad ta sako jai "tu". - Pasakykite jo šventenybei, kaip yra, kai jis grįš, ir paprašykite jį duoti man keletą dienų tam, kad... mane būtų galima parodyti.

- Pamatysime! O kol kas reikia pasistengti tave išgydyti.

Ji ėmėsi gydyti ją kaip išmanantis reikalą žmogus: iš pradžių davė jai antpilo su medumi ir plakto kiaušinio, privertė praryti krūvą piliulių, padarė dvi inhaliacijas, po kurių nelaimingoji visa išraudo. Po to ši moteris rengėsi pastatyti jai klizmą, bet Fjora sukaupė visą drąsą ir

atsisakė. Ji nežinojo, ar praėjo jos karštinė, bet pasijuto visai apdujusi, be to, jai ėmė skaudėti širdį.

- Palikite mane ramybėje! - sušuko ji. - Jūs numarinsite mane savo vaistais, nes aš niekada jų nevartoju, teikitės tai žinoti!

- Kai žmogus serga, jis gydosi! - atsakydama riktelėjo moteris. - Tau dar reikia praryti šį sirupą, jis sušvelnins gerklę ir...

- Aš nieko daugiau nerysiu! Vienintelis dalykas, kurio noriu - kad mane paliktų ramybėje ir leistų išsimiegoti!

Sugriebusi pagalves ir antklodes, Fjora norėjo pasislėpti po jomis, bet šią sceną nutraukė atėjęs kardinolas. Fjora ne iš karto pažino jį. Jis vilkėjo elegantišką trumpą juodo aksomo liemenę, išsiuvinėtą auksu, buvo su aptemptomis kelnėmis, kurios paryškino jo lieknas ir tvirtas kojas, galva jo buvo nepridengta, todėl matėsi, kad kardinolas pradėjo plikti.

Pamatęs dvi moteris, kurios stovėjo viena priešais kitą kaip dvi įsiutusios furijos: viena graži, išsitaršiusi, su paklodėmis rankose, kita - su buteliuku ir šaukštu, - jis nusikvatojo.

- Jūs negalite šaukti tyliau? - pasakė jis, vos atgaudamas kvapą. - Jūsų balsai girdėti pačiame galerijos gale. Aš norėčiau, kad apie Fjoros buvimą mano namuose dauguma mano tarnų nežinotų bent dvi dienas.

Tebemosuodama buteliuku ir šaukštu, duenja puolė prie jo, lyg norėtų suplėšyti jį į dvi dalis.

- Šita mergelė serga, Rodrigai. Negi tu galėsi vakarieniauti su tokia? Pažiūrėk į ją! Jos galima išsigąsti! Aš padariau viską, ką galėjau, kad išgydyčiau ją, bet ji trukdo man.

- Aš noriu, kad ši moteris liautųsi nuodijusi mane savo vaistais. Bet ji įsikando, jog jūs supyksite sužinojęs, kad...

- Kad praeitą naktį jūs sušalote? Manęs tai nė trupučio nestebina ir... aš nė kiek nepykstu.

- Bet tu sakei, kad vakarieniausi su ja, - pakartojo duenja vos neverkdama.

- Aš nematau jokios problemos, Chuana! Stalą pastatys prie lovos, ir tu liepsi paduoti lengvo maisto. O dabar abi nusiraminkite! Nesusipratimas kilo dėl to, kad šią naktį aš nepristačiau jūsų viena kitai. Man reikėjo pailsėti, ir aš ketinau tai padaryti po to, kai jūs atsibusite, mano brangioji drauge!

Ir jis paaiškino, kad dona Chuana de Jansol yra tolima pusseserė, jos šeima turėjo nedidelių nemalonumų, o ją jis atsivežė iš Valensijos, kai prieš penkerius metus popiežius paskyrė jį pasiuntiniu į gimtąją šalį. Ji namuose prižiūrėjo turtą ir tarnaites; jis visiškai ja pasitikėjo ir taip pat truputį mylėjo.

Chuana klausėsi jo su ašaromis akyse; jai jis paaiškino, kad jo viešnia nėra "šita mergelė", o garbinga dama, atvykusi iš Prancūzijos, kad ji, nelaimei, nepatiko jo šventenybei ir jai reikėjo parodyti svetingumą.

Tačiau ši iš išorės natūrali kalba sukėlė Fjoros nepasitikėjimą. Kodėl Bordžija perspėjo Chuaną tik nutaikęs momentą, kai ji jau buvo jo namuose? Tuo labiau kad praeitą naktį ji aiškiai laukė jų ir nepateikė nė vieno klausimo, nė trupučio nenustebo pamačiusi moterį vienuolės rūbais.

Prisiminus Antonijos Kolonos žodžius apie "didžiausią mergišių", Fjorai kilo klausimas, ar jis nebuvo įpratęs bėgioti naktį Romos gatvėmis, atsivesti merginų ir - kodėl gi ne - retkarčiais suvedžioti kokią nors vienuolyno globotinę? Žinoma, jis ilgai jas laikydavo savo namuose, gal todėl taip nuoširdžiai susirūpino jo duenja, pamačiusi, kad paskutinė jo surasta mergina staiga nutarė susirgti. Jos įtarimas pasitvirtino, kai ji išgirdo, kaip Chuana sumurmėjo:

- Reikėjo įspėti mane, kad ji ne tokia...

Bordžija valdingu rankos mostu nutraukė jos žodžius, ir ji visa susigūžė išvydusi jo piktai žybtelėjusį žvilgsnį.

Fjora pamanė, kad atėjo metas įsikišti, jeigu ji nenori aiškiai kvailą moterį padaryti savo mirtinu priešu.

- Dona Chuana taip rūpinosi manimi, jūsų šventenybe, ir aš bijau, kad blogai atsidėkojau jai už tai, bet prisipažįstu, kad vien mintis apie vakarienę mane pykina. Vien maisto kvapas sukelia man...

- Jums nepakeliama mintis apie vakarienę? - geraširdiškai paklausė Bordžija. - Na, ką gi, mano brangioji, gydykitės, o aš eisiu vakarieniauti pas vieną gerą pažįstamą. Bet gal mes truputį paplepėsime?

- Žinoma, - atsakė Fjora, patenkinta tuo, kad taip paprastai išsisuko. - Aš džiaugsiuosi galėdama sužinoti naujienas.

- Taip ir maniau. Atnešk man ispaniško vyno, Chuana, o paskui palik mus vienus. Tu grįši paskui ir padėsi donai Fjorai pasiruošti miegoti.

Jis nusekė žvilgsniu išeinančią duenją, paskui prisistūmė krėslą prie Fjoros lovos.

- Aš manau, - pasakė jis nuleidęs balsą, - kad jums bus įdomios naujienos, kurias atnešiau. Aš buvau kartu su šventuoju tėvu jo voljere, kur jis maitino savo erelį, kai Leonė de Montesekas, jo sargybinių vyresnysis, kuriam buvo pavesta važiuoti paimti jūsų į San Sistą, grįžo iš tenai nieko nepešęs.

- Ir ką gi?

- Neatsimenu, kad būčiau jį kada nors matęs tokį įpykusį. Kliuvo visiems, - kapitonui už tai, kad neatvežė jūsų, kardinolui d'Etuviliui, kuris buvo tuoj pat iškviestas ir apkaltintas, jog paslėpė jus, ir net ereliui, kuris negavo pusės maisto: popiežius paliko jį ten, o pats grįžo į savo kambarį ir sudaužė dvi ar tris vazas, norėdamas nuraminti nervus. Kliuvo dar ir donai Boskoli, kuri tą momentą atvyko savo savo sūnėnu. Sakykite, dona Fjora, ar ji buvo vakar vienuolyne?

- Taip, bet popiežiui tai turi būti žinoma: ji turėjo leidimą aplankyti mane.

- Tą patį pasakė motina Džirolama. Ji pridūrė, kad dama popiežiaus vardu liepė jai užrakinti jūsų duris.

- Ir popiežius nieko apie tai nežinojo? Bet juk ne dona Boskoli įsakė pastatyti sargybą prie durų?

- Ne. Įsakymas atėjo iš Vatikano, bet leidimas aplankyti jus buvo suklastotas. Šventasis tėvas apšaukė doną Boskoli ir apkaltino ją, kad ji išgąsdino jus ir kartu viską sužlugdė vien dėl malonumo nuvykti į vienuolyną ir pasityčioti iš jūsų.

Jis nutilo. Grįžo Chuana, nešdama sidabrinį padėklą, ant kurio stovėjo puiki raudonos spalvos paauksuota Venecijos stiklo taurė ir toks pat grafinas. Ji padėjo padėklą ant stalo, švelniai virpėdama pripildė taurę lyg rengtųsi klauptis; kardinolui tai atrodė visai natūralu.

- Ačiū, Chuana. Gali eiti. Aš tave greitai pašauksiu.

- Popiežiaus rūstybė nukrito ant jūsų? - nustebusi paklausė Fjora.

- Dėl mano apsilankymo praeitą savaitę? San Sisto vienuolyno vyresnioji - protinga moteris. Ji buvo linkusi nekalbėti apie tai, be abejo, manydama, kad jei nutylės, tai galės gauti mano pagalbą. Aš tai ir padariau. Aš paaiškinau popiežiui, kad dėl visko buvo kalta ponia Boskoli, nes išgąsdino jus, o juk jeigu ne ji, šventasis tėvas būtų pasielgęs taip, kaip jam atrodė reikalinga. Aš dar pridūriau, kad jūs, be abejo, sumani moteris. Visi susikivirčijo. Tada kardinolas d'Etuvilis pasiūlė apžiūrėti jo rūmus, po to jis grįžo kaip kaltintojas.

- Kaltintojas? Ir ką gi jis apkaltino?

- Popiežių, mano drauge. Tiesiog popiežių. Kardinolas kamerarijus - svarbus asmuo, be to, jis galingiausias kardinolas Prancūzijoje. Teko jam pasakyti, kas iš tiesų įvyko, o sužinojęs apie pasirinkimą, kuris bus jums pasiūlytas: budelio kirvis ar Karolio ranka, jis tiesiog pratrūko pykčiu, protestuodamas prieš jo suvereno įžeidimą, nes jūsų likimas buvo sprendžiamas net nesulaukus Prancūzijos karaliaus atsakymo. Jis prigrasino,

kad skųsis karaliui. Nesileisiu į smulkmenas pasakodamas, kokiais žodžiais svaidėsi abi pusės: jie buvo tokie šiurkštūs, kad aš esu linkęs užmiršti juos.

- Vadinasi, magistras d'Etuvilis nebijo popiežiaus?

- O kodėl jis turi jo bijoti? Jis čia atstovauja Prancūzijos karaliui, jis Vatikano diplomatijos vadovas, jis taip pat turtingiausias iš visų kardinolų, be to, jis karališko kraujo. Tai labai svarbu neturtingam pranciškonų vienuoliui, atėjusiam iš niekur, kuriam jis padėjo atsisėsti į švento Petro sostą.

- Aš suprantu. Ir kuo gi baigėsi... tas ginčas?

- Kol kas visi laikosi savo nuomonės. Šventasis tėvas grūmoja, kad jeigu jis sučiups jus, tai įsakys nužudyti, nesvarbu, ar tai patiks donai Boskoli, ar ne; kardinolas, labai ramus ir santūrus žmogus, patikslina, kad jei popiežius nuspręs jūsų likimą be karaliaus Liudviko sutikimo, sutartys galios, ir jis niekada nepamatys vienuolio Ortegos ir kardinolo Balju, nebent tik sapne.

Fjora minutę patylėjo, žaisdama su šilko paklode, kurios kampą ji čia užsukdavo ant piršto, čia išvyniodavo.

- O tos jungtuvės, apie kurias man kalbėjo... ponia Boskoli... Norėčiau žinoti jūsų nuomonę tuo klausimu.

Bordžija pažvelgė į jauną moterį, susisupusią į paklodę, kuri neslėpė malonaus pečių apvalumo, ir jo žvilgsnis užsidegė vien pagalvojus apie kitus apvalumus, dar labiau gundančius ir paslėptus po prašmatniais šios karališkos lovos užtiesalais.

- Kokia mano nuomonė? Reikia jūsų labai smarkiai neapkęsti, kad galėtum siūlyti jums, gražiausiai iš visų moterų, ištekėti už to skystapročio.

- Kadaise Jeronima norėjo mane ištekinti už savo sūnaus Pjetro Pacio - tikro pabaisos, kurio pyktis sruvo iš visų jo odos porų. Kaip tik dėl jo ji liepė nužudyti Frančeską Beltramį, mano tėvą. Nepaisant mano kilmės, Jeronimą tiesiog apėmusi aistra ištekinti mane už kurio nors savo giminaičio - taip ji bijo, kad bent truputis

mūsų dabar jau nedidelio turto gali išsprūsti jai iš po nosies.

Bordžija atsistojo, priėjo prie stalelio ir vėl prisipylė savo taurę. Bet prieš išgerdamas jis pasiūlė ją jaunajai moteriai.

- Išgerkite! Esu tikras, kad jums pasidarys geriau.

Ji paėmė taurę, ir skaidriame jos stikle sužaižaravo ryškūs žvakės liepsnos atšvaitai.

- Jums taip sunku papasakoti man apie Karolį Pacį? Jūs manote, kad man reikia pasistiprinti prieš pradedant pokalbį šia tema?

Ji vienu ypu ištuštino taurę ir atidavė ją Bordžijai. Jis paėmė iš jos taurę, neatitraukdamas savo pirštų nuo jos rankos, priglaudė lūpas prie tos vietos, kur ji gėrė, ir išgėrė paskutinius auksu žvilgančius lašus.

- Tai irgi pabaisa, bet kitoks, - atsakė jis pagaliau atsiduseęs. - Visai nepiktas, aš esu tuo tikras, bet tai - žmogus nukeipėlis; kartais tokie gimsta padoriose šeimose. Kalbama, kad jis yra išprievartavimo vaisius ir kad gimdamas visiškai nuniokojo savo motinos kūną. Mintis, kad jus gali ištekinti už šios žmogaus iškamšos, nepakeliama jokiam normaliam vyrui. Aš negalėjau jos ištverti... Jūs sukurta tam, kad jus mylėtų princai.

Jis įpylė Fjorai dar truputį vyno, ir kai ji išgėrė, atsisėdo ant lovos krašto, tylėdamas paėmė taurę ir sviedė į židinį tarsi nieko nevertą daiktą. Trapus meno kūrinys sudužo į daugybę raudonų ir auksinių šukių.

- Ją lietė jūsų lūpos, - sušnibždėjo jis kimiu, geidulingu balsu. - Niekas daugiau nedrįs priglausti prie jos savų.

Iš po sunkių surauktų antakių žvelgė mėlynai žalios akys. Ranka, gulėjusi ant jos peties, stipriai suspaudė jį, o kita tuo metu slystelėjo po auksu siuvinėta dygsniuota antklode, ieškodama krūties. Fjora staigiai pasislinko prie kito lovos krašto ir prisitraukė kelius prie krūtinės.

- Ar reikia priminti jums, monsinjore, kad aš sergu? - paklausė ji tokiu lediniu balsu, kuris kaipmat atšaldė Bordžijos geismą.

Apgailestaudamas jis atitraukė rankas, dar kartą ją paglostęs. Paskui pakilo.

- Atleiskite, - sušnibždėjo jis. - Jūsų akys panašios į audringą padangę, kurioje, atrodo, lengva pasiklysti, o aš nenoriu nieko kito, tik patikti jums.

Ji pastebėjo, kad atsistodamas jis truputį susvyravo, ir pasakė su pikta pašaipa:

- Ar ne todėl jūs ryžotės nepaprastai rizikai pats atvykti manęs paimti praeitą naktį, kad norėjote man patikti?

- O kas čia keista? - paklausė jis staiga išdidžiai. - Vertingo daikto negalima patikėti šiurkščioms tarnų rankoms.

- Štai jau antrą kartą jūs palyginate mane su daiktu. Jūs užmirštate, kad aš - moteris?

- O ne, to aš neužmirštu. Priešingai, aš vien apie tai ir galvoju. Taip, jūs moteris, ir labiausiai geidžiama, kurią aš kada nors esu sutikęs. Net jūsų atvykimo dieną - jūs tokia buvote liesa kaip išbadėjusi katė ir blyški kaip mėnulio šviesa, - jūs buvote man - tada aš jus stebėjau taip, kad nematytumėte manęs - gražiausia, geidžiamiausia iš visų būtybių, ir tada aš prisiekiau, kad būsite mano.

- Kaip tik dėl to padėjote man pabėgti iš vienuolyno ir atvedėte čia?

- O kokia gi gali būti kita priežastis? Žinoma. Prancūzijos karalius mane domina, bet prisiekiu: jeigu jūs nebūtumėte tokia graži, aš niekada nesirūpinčiau jumis. O dėl manęs, tai kiekvieną kartą, kai aš troškau vienos ar kitos moters, aš gaudavau ją, ir greitai. Bet dėl jūsų aš pasirengęs būti kantrus, nes žinau, kad jūs to verta, o laukimas malonumą padarys didesnį, kai aš pagaliau turėsiu jus.

- Jūs prarasite laiko ir kantrybę, monsinjore, - pasakė Fjora; ją jau pradėjo imti pyktis. - Aš pasitikėjau jumis, nes maniau, kad padėsite man pabėgti... iš šio švento miesto ir grįžti į namus.

- Be abejonės. Bet kol kas tai neįmanoma, ir bijau, kad tai truks dar ilgai. Bent iki to laiko, kol jūs neduosite man to, ko aš laukiu iš jūsų. Aš noriu, kad man būtų atsilyginta už pastangas ir pavojų, kuriuo rizikavau dėl jūsų gražių akių, ir atsilyginta vienintele moneta, kuri mane domina.

- Tai yra savimi? Jūs pernelyg pasitikite savimi, donai Rodrigai! Bet man tik dvidešimt metų, o jums - dvigubai daugiau. Jums neatėjo į galvą mintis, kad aš negaliu jūsų pamilti?

Jis pratrūko juoktis, apnuogindamas savo baltus dantis. Jis labai didžiavosi jais ir todėl dažnai juokdavosi.

- Kas čia kalba apie meilę? Aš ieškau tik malonumo, ir kuo vertingesnė moteris, tuo didesnis malonumas. Malonumas, mano florentiete! Jeigu jūs jo nepatyrėte, tai aš galiu jus išmokyti gauti jį, nes jis svaigina labiau, jeigu yra abipusis. Aš suprantu, apie ką jūs dabar galvojate: atsiduosiu jam tuoj pat ir taip atsikratysiu jo. Aš to nenoriu. Mano apetitas reiklus ir subtilus, bet dabar - atleiskite, kad sakau jums tai, Chuanos vaistai padarė jus nelabai patrauklią.

Fjora vos neužduso pajutusi, kad raudonuoja, nes dabar pagalvojo kaip tik apie tai. Ji ne pirmą sykį pateko į spąstus, kuriuos paspendė vyro geismas. Jai tekdavo net provokuoti vyrus, kaip buvo Tionvilyje, kur ji susitiko su Kampobasu.

- Sveikite, mano angele, - pridūrė Bordžija švelniu balsu, - ir tapkite vėl tokia nepakartojama, kokia buvote San Sisto sode! Aš išpuošiu jus kaip dievaitę, padidinsiu jūsų grožį visu tuo, kuo turtas gali papuošti žmogaus kūną, ir man bus malonus tas mielas žaidimas. O dėl amžiaus, tai jis man nė karto nesukėlė jokio rūpesčio,

ir jūs pamatysite, kad meilės ugnyje aš esu labiau patyręs ir pajėgus nei bet kuris damų numylėtinis. - Išvydęs išsigandusį Fjoros veidą, jis vėl nusijuokė. - Jūs abejojate tuo? Romos kurtizanės vadino mane "jaučiu Bordžija". Jūs būsite mano "Parsifaja"*, ir mes pagimdysime naują Minotaurą.

Susidūrusi tokiomis aplinkybėmis su graikų kultūra, Fjora davė valią savo pykčiui:

- Aš nieko nepagimdysiu! - sušuko ji. - Prancūzijoje mano sūnus, ir aš noriu pasimatyti su juo. Kaip jūs galėjote nors akimirką įsivaizduoti, kad aš noriu atsiduoti jums?

Jis nusišypsojo ir švelniai perbraukė jai pirštu per skruostą.

- Tai ateis, patikėkite manimi. Šiaip ar taip, jeigu jau jums reikės pagyventi čia keletą savaičių uždarytai, tai kodėl nepraleidus to laiko maloniausiu būdu? O meilėje aš virtuozas.

Jaunosios moters veidą užliejo raudonis, ji net užsikosėjo.

- Pailsėkite, - pasakė keistasis namo šeimininkas. - Chuana tuojau ateis ir paruoš jus miegoti.

Pagaliau jis išėjo, ir kaip per stebuklą ligonė nustojo kosėti. Ji jau nesuprato, kas jai darosi. Šis žmogus tikriausiai buvo nenormalus. Prieš keletą minučių ji prisiminė Kampobasą, apie kurį nuo to laiko nieko nežinojo. Tas irgi buvo gašlus žmogus, tačiau jis bent mylėjo ją; o šiam ji buvo tik retas gyvulys, kitoks kūnas negu tie, prie kurių jis buvo pripratęs, ir todėl norėjo jį pavergti. Jis uždarė ją į narvą priešiškame mieste, kur jos tykojo daugybė pavojų. Be to, šis žmogus buvo dvasininkas!

* Legendinė Kretos valdovė, Mino žmona; ji buvo Fedros, Ariadnės ir Minotauro motina, o Minotaurą pagimdė nuo jaučio, kurį buvo įsimylėjusi.

Staiga ji pagalvojo apie Leonardą. Vargšė būtybė, brangi ir šventa! Ji nė įsivaizduoti dabar negalėjo, kad jos "avytė" uždaryta Romoje, kuri jai atrodė tarsi rojaus vartai, kad jai grasina mirtimi Kristaus vikaras* ir kad ji priklausoma nuo vieno iš šventosios katalikų Bažnyčios hierarchų geidulingų kaprizų.

Kai po kelių minučių atėjo Chuana su puodeliu nuoviro, ji nesuprato, kodėl ligonė nusijuokė jai į veidą, o paskui nušveitė ranka puodelį nuo padėklo ir nusisukusi įsikniaubė į pagalves. Fjoros pečiai krūpčiojo, ir Chuana nesiryžo reikalauti. Merginos ir net skaistuolės, kurias jai buvo tekę ruošti šeimininko guoliui, niekada taip nesielgė. O ji net ne skaistuolė, nes Rodrigas kalbėjo apie "damą". Kai kurios truputį verkdavo dėl akių, bet brangaus audinio suknelės, kuriomis jas aprengdavo, aštrūs patiekalai ir stiprus vynas greitai nuramindavo jas, ir jos lengvai sutikdavo, kai ateidavo aukojimosi valanda.

Nežinodama, ką daryti toliau, Bordžijos pusseserė išėjo iš kambario ant pirštų galiukų, atsargiai uždarė duris, užrakino ir pasikabinusi raktą prie diržo nuėjo miegoti, bet nors ir buvo gili naktis, jai nepavyko užmigti; kelias valandas ji klausinėjo savęs, kas gi galėjo atsitikti tarp šios keistos būtybės ir jos mylimo Rodrigo.

Penkioliktas skyrius

Siurprizų naktis

Keturias dienas Fjora gydėsi slogą ir per visą tą laiką nematė Bordžijos. Dievobaimingoji Chuana pasakė jai, kad kardinolas išvyko į garsųjį Subijako vienuolyną

* Romos popiežius.

Sabinos kalnuose, kuris priklausė jo beneficijai, ir iš ten grįš ne anksčiau kaip savaitės pabaigoje. Jaunoji moteris labai apsidžiaugė, kad jis išvažiavo. Ji pasinaudojo ta pertrauka, stengdamasi pasveikti ir susivokti, kokia jos padėtis.

O jos padėtis buvo ne per geriausia, nors ji gyveno puikiame kambaryje, išmuštame žaliu aksomu su aukso tinkleliu, ant marmurinių grindų buvo patiestas storas kirmanų kilimas, kuriame buvo išaustos egzotiškos gėlės ir fantastiški paukščiai. Jai buvo karšta, net per daug, nes Chuana bijojo, kad ji vėl nesusirgtų, todėl palaikė kambaryje temperatūrą lyg krosnyje. Duenja maitino ją netgi per daug gerai, nuolat kimšo jai saldumynų tikėdamasi, kad ši priaugs svorio.

- Tu pernelyg liesa, - kalbėjo ji priekaištingai. - Rodrigui patinka apkūnios moterys. O jo meilužė Vanoca, kuriai jis atiduoda pirmenybę prieš visas kitas, pagimdžiusi jam du sūnus, Džovanį ir Cezarę, yra putli blondinė, tarsi pasiūta iš balto atlaso. O jos krūtys - kaip du prinokę geltoni melionai...

- Aš nenoriu, kad mano krūtys būtų kaip geltoni melionai ir kad su manimi būtų elgiamasi kaip su penima žąsimi. Užuot nešiojusi man šiuos saldumynus, verčiau papasakotumėte, kas darosi mieste.

Sprendžiant iš to, ką pasakojo Chuana, mieste nieko naujo neįvyko. Nebent tik kas naktį skambėjo dviejų konkuruojančių klanų - Kolonų ir Orsinių - kovos šauksmai, bet Fjora girdėjo juos, kaip ir visi kiti Romos gyventojai, nes žmonės kiekvieną rytą rasdavo Tibre vieną ar du lavonus arba matydavo lavonus, numestus tiesiog gatvėje.

Pasveikusi Fjora nežinojo, ką jai daryti, ir ėmė nuobodžiauti. Liga buvo jai lyg ir pramoga, o likusi vienos Chuanos draugijoje jaunoji moteris pajuto, kad laikas slenka pernelyg lėtai, nes kardinolo įsakymai buvo kategoriški: jos kambario durys turėjo būti užrakintos,

ir ji neturėjo teisės jokia dingstimi išeiti iš kambario. Dėl įsakymų vykdymo Rodrigas galėjo visiškai pasikliauti Chuana.

Rytas buvo vienintelis malonus metas. Atsikėlusi Fjora eidavo maudytis į vonią, kurią jai paruošdavo gretimame mažame kambarėlyje, irgi labai gražiai išpuoštame. Grindyse išraustas baseinas užėmė beveik visą kambarį; jis buvo gana didelis, ir jame galėjo kartu maudytis du žmonės; matyt, tai buvo vienas iš Rodrigo "didelių malonumų". Vanduo, kurį pumpavo rūmų vergai - jų buvo apie trisdešimt, įvairių odos spalvų, - pamažu tekėjo siauru vamzdžiu tiesiai į vandens nutekamąjį griovį. Išsimaudžius - Fjora visada dievimo maudymąsi - stambi juodaodė mergina, kuri be paliovos juokėsi, darė jai masažą. Ji minkė ją kaip tešlą ir trynė aromatingais aliejais; tai ne visada patikdavo Fjorai; bet ištrūkusi iš šios vergės rankų ji trykšdavo sveikata, su kuria paskui nežinojo, ką daryti.

Pavaikščiojus po savo kambarį - dvidešimt kartų į vieną pusę ir dvidešimt kartų - į kitą, jai likdavo tik viena pramoga: žiūrėti pro langą. Chuana sutikdavo atidaryti vieną iš jų tik uždėjus jai ant veido kaukę ir užmetus ant galvos šydą.

Fjoros kambarys buvo beveik pačiame kvadratinio bokšto viršuje; jokie Romos rūmai nebuvo statomi be tokių bokštų. Čia pat, apačioje, buvo plaštakės sparnų formos dantyta siena ir du sargybiniai, kurie keitėsi dieną ir naktį. Beje, visi dideli namai mieste šiek tiek panėšėjo į tvirtoves, net jeigu jų sienos buvo išdažytos ir dekoruotos, net jei šalia buvo sodai, kaip Bordžijos rūmų sodas, kuris leidosi į Tibrą. Fjora pamatė jį vėliau, nes vienas jos kambario langas išėjo į vidurinį rūmų kiemą, kuriame visada buvo pilna tarnų, sargybinių, pažįstamų žmonių ir vergų, kitas - į miestą.

Fjora, nuo pirmos dienos galvojusi apie pabėgimą, pasibaisėjo pamačiusi, kad jos kambarys taip aukštai.

Pabėgti buvo galima tik virvinėmis kopėčiomis, bet ji nežinojo, kaip galėtų jas gauti.

Užtat vaizdas buvo nuostabus, ir ji tuo pasinaudojo, norėdama pagaliau kaip reikiant susipažinti su Roma, kurios didelė dalis plytėjo prieš jos akis.

Chuana buvo visai gera moteris, kai nekildavo kalba apie jos dievaitį. Ji netgi buvo patenkinta, kad jos belaisvė kažkuo domisi, ir mielai aiškino jai viską.

Taip pamažu Fjora susipažino su tam tikra miesto dalimi - Švento Angelo pilies rajonu, Vatikanu, pamatė Tore di Noną, policijos štabą, stovintį tarsi rūstus sargybinis prie įėjimo į Trasteverės kvartalą, kur gyveno paprasti žmonės.

Kitame Tibro upės krante svarbiausia buvo Papaliso gatvė; ši negrįsta gatvė ėjo tarp Forumo ir imperatorių rūmų griuvėsių.

Tarp dviejų namų vos matoma Konstantino arka atrodė gana apgailėtina, nes buvo padengta storu balandžių išmatų sluoksniu.

Aplink Kolizėjų, kuris buvo paverstas didžiuliu karjeru, nuolat degė kalkių apdirbimo krosnys; ten aplink kilo juodi dūmai, jie graužė akis ir gerklę ir, Chuanos žodžiais, sukeldavo nepagydomas ligas.

Žinoma, Fjora pamatė Karakalos termų griuvėsius ir San Sisto sodo žalumą. Mintyse ji įveikė visą kelią, kuriuo Bordžija atsivedė ją į savo namus, ir iškart atmintyje iškilo visas miestas. Bet jai reikėjo tam tikrų žinių, ir norėdama jų gauti ji griebėsi gudrybės.

- Tą dieną, kai buvau Vatikane, - pasakė ji nerūpestingu tonu, - aš sutikau popiežiaus dukterėčią. Jūs negalite man pasakyti, kur ji gyvena?

- Dona Kotryna? Žinoma. Matote, štai ten švento Apolinarijaus bažnyčia ir San Marko rūmai. Tarp jų stovi didelis pastatas dantytomis sienomis ir su bokštu. Ten ji gyvena.

- A, matau! Bet aš sutikau ir kitą solidžią asmenybę - kardinolą d'Etuvilį.

- Prancūzą? Tą, apie kurį kalbama, kad jis yra turtingiausias žmogus Romoje? Tad žiūrėkite...

Bet Fjorai nebuvo lemta sužinoti, kur yra d'Etuvilio rūmai, nes tą akimirką gatvėje pasirodė didelis raitelių būrys, apsupęs turtingais raudonai paauksuotais pakinktais pakinkytą mulą, ant kurio didingai jojo Bažnyčios vicekancleris Bordžija. Praeiviai klaupėsi tiesiog į gatvės dulkes, norėdami gauti palaiminimą, taip pat ir tarnai, ką tik atkėlę vartus.

Pamačiusi jį iš viršaus, Fjora pagalvojo, kad po plačia skrybėle jis buvo panašus į didelį raudoną grybą. Jis pakėlė galvą ir, pamatęs abi moteris, valdingu mostu liepė joms grįžti į kambarį. Chuana pažaliavo.

- Šventoji Marija! Jis supyko! Aš nemaniau, kad elgiuosi blogai, leisdama jums žiūrėti pro langą. Juk jis nematė tame nieko bloga anksčiau, kai...

- Kai kitos moterys gyveno šiame kambaryje? - baigė už ją Fjora; ji negalėjo susilaikyti iš juoko, matydama išsigandusį pusseserės veidą.

Chuana uždarė langą ir ėmė vaikščioti po kambarį pirmyn ir atgal, grąžydama rankas.

- Nesijuokite, prašau jūsų! Tai... tai baisu!

- Jūs taip bijote? Juk jis nepradės jūsų mušti?

- Jis padarys blogiau. Jis piktai pažvelgs į mane ir sutriuškins su panieka.

- O jūs neperdedate? Vien dėl lango?

Bet Chuana žinojo, ką sako, ir, atrodė, kažką nutylėjo. Po kelių minučių pasirodė Bordžija, išraudęs ir uždusęs dėl to, kad taip greitai įveikė visus aukštus; apimtas pykčio jis išpylė ant vargšės Chuanos galvos srautą ispaniškų ir itališkų keiksmažodžių. Chuana griuvo ant kilimo po jo kojomis, iškėlusi maldingai sukryžiuotas rankas, raudojo, daužė kakta grindis ir širdį veriančiu

balsu prašė atleidimo. Kadangi ši scena Fjorai pasirodė juokinga ir kartu piktinanti, ji nutarė įsikišti.

- Liaukitės! - sušuko ji taip, kad ją išgirstų. - Aš nematau, kodėl ši nelaimingoji nusipelnė tokio elgesio! Vienintelė jos kaltė, kad ji leido man truputį pakvėpuoti grynu oru.

Bet įsiutęs Bordžija net neišgirdo jos. Tada Fjora paėmė nuo savo tualetinio stalelio veidrodį, griebė kardinolą už rankovės, kad jis pasitrauktų atgal, ir prikišo veidrodį prie jo raudono ir pykčio iškreipto veido, kuriame buvo kažkas šėtoniška.

- Pažvelkite į save! Jūs šlykštus! Ir dar drįsate sakyti, kad norite patikti man?

Staiga išvydęs savo paties atvaizdą, jis prarado žadą. Fjora pasinaudojo tuo:

- Kilnus ispanas! Bažnyčios hierarchas, kuris elgiasi kaip jaučių varovas, išvydęs nevikrią piemenaitę. Jūs turėtumėte mirti iš gėdos! Jūs man šlykštus!

Ji stovėjo priešais jį tiesi, su niekinama veido išraiška, balto atlaso, išsiuvinėto juodais ir auksiniais siūlais, suknele, kuria Chuana aprengė ją šiandien, mojuodama veidrodžiu tarsi kryžiumi prieš velnią. Šis vaizdas atšaldė visą jo pyktį. Jis atsigręžė į Chuaną, kuri nusižeminusi vis dar voliojosi po jo kojomis, ir sviedė:

- Išeik! Grįši, kai tave pašauksiu!

Ji pašoko ir išbėgo taip greitai, kaip katės gaudoma pelė. Bordžija priėjo prie lango, kuris vedė į kiemą, ir atidarė jį, norėdamas įkvėpti oro. Pamažu jis nurimo, veidas vėl atgavo normalią spalvą. Pasijutęs geriau, jis giliai atsiduso, atsisuko ir pažvelgė į jaunąją moterį. Ji sėdėjo krėsle su aukšta atkalte, aptraukta žaliu aksomu, ir tylėdama laukė. Veidrodis gulėjo ant jos kelių.

- Atleiskite man, aš neturėjau duoti valios pykčiui! Bet pamatęs jus prie lango aš baisiai išsigandau.

- Nesąmonė! Aš buvau su kauke ant veido ir su šydu. Dona Chuana šiaip taip įkalbėjo mane užsidėti

tai, tačiau tokia buvo sąlyga, kad leistų man pakvėpuoti grynu oru prie šio nelemto lango.

- Jūs nežinote, ką sakote! Nepaisant visų šių atsargumo priemonių, jus vis tiek galėjo pažinti!

- Pažinti? Mieste, kur manęs niekas nepažįsta?

- Išskyrus visus tuos, kurie matė jus Vatikane, kai jūs ten buvote, išskyrus jūsų bendrakeleivius ir San Sisto vienuoles!

- Labai geras pavyzdys! Jos uždarytos vienuolyne!

Jis vėl giliai atsikvėpė ir paėmęs kitą krėslą atsisėdo priešais ją.

- Tačiau tai buvo labai neatsargu. Visi miesto sekliai sukelti ant kojų. Be to, jūs dar nežinote, ką nutarė popiežius.

- Pirmą kartą jūs nesakote "šventasis tėvas", nesakote vardo, kuris iš tiesų jam tinka. Tad ką gi jis nutarė?

- Domingas, nubas eunuchas, kuris jus saugojo, neblogai moka piešti. Jis padarė kelis panašius jūsų veido eskizus; tai labai geri piešiniai, daryti iš atminties. Šaukliai rodė juos visose sankryžose. O kadangi tam, kuris jus išduos, pažadėta šimtas dukatų...

Šį sykį Fjora išblyško. Ji suprato, kokia didelė Jeronimos neapykanta: niekšiška moteris drįso išduoti ją popiežiui. Visa tai buvo absurdiška ir kartu baisu. Negi kraujas, tekantis jos gyslomis po kraujomaišos, iš tiesų buvo prakeiktas? Įvykiai, nuolat pakrypstantys prieš ją, galimas dalykas, buvo to įrodymas.

Norėdama įveikti kylantį nerimą, Fjora abiem rankom įsikibo į krėslo alkūnramsčius. Stojo tyla. Kardinolas ir jaunoji moteris žiūrėjo į šukes ant kilimo. Staiga Fjora pakilo.

- Monsinjore, - tvirtai pasakė ji, - jūs be reikalo slepiate mane savo namuose. Tuo jūs tik sukeliate sau pavojų. Įsakykite palydėti mane iki Vatikano. Aš noriu atsiduoti į jų rankas.

Jis kaipmat pašoko, juodos jos akys žybtelėjo. Jis uždėjo abi rankas ant jaunosios moters pečių.

- Jūs beprotė! Aš pasakiau jums tai ne todėl, kad įstumčiau jus į neviltį, o todėl, kad suprastumėte, kokia atsargi turite būti!

- Aš žinau. Bet aš nenoriu būti atsargi. Aš noriu mirti, štai ir viskas! Vienintelis dalykas, ko prašysiu jus, tai kad jūs pats įteiktumėte kardinolui d'Etuviliui laišką, kurį aš parašysiu. Reikia, kad karalius Liudvikas pasirūpintų mano sūnumi ir tais žmonėmis, kurie man brangūs.

- Bet jūs nemirsite! Jeigu jūs pasiduosite, jus tuoj pat ištekins už Karolio Pacio.

- Tačiau jūs pats man sakėte, kad ginčo su kardinolu metu popiežius šaukė, jog lieps nužudyti mane, nepaisydamas to, patiks tai Jeronimai, ar ne.

- Ji jau spėjo įtikinti jį, kad geriau jus išleisti už vyro. O kai kalba eina apie pinigus, jo šventenybė tampa sukalbamas.

- Tai neturi jokios prasmės. Mano turtas visai ne toks, koks buvo anksčiau. Be to, aš nesuprantu, kaip mano vyras - jei tarsime, kad aš jį turėsiu, - galės gauti Prancūzijoje ar Burgundijoje esantį turtą, kuris, aišku, priklauso mano sūnui.

- Jūs esate tikra, kad Florencijoje jums nieko neliko?

- Daugiau nieko. Beltramio rūmai sudegė, vila Fjezolėje buvo konfiskuota, o mano tėvo reikalus tvarko Andželas Donatis.

- Andželas Donatis numirė. Todėl Lorensas Medičis dabar pats tvarko jūsų nuosavybę, ir kalbama, kad jeigu jūs nutarsite grįžti į Florenciją, tai gausite savo vilą ir dar kai ką.

- Kalbama? Kas taip kalba?

- Sklinda gandai, tarsi skersvėjai... Jo šventenybė turi Florencijoje labai uolių šnipų. Jums turbūt žinoma, kokie popiežiaus planai šio puikaus miesto atžvilgiu?

- Sakykime, blogiausia: Riarijus ima Florenciją. Jis gaus viską, ko tik panorės.

- O, ne! Popiežius nori, kad jis ten viešpatautų, bet negali būti nė kalbos apie įstatymų laužymą ir gyventojų apiplėšimą. Visi žino, ko jie gali griebtis. Štai todėl jis taip suinteresuotas šiomis jungtuvėmis. Čia gyvenantys Paciai susijungs su tais Paciais, kurie dar gyvena ten, ir grįš ten kaip triumfatoriai, bet jau visai pribaigti.

- O aš grįšiu kartu su jų bagažu? Labai ačiū.

- Tai dar neaišku, - pasakė Bordžija, puse lūpų šypsodamasis. - Nemanau, kad išleidusi jus už vyro, ponia Boskoli leis jums ilgai gyventi. Patikėkite manimi! Būkite protinga ir pasiruoškite vakarieniauti su manimi. Aš pamėginsiu jus palinksminti.

- Viskas priklauso nuo to, koks bus tas linksminimas!

Jis pratrūko kvatoti ir pasuko prie durų.

- Tik nežiūrėkite į mane tokiomis piktomis akimis! Pažadu jums, kad nieko neatsitiks. Galbūt todėl, - pridūrė jis, mirktelėjęs jai, - jog jūs dar nesate pakankamai minkšta, kad galėčiau suvalgyti.

- Tai jau ramina mane!

Vakarienė iš tiesų praėjo puikiai. Fjorai buvo malonu sužinoti, kad Lorensas Medičis tebėra jai draugiškas ir kad galbūt jo globojama ji kada nors galės grįžti į savo mylimą miestą su išdidžiai pakelta galva. Ši naujiena truputį pakeitė jos pabėgimo planus. Iš pradžių ji ketino pavogti valtį, nusileisti Tibru žemyn ir pasiekusi pakrantę pamėginti patekti į laivą, plaukiantį į Provansą, bet šią idėją reikėjo iškart atmesti: jūriniai laivai žiemą neplaukioja. Vadinasi, reikės sulaukti pavasario. Be to, ji visai neturėjo pinigų užsimokėti už kelionę. Galimybė pasiekti Florenciją atvėrė platesnes perspektyvas ir įkvėpė viltį. Iš viso septyniasdešimt mylių nuo Romos iki Medičių sostinės! Piligrimai, pėsčiomis keliavę į šventas vietas, ėjo ir daug ilgesniu keliu.

Tą vakarą Rodrigas pasirodė esąs malonus šeimininkas. Jis kalbėjo gerai nusiteikęs, ir ta nuotaika nuspalvino vakarienę, kuriai buvo patiekta austrių, mažų kalmarų su padažu ir romėniškai paruoštos paukštienos su pipirais, ančiuvių, pomidorų ir kumpio. Kartu buvo paduota nuostabaus fraskačio vyno. O saldų desertą užbaigė puikus montefiaskonės muskatas, garsus tuo, kad 1111 metais nuo jo mirė kardinolas Fiugeris.

Norėdamas palinksminti viešnią, Bordžija papasakojo jai kai kuriuos įvykius, kurie leido jai naujai pažvelgti į Romos gyvenimą. Antai ji sužinojo, kad pagrobimas yra mėgstama aukštuomenės pramoga: pagrobdavo moterį arba merginą, nuveždavo ją į nuošalią vietą, kad atšvęstų šį įvykį, po to nevalingą šventės heroję nuveždavo atgal ir palikdavo netoli namų. Žinoma, už tai reikėjo keršyti, o kerštas Romoje buvo tapęs menu. Kuo baisesnis kerštas, tuo didesnį malonumą jis sukelia. Bordžija papasakojo Fjorai gražiosios Lizabetės, Frančesko Orsinio žmonos, istoriją. Ji buvo užtikta su kitu vyru ir turėjo dalyvauti savo meilužio nužudyme: jis buvo pakviestas į balių ir per desertą negyvai užplaktas lazdomis. Paskui svetimautoja buvo kambaryje prikalta prie kryžiaus, ir kiekvieną naktį prie jos pririšdavo meilužio lavoną, su kuriuo ji būdavo iki ryto, paskui ją visai dienai iki saulėlydžio nuvesdavo į jos namus. Jai duodavo tik dvi riekutes duonos ir stiklinę vandens.

Šį sykį Fjora nenorėjo šypsotis. Pasibaisėjusi šiuo pasakojimu, ji vienu ypu ištuštino taurę vyno, kad atsigautų.

- Kas gi jai atsitiko?

- Žinoma, netrukus ji mirė, bet, sako, prieš mirtį atgailavo. Pamokoma istorija, ar ne?

- Tik vyras gali pasakoti tokią baisią istoriją tokiu žaismingu tonu! O man ši istorija atrodo bjauri! Jūsų Orsinis yra vertas visų pragaro kančių. Kai aš galvoju, kad metų metais žmonės eikvoja jėgas ir pinigus,

žingsniuodami Europos keliais, kad tik ateitų pasimelsti į šį miestą, kuris jiems atrodo šventas, kurį jie laiko dieviškąja Jeruzale, visų dorybių centru, - taigi kai aš apie tai galvoju, man darosi baisu dėl jų, nes šis miestas yra tikra kloaka!

- Jūs griežta! Vis dėlto čia yra ir garbingų žmonių, o dėl piligrimų, tai aš žinau vieną, kuris, atėjęs čia prieš trejus metus į jubiliejų, sušuko: "Kai įžengi į Romą, šėlas pasilieka, o tikėjimas išnyksta!"

- Galima pamanyti, kad jus tai linksmina, jus, aukštąjį Bažnyčios hierarchą! Jūsų Sikstas IV bent tiki?

- Na, žinoma! Jis net jaučia kažkokią ypatingą pagarbą Mergelei Marijai, bet ko jūs norite, jis taip pat labai prisirišęs prie savo šeimos ir nevengs jokių priemonių, kad padarytų ją turtingą ir galingą.

- Jūs, atrodo, irgi turite vaikų?

Kardinolas kapmat tarsi ištirpo švelnumo okeane.

- O, jie nuostabūs! Gražiausi berniūkščiai pasaulyje, ypač mano Džovanis! Bet prisipažįstu jums, aš norėčiau, kad jų motina dabar pagimdytų man dar mergaitę, tokią pat blondinę kaip ir ji. Aš pavadinčiau ją... Lukrecija! - Bet pastebėjęs, kaip niekinamai išsiviepė jaunosios moters lūpos, jis linksmai pasakė: - Nagi, nedarykite tokios grimasos! Italija - vaikų šalis. Čia visi turi vaikų.

- Netgi, kaip aš matau, ir kardinolai!

- Aš galėčiau pridurti: ypač kardinolai, nes moterys, kurias jie pasirenka, yra tikros, kad jų vaikai turės viską. Pavyzdžiui, kardinolas Sibas turi sūnų, kardinolas d'Etuvilis - irgi. Jo vardas Žeromas, tą sūnų jam pagimdė labai graži moteris Džirolama Tosti. Dabar jis sinjoras Fraskatis, kurio vyną mes ką tik gėrėme. O dėl kardinolo...

- Pasigailėkite, monsinjore! Daugiau nieko nekalbėkite! Aš norėčiau išsaugoti bent dalelę savo vaikystės laikų tikėjimo!

- Tikėjimas čia niekuo dėtas! Reikia žengti koja į koją su gyvenimu, o Roma - tai tiesa, kad jūs matėte

tik blogąją jos pusę, - yra toks miestas, kuriame malonu gyventi. Tokios žymios užsienietės, kaip Bosnijos karalienė, Kipro karalienė, Graikijos princesė Zoja Paleolog, juk gyvena jame ir nesiskundžia.

- Be abejo, todėl, kad jų padėtis neturi nieko bendro su manąja. Gana kalbų, monsinjore! Aš nenoriu ilgiau čia pasilikti. Jūs ką tik sakėte, kad Florencija daugiau neuždaryta man, tad padėkite man grįžti tenai!

- Dar pernelyg anksti! Aš nuolat kartoju jums tai.

- Vadinasi, jūs nepaleisite manęs tol, kol aš neatiduosiu jums tam tikros duoklės, ar ne?

Atsakydamas jis nusijuokė tyliu burkuojančiu juoku, žiūrėdamas į spindintį kaip auksas vyną savo taurėje.

- Ar yra pasaulyje vyras, kuris, matydamas priešais save puikiausią vyną, net nepamėgintų jo paragauti?

Bordžijos akys spindėjo kaip degančios anglys, ir Fjora staiga pasijuto visiška bejėgė. Ji permetė žvilgsniu puikų žaliai auksinį interjerą, kuris jau nusibodo jai.

- Vadinasi, aš pasmerkta mirti čia iš nuobodulio? Kada aš galėsiu bent išeiti iš šio kambario?

- Tai būtų neatsargu. Mano rūmuose pilna tarnų, sargybinių ir pažįstamų žmonių, ir aš negaliu būti tikras dėl visų. Be to, jei užrakinčiau savo duris, tai žmonės suprastų, jog čia slypi kažkokia paslaptis. Visi žino, kad kažkokia gražuolė gyvena bokšte, bet tai visai paprastas dalykas.

- Žinau! - sušuko Fjora; ji jau negalėjo tvardytis. - Bet supraskite, kad aš negaliu būti uždaryta tarp keturių sienų ir nieko neveikti, tik žiūrėti į lubas. Nuo tos akimirkos, kai mane pagrobė Prancūzijoje, aš mačiau tik kalėjimus! Du mėnesiai laivo kajutėje, dvi savaitės San Siste, kur bent buvo sodas, ir štai dabar čia. Geriau jau mirti!

- Nusiraminkite ir turėkite truputį kantrybės! Aš liepsiu atnešti jums knygų, jeigu jūs mėgstate skaityti, atsiųsiu jums aklą dainių, turintį puikų balsą. Aš pats

dažnai lankysiu jus, o naktimis mes galėsime kvėpuoti grynu oru sode.

Fjora turėjo pasitenkinti šiais pažadais, tačiau įspūdis, kad ji dūsta, ilgainiui, slenkant dienoms, vis stiprėjo. Vis dėlto knygos jai labai pravertė. Nors Bordžija niekada nieko neskaitė, tačiau iš tuščios savigarbos jis sukaupė didelę biblioteką, ypač lotynų ir graikų autorių, bet jis parinko jai pačias nepadoriausias knygas, ir Fjora tiesiog pribloškė jį, pareikalavusi rimtų autorių, tokių kaip Aristotelis ir Platonas.

- Kokia rimta jauna moteris! - sušuko jis nuoširdžiai nustebęs. - O Romos damos labai mėgsta linksmas istorijas. Jos puikiai nuteikia meilei.

- Bet aš visai nenoriu būti nusiteikusi meilei! Supraskite pagaliau, monsinjore! Aš gedžiu dėl karštai mylimo vyro, ir nors esu jums dėkinga už tai, ką jūs padarėte mano labui, bet žinokite, kad savo noru niekada nebūsiu jūsų!

Ji pamanė, kad jis supyks, bet jis nusišypsojo tokia savimi patenkinto žmogaus šypsena, kad ji viduje sudrebėjo.

- Aš galiu padaryti taip, kad jūs pakeisite savo nuomonę!

Nors jo akys šypsojosi, Fjora pajuto grėsmę ir padarė iš to išvadą, kad jai reikia būti budriai. Šiame žmoguje slypėjo pernelyg daug nirtingos jėgos, kad jis galėtų ją suvaldyti ir dar ilgai laukti, kol ji teiksis nusileisti. Bordžija buvo įsitikinęs, kad jis nepaprastas meilužis, ir kada nors pamėgins primesti jai savo glamones. Jis manė, kad po to ji stipriai prisiriš prie jo. Tai buvo per daug juokinga, bet ateityje nežadėjo nieko gero: net tarus, kad jeigu ji bent kartą paklus jo geismui, nebuvo jokios garantijos, kad kitą dieną Bordžija atvers auksinį narvą ir padės savo belaisvei pasiekti Florenciją.

Tuomet Fjora nutarė, kad atėjo metas pačiai pasirūpinti savo likimu. Tuo ji dar kartą įsitikino po absurdiškos scenos, kurį įvyko jos prausimosi kambaryje.

Tą rytą Fjora ką tik įlipo į baseiną, pilną šilto vandens su aromatinėmis žolėmis. Tai buvo vienintelis jos malonumas per kiaurą dieną, ir ji mėgo praleisti ten daugiau laiko. Bet didelei jos nuostabai Chuana, padėjusi jai įlipti į baseiną dėl kažkokios nesuprantamos priežasties dingo, o juodaodė vergė, kuri paprastai ateidavo jos prausti, dar nepasirodė. Ji nekreipė į tai dėmesio ir net buvo patenkinta, kad gali pabūti viena. Ji su malonumu atsipalaidavo ir užsimerkė, bet staiga išgirdo lengvai sugirgždėjus duris. Manydama, kad tai Chuana arba juodaodė vergė, ji nepajudėjo iš vietos, bet vis dėlto jos neapleido nuojauta, kad vonios kambaryje yra kažkas pašalinis, ir ji atsimerkė. Stovėdamas priešais ją, Bordžija rijo ją akimis, ir staiga, nusimetęs auksu siuvinėtą chalatą, kuris buvo ant jo, jis liko priešais ją visai nuogas. Ji buvo taip pritrenkta, kad akimirką jai užgniaužė kvapą. Jo stiprus įdegęs kūnas nebuvo atstumiantis, bet juodi plaukai dengė jį beveik visą. Juodi garbanoti plaukai raitėsi nuo apatinės pilvo dalies iki krūtinės, kilo iki pažastų ir siekė net pečius. Fjorai pasirodė, kad priešais ją stovi baisus žvėris, tuo labiau kad jis su malonumu demonstravo savo vyrišką vertybę, paaiškinančią priežastį, dėl kurios Romos kurtizanės praminė karštąjį kardinolą “jaučiu”.

Jis rijo Fjorą akimis kaip vilkas, pasirengęs suėsti avelę, liežuvio galiuku lyžčiodamas savo storas raudonas lūpas.

Išsigandusi Fjora visa susirietė į kamuolį, ir kai jis nuleido vieną koją į vandenį, aiškiai ketindamas prieiti prie jos, ji taip suriko, kad balandžiai bokšto viršūnėje purptelėjo ir nuskrido. Ji iššoko iš baseino, nustūmusi Bordžiją, kuris nuo smūgio vos neatsisėdo, ir šlapia nubėgo į savo kambarį. Ten ji griebė nuo lovos paklodę

ir susisupo į ją, visu kūnu drebėdama, paskui pribėgo prie vieno akmeninio suolelio prie lango. Atidariusi jį, ji nutarė pulti žemyn, jeigu Bordžija mėgins prie jos prisiartinti.

Bet po minutės jis pasirodė apsirengęs savo paauksuotu chalatu ir pamėlęs iš pykčio. Jis sviedė į ją žvilgsnį, panašų į žaibą, paskui dideliais žingsniais perkirto kambarį ir išėjo trenkęs durimis.

Triukšmas tarytum pažadino Chuaną, kuri buvo užsiėmusi - tvarkė suknelę, kai įbėgo Fjora. Ji tiesiog apmirė, su siaubu stebėdama visą šią sceną.

- Dieve mano! - pagaliau ištarė ji. - Nesakykite man, kad jūs jį atstūmėte!

- Aš būčiau šokusi pro langą, jeigu jis bent per žingsnį būtų prisiartinęs prie manęs!

- Bet kodėl? Kodėl? Argi jis ne pritrenkiantis gražuolis?

- Galimas dalykas! Bet toks grožis manęs netraukia! Tai ne žmogus, o beždžionė!

- Kaip jūs galite taip kalbėti! Plaukai ant jo kūno minkšti kaip ką tik gimusio ėriuko. Jis tikras meilės dievas, - pridūrė Chuana švelniu balsu. - O kai jis glamonėja, tuomet atsiveria rojaus vartai.

Fjora pažvelgė į duenją nuoširdžiai nustebusi:

- Ką jūs apie tai žinote?

Chuana paraudo ir ėmė žvanginti raktais, droviai nuleidusi akis.

- Aš žinau tai! - atsakė ji. - Mes mylėjome vienas kitą... prieš dvidešimt metų... po mano sodo apelsinmedžiais. Aš niekada negalėsiu to užmiršti, ir kai prieš penkerius metus jis paprašė mane važiuoti į Romą ir tarnauti jam, aš nė minutės nesvyravau ir iškart atvažiavau čia.

- Ir paskui jūs... atnaujinote savo santykius?

- Ne. Jis myli jaunystę. Beje, užtenka tokio prisiminimo, kuris nuskaidrina visą mano gyvenimą, - atsakė ji.

- O dabar jūs rūpinatės merginomis, kurias jis atsiveda čia? Nepavydite?

Toks klausimas Chuanai buvo įžeidžiantis; ji išsitiesė visu ūgiu ir vieną akimirką vėl tapo tokia, kokia buvo anksčiau - išdidi ir viską niekinanti ispanė, dievobaimingai išauklėta ir pripažįstanti tik savo giminės senumą.

- Aš? Pavydžiu? Kam? Toms tuščioms mergelėms, kurias jis pasirenka savo malonumui ir kurias aš rengiu ir šlakstau kvepalais, kad jos bent kiek būtų vertos praleisti šiek tiek laiko jo lovoje? Aš tai darau taip, tarsi barstyčiau cukrumi jo mėgstamus sausainius. Svarbiausia, kad mūsų gyslomis teka tas pats kraujas. O tos mergelės - tik dulkės! Tai tik taip sau, jo malonumui, ir daugiau nieko! Aš laikydavau kai kurias iš jų, kai jis tenkindavo savo geismą. O jūs norite, kad aš pavydėčiau?

- Iš tiesų pavydėti jums nėra ko, - atsidususi pasakė Fjora. - Puikus jūsų amatas! Šiaip ar taip, užsirašykite sau ant kaktos: aš ne gatvės merga, ir jūsų Bordžija ne tik nedomina manęs - jis man kelia pasišlykštėjimą!

Kanopų kaukšėjimas gatvėje privertė ją nutilti.

Chuana atidarė langą ir pažvelgė laukan. Paskui užtrenkė jį su nusiminusia veido išraiška:

- Jis išjoja! Ką jūs pridarėte? Jūs išvijote jį! Iš kokio akmens jūs padaryta?

- Iš to, iš kurio daromos doros moterys. Tokios, kurių nepamatysi Romos gatvėse. Jūs sakote, kad jis joja? Ir kurgi, jūsų nuomone?

- Jis paėmė ilgakotį durklą, apsirengė medžioklės rūbais. Matyt, joja į Maglianą medžioti laukinių šernų.

- Magliana toli?

- Vila Romos apylinkėse; jeigu jis ten joja, matyt, jam reikia nuraminti nervus. Jis ten bus ne mažiau kaip dvi dienas.

- Dvi ramios dienos! Kokia laimė!

- Laimė? Kai jis sugrįžta, būna girtas nuo kraujo ir vyno... Ir aš su džiaugsmu atvesiu jį tokį prie tavo lovos! Tu per daug ilgai tyčiojaisi iš jo, mano gražuole! Pamatysi, kiek tai kainuos tau!

Ir didinga eisena, tarsi teatro karalienė, Chuana išėjo iš kambario. Išgirdusi pasukant raktą, Fjora įsitikino, kad ji vėl užrakinta. Bet jai mielesnė buvo vienatvė negu Rodrigo dievintojos draugija.

Pirmiausia ji nusimetė šlapią paklodę, apsirengė, susišukavo vešlius juodus plaukus ir supynė juos į storą kasą, paskui atsisėdo į savo mėgstamą krėslą, kad jame truputį pamąstytų. Jai reikėjo žūtbūt palikti šiuos rūmus prieš grįžtant jų šeimininkui, nes, be jokių abejonių, jo sugrįžimas bus jai ne iš maloniųjų. Gerai buvo jau tai, kad Bordžija nutarė savo pyktį išlieti ant šernų, o ne iškart imtis jos. Bet kaip iš čia išeiti?

O išeiti ji galėjo tik pro langus, bet jau seniai žinojo, kad jie yra labai aukštai ir kad todėl pabėgti neįmanoma, net jeigu ji surištų kampais paklodes ir dar keletą dirželių.

Kita vertus, netgi tuo atveju, jeigu jai tai pavyktų, problemos tuo nesibaigtų. Kur eiti, ištrūkus iš Bordžijos rūmų? Vienintelis prieglobstis būtų d'Etuvilio rūmai, bet jai taip ir nepavyko sužinoti, kur jie yra, toli ar arti, lengva ar ne į juos patekti. Ir dar neaišku, kaip ją ten priimtų? Bordžija kalbėjo, kad Liudvikas XI neva neatsakė į kardinolo išsiųstą laišką ir kad nėra jokių abejonių, jog jis paliks popiežiui teisę spręsti jos likimą. Gal tai buvo netiesa, o gal ir tiesa. Argi pagrobimo išvakarėse ji nepavedė princesei Žanai tam tikra prasme sudeginti tiltus tarp Filipo de Selonžė našlės ir Prancūzijos karaliaus? Tad būtų visai galimas dalykas, kad magistras

d'Etuvilis skubės grąžinti ją, tvirtai surištą, tiesiai į Vatikaną.

Jeigu jai pavyks išeiti, geriausia būtų, žinoma, pasukti į šiaurę, tai yra Florencijos link, pasislėpti iki vartų atidarymo ir leistis į kelią. Nelaimei, tame kelyje tarp Fjoros ir to laimingo kelio į Toskaną stovėjo Bordžijos rūmų sienos, Bordžijos rūmų sargyba ir pagaliau Bordžijos pusseserė, kuri, atrodo, nutarė badu numarinti savo belaisvę, nes per visą dieną nė karto nepasirodė.

Iš pradžių Fjora nekreipė į tai jokio dėmesio. Ji turėjo vandens grafine ir net ispaniško vyno. Buvo taip pat vaisių, kuriais galėjai numalšinti alkį. Staiga į galvą jai šovė pritrenkianti idėja. Tik reikėjo, kad Chuana būtinai ateitų pas ją į kambarį.

Kitą dienos pusę Fjora keletą valandų iš eilės kūrė savo planą. Ji surinko visus daiktus, kurių jai reikės. Maudymosi kambaryje rado šepetį su ilgu kotu marmuriniam baseinui valyti. Paskui žirklėmis sukarpė didelius rankšluosčius ilgomis juostomis, kurias supynė ir suraišiojo, kad būtų tvirčiau. Po to ji kritiškai apžvelgė rūbus, kuriuos jai davė. Čia buvo viena problema: kaip pasirodyti kelyje su atlaso, brokato arba muslino suknele? Ir ypač kaip eiti pėsčiai su bateliais iš siūto brokato arba šviesaus atlaso? Fjora turėjo netgi Venecijos darbo batelius aukštais kulniukais, kurių ji nė karto neapsiavė, nes ir taip buvo aukšto ūgio. Virveliniai sandalai, su kuriais ji atėjo iš San Sisto vienuolyno, aišku buvo sudeginti kartu su visais drabužiais. Dėl to buvo liūdna, bet Fjora nematė jokio šios problemos sprendimo, todėl ji nutarė pasikliauti apvaizda. Tada ji paslėpė savo pasidarytą virvę į vieną drabužių dėžę ir atsisėdo į krėslą apsimesdama, kad skaito "Dieviškąją komediją". Jai patiko ši Dantės poema, bet ji dėmesingai klausėsi iš išorės sklindančių garsų.

Diena slinko vakarop, bet ji nė neketino atsistoti ir užsidegti žvakės. Jos širdis daužėsi truputį smarkiau nei

paprastai pasigirdus menkiausiam šlamesiui iš vidinio kiemo. Neaiški nuojauta sakė jai, kad ji pabėgs šiandien arba niekada. Ar pasirodys pagaliau Chuana, ar ji lauks sugrįžtant savo pusbrolio tikėdamasi, kad vienatvė, nerimas ir badavimas privers belaisvę būti nuolankesnę?

Fjorai buvo tvanku, ji pravėrė langą, vedantį į gatvę. Oras buvo drėgnas ir vėsus. Dangumi plaukė sunkūs debesys. Saulė, visą dieną beveik nė karto nešvystelėjusi, matyt, jau leidosi, ir Romą pamažu gaubė nakties tamsa. Danguje nesimatė nė vienos žvaigždės. Aplinkui trenkė dumblu ir įvairiomis atliekomis, kurios plaukė šalimais tekančia upe. Šioje pilkoje beribėje erdvėje toli įsižiebė kelios švieselės, bet jos nė trupučio nesušvelnino šį vakarą niūraus Amžinojo miesto vaizdo.

Fjora prisiminė vieną detalę, kurią buvo bepamirštanti. Ji uždarė langą, priėjo prie židinio ir atsisėdo. Židiny ugnis jau vos ruseno. Nuo dar raudonų angliukų ji pridegė dvi žvakes ir nuėjo į prausimosi kambarį, kur ant sienos kabojo puošnus venecijietiškas veidrodis. Su savimi ji atsinešė žvakidę, šukas ir, žinoma, šepetį, su kuriuo buvo pasiryžusi nesiskirti visą naktį.

Ji išleido plaukus, perskyrė juos per vidurį, susipynė dvi kasas ir apsuko jas aplink galvą, kaip darydavo dona Chuana. Jai baigiant tvarkytis plaukus, kambaryje pasigirdo indų tarškesys ir tai privertė jos širdį plakti smarkiau. Po durimis pasirodė šviesos juosta. Nejaugi atėjo lemiamas momentas?

Tvirtai suspaudusi juodmedžio rankeną, ji atidarė duris, ir ją visą užliejo džiaugsmo banga. Ten buvo Chuana. Pasilenkusi prie padėklo, kurį, matyt, Fjorai atnešė vergas, ji dėliojo valgius. Paskui, prisipylusi taurę vyno, su pasigardžiavimu ją išgėrė ir vėl pripildė. Užsiėmusi šituo maloniu darbu, ji net neišgirdo, kaip įėjo Fjora.

Nė sekundės nedelsdama, Fjora pakėlė savo ginklą ir iš visų jėgų trenkė duenjai per galvą. Ši griuvo ant žemės net neaiktelėjusi. Tai įvyko taip staiga, kad šiek

tiek sunerimusi Fjora pritūpė prie juodos tįsančios moters figūros, baimindamasi, ar tik jos neužmušė. Kad taip neįvyktų, ji ir pasirinko plaukų šepečio rankenėlę, o ne bronzinį žarsteklį. Bet būgštauti nebuvo ko: smūgį šiek tiek sušvelnino Chuanos plaukai, ir ji turėtų greitai atsigauti, atsipirkusi gumbu galvoje. Todėl gaišti nebuvo galima nė minutės.

Fjora senmergę išrengė, surišo iš anksto pasiruoštomis virvėmis, burną užkišo skarele ir kad būtų patikimiau dar apvyniojo šilkiniu šaliku. Paėmusi už kojų, nutempė ją į prausimosi kambarį ir paliko gulėti ant kilimo, užrakinusi paskui save duris, kad atsigavusi ir išsinarpliojusi Chuana taip greitai neištrūktų iš savo vienutės. Langų čia nebuvo, tik nedidelės orlaidės, taigi kol į pagalbą atbėgs žmonės, praeis šiek tiek laiko.

Fjora lengviau atsiduso. Labiausiai ji bijojo to momento, kai teks susigrumti su Chuana, bet dabar tai jau buvo praeity. Dėl drąsos ji išgėrė taurę vyno ir greitai apsivilko duenjos drabužius. Jie buvo kiek per dideli, bet Fjora susiveržė sijonus odiniu diržu. Nepamiršo ir prie diržo prikabintų raktų. Tada prie plaukų prisisegė muslino vualį, o ant kaklo pasikabino storą auksinę grandinę, kuria Chuana taip didžiavosi. Kadangi pinigų Fjora neturėjo, tai pardavusi grandinę, bet ne visą iš karto, ji tikėjosi pramisti visą kelionę, o gal net nusipirkti mulą.

Jos laukė malonus siurprizas: duenjos tvirtos odos bateliai irgi buvo per dideli, bet prikimšusi į juos truputį skudurų, ji pasijuto kuo puikiausiai. Žinoma, drabužių kvapas nebuvo labai malonus. Chuana mėgo sodrius kvepalus, bet Fjora pagalvojo, kad dėl laisvės galima iškęsti ir ne tiek... Paskutinį kartą nužvelgusi kambarį, į kurį sugrįžti, tikėjosi, jau neteks, atidarė duris ir išėjo į lauką. Su dideliu pasitenkinimu ji tris kartus pasuko pilies durų spynos raktą. Dabar reikėjo ištrūkti iš kiemo,

bet anksčiau pro langą ji buvo pastebėjusi, deja, vieną vienintelį išėjimą: dvigubą arkų eilę su bokštu.

Ji pamatė patekusi į laiptų aikštelę, apšviestą aliejinės lempos. Vieni siauri laipteliai kilo į terasą, kur budėjo sargybiniai, kiti vedė į pačią pastato apačią. Ji ėmė leistis žemyn, užsitraukusi ant akių juodą vualį ir bandydama pamėgdžioti eiseną tos, kurios drabužius vilkėjo. Nesutikusi nė gyvos dvasios, ji nusileido į žemutinį aukštą. Taip ji atsidūrė prieš pat geležimi kaustytas masyvias duris; jos turbūt išėjo į sodą, kurio matyti jai niekada nebuvo tekę. Atrodė, kad šitų durų atidaryti neįmanoma. Staiga ji prisiminė kabančius ant juosmens raktus, ir ėmė juos taikyti, bet pasirodė, kad visi jie buvo per maži.

Kitoje laiptų pusėje matėsi dažytos ir gražiai išdailintos durys. Priėjusi prie jų Fjora išgirdo vyrų balsus ir juoką. Po to pasigirdo stumdomų baldų bildesys. Balsai darėsi vis garsesni; kilo kažkoks ginčas, o gal ir muštynės. Matyt, tai buvo sargybinių kambarys, ir nuo jo reikėjo sprukti kuo toliau.

Fjora pasikėlė vieną aukštą į viršų, tikėdamasi įveikti duris šitoje laiptų aikštelėje. Ji prisiminė, kad tą naktį, kai pabėgusi iš vienuolyno atjojo čia su Bordžija, atkreipė dėmesį į didelę lodžiją, kuri, matyt, vedė į paradinius apartamentus.

Jeigu pavyktų nusigauti į tą lodžiją, skirtą stebėti gatvės vaidinimams, jai turbūt pavyktų nusileisti ir ant žemės. Bet ją dar reikėjo susirasti. Fjora labai atsargiai atkėlė raižytą velkę. Durys lengvai ir be triukšmo atsivėrė. Tai buvo didelė menė, blausiai apšviesta žvakidės, stovinčios ant staliuko žėrinčiu paviršiumi. Šita menė atrodė be galo didelė. Ji tylutėliai nuėjo į menės gilumą. Stori kilimai dengė tamsių blizgančių plytelių grindis, kuriose lyg veidrodyje atsispindėjo žvakių šviesa. Ant aukštų lubų buvo pavaizduotas žvaigždėtas dangus, ir jeigu čia būtų buvę daugiau tyro oro, būtum galėjęs

pagalvoti, kad esi lauke. Visur stovėjo paauksuotos sofos su pagalvėlėmis, ant kurių buvo išsiuvinėtos auksinės žvaigždės, ir Fjora prisiminė, kaip Chuana pasakojo apie kažkokią žvaigždžių salę, kur lėbaudavo brangusis kardinolas.

Jai atrodė, kad per šitą nuostabią menę ji eina be galo ilgai. Buvo pakankamai šviesu, tad ji neužkliudė nė vienos kėdės, nė vieno baldo. Pagaliau ji ranka palietė bronzinę durų rankeną ir iš džiaugsmo vos nesušuko: už durų buvo lodžija.

Fjora pasieniu yrėsi į priekį, bijodama būti pastebėta iš lauko, bet už raižyto akmens baliustrados buvo visiškai tylu. Drąsinama minties, kad, jei kas, ją palaikys dona Chuana, ji nuėjo prie baliustrados, persivėrė per turėklus, bet ten nieko nepamatė. Ilga gatvė, vos apšviesta dviejų žibintų, pakabintų ant didžiulio rūmų portalo abipus akmeninio jautį vaizduojančio herbo, atrodė tuščia. Nei sode, nei priešais stovinčiame name nesimatė nė žiburėlio. Visa tai puiku, bet štai lodžija buvo gana aukštai. Tamsoje Fjorai atrodė, kad ji stovi ant paties bedugnės krašto. Pasirinkimo nebuvo, atgal ji nebegalėjo grįžti. Reikėjo kažką daryti.

Nusisegusi nuo galvos ilgą vualį, ji perplėšė jį į dvi dalis, tvirtai sumezgė jų galus ir kaip virvę pririšo prie baliustrados. Persižegnojusi perlipo į balkoną nugara į gatvę, čiupo vualį drebančiomis rankomis - kojos, beje, irgi drebėjo - ir pradėjo palengva leistis žemyn. Širdis, rodės, iššoks iš krūtinės. Romėnų, kaip ir florentiečių, rūmų pirmas aukštas nuo žemės buvo pakilęs ne mažiau kaip tris tuazus*, o vadinamoji virvė buvo ne daugiau kaip vieno tuazo ilgio. Reikėjo šokti, o gatvė, grįsta apvaliais akmenimis iš Tibro, buvo ne itin minkšta. Šokti reikėjo greičiau, nes šilkinio vualio mazgas jau buvo beatsiveržiąs. Fjora nuslydo žemyn net nešūktelėjusi, o

* Sieksnis, vart. Prancūzijoje, lygus 1,949 m.

po ja kažkas suriko, nes dideliam jos nustebimui ji nukrito ant kažko minkšto. Tai ją ir apsaugojo nuo susitrenkimo.

Apiberta keiksmų krušos ji pašoko ir su pasibaisėjimu bei gailesčiu pamatė valkatą, radusį sau užuovėją ir ramiai užsnūdusį prie rūmų sienos. Tai ant jo ji nusileido iš balkono. Jis jau taip pat buvo ant kojų, ir iš po senos apšepusios skrybėlės ji pamatė raudoną, seniai neskustą veidą ir įtūžusias akis.

- Aš... aš jus užgavau?

- Ko gero, taip! Kaip tu čia sugalvojai nutūpti ant manęs? Tu sprunki? Įdomu, kai kas nors bėga iš Bordžijos rūmų!

Stipriomis kaip replės rankomis jis pačiupo jauną moterį ir, matyt, nesiruošė jos paleisti. Jis bandė nutempti ją prie portalo, bet ji priešinosi iš visų jėgų. Staiga ji prisiminė vieną seną žmogų, kartą naktį priglaudusį ją savo būste, suręstame nebaigtuose statyti florentietiškuose rūmuose. Jis jai sakė, kad valkatų brolijoje kits kitą atpažįsta iš vieno žodžio. Štai šį žodį ji dabar ir ištarė.

- Mandiči!* - sušnibždėjo ji.

Šitas žodis pasirodė esąs magiškas. Žmogus ją iš karto paleido, ir jo įpykęs žvilgsnis pasidarė smalsus.

- Tu irgi mūsiškė? Sunku patikėti. Pala, man atrodo, kad aš tave pažįstu.

- Nemanau. Aš iš Florencijos, o čia mane atvežė jėga. Dabar noriu grįžti namo.

- Jėga? Tu iš tikrųjų graži mergina. O ar žinai kelią į Florenciją?

- Ne. Bet manau, kad rasiu. Reikia eiti į šiaurę?

- Pirmiausia reikia išeiti pro del Popolo vartus. Na, jei jau kartą prižadinai, tai aš palydėsiu tave. Ar nerastum man ko nors prisiminimui, būtų labai malonu. Žinai, tu gerokai užgavai mane.

---

* Elgetos (*it.*).

Netardama nė žodžio, Fjora pasirausė Chuanos kapšelyje, kur buvo įgrūdusi grandinėlę su medalionu, kurį ir ketino jam atiduoti. Savo nuostabai ji užčiuopė keletą monetų; ištraukusi vieną ir pamaniusi, kad tai dukatas, ji nežiūrėdama įspraudė ją į delną valkatai. Šis priėjo prie žibinto, ir iš to, kaip jis tikrino monetą dantimis, ji suprato neapsirikusi.

- Auksas! - sušuko jis. - Nustebčiau, jeigu tu šituose namuose nebūtum susiradusi keleto tokių pinigėlių. Dabar eime! Aš tik parodau tau kelią ir dingstu. Nenorėčiau, kad mane pamatytų su moterimi, kuri bėga.

Jis nuvedė ją į nuo rūmų išeinančią gatvelę su abipus stūksančiais įvairaus dydžio namais. Fjoros akys pamažu apsiprato tamsoje. Be to, retsykiais debesuotas dangus pragiedrėdavo, ir tada jame suspindėdavo ryškios žvaigždės. Žmogus ėjo sparčiai, o jaunoji moteris stengėsi neatsilikti nuo jo nė per žingsnį. Pagaliau jie išėjo į didžiulę dykynę, kurioje riogsojo bažnyčios griuvėsiai ir kažkoks išraustas kauburys. Valkata sustojo.

- Štai čia aš tave ir paliksiu. Tau reikės eiti nosies tiesumu, kairėj pusėj paliekant Augusto mauzoliejų.

- Šitas kauburys ir yra Augusto mauzoliejus?

- Tai jo liekanos. Daryk, kas tau liepiama! Ten gale ant pylimo pamatysi indus su žarijomis. Priešais ir bus del Popolo vartai.

Jai nespėjus padėkoti, žmogus ištirpo tirštoje bažnyčios griuvėsių tamsoje. Fjora dar kiek pastovėjo dykynės pakraštyje, mėgaudamasi seniai užmirštu jausmu: ji buvo viena, ji buvo laisva. Kai pagaliau išeis pro šituos vartus, iš paskos tolumoje bus matyti tik blyškūs sargybos bokštai, o pakrašty - ilgas kelias į mylimą Florenciją, Raudonosios lelijos miestą. Ji užmiršo viską - kad dabar naktis, kad šalta ir kad visą kelią, kol toli už nugaros nebus pasilikę Romos sienos, ją persekios grėsmingi pavojai. Tikra teisybė, kad pirmasis laisvės gurkšnis apsvaigina belaisvį. Jai norėjosi bėgti, kad pojūtis būtų

dar stipresnis, bet akmenuotu keliu ir dar tamsoje tai buvo neįmanoma.

Fjora ramiai nuėjo nurodytu keliu, stengdamasi neužkliūti už žemės gūbrių ir išrausiotų akmenų, gailėdamasi, kad neturi po ranka lazdos ištyrinėti kelią priešaky. Jau ji buvo beprieinanti prie apleisto mauzoliejaus, kurio papėdėje iš po krūmų sklido blausi šviesa, kai netikėtai kažkas sugriebė ją abiem rankom, iš kurių, kad ir kaip muistėsi, ji niekaip negalėjo ištrūkti. Tas kažkas iškilmingai sušuko:

- Vieną jau pagavau!

- Tu niekus svaičioji! - atsiliepė jam kitas. - Tikriausiai nučiupai kokį piemenį!

- Sakau gi tau, kad moteris! O krūtys jos stangrios ir apvalios!

Dar vienos rankos pagriebė Fjorą, čiupinėjo jos krūtis ir gniaužė burną, kad ji negalėtų rėkti. Jau ją maigė keturi ar penki šešėliai, nuo kurių trenkė oda, arkliais ir purvu. Ji manė, kad pakliuvo į plėšikų rankas ir vienam, kuris ją laikė, pabandė įkąsti į ranką, bet tuo metu išgirdo valdingą balsą:

- Veskite ją čionai, pažiūrėsim, ko ji verta!

Priešintis nebuvo prasmės. Žmonės su kaukėmis nutempė ją prie mauzoliejaus. Ji atsidūrė tarp krūmų kažkokioje nišoje, apšviestoje žibinto. Truputį toliau stovėjo pririštos karvės.

Fjorą nubloškė ant žemės, ir prieš save ji pamatė aukštą stiprų vyriškį, irgi su kauke, apsirengusį siuvinėtą liemenę, kuri kyšojo iš po plataus juodo apsiausto. Jis stovėjo prasižergęs, įsirėmęs į šonus rankas, ir apžiūrinėdamas ją juokėsi visa gerkle, atkišęs vilkiškas iltis.

- Laikykit ją stipriau! - įsakė jis pamatęs, kad jaunoji moteris besimuistydama pabandė atsistoti. - Tai tikra pasiutusi katė! Bet, atrodo, mums pasisekė. Puikus laimikis, garbės žodis! Tos, kur naktį ateina į griuvėsius

žolytės, paprastai neatrodo tokios gundančios! Nagi pažiūrėkim į ją iš arčiau! Atsegiok jai korsažą, Orlandai! O tu, Gvidai, užversk jai sijonus!

Vieną akimirką Fjora su pasibjaurėjimu suvokė gulinti nuogomis krūtimis ir šlaunimis. Tuo metu vadeiva ėmė atrišinėti nuo jos virves. Ji raitėsi kaip kirminas, ir tai sukėlė laukinį jo draugužių žvengimą.

- Ramiau, mergaite, nuo šito tu nenumirsi! Mūsų viso labo tik šeši!

Jo ranka, užspaudusi jai burną, pasislinko į šalį, ir Fjora iš visų jėgų suriko:

- Gelbėkite! Greičiau! Gel...

Ir staiga ji išgirdo komandą:

- Dzeusai, pirmyn! Pirmyn, Hera!

Iš tamsos išpuolę du didžiuliai juodi šunys, jai jau pažįstami, griebė iš karto keturis žmones, ir tie sukaukė iš skausmo. Žibinto šviesoje pasirodė jų šeimininkas. Jo lazdelė pavirto ilga špaga, kurios galą jis įrėmė į gerklę tam, kuris pirmas ruošėsi prievartauti Fjorą.

- Tai ką, sinjore Santa Kroče, - paklausė Infesura lediniu balsu, - dabar jūs ruošiatės jau šešiese tyčiotis iš Romos miestietės?

- Miestietės? Tu juokauji, mano drauge? Ką gali daryti miestietė tokiu metu griuvėsiuose?

- Net ir notaro žmona turi teisę susitikinėti su savo mylimuoju. Tau tai turėtų būti žinoma, Džordžijau Santa Kroče! Turėtum žinoti ir tai, kad dabar esi toli nuo savo namų. Užtektų man tik švilptelėti, ir po minutės čia būtų dvidešimt žmonių.

Santa Kročė suabejojo, bet nuo špagos ašmenų ant jo kaklo sublizgėjo keletas kraujo lašų.

- Tu užmuštum mane dėl miestietės?

- Net neabejoju, todėl kad popiežius mane išteisintų. Jis gerbia šio miesto pareigūnus.

- Na, gerai! Nuleisk špagą ir atšauk savo šunis! Nenoriu, kad jie mano vaikinus suplėšytų į gabalus!

Tiesą pasakius, jų buvo likę tik du, tie, kuriuos Dzeusas ir Hera buvo prispaudę prie žemės, grasindami jiems aštriomis iltimis. Kiti trys gėdingai paspruko, kad užsigydytų savo žaizdas ir išvengtų dar rimtesnių nemalonumų. Šeimininko įsakymu abu šunys sugrįžo ir klusniai sutūpė prie jo kojų. Bet vienas iš banditų, pajutęs laisvę, išsitraukė iš už juostos stiletą ir trenkė juo Fjorai.

- Še tau, gražuole! Dabar pati pasiaiškink notarui, kur tu šitą gavai!

Jis staiga šoko bėgti, bet vienas šuo, Infesuros paleistas, jį greitai sučiupo ir suleido dantis į tarpumentę. Šis krito veidu į žemę ir neišleido jokio garso. Santa Kročė ir jo paskutinysis draugas pribėgo artyn, pasilenkė prie jo akimirkai ir patys spruko kuo toliau. Bet Fjora to jau nebematė: stileto smūgis ir išgyventas siaubas palaužė jos valią. Ji prarado sąmonę.

Atsigavusi ji pasijuto tebegulinti ant šlapios žolės atsagstytu korsažu, o jos išgelbėtojas, klūpodamas šalia, jau tvarstė jos žaizdą. Pamatęs, kad Fjora pramerkė akis, jis nusišypsojo:

- Tau dar pasisekė. Stiletas atsitrenkė į raktikaulį, ir ašmenys gerklės nepasiekė. Tačiau žaizdą teks ilgokai gydyti. Kur tu ėjai viena naktį?

- Į Florenciją.

- Pėsčia?

- Aš bėgau, ką tik paspukau iš Bordžijos rūmų.

Keliais žodžiais ji apsakė keistam nakties klajūnui viską, ką išgyveno, nieko nenuslėpdama, nes jis jai kėlė pasitikėjimą. Jai net susidarė įspūdis, kad jis vienintelis tiesus ir garbingas žmogus visame mieste.

- Būčiau galėjęs prisiekti, kad viskas taip ir bus. Bordžija ne jautis, su kuriuo jis taip mėgsta save lyginti, o prasmirdęs ožys! Jis labai rizikavo, padėdamas tau pabėgti iš San Sisto vienuolyno vien dėl to, kad gautų iš tavęs viską, ko jam taip norisi. Jeigu tu nebūtum

tokia graži, jis ir piršto nepajudintų, netgi dėl to, kad išsikovotų Prancūzijos karaliaus simpatijas. Gaila, kad neturiu kuo sutvarstyti tavo žaizdą, kraujas vėl gali plūstelėti. Tu galėsi pasiremti į mane, kai užsegsiu tau suknelę?

- Pasistengsiu, bet ką tu su manim darysi? Aš jaučiuosi labai silpnai.

Jis pabandė ją pakelti, bet atsistojusi ant kojų Fjora pajuto tokį galvos svaigulį, kad Infesura netyčia net susikeikė. Paskui tyliai pasakė:

- Betgi reikia tave kur nors nutempti!

Išsitraukęs iš liemenės flakonėlį su sidabrinėmis briaunomis, respublikonas raštininkas jį atkimšo, prikišo kakliuką prie Fjoros lūpų ir supylė jai į burną keletą lašų tokio stipraus likerio, kad jai pasirodė, jog nurijo degančią lavą. Bet šiluma iškart pasklido po visą kūną, ir jai ėmė grįžti jėgos.

- Dėkui tau, - tyliai sušnibždėjo. - Man jau geriau, ir jeigu padėtum man atsikelti, atrodo, galėsiu keliauti. Žinoma, ne iki Florencijos. O Dieve! Aš taip tikėjausi ten sugrįžti, pamatyti...

- Neverkšlenk! Dabar tau svarbiausia kaip nors išsikapstyti. Geriausia būtų nusivesti tave į savo namus, bet aš gyvenu labai toli, šalia Santa Marija Madžorės. Iki ten tu nenueisi.

- Tai ką man dabar daryti? Ar nėra čia kur netoliese ligoninės ar vienuolyno?

- Tai būtų tas pat, kas pasiduoti gera valia. Atrodo, aš jau žinau, ką mums daryti. Nuvesiu tave pas vieną savo pažįstamą. Ji tave kiek apgydys, ir svarbiausia niekas tavęs neieškos Romos gete.

- Gete?

Fjora pajuto, kaip įsitempė ją prilaikanti ranka, o jos gelbėtojo balsas tapo sausas ir nervingas:

- Esi iš tų, kurie niekina žydus?

- Ką čia išsigalvoji! Aš per daug esu patyrusi kitų paniekos, kad imčiau ką nors niekinti pati. Bet tu žinai, kas aš tokia, tiesa?

- Apie tave buvo daug kalbų.

- Manęs ieško popiežiaus policija, ir aš labai nenorėčiau, kad dėl manęs kas nors rizikuotų. Bordžija būtų turėjęs kuo pasiteisinti, jeigu mane ten būtų sučiupę, o paprasta žydė...

- Ana irgi turi įtakingų gynėjų. Be to, per tą laiką kol tu gyvenai pas vicekanclerį, paieškos šiek tiek nutilo. Popiežius įniršęs. Po to, kai jo paliepimu buvo keturis kartus iškrėsti kardinolo d'Etuvilio rūmai, jis susitaikė su mintimi, kad tavęs Romoje nėra. Arba dedasi susitaikęs. Na o dabar į kelionę!

- O tas getas toli?

- Beveik greta mano namų, bet aš žinau trumpesnį kelią.

Stipriai įsikibusi į Stefaną, Fjora palengva nuėjo iki Tibro, pratekančio už mauzoliejaus. Dzeusas, įsikandęs žibintą, švietė kelią, todėl jie galėjo aplenkti krūmokšnius ir akmenų nuolaužas. Uostydama pavėjui, Hera ėjo iš paskos. Taip jie nusigavo iki kranto, kur rado dvi ar tris valtis. Infesura vieną iš jų paleido į vandenį ir įsodino Fjorą; šunys įsitaisė prie jos kojų.

- O tu žinai, kieno ši valtis? - sunerimo Fjora.

- Taip. Nesijaudink! Stefanas Infesura niekada nepadarys nieko blogo savo artimui. Aš grąžinsiu ją, kai tik tu būsi saugi. Be to, Pjetras prieš keletą dienų susižeidė, ir kol kas jam valties neprireiks.

Pasiraususi Chuanos kapšelyje, Fjora surado dar tris monetas ir vieną ištiesė savo palydovui:

- Duok jam štai šitą. Jeigu jis dabar nedirba, auksas jam pravers.

Tamsoje Fjora pamatė, kaip sužibėjo jo dantys, kai jis tyliai nusijuokė.

- Aš nujaučiau, kad teks tau padėti. Nuo šiol aš tavo draugas! - iškilmingai pareiškė jis.

Valtis slydo juodu upės paviršiumi. Stefanas stengėsi laikytis pačių tamsiausių vietų. Taip jie priplaukė didelę įlanką, kurios gilumoje buvo įsikūręs Vatikanas su savo bokštais, sargybiniais ir šnipais, bet mažytė valtis, irkluojama tikro meistro, nesukėlė nė menkiausio triukšmo.

Fjora visa sustiro, žaizdą nepakenčiamai perštėjo. Bet jautėsi ji puikiai ir netgi pralinksmėjo pagalvojusi, kad atvyko į Bordžijos rūmus slaugoma, o išvyksta irgi ne ką sveikesnė.

Infesura priplaukė iki Tiberino salos ir padėjo savo keleivei išlipti iš valties.

- Tu turbūt gerokai pavargai? - paklausė jis pastebėjęs, kad ji stipriau įsikibo į jo ranką. - Nieko, dar truputį pakentėk. Mes jau beveik prie pat tikslo. Štai ir Čenčės rūmai, - pridūrė jis rodydamas į juodą niūrų pastatą, panašų į tvirtovę. Didžiulių lauko akmenų siena per vieną aukštą buvo aklina, be jokio langelio, tik su siauromis geležimi kaustytomis durimis. - Rabino Natano namai yra priešais, netoli sinagogos. Ana - jo duktė.

Gatvė, kuria jiedu ėjo labai atsargiai, nuo įvairiausių šiukšlių ir maisto atliekų dvokė apkartusiu sviestu ir dumblu. Virš beformių namų, sumūrytų iš smulkių plytų ir plaušaplyčių, aukštai iškilę kyšojo kilmingi rūmai. Mažytės aikštės pakraštyje Infesura stabtelėjo prie gana nemažo namo, kur kas geresnio nei kiti. Jis buvo sumūrytas iš gero akmens. Duryse buvo nedidelė niša, pridengta bronzinėmis grotelėmis. Kai jos atsidarė, galima buvo perskaityti biblinę sentenciją, parašytą pageltusiame pergamente. Tai rodė, kad šiame name gyvena svarbus žydų bendruomenės asmuo.

Stefanas pabeldė sutartiniu ženklu. Duris tučtuojau atidarė jauna moteris, apsivilkusi geltono šilko suknele plačiomis rankovėmis. Jos plaukai, juodi kaip naktis,

buvo supinti į keletą kasyčių. Ant galvos moteris turėjo auksu siuvinėtą tiarą su vualiu. Rankoje ji laikė žvakę.

- Ana, tai aš, - pasakė Infesura. - Atsivedžiau pas tave draugę. Ji visa sustirusi. Pabėgo iš Bordžijos rūmų, pakeliui ją užpuolė Santa Kročės gauja ir sužeidė.

Ana pakėlė žvakę, kad galėtų geriau įsižiūrėti viešnios veidą.

- Ak, užeikite, žinoma, bet aš paprašysiu jus truputį palaukti, nes turiu svečių. Prašom sėstis štai ten.

Ji pasitraukė ir davė jiems kelią. Už durų buvo mažytė salė, grįsta kaip gatvė, su skurdžiais baldais: stalas, trys taburetės, skrynia ir suoliukai pasienyje. Žydė parodė į vieną iš tų suoliukų, stovintį toliau nuo durų. Salės gilumoje gėlėta užuolaida dengė keletą laiptelių, vedančių žemyn, į kitą salę. Staiga užuolaida pakilo, ir iš už jos išėjo trapi nedidukė moteris, apsirengusi elegantiška rudo aksomo ir balto šilko suknele.

- Ką tu čia veiki? - nepatenkinta paklausė Ana. - Aš gi sakiau tau palaukti. Labai jau tu smalsi.

Bet ši jos neklausė. Ištiesusi rankas, ji nubėgo prie atėjusiųjų džiaugsmingai šaukdama:

- Šeimininke! Mano brangioji šeimininke!

Fjora, tik per stebuką laikydamasi ant kojų, pakėlė akis ir pagalvojo, kad jai vaidenasi. O ką kita ji galėjo pagalvoti, išvydusi Chatun? Fjorai pakirto kojas.

- Ji ir vėl prarado sąmonę, - pasakė Stefanas. - Tučtuojau reikia jai padėti, Ana!

Šešioliktas skyrius

Trys moterys

Taip, tai iš tikrųjų buvo Chatun. Fjora tuo įsitikino, kai po keleto minučių atsigavo. Ji buvo nualpusi nuo nuovargio, sukrėtimų ir kraujo netekimo. Infesurai teko duoti dar vieną savo stebuklingojo eliksyro dozę, be to, atrodo, keletą antausių, kadangi jos skruostai dabar degė. Burnoje ji vėl jautė aromatingą ir stiprų prieskonį, vėl galėjo džiaugsmingai ir aiškiai suvokti, kad virš savęs mato palinkusį trikampį jaunos totorės veidą su katės akimis. Ji tuoj pat apkabino jos kaklą ir pakštelėjo į abu skruostus skambų bučinį.

- Ką tu čia veiki? Maniau, kad daugiau tavęs nepamatysiu...

- Aš irgi, šeimininke. Tai didelė laimė Chatun, net jeigu ji dabar ir būtų nelaiminga.

- Seniai aš ne tavo šeimininkė.

- Tu visada man ja būsi, net jeigu aš ir turėčiau paklusti kam nors kitam. Argi galima užmiršti tas laimingas dienas?

- Galėsite bučiuotis vėliau, - pasakė kažkas griežtu balsu. - O man norėtųsi toliau apžiūrėti ligonę.

Tik dabar Fjora pastebėjo, kad ji guli ant stalo, kad jos galva ant pagalvės ir kad Ana tyliai stumia šalin Chatun. Ana nuėmė tvarstį, Stefano padarytą iš baltinių, ir vis dar laikė jį rankose. Jis buvo visas permirkęs krauju, o tai reiškė, kad žaizda kraujavo ilgai. Ana metė jį žemėn, pasisuko, kažką paėmė, paskui aukštai pasiraitojo plačias savo suknelės rankoves, apnuogindama plonas aukso spalvos rankas. Vienoje rankoje ji laikė kažką panašaus į auksinę adatą su apvaliu galu.

- Laikykite jos rankas, - įsakė ji. - Man reikia ištirti žaizdą, todėl jai negalima judėti.

- Aš nesujudėsiu, - tvirtai atsakė sužeistoji, ir sodriomis žydės lūpomis nuslydo šypsenėlė.

- Tokie pažadai retai išpildomi. Manyčiau, kad tave reikėtų palaikyti. Tau skaudės, bet jeigu judėsi, skaudės dar labiau.

Chatun ir Stefanas vienu metu paėmė Fjoros rankas. Ši gulėjo ir akimis sekiojo keistąją gydytoją, kuri palenkė prie jos savo siaurą juodbruvą veidą. Šiek tiek per putli burna negadino Anos grožio, o jos juodos akys buvo tokios gražios, kokių Fjorai niekada nebuvo tekę matyti. Ereliška nosis jos veidui teikė griežtumo. Beje, ir visi kiti veido bruožai darė ją griežtą. Nuo Anos dvelkė mairūnu, ir tai kažkaip netiko šitame pusrūsyje. Mat kambarys, kur ją pernešė, buvo panašus į rūsį. Patamsėjusių akmenų skliautas, likęs turbūt iš Cezario epochos, kilo nuo pat stalo. Truputį pasukus galvą, Fjora pastebėjo, kad po juo buvo įtaisyta daugybė storų lentynų, ant kurių stovėjo puodeliai, buteliukai, dėžutės, flakonėliai, vaistažolių maišeliai, kažkokios keistos stiklinės vazos ir daugybė knygų senoviniais įrišimais. Visa tai jai priminė Demetrijo kabinetą Fjezolėje, ir kai Ana zondavo jai žaizdą, ji nusiraminusi nepajuto jokio skausmo.

- Man nepatinka stileto žaizdos, - tarė Ana atsitiesusi. - Paprastai jos būna gilesnės, bet dabar matau, kad ji tik atvėrė siūlę... Tu jau buvai sužeista į petį anksčiau? - paklausė ji Fjoros.

- Taip, buvau sužeista špaga daugiau kaip prieš dvejus metus.

- Kas tada tave gydė? Puikus darbas.

- Nemanau, kad tu jį pažinotum, nors jis ir italas. Jo vardas Matėjas Kleričis, jis buvo paskutiniojo Burgundijos hercogo gydytojas.

Ją pertraukė Infesuros juokas, skambus ir linksmas, visiškai netinkantis jo naktinio paukščio veidui.

- Pasižiūrėjus į tave, Fjora, niekada nepasakytum, kad tu sena kovotoja. Vadinasi, tu pažinojai Karolį Drąsųjį, šitą įžymųjį valdovą?

- Aš buvau su juo iki pat jo mirties, bet, - pridūrė Fjora vos šyptelėjusi, - nejaugi tu jau nesi respublikonas, kad taip domiesi hercogu?

- Hercogas mirė, ir tai viską keičia. Jo istorija mane labai domina, kaip, beje, ir visa kita, kas susiję su istorija apskritai. Norėčiau, kad tu man papasakotum apie jį, dona Fjora. - Paskui pasisukęs į Aną jis pasakė: - Ar tu galėtum suteikti jai prieglobstį, kol pasveiks? Tada aš pasiimsiu ją pas save. Neslėpsiu, popiežiaus šnipai jos visur ieško, o dabar dar prisidėjo ir Bordžijos šuneliai.

Ana nuplovė žaizdą žolių trauktine ir ruošėsi ją tepti bjauriai dvokiančiu tepalu, tad nuo savo darbo nė sekundei neatsitraukdama tarė:

- Ji galės pas mane pabūti keturias penkias dienas, manau, kad to pakaks, jei tik nepakils temperatūra. Tėvas išvyko į Peruzą pas mirštantį draugą. Gerai, kad jo čia nėra!

- Argi rabinas Natanas daugiau nelaiko atvėręs durų nelaimingiesiems? - paklausė Stefanas šiek tiek nusivylusiu balsu.

- Ne visiems. Jis brangina gerus popiežiaus ir Romos žydų bendruomenės santykius.

- Popiežius irgi. Jis iš jūsų išpurto nemažai aukso!

- Žinoma! Bet užtat jis palieka mus ramybėje ir netgi gina nuo mūsų kaimynų. Jeigu jis atsisakytų mus paremti, Čenčių šeima, šitie pikti grobuonys, sėdintys prie mūsų durų ir sekantys mus, iš karto užpultų ir sudegintų mūsų namus. Ir tai visada reikia turėti galvoje!

- Kiek istorijų! - sušuko Chatun, iki šiol tyliai laikiusi Fjoros ranką ir tik retkarčiais paliesdama ranka sau skruostą, kaip darydavo anksčiau, kol dar gyveno kartu su Fjora Beltramio rūmuose. - O kodėl jai pas mus

neapsigyvenus? Esu tikra, kad kunigaikštienė Kotryna, mano naujoji šeimininkė, džiaugsis galėdama priimti ją pas save. Ji vienintelis žmogus Romoje, kuris rūpinosi ja ir padarė viską, kad padėtų. Rūmai dideli ir...

- Bet tai Riarijų rūmai, - pertraukė ją Infesura. - Galima sakyti, kad mes įmestume ją į tigro nasrus.

- Be to, dona Kotryna netrukus ruošiasi gimdyti, - pridūrė Ana. - Tu tai žinai, Chatun, nes šį vakarą čia atėjai viena. Beje, man laikas tau duoti tai, ko tu čia atėjai, o tau jau laikas grįžti pas ją.

- O ne! - protestavo Chatun. - Tik ne dabar! Aš tik ką susitikau savo brangiąją šeimininkę, kuri man buvo kaip sesuo, o tu nori mane išvyti? Aš tiek daug ko turiu jai pasakyti, tiek klausimų užduoti!

- Galėsi tai padaryti vėliau. Ji ir taip per daug kalbėjo! Dabar mes paguldysime ją į lovą, o tu grįši atgal. Tavo palyda turbūt jau labai nekantrauja. Gali ateiti čia rytoj ir bet kuriuo metu, kai tik panorėsi, - pridūrė ji pamačiusi, kad ašaros pripildė jaunutės vergės totorės akis. - Padėk mums ją pakelti į viršų!

Nuo didelės aliejinės lempos uždegusi žvakę, Ana nuėjo prie laiptelių pakelti užuolaidos, o Stefanas ir Chatun tuo metu padėjo Fjorai nulipti nuo stalo, ant kurio ji iki šiol gulėjo. Siauručiais akmeniniais laipteliais, kurių turėklus atstojo virvė, jie pasikėlė į pirmą aukštą. Medinėje laiptų aikštelėje buvo durys, pro kurias Ana praėjo neatidarydama. Ji pasisuko į jas nugara ir paspaudė šiurkštų pjaustytą ornamentą. Atsivėrė pano, ir ji peržengė per jį. Ana uždegė tris dideles vaškines žvakes sidabro kandeliabruose. Tiems, kas ėjo paskui jaunąją šeimininkę, atsiskleidė nuostabus interjeras. Atskirti trimis seno juodo aksomo užuolaidomis, pakeltomis ir pritvirtintomis sunkiais sidabriniais kabliais, anfilada ėjo trys kambariai, su rytietiška prabanga išpuošti ir rodantys tikrąjį rabino ir jo dukters turtą. Baldų buvo nedaug. Tik plačios žemos lovos, keletas raižytų skrynių, neaukšti staliukai,

inkrustuoti dramblio kaulu, daugybė minkštų pagalvėlių ir kilimai, visur kilimai. Armėniški ir kaukazietiški kilimai su gaurais, ilgais kaip laukų žolė, kilpiniai kilimai, minkšti ir šilkiniai, kabėjo ant sienų. Ant grindų stovėjo didelė bronzinė vaza su aromatingom žolelėm, iš kurios kilo kvapnūs garai, užmušantys bjaurų dvoką iš gatvės. Iš gatvės pusės ant langų kabėjo virvės skalbiniams, o iš vidaus - geltonos spalvos sandalo žaliuzės ir pilkos užuolaidos, kurios tokiu vėlyvu metu buvo kruopščiai užtrauktos.

Paguldžiusi Fjorą pačiame tolimiausiame kambaryje ant sofos, žydė ištraukė iš skrynios geltoną šilkinę tuniką ir pasisukusi į Infesurą pasakė:

- Dabar palik mus visas, laisvasis žmogau! Tu irgi gali ateiti kada tik panorėsi. Chatun išeis po tavęs!

- Tu išgelbėjai mane du kartus, - tyliai pasakė Fjora, ištiesusi Stefanui ranką. - Kuo galėčiau tau atsilyginti?

- Aš ne Bordžija, kad reikalaučiau užmokesčio. Man pakanka žinoti, kad mudu draugai.

- To per maža!

- Tu taip manai? O man draugystė - tai kaip religija. Ji ir įpareigoja, ir pririša. Ne be reikalo sakoma, kad draugystė - tai meilė be sparnų. Gal ji ne tokia jaudinanti kaip meilė, bet užtat stipresnė.

Pasilikusi viena svetimoje lovoje, minkštoje kaip kokonas, Fjora laukė kol užmigs, kaip buvo pažadėjusi Ana, davusi jai išgerti puodelį pieno su prieš tai įlašintais keliais kažkokio likerio lašais. Bet miegas neskubėjo ateiti. Galbūt dėl to, kad jaunajai moteriai nesisekė nugalėti savo nusivylimo? Žinoma, jai pavyko išvengti didelio pavojaus, žinoma, ji buvo saugi, bet ji tik perėjo iš vieno prabanga tviskančio kambario į kitą, irgi turtingą, bet kuriame nebuvo nei tyro oro, nei laisvės kvapo. Jai geriau būtų buvę šią naktį pratūnoti prie kokios nors apgriuvusios sienos, kokiame nors suirusiame name, kad rytą galėtų pamatyti, kaip jai atsiveria taip įgrisusios

Romos vartai. Akimirką akyse sušvitęs kelias į Florenciją dingo kaip miražas.

Pradėjo veikti vaistai. Iškankintas amžinosios bėglės kūnas atsipalaidavo, o širdis pamažu nurimo. Nežiūrint permainingo likimo, ar pakankamai ji vertina jį už dovaną susitikti Stefaną Infesurą, o ypač savąją Chatun? Su ja, šia mažyte totore, Fjorai grįžo laimingos vaikystės prisiminimai. Ji prisiminė, kaip Leonarda dėl jos trikampio veido vadino Chatun katyte. Be to, ši katytė mėgo pieną ir dar mėgo raičiotis ant šilkinių pagalvėlių, kurios jai atstojo lovą. Tai buvo prisiminimai apie ištikimybę ir apie baisiuosius Pipos namus, apie Arno pakrantes, iš kur Chatun, kurią kaip ir Fjorą norėjo priversti būti prostitute, vieną naktį dingo ir nuėjo su ją pamilusiu žmogumi. Fjora prisiminė, kad jis buvo Romos gydytojas. Bet kaip Chatun ėmė tarnauti pas kunigaikštienę Kotryną? Uoliai ieškodama atsakymų į šį klausimą, Fjora užmigo ir miegojo daugiau kaip dvylika valandų.

O Chatun istorija buvo paprasta ir liūdna. Ją Fjora išgirdo kitą dieną.

Žmogus, kurį ji sutiko pas Pipą, Sebastjanas Dolčis, buvo turtingas Romos gydytojas. Apsimesdamas, kad važiuoja mokytis, jis mėgo užeiti į Pipos namus, kad ten kiek atsipalaiduotų nuo griežtų padorumo taisyklių, kurių paisyti vertė pagyvenusi tetulė nuo pat tos akimirkos, kai jis tapo našlys. Ori ir kiek rūstoka jo elgsena kėlė kaimynų pagarbą. Bet retsykiais Sebastjanas, kuriam tebuvo keturiasdešimt metų, pasigesdavo permainų. Kartą, atvykęs į Florenciją susitikti su vienu metru iš universiteto, jis atrado smagią vietelę, kurios nuolatiniu lankytoju netrukus pasidarė. Pipa žinojo, kokios mergaitės jam patinka ir nusivilti jam tekdavo retai, bet tą vakarą, kai ji atvedė jam Chatun, jis patyrė tokį stiprų išgyvenimą, kad ryte su ja jau nebesiskyrė ir išpirko ją iš sąvadautojos.

Chatun irgi susižavėjo gražiu, švelniu ir subtiliu vyriškiu, kuris, patyręs jos nekaltybę, elgėsi kaip su nuotaka

pirmąją naktį. Jie džiaugsmingai vienas kitam atsidavė, ir mažytė totorė su tokiu pat džiaugsmu iškeliavo su naujuoju šeimininku, norinčiu tik vieno - būti jos vergu. Ji ramia širdimi išvažiavo su juo į Romą, nes iš Pipos vapalionių anksti rytą suprato, kad Fjorą išvadavo Demetrijas ir ji gali pasprukti nuo savo priešų.

Sebastjanas buvo taip įsimylėjęs, kad nusprendė susituokti su Chatun tiesiog kelyje, mažytėje koplytėlėje ant Frazimeno ežero kranto. Triumfuodamas jis parsivedė Chatun į savo namus Via Latinos gatvėje. Šitas triumfas, deja, ne visiems buvo malonus. Veltui įsimylėjęs gydytojas kalbėjo, kad jaunoji jo žmona buvo ištremta princesė, kurią venecijiečių laivas pasiėmė Lia Tanoje ir atsivežė prie Adrijos krantų. Tetulė buvo įsikalusi viena: jos sūnėnas išsirinko kitatikę, kuri jai, krikščionei, negali kelti jokio pasitikėjimo. Chatun prisiekė buvusi pakrikštyta ir tikinti, bet tai nepadėjo. Tetulė atsisakė suteikti Chatun prieglobstį savo namuose, išskyrus tą kambarį, kur gyveno jaunieji.

Ta aplinkybė, kad namuose ji negali šeimininkauti, jaunąją sinjorą Dolči mažai tenuliūdino. Ji beveik nieko nemokėjo dirbti, nes gyvendama Beltramio rūmuose, kur ir gimė, ji atliko grynai dekoratyvinį vaidmenį ir dar palaikė kompaniją Fjorai. Todėl ji visiškai pasitenkino savo padėtimi ir save visą paskyrė brangiajam Sebastjanui. Jeigu dienos jai kartais ir atrodydavo kiek per ilgos ir nuobodžios, tai naktys kuo nuostabiausiai jas kompensuodavo audringomis įsimylėjusių sutuoktinių glamonėmis.

Bet kartą naktį Sebastjanas turėjo išvykti iš namų. Atėjo kardinolo Čipriano tarnas ir paprašė kuo greičiau važiuoti su juo. Veltui Chatun laukė sugrįžtant savo mylimo vyro, pasilikusi lovoje su sujauktomis paklodėmis ir pagalve, dar saugančia jo galvos formą. Rytą auštant Tibre buvo rastas jo lavonas, o tos pat dienos vakarą vargšę Chatun, kurios kaip Sebastjano žmonos tetulė taip ir nebuvo pripažinusi, jėga nutempė vergų pirkliui

iš Transteverės. Tas ją laikė įkalinęs tol, kol ji nusiramino dėl savo vyro mirties; be to, reikėjo sužadinti policijos susidomėjimą, nors tai buvo nelabai tikėtina, mat tokie radiniai šiame mieste buvo gana dažni. Taigi tiesa apie Sebastjano mirtį taip ir nebuvo išaiškinta. Paskui vergų pirklys šitą retą žavingą "daikčiuką" pasiūlė grafui Džirolamui Riarijui - legenda apie ištremtą princesę jau buvo pasklidusi, - kuris padovanojo ją savo jaunai žmonai, iš pradžių pasinaudojęs ja savo lovoje.

Šią naktį baigėsi visos Chatun nelaimės. Jaunoji kunigaikštienė Kotryna buvo išdidi ir šiek tiek pasipūtusi, bet širdies gilumoje - labai gera ir dosni moteris. Jos naujoji vergė taip jai patiko, kad paskyrė ją savo kambaıme ir mylima palydove, kuriai dažnai patikėdavo savo slapčiausias mintis.

Baigusi savo pasakojimą, Chatun pasakė Fjorai:

- Bet vis dėlto Kotryna - tai ne tu. Tu visai kitokia. Ji yra labai ūmi, nes aišku, kad su vyru ji nelaiminga, - jis toks prastas ir šiurkštus! Jo dėdė tapo popiežium, ir dabar jis daro ką nori. O iš tikrųjų jį domina tik auksas!

- Bet jo žmona tokia graži! Nejaugi jis nemyli jos?

- Jis didžiuojasi ja, mat ji princesė, bet apie meilę negali būti nė kalbos. Pati pagalvok, kai jis vedė, jai dar nebuvo nė vienuolikos metų. Bet tai nesutrukdė jam pareikalauti iš mergaitės tikros pirmosios nakties! Manau, Kotryna šito jam niekad nedovanos.

- Jeigu aš gerai prisimenu, tai ji, atrodo, nėščia?

- Ką padarysi? Ji greitai gimdys. Netgi niekindama, ji turi kaip nors jį pakęsti. Bet yra dalykų, kurie vis dėlto kompensuoja jos kančias: ji Romos karalienė. Visi garbingiausi miesto žmonės visada prie jos kojų. Be to, ji išprususi, išsilavinusi. Rūmuose yra kambarys, kur ji mėgsta pabūti viena: gamina filtrus, mikstūras, grožio tepalus.

- Ji domisi alchemija?

- Nežinau, kaip tai vadinasi, bet kunigaikštienė ten būna gana dažnai. Ji ėmėsi globoti žydaitę Aną. Kotryna iš jos daug ko gali pasimokyti. Be to, Ana gamina jai įvairiausius kremus, kaukes, pienelius, nuo kurių veidas darosi dar gražesnis ir skaistesnis. Dona Kotryna visus tuos receptus užrašo į knygą, kurios niekam nerodo.

- Taip, ji ypatinga moteris, - pasakė Fjora, - bet ar tavo dingimai jos nestebina? Štai jau antra diena, kai tu ateini čia. Ji tave išleidžia?

- Jau sakiau, kad ji gera. Aš jai pasakiau beveik tiesą: atseit radau savo seną draugę, kuri dabar serga ir jai reikia mano pagalbos.

- Tai tiesa, Chatun. Tu man labai reikalinga. Tik, deja, mudvi greitai išsiskirsim. Kai tik sugrįš mano jėgos, aš paprašysiu Stefano Infesuros padėti man ištrūkti iš Romos. Iš pradžių norėčiau nuvykti į Florenciją, kad ten galėčiau pasislėpti nuo popiežiaus letenos, o iš ten grįšiu į Prancūziją.

- Aš eisiu su tavimi. Daugiau nenoriu su tavim skirtis, be to, aš taip norėčiau pamatyti doną Leonardą ir mažąjį Filipą!

- Manai, kad dona Kotryna tau leis?

- Nesvarbu - leis ar ne... Pagal vergų įstatymus aš iki šiol esu tavo, nes tu manęs nepardavei, neišvijai ir ne... išlaisvinai.

- Na ne! Tu seniai esi laisva, Chatun. Nuo tos dienos, kai tu puolei į Pipos letenas, kad išlaisvintum mane. Prisimeni?

- Taip, bet aš nenoriu, kad tai kas nors sužinotų.

Įėjo Ana, ir jų pokalbis nutrūko. Gražuolė žydė atėjo perrišti žaizdų, kaip tai darydavo dukart per dieną. Be to, ji pareiškė, kad Fjoros būklė pasidarė patenkinama. Dėl sėkmingo gydymo temperatūra Fjorai nepakilo, ir ji vis labiau taisėsi. Tad Ana turėjo kuo pasidžiaugti. Nežiūrint to, šį vakarą ji atrodė susirūpinusi.

- Infesura nepasirodė nei vakar, nei šiandien, - pasakė ji. - O žadėjo lankyti kiekvieną dieną.

- Tai gal jam patogiau ateiti naktį, - atsakė Fjora. - Tiesa, praeitą naktį jo nebuvo... Gal jam kas nors sukliudė? Vakare turėtų ateiti...

Praėjo ir vakaras, ir naktis, o Stefanas taip ir nepasibeldė į duris. Neatėjo jis nei trečią, nei ketvirtą dieną.

- Reikia išsiaiškinti, kas atsitiko, - pasakė Ana. - Aš gerai uždarysiu duris ir eisiu pas jį. O tu neturi nieko įsileisti, net ir Chatun! - pridūrė ji Fjorai rimtai.

Greitai nusiėmusi paauksuotą tiarą ir nusivilkusi įprastinę geltoną suknelę, Ana persirengė tarnaite, apsiavė medinėmis kurpaitėmis, į rankas pasiėmė pintinę lyg eitų į turgų ir per užpakalines duris tyliai išėjo iš namų.

Pasilikusi viena Fjora atsikėlė ir ėmė vaikštinėti po namus. Užsimanė gerti ir nusileido į virtuvę. Atsigėrusi vandens ji nuėjo į pusrūsį, kur buvo įrengta laboratorija. Pavartė kelias knygas, bet jos beveik visos buvo parašytos žydiškai, taigi ji nieko nesuprato. Jos dėmesį galėjo patraukti nebent Hipokrato traktatas, parašytas graikų kalba, bet medicina jos nedomino. Ji ir vėl sugrįžo į savo kambarį galvodama kuo užsiimti.

Fjora instinktyviai priėjo prie lango, priešais kurį Ana ryte buvo padžiovusi skalbinius. Bet jie netrukdė stebėti to, kas dėjosi gatvėje. Fjora stovėjo už pusiau atitrauktų užuolaidų. Nesimatė nieko įdomaus: keletas vargingai apsirengusių praeivių, beveik visi su geltonais apsiaustais, vaikai, ant senovinės Romos grindinio žaidžiantys sukutį nejaukaus rūmų fasado fone. Šie rūmai, atrodė, buvo nuo visų atsitvėrę ir nedraugiškai išsikišę virš viso kvartalo.

Fjora ėmė žiūrėti atidžiau. Iš tykaus kiemo išėjo kažkoks vyras, laikydamas už apynasrio arklį. Prie vartų jis stabtelėjo, į visas puses pagręžiojo galvą, tarsi žiūrėdamas, iš kur pučia vėjas, paskui, net nesėdęs į

balną, lėtai nužingsniavo, atidžiai tyrinėdamas pirmųjų geto namų fasadus. Fjora jį pažino iškart.

Tai buvo Džanas Batista de Montesekas. Tai jis pagrobė ją Prancūzijoje ir atgabeno į Romą.

Jaunosios moters širdis suspurdėjo. Ko jam reikia šitame skurdžiame kvartale? Aišku, jis lankėsi Čenčių rūmuose, bet vaikštinėti šioje vietoje jam visai nederėtų. Jis turėjo sėsti ant žirgo ir skubiai joti iš čia. Tačiau jis delsė, stabčiojo, stengdamasis kažką pamatyti, tai grįždavo atgal, tai vėl žingsniuodavo pirmyn. Slėpdamasi už užuolaidos, Fjora prašė Dievo, kad tik gatvėje nepasirodytų Ana. Net persirengusi tarnaite, ji savo grožiu galėtų atkreipti niekšingojo kondotjero dėmesį.

Laimei, kai Ana, nešina kupina pintine, pasirodė už lango, Montesekas jau buvo dingęs iš akiračio.

Fjora greitai nulipo laiptais pasitikti Anos, tuo ją labai nustebindama.

- Atsikėlei? Ar ne per anksti?

- Karščio neturiu ir, rodos, visai tvirtai laikausi ant kojų. Be to, nemėgstu gulinėti, jei nebūtina. Ar parnešei naujienų?

- Taip, ir prastų. Infesurą vakar suėmė.

Fjora pablyško.

- Dieve mano! O ar žinoma - už ką?

- Ne visai, bet dauguma mano, kad popiežius įsakė jį sučiupti už kūrinius, einančius iš rankų į rankas. Tuos pačius, kuriuos jis vadina naktinėmis žiniomis. Jų galima pamatyti Kampo dei Fjorės turguje arba prie senos statulos, išlikusios iš antikos laikų, kurią to kvartalo žmonės vadina Paskvinu. Stefanas mėgsta ant jos klijuoti savo pamfletus. Rodos, paskutiniame aprašyta, kaip sinjoras Santa Kročė mėgino išprievartauti moterį Augusto mauzoliejaus griuvėsiuose.

- O Viešpatie! Bet ta moteris - aš! Kokia beprotybė skelbti apie tai. Stefanas apgynė mane nuo tų niekšų,

tačiau kaip tik ten prieš pabėgdami jie smogė man stiletu.

- Be abejonės, tai beprotybė, tačiau Stefanas, matyt, tikėjosi, kad jo neišdrįs liesti. Juk žmonės jį myli. Jis nori pakelti liaudį, kad Roma vėl taptų respublika kaip senovėje. Jis nebijo viešai pareikšti, jog mieste nieko gero nenuveikiama, vis dažnėja vagysčių, žmogžudysčių ir paminami šventi dalykai. Jis neabejoja pasipiktinusios minios galybe.

- Nežinau, ar jis teisus, ar ne, bet jau prarado laisvę, ir aš nejučia suvaidinau čia tam tikrą vaidmenį. Negana to, prieš keletą minučių, kai tavęs nebuvo, mačiau pro langą vieną žmogų.

Ana tylėdama išklausė trumpą Fjoros pasakojimą ir ne itin dėl jo susijaudino.

- Gal tai paprastas sutapimas? - tarė ji pagaliau. - Broliai Montesekai, Džanas Batista, kurį tu pažįsti, ir Leonė, popiežiaus gvardijos kapitonas, palaiko artimus santykius su pačiomis neramiausiomis miesto šeimomis, o gal net yra Kolono sąjungininkai. Čenčiai iš jų tarpo, tačiau vis dėlto tai, kad Montesekas atsidūrė netoli mūsų namų ir ypač tai, kad jis kažko čia dairėsi, kelia nerimą.

- Turiu išeiti, - pasakė Fjora. - Kada grįžta tavo tėvas?

- Matyt, po dviejų dienų, nes negavau nuo jo žinios. Tačiau kaip tu paliksi mano namus? Tik nesakyk, jog pėsčiomis. Tam esi per silpna.

- Aš turiu dukatą ir auksinę grandinę su medalionu. Tereikia arklio, vyriškų rūbų ir trupučio pinigų, kad galėčiau iškeliauti į Florenciją. Ten aš būsiu saugi, bent jau tikiuosi, kad būsiu.

- Galima pamėginti. Eime. Pasistengsime viską sužinoti.

Paėmusi už rankos Ana nusivedė ją į tą patalpą, kur Fjora jau buvo buvusi. Ten ji pasodino jaunąją moterį ant suolo, paskui įmetė į židinį rieškučias pušų

kankorėžių, kurie tučtuojau traškėdami užsidegė. Palaukusi, kol jie virto žioruojančiais angliukais, Ana nukirpo Fjoros plaukų sruogą ir padėjo ant geležinio kastuvėlio, kurį pastatė ant anglių. Plaukai iš karto susirietė ir akimirksniu virto pelenų krūvele. Paskui žydė atnešė taurę, kupiną skaidraus kaip krištolas vandens, ir pastatė ant suolelio priešais Fjorą, pati atsisėdo kitoje pusėje ir supylė pelenus į vandenį. Tada ji palinko ties taure, kurioje atsispindėjo trys žvakės, degančios ant stalo. Suprasdama, kad Ana tikisi sužinoti atsakymą į jas abi kankinantį klausimą, Fjora užgniaužusi kvapą smalsiai stebėjo, kaip plečiasi jaunosios žydės vyzdžiai.

Fjora matė besikeičiančią priešais sėdinčios moters akių išraišką, ir jai pasirodė, kad jose šmėstelėjo baimė.

Staiga Ana nusisuko ir nepatenkinta keletą kartų papurtė galvą.

- Nieko nematau! - ištarė ji.

- Vadinasi, tu gali įžvelgti ateitį?

- Taip, tačiau tavo ateities neišvydau.

Ana atrodė sunerimusi, ji pakilo ir ėmė nervingai vaikštinėti po kambarį. Fjora net išsigando.

- Ar tikrai nieko nematei? - atsargiai paklausė ji. - Ar tiesiog nenori sakyti? Man pasirodė, kad kažkas tave išgąsdino. Maldauju, nors ir kas ten buvo, privalau žinoti! Mane jau sunku įbauginti.

Ana liovėsi vaikščioti ir grįžo į savo vietą priešais Fjorą.

- Gal dėl to, kad esi per arti, nieko apibrėžto neįžvelgiau, tik kažkokią neaiškią dėmę, primenančią kalėjimą, įniršusią minią... kraują...

- Mano kraują? - paklausė Fjora, prieš savo valią išblykšdama.

- Nemanau. Neklausk, iš kur man tai žinoti, tiesiog sako kažkoks paslaptingas balsas... Aš matau naujas negandas, kurias tau teks patirti. - Ji paėmė Fjoros ranką, suspaudė ją ir prisidengė akis. - Ne, tai bus ne

tavo kraujas, bet vis dėlto jis tau suteiks sielvarto. Matau kelią... tačiau nežinau, kur jis veda...

Paleidusi jaunosios moters ranką, Ana nusišypsojo jai ir paėmė fakelą, ketindama eiti į savo kambarį.

- Gali manyti, kad aš ne viso proto, - atsiduso ji, - bet tai, kas apie mane kalbama - perdėta. Nors kartais mane aplanko gana ryškūs regėjimai, tačiau aš niekad neturėjau tos galios, kuria buvo apdovanota mano motina... kuri galų gale atvedė ją į pražūtį.

- Manyti, kad tu ne viso proto? Už jokius pinigus! Florencijoje aš turėjau draugą, gydytoją iš Bizantijos, prieš kurio akis kartais pakildavo ateities uždanga. Jis irgi nesuprato, kodėl taip atsitikdavo. Tavo motina buvo tokia kaip jis?

- Ji buvo viena iš nuostabiausių Izraelio tautos pranašų, gal tokių daugiau ir neatsiras... Visi Neapolio žydai žinojo, kad Rebeka, rabino Natano žmona, turi ypatingą galią. O aš nuo pat vaikystės garbinau ją ir bijojau jos, kaip kiekvienas žmogus garbina ir bijo to, kas susijęs su aukštesnėmis jėgomis. Man sunku buvo kreiptis "mama" į aukštą juodaplaukę moterį, labai gražią, tačiau niekad nesišypsančią ir tarsi matančią mane kiaurai. Visa mano vaikystė prabėgo temdoma kažkokios šventos baimės.

- Ji mirė? - sušnibždėjo susijaudinusi Fjora.

- Taip... ir šventosios inkvizicijos laužo ugnis drauge su Neapolio karaliaus žiaurumu suliepsnojo aplink motiną baisia aureole, kurios atšvaitai krenta ir ant manęs...

Žydė Ana sulaužė savo ilgametį tylėjimą ir papasakojo šiai jaunai moteriai, priimtai jos namuose iš gailestingumo, tačiau tapusiai artima per savo iškentėtas kančias, visą savo gyvenimą nuo tos akimirkos, kai ji, dvylikametė mergaitė, stovėjo sukaustyta drauge su savo tėvu prieš liepsnojantį laužą, kuriame degė jos motina. Šią akimirką ji nuolat prisimindavo ir tebekrūpčiojo iš siaubo, tačiau jos siela užsigrūdino ir prisipildė nepaprasto išdidumo.

Liepsna nepriverté Rebekos net sudejuoti. Ji su panieka atsitvėrė nuo šio pasaulio ir tarsi paskendo savo didinguose regėjimuose. O jos maža duktė, kurios kietai užmerktus vokus degino nuo liepsnos sklindantis karštis, maldavo Viešpatį, kad suteiktų jai jėgų numirti, jeigu ir ją ištiks tokia lemtis, taip pat išdidžiai, kaip numirė jos motina.

Kai egzekucija pasibaigė, Nataną ir jo dukterį, per stebuklą išvengusius laužo, karaliaus kareiviai nugabeno į nedidelę įlankėlę, kur atplaukdavo Tuniso pirkliai. Parduoti į vergiją Natanas ir jo duktė tarsi ir buvo pasmerkti baisioms kančioms, tačiau, priešingai, tai išgelbėjo jų gyvybę. Netoli nuo senosios Kartaginos gyveno vienas turtingas žydas vardu Amosas, tolimas Rebekos giminaitis, kurį globojo tenykštis valdovas. Vos laivas pasiekė uostą, Natanas pasiuntė pas jį žmogų. Amosas nedelsdamas atvyko, nupirko tėvą su dukra ir parsivežė juos į savo turtingus namus ant jūros kranto. Ten juodu gana greitai atgavo jėgas bei sveikatą.

Tačiau Natanas atsisakė Amoso pasiūlymo likti gyventi jo namuose. Jis norėjo grįžti į Italiją, kad galėtų keršyti. Italijoje Natanas buvo žinomas žmogus, o Romoje turėjo daug draugų tarp žydų. Juo labiau kad jis nebijojo popiežiaus ir neketino sukilti prieš jį. Vieną rytą jis drauge su Ana iškeliavo, neabejodamas, jog Romoje susiras pastogę, užtarimą ir galimybę atgauti savo prarastą turtą.

Nuo to laiko praslinko septyneri metai. Ana mokėsi ir nuolat tobulino savo įgimtus sugebėjimus. Ji daug laiko praleisdavo su geto seniais, taip pat su tais, kurie mokėjo suprasti žvaigždžių kalbą. Prisimindama Rebekos pamokymus, ji išmoko gaminti visokius antpilus ir nuodus. Tada jai beliko laukti klientų. Jų atsirasdavo vis daugiau, o Anos vardas vis labiau garsėjo, nors ir neišeidamas iš gana siauro žydų bendruomenės rato.

- Tu jau esi pardavusi nuodų? - dvejodama paklausė Fjora.

- Taip. Ir be jokio sąžinės graužimo. Kiekvieną kart, kai perleidžiu kam nors mirtiną skystį ar miltelius, širdyje džiaugiuosi, nes šitame popiežiaus mieste, kur tiek daug šventikų, mano nuodai gali būti skirti kuriam nors iš jų. Aš neapkenčiu visos šios padermės, juk būtent jie padėjo karaliui pasiųsti mano motiną į laužą.

- Ir tu nebijai, kad vieną kartą...

- Mane irgi sudegins? Ne. Jeigu man pavyktų užmušti Neapolio karalių, su džiaugsmu žengčiau į laužą!

- Suprantu, ką tu jauti, nes ir pati troškau atkeršyti, tačiau Dievas aplenkė mane...

- Ir tu dabar patenkinta?

- Ir taip, ir ne. Aš patenkinta, nes Viešpats nubaudė mano priešus baisiau negu būčiau įstengusi aš. Kita vertus, keršto troškimas manyje dar neužgeso. Aš nenusiraminsiu, kol tebegyvena mano tėvo žudikė. Ji kėsinasi ir į mano gyvybę!

- Bet ji čia, Romoje, o tu nori grįžti į Florenciją.

- Negaliu rizikuoti. Privalau išvykti, ir tu pati tai supranti, tačiau savo keršto aš neatsisakysiu!

- Nori, padėsiu tau?

Jau užslinko naktis. Ana užtraukė užuolaidas ir uždegė žvakes kandeliabruose.

- Šiąnakt aš kai ko laukiu. Nesijaudink, jei išgirsi triukšmą ir nesirodyk.

- O Chatun?

- Jeigu ji atvažiuos, atsiųsiu pas tave.

Tačiau naktis praėjo, o jaunoji totorė nepasirodė, dėl to Fjora visą tą laiką baisiausiai jaudinosi. Ana, be abejo, padės jai išvykti, bet mintis, kad teks bėgti iš miesto taip ir nepamačius Chatun, buvo Fjorai nepakeliama. Leisdamasi kelionėn į Prancūziją su Demetriju, Estebanu ir Leonarda ji susitaikė su mintimi, kad praranda vaikystės draugę, nes žinojo, jog Chatun

laiminga ir pati pasirinko savo likimą. Bet palikti ją dabar, kai ji priversta būti tarnaite, nors ir privilegijuota, bet vis tiek tarnaite, Fjora neįstengė! Žinoma, Chatun galėtų prisidėti prie jos Florencijoje, jeigu būtų laisva, bet dona Kotryna, be abejo, jos neišleis. Pirmiausia todėl, kad jos vyras daug užmokėjo už Chatun, ir, be to, ji didžiuojasi savo egzotiška tarnaite. Totorės - retenybė, ir todėl labai vertinamos.

Vis dėlto Fjorai teko paklusti aplinkybėms. Ana atnešė jai pusryčius ir kartu pamokė, kaip prižiūrėti dar neužgijusią žaizdą. Į atskirą maišelį ji įdėjo korpijos, tvarsčių, flakoną spirito ir du indelius tepalo. Tada ji kruopščiai apžiūrėjo savo pacientę, jos žaizdą, kuri pradėjo užsitraukti, ir rūpestingai užrišo naują tvarstį.

- Vadinasi, išvykstu šią naktį? - paklausė Fjora.

- Taip. Valandą prieš aušrą palydėsiu tave iki del Popolo vartų, o iš miesto išsigausi viena. Parūpinau tau mulą ir valstietės drabužius. Jeigu tave lydės sėkmė, pasieksi Florenciją be jokio vargo. Rytoj grįžta mano tėvas ir aš privalau būti namuose, kad jį sutikčiau.

Tačiau aikštingasis likimas panoro, kad Fjora ryte negalėtų tęsti savo nutrauktos kelionės ir neišvystų, kaip virš del Popolo vartų teka saulė. Nuskambėjo vakaro varpai, tarnai jau uždegė prie lauko durų žibintus, apipintus geležiniais pinučiais, o į siaurą gatvelę įsuko uždara karieta, lydima keturių raitelių, ir sustojo kaip tik prie rabino Natano namo.

Nustebusi, nes nieko nelaukė, Ana pravėrė siaurą langą, ir žvilgtelėjo į gatvę. Tada ji čiupo fakelą ir nuskubėjo laiptais žemyn.

- Tai Chatun! - sušuko ji. - Ir su ja dona Kotryna. Neišeik iš savo kambario! Sužinosiu, ko jai reikia!

Fjora nespėjo nieko paklausti. Skendinti paauksuotoje taftoje, kailiuose ir baltutėliuose nėriniuose į Fjoros kambarį įsiveržė dona Kotryna ir tučtuojau prapliupo žodžių srautu. Jos nėštumas buvo jau labai akivaizdus

ir darkė stuomenį, bet veidas tebebuvo žavus ir skaistus kaip rožė, ir, be to, ji nebuvo praradusi savo ankstesnio karingumo.

- Atvažiavau jūsų! - pareiškė ji gaudydama kvapą ir susmuko ant pagalvėmis apkrautos sofos taip, kad jos pilvas vos nesiekė smakro. - Ir dėkui Dievui, aš spėjau laiku!

- Laiku - ką jūs turite omeny, madam?

- Kad spėčiau jums neleisti išvykti ryte, dar nepasveikusiai, vienai, kaip man sakė Ana.

- Neturiu kitos išeities. Rytoj grįžta rabinas Natanas. Jam bus nemalonu rasti mane savo namuose. Ir negaliu jo dėl to kaltinti. Jis nenori prarasti... šventojo tėvo globos!

Jaunoji kunigaikštienė nusišypsojo, ir jos veidas tiesiog pražydo.

- Jums buvo nemalonu tai sakyti? Per daug ant jo nepykite! Tai labai mielas žmogus, bet šeimos aplinkybės verčia jį daryti kai kuriuos dalykus... Tačiau mes dar turėsime laiko apie viską pasikalbėti... Ruoškitės, jūs važiuosite su manimi!

- Atleiskite, dona Kotryna, bet... kur?

- Pas mane! Ir neprieštaraukite. Mano vyras šiandien po pietų išvyko į savo naujas valdas, kurias jam padovanojo dėdė. Taigi pirmiausia jūs galėsite truputį pailsėti. Paskui aš padėsiu jums nusigauti į Florenciją. Nebijokite, man viską papasakojo Chatun. Žinau, kad ji užaugo Beltramio namuose; ji neslėpė savo praeities nuo manęs, todėl nesunkiai susiprotėjau, kas ta serganti draugė, kurią ji kasdien lankė.

- Ir jūs norite padėti man nusigauti į Florenciją?

- Nes, aš - Kotryna Sforca! Mano giminaičiai palaiko su Medičiais puikius santykius. Galbūt prisimenate mūsų viešnagę Florencijoje prieš keletą metų?

- Niekuomet neužmiršiu! Jūsų šviesybė tada buvote dar visai vaikas... Milano hercogo kortežas tiesiog stebino savo puikumu!

- O Džulianas Medičis buvo dar puikesnis... Prisipažįstu, kad iš karto jį įsimylėjau... Lorensą irgi truputį, nors jis, tiesa, labai negražus, tačiau tai ir traukia prie jo. Ir ten aš atsitiktinai sužinojau, jog kunigaikštis Riarijus, mano vyras, ruošia prieš jį sąmokslą drauge su tuo bjauriuoju Frančesku Paciu ir mūsų "bičiuliu" Monteseku!

- Monteseku? Vakar mačiau jį šioje gatvėje! Jis kaip tik išėjo iš Čenčių rūmų ir labai susidomėjęs žvalgėsi į aplinkinius namus.

- Čia nieko stebėtino. Visai galimas dalykas, kad ir Čenčiai dalyvauja sąmoksle. O kokie jūsų santykiai su Medičiu?

- Lorensas išgelbėjo man gyvybę, padėjo pabėgti, rėmė visą tremties laiką, ir, be to, žinau, jog jis nuolat rūpinasi mano piniginiais reikalais. Todėl atrodo, kad tik per Florenciją galėsiu grįžti į Prancūziją ir pamatyti savo sūnų.

- Dėl to aš ir nusprendžiau padėti jums ištrūkti iš Romos. Turiu pasiųsti į Florenciją patikimą žmogų, bet ne iš savo aplinkos. Negaliu išsiduoti, kitaip mano gyvybė nebus verta nė sudilusio skatiko. Laimei, esate jūs, ir drauge mums gal pavyks užbėgti už akių didelei nelaimei!

- Nejaugi tai taip rimta?

- Spręskite pati! Mano vyras ir dar kai kas nori užmušti visus Medičius. Ir gana greitai... Tačiau mes gaištame laiką. Prašom paskubėti.

Fjora niekaip negalėjo pasiryžti. Jai visiškai nepatiko mintis važiuoti į Riarijaus rūmus, kurie labiau priminė spąstus. Kita vertus, tai, kas aplinkui vyko, buvo siaubinga ir visiškai priešinga jos pačios interesams... Jeigu Medičius nuvers ir įsigalės Riarijai, visos jos viltys žlugs.

- Tereikėtų kam nors sužinoti, jog viešėjau pas jus... ar nesusietų jūsų vyras šito fakto su sąmokslo žlugimu?

- Sakau gi, vyro nėra! Tie tarnai, kurie galėtų jus pamatyti mano namuose, atvyko su manimi iš Milano ir yra man visiškai atsidavę. Prašom paskubėti! Jeigu norite išsigelbėti ir išgelbėti savo draugų gyvybes, neturite kito pasirinkimo. Karietoje viską papasakosiu smulkiau.

Dabar Fjora pasidavė. Valstietės drabužiai jai tapo nereikalingi ir ji apsivilko Chuanos suknelę, patrauklią dėl savo kuklumo. Ana pridėjo prie jos juodą vualį, kurį Fjora dėvėjo pabėgdama ir kuris užsikabino už laiptų turėklų Bordžijos rūmuose. Paskui ji padavė Fjorai rankinę ir nutaikiusi akimirką, kai Kotryna susidomėjo nišoje stovinčia statulėle, nepastebimai įspraudė jai į delną metalinę dėžutę sušnibždėdama:

- Jeigu tavo priešas išgers tai su vynu ar su kuo kitu, mirs po savaitės, ir niekas nesupras, nuo kokios ligos. Tesaugo tave Jehova!

Fjora ne iš karto paėmė dovaną. Jos nuomone, nuodai - negarbingas ginklas, bet ji nenorėjo įžeisti Anos. Ji nusiėmė auksinį medalioną, priklausiusį Chuanai, ir ištiesė žydei, bet ši ėmė protestuoti:

- Ne. Tu man nieko neskolinga. Atiduok jį tam, kam jis bus tikrai reikalingas.

Abi moterys apsikabino, jausdamos nekantrų Kotrynos žvilgsnį. Chatun, kuri turėjo laukti apačioje, atskubėjo į viršų sužinoti, kas atsitiko: juk laikas eina ir ji išsigando, kad Fjoros, matyt, nepavyko įtikinti.

- Reikia greičiau eiti, mes neturime laiko! Supranti, mumis tu gali tikėti!

- Aš tikiu. Tai, kad dona Kotryna pati atvažiavo naktį baigiantis nėštumui liudija, jog jai rūpi mano likimas.

Karieta, laukianti apačioje, buvo labai patogi, su plačiomis minkštomis sėdynėmis. Visos trys moterys užėmė savo vietas. Jaunoji kunigaikštienė iš karto išsitiesė ant

pagalvėlių. Matėsi, kad ji labai pavargo. Chatun ištraukė nedidelį likerio buteliuką ir du puodelius. Vieną ji ištiesė Fjorai, o kitą - savo šeimininkei, kurios veido bruožai paaštrėjo, o akys apsiblausė.

- Reikėjo leisti mane vieną, madam, - atsargiai papriekaištavo Chatun. - Taip būtų buvę daug geriau. Juk jūsų karietą pažįsta visa Roma.

Kotryna išgėrė likerį ir patogiau įsitaisė tarp pagalvėlių.

- Būtinai turėjau važiuoti pati. Jei ne mano atkaklumas, dona Fjora nebūtų sutikusi vykti su tavim į rūmus. O mums būtina pasikalbėti.

- Ar jūsų apsauga neišgirs mūsų? - tyliai paklausė Fjora.

- Karieta sandari, be to, trukdys arklių kanopų bildėjimas. O mes juk ir neketiname kalbėtis labai garsiai. Taigi, jūs turite žinoti, kad mano vyras trokšta valdyti Florenciją.

- Mums tai nėra paslaptis, - tarė Fjora. - Kiekvienas Florencijos gyventojas patvirtins, jog popiežiui tereikia vieno: kad jūsų vyras įsigalėtų Florencijoje.

- Taip, bet problema pasidarė sudėtingesnė nuo tada, kai mums ėmė priklausyti Imola, t.y. nuo tada, kai tapome kaimynais. Jeigu Medičiai bus sunaikinti, mano vyro Džirolamo valdžioje atsidurs viskas iki pat jūros. O Frančeskas Pacis...

- Mums žinoma ir tai. Po tremties jis neteko dalies savo turto, ir nuo to laiko, kai tapo popiežiaus bankininku, jo vienintelis troškimas - susigrąžinti turėtą valdžią Florencijoje...

- Kur iki šiol gyvena visos giminės galva ir kai kurie šeimos nariai.

- Tai senasis Džakopas dar gyvas?

- Kuo gyviausias ir pasirengęs padėti Frančeskui grįžti ir atkeršyti. O dėl Monteseko, tai jis už maišą pinigų papjautų savo tikrą motiną, o jam pasiūlyta daug daugiau!

- Aišku. O koks čia popiežiaus vaidmuo?

- Ne viskas žinoma. Mane tikino, jog jis specialiai reikalavo, kad nebūtų pralieta bereikalingo kraujo.

- Bereikalingo kraujo? Bet juk sunku ką nors nužudyti ir nepralieti kraujo! Kaip jis supranta savo įsakymą?

- Brangioji, jo šventenybė negali įsakyti užmušti žmogų. Jis net neturi apie tai žinoti...

- Ir pirmasis turi pakelti triukšmą, kai tai atsitiks, ir net apgailestauti dėl aukos žūties. Kažkas bus atskirtas nuo Bažnyčios, juk, kaip suprantu, jūsų vyras neketina viso to daryti pats?

- Žinoma, ne. Jis net neiškels kojos iš Romos. Išvyks tik Paciai ir Montesekas.

- Bet juk jie nemano, kad Lorensas juos priims?

Tada Kotryna papasakojo jai, ką žinojo apie sąmokslininkų planą. Popiežius, kuris ką tik uždėjo kardinolo kepurę savo jauniausiajam sūnėnui Rafaeliui Riarijui ir dėl to iškvietė jį iš Pizos universiteto, nusprendė kartu paskirti jį Peruzos legatu. Kotryna manė, jog šis paskyrimas absurdiškas, nes naujam kardinolui tėra aštuoniolika metų ir jis neįstengs susidoroti su sunkiomis legato pareigomis. Bet popiežius jaučia jam tikrai tėvišką prieraišumą, negana to, apskritai beveik pametęs dėl jo galvą. Dabar jaunasis kardinolas ketina aplankyti savo Alma mater ir palaiminti ją. Iš ten jie patrauks į Peruzą per Florenciją, kur Medičiai, žinoma, neatsisakys jo priimti, nes stengiasi palaikyti gerų santykių su popiežiumi regimybę. Tikriausiai Rafaelis apsistos senojo Pacio namuose, ir Medičiams teks keletą kartų priimti jį savo rūmuose. Tada ir atsiras proga susidoroti su abiem broliais.

- Jų pačių namuose! - pasipiktino Fjora. - Tai ne tik siaubinga, bet ir kvaila. Žmogžudžiai bus sudoroti vietoje!

- Tam nuspręsta pasinaudoti kokia nors švente ar priėmimu ne namuose. Ta proga būtų visi Paciai, o Montesekas atsivestų samdytų kareivių. Padėti atlikti šį

reikalą sutiko net Pizos arkivyskupas Salvijatis. Jam, girdi, nepatiko, kad Lorensas pasipriešino jo paskyrimui Florencijos vyskupu.

Šį kartą Fjora nieko neatsakė. Viskas, ką išgirdo, buvo taip baisu ir bjauru. Visi šie žmonės, žinoma, kovoja tarp savęs, bet dauguma juk yra dvasininkai, o tik ir svajoja užpulti jos gimtąjį miestą lyg varnų pulkas, nužudyti Džulianą, kurį ji mylėjo anksčiau, ir Lorensą, kuris tiek jai padėjo. Negana to, visi šie žmonės ketina pasinaudoti šventu svetingumo įstatymu, kuris brangus kiekvieno italo širdžiai.

- Jūs nieko nepasakysite? - paklausė Kotryna.

- Atleiskite, madam, bet visa tai be galo šlykštu ir aš suprantu, kad didžiojo Frančesko Sforcos anūkė atsisako prisidėti prie tokio sumanymo.

- Ne tiek prisiminimai apie senelį, kiek apie tą moterį, kuri mane išauklėjo, - hercogienę Boną, mano tėvo žmoną ir Prancūzijos karalienės seserį, privertė mane stoti į Medičių pusę. Ir dar - mintys apie mano tėvą, nužudytą prieš nepilnus metus. Be to, kartoju: aš visuomet mylėjau Džulianą. Ir jūs padėsite man?

- Aš pasirengusi išvykti į Florenciją tučtuojau. Aš irgi mylėjau Džulianą, prieš sutikdama savo vyrą, kurio netekau. Jeigu galėsiu, neleisiu jiems žūti!

- Geriausia dvi tris dienas palaukti, kad spėtume tinkamai pasiruošti. Rafaelio vizitas numatomas per Velykas.

Riarijaus rūmai stovėjo ant Tibro kranto šalia dviejų bažnyčių - šv. Apolinaro ir šv. Augustino. Tai buvo didingas keturkampės formos statinys, neseniai išaugęs, ir, rodės, galintis atlaikyti bet kokį puolimą savo galingais įtvirtinimais. Nakties tamsa neleido Fjorai geriau apžiūrėti rūmų architektūros, nes iš gatvės pusės jie tebuvo apšviesti vieno žibinto. Tačiau didelė arka, kurioje stovėjo sargyba, vedanti į stačiakampį kiemą, sukėlė jai nemalonų jausmą tuo momentu, kai karieta įvažiavo iš gatvės ir

ypač išgirdus užsidarant sunkius vartus už nugaros. Džirolamas norėjo užbėgti už akių bet kokiems netikėtumams, ir jo rūmai priminė tikrą nedegamą spintą. Iš jų sunku būtų išeiti be šeimininko sutikimo.

Kieme nieko nesimatė, tik degė keturi fakelai: du apšvietė įvažiuojamąją arką ir du - akmens laiptus, vedančius į viršų. Kai karieta sustojo prie laiptų papėdės, aplinkui tebetvyrojo visiška tyla ir rūmai atrodė negyvenami.

- Užsileiskite vualį, dona Fjora, - patarė Kotryna. - O tu, Chatun, padėk man išlipti. Aš ne kažin kaip jaučiuosi.

- Juk sakiau, tai tikra beprotybė, - švelniai suniurzgėjo mažoji totorė, drauge su Fjora keldama nuo pagalvių savo šeimininkę.

- Ne tik beprotybė, o ir baisus neatsargumas! Dar truputis, ir būčiau pamanęs, jog tai tikra išdavystė! - pasigirdo vyriškas balsas, nuo kurio Kotryna nejučia aiktelėjo.

- Tai jūs! Bet ką čia veikiate? Aš maniau, kad esat išvykęs!

Nieko nesakydamas, Džirolamas Riarijus pasisuko į Fjorą ir nutraukė jai nuo veido šydą. Jo stambus šiurkščių bruožų veidas, kurio net puikūs drabužiai nedarė bent kiek kilnesnio, nušvito iš pasitenkinimo.

- Štai pagaliau ir jūs, mano gražuole! Mums pasisekė, kad vienas žmogus iš Santa Kročės jus pažino ir sekė kita upės puse, kai plaukėte valtimi Tibru. Jau rytą žinojau, kur gyvenate...

- Kodėl gi manęs nesuėmė kaip Stefano Infesuros?

- Jis suimtas tam, kad santūriau reikštų mintis savo kūriniuose. Jis...

Riarijus nespėjo daugiau pasakyti nė žodžio. Kotryna įniršusi puolė į tarpą tarp Fjoros ir savo vyro ir jos gestai turėjo nemažai didingumo.

- Ir jūs drįstate paspęsti man spąstus? Jūs - man?

- Nevaidinkite katalienės! Taip bus geriau, nes aš - jūsų vyras, net jeigu ir neatitinku jūsų idealo. Iš kur ištraukėte, kad paspendžiau jums spąstus ar apskritai padariau ką nors jums nemalonaus? Jeigu taip būtų, aš turėjau liepti suimti šią moterį tiesiai pas žydę, o šią pasodinti į kalėjimą.

- Ir kuo gi ją apkaltintumėte? Ana slaugė sužeistąją, kurią jai atvedė, ir nieko daugiau! Be to, turėtumėt žinoti, kad popiežiui nepatinka, kai su žydais blogai elgiamasi, ypač jeigu tai kas nors iš rabino Natano namų!

- Todėl aš ir palaukiau, kol jūsų bėglė paliks tuos namus. Aš taip ir žinojau, kad pulsite ja pasirūpinti, jei manysite, kad esu išvykęs. Jūsų tarnaitė dažnai lankėsi gete, ir tai sustiprino šį mano įsitikinimą. O dabar pati matote, koks buvau teisus, nes šis puikus ir prinokęs vaisius nukrito tiesiai man į rankas be jokių mano pastangų ir vargo!

- Nebūkite kvailys, Džirolamai! Kam jums reikalinga ši jauna moteris? Kaip galite kištis į jūsų dėdės ir Prancūzijos karaliaus santykius?

- Jūs teisi, niekaip negaliu! Užtat, pati to nesuprasdama, ji gali padėti man žaisti su Medičiais. Pagaliau ji kainuoja šimtą dukatų, o tai visai padori suma!

- Jūsų žinioje Bažnyčios iždas, o drįstate teršti mano garbę dėl šimto dukatų! Jūs tiesiog pabaisa, šlykštus padaras, aš jus niekinu ir...

Kotryna taip ir liko pravira burna, nes kaip tik sakydama šiuos žodžius staiga sulinko veriamai suklikdama ir prispaudusi rankas prie pilvo ėmė gaudyti kvapą. Chatun iš siaubo išplėstomis akimis griebė ją prilaikyti, o Fjora, dar gerai prisimenanti savo sūnaus gimimą, iš karto pažino tuos pačius požymius. Ji šaltai pažvelgė į Riarijų.

- Įsakykite nunešti kunigaikštienę į jos kambarį. Jai greitai gims kūdikis...

- Jūs... jūs taip manote?..

Fjora leido sau nusišypsoti. Pro nepermatomus šio žmogaus šarvus prasimušė paprastas mirtingasis, susirūpinęs ir išsigandęs dėl savo pirmagimio atėjimo į šį pasaulį. Gal pirmą kartą savo gyvenime jis atrodė natūralus ir netgi žmogiškas.

- Esu tikra, - ramiai atsakė ji. - Pati tai patyriau vos prieš septynis mėnesius.

Bet jis jau nesiklausė jos. Į jo garsius, sujaudintus riksmus iš namo subėgo visas pulkas moterų, kurios be galo atsargiai nunešė Kotryną laiptais. Chatun liko vietoje. Ji daugiau nebuvo reikalinga Kotrynai ir netgi norėjo būti šalia Fjoros. Ši nusišypsojo ir apkabino ją.

- Eik ir tu, Chatun. Juk tarnauji jai...

- Ne. Aš priklausau tau. Aš lieku.

- Kam? Aš nežinau, kas manęs laukia...

- Pasakysiu jums, - pareiškė Riarijus, grįžęs prie jų. - Jūs susipažinsite su Šventojo Angelo pilim. Jeigu būtumėt ten patalpinta tik atvažiavusi, kaip aš ir reikalavau, būtų išvengta daugelio nemalonumų.

- Ir popiežius būtų sutaupęs šimtą dukatų. Jūs turėtumėt būti man dėkingas.

Nustebęs Džirolamas bukai pažvelgė į ją, o paskui netikėtai garsiai nusikvatojo ir įsisprendė rankomis į šonus.

- O juk ši velniūkštė teisi! Žinai, mano gražuole, - pridūrė jis, tiesdamas į ją storą pirštą, nuo kurio ji atšoko, - tu mane vis labiau domini, ir kai mano dėdė baigs su tavim reikalus, galbūt...

- Nieko neišeis! - atkirto Fjora. - Jūs man visiškai nerūpite. Ir pakaks apie tai. Jeigu jau nusprendėte uždaryti mane į kalėjimą, tai nėra ko delsti!

- Ne, ponia, maldauju jus! - garsiai užraudojo Chatun ir įsikirto Fjorai į ranką. - Neerzinkite jo! Tau negalima į kalėjimą!

- Na, pakaks! - suriaumojo Riarijus. - Eik pas savo ponią, jei nenori gauti lazdų. Nepamiršk, jog priklausai man! Ir aš nemažai už tave sumokėjau! Išveskite ją!

Du liokajai sugriebė mažąją totorę, kuri verkdama beviltiškai grūmėsi maldaudama, kad jai leistų pasilikti su ankstesne šeimininke.

- Neskriauskite jos, - susijaudinusi paprašė Fjora. - Ji tokia jauna ir jautri. Kada nors ji mane pamirš.

- Nesirūpinkite: mano žmona myli ją labiau už savo šunis ir juodaodę nykštukę. Bet iš esmės mergiūkštė teisi. Kam tave laikyti kalėjime? Čia pakankamai daug kambarių, kur galėsi sulaukti, kol tave nuves pas šventąjį tėvą.

Jam kalbant vis labiau ryškėjo jo, buvusio muitininko, vietinių merginų mėgėjo esmė. Išorinio padorumo kaukė, kai tik jis atsidūrė toliau nuo žmonos, nublanko ir veide pasirodė šiurkštus gašlumas.

Sustingusi iš pasipiktinimo Fjora įrėmė į jį ledinį žvilgsnį.

- Geriau jau eisiu į kalėjimą, negu priimsiu jūsų svetingumą.Kita vertus, būčiau labai dėkinga, jei susimąstytumėt apie atstumą, kuris mus skiria. Aš nesu viena iš jūsų pažįstamų, aš - grafienė de Selonžė, Auksinės vilnos ordino kavalieriaus našlė!

- Puikus titulas! Skubinkis juo pasinaudoti. Jauste jaučiu, kad neilgai jį turėsi. Ir kadangi madam grafienė renkasi kalėjimą, - dirbtinai žemai nusilenkdamas pabaigė jis, - tai būsiu laimingas jus ten pats pristatyti!

Septynioliktas skyrius

Karolis

Fjora turėjo sukaupti visą ryžtą, kad nepasiduotų įniršiui ir nevilčiai, kai sekė paskui Riarijų, lydima sargybinių, begaliniais spiraliniais laiptais Šventojo Angelo pilyje. Pagaliau jie priėjo komendanto žinioje esančias patalpas, kur ir buvo kalėjimas. Nuo pat savo atvykimo į Romą ji tik ir tedarė, kad sukosi aplink popiežiaus tvirtovę, ir štai pagaliau atsidūrė jos viduje, tarsi pats likimas būtų jai lėmęs tapti belaisve čia. Kiek pastangų padėta, siekiant atsidurti šioje niūrioje pilyje! Ji vos nepratrūko raudoti ir drauge juoktis dėl to, kas jai atsitiko, prisiminimai apie Anos būrimą vertė ją gerokai susimąstyti. Kodėl Kotryna taip užsispyrė parsigabenti ją į savo namus, jeigu ji ir taip ketino išvykti iš Romos? Bet svarbiausia - kodėl ji pati vis dėlto paklausė Kotrynos ir važiavo su ja? Riarijaus žmona galėjo nušviesti jai padėtį ir papasakoti apie Medičiams gresiantį pavojų bei suteikti jai pagalbą ir netempdama jos į savo rūmus! Ar Kotrynos veiksmus diktavo nuoširdus susirūpinimas jos sveikata, ar ji šaltakraujiškai ir sumaniai įviliojo ją į puikiai paspęstus spąstus? Spąstus, kurie vargu ar galėjo būti Chatun rankų darbas. Mažajai totorei nebuvo už ką priekaištauti, nebent už tai, kad per daug pasitikėdama savo naująja šeimininke, atskleidė jai sergančios draugės vardą.

Pagaliau jie išėjo į viršutinę galeriją, virš kurios tebuvo sargybos aikštelė ir patrankų eilės. Sargybinėje degė silpnas geltonas žiburėlis, neįstengiantis išsklaidyti nakties tamsos. Komendanto gyvenamųjų patalpų kampe degė naktinė lempelė, ir jos drumzlinoje šviesoje galima buvo įžiūrėti du sargybinius, kurie snaudė, atsirėmę į savo ietis ir galėjo bet kurią akimirką nuvirsti ant krūvos

patrankų sviedinių ir akmenų, paruoštų netikėtam užpuolimui. Virš visų šitų statinių aukštai į viršų, gal iki pat dangiškojo sosto, kilo atsarginė popiežiaus slėptuvė tam atvejui, jeigu reiktų bėgti nuo priešų. Vidinėje pilies pusėje išilgai visos sienos buvo įrengta lodžija.

Kunigaikštis Riarijus savo pasirodymu išjudino visą sargybinę patalpą. Žinodamas, kad komendantas rimtai serga, jis pasiuntė pakviesti jo pavaduotoją albaną Džordžą.

Po kurio laiko tas pasirodė, ir Fjora pamanė, kad retai pasitaiko išvysti tokį tikro nusikaltėlio veidą. Įspūdį stiprino ne tiek raupų išėstas veidas su mongoliškais ūsais ir šlapia burna, kiek siauros neramiai bėgiojančios akys. Tai buvo žiauraus ir veidmainingo žmogaus akys. Vis dėlto su popiežiaus sūnėnu jis pasisveikino kaip visiškai padorus ir išauklėtas bajoras.

- Tu buvai kažkur čia, - paklausė Riarijus, - tokiu laiku?

- Taip. Ką tik atvedė dar vieną prancūzą, kuris apsimeta esąs maldininkas. Jį suėmė Kampo dei Fjorės smuklėje, beje, ne taip jau lengvai: prireikė dvylikos žmonių, iš kurių tris prancūzas užmušė.

- Keistas maldininkas! O kodėl jį suėmė?

- Tas prancūzas per daug klausinėjo. Jis ieškojo kažkokios tėvynainės, atvykusios anksčiau pasimelsti prie apaštalo kapo, bet prieš keletą mėnesių kažkur dingusios. Moters... ir, rodos, labai gražios..

Riarijus sugriebė Fjorą už rankos ir ištempė į fakelo šviesą.

- Gal šitos?

Tas ištempė lūpas, ir tai turėjo reikšti šypseną.

- Galėčiau prisiekti! Pagaliau radai ją, pone?

- Teko pavargti. Atvedžiau ją tau, kad saugotum, kol šventasis tėvas panorės ją pamatyti. O dėl prancūzo, tai, kaip suprantu, ketini užduoti jam keletą klausimų?

- Būtent, pone. Nori, eime drauge?

- Eikime ten visi! Ar ne, ponia grafiene? Tai turėtų būti įdomu!

Fjoros pasipriešinimas buvo lengvai palaužtas. Riarijus tvirtai laikė ją savo rankose. Norom nenorom jai teko lipti paskui albaną siaurais laiptais, besileidžiančiais į begalinį pilies požemių gylį. Jos širdį spaudė nerimas, kurį ji sunkiai tramdė, ir vis tiek ji negalėjo negalvoti apie tai, kad tuoj atsidurs tikroje kankinimų kameroje, kur turės dalyvauti tardant prancūzą, matyt, atsiųstą surasti būtent jos. Net jeigu ji ir nepažįsta to žmogaus, jos laukia siaubingas išbandymas.

Džordžas sustojo prie pravirų pajuodusio ąžuolo durų, pro kurių plyšį sklido rausva šviesa. Ten, tame kambaryje kažkas sunkiai alsavo, tartum ką tik iškentęs didelį skausmą.

Tai, ką ji pamatė viduje, buvo daug baisiau, negu tikėjosi: ant suolo gulėjo žmogus, jo rankos ir kojos sukaustytos geležinėmis grandinėmis, o šios sujungtos su suktuvu, galinčiu ištempti grandines taip, kad žmogų suplėšytų į gabalus. Baisusis įrenginys dabar nedirbo, kadangi komendanto padėjėjas buvo pasišalinęs. Budelis, iki pusės apsinuoginęs negras, sėdėjo greta savo aukos ir laukė naujų įsakymų. Fjora be vargo pažino šį nuo kančios išblyškusį veidą dabar užmerktomis akimis: tai buvo Duglas Mortimeras, škotų gvardijos seržantas ir vienas iš jos geriausių draugų.

Ji neįstengė suvaldyti drebulio, ir tai nepraslydo pro Riarijaus akis. Be to, ji smarkiai išbalo.

- Jauste jaučiu, kad jūs gerai jį pažįstate? - tarė jis šleikščiai šypsodamasis.

Bet Fjora jau susitvardė. Maldaudama Dievą, kad Mortimeras turėtų sąmonę ir ją išgirstų, ji pareiškė gal garsiau, negu derėjo, ir nuoširdžiai pasipiktinusi:

- Na žinoma, aš jį pažįstu. Tai mano dvaro Rabodjerėje ūkvedys. Jis atsidavęs man visa širdimi, ir aš nė kiek

nesistebiu matydama jį. Juk buvau pagrobta prieš keletą mėnesių!

- Jūsų ūkvedys? Vadinasi, tai paprastas valstietis? Kaipgi jis nusigavo iki pat Romos? Ir kas jam pasakė, kad jūs būtent čia?

- Kas? Manau tą dieną, kai atvykau, kardinolas d'Etuvilis pasiuntė pasiuntinį į Plesi le Tūrą pranešti karaliui sąlygas, iškeltas popiežiaus. Mano namai yra greta karaliaus rūmų, ir visi iš karto galėjo sužinoti, kas man atsitiko. Beje, jeigu jau apie tai užėjo kalba, argi karalius neatsiuntė atsakymo į kardinolo laišką?

- Jis apskritai nieko neatsiuntė, - sumurmėjo Riarijus ir gūžtelėjo pečiais. - Matyt, jūs nesate tokia reikšminga, kaip įsivaizduoja mano dėdė.

- Tai grynas melas! - tarė balsas, sklindantis lyg iš po žemių, tačiau priklausantis Mortimerui. Nors buvo atsidūręs tikrai tragiškoj situacijoj, jo mėlynos akys spindėjo ankstesniu gyvumu. Fjorai palengvėjo. Dėkui Dievui, jis ją išgirdo, pažino ir drauge jiems pavyks apgauti šį kunigaikščiu persirengusį smuklininką, dabar įdėmiai žiūrintį į juos.

- Na štai tu ir prabilai? - pareiškė Riarijus. - Gal pagaliau pasakysi, kuo tu vardu?

- Jis - Gošė, - įsiterpė Fjora. - Gošė le Peljė. Jo dėdė ir teta taip pat tarnauja mano namuose. Tikrai puikų laimikį nutvėrėt, argi ne? Žaliūką valstietį, kuris pažįsta čia tik Dievą ir savo šeimininką!

- Bet kuris, nepaisant to, drįsta kaltinti mane melu? Ką jis gali žinoti apie karaliaus ir popiežiaus santykius?

- Tai, kas Plesi žinoma kiekvienam, ir ten visi susirūpinę dėl donos Fjoros! - atsakė tariamasis Gošė. - Karalius Liudvikas jau du sykius siuntė čia savo žmones... kurių daugiau niekas nematė!

- Mūsų laikais keliai tokie pavojingi, - veidmainingai atsiduso Riarijus. - Tau, drauguži, tiesiog pasisekė, kad atsidanginai čia sveikas ir gyvas! - Jis priėjo prie

Mortimero ir pasilenkė ties juo: - Ar tu tikras, kad nesi pasiųstas karaliaus?

- Aš - suaugęs vyras ir pats galiu nuspręsti, kur man keliauti, - sumurmėjo Mortimeras, apsimesdamas naivuoliu. - Mūsų šeimininkėlę pas mus visi taip myli, štai aš ir užsimaniau sužinoti, kas ten jai nutiko! Bet jau niekad nebūčiau patikėjęs, kad pamatysiu ją... tikrame kalėjime, kaip belaisvę, jeigu taip galima pasakyti!

- Kitaip ir nepasakytum! Aš tikrai belaisvė, mano gerasis Gošė. Popiežius brangiai įkainojo mano galvą, ir aš galbūt niekad iš čia neišeisiu! Mane suėmė tik šiandien vakare, bet persekioja jau daugelį mėnesių!

- Užtenka! - suriko Riarijus. - Aš jums neleidžiu kalbėtis! Ypač taukšti visokias kvailystes! Šventasis tėvas per daug geras, mano berniuk, kad baustų mirtimi tokią gražią moterį! Jis tik nori, kad ji ištekėtų už vyro, nes dabar yra našlė. Radau jai vyrą Florencijoj, jauną ir turtingą! Kilnų žmogų...

- Ir bjaurų! - pasipiktinusi nutraukė jį Fjora. - Aš niekada už jo neištekėsiu, girdite? Galite jėga nutempti mane prie altoriaus, bet aš niekad neištarsiu "taip"! O dabar atriškite šį žmogų, jeigu jis jums nereikalingas!

- Nereikalingas? Šitai mes dar pažiūrėsim! Man rodos, mums jo dar labai prisireiks! Zamba, - paliepė jis juodaodžiui milžinui, - įkišk į ugnį keletą žnyplių!

- Nejaugi vėl ketinate jį kankinti? - suriko Fjora. - Juk daugiau nieko jis negali jums pasakyti!

- Jis tai negali, o jūs galbūt kai ką pasakysite. Tą trumpą žodelytį "taip", kurį atkakliai atsisakote ištarti. - Jis tęsė, bet jau kitu tonu: - Arba jūs prisieksite, kad sutinkate ištekėti, arba, duodu Riarijaus žodį, jūsų akyse nudirsiu šito žmogaus kailį, kol jis dar gyvas!

- Jūs išprotėjote! - išgąstingai sušuko Fjora.

- Aš taip nemanau, be to, ko aš siekiu, nori ir šventasis tėvas, ir mes jus vis dėlto priversime, o kai

ištekėsite už Karolio Pacio, daugiau neturėsime apie ką su jumis kalbėti!

- Juk jūs niekada nesutiksite? - suvaitojo Mortimeras. - Niekas neturi teisės jėga versti jūsų!

- Deja, teisę turi stipresnis! Spręskite, dona Fjora, ir kuo greičiau. Pažiūrėkite, kokia graži ši ugnyje įkaitusi geležis! Zamba tiesiog nekantrauja! Labiau už viską pasaulyje jam patinka nudirti gyvo žmogaus kailį! Na, Zamba, šiek tiek padėk poniai grafienei!

Milžinas, odine pirštine apmauta ranka pagriebęs geležinį virbą, įdėjo jį į ugnį. Fjora sudejavo, lyg negailestinga geležis liestų jos odą:

- Ne... - O paskui, bet jau visai tyliai: - O jeigu sutiksiu, jį paleisite?

- Tuojau pat.

- Kaip įrodysite? Kas gali laiduoti, kad gavę žodį jūs mano akyse neužmušite Gošė?

- Garbės žodis!

- Atleiskite, bet aš negaliu tikėti jūsų žodžiu. Štai ką galiu jums pasiūlyti: tegu jis dalyvauja kartu su kardinolu d'Etuviliu sutuoktuvių ceremonijoje! Po to jį atiduos kardinolui, kuris išsiųs jį į Prancūziją. Jeigu jūs nesutiksite, tai, Dievas mato, aš ir toliau kartosiu "ne", kol mano krūtinėje plaks širdis, todėl galite mus abu nužudyti. Bet tuomet saugokitės, Prancūzijos karaliaus kantrybė turi ribas!

- Ar tik jis nepaskelbs mums karo?

- Ne, bet nuo to laiko jums teks įtarinėti kiekvieną atvykstantį pas jus. Jis geriau negu kas kitas moka pasinaudoti aukso jėga, o karalius labai turtingas ir stiprus! Jis gali papirkti bet kurį žmogų, bet kurį draugą, gali pasamdyti šimtus, net tūkstančius žudikų! Jis nugalėjo Burgundijos hercogą, iki kurio jums toli gražu. Todėl pildykite savo pažadus arba - saugokitės!

Baimės išplėstomis akimis Riarijus žiūrėjo į priešais jį stovinčią moterį, kuri siuntė baisius grasinimus ir dabar

panėšėjo į pasakišką keršto deivę. Kažkur širdies gilumoje jis nujautė, kad ji priklauso aukščiausiajai kastai, ir kad tarp jos ir jo, žaislinio kunigaikštuko, yra neperžengiama bedugnė. Iš prigimties jis buvo tamsus ir prietaringas žmogus, ir jam pasirodė, kad jos akyse dega tamsi, pranašinga senovės žynės šviesa, ir jį išpylė šaltas prakaitas.

- Atrišk jį, - įsakė jis albanui, kuris visą laiką buvo šalia ir stovėjo lyg mietą prarijęs, nei sujudėdamas, nei ką pasakydamas. Paskui, atsigręžęs į jaunąją moterį, tarė: - Jūs sutinkate susituokti?

- Tomis sąlygomis, kurias iškėliau, - taip!

- Puiku. Dabar šitą žmogų nuves į kamerą, kur jis palauks vestuvių dienos. Tikiuosi, jam neteks ten ilgai sėdėti. Dabar eikite paskui mane!

- Jūs nepadarysite šito! - sušuko Mortimeras, kurį už rankų laikė budelis ir tarnas.

- Aš neturiu pasirinkimo, - švelniai atsakė Fjora. - Būtų kvaila leisti nukankinti jus, nes jūsų prireiks mano sūnui... ir visiems kitiems. Be to, galbūt mes kada nors vėl susitiksime...

Kapituliacija suteikė Fjorai galimybę praleisti šią naktį kambariuose, skirtuose popiežiaus aplinkos žmonėms, o ne viename iš kazematų, kurių apstu buvo pilies kalėjime. Kambarys buvo labai paprastas, bet jos žinioje buvo tikra lova ir tualeto reikmenys, taip pat muilas ir vanduo. Palaužta nuovargio, ji atsigulė tiesiog ant užtiesalo ir nenusirengusi pabandė užmigti.

Tačiau jai vis nesisekė, nes paskutiniai įvykiai pilyje išsklaidė miegą, kurio taip reikėjo jos kūnui. Jai skaudėjo sužeistą petį, tačiau ji neturėjo kuo pakeisti tvarstį, nes tas lengvas krepšys, kurį prieš kelionę buvo sukrovusi Ana, liko Kotrynos karietoje. Ji turėjo tik donos Chuanos maišelį, vis dar kabantį ant juosmens. Ji išsitraukė jį, norėdama surasti nosinaitę, ir pirštai iškart užčiuopė miniatiūrinį flakoną, slapčia įkištą Anos. Ji išsitraukė tą

flakoną ir kurį laiką jį apžiūrinėjo. Ana davė jį Fjorai, kad ši galėtų pasinaudoti juo kaip ginklu prieš Jeronimą ir amžiams atsikratyti ja. Dabar gi Fjora pagalvojo, kad šis daikčiukas gali pasitarnauti jos pačios išsigelbėjimui, tapti paskutiniu jos ramsčiu stovint prie bedugnės, į kurią ją stumte stūmė, kad galutinai pražudytų. Gelbėdama Mortimerą, ji pateko į pačių žiauriausių savo priešų nagus, tačiau, antra vertus, Mortimeras viskuo rizikavo, kad gautų apie ją kokių nors žinių. Nejaugi ji galėjo jam neatsidėkoti, leisdama nukankinti savo akyse? Be to, ji dabar žinojo, kad Prancūzijoje ją prisimena. Karalius pasistengė atsiųsti čia du pasiuntinius, o paskui dar ir Mortimerą. Tai suteikė jai pasitikėjimo savimi, tačiau karalius buvo toli, o visų jo pasiuntinių laukė siaubingas likimas. Neretai Liudvikas XI gaudavo veidmainiškus laiškus, kuriuose būdavo pranešama apie kai kuriuos nelaimingus atsitikimus keliuose. Taip įvyks ir tą dieną, kai ją jėga ištekins už Karolio Pacio.

Ji neatidarė buteliuko tik dėl to, kad jame buvo negreito veikimo nuodai. Ana jai sakė, kad "priešas mirs po savaitės, ir niekas nesužinos, nuo kokios ligos". Sunkiai atsidususi Fjora padėjo buteliuką į vietą. Jeigu ne šiandien, tai rytoj jai po ranka gali pasitaikyti paprastas peilis arba durklas, taip pat ji gali stovėti ant aukštos tvirtovės sienos, arba šalia gali būti upė, kurioje galima nuskęsti... Žinoma, ji nesutverta laimei, ir tas prakeiksmas, kuris buvo ištartas jos gimimo išvakarėse, vis dar veikė, ir visiems, o ypač jos kūdikiui, būtų geriau, jeigu ji nusineštų tą prakeiksmą į kapą.

Keista, bet, padarius tokį rimtą sprendimą, jai palengvėjo, ir ji pasijuto esanti beveik laisva. Širdis ėmė ramiau plakti, baisūs vaizdai, nuolat išplaukiantys prieš akis, kažkur išnyko, ir ji ramiai užmigo.

Ją pažadino varpų gaudesys, sklindantis iš visų miesto bažnyčių. Ji pamatė, kad saulė jau aukštai danguje, o paskui pajuto, kad kažkas šalia jos sėdi, pastebėjo juodus

kažkieno pirštus, laikančius ambros rutulėlius. Ji pakėlė akis ir išvydo plačios šypsenos nušviestą veidą.

- Ar gerai miegojai? Domingas laimingas, kad vėl gali tave matyti. Jam buvo sunku be tavęs...

- Kodėl? Ar todėl, kad man pavyko paspukti nuo jo šeimininko?

- Ne. Netgi patys ištikimiausi tarnai gali būti draugiškai nusiteikę tų, kuriuos jiems pavesta saugoti, atžvilgiu.

- Kaip tu čia atsidūrei?

- Man liepė. Domingas turi paruošti tave audiencijai pas šventąjį tėvą, kuris ketina susitikti su tavimi antroje dienos pusėje.

- Neprisimenu, kad būčiau prašiusi audiencijos. Tačiau pasakyk, ką reiškia šitas varpų skambėjimas? Man jau užgulė ausis.

- Ne tik tau. Šiandien kilnioji kunigaikštienė Kotryna pagimdė mergaitę, kurią pavadino Bjanka. Šventasis tėvas tiesiog laimingas, todėl mieste šventė. Tačiau džiaugtis, tiesą pasakius, nėra kuo, - pratarė nubas ir reikšmingai papurtė galvą, ant kurios buvo uždėtas baltas turbanas. - Duktė! Ir tiek triukšmo dėl mergaitės! Bet geriau pašnekėkime apie tave. Žinai, tu ne taip jau puikiai atrodai!

- Ir visai nekeista! Mane sužeidė, ir aš vis dar nekaip jaučiuosi... Be to, neturiu vaistų!

- Domingas pasirūpins tavimi. O dabar nusirenk šituos juodus skarmalus, su kuriais tu panaši į kažkokį bjaurų vabzdį!

Ji nesipriešino ir leidosi nurengiama. Jie buvo labai artimi, ir Fjora įprato žiūrėti į jį ne kaip į vyrą, - beje, jis jau senokai toks ir nebuvo. Žaizdoje jau buvo beprasidedąs uždegimas. Domingas praplovė ją spiritu, nuo kurio iš moters akių ištryško ašaros, o paskui uždėjo švarų tvarstį. Po to jis paliko ją prie tualetinio stalelio, o pats nuėjo atnešti pusryčių. Prieš išeidamas ant skrynios, stovinčios prie įėjimo, padėjo gražius,

išsiuvinėtus apatinius marškinius, plonas kojines, žalio aksomo šilku išsiuvinėtą suknelę, sniego baltumo apatinius sijonus ir ištaigingus batelius. Kiekviena net labiausiai išlepusi moteris su didžiausiu noru būtų visa tai apsirengusi, bet Fjora tik probėgšmais žvilgtelėjo. Su kokiu malonumu ji apsirengtų valstietės drabužius ir patrauktų keliu į Florenciją!

Tačiau ji kur kas geriau pasijuto, kai, apsirengusi ir tvarkingai susišukavusi, sėdo prie turtingo stalo, kurį buvo padengęs Domingas. Pačiomis sunkiausiomis jos gyvenimo akimirkomis visada taip atsitikdavo: jai kildavo žvėriškas apetitas. Ji žinojo, su kokiu priešu teks šiandien susidurti, todėl reikėjo sukaupti visas jėgas.

Priešingai negu ji tikėjosi, ceremonimeistras Patrizis nuvedė ją ne į tą salę, kurioje pirmą kartą susitiko su popiežiumi, o į biblioteką. Sikstas IV sėdėjo krėsle ir pro padidinamąjį stiklą skaitė graikų kalba parašytą knygą, kuri gulėjo ant lentynėlės priešais jį, ir vedžiojo eilutes plonyte auksine lazdele. Kai Patrizis įvedė Fjorą, jis toliau skaitė, o ji perėjo beveik per visą salę ir sustojo prie pagalvėlių, gulinčių prie popiežiaus krėslo kojų, ant kurių ji turėjo priklaupti, kaip kad reikalavo ceremonija. Netikėtai Sikstas IV ėmė skaityti garsiai:

- "Kovoti su dievų atsiųstais išbandymais reiškia įrodinėti savo narsumą, o kartu ir kvailumą: niekam nepasiseks išvengti iš aukštybių atsiųstos bausmės..." - Po to jis pasuko galvą į jaunąją moterį ir paprastai, lyg jie būtų išsiskyrę išvakarėse ar prieš keletą valandų, paklausė: - Ką jūs galite pasakyti apie šį tekstą? Jis puikus, ar ne tiesa?

- Jeigu taip sako jūsų šventenybė, tikriausiai taip ir yra. Aš pati nelabai mėgstu Euripidą, jo "Įniršusį Heraklį". Labiau vertinu Eschilą: "Liūdnas žmogaus likimas: laimė panaši į lengvą šešėlį..." Jau daug metų mano gyvenimo keliai susipainiojo, o tiesti naujus aš neturiu jėgų...

Popiežiaus nuostaba buvo tikrai natūrali. Padėjęs į šalį padidinamąjį stiklą, jis su neslepiamu pasigėrėjimu pažvelgė į jaunąją moterį.

- Jūs skaitėte senovės Graikijos autorius?

- Taip pat kaip ir romėnų, jūsų šventenybe. Tai kilmingų Florencijos moterų išsilavinimo dalis. Be to, mano tėvas buvo labai apsiskaitęs žmogus ir nusimanė apie knygas. Jo knygų kolekcija buvo nė kiek ne menkesnė, kaip... ir garsioji Medičių knygų kolekcija.

- Iš tiesų? Ir... kurgi jos dabar?

- Kas atsitinka su rūmų lobiais po to, kai juos išgrobsto, o paskui padega?

- Iš tiesų gaila... Taip, labai gaila! Ir jūs taip ir nesužinojote...

Šito buvo jau per daug, kad Fjora galėtų pakęsti, išlaikydama išorinę ramybę. Ji atėjo čia ne tam, kad aptarinėtų literatūrines subtilybes, tačiau pats popiežiaus primestas tonas pasirodė jai veidmainystės viršūnė. Ji pašoko kaip ant spyruoklių.

- Kur jos atsidūrė? Šito reikia paklausti Jeronimos Paci, atleiskite, ponios Boskoli, tos pačios, kuri, norėdama užvaldyti mūsų turtus, net nesudrebėjusi nužudė mano tėvą ir iki šiol persekioja mane su savo neapykanta!

- Atsargiai, mano dukra, saugokitės skubotų vertinimų! - griežtai tarė popiežius. - Labai lengva kaltinti!

- Skuboti vertinimai? Paklauskite bet kurio piliečio, ir jis jums pasakys tą patį! Ir būtent jai norite atiduoti mane surištomis rankomis ir kojomis! Ji vertė mane ištekėti už to pabaisos, kurį vadino savo sūnumi, dabar ji užsimanė mane ištekinti už savo giminaičio, tokio paties niekšo, jeigu man nemelavo... Mane, priklausančią Prancūzijos karaliaus aplinkai!

- Betgi jūs sutikote ištekėti, ar mane apgavo?

- Taip, šią naktį, nes negalėjau žiūrėti, kaip žudomas vienas narsus, man labai brangus žmogus, kuris atvyko čia, kad ką nors sužinotų apie mano likimą! Ir šitos

šlykštynės daromos jums sutinkant! Jūs - apaštalų pasiuntinys, paties Dievo vietininkas!

Ji tikėjosi, kad Sikstas atsakys įniršio priepuoliu, tačiau tas liko ramus. Jis tiesiog žvelgė į ją.

- Prieikite arčiau ir sėskite. Aš pasišaukiau jus čia, kad galėčiau pasikalbėti be liudininkų. Darykite tai, ką liepiau! Sėskite!

Ji pakluso ir atsisėdo visai greta popiežiaus, pridengta kabančio virš jo galvos baldakimo.

- Mano nuomonė galbūt jus nustebins, - tęsė jis. - Bet šiandien aš be galo laimingas, kad Viešpats palaimino mano giminaičio santuoką. Tikriausiai todėl aš šiandien toks atlaidus žmonėms, nes jau gana ilgą laiką jūs keliate man pyktį... Mums teko gerokai pasistengti, kad jūs vėl atsidurtumėte čia... tačiau visą praėjusį laiką aš daug galvojau...

- Nejaugi jūs atsisakėte minties susidoroti su manimi?

- Kokia kvailystė! Nejaugi jūs būtumėte atsidūrusi šiame kambaryje, jeigu taip ir būtų? Štai ką galiu jums pasakyti: jūsų santuoka su Karoliu labai svarbi būsimai mano politikai. Bus labai teisinga, jeigu Fjora Beltrami taps Fjora Paci. Būtent man reikia, kad taip įvyktų, o ne įsiteikti donai Jeronimai! O ji netgi šiek tiek nusivils, nes toliau viskas vyks ne visai taip, kaip ji norėtų.

- Kaip ji norėtų? Jūsų šventenybei galiu iš anksto pasakyti, kas man atsitiks tą pačią akimirką, kai įžengsiu į jos namus: įvyks nepataisoma nelaimė, ir labai greitai!

- Man visa tai žinoma, todėl aš ir sakau, kad ji nusivils: ji sužinos, kad manęs nepatenkins nei nelaimingas atsitikimas, nei ligos, nei kas nors kita, - kitaip ji iškart bus atiduota budeliams.

- Galbūt, tačiau aš nesutinku gyventi po vienu stogu su ja! Aš niekada nemaniau, kad imsiu taip nekęsti žmogaus, kaip nekenčiu jos! Aš prisiekiau, kad ji mirs!

- Su šia dama jūs praleisite tik vieną naktį po tuo pačiu stogu - jūsų sutuoktuvių naktį. Kitą dieną ji išvyks

į... tolimą kelionę, o kai grįš, jūs jau gyvensite Santa Marija in Portiko rūmuose*, kuriuos kaip kraitį gaus Karolis. Ir galiu jums pažadėti, - pridūrė jis subtiliai šypsodamasis, - jūsų galva liks ant pečių, jeigu... su ponia Boskoli kas nors ir atsitiks. Mes... taip pat nejaučiame jai ypatingos simpatijos. Tai triukšminga ir neišprususi moteris...

- Jūsų šventenybe, mane sujaudino jūsų žodžiai, tačiau už niekšo ištekėti teks vis dėlto man! Jeigu jis nors kiek panašus į velionį Jeronimos sūnų, mano dienos suskaitytos, beje, kaip ir jo...

- Niekšas? Pabaisą? Nereikia perdėti. Karolis negražus ir nelabai išmintingas, bet jame nėra nieko pikto. Jūs padarysite iš jo viską, ko tik norėsite. Tačiau aš įsitikinęs, kad kada nors jūs įvertinsite Romos nuopelnus. Jūs tapsite čia viena iš pirmųjų damų...

- Nesuprantu, dėl ko?

- Priežastis paprasta ir nenuginčijama: aš taip noriu. Kai tapsite mano kaimyne, greitai visi supras, kad aš jus globoju... Prisipažinsiu, man bus tuo maloniau, kad mes galėsime pakalbėti apie didžiuosius antikos autorius ir jų knygas, kurias mudu taip mėgstame.

Fjora, išgirdusi tokį malonų pasiūlymą, neteko amo. Iš tikrųjų keista. Visi šio pasaulio didžiūnai, kuriuos likimas vis malonėdavo jai atsiųsti - draugai ir priešai, - visi viens per kitą stengėsi įkurdinti ją kuo arčiau savęs. Liudvikas XI padovanojo jai namą, atvirumo valandą Karolis Drąsusis siūlė jai didžiules žemės valdas, o po karo kvietė ją į dvarą, dabar štai popiežius svajojo apgyvendinti ją savo kaimynystėje ant Vatikano kalvos Santa Marija in Portiko rūmuose.

- Na, ką, - paklausė Sikstas IV, - kodėl jūs tylite? Ką galvojate apie mano pasiūlymus?

---

* Vėliau ten gyveno Lukrecija Bordžija.

- Jūsų šventenybe, jūs labai kilnus, ir, žinoma, man visa tai tinka... bet aš noriu jums priminti, kad Prancūzijoje turiu sūnų ir noriu kartu su juo gyventi ir jį auklėti.

- O kas jums trukdo? Jis atvyks čia su visais kitais ir pelnys ypatingą mūsų palankumą. Kai tik įvyks sutuoktuvių ceremonija, išsiųsiu Prancūzijos karaliui pasiuntinį, kad praneštų jam apie jūsų likimą ir sėkmingą mūsų bendrų reikalų pabaigą.

- Sėkmingą? Nejaugi karalius išlaisvino tėvą Ignasijų ir tą kardinolą, kurio vardo nepamenu?

Popiežius nusijuokė linksmai kaip berniukas, lyg ji būtų puikiai pajuokavusi.

- Šiomis dienomis turėtų man grąžinti kardinolą Balju. Jo sielai bus naudinga dar kartą pamąstyti apie šio pasaulio nepastovumą. O kai dėl mano kašteliono, tai man pranešė apie jo mirtį, ir mums belieka melstis už jo sielos išganymą. Jiedu buvo tik priemonė išvilioti jus iš Prancūzijos. Tačiau, prašau jūsų, pamirškime politiką ir...

- Tuomet, jūsų šventenybe, aš norėčiau užduoti jums dar vieną klausimą, jeigu leisite.

- Klauskite!

- Ši keista permaina ir malonus dėmesys, kurį šiandien parodėte tuo metu, kai aš tikėjausi, kad mano galvą užgrius visa popiežiaus pykčio galybė: kodėl visa tai? Nejaugi tik dėl to, kad pasaulį išvydo mažoji Bjanka?

- Ne. Žinoma, ne. Tai sąlygojo dvi aplinkybės: pirmiausia, kad jūs ėmėte atgailauti, ir tai svarbiausia, o antra, karštai mylima mūsų giminaitė dona Kotryna visą laiką jus gynė, o mes nenorėtume suteikti jai nemalonumų. Jos asmenyje jūs turite pačią geriausią draugę, ir ji privers jus pamilti Romą.

Tardamas šiuos paguodos žodžius popiežius ištiesė prie Fjoros lūpų savo žiedą ir pakvietė Patrizį, kad nuvestų ją atgal į Šventojo Angelo pilį, kur ji turėjo

praleisti dar šiek tiek laiko. Kitą dieną buvo Verbų sekmadienis, todėl tuoktis nederėjo. Vestuves nukėlė į pirmadienio vakarą, patį vėliausią metą; sutuoktuvės turėjo įvykti popiežiaus namų bažnyčioje, apeigoms ketino vadovauti pats popiežius.

Tas dvi paras Fjora praleido Domingo draugijoje. Turėdama galvoje popiežiaus palankumą, Fjora tikėjosi, kad jai sugrąžins Chatun, tačiau kūdikio gimimas reikalavo papildomo dėmesio, ir jaunoji kunigaikštienė, žinoma, nenorėjo skirtis su ja. Domingo dėka paskutinės nelaisvės valandos prabėgo visiškai nepastebimai, nes pastarasis visaip stengėsi ją išblaškyti, žaidė šachmatais, vaikštinėjo su ja pilies galerijomis, iš kur ji galėjo kiek norėjo grožėtis Romos panorama. Tačiau svarbiausia buvo tai, kad slinko paskutinės valandos, ir jos gyvenimas iš esmės pasikeis; tai siaubingai ją gąsdino nepaisant visų popiežiaus įtikinėjimų. Norėjo ji to ar ne, tačiau taps viena iš Pacių, o vien tik pagalvojus apie tai, ją krėtė drebulys iš pasišlykštėjimo ir neapykantos. Be to, ji galvojo apie Mortimerą, kuris vis dar buvo Šventojo Angelo pilies belaisvis, ir kurio, nors ji ir reikalavo, neleido jai pamatyti. Ar galės kada nors jis grįžti į Prancūziją? Riarijus pažadėjo viską suruošti, bet argi galima tikėti šito žmogaus žodžiais? Paskutiniu metu neleido užmigti dar vienas rūpestis: Medičiams gresianti bėda. Fjora puikiausiai nujautė, kas tai bus per "kelionė", į kurią kitą dieną po vestuvių išvyks Jeronima ir Frančeskas. Jie ketina išpurenti dirvą savo pergalei ir dalyvauti paskutiniame veiksme tragedijos, po kurios jų šeima taps turtingiausia ir garsiausia Florencijoje, -žinoma, globojant Riarijui, ir į godžias savo rankas susigrobs didžiąją dalį nugalėtų priešų turto ir visą Beltramio turtą, o nepaperkami Florencijos teisėjai jau nebegalės tam pasipriešinti. Mintis apie tai, kad Lorensas ir Džulianas žus, o ji niekuo negalės jiems padėti, niekaip neišėjo iš galvos.

Todėl ji buvo niūriausia ir nelaimingiausia iš visų nuotakų, kai vakare Domingas ruošė jai vonią ir kartu tiesiai pasakė, kad netrukus teks imtis vestuvių tualeto.

- Tu išbalusi kaip mirtis, - pasakė jis. - Domingas pasistengs, kad atrodytum linksmesnė.

- Niekas ir nesitiki, kad aš linksma eisiu prie altoriaus. Mano išvaizda neturės jokios reikšmės, todėl nenoriu dažytis! Nekenčiu bet kokio grimo!

- Šventasis tėvas bus nepatenkintas...

- Klysti. Jam svarbu vienintelis dalykas: tai, kad aš sutinku ištekėti. Išeiti už vyro! Tuo metu, kai Filipas...

Ir ji pravirko garsiai ir graudžiai; išsigandęs nubas išbėgo ieškoti acto, kad galėtų sudrėkinti jos smilkinius ir kaktą.

- Dėl Dievo meilės, nusiramink! Jeigu žmonės pamatys, kad tu tokia nelaiminga, Domingas bus nubaustas. Tau reikia būti narsesnei.

- Jis teisus, - pratarė tylus balsas, kurį išgirdusi Fjora tą pačią akimirką nurimo. - Man atrodo, kad pasijusi daug stipresnė, kai perskaitysi laišką, kurį tau atnešiau!

Chatun abiem rankom apkabino savo šeimininkę per pečius ir pasuko į save, kad galėtų pažvelgti tiesiai į akis.

- Tu atėjai? Tave išleido!

- Taip, bet aš prašau tavęs, perskaityk šį laišką! O tu, - tęsė kreipdamasi į nubą, - nusileisk į apačią ir atnešk skrynią, kurią saugo kunigaikštienės Kotrynos liokajai.

Tai buvo Kotrynos laiškas. “Šią sunkią jums akimirką, - rašė ji, - norėčiau jums padėti. Negaliu atvykti pas jus, bet noriu pasakyti: išmintinga moteris gali pakreipti savo naudai bet kurią pačią blogiausią santuoką, jeigu tik turi draugų, galinčių suteikti pagalbą, o jūs turite mane. Chatun, kurią siunčiu jums, bus vestuvinė mano dovana, ir ji papasakos jums tai, ko neišdrįsau parašyti šiame laiške. Ir dar priimkite suknelę, kurią siunčiu

kartu su ja. Kuo gražesnė ir narsesnė būsite, tuo daugiau laimėsite mano dėdės akyse. Netrukus mes pasimatysime, nes aš jau pareikalavau, kad jūs rytoj mane aplankytumėte. Tai yra visai natūralu, nes man dar reikia pagulėti. Linkiu jums būti drąsiai, tikėkite manimi. Bučiuoju, Kotryna."

Tai buvo gaivinantis oro gurkšnis. Fjora dar šiek tiek paverkė įsikniaubusi į krūtinę Chatun, kurią su nuoširdžiu džiaugsmu spaudė prie savęs.

Dabar ji jautėsi taip, lyg vėl grįžtų seni laikai, ir leido totorei aprengti ją puikia paauksuota suknele, kurią atnešė Domingas, tačiau ji suvirpėjo, vos tik aukso audeklas prisilietė prie odos, ir Chatun pagalvojo, kad to priežastis - slepiami išgyvenimai.

- Mesk iš galvos tas mintis! - ėmė įkalbinėti ją. - Nereikia galvoti apie praeitį! Įsivaizduok, kad visa tai blogas sapnas, o rytoj tu pabusi.

- Tu taip manai?

- Esu tuo įsitikinusi. Rytoj pamatysi kunigaikštienę Kotryną, - pridūrė pašnibždomis. - Ji turi tau daug ką pasakyti.

Po valandos Fjora, lydima Chatun, įėjo į popiežiaus koplyčią ir buvo rami ir griežta, kaip tikra rūmų dama. Jai dingtelėjo, kad ji pateko į seną iliustruotos maldaknygės puslapį. Visur degė geltono vaško žvakės, kurių šviesa pagyvino freskų spalvas. Tas atgijęs grožis ir ryškios natūralios spalvos atrodė jai kur kas realesnės už susirinkusius prie altoriaus žmones, nors galbūt taip buvo dėl to, kad jos vaizduotė ir sielos jėgos negalėjo patikėti įvykių tikrumu.

Norėdama nutolinti atomazgą, Fjora iš pradžių ilgai žiūrėjo į popiežių, kuris panėšėjo į baltą dėmę ryškiai raudono krėslo fone. Dabar jis labiau negu bet kada atrodė panašus į gaižų kaimietį. Tiesiai priešais krėslą išryškėjo dvi juodos su sidabru dėmės; iš apėmusios ją neapykantos Fjora suprato, kad tai Jeronima ir Frančeskas

Paciai, ir ji akimirką su panieka žvelgė į juos. Prie pat altoriaus stovėjo kažkokia labai keista būtybė, panaši į paauksuotą vabzdį ilgomis plonomis kojytėmis ir kiaušinio formos liemeniu, ant kurio pečių buvo patupdyta didžiulė galva, kiek pakreipta į šoną, matyt, todėl, kad stigo jėgų laikyti tiesiai. Ilgi šilkiniai plaukai - vienintelis gražus dalykas šiame žmoguje, kuriam Dievas pagailėjo ūgio, - paryškino veidą su bevalėmis lūpomis, liūdnai nukabinta nosimi ir akimis, kurias beveik visiškai dengė sunkūs vokai, kliudantys įžiūrėti akių spalvą.

Vos peržengusi slenkstį, Fjora tarp susirinkusiųjų ėmė ieškoti tų, dėl kurių dalyvavimo buvo susitarusi. Popiežiaus krėslo šešėlyje ji įžiūrėjo purpurinę kardinolo sutaną ir aukštą Mortimero figūrą, kuris buvo apsirengęs kuklų tamsiai rudą kostiumą ir stovėjo ant krūtinės sukryžiavęs rankas ir kandžiodamas sugniaužtus į kumštį pirštus. Riarijus laikėsi pažado, ir dabar Fjora galėjo nebesirūpinti savo draugų likimu. Tačiau, kai jos akys sutiko škoto žvilgsnį, kuriame atsispindėjo beviltiškas įniršis ir kančia, ji pajuto, kad ima prarasti tvirtumą. Jis priminė jai netolimą praeitį, kuri niekada nebegrįš, o palyginus su tuo, kas jos laukė, ta praeitis buvo dar brangesnė; todėl Fjorai kilo noras staiga pulti prie jo ir pasislėpti prie jo krūtinės. Be abejonės, Mortimeras sutvarkytų tris ar keturis iš dalyvaujančiųjų, kurie buvo jau garbaus amžiaus, bet lauke stovėjo gvardiečiai, buvo dar kalėjimo prižiūrėtojai ir budeliai, ir Fjora nusprendė nesitraukti.

Ji jau ketino eiti altoriaus link, bet atsivėrė durys ir ant slenksčio pasirodė Džirolamas Riarijus. Jis priėjo prie Fjoros, iššaukiamai nusišypsojo jai ir pasiūlė savo ranką, norėdamas tuo parodyti, kad jis vienintelis įkvėpė šią santuoką, kuri tikrai panėšėjo į šėtono išmonę, sujungusią nepasotinamą jo godumą ir Jeronimos neapykantą.

Fjora nenorėjo prisiliesti prie šio žmogaus rankos, tačiau toks poelgis sukeltų atvirą skandalą ir užgniaužtų

gerą valią, kurią jos atžvilgiu parodė popiežius Sikstas IV. Ji sutiko būti palydėta prie to žmogaus link, kuris turėjo tapti jos sutuoktiniu, bet pažvelgusi į jį iš arčiau, ji turėjo užsimerkti, kad sulaikytų ašaras, nes vietoj šito, neturinčio jokio žavesio žmogaus, kuris, be to, dar niūniavo kažką sau po nosimi, lyg aplinkui nieko nebūtų, ji įsivaizdavo aukštą karštai mylimo Filipo figūrą, plačius jo pečius, šiek tiek pašaipią šypseną ir riešuto spalvos akių gelmėje glūdinčią aistrą.

"Niekas ir niekada neužims tavo vietos, - širdyje prisiekė ji. - O šitas nepalies manęs, arba aš nusižudysiu!"

Išgirdusi kardinolo d'Etuvilio balsą ji atmerkė akis ir pamatė, kad popiežius, palaikomas dviejų djakonų, atsistojo ir buvo pasiruošęs apsirengti bažnytinius rūbus, su kuriais ketino vadovauti sutuoktuvių apeigoms.

- Šventasis tėve, - tvirtu balsu tarė prancūzas. - Prašau dar kartą pagalvoti apie šios santuokos galimybę! Jokia moteris nieko panašaus daryti nesutiktų, ir aš negaliu patikėti, kad dona Fjora davė tokį sutikimą.

- Jums niekas neleido kalbėti, - šiurkščiai įsiterpė Riarijus. - Ji sutiko, ir daugiau apie tai nekalbėsime!

- Aš vis dėlto noriu pakalbėti apie tai, nes turiu tam tikrų pareigų. Ji yra Prancūzijos karaliaus valdinė, ir man bus labai nemalonu klausytis jo priekaištų, kai jis sužinos... apie šį beprecedentinį įvykį.

- Iš kur jūs ištraukėte, kad ji prancūzų karaliaus valdinė? - gaižiai paklausė Jeronima. - Ji visuomet buvo florentietė, o miręs jos vyras - burgundas. Apskritai, tai normali santuoka, nes dar anksčiau ji buvo mano vargšelio Pjetro, gerojo mano sūnaus sužadėtinė...

- Aš niekada nebuvau tavo sūnaus sužadėtinė! - sušuko Fjora. - Žinau, kad tu - melo įsikūnijimas, bet viskas turi ribas!

Šitaip prasidėjusi santuokos ceremonija galėjo pavirsti sąskaitų suvedimu, bet čia popiežius nusprendė, kad

atėjo laikas ir jam įsiterpti. Pasigirdo metalo skambėjimą primenantis jo balsas, nuaidėjęs koplyčios skliautais:

- Nutilkite! Čia šventa vieta, o ne koks nors turgus. Broli d'Etuvili, nusiraminkite. Rytoj mes parašysime labiausiai krikščioniškam karaliui laišką ir pranešime apie įvykius, kurie taip džiugina tėvišką mūsų širdį. O tu, Fjora Beltrami, pasakyk, ar sutikai ištekėti už Karolio, kuris stovi priešais mus?

- Taip, bet su viena sąlyga.

- Kokia?

- Man atrodo, jūsų šventenybė žino, kokia ta sąlyga. Pageidauju, kad tuoj pat išsiųstumėte į Plesi le Tūrą jaunuolį, kuris šiandien lydi monsinjorą d'Etuvilį.

Riarijus garsiai nusijuokė, o dvigubas jo pagurklis ir pilvas ėmė kretėti.

- Šitiek triukšmo dėl kažkokio valstiečio! Garbės žodis, gražuole, gal jūs miegate su juo?

Tas, apie kurį ėjo kalba, negalėjo pakęsti tokių patyčių.

- Pats tu valstietis! - sušuko jis. - O aš esu didžiojo ir galingiausiojo karaliaus Liudviko XI, Dievo malone Prancūzijos ir Navaros karaliaus, škotų gvardijos karininkas! Pats karalius atsiuntė mane čia, nes jam pabodo, kad visi jo pasiuntiniai negali nieko pasiekti. Jeigu norite, nužudykite mane, kaip nužudėte visus kitus, bet aš nenoriu, kad taip brangiai būtų užmokėta už mano laisvę! Galiu pridurti, kad, jeigu aš negrįšiu, tai karalius apkaltins jus piktais kėslais, ir tuomet atsiųs čia jau ne pasiuntinį, o armiją.

- Armiją! - pasipiktino Sikstas IV. - Jis išdrįs paskelbti mums karą?

- Galbūt tai bus labai nedidelė armija, bet man žinoma, jog jis ketina išsikovoti, kad būtų pripažintos jo paveldėjimo teisės į Neapolio karalystę, kurią iki šiol neteisėtai valdo Aragono giminė. Bet taip jau yra, kad Roma yra pakeliui į Neapolį...

Po šių žodžių į mūšį puolė Frančeskas Pacis. Jis visai nepasikeitė nuo to laiko, kai, prisimena Fjora, kovėsi su Džulianu Medičiu dėl gražiųjų Simonetos akių. Jis buvo toks pat negražus, trumpų kojų, juodų plaukų ir tamsios odos. Jo balsas kaip ir anksčiau buvo šiurkštus, o veide buvo nuolatinio nepasitenkinimo išraiška.

- Tačiau žodis yra žodis, o Fjora davė jį mums. Reikalauju, kad ji laikytųsi duoto žodžio.

- O aš, Duglas Mortimeras iš Glenliveto, sakau, kad tas pažadas buvo jėga išplėštas, o tu - melagis! Jeigu esi pasiruošęs tęsti mūsų pokalbį su ginklu rankose, tai aš ginsiu donos Fjoros garbę tol, kol vienas iš mūsų kris negyvas!

- Dabar eisite į dvikovą? - sušuko d'Etuvilis. - Mortimerai, nepamirškite, kad mes bažnyčioje!

- Jūsų šventenybe, nesu tikras, kad čia tokie dalykai ką nors reiškia! Man pasakojo, kad pereitais metais Milano hercogą nužudė tuo metu, kai jis žengė iš bažnyčios! Matyt, šioje šalyje tai įprasta.

- Liaukitės! - sušuko popiežius, o jo veidas paraudo iš pykčio. - Mes reikalaujame, kad viskas būtų baigta. Dona Fjora, po valandos šitas... karininkas išvyks iš Romos su laišku, kurį mes parašysime prancūzų karaliui, ir su apsauginiu laišku, mūsų asmens pasirašytu. Ar sutinkate tuomet išpildyti sutarties sąlygas?

Nieko neatsakydama Fjora priėjo prie škoto ir pasistiebusi ant pirštų galiukų pabučiavo į skruostą.

- Dėkoju, drauge, už visa tai, ką norėjote dėl manęs padaryti. Dėl manęs nesijaudinkite, prašau jūsų!

- Jūs reikalaujate iš manęs to, kas neįmanoma!

- Deja. Aš prašau jūsų būti su mano sūnumi, kol aš neatvažiuosiu jo pasiimti, o tai dabar - vienintelis mano gyvenimo tikslas.

- Ir jūs ištekate už šito...

- Tylėkite! Aš daviau žodį ir jį ištesėsiu. Tesaugo jus Dievas!

- O ką pasakyti karaliui Liudvikui?

- Pasakykite jam, kad aš dėkoju iš visos širdies už jo gerumą netgi dabar, kai po savo vyro bausmės atsisakiau jo globos. Aš jaučiu jam pačius geriausius jausmus!

Daugiau nieko nepridūrusi, ji priėjo prie altoriaus ir atsistojo greta Karolio Pacio, kuris pagaliau baigė savo dainelę. Jis pasuko į ją galvą, ir jai pasirodė, kad tarp vokų šmėkštelėjo žydra jo akių spalva.

Kažką neaiškiai murmėdamas Sikstas IV atsistojo ant pakylos prieš juos, sujungė jų rankas ir ėmė kalbėti apeigų maldą taip tyliai, kad niekas nesuprato nė žodžio. Buvo aiškiai matyti, kad jis skubėjo kuo greičiau baigti apeigas. Fjora nieko nesiklausė. Vos praverdama lūpas ji atsakinėjo "taip, sutinku", kai to reikėjo, o tą akimirką, kai popiežius į jos rankas įdėjo jaunuolio delną, ji pajuto, kad jo pirštai spustelėjo ją. Ji pažvelgė į jį, tačiau jo veido išraiška buvo vėl abejinga ir, atrodė, kad jis įdėmiai apžiūrinėja vieną iš angelų, pavaizduotą galinėje altoriaus sienoje su liutnia rankose.

Kad ceremonija atrodytų iškilmingesnė, Fjora ir naujasis jos vyras, lydimi ryškiai fakelų ugnimis apšviesto kortežo, praėjo per visą Bordo iki pat Frančesko Pacio namų, kur teks jiems gyventi, kol popiežius ištesės jaunajai moteriai duotą žodį.

Fjorą pasitiko Frančeskas Pacis. Jis atrodė tiesiog laimingas ir viskuo patenkintas, o tai buvo nepaprastai keista, žinant, kokia niūri ir kerštinga jo prigimtis. Jis pastūmė Karolį, šito visai nepastebėjusį, į šalį, o pats palydėjo Fjorą į erdvią salę, kurioje buvo paruoštas puikus stalas. Greta pačių saldžiausių vynų čia buvo įvairiausių konservuotų ir šviežių vaisių, uogienių ir kitokių saldumynų, kuriuos dievina jaunos moterys.

Jeronima aiškiai sutrikusi ir nieko nesuprasdama žvelgė į šį stalą, ir staiga jos veidas plykstelėjo pykčiu:

- Kas tai? Aš neprašiau nieko panašaus!

- Ne. Tai aš, ir tikiuosi, tu leisi man tvarkytis savo namuose?

- Bet kam viso to reikia? Kam?

- Šiandien savo namuose sutinku tą, kuri, be jokios abejonės, yra gražiausia Florencijos moteris, tą, kuri gali tapti jos karaliene, o kol kas ji tapo mano giminaite. Turime deramai paminėti tokį džiaugsmingą įvykį!

Paskui jis pats įpylė į gražią taurę malvazijos ir sudrėkino lūpas, žvelgdamas virš taurės į Fjoros akis, kad ji galėtų įsitikinti, jog vynas neužnuodytas, paskui įsipylė sau ir pakėlė taurę.

- Fjora, geriu už tavo grožį ir už tai, kad laimingai atvykai į mano namus, kurie nuo šiol bus ir tavo. O pats aš tapsiu tavo draugu ir globėju, - pridūrė jis, pažvelgdamas ir į Jeronimą, kuri sėdėjo surūgusi ir į nieką nežiūrėjo.

- Kas tau atsitiko? Aš visada maniau, kad tu jos nekenti.

- Aš nekenčiau jos tėvo, tačiau argi galima nekęsti gėlelės? Tuo metu, kai palikau Florenciją, ji buvo visai dar vaikas, o aplinkui grožį spinduliavo Simoneta. Tačiau Simonetos aš negavau.

- Ir tu manai, kad gausi štai šitą? Bet ji ištekėjo ne už tavęs!

Frančeskas atsigręžė į savo giminaitį, kuris lyg niekur nieko kuitėsi lėkštėje ir su pasitenkinimu gėrė ispanišką vyną.

- O tu manai, kad ji apskritai už kažko ištekėjo?

Prisiminusi trumpą žydrų akių žvilgsnį ir lengvą rankos spustelėjimą, Fjora nutarė įsiterpti į pokalbį. Iki šiol ji stengėsi numatyti, kuo baigsis tas jos senų priešų ginčas. Būtų gerai kare prieš juos abu panaudoti jo gašlumą, kurio net nesistengė paslėpti; todėl ji gurkštelėjo vyno ir nusišypsojo vyriškiui, ir netrukus gavo atsaką.

- Ačiū, dėde, kad priėmei mane savo namuose. Man malonu, kad šiame name yra nors vienas draugas, ir

dabar aš esu tikra, kad ateityje mūsų laukia nemažai malonių akimirkų, bet pirmą vakarą nedera pamiršti to, kuris ką tik tapo mano vyru. Jums leidus, norėčiau su juo išgerti šito kiprietiško vyno ir suvalgyti migdolinį pyragaitį.

- Na žinoma! Mes visai užmirštame tradicijas! Girdi, Karoli? Ateik čia pas mus!

Jaunuolis paklusniai priėjo, paėmė gabalėlį pyrago, ištiestą Fjoros, ir iki dugno išgėrė sidabrinę taurę, iš kurios ką tik gėrė Fjora.

- Ačiū, - ištarė jis mažo ir gerai išauklėto berniuko balsu. - Buvo labai skanu. Ar galiu eiti miegoti?

- Žinoma, mažyli, - atsakė Jeronima saldžiu lyg medus balsu. - Dabar mes su tavo žmona palydėsime tave į miegamąjį. Pažvelk į ją. Tikiuosi, ji tau patinka? Tiesa, ji nėra skaisti, bet nebūsime tokie bambekliai...

- Man reiks miegoti su ja?

- Taip, ir tu pajusi pasitenkinimą tiek kartų, kiek užsigeisi. Ji priklauso tau, tik tau...

- Liaukis! - sumurmėjo Frančeskas. - Jis juk niekada net prisiartinęs nebuvo prie moters, ir nematau jokios prasmės vaidinti šią komediją. Svarbiausia tai, kad santuoka įteisinta bažnyčioje.

- Žinoma, bet Karoliui irgi priklauso gauti savo apdovanojimą, ir aš nematau nieko tokio, už ką reikėtų jį bausti. Brangusis, juk tu nori šios gražios moters? Eik ir pasiruošk! Aš pati atvesiu ją į tavo kambarį ir nurengsiu.

- Taip, taip... Karolis labai nori! - atsakė berniukas, sumosikavo rankomis ir pratrūko tokiu idiotišku juoku, kad Fjora jį išgirdusi išbalo. Nejaugi iš tiesų jai teks pakęsti šitą išsigimėlį, kuris dabar kaip katinas, pamatęs indą su grietinėle, laižo storas savo lūpas?

- Šiandien kunigaikštienė Kotryna atsiuntė man dovaną, štai šią jauną moterį, kuri ir anksčiau man tarnavo, -

atsakė ji ir parodė į Chatun, kuri nejudėdama stovėjo salės tarpduryje. - Ji puikiausiai galės mane nurengti.

- Pirmąją vestuvių naktį ši garbė priklauso artimoms giminaitėms! - paprieštaravo Jeronima.

- Gerai, galite tai atlikti abi, - nutarė Pacis, tuo metu bučiuodamas Fjoros ranką, o pats žvelgė į ją tokiomis akimis, kurioje ji išskaitė labai iškalbingus pažadus. Be jokios abejonės, jis pats labiau norėtų atlikti tą pareigą.

Fjora atsisakė Jeronimos siūlomos pagalbos ir lydima Chatun išėjo iš salės, o Frančeskas čiupo fakelą ir nuskubėjo įkandin.

- Nutariau eiti su jumis, kad nors šiek tiek pabūčiau su tavimi, - paaiškino Fjorai savo pasirodymą. - Rytoj mes su Jeronima išvažiuojame tvarkyti svarbaus reikalo, bet greit grįšime; aš arba pats atvažiuosiu, arba ką nors atsiųsiu paimti jūsų su Karoliu. O iki to laiko jauskis kaip namuose.

Tarpduryje jis dar kartą palinkėjo jai labos nakties su tokiu sunkiu atodūsiu, kuris būtų galėjęs ją pralinksminti, jeigu padėtis nebūtų tokia sudėtinga. Kai Jeronima norėjo įeiti jai iš paskos, Fjora ją tiesiog išstūmė.

- Ne. Toliau tu neisi! Tu atvedei mane ten, kur norėjai, ir šito turėtų tau pakakti. Nešdinkis!

- Bet...

- Aš pasakiau tau: nešdinkis! Jeronima, nevesk manęs iš kantrybės! Ir nemanyk, kad mano neapykanta tau nusilpo...

Įniršusi Jeronima norėjo jėga įsibrauti į kambarį, bet čia įsiterpė Frančeskas, kuris išskyrė abi moteris:

- Daryk taip, kaip ji nori! Jeronima, lipkime žemyn, mums reikia pasikalbėti.

Jeronimai teko paklusti. Kai Chatun uždarė sunkias duris, Fjora su didžiausiu palengvėjimu atsiduso, tačiau

kol kas nieko negalėjo pasakyti. Dviejų deglų apšviestame kambaryje buvo dvi tarnaitės, ruošusios vedybinį patalą, virš kurio kabėjo sunkios užuolaidos. Didžiulėje vazoje jos pamerkė puikią bijūnų ir stipriai kvepiančių lelijų puokštę. Fjora mostelėjo joms, kad išeitų. Jos tučtuojau nusilenkė ir paliko kambarį.

Vos paskui jas užsitrenkė durys, Fjora tučtuojau pribėgo prie lango, atidarė jį ir pasilenkė. Langas išėjo į siaurutį vidinį kiemelį, kurio plokštės, apšviestos deglų, blizgėjo ir dėl to atrodė, kad kiemas yra dar žemiau.

- Į ką tu žiūri? - sunerimo Chatun.

- Norėjau pažiūrėti, ar iš čia galima išeiti.

- Tu nori bėgti? Tai turbūt nelengva.

- Viskas priklauso nuo to, kokios išeities ieškai. Juk nemanai, kad gulsiu į lovą su... tuo padaru? Ir leisiu jam mane paliesti? Aš buvau priversta sutikti su ta absurdiška santuoka, tegul iš manęs daugiau nieko nereikalauja.

- Ir ką ketini daryti? Šokti pro langą?

- Tučtuojau, jei tik jis artinsis prie manęs!

Nieko nesakiusi, Chatun kilstelėjo suknelės palanką, ištraukė siaurą ir ilgą durklą, kurį visuomet nešiojosi raišteliu pririštą prie kojos, ir ištiesė jį Fjorai.

- Kodėl turėtum rizikuoti gyvybe? Kunigaikštienė mano, kad kuo greičiau tapsi našle, tuo geriau bus visiems. Tiedu rytoj išvažiuoja, todėl viskas pasidaro paprasčiau. Kai tik Karolis bus nužudytas, mes paguldysime jį į lovą ir visiems pasakysime, kad jis miega. Mudvi tuo metu išeisime į Riarijaus rūmus, ten tu apsirengsi kaip berniukas ir išvyksi į Florenciją.

- Kodėl aš, o ne mes? Man atrodė, kad tu nenori su manimi skirtis.

- Taip ir yra, tačiau aš nemoku joti ir galiu tau trukdyti. Tu ir viena įspėsi monsinjorą Lorensą, kas prieš jį rezgama. Be to, jei tau viskas pasiseks, Frančeskas

su Jeronima gali niekuomet nebegrįžti į Romą. Paskui aš tave pasivysiu ir mudvi drauge važiuosime pas mūsų mažąjį Filipą, - džiaugsmingai baigė ji, tarsi būtų siūliusi linksmo vakarėlio, o ne žmogžudystės ir pabėgimo planą.

Fjora ryžtingai linktelėjo galvą.

- Tu manai, kad išmintinga eiti į Riarijaus rūmus? O kaip mums elgtis su kunigaikščiu Džirolamu?

- Jo ten nebus.

- Kartą jau esu tai girdėjusi, bet tu žinai, kuo viskas baigėsi!

- Šįkart jokių pinklių nebus. Rytoj jis su savo naujagime dukra vyks į iškilmes Laterane, kur popiežius pats ją pakrikštys. Žinau, kada įvyks tos krikštynos. O dabar leisk man paguldyti tave. Gali ateiti tavo vyras, aš atsigulsiu prie durų. Kai viskas bus baigta, tu užeisi pas mane.

Ji greitai ir vikriai paslėpė durklą po pagalvėmis, kurių užvalkalai buvo išsiuvinėti auksiniais siūlais, o paskui ėmė nurenginėti Fjorą, kad ji galėtų apsivilkti naktinius marškinius. Reikėjo skubėti, nes viršuje esančioje galerijoje pasigirdo žingsniai. Vos Fjora spėjo šmurkštelėti po antklode, atsivėrė durys ir įėjo Frančeskas Pacis, vis dar laikęs deglą ir už rankos kaip vaiką tempęs Karolį.

Sutuoktinis buvo aprengtas storais marškiniais, išsiuvinėtais didelėmis auksinėmis gėlėmis, ir tai dar labiau paryškino jo veido gelsvumą. Kai marškiniai prasiskleisdavo, pasimatydavo balti šilkiniai baltiniai. Pacis privedė jį prie lovos, tylėdamas sustojo priešais Fjorą ir žvelgė į ją neapykanta degančiomis akimis. Jis turbūt buvo daug išgėręs, nes iki Fjoros atsklido stiprus vyno kvapas. Jaunoji moteris pamatė, kaip tos pačios akys pažvelgė į Karolį, o laisva ranka Frančeskas siekė prie diržo prikabinto durklo. Ji fiziškai pajuto, kaip šis vyno paveiktas žmogus trokšta žudyti, ir pamanė, jog jis gali padaryti tai, kas jai kėlė pasibjaurėjimą, bet paskui ji

turės jam paklusti, ir niekas jos neišgelbės. O jei nužudysi Pacį jo namuose, tai susidursi ne tik su Jeronima, bet ir visais tarnais, kurie dabar yra namuose.

Tačiau tokia mintis tespėjo šmėstelėti. Ginklas taip ir liko makštyje. Pacis piktai kumštelėjo savo sūnėną į nugarą, apsisuko ant batų kulnų, stvėrė Chatun už rankos, nusitempė ją per kambarį ir trinktelėjo durimis. Fjora su savo naujuoju vyru liko viena...

Pacio kumštelėjimas vaikinuką paveikė ne daugiau kaip smūgis į šiaudų maišą. Jis tik susilenkė, o paskui greitai išsitiesė ir sustingo - tylėdamas, nejudėdamas. Fjora net pamanė, kad gal jis užmigo stovėdamas. Tačiau ji greitai suvokė, kad Karolis klausosi, kaip tolsta dėdės žingsniai, ir kai jie visai nutilo, jis atgijo. Greitai priėjo prie durų, atidarė jas, žvilgtelėjo į koridorių, sumurmėjo kažką, ko Fjora nesuprato, ištraukė raktą, paskui įkišo jį į užraktą viduje ir dukart pasuko. Fjora dėl to labai sunerimo. Ji lėtai ištiesė ranką prie durklo po pagalve.

- Štai taip! - ramiai pasakė Karolis. - Niekas negalės mums trukdyti.

Viena ranka atsirėmęs į koloną, prilaikančią baldakimą, jis didelėmis akimis žiūrėjo į Fjorą, ir jose ji su nuostaba išvydo linksmas kibirkštėles. Be to, vaikinukas visai nebeatrodė apsnūdęs ir patenkintas stebėjo nustebusią Fjorą. Jis truputį išsitiesė, ir nors tebebuvo toks pat negražus, bet kur kas mažiau kėlė gailestį, sumišusį su pasibjaurėjimu, kurį paprastai visi jaučia protiškai atsilikusiems žmonėms.

Kadangi Fjora nieko nesakė, jis tyliai nusijuokė:

- Nerodykite tokio veido, mano brangioji žmona! Tai, kad aš atskleidžiau jums savo paslaptį, turėtų nuraminti jus. Jei jums to nepakanka, tai galiu garantuoti, kad tų vaikų, kurie gims iš mūsų santuokos, nereikės maitinti, o jūs galite ramiai miegoti šioje plačioje lovoje, kuri jums kelia tokį siaubą.

- Tai jūs apsimetinėjote? - pagaliau ištarė jaunoji moteris. - Bet kodėl?

- Kad išgyvenčiau. Ilgainiui pripratau prie to, o mano fiziniai trūkumai man tik padėjo: aš toks negražus, jog visiems atrodo visai natūralu, kad esu ir idiotas!

- Sakote, kad jums reikėjo išgyventi. Bet kas jums grėsė ar grasino?

- Apskritai visi Paciai, išskyrus mano senelį Džakopą, kuris mane visuomet gindavo. Jei jis sako teisybę, tai po savo tėvų mirties būsiu turtingiausias visoje Pacių giminėje, todėl dėdė Frančeskas, kai buvo priverstas palikti Florenciją, atsivežė mane į Romą. Aš jam buvau gyvas nedegamas pinigų seifas. Jis tapo mano globėju ir dėl to galėjo atidaryti Romoje naują banką, nes yra labai apsukrus, tačiau jam reikia, kad aš kuo ilgiau gyvenčiau, nes po mano mirties visą turtą pasiims senelis. Ir niekas neišdrįs parodyti tam patriarchui nepasitenkinimo.

- Bet kodėl aš Florencijoje nieko nebuvau apie jus girdėjusi?

- Todėl kad mane slėpė dar uoliau negu mano vyresnįjį pusbrolį Pjetrą. Du išsigimėliai šeimoje - to jau per daug! Aš gyvenau Trespjane, iš savo motinos paveldėtoje viloje. Ten mane paliko ramybėje ir su manimi buvo tik mano žindyvė ir vienas senas dvasininkas, kuris mane išmokė visko, ką pats mokėjo. Ten buvo knygų, paukščių, medžių...

- Bet juk jūs turėjote vaidinti baisų vaidmenį... Tai turbūt jums daug atsiėjo?

- Taip, juk jeigu jie būtų įtarę, kad nesu toks idiotas ir galiu pats tvarkyti savo turtą, manęs turbūt seniai nebebūtų gyvo, nepaisant patriarcho senelio pastangų. Labai seniai Romoje gyveno žmogus vardu Klaudijus Agenobarbas. Jis apsimetė kretinu ir taip išvengė

nuolatinių pasikėsinimų į savo gyvybę, o vėliau jis net tapo imperatoriumi...

- O jūs neturite tokių ambicijų? - paklausė Fjora ir nejučia šyptelėjo.

- Ak ne! Jokiu būdu! Labiausiai pasaulyje noriu grįžti į Trespjaną! Ir gali būti, kad mano noras greitai išsipildys, tačiau tai įvyks tokiomis aplinkybėmis, kad mane ima siaubas. Jei mano dėdė ir ta pabaisa Jeronima įgyvendins savo sumanymus, Džirolamas Riarijus negalės jiems paprieštarauti ir, matyt, mano giesmelė bus sugiedota. Jūsų, ko gero, taip pat, nes mus sutuokė, kad sujungtų turtus.

- O... jūsų senelis?

- Jis žus, kai Riarijus paims valdžią ir kils sąmyšis.

- Tai jūs viską žinote? Iš kur?

- Niekas nieko neslepia nuo kvailio. Jo akivaizdoje visi kalba labai atvirai. Aš viską žinau apie prieš Medičius rezgamą sąmokslą, organizuojamą Pacio ir Riarijaus kartu su Monteseku, tuo galvažudžiu, ilgo kaip gūdi naktis ir beveik tokio pat bjauraus kaip ir aš. Lorensas ir Džulianas turi mirti šios savaitės pabaigoje, kai Florencijoje lankysis naujas kardinolas Rafaelis Riarijus, kuris vakar išvyko iš Romos.

- O ar jie nenustatė konkrečios datos?

- Ne. Bet tai gali būti per Velykas. Blogiausia, kad jiems pavyko suvienyti visą šeimą, net įtraukti mano senelį, kuris iš pradžių kategoriškai tam priešinosi, manė, jog tai yra kvailystė. Aš nieko negaliu padaryti, bet vis dėlto norėčiau juos išgelbėti.

- Ką išgelbėti? Medičius? Juk jūs - Pacis. Argi nejaučiate jiems neapykantos?

- Džulianas man visai nerūpi, jis tėra paprastas tuštybės kupinas gražuolis, bet aš labai myliu Lorensą. Jis toks negražus...

- Tai jūs jį mylite dėl to?

- Dėl Dievo meilės, nelaikykite manęs tokiu ribotu! - liūdnai atsakė Karolis. - Kartoju, jis negražus, bet labai protingas! O koks žavus! Be to, jis stengėsi man padėti. Jis turi vieną gydytoją, graiką, kuris, šnekama, daro stebuklus...

- Demetrijas Laskaris! - sušnabždėjo Fjora, nes jai tas vardas atgaivino prisiminimus.

- Jūs jį pažįstate? Lorensas norėjo, kad jis mane gydytų, bet visa šeima stojo piestu... O, taip norėčiau sukliudyti padaryti tą nusikaltimą, bet esu savo susikurto vaidmens belaisvis: neturiu nei pinigų, nei kitokių dalykų, neturiu net ištikimo tarno ir nemoku jodinėti! Tik su mulu... ir tai nelabai greitai...

- Bet aš galiu!

Stryktelėjusi iš lovos, Fjora greitai apsivilko suknelę, gulėjusią šalia ant kėdės, paėmė Karolį už rankos ir pasisodino greta ant skrynios, stovėjusios priešais lovą. Jai nubudo beprotiška viltis, ir širdis ėmė pašėlusiai daužytis.

- Padėkite man rytoj palikti šiuos namus. Aš nuvyksiu į Florenciją ir suardysiu jų planus!

- Bet kaip aš jums padėsiu? Juk paaiškinau: nieko negaliu jums duoti. Rytoj išvažiuodami jie išsigabens visus arklius ir stipriausius tarnus.

- Yra žmogus, kuris man viską duos. Kaip žinau, jiems išvykus kunigaikštienė Kotryna pareikalaus, kad aplankyčiau ją. Palydėkite mane pas ją su oficialiu vizitu. Visa kita ji pažadėjo padaryti pati...

- Jūs norite pasakyti, kad Džirolamo žmona gelbės Medičį?

- Taip, ji myli Džulianą, tačiau, be abejo, turi būti labai atsargi.

Staiga Karolis uždėjo savo ranką ant Fjoros rankos ir priglaudė prie lūpų pirštą. Paskui pasilenkė prie jos ir vos girdimai sušnabždėjo:

- Verkite. Vaitokite taip garsiai, kiek tik jėgos leis!

Ir jis parodė jai į duris, kurias kažkas tylutėliai mėgino atidaryti. Be abejo, tai buvo Jeronima, nes pats Pacis buvo per daug girtas, kad taip slapukautų. Fjora tučtuojau ėmė vaitoti ir garsiai raudoti. Ji nutildavo, o paskui vėl imdavo maldauti, kad ją paliktų ramybėje, ir viską ji darė taip natūraliai, kad Karolis tylomis kikeno. Ji tai silpnai riktelėdavo, lyg iš skausmo, tai raudojo, maldavo ir gailiai dejavo. Karolis piktai šūkčiojo, taip pat labai įtikinamai. Dideliam artistų džiaugsmui visa tai truko gana ilgai ir jiedu nuoširdžiai linksminosi. Pagaliau Fjora paskutinįkart riktelėjo ir staigiai nutilo, - atrodė, kad Karolis primušė ją. O jis neaiškiai sumurmėjo dar keletą žodžių ir taip pat nutilo. Paskui stojo tyla, ir jie išgirdo atsargius tyliai tolstančius žingsnius ir lengvą šilko šiugždėjimą.

- Uf! - iškvėpė Karolis. - O mes vykusiai išsikapstėme!

- Juk kalbėjome labai tyliai, be to, jūsų klausa, laimė, yra puiki.

- Tai man ne kartą pagelbėjo. Dabar manau, jums reikia pamiegoti. Tai jums tiesiog būtina.

- O jūs?

- Aš įsitaisysiu šiame krėsle su pagalvėmis.

Tas krėslas buvo kietas kaip baudžiamieji įstatymai, o dvi pagalvės - visai mažytės. Fjora minutėlę pamąstė, o paskui pasiūlė:

- Kodėl gi jums neatsigulus šalia manęs? Dabar mudu draugai, o jūs man pažadėjote...

- Patikėkite manimi, duoti tokį pažadą man vieni niekai. Jūs labai graži, brangioji Fjora, bet aš myliu tik berniukus! - Iš nuostabos Fjora išpūtė akis, o Karolis su kartėliu šyptelėjo: - Tai niekuomet nieko nestebino, net mano partnerių, kuriems mano dėdė gerai moka, bet jie privalo pasižadėti niekam apie tai neišplepėti.

Tas keistas prisipažinimas taip nudžiugino Fjorą, kad ji pasilenkė ir pabučiavo Karolį kaip brolį.

- Jūs tikrai esate toks vyras, koks man reikalingas! Karoli, aš nesiliausiu dėkojusi dangui už tai, kad mus sujungė. Nuo šiol aš - jūsų sesuo ir padarysiu viską, ką pajėgsiu, kad jums padėčiau.

Jaunuolio akyse sužvilgo ašara, ir jis atsargiai pabučiavo jaunąją moterį į skruostą. Paskui jie palinkėjo vienas kitam labos nakties ir atsigulė - kiekvienas savo lovos pusėje.

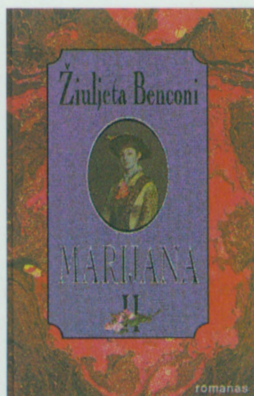
Sutuoktiniai beveik iš karto užmigo, atsukę vienas kitam nugaras. Jie buvo nusipelnę ramaus poilsio.

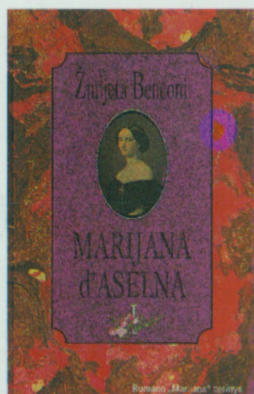
Ž. Benconi. **Florentietė. 2**

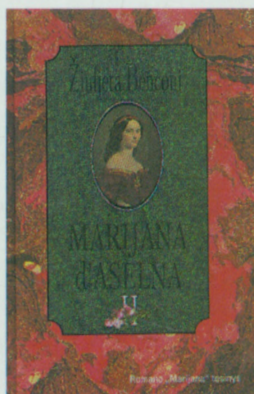
Romanas

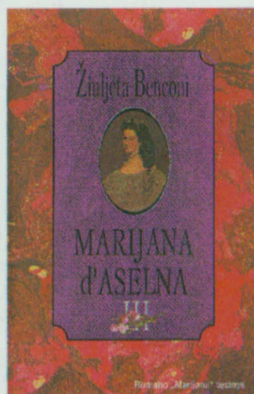
Redaktorė V. Survilaitė
Leido UAB „Gamta". SL 522. Užsakymas 3147.
1994 12 16. A. Jakšto 9, 2600 Vilnius
Spausdino „Vilties" spaustuvė, Viršuliškių skg. 80, 2056 Vilnius

Žiuljeta Benconi

—

viena populiariausių ir labiausiai skaitomų meilės ir nuotykių romanų autorių. Jos kūriniai ("Marijana", "Florentietė", "Katrina" ir kiti) išversti į daugelį kalbų. Lietuvių kalba neseniai išleista Ž. Benconi romanų serija ("Marijana", "Marijana d'Aselna"), kurios pagrindinis personažas — kunigaikštienė Marijana d'Aselna, didžioji Napoleono meilė. Žavi ir kilminga herojė, dvaro intrigos ir paslaptingi nuotykiai — šiems kūriniams netrūksta nieko, kuo skaitytojus paprastai žavi prancūzų nuotykių ir meilės romanai. "Florentietė" siūlo ne mažiau įdomią pažintį su savo herojais.